कन्नड भाषा प्रवेश

मराठी माध्यमाच्या द्वारा

संपादक -- लेखक
श्री. गु. त्र्यं दिवेकर

महाराष्ट्र राज्य साहित्य-संस्कृति मंडळ
१९७३

महाराष्ट्र राज्य

महाराष्ट्र राज्य

महाराष्ट्र राज्य

साहित्य आणि संस्कृती मंडळ
महाराष्ट्र राज्य

साहित्य आणि संस्कृती मंडळ
महाराष्ट्र राज्य

साहित्य आणि संस्कृती मंडळ
महाराष्ट्र राज्य

साहित्य आणि संस्कृती मंडळ
महाराष्ट्र राज्य

साहित्य आणि संस्कृती मंडळ
महाराष्ट्र राज्य

साहित्य आणि संस्कृती मंडळ
महाराष्ट्र राज्य

साहित्य आणि संस्कृती मंडळ
महाराष्ट्र राज्य

साहित्य आणि संस्कृती मंडळ
महाराष्ट्र राज्य

साहित्य आणि संस्कृती मंडळ
महाराष्ट्र राज्य

साहित्य आणि संस्कृती मंडळ
महाराष्ट्र राज्य

साहित्य आणि संस्कृती मंडळ
महाराष्ट्र राज्य

साहित्य आणि संस्कृती मंडळ
महाराष्ट्र राज्य

साहित्य आणि संस्कृती मंडळ
महाराष्ट्र राज्य

साहित्य आणि संस्कृती मंडळ

साहित्य आणि संस्कृती मंडळ
महाराष्ट्र राज्य

महाराष्ट्र राज्य

महाराष्ट्र राज्य

महाराष्ट्र राज्य

महाराष्ट्र राज्य

साहित्य आणि संस्कृती मंडळ
महाराष्ट्र राज्य

साहित्य आणि संस्कृती मंडळ
महाराष्ट्र राज्य

साहित्य आणि संस्कृती मंडळ
महाराष्ट्र राज्य

साहित्य आणि संस्कृती मंडळ
महाराष्ट्र राज्य

साहित्य आणि संस्कृती मंडळ
महाराष्ट्र राज्य

साहित्य आणि संस्कृती मंडळ
महाराष्ट्र राज्य

साहित्य आणि संस्कृती मंडळ
महाराष्ट्र राज्य

साहित्य आणि संस्कृती मंडळ
महाराष्ट्र राज्य

साहित्य आणि संस्कृती मंडळ
महाराष्ट्र राज्य

साहित्य आणि संस्कृती मंडळ
महाराष्ट्र राज्य

साहित्य आणि संस्कृती मंडळ
महाराष्ट्र राज्य

साहित्य आणि संस्कृती मंडळ
महाराष्ट्र राज्य

साहित्य आणि संस्कृती मंडळ
महाराष्ट्र राज्य

साहित्य आणि संस्कृती मंडळ
महाराष्ट्र राज्य

साहित्य आणि संस्कृती मंडळ
महाराष्ट्र राज्य

साहित्य आणि संस्कृती मंडळ
महाराष्ट्र राज्य

साहित्य आणि संस्कृती मंडळ
महाराष्ट्र राज्य

साहित्य आणि संस्कृती मंडळ
महाराष्ट्र राज्य

साहित्य आणि संस्कृती मंडळ
महाराष्ट्र राज्य

साहित्य आणि संस्कृती मंडळ
महाराष्ट्र राज्य

कन्नड भाषा प्रवेश

ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಪ್ರವೇಶ

कन्नड भाषा प्रवेश

मराठी माध्यमाच्या द्वारा

संपादक - लेखक
श्री. गुरुनाथ व्यंकटेश दिवेकर

महाराष्ट्र राज्य साहित्य संस्कृति मंडळ
१९७३

पहिली आवृत्ती : जानेवारी १९७३
(पौष, १८९४)

प्रकाशक :
सचिव, महाराष्ट्र राज्य साहित्य-संस्कृति मंडळ
सचिवालय, मुंबई-३२

किंमत १३ रुपये

मुद्रक :
केशव चौधरी
निदेशक,
आंतर भारती मुद्रणालय,
२६४, ए टू झेड इंडस्ट्रीयल इस्टेट,
फर्ग्युसन रोड, लोअर परेल, मुंबई-१३.
* * * * *
४२, ग. द. आंबेकर मार्ग, वडाळा, मुंबई-३१

—: निवेदन :—

भारत हे बहुभाषी राष्ट्र आहे. भारताची राष्ट्रीय एकात्मता ही पश्चिमी देशातील 'एकराष्ट्र एकभाषा' अशा समीकरणाची नाही. येथे वैविध्यपूर्ण व साहित्यसंपन्न अशा १५ इतर भाषा आहेत. या भाषांची व साहित्याची वाढ मुख्यतः संस्कृत भाषेच्या व साहित्याच्या प्रभावाखाली झाली आहे. इंग्रजी राज्य झाल्यानंतरच्या काळात पश्चिमी संस्कृतीच्या, पश्चिमी ज्ञानाच्या व आधुनिक शिक्षणाच्या व्दारा विचार व भावना यांचे संवादित्व या भारतीय भाषांमध्ये निर्माण होऊ लागले आहे. स्वातंत्र्याच्या आंदोलनाने व राजकीय एकात्मतेमुळे या भाषांचे वैचारिक संबंध अधिक निकटचे बनले आहेत. परंतु या भाषांचा भाषिक सीमाप्रदेश सोडल्यास, अन्योन्यसंबंध फार थोडा आहे. परंपरागत धर्म आणि इंग्रजी भाषा यांच्या द्वारेच वैचारिक, भावनात्मक व सांस्कृतिक मूल्यांची देवघेव होत आहे. ही देवघेव मोठ्या प्रमाणात होणे आपल्या सांस्कृतिक प्रगतीचा वेग वाढविण्याच्या दृष्टीने आवश्यक आहेच. परंतु, त्याहीपेक्षा भारताची राष्ट्रीय एकात्मता दृढ व अभेद्य बनविण्याकरिता अधिक आवश्यक आहे. याकरिता, महत्वाचा उपाय म्हणजे प्रादेशिक मातृभाषा बोलणाऱ्या लोकसमूहांमध्ये लगतच्या किंवा दूरच्या भारतीय प्रदेशांच्या भाषा उत्तम रीतीने अवगत केलेले, त्यापैकी एक किंवा अनेक भाषा उत्कृष्ट रीतीने लिहू किंवा बोलू शकणारे आणि त्याचप्रमाणे त्या त्या अन्य प्रादेशिक भाषेतील प्रथितयश लेखांचे, ग्रंथांचे व ग्रंथकारांचे साहित्य स्वतःच्या प्रादेशिक मातृभाषेत चांगल्या रीतीने भाषांतरित व रुपांतरित करण्यास समर्थ असलेले सुशिक्षित निर्माण होण्याची मोठी निकड आहे.

ही निकड भागविण्याची पहिली पायरी म्हणून महाराष्ट्र राज्य साहित्य-संस्कृति मंडळाने आपली "आंतरभारती" ची योजना आखली आहे. या योजनेप्रमाणे सुशिक्षित मराठी मनुष्यास गुजराथी, उर्दू, बंगाली, कानडी इत्यादी इंडोआयर्न व द्राविडी भाषा स्वतंत्रपणे शिकता याव्या म्हणून प्रत्येक भाषेचे द्विभाषिक शब्दकोश (दोन्ही प्रकारचे म्हणजे गुजराथी-मराठी

मराठी - गुजराती असे) भाषा प्रवेश आणि साहित्य-परिचय अशी चार पुस्तके प्रकाशित करण्याचे ठरविले आहे. या कार्यक्रमानुसार मंडळाच्या वतीने 'गुजराती - मराठी शब्दकोश', 'उर्दू - मराठी शब्दकोश', 'कानडी - मराठी शब्दकोश', 'गुजराती भाषाप्रवेश' 'कानडी साहित्य परिचय' हे ग्रंथ आधीच प्रकाशित झाले असून अन्य काही भाषांचे द्विभाषिक शब्दकोश, व साहित्य-परिचय मुद्रणावस्थेत आहेत व काही संपादित होत आहेत.

मंडळाच्या आंतरभारती योजनेखाली "कन्नड भाषा प्रवेश" प्रकाशित करतांना मंडळास आनंद होत आहे. प्रस्तुत भाषा प्रवेश श्री. गुरुनाथ दिवेकर यांनी मंडळासाठी संपादून तयार केला आहे. सदर भाषाप्रवेश कानडी भाषेचे अध्ययन करण्यास मराठी वाचकांस उपयुक्त होईल असा मंडळाचा विश्वास आहे. श्री. दिवेकर यांनी मोठ्या आस्थेने व परिश्रमपूर्वक हे काम केले याबद्दल मंडळ त्यांचे आभारी आहे.

लक्ष्मणशास्त्री जोशी,

वाई, अध्यक्ष,

दि. ४ जानेवारी १९७३. महाराष्ट्र राज्य साहित्य-संस्कृति मंडळ.

– प्रास्तविक –

ई. स. १९१७ सालची गोष्ट. मुंबई 'इलाख्याच्या' अति दक्षिणेस तुम्मिन-कट्टि या धारवाड जिल्ह्यातील गावांत माझ्या शिक्षणाची सुरुवात झाली. माझे वडील, कै. व्यंकटेश दत्तात्रय दिवेकर, हे तेथील कानडी प्राथमिक शाळेचे हेडमास्तर होते. मराठी मातृभाषा असल्यामुळे वडिलांनी कानडी भाषा मराठीतूनच शिकवली. त्यांचा मराठीचा व्यासंग कानडी इतकाच असल्यामुळे त्यांनी कानडीबरोबरच मराठी भाषा (मोडी लिपी आणि मराठी पद्धतीच्या पाढ्यां-सहित) पण शिकवली. उभय भाषांवरील प्रेमामुळे मी दोन्ही भाषांचे व्याकरण, साहित्य यांचा अभ्यास चालू ठेवला आणि या भाषांतून लेखनही करू लागलो.

आज सुमारे ५५ वर्षांनंतर मराठी भाषिकांना "कन्नड-भाषा प्रवेश" द्वारे कानडी भाषेच्या व्याकरणाची ओळख करून देत आहे, म्हणजेच माझ्या वडीलांकडून जे शिकलो तेच, किंचित नव्या संकेतानुसार, कानडी शिकू इच्छिणाऱ्या मराठी भाषिकांपुढे मांडत आहे. अशा रीतीने गुरुऋण फेडण्याची संधी दिल्याबद्दल मी महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृति मंडळाचा आभारी आहे.

द्विभाषिकता (bilingualism) ही फायद्याची साधना आहे खरी पण दोन भाषा अवगत असलेल्या व्यक्तीवर त्यापैकी एका भाषेचाच प्रभाव पडतो, या न्यायाला अनुसरून माझे विवेचन कानडी पद्धतीचे, किंवा अमराठी वाटणें साहजीक आहे. माझ्याकडून मी शुद्ध मराठीत लिहिण्याचा प्रयत्न केला आहे. मराठी वाचकांना हे लेखन दुर्बोध वाटत असल्यास त्यांनी त्याकडे सहृदयतेने पाहावे अशी विनंती करतो.

कन्नड भाषा ही कोणत्याही अन्य द्राविड भाषेपेक्षा मराठीला जवळची भाषा आहे. संस्कृतलाच सर्वाधिक महत्त्व होते तेंव्हा सगळ्याच आधुनिक भारतीय भाषांना "भाषा" हेच नाव होते, आणि महत्व कोणत्याच प्रादेशिक भाषेला नव्हते. "भाषांचा" विकास मागील हजार बाराशे वर्षांपासून होत आला आहे. या ऐतिहासिक कालखंडात राजकीय सत्तेच्या आधारे मराठी, कानडी आणि तामिळ या भाषा संस्कृतला मागे टाकून प्राशासनिक आणि साहित्यिक भाषा बनल्या. पुलकेशि (इ. स. ६०९) पासून यादवांच्या पतनापर्यंत (इ. स. १२९६)

सध्याच्या महाराष्ट्र आणि कर्नाटक (म्हैसूर) या प्रदेशांतील विशाल भाग कधी मराठी राज्यात तर कधी कानडी राज्यात मोडत असे. "कावेरी-यिंदमागोदावरि" (कावेरी नदीपासून गोदावरीच्या खोऱ्यापर्यंत) अशी चालुक्य राज्याची सीमा नृपतुंगाने केली आहे तर ज्ञानेश्वरांनी पंढरपूरच्या विठोबाला 'कानडा विठलु" म्हटले आहे. मराठ्यांच्या मुलुख गिरिमुळे मराठी भाषेचा प्रभाव कर्नाटकातील मोठ्या भागावर पडला आणि त्या अनुषंगाने तेथील कानडीभाषेचे स्वरूप बरेच बदलून कांही विशिष्ट शब्द आणि वाक्प्रयोग वगळता मराठी सारखेच झाले. विसाव्या शतकांत सुरुवातीला कानडी भाषिक मराठीचा गौरव करीत आणि मराठी भाषिक कानडी भाषा आणि प्रदेश यांच्या-कडे आस्थेने आणिक आपुलकीने पाहात. या विवेचनावरून स्पष्ट होईल की मागील पन्नास वर्षांतील भाषिक वादामुळे उभय भाषा भाषिकांमध्ये उत्पन्न झालेला दुरावा हजारो वर्षांचे सहजीवन लक्षात घेता किरकोळ ठरावा. कानडी भाषिकाला मराठी जाणण्याची आणि मराठी भाषिकाला कानडी शिकण्याची गरज असणे स्वाभाविक आहे.

राज्यपुनर्निर्मितीनंतर कानडी आणि मराठी या दोन्ही भाषांचा विकास दोन्ही राज्यांत सरकारी पातळीवरून घडविला जात आहे. त्याच वेळी "आंतरभारती" योजनेनुसार उभय भाषांचा पारस्परिक परिचय करून देण्याचा स्तुत्य संकल्प महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृति मंडळाने सोडला आहे आणि आतापर्यंत "कानडी–मराठी कोश" "कानडी साहित्य परिचय" हे उपयुक्त ग्रंथ प्रसिद्धही केले आहेत. त्या प्रस्थानत्रयीतील एक महत्त्वाचा ग्रंथ म्हणजे "कन्नड–भाषा प्रवेश" हा होय. त्याचे संपादन मंडळाने माझ्यावर सोपविल्याबद्दल मी मंडळाचा आभारी आहे आणि यथाशक्ति ते कार्य पार पाडण्याचा प्रयत्न केला आहे.

"कन्नडभाषा प्रवेशा"ची पृष्ठ संख्या मंडळाने ३०० ते ४०० ही ठरविली असल्याने या पुस्तकाचे स्वरूप "प्रवासी मार्गदर्शका"चे राहणार नाही हे उघड आहे. या बाबतीत मंडळाने तयार केलेल्या नियमावलीनुसार या पुस्तकाचे संपादन करण्यांत आले आहे. वर्तमान पत्रांच्या आणि नियतकालिकांच्या लोक-प्रियतेमुळे म्हैसूर राज्यात आधुनिक पद्धतीची एक सर्वमान्य भाषा रूढ झाली आहे. या ग्रंथाचे संपादन आधुनिक, म्हणजे भाषाशास्त्रीय नियमानुसार आणि नवीन म्हैसूर शासनाने बनविलेल्या व्याकरण नियमाबरहुकूम करण्यात आले आहे असा करणे गैर होणार नाही असे मी समजतो.

या ग्रंथाची मांडणी अशी आहे. अक्षर ओळख ध्वनिशास्त्र (phonetics) आणि अर्थतत्त्व (semantic) याना अनुलक्षून करून दिलेला आहे. कानडी आणि मराठी या भाषांतील उच्चार पद्धतीत मूलभूत फरक असल्यामुळे काही कानडी अक्षरांसाठी नवीन चिन्हे कल्पिली आहेत. उदाहरणार्थ, मराठीतील ए, ओ याना कानडीत ऱ्हस्व आणि दीर्घ रुपे आहेत व त्यामुळे अर्थामध्येही फरक पडतो, यासाठी अक्षराचा बोध स्पष्ट व्हावा म्हणून.

ಎ–ए (ऱ्हस्व) अॆ, ಏ (ए दीर्घ)–ए, ಒ–ओ (ऱ्हस्व) ऒ आणि ಓ (ओ दीर्घ) ओ अशी अक्षरे दाखविली आहेत. त्याच प्रमाणें 'अ' पूर्ण उच्चारला जातो. उदाहरणार्थ "मग" हा कानडीतील मराठी शद्व (अर्थःमुलगा) मराठीप्रमाणें उच्चारल्यास कानडी माणसाला कांहीच अर्थबोध होत नाही, तो शद्व मऽगऽ (किंवा मगं) असा उच्चारला पाहिजे. "ळ" आणि "ल" कारांमध्ये अभेद तत्सम शद्वापुरताच मर्यादित असतो. उदा. संम्मेलन : सम्मेळन कलानिधी : कळानिधि इ. पण शुद्ध कानडी शद्वात मात्र असा अभेद धोकादायक असतो. उदा. हुलि. (वाघ) हुळि (आमटी) कलिसु (शिकविणे) कळिसु पाठवून देणे) वगैरे. हा भाग लक्षपूर्वक वाचावा.

पुढील प्रकरणांची मांडणी अशी आहे. व्याकरण खंडात २१ धडे आहेत. पहिल्या १३ धड्यांतून कानडीचे प्राथमिक व्याकरण नियम व उदाहरणे दिली आहेत. पुढील आठ धड्यांतून हेच नियम विस्तरशः दिलेले आहेत, आणि पुनरुत्पीचा धोका पत्करून शक्य तो सर्व कानडी व्याकरण नियम सोदाहरण दिले आहेत. धड्यांचा क्रमही असाच आहे. धड्यांतील व्याकरणानुसार प्रथम सोपे नंतर मोठे धडे प्रत्येक धड्याच्या "ब" भागांत आढळतील.

व्यवहार खंडांत उपयुक्त व नेहमीच्या परिचयाच्या व गरजेच्या विषयांवर धडे, आणि सांस्कृतिक टीपा यांचे ग्रथन केले आहे. कांही ठिकाणी यातील काही विषय व्याकरण खंडांत आलेले आहेत पण ते अगदीच प्राथमिक अवस्थेतील विद्यार्थ्यांसाठी होत.

साहित्य खंडात वर्तमान पत्रातून आणि मासिकांतून प्रसिद्ध होणाऱ्या साहित्याचे नमूने सार्थ आणि भाषांतर सहित दिले गेले आहेत. साक्षरतेची वाढ झपाट्याने होत असल्यामुळें वर्तमान पत्राची भाषा हीच प्रातिनिधीक ठरते. त्या कारणाने हे ज्ञान संपादन करणें कानडी शिकू इच्छिणाऱ्यांना अत्यावश्यक आहे.

शेवटच्या भागांत, म्हणजे कोश खंडात, कानडीतील मराठी शद्ब मराठीतील कानडी शद्ब कानडीतील विशिष्ट अर्थाचे संस्कृत शद्ब, वर्गीकृत शद्ब संग्रह आणि सर्व शद्बकोश आढळतील. यांचा उपयोग उभय भाषिकांना आणि व्युत्पत्ति-शास्त्राच्या अभ्यासकांना होऊ शकेल.

कर्नाटक–कन्नड–(कानडी) भाषा आणि साहित्य

सध्याच्या म्हैसूर राज्याचे पूर्वीचे नांव "कर्नाटक". सामान्यपणे कृष्णा, गोदावरी यांच्या दक्षिणेस आणि कावेरीच्या उत्तरेस, कारवारपासून मंगलूर पर्यंतच्या पश्चिमी समुद्रतटावर आणि पूर्वेस गुलबर्ग्यापासून कोलार पर्यंत सुमारे ७४,२१० चौरस मैल टापूतील अडीच कोटी लोकांची भाषा कन्नड होय.

कन्नड ही द्राविड वर्गीय घडणीची व आर्यवर्गीय भाषा आणि संस्कृतीने अत्यधिक प्रभावित झालेली भाषा होय. साधारणपणे उत्तर भारतातील भाषा संस्कृत-प्राकृत जन्य आणि दक्षिणेतील मुख्य भाषा म्हणजे तमिळ, तेलगु कन्नड आणि मलयाळम् ह्या द्राविड वर्गीय भाषा असे सर्वत्रच मानले जाते. पण भौगोलिक दृष्टचा द्राविड वर्गीय भाषा फक्त दक्षिणेतच आहेत असे नव्हे. गोंडी या उत्तर आणि मध्य भारतीय भाषा बलुचिस्तानांतील ब्राहुई भाषा, महा-राष्ट्रातील कोलामी, ओरिसाची पार्जी, कुई, कोंड, बिहार मधील कुडुख, माल्टो ह्या सर्व द्राविड वर्गीय भाषा होत. द्राविड वर्गीय भाषा बोलणाऱ्यांची संख्या सुमारे तेरा कोटी आहे असे आधुनिक भाषाशास्त्रीय संशोधनांतून निष्पन्न होते.

द्राविड वर्गीय भाषांबद्दल चर्चा करण्याचा मुख्य उद्देश्य हा की द्राविड वर्गीय भाषांचा सर्वात अधिक प्रभाव मराठी भाषा आणि समाजावर पडलेला आहे. ख्रिस्ति शकाच्या सातव्या शतकापासून दहाव्या शतकापर्यंत, बदामी कल्याणी, मळखेड, येथील राजघराण्यांच्या अमलाखाली आताच्या महाराष्ट्राचा सर्व भाग होता. मराठ्यांच्या वर्चस्वामुळें कानडी भाषा आणि संस्कृतीवर मराठीचा पगडा बसलेला आढळतो. त्याचप्रमाणें सुमारे ५०० वर्षांपर्यंत महाराष्ट्रातील लोकजीवनावर कन्नड भाषा आणि संस्कृति यांची दाट छाया पडली होती हे मध्य युगीन मराठीतील अनेक कानडी शद्बांवरून लक्षांत येण्यासारखे आहे. "दहीभाताची ऊंडी, लाविन तुझिया तोंडी" यांतील "ऊंडी" (गोळा, लाडू) हा अस्सल कानडी शद्ब अजून प्रचारात आहे. त्याशिवाय जुन्या मराठी साहित्यांत येणारे "मात" (गोष्ट)" दृढाचार्य (पाहा कोशखंड) इत्यादि शद्बांवरून असे सिद्ध होते की कानडी ही द्राविड भाषा मराठीला अपरिचित नाही.

कानडी साहित्य हे तामिळच्या खालोखाल अतिप्राचीन आहे. नृपतुंग (इ.स. ८५०) याच्या कविराजमार्ग या कन्नड अलंकार ग्रंथावरून तत्पूर्वी अनेक शतके अभिजात साहित्य अस्तित्वात होते हे सिद्ध होते. कानडी साहित्याचा आदर्श संस्कृत साहित्यच असल्यामुळे त्याच पद्धतीने साहित्य निर्मिती होत गेली. सुरुवातीचे कानडी व्याकरण ग्रंथ देखील संस्कृत भाषेतच लिहिले गेले. नागवर्म्याचे (इ. स. ११४५) काव्यालोकन कोशिराजा (इ.स. १२६०) चे शद्ब मणिदर्पण आणि भट्टाकळंक देवा (ई.स. १६०४) चे शद्बानुशासन हे कन्नड व्याकरण ग्रंथ संस्कृतमध्ये आहेत.

मराठी आणि इंग्रजी अंमलांत उत्तर कर्नाटकाचा भाग महाराष्ट्राशी संलग्न होता त्यामुळे या भागाचे भाषिक आणि सामाजिक स्वरूप मराठीपेक्षा फारसे वेगळे नाही. राज्य पुनर्रचनेमुळे आता मराठी आणि कानडी या दोन्ही भाषांत किंचित दुरावा आलेला असला तरी कन्नडिगाना मराठीशी व मराठी भाषिकांना कानडीशी प्रादेशिक सलगतेमुळें सतत संबंध येतो. एकमेकांची भाषा, व संस्कृति यांचा अभ्यास करण्यासाठी आधुनिक पद्धतीने आणि आधुनिक परिस्थिती व गरजा लक्षांत घेऊन हा कन्नड भाषा प्रवेश लिहून सूज्ञ वाचकांना सादर करतांना ग्रंथकर्त्याला कृतकृत्यता वाटते.

मुंबई — ग. व्यं. दिवेकर

४ जानेवारी १९७३.

अनुक्रमणिका

भाग पहिला

व्याकरण

भाग दुसरा

भाग तिसरा

भाग चौथा

भाग पहिला

ಮೊದಲನೆಯ ಭಾಗ

व्याकरण

ವ್ಯಾಕರಣ

१ | धडा पहिला

೧ | ಪಾಠ ಒಂದು पाठ ऑन्दु

(१) वर्णमाला - ವರ್ಣಮಾಲೆ

अक्षरे - ಅಕ್ಷರಗಳು

स्वर - ಸ್ವರಗಳು

ಅ	ಆ	ಇ	ಈ
अ	आ	इ	ई
ಉ	ಊ	ಋ	ಎ
उ	ऊ	ऋ	अॆ
ಏ	ಐ	ಒ	ಓ
ए	ऐ	ऑ	ओ
ಔ	ಅಂ	ಅಃ	
औ	अं	अः	

ಕ	ಖ	ಗ	ಘ	ಙ
क	ख	ग	घ	ङ
ಚ	ಛ	ಜ	ಝ	ಞ
च	छ	ज	झ	ञ
ಟ	ಠ	ಡ	ಢ	ಣ
ट	ठ	ड	ढ	ण
ತ	ಥ	ದ	ಧ	ನ
त	थ	द	ध	न
ಪ	ಫ	ಬ	ಭ	ಮ
प	फ	ब	भ	म
ಯ	ರ	ಲ	ವ	
य	र	ल	व	
ಶ	ಷ (ಪ್ಪ)		ಸ	
श	ष		स	
ಹ	ಳ	ಕ್ಷ	ಜ್ಞ	
ह	ळ	क्ष	ज्ञ	

अंक – आंकिगलु ಅಂಕಿಗಳು

೧	ಒಂದು	ऑन्दु	१	एक
೨	ಎರಡು	एरडु	२	दोन
೩	ಮೂರು	मूरु	३	तीन
೪	ನಾಲ್ಕು	नाल्कु	४	चार
೫	ಐದು	ऐदु	५	पांच
೬	ಆರು	आरु	६	सहा
೭	ಏಳು	एलु	७	सात
೮	ಎಂಟು	एन्टु	८	आठ
೯	ಒಂಭತ್ತು	ऑंभत्तु	९	नऊ
೧೦	ಹತ್ತು	हत्तु	१०	दहा

स्वर चिन्ह   ಸ್ವರ ಚಿನ್ಹ

	ಕನ್ನಡ	देवनागरी		
ಕನ್ನಡ	್ §	ಾ	ಿ	ೀ
देवनागरी		ा	ि	ी
ಕನ್ನಡ	ು	ೂ	ೃ	ೆ
देवनागरी	ु	ू	ृ	े
ಕನ್ನಡ	ೇ	ೈ	ೊ	ೋ
देवनागरी	े	ै	ो	ो
ಕನ್ನಡ	ೌ		ಂ	ಃ
देवनागरी	ौ		ां	ः

§ काही अक्षराना ್ हे चिन्ह लागत नाही ಬ, ಖ, ಣ, ಟ, ಲ, ಞ.

स्वर - चिह्न प्रयोग व जोडाक्षरे ‡
ಸ್ವರ-ಚಿಹ್ನಗಳ ಪ್ರಯೋಗ ಮತ್ತು ಒತ್ತಕ್ಷರಗಳು

	ಾ	ಿ	ೀ	ು	ೂ	ೃ	ೆ
ಕ	ಕಾ	ಕಿ	ಕೀ	ಕು	ಕೂ	ಕೃ	ಕೆ
क	का	कि	की	कु	कू	कृ	कॆ

ೇ	ೈ	ೊ	ೋ	ೌ	ಂ	ಃ
ಕೇ	ಕೈ	ಕೊ	ಕೋ	ಕೌ	ಕಂ	ಕಃ
के	कै	कॉ	को	कौ	कं	कः

್ಕ	್ತ	್ನ	್ಮ
ಕ್ಕ	ಕ್ತ	ಕ್ನ	ಕ್ಮ
क्क	क्त	क्न	क्म

್ಯ	್ರ	್ಲ	೯	್
ಕ್ಯ	ಕ್ರ	ಕ್ಲ	ರ್ಕ	ಕ್
क्य	क्र	क्ल	र्क	क् (हलंत)

अभ्यास (१)

मराठीत लिहा ೧. ವಸಂತ, ರಾಮಕೃಷ್ಣ
೨. ತರ್ಕ, ವಿಪ್ಲವ, ಸದ್ಗತಿ

कानडीत लिहा १. मासिक, दैनिक, मोरू
२. मार्दव, द्रौपदी, रुक्मिणी
३. दिक्पाल, अकस्मात्

---

‡ जोडाक्षरांच्या बाबतीत मराठी कानडी पद्धतींत एक मोठा फरक आहे.
मराठी : क् + व = क्व (अधोच्चारित अक्षर अर्धे)
कानडी : ಕ್ + ವ = ಕ್ವ (अर्धोच्चारित अक्षर पूर्ण)

मूळाक्षरे व चौदाखडी

ಮೂಲಾಕ್ಷರಗಳೂ ಕಾಗುಣಿತ ಅಕ್ಷರಗಳೂ

ಕ	ಖ	ಗ	ಘ	ಙ†
क	ख	ग	घ	ङ
ಕಾ	ಖಾ	ಗಾ	ಘಾ	ಙಾ
का	खा	गा	घा	ङा
ಕಿ	ಖಿ	ಗಿ	ಘಿ	ಙಿ
कि	खि	गि	घि	ङि
ಕೀ	ಖೀ	ಗೀ	ಘೀ	ಙೀ
की	खी	गी	घी	ङी
ಕು	ಖು	ಗು	ಘು	ಙು
कु	खु	गु	घु	ङु
ಕೂ	ಖೂ	ಗೂ	ಘೂ	ಙೂ
कू	खू	गू	घू	ङू
ಕೃ	ಖೃ	ಗೃ	ಘೃ	ಙೃ
कृ	खृ	गृ	घृ	ङृ†

† ही अक्षरे उपयोगात नाहीत.

ಕೆ	ಖೆ	ಗೆ	ಘೆ	ಙೆ †
कॆ	खॆ	गॆ	घॆ	ङॆ
ಕೇ	ಖೇ	ಗೇ	ಘೇ	ಙೇ
के	खे	गे	घे	ङे
ಕೈ	ಖೈ	ಗೈ	ಘೈ	ಙೈ
कै	खै	गै	घै	ङै
ಕೊ	ಖೊ	ಗೊ	ಘೊ	ಙೊ
कॊ	खॊ	गॊ	घॊ	ङॊ
ಕೋ	ಖೋ	ಗೋ	ಘೋ	ಙೋ
को	खो	गो	घो	ङो
ಕೌ	ಖೌ	ಗೌ	ಘೌ	ಙೌ
कौ	खौ	गौ	घौ	ङौ
ಕಂ	ಖಂ	ಗಂ	ಘಂ	ಙಂ
कं	खं	गं	घं	ङं
ಕಃ	ಖಃ	ಗಃ	ಘಃ	ಙಃ
कः	खः	गः	घः	ङः †

† ही अक्षरे उपयोगात नाहीत.

ಚ	ಛ	ಜ	ಝ	ಞ †
च	छ	ज	झ	ञ
ಚಾ	ಛಾ	ಜಾ	ಝಾ	ಞಾ
चा	छा	जा	झा	ञा
ಚಿ	ಛಿ	ಜಿ	ಝಿ	ಞಿ
चि	छि	जि	झि	ञि
ಚೀ	ಛೀ	ಜೀ	ಝೀ	ಞೀ
ची	छी	जी	झी	ञी
ಚು	ಛು	ಜು	ಝು	ಞು
चु	छु	जु	झु	ञु
ಚೂ	ಛೂ	ಜೂ	ಝೂ	ಞೂ
चू	छू	जू	झू	ञू
ಚೃ	ಛೃ	ಜೃ	ಝೃ	ಞೃ
चृ	छृ	जृ	झृ	ञृ †

† ही अक्षरे उपयोगात नाहीत.

ಚೆ	ಛೆ	ಜೆ	ಝೆ	ಞೆ †
चॆ	छॆ	जॆ	झॆ	ञॆ
ಚೇ	ಛೇ	ಜೇ	ಝೇ	ಞೇ
चे	छे	जे	झे	ञे
ಚೈ	ಛೈ	ಜೈ	ಝೈ	ಞೈ
चै	छै	जै	झै	ञै
ಚೊ	ಛೊ	ಜೊ	ಝೊ	ಞೊ
चॊ	छॊ	जॊ	झॊ	ञॊ
ಚೋ	ಛೋ	ಜೋ	ಝೋ	ಞೋ
चो	छो	जो	झो	ञो
ಚೌ	ಛೌ	ಜೌ	ಝೌ	ಞೌ
चौ	छौ	जौ	झौ	ञौ
ಚಂ	ಛಂ	ಜಂ	ಝಂ	ಞಂ
चं	छं	जं	झं	ञं
ಚಃ	ಛಃ	ಜಃ	ಝಃ	ಞಃ
चः	छः	जः	झः	ञः †

† ही अक्षरे उपयोगात नाहीत.

ಟ	ಠ	ಡ	ಢ	ಣ
ट	ठ	ड	ढ	ण
ಟಾ	ಠಾ	ಡಾ	ಢಾ	ಣಾ
टा	ठा	डा	ढा	णा
ಟಿ	ಠಿ	ಡಿ	ಢಿ	ಣಿ
टि	ठि	डि	ढि	णि
ಟೀ	ಠೀ	ಡೀ	ಢೀ	ಣೀ
टी	ठी	डी	ढी	णी
ಟು	ಠು	ಡು	ಢು	ಣು
टु	ठु	डु	ढु	णु
ಟೂ	ಠೂ	ಡೂ	ಢೂ	ಣೂ
टू	ठू	डू	ढू	णू
ಟೃ	ಠೃ	ಡೃ	ಢೃ	ಣೃ
टृ	ठृ	डृ	ढृ	णृ

ಟೆ	ಠೆ	ಡೆ	ಢೆ	ಣೆ
टॆ	ठॆ	डॆ	ढॆ	णॆ
ಟೇ	ಠೇ	ಡೇ	ಢೇ	ಣೇ
टे	ठे	डे	ढे	णे
ಟೈ	ಠೈ	ಡೈ	ಢೈ	ಣೈ
टै	ठै	डै	ढै	णै
ಟೊ	ಠೊ	ಡೊ	ಢೊ	ಣೊ
टॊ	ठॊ	डॊ	ढॊ	णॊ
ಟೋ	ಠೋ	ಡೋ	ಢೋ	ಣೋ
टो	ठो	डो	ढो	णो
ಟೌ	ಠೌ	ಡೌ	ಢೌ	ಣೌ
टौ	ठौ	डौ	ढौ	णौ
ಟಂ	ಠಂ	ಡಂ	ಢಂ	ಣಂ
टं	ठं	डं	ढं	णं
ಟಃ	ಠಃ	ಡಃ	ಢಃ	ಣಃ
टः	ठः	डः	ढः	णः

ತ	ಥ	ದ	ಧ	ನ
त	थ	द	ध	न
ತಾ	ಥಾ	ದಾ	ಧಾ	ನಾ
ता	था	दा	धा	ना
ತಿ	ಥಿ	ದಿ	ಧಿ	ನಿ
ति	थि	दि	धि	नि
ತೀ	ಥೀ	ದೀ	ಧೀ	ನೀ
ती	थी	दी	धी	नी
ತು	ಥು	ದು	ಧು	ನು
तु	थु	दु	धु	नु
ತೂ	ಥೂ	ದೂ	ಧೂ	ನೂ
तू	थू	दू	धू	नू
ತೃ	ಥೃ	ದೃ	ಧೃ	ನೃ
तृ	थृ	दृ	धृ	नृ

ತೆ	ಥೆ	ದೆ	ಧೆ	ನೆ
तॆ	थॆ	दॆ	धॆ	नॆ
ತೇ	ಥೇ	ದೇ	ಧೇ	ನೇ
ते	थे	दे	धे	ने
ತೈ	ಥೈ	ದೈ	ಧೈ	ನೈ
तै	थै	दै	धै	नै
ತೊ	ಥೊ	ದೊ	ಧೊ	ನೊ
तॊ	थॊ	दॊ	धॊ	नॊ
ತೋ	ಥೋ	ದೋ	ಧೋ	ನೋ
तो	थो	दो	धो	नो
ತೌ	ಥೌ	ದೌ	ಧೌ	ನೌ
तौ	थौ	दौ	धौ	नौ
ತಂ	ಥಂ	ದಂ	ಧಂ	ನಂ
तं	थं	दं	धं	नं
ತಃ	ಥಃ	ದಃ	ಧಃ	ನಃ
तः	थः	दः	धः	नः

ಪ	ಫ	ಬ	ಭ	ಮ
प	फ	ब	भ	म
ಪಾ	ಫಾ	ಬಾ	ಭಾ	ಮಾ
पा	फा	बा	भा	मा
ಪಿ	ಫಿ	ಬಿ	ಭಿ	ಮಿ
पि	फि	बि	भि	मि
ಪೀ	ಫೀ	ಬೀ	ಭೀ	ಮೀ
पी	फी	बी	भी	मी
ಪು	ಫು	ಬು	ಭು	ಮು
पु	फु	बु	भु	मु
ಪೂ	ಫೂ	ಬೂ	ಭೂ	ಮೂ
पू	फू	बू	भू	मू
ಪೃ	ಫೃ	ಬೃ	ಭೃ	ಮೃ
पृ	फृ	बृ	भृ	मृ

ಪೆ	ಫೆ	ಬೆ	ಭೆ	ಮೆ
पॆ	फॆ	बॆ	भॆ	मॆ
ಪೇ	ಫೇ	ಬೇ	ಭೇ	ಮೇ
पे	फे	बे	भे	मे
ಪೈ	ಫೈ	ಬೈ	ಭೈ	ಮೈ
पै	फै	बै	भै	मै
ಪೊ	ಫೊ	ಬೊ	ಭೊ	ಮೊ
पॊ	फॊ	बॊ	भॊ	मॊ
ಪೋ	ಫೋ	ಬೋ	ಭೊ	ಮೋ
पो	फो	बो	भो	मो
ಪೌ	ಫೌ	ಬೌ	ಭೌ	ಮೌ
पौ	फौ	बौ	भौ	मौ
ಪಂ	ಫಂ	ಬಂ	ಭಂ	ಮಂ
पं	फं	बं	भं	मं
ಪಃ	ಫಃ	ಬಃ	ಭಃ	ಮಃ
पः	फः	बः	भः	मः

ಯ	ರ	ಲ	ವ	ಶ
य	र	ल	व	श
ಯಾ	ರಾ	ಲಾ	ವಾ	ಶಾ
या	रा	ला	वा	शा
ಯಿ	ರಿ	ಲಿ	ವಿ	ಶಿ
यि	रि	लि	वि	शि
ಯೀ	ರೀ	ಲೀ	ವೀ	ಶೀ
यी	री	ली	वी	शी
ಯು	ರು	ಲು	ವು	ಶು
यु	रु	लु	वु	शु
ಯೂ	ರೂ	ಲೂ	ವೂ	ಶೂ
यू	रू	लू	वू	शू
ಯೃ	ರೃ	ಲೃ	ವೃ	ಶೃ
यृ	रृ	लृ	वृ	शृ

ಯೆ	ರೆ	ಲೆ	ವೆ	ಶೆ
यॆ	रॆ	लॆ	वॆ	शॆ
ಯೇ	ರೇ	ಲೇ	ವೇ	ಶೇ
ये	रे	ले	वे	शे
ಯೈ	ರೈ	ಲೈ	ವೈ	ಶೈ
यै	रै	लै	वै	शै
ಯೊ	ರೊ	ಲೊ	ವೊ	ಶೊ
यॊ	रॊ	लॊ	वॊ	शॊ
ಯೋ	ರೋ	ಲೋ	ವೋ	ಶೋ
यो	रो	लो	वो	शो
ಯೌ	ರೌ	ಲೌ	ವೌ	ಶೌ
यौ	रौ	लौ	वौ	शौ
ಯಂ	ರಂ	ಲಂ	ವಂ	ಶಂ
यं	रं	लं	वं	शं
ಯಃ	ರಃ	ಲಃ	ವಃ	ಶಃ
यः	रः	लः	वः	शः

ಷ	ಸ	ಹ	ಳ	ಕ್ಷ	ಜ್ಞ
ष	स	ह	ळ	क्ष	ज्ञ
ಷಾ	ಸಾ	ಹಾ	ಳಾ	ಕ್ಷಾ	ಜ್ಞಾ
षा	सा	हा	ळा	क्षा	ज्ञा
ಷಿ	ಸಿ	ಹಿ	ಳಿ	ಕ್ಷಿ	ಜ್ಞಿ
षि	सि	हि	ळि	क्षि	ज्ञि
ಷೀ	ಸೀ	ಹೀ	ಳೀ	ಕ್ಷೀ	ಜ್ಞೀ
षी	सी	ही	ळी	क्षी	ज्ञी
ಷು	ಸು	ಹು	ಳು	ಕ್ಷು	ಜ್ಞು
षु	सु	हु	ळु	क्षु	ज्ञु
ಷೂ	ಸೂ	ಹೂ	ಳೂ	ಕ್ಷೂ	ಜ್ಞೂ
षू	सू	हू	ळू	क्षू	ज्ञू
ಷೃ	ಸೃ	ಹೃ	ಳೃ	ಕ್ಷೃ	ಜ್ಞೃ
षृ	सृ	हृ	ळृ	क्षृ	ज्ञृ

ಷೆ	ಸೆ	ಹೆ	ಳೆ	ಕ್ಷೆ	ಜ್ಞೆ
षॆ	सॆ	हॆ	ळॆ	क्षॆ	ज्ञॆ
ಷೇ	ಸೇ	ಹೇ	ಳೇ	ಕ್ಷೇ	ಜ್ಞೇ
षे	से	हे	ळे	क्षे	ज्ञे
ಷೈ	ಸೈ	ಹೈ	ಳೈ	ಕ್ಷೈ	ಜ್ಞೈ
षै	सै	है	ळै	क्षै	ज्ञै
ಷೊ	ಸೊ	ಹೊ	ಳೊ	ಕ್ಷೊ	ಜ್ಞೊ
षॊ	सॊ	हॊ	ळॊ	क्षॊ	ज्ञॊ
ಷೋ	ಸೋ	ಹೋ	ಳೊ	ಕ್ಷೋ	ಜ್ಞೋ
षो	सो	हो	ळो	क्षो	ज्ञो
ಷೌ	ಸೌ	ಹೌ	ಳೌ	ಕ್ಷೌ	ಜ್ಞೌ
षौ	सौ	हौ	ळौ	क्षौ	ज्ञौ
ಷಂ	ಸಂ	ಹಂ	ಳಂ	ಕ್ಷಂ	ಜ್ಞಂ
षं	सं	हं	ळं	क्षं	ज्ञं
ಷಃ	ಸಃ	ಹಃ	ಳಃ	ಕ್ಷಃ	ಜ್ಞಃ
षः	सः	हः	ळः	क्षः	ज्ञः

द्वित्व व्यंजन

क	್ಕ	ಕ್ಕ	ಖ್ಕ	ಗ್ಕ	ಘ್ಕ	ಙ್ಕ	ಚ್ಕ	ಛ್ಕ	ಜ್ಕ	ಝ್ಕ	ಞ್ಕ	
		ಟ್ಕ	ಠ್ಕ	ಡ್ಕ	ಢ್ಕ	ಣ್ಕ	ತ್ಕ	ಥ್ಕ	ದ್ಕ	ಧ್ಕ	ನ್ಕ	
		ಪ್ಕ	ಫ್ಕ	ಬ್ಕ	ಭ್ಕ	ಮ್ಕ	ಯ್ಕ	ರ್ಕ=ಕ೯	ಲ್ಕ	ವ್ಕ		
		ಶ್ಕ	ಷ್ಕ	ಸ್ಕ	ಹ್ಕ	ಳ್ಕ	– –					
ख	್ಖ	ಕ್ಖ	ಖ್ಖ	ಗ್ಖ								
ग	್ಗ	ಕ್ಗ	ಖ್ಗ	ಗ್ಗ	ಉದಾ : ಕಗ್ಗ							
घ	್ಘ	ಕ್ಘ	ಖ್ಘ	ಗ್ಘ								
च	್ಚ	ಕ್ಚ	ಖ್ಚ	ಗ್ಚ								
छ	್ಛ	ಕ್ಛ	ಖ್ಛ	ಗ್ಛ								
ज	್ಜ	ಕ್ಜ	ಖ್ಜ	ಗ್ಜ								
ट	್ಟ	ಕ್ಟ	ಖ್ಟ	ಗ್ಟ								
ठ	್ಠ	ಕ್ಠ	ಖ್ಠ	ಗ್ಠ								
ड	್ಡ	–	–	–								
ढ	್ಢ	–	–	–								
ण	್ಣ	–	–	–								
त	್ತ	ಕ್ತ	ಖ್ತ	ಗ್ತ								
थ	್ಥ	–	–	–								
द	್ದ	ಕ್ದ	ಖ್ದ	ಗ್ದ								
ध	್ಧ	ಕ್ಧ	ಖ್ಧ	ಗ್ಧ	ಉದಾ : ದಗ್ಧ – दग्ध							
न	್ನ	ಕ್ನ	ಖ್ನ	ಗ್ನ	ಉದಾ : ಮಗ್ನ – मग्न							

द्वित्वाक्षरांत कानडीत पहिले अक्षर पूर्ण व दुसरे अर्धे असते
मराठीत पहिले अर्धे दुसरे पूर्ण. ಖಡ್ಗ - खड्ग ಪದ್ಮ - पद्म

प	್ಪ	ಕ್ಪ	ಖ್ಪ	ಗ್ಪ	
फ	್ಫ	ಕ್ಫ	ಖ್ಫ	ಗ್ಫ	
ब	್ಬ	ಕ್ಬ	ಖ್ಬ	ಗ್ಬ	
भ	್ಭ	ಕ್ಭ	ಖ್ಭ	ಗ್ಭ	
म	್ಮ	ಕ್ಮ	ಖ್ಮ	ಗ್ಮ	उदा : ಯುಗ್ಮ – युग्म
य	್ಯ	ಕ್ಯ	ಖ್ಯ	ಗ್ಯ	उदा : ಯೋಗ್ಯ – योग्य
र	ರ್	ರ್ಕ	ರ್ಖ	ರ್ಗ	उदा : ವರ್ಗ – वर्ग
ल	್ಲ	ಕ್ಲ	ಖ್ಲ	ಗ್ಲ	उदा : ಆಂಗ್ಲ – आंग्ल
व	್ವ	ಕ್ವ	ಖ್ವ	ಗ್ವ	उदा : ಪಕ್ವ – पक्व
श	್ಶ	ಕ್ಶ	ಖ್ಶ	ಗ್ಶ	
ष	್ಷ	ಕ್ಷ	ಖ್ಷ	ಗ್ಷ	
स	್ಸ	ಕ್ಸ	ಖ್ಸ	ಗ್ಸ	
ह	್ಹ	ಕ್ಹ	ಖ್ಹ	ಗ್ಹ	
ळ	್ಳ	ಕ್ಳ	ಖ್ಳ	ಗ್ಳ	
क्ष	–	–	–	–	
ज्ञ	–	–	–	–	

हलंत ್ : ಕ್ ಖ್ ಗ್ ಘ್ ಙ್ ಚ್ ಛ್ ಜ್ ಝ್ ಞ್
ಟ್ ಠ್ ಡ್ ಢ್ ಣ್ ತ್ ಥ್ ದ್ ಧ್ ನ್
ಪ್ ಫ್ ಬ್ ಭ್ ಮ್ ಯ್ ರ್ ಲ್ ವ್ ಶ್
ಷ್ ಸ್ ಹ್ ಳ್

द्वित्वाक्षरांत कानडीत पहिले अक्षर पूर्ण व दुसरे अर्धे असते मराठीत पहिले अर्धे दुसरे पूर्ण. ಖಡ್ಗ - खड् ಪದ್ಮ - पद्म

पूर्ण अर्थ असलेले एक अक्षरी व दोन अक्षरी शब्द

एक अक्षरी शब्द

आ - ಆ - ते, तो, ती, ते (दर्शक सर्वनाम)

ई - ಈ - हा, ही, हे, हे (,, ,,)

ऊ - ಊ - (दोन नामाना जोडल्यास) "आणि"; रामनु, लक्ष्मणनु
रामनू, लक्ष्मणनू

ए - ಏ - संबोधनवाचक, २ प्रत्यय .... "च"; नानु - नाने
मी - मीच

कै - ಕೈ - हात

छि - ಛಿ - तुच्छतावाचक उद्गार

छू - ಛೂ - (मंत्र किंवा कुत्रा अंगावर सोडणे) उद्गार

छे - ಛೆ - (मराठी प्रमाणे) निराकरण वाचक उद्गार

ता - ತಾ - आण

थू - ಥೂ - धिक्कार वाचक

थै - ಥೈ - (नाचणे) थय

ना - ನಾ - (बोली भाषा) मी

नी - ನೀ - (,, ,,) तू

बा - ಬಾ - ये

बै - ಬೈ - शिवी देणे, रागवणे

मे - ಮೇ - चरणे

मै - ಮೈ - अंग

सै - ಸೈ - होय, बरोबर ! (बोली)

दोन अक्षरी शब्द

अदु	ಅದು	ते (नपु.)
आने	ಆನೆ	हत्ती
आके	ಆಕೆ	ती
आग	ಆಗ	तेव्हा
आवे (मे)	ಆವೆ (ಮೆ)	कासव
आल	ಆಲ	वड
आसे	ಆಸೆ	आशा
आज्ञे	ಆಜ್ಞೆ	आज्ञा
इदु	ಇದು	हे (नपु)
इंदु	ಇಂದು	आज
इरु	ಇರು	असणे
इदे	ಇದೆ	आहे
इडु	ಇಡು	ठेवणे
ईग	ಈಗ	आता
ईसु	ಈಸು	पोहणे
ईडु	ಈಡು	पुरेसे
ऊरु	ಊರು	गाव
ऊट	ಊಟ	जेवण
ऎसे	ಎಸೆ	फेकणे
ऎळे	ಎಳೆ	ओढणे, कोवळे
ऎरे	ಎರೆ	न्हाऊ घालणे
एरु	ಏರು	चढणे
एळु	ಏಳು	१ सात २ उठणे
एनु	ಏನು	काय?
एके	ಏಕೆ	का
एटु	ಏಟು	मार
ऒगे	ಒಗೆ	१ फेकणे २ धुणे
ऒदे	ಒದೆ	लाथ मारणे
ऒले	ಒಲೆ	चूल
ऒंटे	ಒಂಟೆ	उंट
ओडु	ಓಡು	धावणे
ओदु	ಓದು	वाचणे
ओले	ಓಲೆ	पत्र

(२) उच्चार ಉಚ್ಚಾರ

†ಅ अ संस्कृतसारखा पूर्ण ಕರ - कर : करऽ - कर ಕಸ - कस
कसऽ - कसं - केर

‡ಆ आ मराठी प्रमाणे

ಇ इ } बहुतेक ऱ्हस्वात मराठीत अंत्य 'ई' 'ಿ' दीर्घात
ಈ ई } राणी - ರಾಣಿ (राणी)

ಉ उ मराठी प्रमाणे पण अंत्य ऱ्हस्व सुरु - पुरु

ಊ ऊ दीर्घ 'उ' चा 'आणि' या अर्थी उपयोग केला जातो.

रामनु मत्तु कृष्णनु
ರಾಮನು ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣನು
राम आणि कृष्ण

} रामनू कृष्णनू
ರಾಮನೂ ಕೃಷ್ಣನೂ

ಎ ॲ (ऱ्हस्व) दक्षिणेतील चारी भाषांत ऱ्हस्व एकार आहे व ऱ्हस्व दीर्घ ए च्या उपयोगाने अर्थ बदलतो.

कॆडु - ಕೆಡು (क्रियापद बिघडणे)
केडु - ಕೇಡು (ना) बिघाड
ॲळे - (१) धागा (२) ओढणे.
एळे - उठगे!

ಒ ऑ (ऱ्हस्व) हॊरु - वाहणे (ಹೊರು)
होरु - बीळ (ಹೋರು)

ಅಂ अं (अनुनासिक) मराठी प्रमाणे पण मैसूरकडे 'म्ह' सिंह, सिम्ह

खालील शब्दांचे उच्चार लिहा

ನಾನು ಎಂದು ಬರಲಿ? (मी कधी येऊ?)
ನನಗೆ ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡು (मला रुपये दे)
ಎತ್ತಿನ ಕೋಡು (बैलाचे शिंग)

---

† बोली भाषेत आ होंस (नवीन) होंसा

‡ संबोधनासाठी आ काराचा उच्चार केला जातो अण्ण - बंधु अण्णा - बंधो संस्कृत आकारांती शब्द 'अ' कारांती केले जातात. कर्ता - कर्त, ब्रह्मा - ब्रह्म

(३) संधी ಸಂಧಿ

कानडी भाषेत संधीचे नियम बहुतेक संस्कृतप्रमाणेच आहेत. पण कानडीतील काही वैशिष्ट्ये अशी आहेत.

१. लोप संधी

अल्लि + ओंदु = अल्लोंदु
ಅಲ್ಲಿ + ಒಂದು = ಅಲ್ಲೊಂದು
ಕರಿ + ಇದು = ಕರಿದು
ಊರಿಂದ + ಊರಿಗೆ = ಊರಿಂದೂರಿಗೆ
ಕನ್ನಡ + ಇಗ = ಕನ್ನಡಿಗ

२. आगम संधी :

मडु + इदु = मडुविदु
गो + इगे = गोविगे
ई + ओलग (सभा) = ई वोलग
नो + अलु = नोयलु

६. आदेश संधी

पहिल्या (वर्गीय) अक्षरा ऐवजी तिसरे
मळे + काल = मळेगाल (पावसाळा)
हू + कार = हूगार (माळी)
(अपवाद) अंगडी + कार = अंगडीकार

खालील शब्द संधी करुन लिहा

(१) मत्ते + ओंदु
(२) बेटे + कार
(३) हळ्ळि + अल्लि

वाचन पाठ ವಾಚನ ಪಾಠ

इदु मने	ಇದು ಮನೆ	हे घर आहे
ई मने	ಈ ಮನೆ	हे घर
अदु साले	ಅದು ಸಾಲೆ	ती शाळा आहे
आ साले	ಆ ಸಾಲೆ	ती शाळा
अवनु रामनु	ಅವನು ರಾಮನು	तो राम आहे
अवळु सीते	ಅವಳು ಸೀತೆ	ती सीता आहे
इवनु हुडुगनु	ಇವನು ಹುಡುಗನು	तो मुलगा आहे
नानु विद्यार्थि	ನಾನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ	मी विद्यार्थी आहे
नीनु सण्णवनु	ನೀನು ಸಣ್ಣವನು	तू लहान आहेस
नावु होसबरु	ನಾವು ಹೊಸಬರು	आम्ही नवखे आहोत
अवरु हुडुगियरु	ಅವರು ಹುಡುಗಿಯರು	त्या मुली आहेत
इवरु गंडसरु	ಇವರು ಗಂಡಸರು	ते पुरुष आहेत
अवु गिडगळु	ಅವು ಗಿಡಗಳು	ती झाडे आहेत
इवु गिळिगळु	ಇವು ಗಿಳಿಗಳು	हे पोपट आहेत

अभ्यास (२)

१. खालील मराठी शब्द कन्नड मध्ये लिहा

१. राम, लक्ष्मण, भरत, शकुनि, भीमसेन, सहदेव.
२. कृष्ण, अर्जुन, धर्मराज, सात्यकी, वाग्भट
३. शत्रुघ्न, धृष्टद्युम्न, वार्ष्णेय, प्रल्हाद, हिरण्मय
४. प्रत्यासत्ति, द्वैतात्म्य, प्रादुर्भाव, उत्कट, उत्कृष्ट
५. प्रजासत्ताक, ओंकारेश्वर, गांधीस्मारक, अग्निशामक

२. खालील कानडी शब्द मराठीत लिहा

೧. ಹುಲಿ, ನರಿ, ಕುರಿ, ಏಳು, ಕೇಳು, ಹೋಗು, ಇಡು.
೨. ಮದ್ಧೂ, ಯುದ್ಧ, ಮತ್ತೆ, ನಮ್ಮ, ಪದ್ಮ, ಅರ್ಕ.
೩. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ, ಯಥೇಷ್ಟ, ಸ್ಮಾರಕ, ಆಗ್ನೇಯ, ಉತ್ತಮ.
೪. ದಕ್ಷಕನ್ಯೆ, ಮಹಾರುದ್ರ, ವಕ್ರತುಂಡ, ಶ್ವೇತಾಂಬರ.
೫. ಮುದ್ರಾರಾಕ್ಷಸ, ಪಂಚತಂತ್ರ, ಶೌರ್ಯವುಳ್ಳ, ಉಳ್ಳಿಯಗಡ್ಡೆ.

३. खालील अर्थाचे एकाक्षरी शब्द लिहा

अंग, होय, ये, दे, हात

४. खालील दोन अक्षरी शब्दांचे मराठीत अर्थ लिहा

ಒದೆ, ಒಲೆ, ಓದು, ಓಡು, ಹೋಗು, ಹೊಗು, ಏಕೆ,
ಏನು, ಒಗೆ, ಇಂದು, ಇದು, ಎಸೆ.

□ □ □

२ | धडा दुसरा
೨ | ಪಾಠ ಎರಡು पाठ एरडु

नाम - लिंग - वचन - सर्वनाम
ನಾಮ - ಲಿಂಗ - ವಚನ - ಸರ್ವನಾಮ

१. रूढनाम ರೂಢನಾಮ

ಅರಸ, ನೆಲ, ಮನುಷ್ಯ, ಧನ
अरस, नॆल, मनुष्य, धन
राजा, जमीन, माणूस, धन

२. अन्वर्थनाम ಅನ್ವರ್ಥನಾಮ

ಕುಂಟ, ಕಿವುಡ, ಕುರುಡ, ಹೆಳವ
कुंट, किवुड, कुरुड, हॆळव
लंगडा. बहिरा, आंधळा, लुळा

३. अंकितनाम ಅಂಕಿತನಾಮ

ಮೈಸೂರು, ವಿಂಧ್ಯ, ರಾಮ
मैसूरु, विन्ध्य, राम
मैसूरु, विन्ध्य, राम

४. भावनाम ಭಾವನಾಮ

ಆಟ, ನೋಟ, ಬಿಳುಪು
आट, नोट, बिळुपु
खेळ, देखावा, सफेदी

५. गुणवाचक ಗುಣವಾಚಕ

ಹೊಸದು, ಕರಿದು, ಅಂಥದು
हॊसदु, करिदु, अंथदु
नवे, काळे, तसले

६. संख्यावाचक ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕ

ಒಂದು, ಹತ್ತು, ನೂರು
ओन्दु, हत्तु, नूरु
एक, दहा, शंभर

७. कृदंत ಕೃದಂತ

ಓದುವ, ಆಡಿದ, ಬಂದ
ओदुव, आडिद, बंद
वाचाणारा, खेळलेला, आलेली

८. तध्दितांत ತದ್ಧಿತಾಂತ

ಬುದ್ಧಿವಂತ, ಹಾವಾಡಿಗ
बुद्धिवंत, हावाडिग
बुद्धिवंत गारुडी

९. सामासिक ಸಾಮಾಸಿಕ

ಮುಕ್ಕಣ್ಣ, ನಂಜುಂಡ, ಹಣೆಗಣ್ಣ
मुक्कण्ण, नंजुंड. हणेगण्ण
त्रिनेत्र नीळकंठ, भालचंद्र
(विषप्राशी शीव)

लिंग ಲಿಂಗ

कानडीत पुरुष पुल्लिंग, स्त्री स्त्रीलिंग इतर सर्व नपुसंक लिंग.

हुडुग ಹುಡುಗ मुलगा	पु.	अव्व ಅವ್ವ आई	स्त्री.	बेक्कु ಬೆಕ್ಕು मांजर	न.

अपवाद : सूर्य, चंद्र आणि पूज्य नामे (गंगे - ಗಂಗೆ = गंगनदी)
यादृष्टीने कानडीत व इंग्रजीत साम्य आहे.

वचन ವಚನ

१. पुल्लिंग एकवचन	हुडुगनु	अनेकवचन	हुडुगरु
ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಏಕವಚನ	ಹುಡುಗನು	ಬಹುವಚನ	ಹುಡುಗರು
	मुलगा		मुले
२. स्त्रीलिंग एकवचन	हैंगसु	,,	हैंगसरु
ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಏಕವಚನ	ಹೆಂಗಸು	,,	ಹೆಂಗಸರು
	स्त्री		स्त्रिया
३. नपुसंकलिंग एकवचन	हुलि	,,	हुलिगळु
ನ. ಲಿಂಗ ಏಕವಚನ	ಹುಲಿ	,,	ಹುಲಿಗಳು
	वाघ		वाघ

४. अकारांत बंधुवाचक — अण्ण + अंदिरु } अण्णंदिरु
ಅಕಾರಾಂತ ಬಂಧುವಾಚಕ — ಅಣ್ಣ + ಅಂದಿರು } ಅಣ್ಣಂದಿರು

५. गुणवाचक एकवचन	पु.	हिरियवनु	ಹಿರಿಯವನು	थोरला
ಗುಣವಾಚಕ ಏಕವಚನ	स्त्री.	हिरियवळु	ಹಿರಿಯವಳು	थोरली
	नपु.	हिरियदु	ಹಿರಿಯದು	थोरले
एकवचन	पु.	हिरियवरु	ಹಿರಿಯವರು	थोरले
ಬಹುವಚನ	स्त्री.	हिरियवरु	ಹಿರಿಯವರು	थोरल्या
	नपु.	हिरियवु	ಹಿರಿಯವು	थोरली

प्रत्यय

	ए.	ಏ.	अने.	ಬಹು
पु. ಪು.	नु.	ನು	रु	ರು
स्त्री. ಸ್ತ್ರೀ.	उ	ಉ	रु	ರು
नपु. ನಪು.	दु	ದು	वु	ವು
	–	–	गळु	ಗಳು

"गळु" सामान्यपणे नपु. अनेकवचनासाठी हा प्रत्यय उपयोगात आणला जातो. त्याच बरोबर आदरार्थी शब्दांची अने. व. रुपें "गळु" ने बनविली जातात.

स्वामि	स्वामिगळु
ಸ್ವಾಮಿ	ಸ್ವಾಮಿಗಳು
स्वामी	स्वामी

"रु" हा अनेकवचनार्थी प्रत्यय "देव" या शब्दाला एकवचनात लागतो.

देवरु दोड्डवनु — ईश्वर मोठा आहे.
ದೇವರು ದೊಡ್ಡವನು

सामान्य सर्वनाम

नानु	ನಾನು	मी
नावु	ನಾವು	आम्ही
नीनु	ನೀನು	तू
नीवु	ನೀವು	तुम्ही
अवनु	ಅವನು	तो
अवळु	ಅವಳು	ती
अदु	ಅದು	ते (नपुसकलिंग)
अवरु	ಅವರು	ते (पुलिंग) त्या
इवनु	ಇವನು	हा
इवळु	ಇವಳು	ही
इदु	ಇದು	हे (नपु.)
इवरु	ಇವರು	हे (पु) हया
अवुगळु	ಅವುಗಳು	तीं (नपु.)
इवुगळु	ಇವುಗಳು	हीं (नपु.)
आ	ಆ	ते (दर्शक सर्वनाम) †
ई	ಈ	हे (दर्शक सर्वनाम)

§ दर्शक सर्वनाम : सर्वलिंग आणि वचना साठी एकच रूप असते
ई मने - ಈ ಮನೆ - हे घर, ई गिडगळु - ಈ ಗಿಡಗಳು - ही झाडे

अभ्यास (१)

१. मराठीत अनुवाद करा.

೧. ಕಿವುಡ, ಹೊಸದು, ಅಂಥದು, ಇಪ್ಪತ್ತು, ಮುಕ್ಕಣ್ಣ, ಮಂಗ, ಗಿಡ, ಹೊತ್ತು, ಬಿಳುಪು, ಅವರು, ಯಾರು, ನೀವು, ಇವು, ಹೊಳೆ.

२. कानडीत अर्थ लिहा.

२. खेळ, काळे, पाच, बायको, पुरुष, बकरी, बैल. शाळा, गाव, त्या, ती, हे, ते घर, हे पुस्तक.

□ □

वाचन पाठ ವಾಚನ ಪಾಠ

ಇದು ನಕಾಶೆ	इदु नकाशे	हा नकाशा आहे.
ಇದು ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದ ನಕಾಶೆ	इदु मैसूरु राज्यद नकाशे	हा मैसूर राज्याचा नकाशा.
ಬೆಂಗಳೂರು ಮುಖ್ಯ ಪಟ್ಟಣ	बेंगळूरु मुख्य पट्टण	बेन्गळूर हे मुख्य शहर आहे.
ಅಲ್ಲಿಗೆ ರೈಲಿನಿಂದ ಹೋಗಬಹುದು	अल्लिगे रैलिनिंद होगबहुदु	तेथे आगगाडीने जाता येईल.
ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಸ್ಸಿನಿಂದ ಹೋಗಬಹುದು	अल्लिगे बस्सिनिंद होगबहुदु	तेथे बसने (मोटारीने) जाता येते
ಅಲ್ಲಿಂದ ಮೈಸೂರು ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿದೆ	अल्लिन्द मैसूरु हत्तिरदल्लिदे	तेथून म्हैसूर जवळ आहे.
ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ವಿಧಾನ ಸೌಧವೂ ಬೇರೆ ಆಫೀಸುಗಳೂ ಉಂಟು	बेंगळूरिनल्लि विधान सौधवू बेरे (आफीसुगळू) उंटु	बेन्गळूर येथे विधान सौध आणि इतर आफिसे आहेत.
ಅಲ್ಲದೆ, ಅಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳೂ, ಶಾಲೆ-ಕಾಲೇಜುಗಳೂ, ತೋಟ ಪಾರ್ಕುಗಳೂ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳೂ ಇವೆ	अल्लदे अल्लि दोड्ड कार्खानेगळू, शाले कालेजुगळू, तोट पार्कुगळू आस्पत्रेगळू इवे	शिवाय मोठे कारखाने शाळा-कॉलेजे, बाग-पार्क आणि इस्पितळेही आहेत

कानडीत "इरु" "असणे" या धातूची वर्तमानकाळातील रुपे काहीच प्रसंगी वापरली जातात.

	ರಾಮನು ಜಾಣನು	
	रामनु जाणनु	राम शहाणा आहे
	ಹುಂಜದ ತುರಾಯಿ ಕೆಂಪು	
	हुंजद तुरायि केंपु	कोंबड्याचा तुरा लाल असतो
ಇದೆ, ಅದೆ	ಇಲ್ಲಿ ಪುಸ್ತಕವು ಇ(ಅ)ದೆ	
इदे, अदे	इल्लि पुस्तकवु इ(अ)दे	येथे पुस्तक आहे
ಇದ್ದಾನೆ	ಅವನ ಮಗ ಅವನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾನೆ	
इद्दाने	अवन मग अवन जोतेयल्लि इद्दाने	त्याचा मुलगा त्याच्याबरोबर आहे
ಇದ್ದಾಳೆ	ತಾಯಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿಇದ್ದಾಳೆ	
इद्दाळे	तायि मनेयल्लि ईद्दाळे	आई घरी आहे
ಇದ್ದಾರೆ	ಜನರು ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾರೆ	
इद्दारे	जनरु गुडियल्लि इद्दारे	लोक देवळात आहेत
	ಹುಡುಗಿಯರು ಅಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಇದ್ದಾರೆ	
	हुडुगियरु अट्टद मेले इद्दारे	मुली माडीवर आहेत
ಇವೆ, ಅವೆ	ಎತ್ತುಗಳು ಗೋದಲೆಯಲ್ಲಿ ಇ(ಅ)ವೆ	
इवे, अवे	ऍत्तुगळु गोदलेयल्लि इ(अ) वे	बैल गोठ्यांत आहेत

"उंट्टु" "ಉಂಟು" "आहे" हा शब्द सर्वलिंगवचनांत समान वापरला जातो.

ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಮೊಸರು ಉಂಟು
पात्रॆयल्लि मॊसरु उंट्टु — भांड्यात दही आहे

ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಲಿಕೆಯರು ಉಂಟು
शालॆयल्लि बालिकॆयरु उंट्टु — शाळेत मुली आहेत

ನಿನಗೆ ತಮ್ಮನು ಉಂಟೋ?
निनगॆ तम्मनु उंटो ? — तुला धाकटा भाऊ आहे काय ?

△ △ △

३ | धडा तिसरा
३ | ಪಾಠ ಮೂರು पाठ मूरु

वर्तमान काळ

ವರ್ತಮಾನಕಾಲ

प्र. पु.	बरु	ಬರು	येणे
	नानु बरुत्तेनॆ	ನಾನು ಬರುತ್ತೇನೆ	मी येतो
	नावु बरुत्तेवॆ	ನಾವು ಬರುತ್ತೇವೆ	आम्ही येतो
द्वि. पु.	नीनु बरुत्ती	ನೀನು ಬರುತ್ತೀ	तू येतोस
	नीवु बरुत्तीरि	ನೀವು ಬರುತ್ತೀರಿ	तुम्ही येता
	तावु बरुत्तीरि (आदरार्थी)	ತಾವು ಬರುತ್ತೀರಿ	आपण येता
तृ. पु.	अवनु बरुत्तानॆ	ಅವನು ಬರುತ್ತಾನೆ	तो येतो
	अवळु बरुत्ताळॆ	ಅವಳು ಬರುತ್ತಾಳೆ	ती येते
	अदु बरुत्तदॆ	ಅದು ಬರುತ್ತದೆ	ते येते
पु. स्त्री.	अवरु बरुत्तारॆ	ಅವರು ಬರುತ್ತಾರೆ	ते-त्या येतात
	अवु (गळु) बरुत्तवॆ	ಅವು(ಗಳು) ಬರುತ್ತವೆ	ती येतात

२		धातु + प्रत्यय	ಧಾತು+ಪ್ರತ್ಯಯ
प्र. पु.	ए.	बर+उत्त (वि करण)+एने	ಬರು+ಉತ್ತ(ವಿಕರಣ)+ಏನೆ
	अने.	„ + „ +एवे	„ + „ +ಏವೆ
द्वि. पु.	ए.	बरु+उत्त+ई-ईये	ಬರು+ಉತ್ತ+ಈ-ಈಯೆ
	अने.	„ + „ +ईरि	„ + „ +ಈರಿ
तृ. पु.	ए.	बरु+उत्त+आने (पु.)	ಬರು+ಉತ್ತ+ಆನೆ
		„ + „ +आळे (स्त्री)	„ + „ +ಆಳೆ
	अने.	„ + „ +अदे (न)	„ + „ ಅದೆ
अने.		बरु+उत्त+आरे (पु. स्त्री)	ಬರು+ಉತ್ತ+ಆರೆ
		„ + „ + „	„ + , + „
		„ + „ + अवे	„ + „ +ಅವೆ

धातु + विकरण + प्रत्यय
माडु + उत्त + आने = माडुत्ताने
ಮಾಡು + ಉತ್ತ + ಆನೆ = ಮಾಡುತ್ತಾನೆ

असेच इतर धातू चालवा

साकु	ಸಾಕು	पाळणे
बदुकु	ಬದುಕು	जगणे
मुगि	ಮುಗಿ	संपणे
होगु	ಹೋಗು	जाणे
तूगु	ತೂಗು	वजन करणे, झुलणे
मलगु	ಮಲಗು	झोपणे
नडुगु	ನಡುಗು	(थरथर) कापणे
मेच्चु	ಮೆಚ್ಚು	आनंदणे, पसंत करणे
हंचु	ಹಂಚು	वाटणे

अंजु	ಅಂಜು	घाबरणे
हुट्टु	ಹುಟ್ಟು	जन्मणे
हिडि	ಹಿಡಿ	धरणे, पकडणे, घेणे
कोडु	ಕೊಡು	देणे
इडु	ಇಡು	ठेवणे
कुणि	ಕುಣಿ	नाचणे
ओदे	ಒದೆ	लाथ मारणे
ओदु	ಓದು	वाचणे
ओप्पु	ಒಪ್ಪು	कबूल करणे
नंबु	ನಂಬು	विश्वास बाळगणे
तुंबु	ತುಂಬು	भरणे
सेरु	ಸೇರು	(१) आवडणे, (२) शिरणे, पोहोचणे
गुडिसु	ಗುಡಿಸು	केर काढणे
बड्डिसु	ಬಡಿಸು	(जेवण) वाढणे
इळि	ಇಳಿ	उतरणे
होगळु	ಹೊಗಳು	तारीफ-प्रशंसा करणे
ऍळे	ಎಳೆ	ओढणे, खेचणे
तोळे	ತೊಳೆ	घासणे, साफकरणे, धुणे
ओगे	ಒಗೆ	(१) फेंकणे, (२) धुणे (कपडे)

(२) **कारक धातु** **ಪ್ರೇರಕ (ಕಾರಕ) ಧಾತು**

धातु + इसु ಧಾತು + ಇಸು

बरे (लिहिणे) + इसु = बरेयिसु ಬರೆ+ಇಸು=ಬರೆಯಿಸು लिहविणे

मलगु + इसु = मलगिसु ಮಲಗು+ಇಸು=ಮಲಗಿಸು झोपविणे

(३) **प्रत्ययन्त धातु** **ಪ್ರತ್ಯಯಾಂತ ಧಾತು**

१. यत्न + इसु = यत्यिसु ಯತ್ನ + ಇಸು = ಯತ್ನಿಸು

प्रयत्नकरणे

२. कन्नड + इसु = कन्नडिसु ಕನ್ನಡ + ಇಸು = ಕನ್ನಡಿಸು
कानडीत भाषांतर करणे

३. पूजे + इसु = पूजिसु ಪೂಜೆ + ಇಸು = ಪೂಜಿಸು
पूजा करणे

(२) आ, ई, अे कारांत धातूना प्रत्यय लावताना वर्तमान काळात य्कारदेश होतो.

का + य् + उत्त एने कायुत्तेने (सांभाळतो)
सुलि + य् + उत्त + एवे सुलियुत्तेवे (सोलतो)
ओगे + य् + उत्त + आने ओगेयुत्ताने (फेकतो; धुतो)

अभ्यास :

मराठीत अनुवाद करा :

ಇಡುತ್ತಾಳೆ, ನಂಬುತ್ತೇನೆ, ತುಂಬುತ್ತೇನೆ, ಮಲಗಿಸುತ್ತೇನೆ, ಹೊಗಳುತ್ತಾರೆ, ಇಳಿಸುತ್ತೇವೆ, ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ, ಅಂಜುತ್ತೀ, ಹೋಗುತ್ತೀರಿ.

कानडीत अनुवाद करा :

मी नाचतो, काम (कॆलस) संपते, ते आवडते

△ △ △

वाचन पाठ ವಾಚನ ಪಾಠ

नम्म ऊरु

इदु नम्म ऊरू. इल्लि नम्म मने इदे. नम्म मनेयल्लि नम्म कुटुंबद जनरु वासिसुत्तारे. नम्म अप्प केलसक्के होगुत्ताने. नम्म तायि मनेयल्लिये केलस माडुत्ताळे. नम्म अण्ण होलक्के होगुत्ताने. नन्न तंगि शालेगे होगुत्ताळे. नन्न अक्क बट्टे होलियुत्ताळे. नन्न तम्म आडुत्ताने.

नावेल्लरू मुंजाने बेग एळुत्तेवे. काफि कुडियुत्तेवे. ऊट माडुत्तेवे. रात्रि हत्तु गंटेगे मलगुत्तेवे.

ನಮ್ಮ ಊರು

ಇದು ನಮ್ಮ ಊರು. ಇಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮನೆ ಇದೆ. ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದ ಜನರು ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ನಮ್ಮ ತಾಯಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ನಮ್ಮ ಅಣ್ಣ ಹೊಲಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ನನ್ನ ತಂಗಿ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗು-ತ್ತಾಳೆ. ನನ್ನ ಅಕ್ಕ ಬಟ್ಟೆ ಹೊಲಿಯುತ್ತಾಳೆ. ನನ್ನ ತಮ್ಮ ಆಡುತ್ತಾನೆ.

ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಮುಂಜಾನೆ ಬೇಗ ಏಳುತ್ತೇವೆ. ಕಾಫಿ ಕುಡಿಯುತ್ತೇವೆ. ಊಟ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ರಾತ್ರಿ ಹತ್ತು ಗಂಟೆಗೆ ಮಲಗುತ್ತೇವೆ.

आमचे गाव

हे आमचे गाव आहे. येथे आमचे घर आहे. आमच्या घरी आमच्या कुटुंबातील माणसे राहतात. आमचे वडील कामावर जातात. माझी आई घरीच काम करते. माझा भाऊ शेतावर जातो. माझी धाकटी बहीण (तंगि) शाळेत जाते. माझी थोरली बहीण कपडे शिवते. माझा धाकटा भाऊ (तम्म) खेळतो.

आम्ही सर्व सकाळी लवकर उठतो. कॉफी पितो. जेवण करतो. रात्री दहावाजता झोपतो.

कानडीत नातलगांची नावे

भाऊ : लहान भाऊ - तम्म - ತಮ್ಮ मोठा भाऊ - अण्ण - ಅಣ್ಣ
बहीण : थोरली बहीण - अक्क - ಅಕ್ಕ धाकटी बहीण - तंगि - ತಂಗಿ
चुलता : थोरला चुलता - दोड्डप्प - ದೊಡ್ಡಪ್ಪ धाकटा चुलता - चिक्कप्प - ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ
मामा-सासरा : सासरा - माव - ಮಾವ मामा - सोदरमाव - ಸೋದರಮಾವ
आत्या-सासू : सासू - अत्ते - ಅತ್ತೆ आत्या - सोदरत्ते - ಸೋದರತ್ತೆ

शब्द संग्रह

ऊरु	ಊರು	गाव
मने	ಮನೆ	घर
जनरु	ಜನರು	लोक
केलस	ಕೆಲಸ	काम
बट्टे	ಬಟ್ಟೆ	कपडे
हॊले	ಹೊಲ	शेत
हॊलि	ಹೊಲಿ	शिवणे
बेग	ಬೇಗ	लवकर
ऊट	ಊಟ	जेवण
हत्तुगंटॆगॆ	ಹತ್ತುಗಂಟೆಗೆ	दहा वाजता

अभ्यास (२)

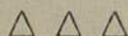
१. खालील वाक्यांचा मराठीत अनुवाद करा

(೧) ಅಣ್ಣನು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.
(೨) ಕೂಸು ಅಳುತ್ತದೆ.
(೩) ನವಿಲು ಕುಣಿಯುತ್ತದೆ.

(೪) ನಾಯಿ ಬೊಗಳುತ್ತದೆ.
(೫) ಹುಡುಗಿ ಹಾಡುತ್ತಾಳೆ.

२. कानडीत भाषांतर करा

(१) मांजर उडी मारते (हारु)
(२) कावळा काव काव म्हणतो. (अन्नु)
(३) गाय येते.
(४) बैल पाणी पितो.
(५) वासरु गवत (हुल्लन्नु) खातो.

४ | धडा चवथा
೪ | ಪಾಠ ನಾಲ್ಕು   पाठ नाल्कु

विभक्ति विचार ವಿಭಕ್ತಿ ವಿಚಾರ

१. प्रथमा पुल्लिंगी	प्रत्यय	ಪ್ರಥಮಾ ಪುಲ್ಲಿಂಗ	ಪ್ರತ್ಯಯ
एकवचन	उ, नु	ಏಕವಚನ	ಉ. ನು
हुडुग	हुडुगनु	ಹುಡುಗ	ಹುಡುಗನು
तंदे	तंदेयु	ತಂದೆ	ತಂದೆಯು

प्रत्यय वैकल्पिक आहे

हुडुग-हुडुगनु तंदे-तंदेयु

प्रथमा पुल्लिंगी	प्रत्यय	ಪ್ರಥಮಾ ಪುಲ್ಲಿಂಗ	ಪ್ರತ್ಯಯ
अनेकवचन	रु		ರು
	अंदिरु		ಅಂದಿರು
	(आदरार्थी) गळु		ಗಳು
हुडुग	हुडुगरु	ಹುಡುಗ	ಹುಡುಗರು
अण्ण	अण्णंदिरु	ಅಣ್ಣ	ಅಣ್ಣಂದಿರು
ऋषि	ऋषिगळु	ಋಷಿ	ಋಷಿಗಳು
प्रथमा स्त्रीलिंगी	प्रत्यय	ಪ್ರಥಮಾ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ	ಪ್ರತ್ಯಯ
एकवचन	उ, ळु		ಉ. ಳು
तायि	तायियु	ತಾಯಿ	ತಾಯಿಯು
(हॊसब)	हॊसबळु(नवखी)	ಹೊಸಬಳು	

प्रत्यय वैकल्पिक आहे

तायि - तायियु

हॆन्डति - हॆन्डतियु (बायको)

प्रथमा स्त्रीलिंगी प्रत्यय	ಪ್ರಥಮಾ ಸ್ತ್ರೀ. ಬಹು ಪ್ರತ್ಯಯ
अनेक वचन रु	ರು
अंदिरु	ಅಂದಿರು
अत्ते+य+रु अत्तेयरु	ಅತ್ತೆಯರು
तायि - तायंदिरु	ತಾಯಂದಿರು
प्रथमा एक. व नपुंसक प्रत्यय	ಪ್ರಥಮಾ ಏಕ ನಪು. ಪ್ರತ್ಯಯ
उ. वु.	ಉ. ವು.
कुरि (मेंढी+)उ कुरियु	ಕುರಿ + ಉ ಕುರಿಯು
कर+उ करवु	ಕರ+ ಉ ಕರವು

प्रत्यय वैकल्पिक आहे

कर = करवु	ಕರ = ಕರವು
कुरि = कुरियु	ಕುರಿ = ಕುರಿಯು
अनेकवचन प्रत्यय गळु	ಬಹುವಚನ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು
ऎम्मे (म्हैस) ऎम्मेगळु	ಎಮ್ಮೆಗಳು
नायि (कुत्रा) नायिगळु	ನಾಯಿಗಳು

(गळु हा प्रत्यय आदरार्थाने पुल्लिंग एक आणि अनेक वचनांना लागू होतो मुनि-गळु)

२. द्वितीया प्रत्यय : अन्नु	ದ್ವಿತಿಯಾ ಪ್ರತ್ಯಯ ಅನ್ನು
हुडुगनु+अन्नु हुडुगनन्नु	ಹುಡುಗನು+ಅನ್ನು ಹುಡುಗನನ್ನು
तायियु+अन्नु तायियन्नु	ತಾಯಿಯು+ಅನ್ನು ತಾಯಿಯನ್ನು
नायियु+अन्नु नायियन्नु	ನಾಯಿಯು+ಅನ್ನು ನಾಯಿಯನ್ನು
तम्मंदिरु+अन्नु तम्मंदिरन्नु	ತಮ್ಮಂದಿರು+ಅನ್ನು ತಮ್ಮಂದಿರನ್ನು
होलगळु+अन्नु होलगळन्नु	ಹೊಲಗಳು+ಅನ್ನು ಹೊಲಗಳನ್ನು
३. तृतीया प्रत्यय : इंद	ತೃತಿಯಾ ಪ್ರತ್ಯಯ ಇಂದ
(राजा) अरसनु इंद अरसनिंद	ಅರಸನು+ಇಂದ ಅರಸನಿಂದ

(पाय) कालु+इंद कालिनिंद	ಕಾಲು+ಇಂದ ಕಾಲಿನಿಂದ
ऊरु+इंद ऊरिंद, ऊरिनिंद	ಊರು+ಇಂದ ಊರಿಂದ ಊರಿನಿಂದ
माते+इंद मातेयिंद	ಮಾತೆ+ಇಂದ ಮಾತೆಯಿಂದ
(झाड) मरगळु+इंद मरगळिंद	ಮರಗಳು+ಇಂದ ಮರಗಳಿಂದ
४. चतुर्थी प्रत्यय	ಚತುರ್ಥಿ ಪ್ರತ್ಯಯ
गे, इगे, के, (अक्के)	ಗೆ, ಇಗೆ, ಗ, ಅಕ್ಕೆ
तंदे+गे तंदेगे	ತಂದೆ+ಗೆ ತಂದೆಗೆ
(दाणा) काळु+इगे = काळिगे	ಕಾಳು+ಇಗೆ ಕಾಳಿಗೆ
ऊट+के=ऊटक्के	ಊಟ+ಕೆ ಊಟಕ್ಕೆ
स्वामिळिगे, हुलिगळिगे	ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ, ಹುಲಿಗಳಿಗೆ
हुडुगरिगे, (गरीब) बडवरिगे	ಹುಡುಗರಿಗೆ, ಬಡವರಿಗೆ
५. पंचमी प्रत्यय : इंद	ಪಂಚಮಿ ಪ್ರತ್ಯಯ ಇಂದ
ऊरु+इंद ऊरिंद, ऊरिनिंद	ಊರು+ಇಂದ ಊರಿಂದ
(शहर) पट्टण+इंद पट्टणदिंद	ಪಟ್ಟಣ+ಇಂದ ಪಟ್ಟಣದಿಂದ
मनुष्यनु+इंद मनुष्यनिंद	ಮನುಷ್ಯ+ಇಂದ ಮನುಷ್ಯನಿಂದ
(खेडे) हळ्ळि+इंद हळ्ळियिंद	ಹಳ್ಳಿ+ಇಂದ ಹಳ್ಳಿಯಿಂದ
६. षष्ठी प्रत्यय अ, द, न, इन	ಷಷ್ಠಿ ಏಕಪ್ರತ್ಯಯ ಅ, ದ, ನ, ಇನ
एक, ऊरू + अ= ऊर	ಊರು+ಅ = ಊರ
तंदे + अ = तंदेय	ತಂದೆ+ಅ= ತಂದೆಯ
(मांकड) मंगनु + न = मंगन	ಮಂಗನು+ಅ= ಮಂಗನ
(झाड) गिड + द = गिडद	ಗಿಡ+ದ=ಗಿಡದ
(माती) मण्णु + इन = मण्णिन	ಮಣ್ಣು+ಇನ= ಮಣ್ಣಿನ
अनेक. प्रत्यय	ಬಹು. ಪ್ರತ್ಯಯ
पु. स्त्री - अ, (र)	ಪು. ಸ್ತ್ರೀ. ಅ (ರ)
न. - (गळ)	ನಪು. (ಗಳ)
हुडुगर, हेंगसर	ಹುಡುಗರ, ಹೆಂಗಸರ

अेत्तुगळ,	ಎತ್ತುಗಳ
मरगळ	ಮರಗಳ
७. सप्तमी प्रत्यय	ಸಪ್ತಮಿ ಪ್ರತ್ಯಯ
अ (न, य, द, र, गळ,) ल्लि	ಅ (ನ, ಯ, ರ, ಗಳ) ಲ್ಲಿ
ओ (नों, दो, यों, रों, गळों) ळगे	ಒ (ನೊ, ಯೊ, ರೊ, ಗಳೊ)ಳಗೆ
ऊरु = ऊरोळगे, ऊरल्लि	ಊರು = ಊರಲ್ಲಿ, ಊರೊಳಗೆ
मनें = मनेयोळगे	ಮನೆ = ಮನೆಯೊಳಗೆ
(मांडव) हदंर = हंदरदल्लि	ಹಂದರ = ಹಂದರದಲ್ಲಿ
हंदरदोळगे	ಹಂದರದೊಳಗೆ
(फूल हूवु) = हूविनोळगे	ಹೂವು = ಹೂವಿನೊಳಗೆ
देशगळु = देशगळल्लि	ದೇಶಗಳು = ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ
जनरु = जनरोळगे	ಜನರು = ಜನರೊಳಗೆ
हरि = हरियल्लि	ಹರಿ = ಹರಿಯಲ್ಲಿ
रामनु = रामनल्लि	ರಾಮನು = ರಾಮನಲ್ಲಿ
संबोधन प्रत्यय	ಸಂಬೋಧನೆ ಪ್ರತ್ಯಯ
आ, ए, इरा (अनेक)	ಆ, ಏ, ಇರಾ (ಬ)
अण्ण अण्णा	ಅಣ್ಣ ಅಣ್ಣಾ
हुडुगनु हुडुगने	ಹುಡುಗನು, ಹುಡಗನೇ
हुडुगरू हुडुगरे	ಹುಡುಗರು ಹುಡುಗರೇ
हुडुगरिरा	ಹುಡುಗರಿರಾ
अण्णा, अण्णने, तायिये.	ಅಣ್ಣ, ಅಣ್ಣನೇ, ತಾಯಿಯೇ,
अण्णने, अप्पा, मंगगळिरा,	ಅಪ್ಪನೇ, ಅಪ್ಪಾ, ಮಂಗಗಳಿರಾ

सर्वनामांची विभक्तिरूपे :

प्रथम पुरूष	ಉತ್ತಮ ಪುರುಷ
प्र. नानु नावु	ನಾಮ ನಾವು
द्वि. नन्नन्नु नम्मन्नु	ನನ್ನನ್ನು ನಮ್ಮನ್ನು
तृ. नन्निंद नम्मिंद	ನನ್ನಿಂದ ನಮ್ಮಿಂದ
च. ननगे नमगे	ನನಗೆ ನಮಗೆ

पं नन्निंद	नम्मिंद	ನನ್ನಿಂದ	ನಮ್ಮಿಂದ
ष. नन्न	नम्म	ನನ್ನ	ನಮ್ಮ
स. नन्नल्लि	नम्मल्लि	ನನ್ನಲ್ಲಿ	ನಮ್ಮಲ್ಲಿ
नन्नोळगॆ	नम्मोळगॆ	ನನ್ನೊಳಗೆ	ನಮ್ಮೊಳಗೆ

द्वितीय पुरूष — ಮಧ್ಯಮ ಪುರುಷ

प्र. नीनु	नीवु	ನೀನು	ನೀವು
द्वि. निन्नन्नु	निम्मन्नु	ನಿನ್ನನ್ನು	ನಿಮ್ಮನ್ನು
तृ. निन्निंद	निम्मिंद	ನಿನ್ನಿಂದ	ನಿಮ್ಮಿಂದ
च. निनगॆ	निमगॆ	ನಿನಗೆ	ನಿಮಗೆ
पं. निन्निंद	निम्मिंद	ನಿನ್ನಿಂದ	ನಿಮ್ಮಿಂದ
ष. निन्न	निम्म	ನಿನ್ನ	ನಿಮ್ಮ
स. निन्नल्लि	निम्मल्लि	ನಿನ್ನಲ್ಲಿ	ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ
निन्नोळगॆ	निम्मोळगॆ	ನಿನ್ನೊಳಗೆ	ನಿಮ್ಮೊಳಗೆ

तृतीय पुरूष — ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷ

प्र. पु. स्त्री.		ಪ್ರ. ಪು. ಸ್ತ್ರೀ.	
अवनु अवळु	} अवरु	ಅವನು ಅವಳು	} ಅವರು
न. अदु	अवु - अवुगळु	ನ. ಅದು	ಅವು ಅವುಗಳು
द्वि. पु. स्त्री.		ದ್ವಿ. ಪು. ಸ್ತ್ರೀ.	
अवनन्नु अवळन्नु	} अवरन्नु	ಅವನನ್ನು ಅವಳನ್ನು	} ಅವರನ್ನು
न. अदन्नु	अवन्नु अवुगळन्नु	ನ. ಅದನ್ನು	ಅವನ್ನು ಅವುಗಳನ್ನು

तृ. पु. स्त्री.	ತೃ. ಪು. ಸ್ತ್ರೀ.
अवनिंद अवळिंद } अवरिंद	ಅವನಿಂದ ಅವಳಿಂದ } ಅವರಿಂದ
न. अदरिंद अवुगळिंद	ನ. ಅದರಿಂದ ಅವುಗಳಿಂದ
च. पु. स्त्री.	ಚ. ಪು. ಸ್ತ್ರೀ.
अवनिगे अवळिगे } अवरिगे	ಅವನಿಗೆ ಅವಳಿಗೆ } ಅವರಿಗೆ
न. अदक्के अवक्के अवुगळिगे	ನ. ಅದಕ್ಕೆ ಅವಕ್ಕೆ ಅವುಗಳಿಗೆ
पं. पु. स्त्री.	ಪಂ. ಪು. ಸ್ತ್ರಿ.
अवनिंद अवळिंद } अवरिंद	ಅವನಿಂದ ಅವಳಿಂದ } ಅವರಿಂದ
अदरिंद अवुगळिंद	ನ. ಅದರಿಂದ ಅವುಗಳಿಂದ
ष. पु. स्त्री.	ಷ. ಪು. ಸ್ತ್ರೀ.
अवन अवळ } अवर	ಅವನ ಅವಳ } ಅವರ
न. अदर अवुगळ	ನ. ಅದರ ಅವುಗಳ
स. पु. स्त्री.	ಸ. ಪು. ಸ್ತ್ರೀ.
अवनल्लि अवनोळगे अवळल्लि अवळोळगे } अवरल्लि अवरोळगे	ಅವನಲ್ಲಿ ಅವಳಲ್ಲಿ ಅವನೊಳಗೆ ಅವಳೊಳಗೆ } ಅವರಲ್ಲಿ ಅವರೊಳಗೆ
न. अदरल्लि अवुगळल्लि अदरोळगे अवुगळोळगे	ನ. ಅದರಲ್ಲಿ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅದರೊಳಗೆ ಅವುಗಳೊಳಗೆ

१) याच प्रमाणे इवनु, इवरु यांची रूपे होतात.

२) तानु, तावु (आपण) याची रूपे नीनु, नीवु प्रमाणे होतात.

वाचन पाठ ವಾಚನ ಪಾಠ

सोदरमावन मने

नम्म सोदरमाव हुब्बळ्ळियल्लि इरुत्तानॆ. नानू नन्न तम्मनू (सोदर) मावन मनॆगॆ होगुत्तेवॆ नम्म आळु टांगा तरुत्तानॆ. नावु इब्बरू टांगादल्लि कूडुत्तेवॆ. टांगा रेलवे स्टेशन्निगॆ होगुत्तदॆ. नावु टांगादिंद इळियुत्तेवॆ नानु मुंदॆ होगुत्तेनॆ. नन्न तम्म हिंदिनिंद बरुत्तानॆ. नानु टिकेट्टिन किटकिय मुंदॆ निल्लुत्तेनॆ. हुब्बळ्ळिय ऎरडु टिकीटुगळन्नु तॆगॆदुकोळ्ळुत्तेनॆ. नानु हमालनन्नु करॆयुत्तेनॆ. गाडि बरुत्तदॆ. हमालनु नम्म सामानन्नु ऒंदु डब्बियल्लिय जागद मेलॆ इडुत्तानॆ आनंतर नावु आ जागद मेलॆ कुळितुकोळ्ळुत्तेवॆ.

गाडि बिडुव गंटॆयागुत्तदॆ. गार्डनु सीटियन्नु ऊदुत्तानॆ. कूडलॆ इंजनिन सीटि केळिसुत्तदॆ. गाडि बिडुत्तदॆ. नाल्कु गंटॆगॆ गाडि हुब्बळ्ळियन्नु मुट्टुत्तदॆ.

ಸೋದರಮಾವನ ಮನೆ

ನಮ್ಮ ಸೋದರಮಾವ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಾನೆ. ನಾನೂ ನನ್ನ ತಮ್ಮನೂ ಸೋದರಮಾವನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತೇವೆ. ನಮ್ಮ ಆಳು ಟಾಂಗಾ ತರುತ್ತಾನೆ. ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಟಾಂಗಾದಲ್ಲಿ ಕೂಡುತ್ತೇವೆ. ಟಾಂಗಾ ರೇಲವೆ ಸ್ಟೇಶನ್ನಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ನಾವು ಟಾಂಗಾದಿಂದ ಇಳಿಯುತ್ತೇವೆ. ನಾನು ಮುಂದೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ತಮ್ಮ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬರುತ್ತಾನೆ. ನಾನು ಟಿಕೆಟ್ಟಿನ ಕಿಟಕಿಯ ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತೇನೆ. ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯ ಎರಡು ಟಿಕೀಟುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ಹಮಾಲನನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ. ಗಾಡಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಹಮಾಲನು ನಮ್ಮ ಸಾಮಾನನ್ನು ಒಂದು ಡಬ್ಬಿಯಲ್ಲಿಯ ಜಾಗದ ಮೇಲೆ ಇಡುತ್ತಾನೆ. ಆನಂತರ ನಾವು ಆ ಜಾಗದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ.

ಗಾಡಿ ಬಿಡುವ ಗಂಟೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಗಾರ್ಡನು ಸೀಟಿ ಊದುತ್ತಾನೆ. ಕೂಡಲೆ ಇಂಜನಿನ ಸೀಟಿ ಕೇಳಿಸುತ್ತದೆ. ಗಾಡಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಗೆ ಗಾಡಿ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟುತ್ತದೆ.

मामाचे घर

आमचा मामा हुबळीत राहतो. मी आणि माझा धाकटा भाऊ मामाच्या घरी जातो. आमचा गडी टांगा आणतो. आम्ही दोघे टांग्यात बसतो. टांगा रेलवे स्टेशनाला जातो. आम्ही टांग्यातून उतरतो. मी पुढे जातो. माझा धाकटा भाऊ मागून येतो. मी तिकिटाच्या खिडकीपुढे उभा राहतो. हुबळीची दोन तिक्रीटे घेतो. मी हमालाला बोलावतो. आगगाडी येते. हमाल आमचे सामान एका डब्यातील जागेवर ठेवतो. त्यानंतर आम्ही त्या जागेवर बसतो.

गाडी सुटण्याची घंटा होते. गार्ड शिटी वाजवितो. लगेच इंजनची शिटी ऐकू येते. गाडी सुटते. चार वाजता गाडी हुबळीस पोचते.

कठीण शब्द

आळु	ಆಳು	गडी
तरु	ತರು	आणणे
कूडु	ಕೂಡು	बसणे
इळि	ಇಳಿ	उतरणे
मुंदे	ಮುಂದೆ	पुढे
हिंदिनिंद	ಹಿಂದಿನಿಂದ	मागून
निल्लु	ನಿಲ್ಲು	उभे राहणे
तेगेदुकोळ्ळु	ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳು	घेणे
करे	ಕರೆ	बोलावणे, हाक मारणे
इडु	ಇಡು	ठेवणे
कुळितुकोळ्ळु	ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳು	बसणे
केळिसु	ಕೇಳಿಸು	ऐकू येणे
मुट्टु	ಮುಟ್ಟು	पोचणे २ शिवणे, स्पर्शकरणे

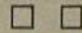
अभ्यास (४)

१ खालील वाक्यांचे मराठीत भाषांतर करा.

(೧) ಋಷಿಗಳು ಅರಸನಿಗೆ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ.
(೨) ಮಾವಿನ ಹಣ್ಣು ಸಿಹಿ ಇರುತ್ತದೆ.
(೩) ನನಗೆ ಅನೇಕ ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರು ಇದ್ದಾರೆ.
(೪) ದೋಣಿಯಿಂದ (नावेने) ಹೊಳೆಯನ್ನು ದಾಟುತ್ತಾರೆ.
(೫) ಒಕ್ಕಲಿಗನು ಹೊಲದ ಸಾಗುವಳಿ (कसणे) ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

२ कानडीत अनुवाद करा.

(१) मुलाना साखर फार आवडते.
(२) तो हाताने पेनसिल तासतो (कॆत्तु)
(३) माकड जमिनीतून रोप (ससि) उपटते.
(४) गायीला चार पाय असतात.
(५) आमच्या घरात आम्ही सात माणसे आहोत.

५ | धडा पाचवा
೫ | ಪಾಠ ಐದು पाठ ऐदु

भूतकाळ ಭೂತಕಾಲ

धातु + विकरण + प्रत्यय

ಧಾತು + ವಿಕರಣ + ಪ್ರತ್ಯಯ

माडु + द + अनु = माडिदनु

ಮಾಡು + ದ + ಅನು = ಮಾಡಿದನು

ಕೂಗು (हाक मारणे)

प्रथम पुरुष			ಉ. ಪು.		
	एकवचन	अनेकवचन		ಏಕ	ಅನೇಕ
	कूगिदेनु	कूगिदेवु		ಕೂಗಿದೆನು	ಕೂಗಿದೆವು
द्वितीय पुरुष			ಮ. ಪು.		
	कूगिदे	कूगिदिरि		ಕೂಗಿದೆ	ಕೂಗಿದಿರಿ
तृतिय पुरुष			ಪ್ರ. ಪು.		
पुल्लिंग	कूगिदनु	कूगिदरु	ಪುಲ್ಲಿಂಗ	ಕೂಗಿದನು	ಕೂಗಿದರು
स्त्रीलींग			ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ		
	कूगिदळु	कूगिदरु		ಕೂಗಿದಳು	ಕೂಗಿದರು
नपुसक लिंग			ನಪುಸಕಲಿಂಗ		
	कूगितु	कूगिदवु		ಕೂಗಿತು	ಕೂಗಿದವು

प्रत्यय				ಪ್ರತ್ಯಯ				
प्र. पु.	विकरण	अेनु	अेवु	ಉ. ಪು.	ವಿಕರಣ	ಎನು	ಎವು
द्वि. पु.	,,	अे	इरि	ದ್ವಿ. ಪು.	,,	ಎ	ಇರಿ

तृ. पु. वि करण	अनु	अरु	तೃ. ಪು. ವಿಕರಣ ಅನು	ಅರು
स्त्री. ,,	अळु	अरु	ಸ್ತ್ರೀ. ,, ಅಳು	ಅರು
न. (विकरण नाही)	इतु	अवु	ನ. (ವಿಕರಣವಿಲ್ಲ) ಇತು	ಅವು

काही अपवाद

	बरु	बंदनु	ಬರು	ಬಂದನು
(विकत घेणे)	कोळ्ळु	कोन्डनु	ಕೊಳ್ಳು	ಕೊಂಡನು
(ठार मारणे)	कोल्लु	कोॅन्दनु	ಕೊಲ್ಲು	ಕೊಂದನು
(आणणे)	तरु	तंदनु	ತರು	ತಂದನು
(मरणे)	सायु	सत्तनु	ಸಾಯು	ಸತ್ತನು
(म्हणणे) (अें)	अन्नु	अंदनु	(ಎ) ಅನ್ನು	ಅಂದನು
(जिंकणे)	गेल्लु	गेद्दनु	ಗೆಲ್ಲು	ಗೆದ್ದನು
	सोलु	सोतनु	ಸೋಲು	ಸೋತನು
(हगणे)	हेलु	हेतनु	ಹೇಲು	ಹೇತನು
(पाहाणे)	काणु	कंडनु	ಕಾಣು	ಕಂಡನು
(प्रसविणे)	हॆरु	हॆत्तळु	ಹೆರು	ಹೆತ್ತಳು
(वाहणे)	होॅरु	होॅत्तनु	ಹೊರು	ಹೊತ್ತನು
(चोरणे)	कळु	कद्दनु	ಕಳು	ಕದ್ದನು
(जेवणे)	उण्णु	उंडनु	ಉಣ್ಣು	ಉಂಡನು
(उठणे)	एळु	अॆद्दनु	ಏಳು	ಎದ್ದನು
(बसणे)	कूडु	कूतनु	ಕೂಡು	ಕೂತನು
(असणे)	इरु	इद्दनु	ಇರು	ಇದ್ದನು
(जाणे)	होगु	होदनु	ಹೋಗು	ಹೋದನು
(घुसणे)	होॅगु	होॅक्कनु	ಹೊಗು	ಹೊಕ್ಕನು
(पडणे)	बीळु	बिद्दनु	ಬೀಳು	ಬಿದ್ದನು
(उभा राहणे)	निल्लु	नितनु	ನಿಲ್ಲು	ನಿಂತನು
(खाणे)	तिन्नु	तिंदनु	ತಿನ್ನು	ತಿಂದನು
(होणे)	आगु	आदनु	ಆಗು	ಆದನು
(देणे)	कोॅडु	कोॅट्टनु	ಕೊಡು	ಕೊಟ್ಟನು

कळ्ळर सम्मेलन

नम्म ऊरु कुमरि. नम्म ऊरल्लि कळ्ळरदोंदु सम्मेलनवु जरुगितु. अदक्के नम्मूर हनमेशि हारण्णवर इवरु स्वागताध्यक्षरागिद्दरु. कळवु माडिदुदाक्कगि अवरिगे नाल्कु सल शिक्षेयागित्तु. तुंट लक्कण्ण इवरु सम्मेलनद अध्यक्षरागिद्दरु. सम्मेलनदल्लि स्वयंसेवकरू प्रतिनिधिगळू प्रेक्षकरू इद्दरु.

लम्मेलनद स्वागताध्यक्षरु अदर महत्ववन्नु तिळिसिकोट्टरु. अध्यक्षर परिचयवन्नु माडिकोट्टरु. अवरु कळ्ळतनदल्लि अेष्टु निष्णातरेंबंदन्नु तोरिसिकोट्टरु.

अध्यक्षरु कळ्ळतन हेगे श्रेष्ठकार्य अेंबुदन्नु होळिदरु. अदरल्लिबरुव अडचणिगळन्नु विवरिसिदरु अवुगळिंद अेष्टु हानियागुत्तदे अेंबुदन्नु सिध्द पडिसिदरु. अवरु जनरिगू सरकारक्कू केलवु उपदेशद मातु गळन्नु हेळिदरु. ऊरल्लि दीपगळन्नु हच्चबारदु, अेन्दु केळिकोडंरु. विद्यार्थिगळु रात्रियल्लि बहळ होत्तु ओदबारदु याकेन्दरे अदरिंद कळ्ळरिगे तम्म केलस माडुवुडु असाध्यवागुत्तदे अेन्दु अवरु नुडिदरु.

अवर भाषण मुगियितु. स्वागताध्यक्षरु नेरेदवर आभारगळन्नु मन्निसिदरु. जनरु चप्पाळे बारिसिदरु. आनंतर अवरु तम्म तम्म मनेगे होदरु.

ಕಳ್ಳರ ಸಮ್ಮೇಲನ

ನಮ್ಮ ಊರು ಕುಮರಿ. ನಮ್ಮ ಊರಲ್ಲಿ ಕಳ್ಳರದೊಂದು ಸಮ್ಮೇಲನವು ಜರುಗಿತು. ಅದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಊರ ಹನಮೇಶಿ ಹಾರಣ್ಣವರ ಇವರು ಸ್ವಾಗತಾಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದರು. ಕಳವು ಮಾಡಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಸಲ ಶಿಕ್ಷೆಯಾಗಿತ್ತು. ತುಂಟ ಲಕ್ಕಣ್ಣ ಇವರು ಸಮ್ಮೇಲನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದರು. ಸಮ್ಮೇಲನದಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂಸೇವಕರೂ, ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳೂ, ಪ್ರೇಕ್ಷಕರೂ ಇದ್ದರು.

ಸಮ್ಮೇಲನದ ಸ್ವಾಗತಾಧ್ಯಕ್ಷರು ಅದರ ಮಹತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಕೊಟ್ಟರು. ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಪರಿಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರು. ಅವರು ಕಳ್ಳ ತನದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ನಿಷ್ಣಾತರೆಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟರು.

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಕಳ್ಳತನ ಹೇಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠಕಾರ್ಯ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಿ ದರು. ಅದರಲ್ಲಿ ಬರುವ ಅಡಚಣಿಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿದರು. ಅವುಗಳಿಂದ ಎಷ್ಟು ಹಾನಿಯಾಗುತ್ತದೆಂಬುದನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದರು.

ಅವರು ಜನರಿಗೂ, ಸರಕಾರಕ್ಕೂ ಕೆಲವು ಉಪದೇಶದ ಮಾತು ಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದರು. ಊರಲ್ಲಿ ದೀಪಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚಬಾರದು ಎಂದು ಕೇಳಿ ಕೊಂಡರು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ರಾತ್ರಿ ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಓದಬಾರದು ಯಾಕೆಂದರೆ ಅದರಿಂದ ಕಳ್ಳರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದು ಅಸಾಧ್ಯ ವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅವರು ನುಡಿದರು.

ಅವರ ಭಾಷಣ ಮುಗಿಯಿತು. ಸ್ವಾಗತಾಧ್ಯಕ್ಷರು ನೆರೆದವರ ಆಭಾರಗಳನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿದರು. ಜನರು ಚಪ್ಪಾಳೆ ಬಾರಿಸಿದರು. ಆನಂತರ ಅವರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಹೋದರು.

चोरांचे सम्मेलन

आमचे गाव कुमरी. आमच्या गावांत चोरांचे एक सम्मेलन पार पडले. त्यास आमच्या गावाचे हनमेशि हारण्णवर हे स्वागताध्यक्ष झाले होते. चोरी केल्यामुळे त्याना चारदा शिक्षा झाली होती. तुन्ट लक्कण्ण हे सम्मेलनाचे अध्यक्ष होते. सम्मेलनांत स्वयंसेवक, प्रतिनिधी आणि प्रेक्षक होते.

सम्मेलनाच्या अध्यक्षानी त्याचे महत्व समजावून दिले. अध्यक्षांचा परिचय करून दिला. ते चौर्यात किती निष्णात आहेत हे दाखवून दिले.

अध्यक्षानी चौर्य हे श्रेष्ठकार्य कसे ते सांगितले. त्यातील अडचणींचा पाढा वाचला त्या पासून कशी हानी होते हे सिद्ध केले.

त्यांनी लोकांना आणि सरकारला काही उपदेशपर गोष्टी सांगितल्या. गावांत दिवे लावूनयेत असे त्यानी विनविले. विद्यार्थ्यानी रात्री फार वेळ

वाचूनये कारण त्या मुळे चोरांना आपले काम करणे अशक्य होते असे ते बोलले.

त्यांचे भाषण संपले. स्वागताध्यक्षांनी जमलेल्यांचे आभार मानले. लोकांनी टाळ्या वाजविल्या. त्या नंतर लोक आपापल्या घरी गेले.

कठीण शब्द

ऑन्दु ಒಂದು, ಏಕ कानडीत "एक" हा शब्द कधी कधी नामाच्या नंतर वापरतात.

ऑब्ब अरसनु = अरसनोब्बनु = एक राजा

जरगु	ಜರಗು	घडणे, पार पडणे
माडिदुदक्कागि	ಮಾಡಿದುದಕ್ಕಾಗಿ	केल्यामुळे
सल	ಸಲ	वेळा - दा
तिळिसिकोडु	ತಿಳಿಸಿಕೊಡು	समजावून देणे
माडिकोडु	ಮಾಡಿಕೊಡು	करून देणे
तोरिसिकोडु	ತೋರಿಸಿಕೊಡು	दाखवून देणे
हेळु	ಹೇಳು	सांगणे
विवरिसु	ವಿವರಿಸು	तपशील सांगणे
सिद्धपडिसु	ಸಿದ್ಧಪಡಿಸು	सिद्ध करणे
मातु	ಮಾತು	बोल, गोष्ट
हच्चबारदु	ಹಚ್ಚಬಾರದು	लावूनये
असाध्य	ಅಸಾಧ್ಯ	अशक्य
मुगि	ಮುಗಿ	संपणे
नेरेंदवरु	ನೆರೆದವರು	जमलेले
चप्पाळे बारिसु	ಚಪ್ಪಾಳೆಬಾರಿಸು	टाळ्या वाजविणे

निषेध दाखविण्यासाठी :

धातु + अ + { बारदु / कूडदु }

ಧಾತು + ಅ + { ಬಾರದು / ಕೂಡದು }

माडु + अ + { बारदु = माडबारदु / कूडदु = माडकूडदु = करुनये }

ಮಾಡು + ಅ + { ಬಾರದು = ಮಾಡಬಾರದು / ಕೂಡದು = ಮಾಡಕೂಡದು }

अभ्यास (५)

१. खालील वाक्यांचे मराठीत भाषांतर करा

(೧) ನಿನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ ನರಿ ಕೂಗಿತು.
(೨) ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯ ಬಸ್ಸು ತಡಮಾಡಿ (उशीरा) ಬಂದಿತು.
(೩) ನಾನು ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಕೋಟನ್ನು ಕೊಂಡೆನು.
(೪) ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪ ಪೇಢೆ ತಂದನು.
(೫) ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಮುಖಂಡರು ಮಾತಾಡಿದರು.

२. कानडीत अनुवाद करा

(१) ती गाय घरात शिरली (होंगु)
(२) कालच्या गाडीने माझा भाऊ पुण्याला गेला.
(३) गाडी उशीरा (तडमाडि) सुटली (होरडु) (बिडु)
(४) कोंबडा आरवला; पहाट (बेळगु) झाली.
(२) संध्याकाळ झाली; गुरे घरी आली.

△ △ △

३ | धडा सहावा
೬ | ಪಾಠ ಆರು पाठ आरु

भविष्य काळ ಭವಿಷ್ಯತ್ತು

धातु + विकरण + प्रत्यय	ಧಾತು + ವಿಕರಣ + ಪ್ರತ್ಯಯ
माडु + व + ॲनु	ಮಾಡು+ವ+ಎನು
माडुवॆनु = मी करीन	ಮಾಡುವೆನು

हेळ

प्र. पु.	एक.	अने.	ಉ. ಪು.	ಏಕ.	ಬಹು
	हेळुवॆनु ‡	हेळुवॆवु		ಹೇಳುವೆನು	ಹೇಳುವೆವು
द्वि. पु.	हेळवॆ †	हेळुविरि		ಹೇಳುವೆ	ಹೇಳುವಿರಿ

‡ प्रथम पु. एक. 'ॲनु' ऐवजी विकल्पाने 'ॲ' हेळुवॆ, हेळुवॆनु

† द्वि. पु. एक. व (बोली भाषेत) 'ए' ऐवजी 'इ' हेळुवि = हेळुवॆ.

तृ. पु.			ಪ್ರ. ಪು.		
पु.	हेळुवनु	हेळुवरु	ಪು.	ಹೇಳುವನು	ಹೇಳುವರು
स्त्री.	हेळुवळु	हेळुवरु	ಸ್ತ್ರೀ.	ಹೇಳುವಳು	ಹೇಳುವರು
न.	हेळुवुदु	हेळुववु	ನ.	ಹೇಳುವುದು	ಹೇಳುವುವು
प्रत्यय			ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು		
प्र. पु.	एक.	अने.	ಉ. ಪು.	ಏಕ.	ಬಹು
	ॲनु	ॲवु		ಎನು	ಎವು
द्वि. पु.	ॲ	इरि	ಮ. ಪು.	ಎ	ಇರಿ

तृ. पु.			ಪ್ರ. ಪು.		
पु.	अनु	अरु	ಪು.	ಅನು	ಅರು
स्त्री.	अळु	अरु	ಸ್ತ್ರೀ.	ಅಳು	ಅರು
न.	उदु	उवु	ನ.	ಉದು	ಉವು

२. संभावनारूप ಸಂಭಾವನಾರೂಪ

कानडीत "तो खाईल" म्हणजे "--खाण्याची शक्यता आहे" या अर्थी एक स्वतंत्र रूप आहे.

पु. धातु + विकरण + प्रत्यय

ಪು. ಧಾತು+ವಿಕರಣ+ಪ್ರತ್ಯಯ

टीप :- प्रथम पुरुष = द, द्वितीय पुरुष = ई, तृतीय पुरुष = इय, द

माडु + इय + आनु माडियानु = (तो करील कदाचित)

ಮಾಡು+ ಇಯ+ಆನು = ಮಾಡಿಯಾನು

⁞ तिळिदेनु, तिळिदेवु ಉ. ಪು. ತಿಳಿದೇನು ತಿಳಿದೇವು

⁞ ए (दीर्घ) ऱ्स्व असल्यास भूतकाळ होतो.

तिळिदेवु आम्ही समजलो. तिळिदेवु आम्ही समजू.

द्वि. पु.	तिळिदी	तिळिदीरि	ಮ. ಪು.	ತಿಳಿದೀ	ತಿಳಿದೀರಿ
तृ. पु.			ಉ. ಪು.		
पु.	तिळिदानु	तिळिदारु	ಪು.	ತಿಳಿದಾನು	ತಿಳಿದಾರು
स्त्री.	तिळिदाळु	तिळिदारु	ಸ್ತ್ರೀ.	ತಿಳಿದಾಳು	ತಿಳಿದಾರು
न.	तिळिदीतु	तिळिदावु	ನ.	ತಿಳಿದೀತು	ತಿಳಿದಾವು
प्रत्यय			ಪ್ರತ್ಯಯ		
प्र. पु.			ಉ. ಪು.		
पु.	एनु	एवु	ಪು.	ಏನು	ಏವು
द्वि. पु.	ई	ईरि	ಮ. ಪು.	ಈ	ಈರಿ
तृ. पु.			ತೃ. ಪು.		
पु.	आनु	आरु	ಪು.	ಆನು	ಆರು
स्त्री.	आळु	आरु	ಸ್ತ್ರೀ.	ಆಳು	ಆರು
न.	ईतु	आवु	ನ.	ಈರು	ಆವು

बरु	बंदानु	तो (कदाचित) येईल	ಬರು ಬಂದಾನು
हेळु	हेळियाळु	ती सांगेल	ಹೇಳು ಹೇಳಿಯಾಳು
तिन्नु	तिंदी	तू खाशील	ತಿನ್ನು . ತಿಂದೀ
कोडु	कोट्टारु	ते देतील	ಕೊಡು ಕೊಟ್ಟಾರು
केडु	केट्टीतु	नासणे, ते नासेल	ಕೇಡು ಕೆಟ್ಟೀತು
होगु	होदेवु	आम्ही जाऊ	ಹೋಗು ಹೋದೇವು

संभावनारूप "बहुदु" लावून बनविता येते.

धातु + अ + बहुदु.

होगु+अ बहुदु

"बहुदु" सर्व लिंग आणि पुरुषांना समान लागू होतो.

अवनु तरबहुदु = तो आणील — ಅವನು ತರಬಹುದು

नीवु केळबहुदु = तुम्ही विचाराल — ನೀವು ಕೇಳಬಹುದು
(किंवा विचारू शकाल)

गाडि बेग बरबहुदु — ಗಾಡಿ ಬೇಗ
गाडी लवकर येईल — ಬರ ಬಹುದು

नीवु नन्नन्नु संजेगे भेट्टियागबहुदु — ನೀವು ನನ್ನನ್ನು ಸಂಜೆಗೆ
तुम्हीं मला संध्याकाळी भेटू शकता — ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗಬಹುದು

४. "बहुदु" ऐवजी "बेड" आल्यास निषेधवाचक बनते.

नीनु होगबहुदु — ನೀನು ಹೋಗಬಹುದು

नीनु होगबेड तू जाऊ नकोस — ನೀನು ಹೋಗಬೇಡ

द्वि. पु. एक.	अने.		ಮ. ಪು. ಏಕ	ಬಹು
बेड	बेडिरि		ಬೇಡ	ಬೇಡಿರಿ

इल्लि निल्लबेड ಇಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಬೇಡ
येथे उभा राहू नको

ननगे एनू हेळबेडिरि ನನಗೆ ಏನೂ ಹೇಳಬೇಡಿರಿ
मला कांही सांगू नका

५. कूडदु - नये - कामानये बेड प्रमाणे :

निल्लबेड उभा राहू नको

निल्लकूडदु उभे राहू नये

बीडि-सिगरेटु सेदकूडदु ಬೀಡಿ ಸಿಗರೇಟು ಸೇದಕೂಡದು
विडी सिगरेट ओढूनये

तडमाडि बरकूडदु ತಡಮಾಡಿ ಬರಕೂಡದು
उशिरा येता कामानये

△ △ △

कते

ऑन्दु ऊरल्लि ऑब्ब मुदिकें इद्दळु. अवळ कण्णु होदवु. अवळु ऑब्ब वैद्यनन्नु करॆयिसिदळु. "नन्न कण्णु काणिसहत्तिदरे निमगे बेकादष्टु हण कौडुत्तेने. काणिसदिद्दरे एनू कौडुवुदिल्ल" अँदु अवळु वैद्यनिगे हेळिदळु. वैद्यनु अदक्के ऑप्पिकौंडनु. वैद्यनु दिनालु बरूत्तिद्दनु. आदरे अवळिगे बेग गुणवागकूडदु ऎन्दु अवनु योचिसिदनु. अवळ मनेयल्लिय मेजुखुर्चिगळन्नु ऑय्युत्त इद्दनु. कौनेगे अवळ कण्णु काणिस हत्तिदवु. वैद्यनु अवळिगे हणवन्नु कोडु ऎन्दु केळिदनु. अवळु "नानु हणवन्नु कोडुवुदिल्ल" ऎन्दु हेळिदळु.

वैद्यनु न्यायालयदल्लि फिर्यादि माडिदनु. न्यायाधीशनु मुदिकॆगे "हणवन्नु याके कौडुवुदिल्ल" ऎन्दु केळिदनु. अवळु "नन्न कण्णु इन्नू वासियागिल्ल याकेंदरे ननगे नन्न मनेयल्लिय मेजुखुर्चिगळु काणिसुवदिल्ल. आदुदरिंद नानु वैद्यनिगे हणकौडुवुदिल्ल" ऎंदु उत्तर कोट्टळु.

न्यायाधशिनिगे अवळु अन्नुवुदु सरि ऎन्दु अनिसितु. अवनु अवळ मातिन प्रकार तीर्मान कोट्टनु.

वैद्यनु तन्न मूर्खतनदिंद तनगे बरुव हणवन्नु कळॆदु कॉड्डनु.

ಕತೆ

ಒಂದು ಊರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಮುದಿಕೆ ಇದ್ದಳು. ಅವಳ ಕಣ್ಣು ಹೋದವು. ಅವಳು ಒಬ್ಬ ವೈದ್ಯನನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿದಳು. "ನನ್ನ ಕಣ್ಣು ಕಾಣಿಸಹತ್ತಿದರೆ ನಿಮಗೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಹಣ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಏನೂ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ" ಎಂದು ಅವಳು ವೈದ್ಯನಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು. ವೈದ್ಯನು ಅದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡನು. ವೈದ್ಯನು ದಿನಾಲು ಬರುತ್ತಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಅವಳಿಗೆ ಬೇಗ ಗುಣವಾಗಕೂಡದು ಎಂದು ಅವನು ಯೋಚಿಸಿದನು. ಅವಳ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯ ಮೇಜುಖುರ್ಚಿಗಳನ್ನು ಒಯ್ಯುತ್ತ ಇದ್ದನು. ಕೊನೆಗೆ ಅವಳ ಕಣ್ಣು ಕಾಣಿಸಹತ್ತಿದವು. ವೈದ್ಯನು ಅವಳಿಗೆ "ಹಣವನ್ನು ಕೊಡು" ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಅವಳು "ನಾನು ಹಣವನ್ನು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ" ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು.

ವೈದ್ಯನು ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಫಿರ್ಯಾದೆ ಮಾಡಿದನು. ನ್ಯಾಯಾಧೀಶನು ಮುದಿಕೆಗೆ "ಹಣವನ್ನು ಯಾಕೆ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ" ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಅವಳು "ನನ್ನ ಕಣ್ಣು ಇನ್ನೂ ವಾಸಿಯಾಗಿಲ್ಲ ಯಾಕೆಂದರೆ ನನಗೆ ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯ ಮೇಜು ಖುರ್ಚಿಗಳು ಕಾಣಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ನಾನು ವೈದ್ಯನಿಗೆ ಹಣ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ" ಎಂದು ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟಳು

ನ್ಯಾಯಾಧೀಶನಿಗೆ ಅವಳು ಅನ್ನುವುದು ಸರಿ ಎಂದು ಅನಿಸಿತು. ಅವನು ಅವಳ ಮಾತಿನ ಪ್ರಕಾರ ತೀರ್ಮಾನ ಕೊಟ್ಟನು.

ವೈದ್ಯನು ತನ್ನ ಮೂರ್ಖತನದಿಂದ ತನಗೆ ಬರುವ ಹಣವನ್ನು ಕಳೆದು ಕೊಂಡನು.

गोष्ट

एका गावात एक म्हातारी होती. तिच्या डोळ्याना दिसेनासे झाले. तिने एका वैद्यास बोलाविले. "माझ्या डोळ्याना दिसू लागले तर मी तुम्हास हवे तितके पैसे देईन. नाहीतर काही देणार नाही" असे ती वैद्याला म्हणाली. वैद्याने त्याला कबूली दिली. वैद्य रोज येई. पण त्याने तिला लवकर गुण येऊ नये असा विचार केला. तो तिच्या घरातील टेबले खुर्च्या घेऊन जात असे. शेवटी तिच्या डोळ्यांना दिसू लागले. वैद्याने तिला "पैसे दे" असे विचारले. ती "मी पैसे देत नाही" असे म्हणाली.

वैद्याने न्यायालयात फिर्याद केली. न्यायाधीशाने म्हातारीला "पैसे का देत नाहीस" असे विचारले. "माझे डोळे अजून बरे झाले नाहीत कारण माझ्या घरातील टेबले व खुर्च्या मला दिसत नाहीत म्हणून मी वैद्याला पैसे देत नाही" असे तिने उत्तर दिले.

न्यायाधीशाला तिचे म्हणणे बरोबर असे वाटले. त्याने तिच्या म्हणण्याबरहुकूम निर्णय दिला.

वैद्याने आपल्या मूर्खपणाने आपले पैसे घालविले.

कठीण शब्द

ओब्ब	ಒಬ್ಬ	एक (माणसांच्या बाबतीत)
मुदिके	ಮುದಿಕೆ	म्हतारी
कण्णु	ಕಣ್ಣು	डोळे
काणिस हत्तिदरे	ಕಾಣಿಸ ಹತ್ತಿದರೆ	दिसू लागल्यास
बेकादष्टु	ಬೇಕಾದಷ್ಟು	वाटेल तेवढे
हण	ಹಣ	पैसा
ओप्पिकोळ्ळु	ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳು	कबूल करणे
दिनालु	ದಿನಾಲು	रोज
बेग	ಬೇಗ	लौकर
योचिसु	ಯೋಚಿಸು	विचार करणे
ओय्यु	ಒಯ್ಯು	नेणे
कोनेगे	ಕೊನೆಗೆ	शेवटी
वासियागिल्ल	ವಾಸಿಯಾಗಿಲ್ಲ	बरे झाले नाहीत
याकेंदरे	ಯಾಕೆಂದರೆ	कारण की
आदुदरिंद	ಆದುದರಿಂದ	यास्तव, म्हणून
अन्नुवुदु	ಅನ್ನುವುದು	म्हणणे
सरि	ಸರಿ	बरोबर
अ (अे) निसु	ಅ (ಎ) ನಿಸು	वाटणे, दिसणे
तीर्मान	ತೀರ್ಮಾನ	निकाल, निर्णय
बरुव	ಬರುವ	येणारे
कळेदुकोळ्ळु	ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳು	हरवणे (येथे) घालविणे

अभ्यास (६)

१. खालील वाक्यांचा मराठीत अनुवाद करा

(೧) ನಾಳೆ ನಾರಾಯಣನು ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಿಂದ ಬರುವನು.
(೨) ಅವನ ಜೊತೆಗೆ ಅವನ ತಮ್ಮ ರಾಮನೂ ಬಂದಾನು.

(೩) ನೀವು ನನಗೆ ಬೇಕಾದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಬಹುದು.
(೪) ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಮನಸ್ಸುಗೊಟ್ಟು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕು.
(೫) ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುವಾಗ ಹರಟೆ ಹೊಡೆಯಬಾರದು.

२. खालील वाक्यांचा कानडीत अनुवाद करा.

(१) तू रानात एकटा (ओब्बनें) जाऊ नको.
(२) शाळेस जाताना मुलानी वाटेत तमाशा पाहात (नोडुत्त) थांबू नये.
(३) मुलानो (हुडुगरिरा) येथे दंगा करू नका (गोंदल हाकु)
(४) माझा भाऊ कदाचित आज येईल किंवा उद्या येईल.
(५) सभा संपली (मुगि) तुम्ही घरी जाऊ शकता.

△ △ △

७ | धडा सातवा
೭ | ಪಾಠ ಏಳು पाठ एळु

आज्ञार्थ ಆಜ್ಞಾರ್ಥ

प्रथम पुरुष (१) कन्नड भाषेंत मराठी प्रमाणेच आज्ञार्थी रूपे "देणे" (कोडु) या सहायक क्रियापदाच्या आधारे बनतात (विकरण - अं)

होगु + अ + कोडु = होगगोडु
ಹೋಗು + ಅ + ಕೊಡು = ಹೋಗಗೊಡು
होगु + अ + कोडिरि = होगगोडिरि
ಹೋಗ + ಅ + ಕೊಡಿರಿ = ಹೋಗಗೊಡಿರಿ

(२) प्र. पु. अनेकवचनात "ओण" ("ಓಣ") प्रत्यय लावून आज्ञार्थ बनविता येते

नावु बरोण	ನಾವು ಬರೋಣ	आम्ही जाऊ
ननगे होगगोडु	ನನಗೆ ಹೋಗಗೊಡು	मला जाऊ दे
ननगे होगगोडिरि	ನನಗೆ ಹೋಗಗೊಡಿರಿ	मला जाऊ द्या
नमगे होगगोडिरि	ನಮಗೆ ಹೋಗಗೊಡಿರಿ	आम्हाला जाऊ द्या

व्दि. पु. सर्व धातुरुपे आज्ञार्थी एकवचनी असतात. अनेकवचनांत "इरि" प्रत्यय लागतो.

	होगु	ಹೋಗು	जा (तू)	होगिरि	ಹೋಗಿರಿ	जा (तुम्ही)
अपवाद	बरु	ಬರು	येत	बा	ಬಾ	ये

बन्निरि ಬನ್ನಿರಿ-ಬರ್ರಿ या बर्रि (बोली भाषेत)

व्दि. पु. विकल्पाने "वुदु" प्रत्यय लावल्याने आज्ञार्थीरुप तयार होते.

"बरुवुदु" ಬರುವುದು यावे

तिळियुवुदु ತಿಳಿಯುವುದು समज, समजावे, कळावे

(३) "बहुदु" "ಬಹುದು"

नीवु कूडबहुदु ನೀವು ಕೂಡಬಹುದು

तुम्ही बसा (बसू शकता)

नानु होगबहुदो? ನಾನು ಹೋಗಬಹುದೋ?

मी जाऊ (जावू शकतो काय?)

सभिकरु प्रश्नेगळन्नु केळबहुदु

ಸಭಿಕರು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಬಹುದು

सभिकानी प्रश्न विचारावेत

(४) "बल्" "ಬಲ್" इंग्रजीतील "Can" या अर्थाची कन्नड भाषेत "बल्" पासून रुपे बनविली जातात.

प्र. पु.	एक.	अने.	ಉ. ಪು.	ಏಕ.	ಬಹು
	बल्लेनु	बल्लेवु		ಬಲ್ಲೆನು	ಬಲ್ಲೆವು
द्वि. पु.	बल्ले	बल्लिरि	ಮ. ಪು.	ಬಲ್ಲೆ	ಬಲ್ಲಿರಿ
तृ. पु.	बल्लनु	बल्लरु	ಪ್ರ. ಪು.	ಬಲ್ಲನು	ಬಲ್ಲರು
	बल्लळु	बल्लरु		ಬಲ್ಲಳು	ಬಲ್ಲರು
	बल्लुदु	बल्लुवु		ಬಲ್ಲುದು	ಬಲ್ಲುವು

नानु बरेयबल्लेनु ನಾನು ಬರೆಯಬಲ್ಲೆನು

मी लिहू शकतो (मला लिहिता येते)

ई हुडुगरु ईसबल्लरु ಈ ಹುಡುಗರು ಈಸಬಲ್ಲರು

या मुलांना पोहता येते.

आ गिळियु "विट्ठ" अन्नबल्लुदु ಆ ಗಿಳಿಯು "ವಿಠೂ" ಅನ್ನಬಲ್ಲದು
तो पोपट "विठू" म्हणूशकतो.

तृतीय पुरुष धातु + अ + अलि ಧಾತು + ಅ + ಅಲಿ

अवनु होगलि	ಅವನು ಹೋಗಲಿ	त्याला जावू दे
अवळु बरलि	ಅವಳು ಬರಲಿ	ती (तिला) येऊ दे
अदु तीरलि	ಅದು ತೀರಲಿ	ते संपू दे
अवरु तिन्नलि	ಅವರು ತಿನ್ನಲಿ	त्यांना खाऊ दे

(२) विध्यर्थ बेकु ಬೇಕು "पाहिजे" या सहायक अव्ययाच्या योगाने विध्यर्थी (व अज्ञार्थी) रुपे बनविली जातात.

धातु + अ

नानु होगबेकु	ನಾನು ಹೋಗಬೇಕು	मला गेले पाहिजे
नीनु निल्लबेकु	ನೀನು ನಿಲ್ಲಬೇಕು	तू थांब (थांबावे)
उण्णु - नावु उणबेकु	ನಾವು ಉಣಬೇಕು	आम्ही जेवावे
अवळु बरबेकु	ಅವಳು ಬರಬೇಕು	तिने यावे - ती यावी

विद्यार्थीगळु ओदबेकु ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಓದಬೇಕು
विद्यार्थ्यांनि वाचन करावे, विद्यार्थ्यांनि वाचले पाहिजे

सालगळु तीरबेकु ಸಾಲಗಳು ತೀರಬೇಕು कर्जे फिटावीत

हुडुगेयरु हाडबेकु ಹುಡುಗೆಯರು ಹಾಡಬೇಕು
मुलींनी गाणे म्हणावे - म्हटले पाहिजे

कतॆ

ऒन्दु काडिनल्लि ऒन्दु नरि इद्दितु. अदक्के हॊळॆय आचॆगॆ होगि एडिगळन्नु तिन्नबेकु ऎन्दु अनिसितु. अष्टरल्लि अदक्के ऒन्दु ऒन्टॆयु काणिसितु. नरियु ऒन्टॆय हत्तिर होगि "नानु निनगॆ ऒन्दु सुद्दियन्नु हेळुत्तेनॆ. आदरॆ नीनु नन्नन्नु नदिय आचॆगॆ ऒय्यबेकु" अंदितु. ऒन्टॆयु "आगलि, ऒय्युत्तेनॆ. नीनु सुद्दियन्नु हेळु" अंदितु. "हॊळॆय आ दंडॆय मेलॆ ऒळ्ळॆय कब्बिन तोट वुंटु" ऎन्दु नरियु हेळितु.

ऒन्टॆयु नरियन्नु हॊळॆय आचॆगॆ ऒय्यितु. नरियु एडिगळन्नु तिंदितु ऒन्टॆयु कब्बुगळन्नु तिन्नुत्त इद्दितु. नरिगॆ कॊन्च मोजु माडबेकु ऎन्दु अनिसितु अदु कब्बिन हॊलदल्लि कूगितु. तोटगारनु बंदनु. ऒन्टॆयन्नु यथेच्छवागि थळिसिदनु. ऒन्टॆयु हॊळॆय हत्तिर ओडिहोयितु. आग नरियु मत्ते अदर बॆन्न मेलॆ कुळितितु.

"नीनु याके कूगिदॆ" ऎन्दु ऒन्टॆयु नरिगॆ केळितु.

"ऒळ्ळॆय ऊटवु आद मेलॆ नानु यावागलू कूगुत्तेनॆ" ऎन्दु नरियु उत्तर कॊट्टितु.

ऒन्टॆ सुम्मनायितु. तानू सेडु तीरिसबेकॆन्दु अदक्के अनिसितु. नडु हॊळॆयल्लि होगुवाग ऒन्टॆयु हॊळॆयल्लि उरुळितु. नरियु मुळुगहत्तितु.

"अय्यय्यो! हीगॆ एके माडिदॆ ऎन्दु अदु किरिचितु."

"ऒळ्ळॆय ऊटवु आद मेलॆ ननगॆ जळक माडुव अभ्यासवु इदॆ" ऎन्दु ऒन्टॆ नरिगॆ हेळितु.

ಕತೆ

ಒಂದು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ನರಿ ಇದ್ದಿತು. ಅದಕ್ಕೆ ಹೊಳೆಯ ಆಚೆಗೆ ಹೋಗಿ ಏಡಿಗಳನ್ನು ತಿನ್ನಬೇಕು ಎಂದು ಅನಿಸಿತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಒಂಟೆಯು ಕಾಣಿಸಿತು. ನರಿಯು ಒಂಟೆಯ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ "ನಾನು ನಿನಗೆ ಒಂದು ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಆದರೆ ನೀನು

ನನ್ನನ್ನು ನದಿಯ ಆಚೆಗೆ ಒಯ್ಯಬೇಕು" ಅಂದಿತು. ಒಂಟೆಯು "ಆಗಲಿ, ಒಯ್ಯುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಹೇಳು" ಅಂದಿತು. "ಹೊಳೆಯ ಆ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಕಬ್ಬಿನ ತೋಟ ಉಂಟು" ಎಂದು ನರಿಯು ಹೇಳಿತು.

ಒಂಟೆಯು ನರಿಯನ್ನು ಹೊಳೆಯ ಆಚೆಗೆ ಒಯ್ಯಿತು. ನರಿಯು ಏಡಿಗಳನ್ನು ತಿಂದಿತು. ಒಂಟೆಯು ಕಬ್ಬುಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತ ಇದ್ದಿತು. ನರಿಗೆ ಕೊಂಚ ಮೋಜು ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಅನಿಸಿತು. ಅದು ಕಬ್ಬಿನ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಕೂಗಿತು. ತೋಟಗಾರನು ಬಂದನು. ಒಂಟೆಯನ್ನು ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಥಳಿಸಿದನು. ಒಂಟೆಯು ಹೊಳೆಯ ಹತ್ತಿರ ಓಡಿಹೋಯಿತು. ಆಗ ನರಿಯು ಮತ್ತೆ ಅದರ ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿತು.

"ನೀನು ಯಾಕೆ ಕೂಗಿದೆ" ಎಂದು ಒಂಟೆಯು ನರಿಗೆ ಕೇಳಿತು.

"ಒಳ್ಳೆಯ ಊಟವು ಆದ ಮೇಲೆ ನಾನು ಯಾವಾಗಲೂ ಕೂಗುತ್ತೇನೆ" ಎಂದು ನರಿಯು ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟಿತು.

ಒಂಟೆಯು ಸುಮ್ಮನಾಯಿತು. ತಾನೂ ಸೇಡುತೀರಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಅದಕ್ಕೆ ಅನಿಸಿತು. ನಡುಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುವಾಗ ಒಂಟೆಯು ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಉರುಳಿತು. ನರಿಯು ಮುಳುಗಹತ್ತಿತು.

"ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ! ಹೀಗೆ ಏಕೆ ಮಾಡಿದೆ? ಎಂದು ನರಿಯು ಕಿರಿಚಿತು"

"ಒಳ್ಳೆಯ ಊಟವು ಆದ ಮೇಲೆ ನನಗೆ ಜಳಕ ಮಾಡುವ ಅಭ್ಯಾಸವು ಇದೆ" ಎಂದು ಒಂಟೆಯು ನರಿಗೆ ಹೇಳಿತು.

गोष्ट

एका रानात एक कोल्हा होता. त्याला नदीच्या पल्याड जाऊन खेकडे खावेत असे वाटले. तितक्यात त्यास एक उंट दिसला. उंटाजवळ जाऊन कोल्ह्याने म्हटले "मी तुला एक बातमी सांगतो, पण तू मला नदीच्या पलीकडे नेले पाहिजेस." उंट म्हणाला "बरे, नेतो; तू बातमी सांग" कोल्ह्याने सांगितले "नदीच्या पैलतिरावर एक छान ऊसमळा आहे."

उंटाने कोल्ह्यास नदीच्या पलीकडे नेले. कोल्ह्याने खेकडे खाल्ले. उंट ऊस खात राहिला. कोल्ह्याला थोडीशी गंमत करावी असे वाटले. त्याने शेतात आरोळी दिली. मळेकरी आला. त्याने उंटास खूप बदडून काढले. उंट नदी पाशी पळूनगेला. तेंव्हा कोल्हा पुन्हा त्याच्या पाठीवर बसला.

"तू का ओरडलास" असे उंटाने कोल्ह्याला विचारले.

"चांगले जेवण झाल्यावर मी नेहमी ओरडतो" असे कोल्ह्याने उत्तर दिले.

उंट गप राहिला. आपणही सूड घ्यावा असे त्यास वाटले. नदीच्या मध्यास गेल्यावर उंट नदीत कलंडला. कोल्हा बुडूलागला.

"आई! आई!! तू असे का केलेस" कोल्ह्याने किंकाळी मारली.

"चांगले जेवण झाल्यावर मला स्नान करण्याची सवय आहे" असे उंटाने कोल्ह्याला सागितले.

कठीण शब्द

काडु	ಕಾಡು	जंगल
नरि	ನರಿ	कोल्हा
होळॆ	ಹೊಳೆ	नदी
आचॆगॆ	ಆಚೆಗೆ	तिकडे, पलीकडे
एडि	ಏಡಿ	खेकडा
अष्टरल्लि	ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ	तितक्यांत
हत्तिर	ಹತ್ತಿರ	जवळ
सुद्दि	ಸುದ್ದಿ	बातमी
आय्यु	ಆಯ್ಯು	नेणे

आगलि	ಆಗಲಿ	बरे
कब्बु	ಕಬ್ಬು	ऊस
तोट	ತೋಟ	बाग, मळा
यथेच्छवागि	ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ	खूप
थळिसु	ಥಳಿಸು	चोप देणे
ओडिहोगु	ಓಡಿಹೋಗು	पळूनजाणे
मत्ते	ಮತ್ತೆ	आणि, पुन्हा
बेन्नु	ಬೆನ್ನು	पाठ
कूगु	ಕೂಗು	ओरडणे
ऊट	ಊಟ	जेवण
ओळ्ळेय	ಒಳ್ಳೆಯ	(वि) चांगले
यावागलू	ಯಾವಾಗಲೂ	नेहमी, सतत
सुम्मने	ಸುಮ್ಮನೆ	गप, निष्कारण
सेडुतीरिसु	ಸೇಡು ತೀರಿಸು	सूडघेणे
नडुहोळेयल्लि	ನಡುಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ	नदीच्या मध्यास
उरुळु	ಉರುಳು	लवंडणे, कलंडणे
मुळुगु	ಮುಳುಗು	बुडणे
मुळुगहत्तु	ಮುಳುಗಹತ್ತು	बुडुलागणे
हीगे	ಹೀಗೆ	असे
जळक	ಜಳಕ	स्नान, अंघोळ
अभ्यास	ಅಭ್ಯಾಸ	सवय
इदे - अदे	ಇದೆ - ಅದೆ	आहे

अभ्यास (७)

१. खालील वाक्ये कानडी (लिपीत) लिहून अनुवाद करा

(१) अवरन्नु इत्त बरगॊडिरि.

(२) तम्मा, देवरिगॆ नमस्कार माडु.

(३) गिळिये "विठ्ठ" "विठ्ठ" अन्नु.

(४) नीवु कन्नड मातनाडबल्लिरि.

(५) नावु होगबहुदो ?

२. कानडीत अनुवाद करा.

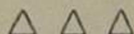
(१) मला कानडी बोलता येते.

(२) त्याला जमिनींवर झोपूदे.

(३) तुम्ही आपले पुस्तक ओळखा (गुरुतिसु)

(४) साहेब, उद्या आमच्या घरी या.

(५) सकाळी उठावे. देवासी भजावे- गुरुशी वंदावे जीवेभावे (भक्तियिंद)

८ | धडा आठवा
८ | ಪಾಠ ಎಂಟು पाठ अेन्टु

निषेधवाचके ನಿಷೇಧವಾಚಕಗಳು

१. अल्ल ಅಲ್ಲ नव्हे. (बेळ्ळियु+अल्ल) (ಬೆಳ್ಳಿಯು+ಅಲ್ಲ)

इदु बेळ्ळि ಇದು ಬೆಳ್ಳಿ ही चांदी आहे

इदु बेळ्ळियल्ल ಇದು ಬೆಳ್ಳಿಯಲ್ಲ ही चांदी नव्हे

उरुटु मातु ಉರುಟು ಮಾತು

उचितवल्ल ಉಚಿತವಲ್ಲ राकट बोलणे योग्य नव्हे

बहळ मातनाडुववरु ಬಹಳ ಮಾತನಾಡುವವರು फार बोलणारे

जाणरु अल्ल (जाणरल्ल) ಜಾಣರು ಅಲ್ಲ (ಜಾಣರಲ್ಲ) शहाणे नव्हेत

२. इल्ल ಇಲ್ಲ नाही (प्रथमा विभक्तीस)

१. नाम बावियोळगे नीरु इल्ल (नीरिल्ल) ಬಾವಿಯೊಳಗೆ ನೀರು ಇಲ್ಲ (ನೀರಿಲ್ಲ)

विहिरीत पाणी नाही

२. क्रियापद, वर्तमान, भविष्य

गुरुगळु होडेयुवुदु इल्ल (होडेयुवुदिल्ल) ಗುರುಗಳು ಹೊಡೆಯುವುದು ಇಲ್ಲ (ಹೊಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ)

गुरुजी मारत नाहीत

३. क्रियाविशेणाव्यय

ननगे हेरवर सहाय बेकागि इल्ल (बेकागिल्ल) ನನಗೆ ಹೆರವರ ಸಹಾಯ ಬೇಕಾಗಿ ಇಲ್ಲ (ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ)

मला दुसऱ्यांची मदत नको

भूतकाळ - ಭೂತಕಾಲ

धातु + अल् + इल्ल ಧಾತು + ಅಲ್ + ಇಲ್ಲ

माडु + अल् + इल्ल केले नाही ಮಾಡು + ಅಲ್ + ಇಲ್ಲ

(माडलिल्ल) ಮಾಡಲಿಲ್ಲ

३. बेड, कूडदु धडा ६ पहा

४. बारदु = नये, कामा नये

धातु + अ + बारदु

मलगु + अ + बारदु = मलगबारदु = ಮಲಗಬಾರದು

विद्यार्थिगळु हगल होत्तिनल्लि मलगबारदु

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಹಗಲು ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮಲಗಬಾರದು

विद्यार्थ्यांनी दिवसा झोपू नये

५. अनु इत्यादि ಅನು ಇತ್ಯಾದಿ

धातु + अनु ಧಾತು + ಅನು

	एक.	अने.		ಏಕ.	ಬಹು.
प्र. पु.	ॲनु	ॲवु	ಉ. ಪು.	ಎನು	ಎವು
द्वि. पु.	ॲ	इ (अ) रि	ಮ. ಪು.	ಎ	ಇ(ಅ) ರಿ
तृ. पु.	अनु	अरु	ಪ್ರ. ಪು.	ಅನು	ಅರು
	अळु	अरु		ಅದು	ಅರು
	अदु	अवु		ಅದು	ಅವು

नानु होगॆनु (होगु + ॲनु) = ನಾನು ಹೋಗೆನು (ಹೋಗು+ಎನು)

मी जात नाही

नीनु सरियॆ (सरियु + ॲ) ನೀನು ಸರಿಯೆ (ಸರಿಯು + ಎ)

तू सरकत नाहीस

हुडुगरु हिरियर मातु कॆळरु ಹುಡುಗರು ಹಿರಿಯರ ಮಾತು

(केळु + अरु) ಕೇಳರು (ಕೇಳು + ಅರು)

मुले मोठ्यांचे बोलणे एकत नाहीत

६.	(अल्+आर्+अनु) इत्यादि (शकत) नाही		ಅಲ್+ಆರ್+ಅನು ಇತ್ಯಾತಿ		
प्र. पु.	एक.	अने.	ಉ. ಪು.	ಏಕ.	ಬಹು
	अलारेनु	अलारेवु		ಅಲಾರೆನು	ಅಲಾರೆವು
व्दि. पु.	अलारे	अलारि(र)रि		ಅಲಾರೆ	ಅಲಾರಿ(ರ)ರಿ
तृ. पु.	अलारनु	अलाररु		ಅಲಾರನು	ಅಲಾರರು
	अलारळु	अलाररु		ಅಲಾರಳು	ಅಲಾರರು
	अलारदु	अलारवु		ಅಲಾರದು	ಅಲಾರವು

१. नानु नोवन्नु ताळलारेनु — ನಾನು ನೋವನ್ನು ತಾಳಲಾರೆನು

(ताळु+अलारेनु) — (ತಾಳ+ಅಲಾರೆನು)

मी जखम (दु:ख) सहन करु शकत नाही

२. नीवु होळेयन्नु दाटलारिरि — ನೀವು ಹೊಳೆಯನ್ನು ದಾಟಲಾರಿರಿ

तुम्ही नदी पार करु शकत नाही

३. कूसुगळु मातनाडलारवु — ಕೂಸುಗಳು ಮಾತನಾಡಲಾರವು

तान्ही बाळे बोलू शकत नाहीत

४. नीनु पत्रवन्नु ओदलारे — ನೀನು ಪತ್ರವನ್ನು ಓದಲಾರೆ

तुला पत्र वाचता { येत नाही / येणार नाही }

५. जनरु बहळ होत्तु बिसिलिनल्लि निल्ललाररु

ಜನರು ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಲಾರರು

लोक फारवेळ उन्हात उभे राहू शकत नाहीत.

७. ओल् 'ಒಲ್' ह्या नकारार्थी सहायक क्रियापदाची रूपे.

धातु + अल् + ओल् + प्रत्यय

ಧಾತು + ಅಲ್ + ಒಲ್ + ಪ್ರತ್ಯಯ

प्रथम पु. एक.		ಉ. ಪು. ಏಕ.
	माडु + अल् + ओल् + अेनु	ಮಾಡು+ಅಲ್+ಒಲ್+ಎನು
	माडलोल्लेनु	ಮಾಡಲೊಲ್ಲೆನು
	मला करावयाचे नाही	
अने.	माडलोल्लेवु	ಮಾಡಲೊಲ್ಲೆವು
द्वि. पु. एक.	माडलोल्ले	ಮಾಡಲೊಲ್ಲೆ
	तुला करावयाचे नाही	
अने.	माडलोल्लिरि	ಮಾಡಲೊಲ್ಲಿರಿ
तृ. पु. पु. एक.	माडलोल्लनु	ಮಾಡಲೊಲ್ಲನು
	तो करेना	
अने.	माडलोल्लरु	ಮಾಡಲೊಲ್ಲರು
स्त्री. एक.	माडलोल्लळु	ಮಾಡಲೊಲ್ಲಳು
अने.	माडलोल्लरु	ಮಾಡಲೊಲ್ಲರು
न. एक.	माडलोल्लदु	ಮಾಡಲೊಲ್ಲದು
अने.	माडलोल्लवु	ಮಾಡಲೊಲ್ಲವು

अवरु बरलोल्लरु ಅವರು ಬರಲೊಲ್ಲರು ते येईनात

कूसु सुम्मनागलोल्लदु ಕೂಸು ಸುಮ್ಮನಾಗಲೊಲ್ಲದು

बाळ गप होईना (रडे थांबवेना)

वाचन पाठ ವಾಚನ ಪಾಠ

ऑन्दु पत्र

धारवाड
तारीखु १५-९-१९७१

प्रिय सहोदर वाममूर्ति,

निन्न पत्र मुट्टितु. ऎल्लर क्षेम समाचार तिळिदु मनस्सिगॆ संतोषवाइतु. हीगॆयॆ निम्मल्लिय क्षेमसमाचारवन्नु मेलिंद मेले तिळिसबेकु.

नानु पत्र हाकुवुदिल्लवॆन्दु नीनु तकरारु माडलारॆ. नानु बरॆद पत्रगळिगॆ नीनु उत्तर हाकुवुदिल्ल. इदुं सरियल्ल. पत्र बरॆयुवुदक्कॆ आलस्य माडबेड. नीवॆल्लरु हेगॆ इद्दीरि ऎन्बुदन्नु वेळॆवेळॆगॆ तिळिसु.

दसरा (नाड) हब्बद रजॆय दिनगळल्लि इल्लि बा. इल्लि नाड हब्बद उत्सववु आगुत्तदॆ. आग मुन्दाळुगळू, कविगळू, बेरॆ दॊड्ड दॊड्ड जनरू बरुत्तारॆ. उपन्यासगळु आगुत्तवॆ. नावु अवर विचारगळन्नु तिळिदुकॊळ्ळबेकु.

नाडहब्बदल्लि ऑन्दु प्रदर्शनवू इरबहुदु. अनेक बगॆय पंद्याटगळू नडॆय बहुदु.

आग नानु इल्लिये इरुवॆनु. बेरॆ यावकडॆयू होगॆनु. नाविब्बरू उपन्यास केळलिक्कॆ होगोण. नानु पंद्याटगळल्लि भाग वहिसलारॆनु. इल्लि ऎल्लरू सुखवागि इद्दारॆ. नीनु याव मातिगू योचनॆ माडबेकागिल्ल. तिळियुवदु.

निन्न अण्ण,
दक्षिणमूर्ति

ವಾಚನ ಪಾಠ

ಒಂದು ಪತ್ರ

ಧಾರವಾಡ
ತಾರೀಖು ೧೫-೯-೧೯೭೧

ಪ್ರಿಯ ಸಹೋದರ ವಾಮಮೂರ್ತಿ,

ನಿನ್ನ ಪತ್ರ ಮುಟ್ಟಿತು. ಎಲ್ಲ ಕ್ಷೇಮ ಸಮಾಚಾರ ತಿಳಿದು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಹೀಗೆಯೆ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಯ ಕ್ಷೇಮ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಬೇಕು.

ನಾನು ಪತ್ರ ಹಾಕುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ನೀನು. ತಕರಾರು ಮಾಡಲಾರೆ. ನಾನು ಬರೆದ ಪತ್ರಗಳಿಗೆ ನೀನು ಉತ್ತರ ಹಾಕುವುದಿಲ್ಲ. ಇದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಹೇಗೆ ಇದ್ದೀರಿ ಎಂಬುದನ್ನು ವೇಳೆ ವೇಳೆಗೆ ತಿಳಿಸು.

ದಸರಾ (ನಾಡ) ಹಬ್ಬದ ರಜೆಯ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಬಾ. ಇಲ್ಲಿ ನಾಡಹಬ್ಬದ ಉತ್ಸವವು ಆಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಮುಂದಾಳುಗಳೂ, ಕವಿಗಳೂ, ಬೇರೆ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಜನರೂ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಉಪನ್ಯಾಸಗಳೂ ಆಗುತ್ತವೆ. ನಾವು ಅವರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ನಾಡಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರದರ್ಶನವೂ ಇರಬಹುದು. ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಪಂದ್ಯಾಟಗಳೂ ನಡೆಯಬಹುದು.

ಆಗ ನಾನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವೆನು. ಬೇರೆ ಯಾವ ಕಡೆಗೂ ಹೋಗೆನು. ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಕೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗೋಣ. ನಾನು ಪಂದ್ಯಾಟಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಲಾರೆನು. ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಸುಖವಾಗಿ ಇದ್ದಾರೆ. ನೀನು ಯಾವ ಮಾತಿಗೂ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ತಿಳಿಯುವುದು.

ನಿನ್ನ ಅಣ್ಣ,
ದಕ್ಷಿಣಮೂರ್ತಿ

वाचन पाठ

एक पत्र

धारवाड,
तारीख १५-९-१९७१

प्रिय बंधु वाममूर्ती,

तुझे पत्र पोहोचले. सर्वत्र खुशाल असल्याचे कळून मनाला आनंद झाला. तुमच्या कडील खुशाली अशीच वरचेवर कळवावी.

मी पत्र पाठवीत नाही अशी तुला तक्रार करता येणार नाही. मी लिहिलेल्या पत्रांना तू उत्तर देत नाहीस. हे बरोबर नव्हे.

दसऱ्याच्या सुट्टीत इकडे ये. येथे "नाडहब्ब" चा उत्सव चालतो. तेंव्हा पुढारी, कवी आणि इतर मोठे मोठे लोक येतात. व्याख्याने होतात. आम्ही त्यांचे विचार समजून घेतले पाहिजेत.

नाडहब्बात एखादे प्रदर्शनही असेल. अनेक प्रकारच्या शर्यतीही होतील.

तेंव्हा मी येथेच असेन. कोठेही जाणार नाही. आम्ही दोघे व्याख्याने ऐकण्यास जाऊ. मी शर्यतींत भाग घेऊ शकणार नाही. येथे सर्वलोक खुशाल आहेत. तुला कसलीही काळजी करण्याचे कारण नाहीं. कळावे.

तुझा वडील बंधु,
दक्षिणमूर्ती

कठीण शब्द

मुद्दु	ಮುಟ್ಟು	पोहोचणे
तिळिदु	ತಿಳಿದು	समजून
मेलिंद मेले	ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ	वरचेवर
पत्रहाकु	ಪತ್ರಹಾಕು	पत्र लिहिणे
वेळेवेळेगे	ವೇಳೆವೇಳೆಗೆ	वेळेवर
मुन्दाळु	ಮುಂದಾಳು	पुढारी
दोड्ड	ದೊಡ್ಡ	मोठा
उपन्यास	ಉಪನ್ಯಾಸ	व्याख्यान
पंद्याट	ಪಂದ್ಯಾಟ	शर्यत
भागवहिसु	ಭಾಗವಹಿಸು	भाग घेणे
योचने	ಯೋಚನೆ	काळजी
तिळियुवुदु	ತಿಳಿಯುವುದು	कळावे

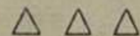
अभ्यास (८)

१. खालील वाक्ये कानडी लिपीत लिहा आणि अनुवाद करा.

(१) हिरियरिगॆ मर्यादॆ कॊडबेकु.
(२) अवरिगॆ दुरुत्तर कॊडुवुदु सरियल्ल.
(३) ऒळ्ळॆय आकळु हायुवुदिल्ल. (हायु = दुसणे)
(४) अवनु ईदिन शालॆगॆ बरलारनु.
(५) इदु बंगारवल्ल, हित्ताळि.

२. खालील वाक्यांचा कानडीत अनुवाद करा.

(१) तू मला मारतोस म्हणून (अदक्कागि) मी तुझ्याशी बोलणार नाही.
(२) शिंपी वेळेवर कपडे देणार नाही.
(३) मी रात्री फारवेळ वाचू शकत नाही.
(४) पालेभाजी फार दिवस टिकत (ताळु) नाही.
(५) वरचेवर सिनेमा पाहणे चांगले नव्हे.

९ | धडा नववा
೯ | ಪಾಠ ಒಂಬತ್ತು पाठ ओम्वत्तु

कृदंत प्रकार ಕೃದಂತಗಳು

झालेला, होणारा इत्यादि रूपांना कानडीत कृदंत म्हणतात.

१. वर्तमान व भविष्यकाळ ವರ್ತಮಾನ ಭವಿಷ್ಯತ್ತು

धातु + उव ಧಾತು + ಉವ

होगु + उव = होगुव = जाणारा ಹೋಗು + ಉವ

ಹೋಗುವ

करॆ + उव = करॆयुव, करॆव = हक मारणारा ಕರೆ + ಉವ

ಕರೆಯುವ, ಕರೆವ

२. भूतकाळ (कर्मणी भूतकाळ धातु विशेषण) ಭೂತಕಾಲ
(कर्तरी „ „)

धातु + द, त, द्द ಧಾತು + ದ

माडु + द = माडिद (इकारादेश) = केलेला ಮಾಡು + ದ ಮಾಡಿದ

बरॆ + द = बरॆद = लिहिलेला ಬರೆ + ದ ಬರೆದ

कलि + त = कलित = शिकलेला ಕಲಿ + ತ ಕಲಿತ

बीळु + द = बिद्द = पडलेला ಬೀಳು + ದ ಬಿದ್ದ

३. निषेधार्थी ನಿಷೇಧಾರ್ಥ

धातु + अद ಧಾತು + ಅದ

तिन्नु + अद = तिन्नद = न खाणारा ತಿನ್ನು + ಅದ ತಿನ್ನದ

बीळु + अद = बीळद = न पडणारा ಬೀಳು + ಅದ ಬೀಳದ

कलि + अद = कलियद = न शिकणारा ಕಲಿ + ಅದ ಕಲಿಯದ

या रूपाना :-

एकवचनांत	(पु) + अवनु	आणि	+ अवरु
	(स्त्री)+ अवळु (आके)	अनेक	+ अवरु
	(न) + उदु	वचनांत	+ उवु - उवुगळु

असे प्रत्यय लावल्याने कृदंत - नामे तयार होतात.

बरुव + अवनु = बरुववनु = येणारा — ಬರುವ + ಅವನು
ಬರುವವನು

बंद + अवळु = बंदवळु = आलेली — ಬಂದ + ಅವಳು
ಬಂದವಳು

(सोलु) सोत + अवरु + सोतवरु = हरलेले — ಸೋತ + ಅವರು
ಸೋತವರು

तरुव + आकें = तरुवाकें = आणणारी — ತರು + ಆಕೆ ತರುವಾಕೆ

वारदु + उवु = बारदुवु = न येणारी (न. अने.) — ಬಾರದ + ಉವು
ಬಾರದುವು

२. धातूना कांही प्रत्यय लाऊन क्रियानामे किंवा भाववाचक नामें बनविली जातात.

१. - वुदु हुट्टुवुदु — ಹುಟ್ಟುವುದು — जन्मणे, जन्म

२. - इकें बेंदरिकें (बेंदरु + इकें) — ಬೆದರಿಕೆ — भीती

(अगलु + इकें) अगलुविकें — ಅಗಲುವಿಕೆ — दुरावणे, विरह

-इगे	अडु+इगे अडु(डि)गे	ಅಡಿಗೆ	स्वयंपाक
	हासु+इगे हासिगे	ಹಾಸಿಗೆ	बिछाना
-अवु	गेल्लु(लु)+अवु गेलुवु	ಗೆಲವು	विजय
-वु	सायु+उ सावु	ಸಾವು	मरण
	अरि+उ अरिवु	ಅರಿವು	जाणीव
-त	कुणित+त कुणित	ಕುಣಿತ	नाच
-वळि	नडे+वळि नडे(डा)वळि	ನಡೆ(ಡಾ)ವಳಿ	वागणूक रिवाज
-ट	आडु+ट (डु लोप) आट	ಆಟ	खेळ
	उण्णु+ट (ण्णु लोप, ऊ दीर्घ) ऊट	ಊಟ	जेवण
-अे	नगु+अे नगे	ನಗೆ	हास्य
-अने	नडे+अने नडते	ನಡತೆ	चाल, रिवाज
-अपु	नेने+अपु नेनपु	ನೆನಪು	आठवण
-वळिके	तिळि+वळिके तिळिवळिके	ತಿಳಿವಳಿಕೆ	समजूत
-वणिगे	मेरे+वणिगे मेरवणिगे	ಮೆರವಣಿಗೆ	मिरवणूक
-गे	नंबु+गे नंबुगे	ನಂಬುಗೆ	विश्वास

वाचन पाठ

नम्म देश

भारतवु नम्म देश. सिंधु नदिय मूलक अदक्के हिंद अथवा हिंदुस्तान अेन्तलू अन्नुत्तारे. उत्तरदल्लि हिमालय पर्वतवु इदे. जगत्तिनल्लि अेल्लक्कू अेत्तरवाद गुड्ड. हिमालयदल्लि गंगा-यमुना ई नदिगळु उगम होन्दुत्तवे. अवु उत्तर भारतद बयलुसीमेयल्लि हरियुत्तवे. गंगा नदियु बह्रु दोड्ड नदि. दक्षिण भारतदल्लि कृष्णा, गोदावरि, कावेरि इवु दोड्ड नदिगळु. अवु सह्याद्रि पर्वतदल्लि उगम होन्दुत्तवे.

दक्षिण भारतवु ओन्दु द्वीपकल्प. पश्चिमद करावळियल्लि, मुंबै, मंगळूरु, कोळिकोटे (कालिकत) मुंताद दोड्ड बंदरगळु इवे.

कृषि अथवा ओक्कलुतनवे भारतद प्रमुख उद्योग. मुंबै, कलकत्ता, बेंगळूरु मुंताद पट्टणगळल्लि अनेक कार्खानेगळू बेरे उद्दिमेगळू उंटु.

होसदिल्लि नम्म देशद राजधानि. अल्लि राष्ट्रपति भवन, संसत्त, सचिवालय हागू परदेशगळ दूतावासगळु इवे.

ನಮ್ಮ ದೇಶ

ಭಾರತವು ನಮ್ಮ ದೇಶ. ಸಿಂಧು ನದಿಯ ಮೂಲಕ ಅದಕ್ಕೆ ಹಿಂದ್ ಅಥವಾ ಹಿಂದುಸ್ಥಾನ ಎಂತಲೂ ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಹಿಮಾಲಯ ಪರ್ವತವು ಇದೆ. ಅದು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಎತ್ತರವಾದ ಗುಡ್ಡ. ಹಿಮಾಲಯದಲ್ಲಿ ಗಂಗಾ, ಯಮುನಾ ಈ ನದಿಗಳು ಉಗಮ ಹೊಂದುತ್ತವೆ. ಅವು ಉತ್ತರ ಭಾರತದ ಬಯಲುಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಹರಿಯುತ್ತವೆ. ಗಂಗಾ ನದಿಯು ಬಹು ದೊಡ್ಡ ನದಿ. ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಾ, ಗೋದಾವರಿ, ಕಾವೇರಿ ಇವು ದೊಡ್ಡ ನದಿಗಳು. ಅವು ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಉಗಮ ಹೊಂದುತ್ತವೆ.

ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತವು ಒಂದು ದ್ವೀಪಕಲ್ಪ, ಪಶ್ಚಿಮದ ಕರಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಮುಂಬೈ, ಮಂಗಳೂರು, ಕೋಳಿಕೋಟೆ (ಕಾಲಿಕತ್) ಮುಂತಾದ ದೊಡ್ಡ ಬಂದರಗಳು ಇವೆ. ಪೂರ್ವ ಕರಾವಳಿಯ ಮೇಲೆ ಮದ್ರಾಸ, ವಿಶಾಖ ಪಟ್ಟಣ ಈ ದೊಡ್ಡ ಬಂದರಗಳು ಇವೆ.

ಕೃಷಿ ಅಥವಾ ಒಕ್ಕಲುತನವೇ ಭಾರತದ ಪ್ರಮುಖ ಉದ್ಯೋಗ. ಮುಂಬೈ, ಕಲ್ಕತ್ತಾ, ಬೆಂಗಳೂರು ಮುಂತಾದ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳೂ, ಬೇರೆ ಉದ್ದಿಮೆಗಳೂ ಉಂಟು.

ಹೊಸದಿಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ರಾಜಧಾನಿ. ಅಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಭವನ, ಸಂಸತ್ತು, ಸಚಿವಾಲಯ ಹಾಗೂ ಪರದೇಶಗಳ ದೂತಾವಾಸಗಳು ಇವೆ.

आमचा देश

आमचा देश भारत. सिंधू नदीमुळे त्याला हिंद अथवा हिंदुस्तान असेही म्हणतात. उत्तरेला हिमालय पर्वत आहे. तो जगातील सर्वांत उंच पर्वत होय. हिमालयांत गंगा, यमुना ह्या नद्या उगम पावतात. त्या उत्तर भारताच्या मैदानावर वाहतात. गंगानदी ही फार मोठी नदी होत. दक्षिण भारतात कृष्णा, गोदावरी आणि कावेरी या मोठ्या नद्या होय. त्या सह्याद्री पर्वतात उगम पावतात.

दक्षिण भारत हा एक द्वीपकल्प आहे. पश्चिमेच्या सागरपट्टीवर मुंबई, मंगळूर, कोळिकोटे (कालिकत) ही प्रमुख बंदरे आहेत. पूर्वेच्या किनाऱ्यावर मद्रास, विशाखपट्टण ही मोठी बंदरे आहेत.

कृषि किंवा शेतकी हाच भारताचा प्रमुख उद्योग होय. मुंबई, कलकत्ता, बेंगळूर येथे अनेक कारखाने आणि इतर उद्योग आहेत.

नवीदिल्ली ही आमच्या देशाची राजधानी. तेथे राष्ट्रपतीभवन, संसद, सचिवालय आणि परकीय देशांच्या वकिलाती आहेत.

कठीण शब्द

मूलक	ಮೂಲಕ	मुळे
ऎत्तर	ಎತ್ತರ	उंच
गुड्ड	ಗುಡ್ಡ	डोंगर
हॊन्दु	ಹೊಂದು	पावणे
बयलु	ಬಯಲು	मैदान
सीमॆ	ಸೀಮೆ	देश, टापू
करावळि	ಕರಾವಳಿ	समुद्रकिनारा
ऒक्कलुतन	ಒಕ್ಕಲುತನ	शेतकी
उद्दिमॆ	ಉದ್ದಿಮೆ	उद्योग

अभ्यास (९)

१. खालील वाक्ये कानडी लिपीत लिहून अनुवाद करा.

१. गिळियु मातास्रुव पक्षि.
२. मदुवॆ आगदवनिगॆ ब्रह्मचारि अन्नुत्तारॆ.
३. पुराण हेळुववनु पुराणिकनु.
४. शालॆयल्लि कलियुववरिगॆ विद्यार्थि अन्नुत्तारॆ.
५. रात्रिय होत्तिनल्लि ऒब्बनॆ होगुवाग अंजिकॆ बरुत्तदॆ.

२. खालील वाक्यांचा कानडीत अनुवाद करा.

१. तो मला न भेटता गेला.
२. माझ्या भावाने लिहिलेले पत्र आज मिळाले.
३. माझा देवावर विश्वास आहे.
४. ती पाहा लग्नाची मिरवणूक निघाली.
५. या मुलांची वागणूक चांगली आहे. (नडतॆ)

△ △ △

१० | धडा दहावा
೧೦ | ಪಾಠ ಹತ್ತು पाठ हत्तु

प्रयोग ಪ್ರಯೋಗಗಳು

कन्नड भाषेत कर्तरी प्रयोग वर्तमान काळात मराठी सारखाच केला जातो.

मी जातो   नानु होगुत्तेनॆ   ನಾನು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ

राम काम करतो   रामनु कॆलसवन्नु माडुत्तानॆ
ರಾಮನು ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

भूतकाळात अकर्मक मराठी प्रमाणेच.

माझा भाऊ काल आला   नन्न अण्ण निन्ने बंदनु
ನನ್ನ ಅಣ್ಣ ನಿನ್ನೆ ಬಂದನು

माझी बहीण काल आली   नन्न अक्क निन्ने बंदळु
ನನ್ನ ಅಕ್ಕ ನಿನ್ನೆ ಬಂದಳು.

सकर्मक क्रियापद कर्मा प्रमाणे बदलत नाही.

मी तो खेळ पाहिला   नानु आ आटवन्नु नोडिदॆनु
ನಾನು ಆ ಆಟವನ್ನು ನೋಡಿದೆನು.

मी ते नाटक पाहिले   नानु आ नाटकवन्नु नोडिदॆनु
ನಾನು ಆ ನಾಟಕವನ್ನು ನೋಡಿದೆನು.

मी सर्कस पाहिली   नानु सर्कसन्नु नोडिदॆनु
ನಾನು ಸರ್ಕಸನ್ನು ನೋಡಿದೆನು.

कर्मणी - ಕರ್ಮಣಿ व्यवहारात या प्रयोगाचा वापर मुळीच नसतो. तृतीय पुरुष अनेकवचनानें हा अर्थ काढला जातो.

असे म्हटले जाते   असे म्हणतात   ಎಂದು ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ.

१ व्याकरणाच्या दृष्टीने क्रियापद (कर्मणी) धातु + अल्, पडु + प्रत्यय; या संयोगाने बनते.

माडु = केलस् माडल्पडुत्तदे   काम केले जाते

हाडु केळल्पडुत्तदे   गाणे ऐकले जातो

गायकनिंद (तृ. वि.) पदवु हाडल्पडुत्तदे

ಗಾಯಕನಿಂದ ಪದವು ಹಾಡಲ್ಪಡುತ್ತದೆ

गायकाने (कडून) गाणे म्हटले जातो

धातु + अल् + आगु (सहायक क्रियापद) प्रत्यय

तरलागुत्तदे   ತರಲಾಗುತ್ತದೆ   आणण्यात येते (आणले जाते)

यांत कर्ता नसतो, कर्म द्वितीय विभक्तीत क्रियापद नेहमी तृ. पु. न. एकवचनी असते.

पाठ कलिसलागुत्तदे   ಪಾಠ ಕಲಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ

पाठगळन्नु कलिसलागुत्तदे   ಪಾಠಗಳನ್ನು ಕಲಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ
धडे शिकविले जातात

१. सामानु तरिसलागुत्तदे   ಸಾಮಾನು ತರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ
सामान आणवले जाते

२. प्रजेगळु रक्षिसल्पडुत्तारे   ಪ್ರಜೆಗಳು ರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾರೆ
प्रजा संरक्षिली जाते

प्रजेगळन्नु रक्षिसलागुत्तदे   ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ
प्रजेचे रक्षण करण्यात येते इ०

पदन्वय (Syntax) ವಾಕ್ಯ ರಚನೆ

क्रियापदांची लिंग विभक्ती

१. वाक्यात अनेक लिंगी कर्ते असल्यास क्रियापद शेवटच्या कर्त्या प्रमाणे राहते.

सैनिकरू रथगळू बंदुवु — ಸೈನಿಕರೂ ರಥಗಳೂ ಬಂದುವು
सैनिक आणि रथ आले

बंडिगळू आळुगळू बंदरु — ಬಂಡಿಗಳೂ ಆಳುಗಳೂ ಬಂದರು
बैलगाड्या आणि सेवक आले.

२. द्वि. पु. सर्वनाम (नीनु) आणि इतर सर्वनाम आल्यास. द्वि. पु. वाक्यरचना.

अवनू नीनू बंदिरि = तो आणि तू आलात.

नीनू निन्न हेंडतियू बंदिरि — ನೀನೂ ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯೂ ಬಂದಿರಿ
तू आणि तुझी बायको आलात.

३. प्र. पु. सर्वनाम (नानु) आणि इतर पुरुषी शब्द आल्यास धातु प्रथम पुरुषी असतो.

नानू रामनू नोडिदेवु — ನಾನೂ ರಾಮನೂ ನೋಡಿದೆವು
मी आणि राम (दोघानीं) पाहिले

४. नानु, नीनु, आणि इतर शब्द असता क्रियापद प्रथम पुरुषांत असते.

नानु, नीनु, रामनू कूडि इद्देवु
ನಾನೂ, ನೀನೂ, ರಾಮನೂ ಕೂಡಿ ಇದ್ದೆವು
मी, तू आणि राम, एकत्र होतो.

कतॆ

बगदाद् शहरदल्लि ऒब्ब रेशिमॆय व्यापारस्थनिद्दनु. अवनु ऒम्मॆ दमास्कसक्कॆ हॊरटनु. ऒन्टॆय मेलॆ सरकन्नु हेरलायितु. कॆलवु मैलुगळ प्रवासवाद मेलॆ व्यापारस्थनु ऒम्मिदॊम्मॆ बेनॆ बिद्दनु. आग अवनु रेश्मॆय वस्त्रद चीलगळन्नु ऒन्टॆयन्नु नडॆसुव सारवानन वशक्कॆ कॊट्टनु. सारवाननु दमास्कसक्कॆ होदनु. अवनु कॆलवु दिन व्यापरस्थम सलुवागि दारि नोडिदनु, आदरॆ अवनु बरलिल्ल. आग सवारनु ताने रेश्मॆय व्यापारस्थनंतॆ नटिसहत्तिदनु. गडडवन्नु बोळिसि कॊन्डनु. सोवगाद उडुपन्नु तॊटटुकॊन्डनु रेश्मॆयन्नु मारिदनु. बंद हणवन्नु ऎत्ति हाकिदनु.

अष्टरल्लि निजवाद व्यापारस्थनु दमास्कसक्कॆ बंदनु. सारवानन्नु हुडुकाडिदनु. सारवाननु सिक्कनु. अवनु तानु समरकंदद व्यापारस्थनॆन्दु अवनिगॆ हेळिदनु. बगदादद व्यापारस्थनु अवन मातन्नु नंबलिल्ल. अवनन्नु काजिय मुन्दॆ निल्लिसलाइतु. काजियु व्यापारस्थनिगॆ "नीवु हेळुवुदु निज आदरॆ निम्मबदियिंद साक्षिदाररू इल्ल आदुदरिंद नानु तीर्पु कॊडलारॆनु" ऎन्दु नुडिदनु. व्यापारस्थनु हताशनादनु. सारवाननु गॆद्दॆनु ऎन्दु हिग्गीदनु. अवरिब्बरू काजिय कचेरियिंद हॊरगॆ होग हत्तिदरू. आग काजियु "सारवानने इल्लि बा" ऎन्दु कूगिदनु. व्यापारस्थनु मुन्दॆ होरटु होदनु. सारवाननु मत्र हॊरॆळि नोडिदनु. काजियु अवनन्नु सॆरॆमनॆगॆ कळुहिसिदनु.

ಕತೆ

ಬಗದಾದ್ ಶಹರದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ರೇಶ್ಮೆಯ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥನಿದ್ದನು. ಒಮ್ಮೆ ಅವನು ದಮಾಸ್ಕಸಕ್ಕೆ ಹೊರಟನು. ಒಂಟೆಯ ಮೇಲೆ ಸರಕನ್ನು ಹೇರಲಾಯಿತು. ಕೆಲವು ಮೈಲುಗಳ ಪ್ರವಾಸವಾದ ಮೇಲೆ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥನು ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆ ಬೇನೆ ಬಿದ್ದನು. ಆಗ ಅವನು ರೇಶ್ಮೆಯ ವಸ್ತ್ರದ ಚೀಲಗಳನ್ನು ಒಂಟೆಯನ್ನು ನಡೆಸುವ ಸಾರವಾನನವಶಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಸಾರವಾನನು ದಮಾಸ್ಕಸಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಅವನು ಕೆಲವು ದಿನ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥನ ಸಲುವಾಗಿ ದಾರಿ ನೋಡಿದನು. ಆದರೆ ಅವನು ಬರಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಸವಾರನು

ತಾನೇ ರೇಶ್ಮೆಯ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥನಂತೆ ನಟಿಸಹತ್ತಿದ್ದನು. ಗಡ್ಡವನ್ನು ಬೋಳಿಸಿಕೊಂಡನು. ಸೊಬಗಾದ ಉಡುಪನ್ನು ತೊಟ್ಟುಕೊಂಡನು. ರೇಶ್ಮೆಯನ್ನು ಮಾರಿದನು. ಬಂದ ಹಣವನ್ನು ಎತ್ತಿಹಾಕಿದನು.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥನು ದಮಾಸ್ಕಸಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಸಾರವಾನನನ್ನು ಹುಡುಕಾಡಿದನು. ಸಾರವಾನನು ಸಿಕ್ಕನು. ಅವನು ತಾನು ಸಮರಕಂದದ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥನೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ಬಗದಾದದ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥನು ಅವನ ಮಾತನ್ನು ನಂಬಲಿಲ್ಲ.

ಅವನನ್ನು ಕಾಜಿಯ ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲಿಸಲಾಯಿತು. ಕಾಜಿಯು ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥನಿಗೆ "ನೀವು ಹೇಳುವುದು ನಿಜ, ಆದರೆ ನಿಮ್ಮ ಬದಿಯಿಂದ ಸಾಕ್ಷಿದಾರರು ಇಲ್ಲ, ಆದುದರಿಂದ ನಾನು ತೀರ್ಪು ಕೊಡಲಾರೆನು" ಎಂದು ನುಡಿದನು. ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥನು ಹತಾಶನಾದನು. ಸಾರವಾನನು "ಗೆದ್ದನು" ಎಂದು ಹಿಗ್ಗಿದನು. .ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಕಾಜಿಯ ಕಚೇರಿಯಿಂದ ಹೋಗ ಹತ್ತಿದರು. ಆಗ ಕಾಜಿಯು "ಸಾರವಾನನೇ ಇಲ್ಲಿ ಬಾ" ಎಂದು ಕೂಗಿದನು. ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥನು ಮುಂದೆ ಹೊರಟು ಹೋದನು. ಸಾರವಾನನು ಮಾತ್ರ ಹೊರಳಿ ನೋಡಿದನು. ಕಾಜಿಯು ಅವನನ್ನು ಸೆರೆಮನೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು.

गोष्ट

बगदाद शहरात एक रेशीम व्यापारी होता. एकदा तो दमास्कसला निघाला. उंटावर माल चढविण्यात आला. काही मैलांचा प्रवास झाल्यावर व्यापारी एकाएकी आजारी पडला. तेव्हा त्याने रेशमी कपडाचे गठ्ठे सारवानाच्या हवाली केले. सारवान दमास्कसला गेला. त्याने काही दिवस व्यापाऱ्याची वाट पाहिली. पण तो आला नाही. तेव्हा स्वार स्वतःच रेशमाचा व्यापारी असल्याची बतावणी करू लागला. त्याने आपली दाढी भादरली. सुरेख पेहराव केला. रेशीम विकले. आलेले पैसे लुबाडले.

इतक्यात खरा व्यापारी दमास्कसला आला. त्याने सारवानाचा शोध केला. त्याला सारवान भेटला. त्याने आपण समरकंदचा व्यापारी असल्याचे सांगितले. बगदादच्या व्यापाऱ्याने त्याच्या बोलण्यावर विश्वास ठेवला नाही.

त्याला काजीपुढे उभे करण्यात आले. काजी व्यापाऱ्याला "तुम्ही म्हणता ते बरोबर आहे पण तुमच्या बाजूचे साक्षीदार नाहीत म्हणून मी निकाल देऊ शकत नाही" म्हणाला.

व्यापारी हताश झाला. सारवान "जिंकलो" म्हणून आनंदला ते दोघेही काजीच्या कचेरीतून बाहेर जाऊ लागले. तेव्हा काजीने "सारवाना इकडे ये" अशी हाक मारली. व्यापारी पुढे निघून गेला पण सारवानाने मात्र मागे वळून पाहिले. काजीने त्याची तुरुंगात रवानगी केली.

कठीण शब्द

सरकु	ಸರಕು	माल
हेरु	ಹೇರು	लादणे
ओम्मिदोम्मे	ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆ	एकाएकी
बेनेबीळु	ಬೇನೆಬೀಳು	आजारी पडणे
चील	ಚೀಲ	पिशवी, गठ्ठा
नडेसुव	ನಡೆಸುವ	चालविणारा
वशक्के कोडु	ವಶಕ್ಕೆ ಕೊಡು	हवाली करणे
दारिनोडु	ದಾರಿನೋಡು	वाट पाहाणे
नटिसु	ನಟಿಸು	बतावणी करणे
गड बोळिसु	ಗಡ್ಡ ಬೋಳಿಸು	दाढी भादरणे
सोबगाद	ಸೊಬಗಾದ	सुरेख
उडुपु	ಉಡುಪು	पोषाक, पेहराव
मारु	ಮಾರು	विकणे
अेत्तिहाकु	ಎತ್ತಿಹಾಕು	लुबाडणे
निजवाद	ನಿಜವಾದ	खरा
हुडुकाडु	ಹುಡುಕಾಡು	शोधणे
सिगु (सिक्कनु)	ಸಿಗು	सापडणे
नंबु	ನಂಬು	विश्वास ठेवणे

निल्लिसु	ನಿಲ್ಲಿಸು	उभे करणे
बदि	ಬದಿ	बाजू
तीर्पु	ತೀರ್ಪು	निकाल
हिग्गु	ಹಿಗ್ಗು	आनंदणे
गॆद्दनु (धा. गॆल्लु)	ಗೆದ್ದನು	जिंकले (प्र. पु. ए. व.)
हॊरळिनोडु	ಹೊರಳಿನೋಡು	वळून पाहाणे
सॆरॆमनॆ	ಸೆರೆಮನೆ	तुरुंग
कळुहिसु	ಕಳುಹಿಸು	पाठवणे

अभ्यास (१०)

१. खालील वाक्यांचे मराठीत भाषांतर करा

೧. ನಾವು ನಿನ್ನೆ ಧಾರವಾಡದಿಂದ ಬಂದೆವು.
೨. ಅವರು ನಾಳೆ ಮುಂಬೈಗೆ ಹೋಗುವರು.
೩. ಆ ಮನೆಯ ಒಡೆಯನು ಅದನ್ನು ಮಾರಿದನು.
೪. ಅರಸನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟನು.
೫. ಅವನೂ ನಾನೂ ಕೂಡಿ ಊರಿಗೆ ಹೋಗುವೆವು.

२. कानडीत अनुवाद करा

१. तू आमच्या घरी ये.
२. ते घर विकले गेले.
३. भीमाकडून कीचक मारला गेला.
४. मी आणि माझी बहीण उद्या तुमच्या घरी येतो.
५. केशव, राम आणि तू हे काम करा.

△ △ △

११ | धडा अकरावा
೧೧ | ಪಾಠ ಹನ್ನೊಂದು पाठ हन्नॊन्दु

अपूर्ण वर्तमानकाळ
ಅಪೂರ್ಣ ವರ್ತಮಾನಕಾಲ

१. धातु + उत्त + प्रत्यय ಧಾತು + ಉತ್ತ + ಪ್ರತ್ಯಯ

तिन्नुत्त ತಿನ್ನುತ್ತ खात

नानु सालॆगॆ होगुत्तिद्देनॆ ನಾನು ಸಾಲೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ

मी शाळेत जात आहे

नीनु एनु नोडुत्त इरुवि ನೀನು ಏನು ನೋಡುತ್ತ ಇರುವಿ

(इद्दी) (ಇದ್ದೀ)

तू काय पाहात आहेस?

पुरोहितरु मंत्रगळन्नु अन्नुत्त इद्दारॆ

ಪುರೋಹಿತರು ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಅನ್ನುತ್ತ ಇದ್ದಾರೆ

पुरोहित मंत्र म्हणत आहेत

२. कधी कधी धातु + उत्त + अल् + प्रत्यय असेही रूप वापरले जाते.

बरुत्तलिद्दानॆ ಬರುತ್ತಲಿದ್ದಾನೆ (तो) येत आहे

नानु पाठवन्नु ओदुत्तलिद्देनॆ ನಾನು ಪಾಠವನ್ನು ಓದುತ್ತಲಿದ್ದೇನೆ

मी धडा वाचतो आहे

१. अपूर्ण भूतकाळ ಅಪೂರ್ಣ ಭೂತಕಾಲ

धातु + उत्त + प्रत्यय ಧಾತು + ಉತ್ತ + ಪ್ರತ್ಯಯ

नोडुत्तलिद्दनु, हेळुत्तलिद्दनु ನೋಡುತ್ತಲಿದ್ದನು, ಹೇಳುತ್ತಲಿದ್ದನು

आळु ननगागि दारि कायुत्तलिद्दनु

ಆಳು ನನಗಾಗಿ ದಾರಿ ಕಾಯುತ್ತಲಿದ್ದನು

सेवक माझी वाट पाहत होता

नानु दिनालु गुरुगळ मनॆगॆ होगुत्तिद्देनु

ನಾನು ದಿನಾಲು ಗುರುಗಳ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆನು

मी रोज गुरुजींच्या घरी जात असे

२. अपूर्ण भविष्य ಅಪೂರ್ಣ ಭವಿಷ್ಯತ್ತು

धातु + उत्त + अल् + प्रत्यय ಧಾತು + ಉತ್ತ + ಅಲ್ + ಪ್ರತ್ಯಯ

नाळे नीनु ई हॊत्तिगॆ ऊरिगॆ होगुव सिद्धते माडुत्तलिरुवॆ

ನಾಳೆ ನೀನು ಈ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಊರಿಗೆ ಹೋಗುವ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡುತ್ತಲಿರುವೆ

उद्या या वेळेस तू गावाला जाण्याची तयारी करत असशील

३. भूत कृदंत ಭೂತ ಕೃದಂತ

(अ) धातु + इ ಧಾತು + ಇ

नोडु + इ ನೋಡು + ಇ नोडि ನೋಡಿ पाहून

(आ) धातु + तु (दु) ಧಾತು + ತು (ದು)

काणु + तु कंडु ಕಾಣು + ತು ಕಂಡು पाहून

बरु + दु बंदु ಬರು + ದು ಬಂದು येवून

कुडि+दु	कुडिदु	ಕುಡಿ + ದು	ಕುಡಿದು	पिवून
गेल्लु+तु	गेद्दु	ಗೆಲ್ಲು + ತು	ಗೆದ್ದು	जिंकून
सोलु+तु	सोतु	ಸೋಲು + ತು	ಸೋತು	हरून
माडु+इसु (कारक)+इ	माडिसि	ಮಾಡಿಸಿ		करवून

नानु ऊटक्के बरुवुदिल्ल ॲन्दु हेळि बा

ನಾನು ಊಟಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿ ಬಾ

मी जेवायला येत नाही असे सांगून ये

अन्य कांही रूपे

(इ)	होगु	होगि	ಹೋಗು	ಹೋಗಿ
(गाणे)	हाडु	हाडि	ಹಾಡು	ಹಾಡಿ
(मागणे)	बेडु	बेडि	ಬೇಡು	ಬೇಡಿ
	केळु	केळि	ಕೇಳು	ಕೇಳಿ
(चिरणे)	हॆच्चु	हॆच्चि	ಹೆಚ್ಚು	ಹೆಚ್ಚಿ
(स्पर्शकरणे)	मुट्टु	मुट्टि	ಮುಟ್ಟು	ಮುಟ್ಟಿ
(उघडणे) (खोलणे)	बिच्चु	बिच्चि	ಬಿಚ್ಚು	ಬಿಚ್ಚಿ

तु. दु.

(सोडणे)	बिडु	बिट्टु	ಬಿಡು	ಬಿಟ್ಟು
(देणे)	कॊडु	कॊट्टु	ಕೊಡು	ಕೊಟ್ಟು
(नेसणे)	उडु	उट्टु	ಉಡು	ಉಟ್ಟು
(भाजणे) (जाळणे)	सुडु	सुट्टु	ಸುಡು	ಸುಟ್ಟು

(बोचणे)	नडु	नट्टु	ನಡು	ನಟ್ಟು
(नासणे)	केडु	केट्टु	ಕೆಡು	ಕೆಟ್ಟು
(शिरणे)	होगु	होक्कु	ಹೊಗು	ಹೊಕ್ಕು
(ओझेवाहणे)	होरु	होत्तु	ಹೊರು	ಹೊತ್ತು
(सूतकातणे)	नूलु	नूतु	ನೂಲು	ನೂತು
(सुजणे)	बायु	बातु	ಬಾಯು	ಬಾತು
	सायु	सत्तु	ಸಾಯು	ಸತ್ತು
(पुरून टाकणे)	हूळु	हूतु	ಹೂಳು	ಹೂತು
(टेकणे)	आनु	आतु	ಆನು	ಆತು

(दु) ದು

(शिजणे)	बेयु	बेन्दु	ಬೇಯು	ಬೆಂದು
	तरु	तंदु	ತರು	ತಂದು
	तिन्नु	तिंदु	ತಿನ್ನು	ತಿಂದು
	एळु	अेद्दु	ಏಳು	ಎದ್ದು
(ठारमारणे)	कोल्लु	कोन्दु	ಕೊಲ್ಲು	ಕೊಂದು
(विकतघेणे)	कोळ्ळु	कोन्डु	ಕೊಳ್ಳು	ಕೊಂಡು
(उघडणे)	तेरे	तेरेदु	ತೆರೆ	ತೆರೆದು
(राखणे, तापणे)	कायु	काय्दु	ಕಾಯು	ಕಾಯ್ದು
(हरवणे)	कळे	कळेदु	ಕಳೆ	ಕಳೆದು
खेचणे	सेळे	सेळेदु	ಸೆಳೆ	ಸೆಳೆದು
	अेळे	अेळेदु	ಎಳೆ	ಎಳೆದು
(ध्यानकरणे) (भिजणे)	नेने	नेनेदु	ನೆನೆ	ನೆನೆದು

पक्ळेय पेटॆ

पुणेयल्लिय पक्ळेय पेटॆगॆ मंडई ऎन्नुत्तारॆ. नावु दिनालु अल्लिगॆ होगलारॆवु, कारण अदु नम्म मनॆयिंद बहळ दूरदल्लि इदॆ. ओम्मॆ होगि बरलिक्कॆ बस्सिगॆ ऐवत्तु पैसे खर्चागुत्तदॆ. आदुदरिंद नावु प्रति भानुवारक्कॆ (आदित्यवार) मुंजानॆ अल्लिगॆ होगुत्तेवॆ.

इदॊ ! मंडई बंदितु. इल्लि तरकारि, काइ पक्ळेय अंगडिगळ सालुगळु उंटु. अल्लदॆ नॆलदमेलॆयू सह कायिपल्लॆ मारलागुत्तदॆ.

अंगडिगळल्लि पडुवलकायि, कुंबळकायि, बदनॆयकायि, हीरॆकायि, टॊमाटॊ, चवळॆ, क्याबीज (कोसुगड्डॆ) इवु दॊरॆयुत्तवॆ.

इरूळ्ळि (उळ्ळॆगड्डि) आलूगड्डॆ (बटाटॆ) बळ्ळोळ्ळि, तॆंगिनकायि इवु बेरॆ अंगडिगळल्लि इवॆ.

कॆलवरु नॆलद मेलॆ कुळितु, मॆणसिनकायि लिंबॆयहण्णु, कॊत्तुंबरि, अल्लदगड्डॆ, करिबेवु इवुगळन्नु मारुत्तिरुवरु.

हॊसकट्टडदल्लि हसियपल्लॆ दॊरॆयुत्तदॆ, हरवीपल्लॆ, मॆंतॆयपल्लॆ, मुल्लंगि, सब्बसिगॆ पालकनपल्लॆ इवु मारल्पडुत्तवॆ.

हण्णुहंपलद अंगडिगळल्लि बाळॆयहण्णु, कित्तळॆ हण्णु, सेबु, पेरिल, द्राक्षे, मुसंबि, इवु यात्रागलू दॊरॆयुत्तवॆ. बेसगॆयल्लि मांविनहण्णुगळन्नू मारुत्तारॆ.

ವಾಚನ ಪಾಠ

ಪಲ್ಲೆಯ ಪೇಟೆ

ಪುಣೆಯಲ್ಲಿಯ ಪಲ್ಲೆಯ ಪೇಟೆಗೆ ಮಂಡಯಿ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ನಾವು ದಿನಾಲು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಲಾರೆವು. ಕಾರಣ ಅದು ನಮ್ಮ ಮನೆಯಿಂದ ಬಹಳ ದೂರದಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಒಮ್ಮೆ ಹೋಗಿ ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಐವತ್ತು ಪೈಸೆ ಖರ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ನಾವು ಪ್ರತಿ ಭಾನುವಾರ (ಆದಿತ್ಯವಾರ) ಮುಂಜಾನೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತೇವೆ.

ಇದೊ! ಮಂಡಯಿ ಬಂದಿತು. ಇಲ್ಲಿ ತರಕಾರಿ, ಕಾಯಿಪಲ್ಲೆಯ ಅಂಗಡಿಗಳ ಸಾಲುಗಳು ಉಂಟು. ಅಲ್ಲದೆ ನೆಲದ ಮೇಲೆಯೂ ಸಹ ಕಾಯಿಪಲ್ಲೆ ಮಾರಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಅಂಗಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಪಡುವಲಕಾಯಿ, ಕುಂಬಳಕಾಯಿ, ಬದನೆಯ ಕಾಯಿ, ಹೀರೆಕಾಯಿ, ಟೊಮಾಟೋ, ಚವಳಿ, ಕ್ಯಾಬೀಜ (ಕೋಸುಗಡ್ಡೆ) ಇವು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ.

ಈರುಳ್ಳಿ (ಉಳ್ಳೇಗಡ್ಡಿ) ಆಲೂಗಡ್ಡೆ (ಬಟಾಟೆ), ಬಳ್ಳೊಳ್ಳಿ, ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿ ಇವು ಬೇರೆ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಇವೆ.

ಕೆಲವರು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು, ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ, ಲಿಂಬೆಯ ಹಣ್ಣು, ಕೊತ್ತುಂಬರಿ, ಅಲ್ಲದಗಡ್ಡೆ, ಕರಿಬೇವು ಇವುಗಳನ್ನು ಮಾರು ತ್ತಿರುವರು.

ಹೊಸ ಕಟ್ಟಡದಲ್ಲಿ ಹಸಿಯಪಲ್ಲೆ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಹರವೀಪಲ್ಲೆ, ಮೆಂತೆಯಪಲ್ಲೆ, ಮುಲ್ಲಂಗಿ, ಸಬ್ಬಸಿಗೆ, ಪಾಲಕನಪಲ್ಲೆ ಇವು ಮಾರ ಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

ಹಣ್ಣುಹಂಪಲದ ಅಂಗಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಳೆಯಹಣ್ಣು, ಕಿತ್ತಳೆಹಣ್ಣು, ಸೇಬು, ಪೇರಲ (ಸೀಮೆಕಾಯಿ), ದ್ರಾಕ್ಷೆ, ಮುಸಂಬಿ ಇವು ಯಾವಾಗಲೂ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಬೇಸಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಾವಿನಹಣ್ಣುಗಳನ್ನೂ ಮಾರುತ್ತಾರೆ.

वाचन पाठ

भाजी बाजार

पुण्यातील भाजीच्या बाजाराला मंडई म्हणतात. आम्हास तेथे रोज जाता येत नाही, कारण ती आमच्या घरापासून लांब आहे. एकदा जाऊन यावयास पन्नास पैसे खर्च होतात. म्हणून आम्हीं दर रविवारी सकाळी तेथे जातो.

ही पाहा मंडई आली. येथे भाजीपाल्याच्या दुकानांच्या ओळी आहेत शिवाय जमिनीवरही भाजीपाला विकला जातो.

दुकानातून पडवळे, भोपळे, वांगी, दोडकी (शिराळी) टमाटे, गोवारी कोबी ह्या भाज्या मिळतात.

कांदा, बटाटा, लसूण, नारळ हे वेगळ्या दुकानांत आहेत.

काही लोक जमिनीवर बसून लिंबू, मिरच्या कोथिंबीर, आले, कढीलिंब विकत आहेत.

नव्या इमारतीत पालेभाजी मिळते. चवळी, मुळा शेपू पालक विकले जातात.

फळफळावळीच्या दुकानात केळी, संत्री, सफरचंद, पेरू, द्राक्षे मुसंबी ही नेहमी मिळतात. उन्हाळ्यात आंबेही विकतात.

पल्ले	ಪಲ್ಲೆ	भाजी
पेटे	ಪೇಟೆ	बाजार
होगिबरलिक्के	ಹೋಗಿಬರಲಿಕ್ಕೆ	जाऊन येण्यास
प्रति	ಪ್ರತಿ	दर, प्रत्येक
तरकारि	ತರಕಾರಿ	भाजी
अंगडि	ಅಂಗಡಿ	दुकान
सालु	ಸಾಲು	ओळ, रांग
अल्लदे	ಅಲ್ಲದೆ	शिवाय
नेल	ನೆಲ	जमीन, फरशी
मारु	ಮಾರು	विकणे
कायि	ಕಾಯಿ	फळ, फळभाजी
पडुवल	ಪಡುವಲ	पडवळ
कुंबळ	ಕುಂಬಳ	भोपळा
बदने	ಬದನೆ	वांगे
हीरेकाई	ಹೀರೆಕಾಯಿ	दोडका, शिरले
चवळे	ಚವಳೆ	गोवारी
इरूळ्ळि (उळ्ळेगड्डे)	ಈರುಳ್ಳಿ (ಉಳ್ಳೇಗಡ್ಡೆ)	कांदा
बळ्ळोळ्ळि	ಬಳ್ಳೊಳ್ಳಿ	लसूण
तेंगिनकाई	ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ	नारळ
मेणसिनकाई	ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ	मिरची
करिबेवु	ಕರಿಬೇವು	कढीलिंब
हरवि	ಹರವಿ	चवळी
मेन्ते	ಮೆಂತೆ	मेथी
मुल्लंगि (मूलंगि)	ಮುಲ್ಲಂಗಿ	मुळा
सब्बसिगे	ಸಬ್ಬಸಿಗೆ	शेपू
सेबु	ಸೇಬು	सफरचंद
बेसगे	ಬೇಸಗೆ	उन्हाळा, ग्रीष्म

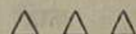
अभ्यास (११)

१. कानडी अक्षरांत लिहून वाक्यांचा मराठीत अनुवाद करा

१. अवनु कुळितिद्दानें
२. नानु ओदुत्तलिद्देनें
३. नावु संतेगें होगुत्तिद्देवें
४. गिडद मेले गिळिबंदुकुळितिदे
५. होंस धोतर उट्टकोंन्डु बा.

२. कानडीत अनुवाद करा.

१ मी रामचे घर पहिलें आहे.
२ तो खुर्चीवर बसून टेबलावर लिहित होता.
३ घारीने बेडूक उचलून नेले.
४ मला आंबा कापून दे.
५ गुरुजी येताच मुलांनी उठून उभे राहावे.

१२ | धडा बारावा
೧೨ | ಪಾಠ ಹನ್ನೆರಡು पाठ हन्नेरडु

विशेषणे ವಿಶೇಷಣ

दोड्ड गिड	ದೊಡ್ಡ ಗಿಡ	मोठे झाड
दोड्ड मनुष्य	ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯ	मोठा माणूस
दोड्ड हुड्गि	ದೊಡ್ಡ ಹುಡುಗಿ	मोठी मुलगी
दोड्ड मनेगळु	ದೊಡ್ಡ ಮನೆಗಳು	मोठी घरे

वरील उदाहरणांवरून लक्षात येईल की कन्नड भाषेत विशेषण विशेष्या प्रमाणे बदलत नाही. इंग्रजी भाषेतही हाच प्रकार आढळतो म्हणून या दृष्टिने दक्षिणेतील सर्व भाषा सोप्या होत.

काही नित्योपयोगी विशेषणे : संस्कृत भाषेतील विशेषणे प्रचारात आहेत पण शुध्द कन्नड विशेषणेच येथे दिलेली आहेत.

ओळ्ळेय	ಒಳ್ಳೆಯ	चांगला (ली ले इ.)
केट्ट	ಕೆಟ್ಟ	वाईट
सिहि	ಸಿಹಿ	गोड
कहि	ಕಹಿ	कडू
शूर	ಶೂರ	शूर
पुक्क	ಪುಕ್ಕ	भित्रा

चुरुकु	ಚುರುಕು	तरतरीत
हुषारि	ಹುಷಾರಿ	हुषार
दड्ड	ದಡ್ಡ	मंद
तण्णन्न	ತಣ್ಣನ್ನ	थंड
तंपाद	ತಂಪಾದ	शीतल
बिसि	ಬಿಸಿ	गरम
किवुड	ಕಿವುಡ	बहिरा
केप्प	ಕೆಪ್ಪ	
कुरुड	ಕುರುಡ	आंधळा
कुन्ट	ಕುಂಟ	लंगडा
हेळव	ಹೆಳವ	लुळापांगळा
गिड्ड	ಗಿಡ್ಡ	ठेंगणा
होस	ಹೊಸ	नवा
हळेय	ಹಳೆಯ	जुना
सजह	ಸಹಜ	सोपा
सुलभ	ಸುಲಭ	
होलसाद	ಹೊಲಸಾದ	मळकट, घाणेरडा
हसनाद	ಹಸನಾದ	स्वच्छ
निजवाद	ನಿಜವಾದ	खरे
सुळ्ळु	ಸುಳ್ಳು	खोटे
सोमारि	ಸೋಮಾರಿ	आळशी
सिरिवंत	ಸಿರಿವಂತ	श्रीमंत
बडव	ಬಡವ	गरीब
हरेयद	ಹರೆಯದ	तरूण
मुदुकनाद	ಮುದುಕನಾದ	म्हातारा

प्रत्यय लावून विशेषणे बनविली जातात.

१) नाम + आद

हुसि ಹುಸಿ खोटे हुसियाद ಹುಸಿಯಾದ खोटे
निज ನಿಜ सत्य निजवाद ನಿಜವಾದ खरे

२) विशेषण + आद

सडिलु + आद = सडिलाद ಸಡಿಲು + ಆದ = ಸಡಿಲಾದ = सैल
बिसि + आद = बिसियाद ಬಿಸಿ + ಆದ = ಬಿಸಿಯಾದ = गरम

३) तण्णगॆ + आद = तण्णगाद ತಣ್ಣಗೆ+ಆದ=ತಣ್ಣಗಾದ=थंड (झालेले)

याच प्रमाणे अन्न लावून विशेषणे बनविता येतात.

दप्प + अन्न = दप्पन्न ದಪ್ಪ + ಅನ್ನ = ದಪ್ಪನ್ನ = जाड
तॆळ्ळगॆ + अन्न = तॆळ्ळन्न ತೆಳ್ಳಗೆ + ಅನ್ನ = ತೆಳ್ಳನ್ನ = पातळ

याच प्रमाणे, मॆत्तन्न = मृदु, सण्णन्न (लहान), उद्दन्न (लांब) इत्यादि.

क्रियाविशेषणे ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಣಗಳು

कृष्णा नी बेगनॆ बारो
ಕೃಷ್ಣಾ ನೀ ಬೇಗನೆ ಬಾರೊ
कृष्णा, तू लवकर ये

गुरुगळु ऎन्दू तडमाडि बरुवुदिल्ल
ಗುರುಗಳು ಎಂದೂ ತಡಮಾಡಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ
गुरुजी कधी उशिरा येत नाहीत

दयमाडि ननगॆ सहाय माडिरि
ದಯಮಾಡಿ ನನಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿರಿ
कृपा करून मला मदत करा

प्रत्यय :- ने, ले, गे, आणि

सुम्मने	ಸುಮ್ಮನೆ	उगाच (व्यर्थ)
ओम्मेले	ಒಮ್ಮೆಲೆ	एकाएकी
तण्णगे	ತಣ್ಣಗೆ	थंडपणे
रूचियागि	ರುಚಿಯಾಗಿ	रूचकर असे.
सारियागि	ಸರಿಯಾಗಿ	ठीक, बरोबर.
साकागि	ಸಾಕಾಗಿ	कंटाळून.
बेकागि	ಬೇಕಾಗಿ	मुद्दाम
परवागि	ಪರವಾಗಿ	वतीने, तर्फे.

काही महत्वाची क्रियाविशेषणे

मेलें	ಮೇಲೆ	वर
केळणे	ಕೆಳಗೆ	खाली
प्रकार	ಪ್ರಕಾರ	प्रमाणे
बहळ	ಬಹಳ	खूप (पुष्कळ)
निजवागि	ನಿಜವಾಗಿ	खरोखर
दिनालु	ದಿನಾಲು	रोज
आदुदरिंद	ಆದುದರಿಂದ	या कारणास्तव, म्हणून
आगले	ಆಗಲೆ	केंव्हाच, तेव्हाच
ईगले	ಈಗಲೆ	आताच
कारणविल्लदे	ಕಾರಣವಿಲ್ಲದೆ	निष्कारण
यावागलू	ಯಾವಾಗಲೂ	नेहमी
ओम्मोम्मे	ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ	काहीवेळा

वाचन पाठ

वारगळु

ओन्दु वारदल्लि एळु दिनगळिरुत्तवे.

मोदलनेयदु सोमवार. अदु शिवन दिन. श्रावणदल्लिय सोमवारक्के महत्व हेच्चु.

ऎरडनेयदु मंगळवार. इदु देविय पूजेय वार. गणपतिय पूजेयू आगुत्तदे.

मूरनेयदु बुधवार. आदिन यावुदोन्दु हब्ब बंदरे मात्र पूजे पुनस्कारगळु आगुववु.

नाल्कनेयदु गुरुवार. इदक्के ब्रहस्पतिवारवेन्तलू अन्नुत्तारे. गुरुवारद दिवस दत्तात्रेयन व्रताचरणेयन्नु माडुत्तारे.

ऐदनेयदु शुक्रवार. आ दिन दुर्गादेविय पूजे नडेयुत्तदे. केलवु कडेगे वेंकटेश देवर गुडिगे कूड जनरु होगुत्तारे.

आरनेयदु शनिवार. आ दिन हणमप्पन गुडिगे होगि तेंगिनकायियन्नु ओडेयुत्तारे. केलवरु शनि महात्मेयन्नु ओदुत्तारे.

कोनेयदु आदित्यवार. अदक्के भानुवारवेन्तलू अन्नुत्तारे. अदु रजेय दिन.

ವಾಚನ ಪಾಠ

ವಾರಗಳು

ಒಂದು ವಾರದಲ್ಲಿ ಏಳು ದಿನಗಳಿರುತ್ತವೆ.

ಮೊದಲನೆಯದು ಸೋಮವಾರ. ಅದು ಶಿವನ ದಿನ. ಶ್ರಾವಣ ದಲ್ಲಿಯ ಸೋಮವಾರಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವ ಹೆಚ್ಚು.

ಎರಡನೆಯದು ಮಂಗಳವಾರ. ಇದು ದೇವಿಯ ಪೂಜೆಯ ವಾರ. ಗಣಪತಿಯ ಪೂಜೆಯೂ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಮೂರನೆಯದು ಬುಧವಾರ. ಆ ದಿನ ಯಾವುದೊಂದು ಹಬ್ಬ ಬಂದರೆ ಮಾತ್ರ ಪೂಜೆ ಪುನಸ್ಕಾರಗಳು ಆಗುವವು.

ನಾಲ್ಕನೆಯದು ಗುರುವಾರ. ಇದಕ್ಕೆ ಬೃಹಸ್ಪತಿವಾರವೆಂತಲೂ ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಗುರುವಾರದ ದಿವಸ ದತ್ತಾತ್ರೇಯನ ವ್ರತಾಚರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಐದನೆಯದು ಶುಕ್ರವಾರ. ಆದಿನ ದುರ್ಗಾದೇವಿಯ ಪೂಜೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಕಡೆಗೆ ವೆಂಕಟೇಶ ದೇವರ ಗುಡಿಗೆ ಕೂಡ ಜನರು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

ಆರನೆಯದು ಶನಿವಾರ. ಆದಿನ ಹಣುಮಪ್ಪನ ಗುಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಯನ್ನು ಒಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ಶನಿಮಹಾತ್ಮೆಯನ್ನು ಓದುತ್ತಾರೆ.

ಕೊನೆಯದು ಆದಿತ್ಯವಾರ. ಅದಕ್ಕೆ ಭಾನುವಾರವೆಂತಲೂ ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಅದು ರಜೆಯ ದಿನ.

वाचन पाठ

आठवड्याचे दिवस

एका आठवड्यात सात दिवस असतात.

पहिला सोमवार. तो महादेवाचा दिवस. श्रावणातील सोमवाराला अधिक महत्व असते.

दुसरा मंगळवार. हा देवीच्या पुजेचा दिवस. गणपतीची पूजा देखील होते.

तिसरा बुधवार. त्या दिवशी कोणता तरी सण आलातर मात्र पूजाअर्चा होते.

चवथा गुरुवार. यास बृहस्पतिवार असेही म्हणतात. गुरुवारी दत्ता-त्रेयाचे व्रताचरण करतात.

पाचवा शुक्रवार. त्यादिवशी दुर्गादेवीची पूजा चालते. काही ठिकाणी व्यंकटेशाच्या देवळास देखील लोक जातात.

शनिवार सहावा दिवस. त्यादिवशी मारुतीच्या देवळाला जाऊन नारळ फोडतात. काही लोक शनिमाहात्म्य वाचतात.

रविवार हा शेवटचा दिवस. त्यास भानुवार असेही म्हणतात. तो सुट्टीचा दिवस.

शब्द संग्रह

वारगळु	ವಾರಗಳು	आठवड्याचे दिवस
वार	ವಾರ	आठवडा
एळु	ಏಳು	सात
मॊदलनॆयदु	ಮೊದಲನೆಯದು	पहिलें
(पु. मॊदलनॆयवनु	ಮೊದಲನೆಯವನು	
स्त्री. मॊदलनॆयवळु	ಮೊದಲನೆಯವಳು	
हॆच्चु (हॆच्चिगॆ)	ಹೆಚ್ಚು (ಹೆಚ್ಚಿಗೆ)	अधिक
ऎरडनॆय	ಎರಡನೆಯ	दुसरा-री रे
यावुदॊन्दु	ಯಾವುದೊಂದು	कोणतातरी
हब्ब	ಹಬ್ಬ	सण
बंदरॆ	ಬಂದರೆ	आलातर
पूजॆपुनस्कार	ಪೂಜೆಪುನಸ್ಕಾರ	पूजाअर्चा
नाल्कनॆय	ನಾಲ್ಕನೆಯ	चवथा
नडॆ	ನಡೆ	चालणे
गुडि	ಗುಡಿ	देऊळ
हणमप्प	ಹಣಮಪ್ಪ	मारुती
तॆंगिनकायि	ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ	नारळ.[उत्तर कर्नाटकांत " टॆंगिन कायि असे म्हणतात.
ऒडॆ	ಒಡೆ	फोडणे
कॊनॆय	ಕೊನೆಯ	शेवटचा

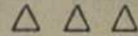
अभ्यास (१२)

१. खालील वाक्यांचे मराठीत भाषांतर करा

೧. ಎಲೆಗಳ ಬಣ್ಣ ಹಸಿರು.
೨. ಹುಂಜದ ತುರಾಯಿ ಕೆಂಪು.
೩. ಹರೆಯುದವರ ಕೂದಲು ಕಪ್ಪು.
೪. ಹಾಗಲಕಾಯಿ ಕಹಿ.
೫. ಹುಲಿಯು ಶೂರ, ನರಿಯು ಪುಕ್ಕ

२. खालील वाक्यांचें कानडीत अनुवाद करा

१. आभाळाचा रंग निळा (मुगिलु)
२. आमच्या घराला पांढरा रंग दिला आहे (कोट्टिद्दे)
३. हिरवी साडी आणि निळी चोळी
४. हे घर फार उंच आहे.
५. हा रस्ता रुंद आहे (अगल)

१३ | धडा तेरावा
೧೩ | ಪಾಠ ಹದಿಮೂರು पाठ हादिमूरु

अंक ಅಂಕಿಗಳು

ओन्दु	†೧	ಒಂದು	१	एक
ऎरडु	೨	ಎರಡು	२	दोन
मूरु	೩	ಮೂರು	३	तीन
नाल्कु	೪	ನಾಲ್ಕು	४	चार
ऐदु	೫	ಐದು	५	पाच
आरु	೬	ಆರು	६	सहा
एळु	೭	ಏಳು	७	सात
ऎन्टु	೮	ಎಂಟು	८	आठ
ओम्बत्तु	೯	ಒಂಬತ್ತು	९	नऊ
हत्तु	೧೦	ಹತ್ತು	१०	दहा
हन्नोन्दु	೧೧	ಹನ್ನೊಂದು	११	अकरा
हन्नेरडु	೧೨	ಹನ್ನೆರಡು	१२	बारा
हदिमूरु	೧೩	ಹದಿಮೂರು	१३	तेरा
हदिनाल्कु	೧೪	ಹದಿನಾಲ್ಕು	१४	चौदा
हदिनैदु	೧೫	ಹದಿನೈದು	१५	पंधरा
हदिनारु	೧೬	ಹದಿನಾರು	१६	सोळा
हदिनेळु	೧೭	ಹದಿನೇಳು	१७	सतरा

† उत्तर कर्नाटक वगळता दक्षिणेत सर्वत्र इंग्रजी आकडेच वापरले जातात. (*1, 2, 3, 4, 5* इ.)

हदिनेन्टु	೧೮	ಹದಿನೆಂಟು	१८	अठरा
हत्तोम्बत्तु	೧೯	ಹತ್ತೊಂಬತ್ತು	१९	एकोणीस
इप्पत्तु	೨೦	ಇಪ್ಪತ್ತು	२०	बीस
इप्पत्तोन्दु	೨೧	ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು	२१	एकवीस
इप्पत्तेरडु	೨೨	ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು	२२	बावीस
इप्पत्तुमूरु	೨೩	ಇಪ್ಪತ್ತುಮೂರು	२३	तेवीस
इप्पत्तुनाल्कु	೨೪	ಇಪ್ಪತ್ತುನಾಲ್ಕು	२४	चोवीस
इप्पत्तैदु	೨೫	ಇಪ್ಪತ್ತೈದು	२५	पंचवीस
इप्पत्तारु	೨೬	ಇಪ್ಪತ್ತಾರು	२६	सव्वीस
इप्पत्तेळु	೨೭	ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು	२७	सत्तावीस
इप्पत्तेन्टु	೨೮	ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು	२८	अट्ठावीस
इप्पत्तोम्बत्तु	೨೯	ಇಪ್ಪತ್ತೊಂಬತ್ತು	२९	एकोणतीस
मूवत्तु	೩೦	ಮೂವತ್ತು	३०	तीस
मूवत्तोन्दु	೩೧	ಮೂವತ್ತೊಂದು	३१	एकतीस
मूवत्तेरडु	೩೨	ಮೂವತ್ತೆರಡು	३२	बत्तीस
मूवत्तुमूरु	೩೩	ಮೂವತ್ತುಮೂರು	३३	तेहतीस
मूवत्तुनाल्कु	೩೪	ಮೂವತ್ತುನಾಲ್ಕು	३४	चौतीस
मूवत्तैदु	೩೫	ಮೂವತ್ತೈದು	३५	पस्तीस
मूवत्तारु	೩೬	ಮೂವತ್ತಾರು	३६	छत्तीस
मूवत्तेळु	೩೭	ಮೂವತ್ತೇಳು	३७	सदतीस
मूवत्तेन्टु	೩೮	ಮೂವತ್ತೆಂಟು	३८	अडतीस
मूवत्तोम्बत्तु	೩೯	ಮೂವತ್ತೊಂಬತ್ತು	३९	एकोणचाळीस
नाल्वत्तु	೪೦	ನಾಲ್ವತ್ತು	४०	चाळीस
नाल्वत्तोन्दु	೪೧	ನಾಲ್ವತ್ತೊಂದು	४१	एकेचाळीस
नाल्वत्तेरडु	೪೨	ನಾಲ್ವತ್ತೆರಡು	४२	बेचाळीस
नाल्वत्तुमूरु	೪೩	ನಾಲ್ವತ್ತುಮೂರು	४३	त्रेचाळीस
नाल्वत्तुनाल्कु	೪೪	ನಾಲ್ವತ್ತುನಾಲ್ಕು	४४	चोवेचाळीस
नाल्वत्तैदु	೪೫	ನಾಲ್ವತ್ತೈದು	४५	पंचेचाळीस

नाल्वत्तारु	೪೬	ನಾಲ್ವತ್ತಾರು	४६	शेचालीस
नाल्वत्तेळु	೪೭	ನಾಲ್ವತ್ತೇಳು	४७	सत्तेचालीस
नाल्वत्तेन्टु	೪೮	ನಾಲ್ವತ್ತೆಂಟು	४८	अठ्ठेचालीस
नाल्वत्तोम्बत्तु	೪೯	ನಾಲ್ವತ್ತೊಂಬತ್ತು	४९	एकोणपन्नास
ऐवत्तु	೫೦	ಐವತ್ತು	५०	पन्नास
ऐवत्तोन्दु	೫೧	ಐವತ್ತೊಂದು	५१	एकावन
ऐवत्तेरडु	೫೨	ಐವತ್ತೆರಡು	५२	बावन
ऐवत्तुमूरु	೫೩	ಐವತ್ತುಮೂರು	५३	त्रेपन्न
ऐवत्तुनाल्कु	೫೪	ಐವತ್ತುನಾಲ್ಕು	५४	चोपन्न
ऐवत्तैदु	೫೫	ಐವತ್ತೈದು	५५	पंचावन
ऐवत्तारु	೫೬	ಐವತ್ತಾರು	५६	छप्पन
ऐवत्तेळु	೫೭	ಐವತ್ತೇಳು	५७	सत्तावन
ऐवत्तेन्टु	೫೮	ಐವತ್ತೆಂಟು	५८	अठ्ठावन
ऐवत्तोम्बत्तु	೫೯	ಐವತ್ತೊಂಬತ್ತು	५९	एकोणसाठ
अरवत्तु	೬೦	ಅರವತ್ತು	६०	साठ
अरवतोन्दु	೬೧	ಅರವತ್ತೊಂದು	६१	एकसष्ट
अरवत्तेरडु	೬೨	ಅರವತ್ತೆರಡು	६२	बासष्ट
अरवत्तुमूरु	೬೩	ಅರವತ್ತುಮೂರು	६३	त्रेसष्ट
अरवत्तुनाल्कु	೬೪	ಅರವತ್ತುನಾಲ್ಕು	६४	चौसष्ट
अरवत्तैदु	೬೫	ಅರವತ್ತೈದು	६५	पासष्ट
अरवत्तारु	೬೬	ಅರವತ್ತಾರು	६६	सहासष्ट
अरवतेळु	೬೭	ಅರವತ್ತೇಳು	६७	सदुसष्ट
अरवत्तेन्टु	೬೮	ಅರವತ್ತೆಂಟು	६८	अडुसष्ट
अरवत्तोम्बत्तु	೬೯	ಅರವತ್ತೊಂಬತ್ತು	६९	एकोणसत्तर
ऎपत्तु	೭೦	ಎಪ್ಪತ್ತು	७०	सत्तर
ऎप्पत्तोदु	೭೧	ಎಪ್ಪತ್ತೊಂದು	७१	एकाहत्तर
ऎप्पत्तेरडु	೭೨	ಎಪ್ಪತ್ತೆರಡು	७२	बहात्तर
ऎप्पत्तुमूरु	೭೩	ಎಪ್ಪತ್ತುಮೂರು	७३	त्र्याहत्तर

ऍप्पत्तुनाल्कु	೭೪	ಎಪ್ಪತ್ತುನಾಲ್ಕು	७४	चौऱ्याहत्तर
ऍप्पत्तैदु	೭೫	ಎಪ್ಪತ್ತೈದು	७५	पंचाहत्तर
ऍप्पत्तारु	೭೬	ಎಪ್ಪತ್ತಾರು	७६	शाहत्तर
ऍप्पत्तेळु	೭೭	ಎಪ್ಪತ್ತೇಳು	७७	सत्याहत्तर
ऍप्पत्तेन्टु	೭೮	ಎಪ್ಪತ್ತೆಂಟು	७८	अठ्याहत्तर
ऍप्पत्तोम्बत्तु	೭೯	ಎಪ್ಪತ್ತೊಂಬತ್ತು	७९	एकोण ऐंशी
ऍम्बत्तु	೮೦	ಎಂಬತ್ತು	८०	ऐंशी
ऍम्बत्तोन्दु	೮೧	ಎಂಬತ್ತೊಂದು	८१	एक्यायशी
ऍम्बत्तेरडु	೮೨	ಎಂಬತ್ತೆರಡು	८२	ब्यायशी
ऍम्बत्तुमूरु	೮೩	ಎಂಬತ್ತುಮೂರು	८३	त्र्यायशी
ऍम्बत्तुनाल्कु	೮೪	ಎಂಬತ್ತುನಾಲ್ಕು	८४	चौऱ्यायशी
ऍम्बत्तैदु	೮೫	ಎಂಬತ್ತೈದು	८५	पंचायशी
ऍम्बत्तारु	೮೬	ಎಂಬತ್ತಾರು	८६	शांयशी
ऍम्बत्तेळु	೮೭	ಎಂಬತ್ತೇಳು	८७	सत्यायशी
ऍम्बत्तेन्टु	೮೮	ಎಂಬತ್ತೆಂಟು	८८	अठ्यायशी
ऍम्बत्तोम्बत्तु	೮೯	ಎಂಬತ್ತೊಂಬತ್ತು	८९	एकूणनव्वद
तॊम्बत्तु	೯೦	ತೊಂಬತ್ತು	९०	नव्वद
तॊम्बत्तोन्दु	೯೧	ತೊಂಬತ್ತೊಂದು	९१	एक्याण्णव
तॊम्बत्तेरडु	೯೨	ತೊಂಬತ್ತೆರಡು	९२	ब्याण्णव
तॊम्बत्तुमूरु	೯೩	ತೊಂಬತ್ತುಮೂರು	९३	त्र्याण्णव
तॊम्बत्तुनाल्कु	೯೪	ತೊಂಬತ್ತುನಾಲ್ಕು	९४	चौऱ्याण्णव
तॊम्बत्तैदु	೯೫	ತೊಬಂತ್ತೈದು	९५	पंचाण्णव
तॊम्बत्तारु	೯೬	ತೊಂಬತ್ತಾರು	९६	शाण्णव
तॊम्बत्तेळु	೯೭	ತೊಂಬತ್ತೇಳು	९७	सत्याण्णव
तॊम्बत्तेन्टु	೯೮	ತೊಂಬತ್ತೆಂಟು	९८	अठ्याण्णव
तॊम्बत्तोम्बत्तु	೯೯	ತೊಂಬತ್ತೊಂಬತ್ತು	९९	नव्याण्णव
नूरु	೧೦೦	ನೂರು	१००	शंभर

(पुढे नूरा व पुढील आकडा)

नूराओन्दु	೧೦೧	ನೂರಾಒಂದು	१०१	एकशेएक
इन्नूरु	೨೦೦	ಇನ್ನೂರು	२००	दोनशे
इन्नूराओन्दु	೨೦೧	ಇನ್ನೂರಾಒಂದು	२००	दोनशे एक
मुन्नूरु	೩೦೦	ಮೂನ್ನೂರು	३००	तीनशे
मुन्नूराओन्दु	೩೦೧	ಮೂನ್ನೂರಾಒಂದು	३००	तीनशे एक
नानूरु	೪೦೦	ನಾನೂರು	४००	चारशे
ऐनूरु	೫೦೦	ಐನೂರು	५००	पांचशे
आरुनूरु	೬೦೦	ಆರುನೂರು	६००	सहाशे
एळुनूरु	೭೦೦	ಏಳುನೂರು	७००	सातशे
ऎन्टुनूरु	೮೦೦	ಎಂಟುನೂರು	८००	आठशे
ओम्बैनूरु	೯೦೦	ಒಂಬೈನೂರು	९००	नऊशे
साविर	೧೦೦೦	ಸಾವಿರ	१०००	एक हजार

पुढील आकडे मराठी प्रमाणेच

लक्ष	ಲಕ್ಷ	लक्ष, लाख
कोटी	ಕೋಟಿ	कोटि
अब्ज	ಅಬ್ಜ	अब्ज

काही उदाहरणे

	ऑन्दु साविरदा ऑम्बैनूरा अेप्पत्तोंदु
೧೯೭೧	ಒಂದು ಸಾವಿರದಾ ಒಂಬ್ಬೈನೂರಾ ಎಪ್ಪತ್ತೊಂದು
१९७१	एक हजार नऊशे एकाहत्तर
	हदिनेन्टुनूरा ऐवत्तेळु
೧೮೫೭	ಹದಿನೆಂಟು ನೂರಾ ಐವತ್ತೇಳು
१८५७	अठराशे सत्तावन
	हदिमूरुनूरा नाल्वत्तेरडु
೧೩೪೨	ಹದಿಮೂರು ನೂರಾ ನಾಲ್ವತ್ತೆರಡು
१३४२	तेराशे बेचाळीस
	ऎरडु सविरदा हन्नोंन्दु
೨೦೧೧	ಎರಡು ಸಾವಿರದಾ ಹನ್ನೊಂದು
२०११	दोन हजार अकरा
	एळुनूरा अेंटु
೭೦೮	ಏಳುನೂರಾ ಎಂಟು
७०८	सातशे आठ
	ओम्बैनूरा हदिनाल्कु
೯೧೪	ಒಂಬೈನೂರಾ ಹದಿನಾಲ್ಕು
९१४	नऊशे चौदा
	आरुनूरा मूवत्तेरडु
೬೩೨	ಆರು ನೂರಾ ಮೂವತ್ತೆರಡು
६३२	सहाशे बत्तीस
	ऐनूरा हदिनैदु
೫೧೫	ಐನೂರಾ ಹದಿನೈದು
५१५	पाचशे पंधरा

१/४ ೧/೪ = कालु = पाव = ಕಾಲು

ऑन्दूकालु ಒಂದೂಕಾಲು सव्वा

हत्तूकालु ಹತ್ತೂಕಾಲು सव्वादहा

१/२ ೧/೨ = ಅರ್ಧ = ಅರೆ = ವರೆ = अर्धा (साडे–)

ओन्दु + अर्ध = ऑन्दु + अरें = ऑन्दूवरें = दीड
ಒಂದು + ಅರ್ಧ = ಒಂದು + ಅರೆ = ಒಂದೂವರೆ

ऍरडु + अरें = ऍरडूवरें = अडीच
ಎರಡು + ಅರೆ = ಎರಡೂವರೆ

मूरु + अरें = मूरूवरें = साडेतीन
ಮೂರು + ಅರೆ = ಮೂರೂವರೆ

हन्नोन्दु + अरें = हन्नोन्दूवरें = साडेअकरा
ಹನ್ನೊಂದು + ಅರೆ = ಹನ್ನೊಂದೂವರೆ

टीप ओंदु-ऍरडु अंकांपुढे कालु, वरे हे शब्द आले असता, ओंदु, ऍरडु ೩/೪ = ३/४ = मुक्कालु = (पावणे—) अशी दीर्घ रूपे होतात.

या अपूर्णांकाचा उपयोग करताना काळजी घ्यावी लागते. मराठीतः पावणे + पुढील आकडा तर कानडीत तोच आकडा + मुक्कालु. कन्नडभाषिकाना ही पद्धत नवी असल्याने ३/४ हा अपूर्णांक व्यक्त करणे जड जाते. तसेच मराठी भाषिकाना मुक्कालु शब्द वापरल्यानंतर पुढील आकडा वापरावासा वाटतो. म्हणून ३/४ हा अपूर्णांक योग्य प्रकारे व्यक्त करण्याची उभयताना काळजी घ्यावी लागते.

ओन्दु + मुक्कालु = ओन्दूमुक्कालु = पावणे दोन
ಒಂದು + ಮುಕ್ಕಾಲು = ಒಂದೂಮುಕ್ಕಾಲು

हत्तु + मुक्कालु = हत्तूमुक्कालु = पावणे अकरा
ಹತ್ತು + ಮುಕ್ಕಾಲು = ಹತ್ತೂ ಮುಕ್ಕಾಲು

क्रमवाचक

ओन्दनेय मॊदलनेय	ಒಂದನೆಯ ಮೊದಲನೆಯ	पाहिला - ली - ले
ऎरडनेय	ಎರಡನೆಯ	दुसरा
मूरनेय	ಮೂರನೆಯ	तिसरा
नाल्कनेय	ನಾಲ್ಕನೆಯ	चवथा
ऐदनेय	ಐದನೆಯ	पाचवा
आरनेय	ಆರನೆಯ	सहावा
एळनेय	ಏಳನೆಯ	सातवा
ऎन्टनेय	ಎಂಟನೆಯ	आठवा
ओम्बत्तनेय	ಒಂಬತ್ತನೆಯ	नववा
हत्तनेय	ಹತ್ತನೆಯ	दहावा

समूहवाचक

इब्बरु	ಇಬ್ಬರು	दोघे
मूवरु	ಮೂವರು	तिघे
नाल्वरु	ನಾಲ್ವರು	चौघे
ऐदुजन	ಐದು ಜನ	पाचजण
आरुमंदि	ಆರುಮಂದಿ	सहाजण
एळुजन एळुमंदु	ಏಳುಜನ ಏಳುಮಂದಿ	सातजण
हत्तुजन	ಹತ್ತುಜನ	दहाजण
नूरुजन	ನೂರುಜನ	शंभरलोक

टीप = ऐदुजन = पाचजण या संख्येतील जन = जण = हे समान शब्द लक्षात घ्यावेत.

इतर अपूर्णांक

१/५ = ೧/೫	ओन्दुऐदांश	एकपंचमांश	ಒಂದುಐದಾಂಶ
५/६ = ೫/೬	एदुआरांश	पाचषष्ठांश	ಐದುಆರಾಂಶ
३/७ = ೩/೭	मूरुएळांश	तीन सप्तमांश	ಮೂರುಏಳಾಂಶ
३/८ = ೩/೮	मूरुअेटांश	तीन अष्टमाश	ಮೂರುಎಂಟಾಂಶ
४/९ = ೪/೯	नाल्कुओम्बत्तांश	चार नवमांश	ನಾಲ್ಕುಒಂಬತ್ತಾಂಶ

दशांश पद्धतीत उत्तर कर्नाटकात मराठी सारखेच अंक उच्चारले जातात. ०३ = ೦೩ = मूरुदशांश = तीन दशांश. म्हैसूर भागांत इंग्रजी आकडेच वापरले जातात व त्यामुळे दशांशाला पाइंट म्हणतात. ೦೩ = ०३ = पाइंट मूरु.

वाचन पाठ

मैसूरु राज्य

मैसूरु राज्यवु दक्षिण भारतदल्लि पश्चिमद बदिगे इदे. इदके कर्नाटक-वेन्तलू हेसरु उटुं. कन्नड मातनाडुववर अेल्ल भागगळन्नु ओट्टुगूडिसि होस मैसूरु राज्यवन्नु निर्मिसिद्दारे.

ई होस राज्यवु आगुवमोदलु कन्नडमातनाडुववर देशवु अेन्दरे कर्नाटकवु नाल्कु प्रांतगळल्लि हंचि होगिद्दितु. तीर दक्षिणक्के हळेय मैसूरु संस्थानवित्तु. पश्चिमक्के गुड्डदमेले कोडगु हागू करावळियमेले उत्तर कन्नड हागू दक्षिण कन्नड जिल्लेगळिद्दुवु. पूर्वक्के हळेय हैदराबाद संस्थानद बिदरे, रायचूरु, कलबुर्गि ई जिल्लेगळिद्दुवु. अल्लदे मद्रास राज्यद बळ्ळारि जिल्लेयू इत्तु. उत्तरक्के हळेय मुंबयि राज्यद धारवाड बेळगांव मत्तु विजापुर जिल्लेगळिद्दुवु.

मैसूरु राज्यद जनसंख्ये सुमारु अेरडूवरे कोटिगे मेल्पट्टिदे. राज्यदविस्तार सुमारु अेरडुलक्ष चदुरु किलोमीटर.

मैसूरु राज्यद मुख्य उद्दिमे बेसाय. बत्त, जोळ, गोधि, कडले, तोगरे, शेंगा, मेणसिनकायि, हत्ति तंबाकु हागू अेण्णेयबीज इवु मुख्य पैरुगळु.

दोड्डदोड्ड पट्टणगळल्लि होस मादरिय उद्योगगळू, कार्खानेगळू हागू अनेक प्रकारद कैगारिकेगळू नडेयुत्तवे.

विद्ये मत्तु विज्ञान इवुगळल्लियू मैसूरु मुंदुवरिद राज्य.

ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯ

ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯವು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಿಮದ ಬದಿಗೆ ಇದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕರ್ನಾಟಕವೆಂತಲೂ ಹೆಸರು ಉಂಟು. ಕನ್ನಡ ಮಾತನಾಡು ವವರ ಎಲ್ಲ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಹೊಸ ರಾಜ್ಯವು ಆಗುವ ಮೊದಲು ಕನ್ನಡ ಮಾತನಾಡುವವರ ದೇಶವು ಎಂದರೆ ಕರ್ನಾಟಕವು ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಹಂಚಿ ಹೋಗಿ ದ್ದಿತು. ತೀರ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಹಳೆಯ ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನವಿತ್ತು. ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಗುಡ್ಡದ ಮೇಲೆ ಕೊಡಗು ಹಾಗೂ ಕರಾವಳಿಯ ಮೇಲೆ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಹಾಗೂ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿದ್ದುವು. ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಹಳೆಯ ಹೈದರಾ ಬಾದ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಬಿದರೆ, ರಾಯಚೂರು, ಕಲಬುರ್ಗಿ, ಈ ಜಿಲ್ಲೆ ಗಳಿದ್ದುವು. ಅಲ್ಲದೆ ಮದ್ರಾಸ ರಾಜ್ಯದ ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯೂ ಇತ್ತು. ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಹಳೆಯ ಮುಂಬಯಿ ರಾಜ್ಯದ ಧಾರವಾಡ, ಬೆಳಗಾಂವ ಮತ್ತು ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿದ್ದುವು.

ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಸುಮಾರು ಎರಡೂವರೆ ಕೋಟಿಗೆ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ರಾಜ್ಯದ ವಿಸ್ತಾರ ಸುಮಾರು ಎರಡು ಲಕ್ಷ ಚದುರು ಕಿಲೋಮೀಟರಗಳು.

ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದಿಮೆ ಬೇಸಾಯ. ಬತ್ತ, ಜೋಳ, ಗೋದಿ, ಕಡಲೆ, ತೊಗರೆ, ಶೇಂಗಾ, ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ, ಹತ್ತಿ, ತಂಬಾಕು ಹಾಗೂ ಎಣ್ಣೆಯ ಬೀಜ ಇವು ಮುಖ್ಯ ಪೈರುಗಳು.

ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಮಾದರಿಯ ಉದ್ಯೋಗ ಗಳೂ, ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳೂ ಹಾಗೂ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳೂ ನಡೆಯುತ್ತವೆ.

ವಿದ್ಯೆ ಮತ್ತು ವಿಜ್ಞಾನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮೈಸೂರು ಮುಂದುವರಿದ ರಾಜ್ಯ.

म्हैसूर राज्य

म्हैसूर राज्य दक्षिण भारतात पश्चिमेच्या बाजूला आहे. ह्याला कर्नाटक असेही नाव आहे. कन्नड भाषिकांचे सर्व प्रदेश एकत्रित करुन नवीन म्हैसूर राज्याची निर्मिती करण्यात आली आहे.

हे नवे राज्य बनण्यापूर्वी कन्नड भाषिकांचा देश म्हणजे कर्नाटक चार प्रांतात विभागला गेला होता. अगदी दक्षिणेस जुने म्हैसूर संस्थान, पश्चिमेस डोंगरावर कोडुगु आणि समुद्रकिनाऱ्यावर उत्तर कन्नड आणि दक्षिण कन्नड हे जिल्हे होते. पूर्वेस जुन्या हैदराबाद संस्थानातील बिदरे रायचूर आणि गुलबर्गा हे जिल्हे होते. शिवाय मद्रास राज्यतील बळ्ळारी हा जिल्हाही होता. उत्तरेस जुन्या मुंबई राज्याचे बेळगाव, धारवाड आणि विजापूर हे जिल्हे होते.

म्हैसूर राज्याची लोकसंख्या अडीच कोटीच्यावर आहे. राज्याचा विस्तार सुमारे दोन लाख चौरस किलोमीटर.

म्हैसूर राज्याचा मुख्य उद्योग शेती हा आहे. भात, जोंधळा (ज्वारी), गहू, हरभरा, तूरडाळ, भुइमूग, मिरच्या, कापूस, तंबाखू आणि गळिताची धान्ये ही प्रमुख पिके होत.

मोठमोठ्या शहरात नवीन प्रकारचे उद्योग, कारखाने आणि अनेक लघुउद्योग हे देखील चालतात.

विद्या आणि विज्ञान यांत देखील म्हैसूर पुढारलेले राज्य होय.

बदि	ಬದಿ	बाजू
अॆटुडिगूसि	ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ	एकत्रित करून
निर्मीसिद्दारे	ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾರೆ	कानडीत कर्मणीचा उपयोग क्वचितच केला जातो (त्यांनी) 'निर्मिले' यातून निर्मिले गेले असा बोध होतो.
हंचु-हंचि	ಹಂಚು ಹಂಚಿ	विभागणे, विभागून
गुड्ड	ಗುಡ್ಡ	डोंगर
करावळि	ಕರಾವಳಿ	समुद्र किनारा
अल्लदॆ	ಅಲ್ಲದೆ	शिवाय
मेल्पट्टु	ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು	(च्या) वर (पेक्षा) जास्त
चदरु	ಚದರು	चौरस
उद्दिमे	ಉದ್ದಿಮೆ	व्यवसाय, उद्यम
बेसाय	ಬೇಸಾಯ	शेती.
बत्त	ಬತ್ತ	भात
जोळ	ಜೋಳ	ज्वारी
गोधि	ಗೋಧಿ	गहू
कडले	ಕಡಲೆ	हरभरा
मॆणसिनकायि	ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ	मिरची
हत्ति	ಹತ್ತಿ	कापूस
अॆण्णेयबीज	ಎಣ್ಣೆಯಬೀಜ	तेलीबिया
पयिरु (पैरु)	ಪಯಿರು (ಪೈರು)	पिके
मादरि	ಮಾದರಿ	प्रकार
कैगारिके	ಕೈಗಾರಿಕೆ	हस्तव्यवसाय, लघुउद्योग
मुंदुवरिद	ಮುಂದುವರಿದ	पुढारलेले.

अभ्यास (१३)

१. खालील वाक्यांचा कानडीत अनुवाद करा.

१. आमच्या घरी चौवे पाहुणे आले.
२. या खेडयांत एकोणीस घरे आहेत.
३. या मालगाडीला एकेचाळीस वाघिणी आहेत.
४. एकोणीस शे सत्तेचाळीस साली भारत स्वतंत्र झाला.
५. माझ्या वडिलांचा पगार चारशेसात रुपये आहे.

२. खालील वाक्यांचा मारठीत अनुवाद करा.

೧. ನಮ್ಮ ಹೊಲ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಎಕರೆ.
೨. ಈ ಹಿಂಡಿನಲ್ಲಿ ಎಪ್ಪತ್ತು ಕುರಿಗಳು ಇವೆ.
೩. ನೀವು ಮತ್ತು ನಾವು ಕೂಡಿ ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು ಜನ.
೪. ಇಲ್ಲಿಂದ ಧಾರಡಕ್ಕೆ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ರೂಪಾಯಿ ಎಂಬತ್ತು ಪೈಸೆ ರೇಲವೇ ಭಾಡಿಗೆ ಇದೆ.
೫. ಹಿಂದುಸ್ಥಾನದ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಐವತ್ತುಮೂರು ಕೋಟಿ ಎಪ್ಪತ್ತು ಲಕ್ಷ ಮೂವತ್ತು ಸಾವಿರದ ನಾಲ್ಕುನೂರಾ ಐದು.

३. खालील आकडे मराठीत लिहा.

೧೯೨೧ ೨೪೫೬ ೩೮೦೭ ೧೩೦೭ ೧೯೫೧

कानडीत लिहा.

१९७१ ४८०५ ११०९ १४७३ १६२७

△ △ △

१४ | धडा चौदावा
೧೪ | ಪಾಠ ಹದಿನಾಲ್ಕು पाठ हदिनाल्कु

कन्नड संधी ಕನ್ನಡ ಸಂಧಿ

या पूर्वी त्रोटक स्वरूपात कन्नड भाषेतील संधींचा विचार करण्यात आला आहे. ह्याबद्दल आपण अधिक तपशीलवार चर्चा करू.

कन्नड भाषेत जे संस्कृत शब्द आले आहेत त्यांची संधी संस्कृत संधीनियमानुसार होते. पण संधीतील दोन्ही पदे संस्कृत शब्दच असावीत हे लक्षात ठेवावे.

स्वरसंधी

१. **सवर्ण दीर्घ :**

देव + असुर = ದೇವ + ಅಸುರ = देवासुर = ದೇವಾಸುರ

हरि + इन्द्र = ಹರಿ + ಇಂದ್ರ = हरींद्र = ಹರೀಂದ್ರ

गुरू + उपदेश = ಗುರು + ಉಪದೇಶ = गुरूपदेश = ಗುರೂಪದೇಶ

२. **गुण :**

सुर + इन्द्र = ಸುರ + ಇಂದ್ರ = सुरेन्द्र = ಸುರೇಂದ್ರ

महा + ईश्वर = ಮಹಾ + ಈಶ್ವರ = महेश्वर = ಮಹೇಶ್ವರ

चन्द्र + उदय = ಚಂದ್ರ + ಉದಯ = चन्द्रोदय = ಚಂದ್ರೋದಯ

एक + ऊन = ಏಕ + ಊನ = एकोन = ಏಕೋನ

देव + ऋषि = ದೇವ + ಋಷಿ = देवर्षि = ದೇವರ್ಷಿ

३. वृध्दि

लोक + एकवीर = ಲೋಕ + ಏಕವೀರ = लोकैकवी = ಲೋಕೈಕವೀರ

विद्या + ऐश्वर्य = ವಿದ್ಯಾ + ಐಶ್ವರ್ಯ = विद्यैश्वर्य ವಿದ್ಯೈಶ್ವರ್ಯ

जल + ओध = ಜಲ + ಓಘ = जलौध = ಜಲೌಘ

महा + औदार्य = ಮಹಾ + ಔದಾರ್ಯ = महौदार्य = ಮಹೌದಾರ್ಯ

अति + अंत = ಅತಿ + ಅಂತ = अत्यंत = ಅತ್ಯಂತ

४. यण् :

मनु = अंतर = ಮನು + ಅಂತರ = मन्वंतर = ಮನ್ವಂತರ

पितृ = आज्ञे = ಪಿತೃ + ಆಜ್ಞೆ = पित्राज्ञे = ಪಿತ್ರಾಜ್ಞೆ

व्यंजन संधी

५. जश्त्व :

दिक् + अंत = ದಿಕ್ + ಅಂತ = दिगंत = ದಿಗಂತ

अच् + अंत = ಅಚ್ + ಅಂತ = अजंत = ಅಜಂತ

षट् + आनन = ಷಟ್ + ಆನನ = षडानन = ಷಡಾನನ

सत् + आनंद = ಸತ್ + ಆನಂದ = सदानंद = ಸದಾನಂದ

अप् + धि = ಅಪ್ + ಧಿ = अब्धि = ಅಬ್ಧಿ

५. श्चुत्व

मनस् + शुध्दि = ಮನಸ್ + ಶುದ್ಧಿ मनश्शुध्दि = ಮನಶ್ಶುದ್ಧಿ

यशस् + चन्द्रिका = ಯಶಸ್ + ಚಂದ್ರಿಕಾ = यशश्चन्द्रिका

ಯಶಶ್ಚಂದ್ರಿಕಾ

सत् + चित्र = ಸತ್ + ಚಿತ್ರ = सच्चित्र = ಸಚ್ಚಿತ್ರ

बृहत् + छत्र = ಬೃಹತ್ + ಛತ್ರ = बृहच्छत्र = ಬೃಹಚ್ಛತ್ರ

६. अनुनासिक

वाक् + मय = ವಾಕ್ + ಮಯ = ವಾಙ್ಮಯ वाङ्मय

षट् + मुख = ಷಟ್ + ಮುಖ = षण्मुख = ಷಣ್ಮುಖ

सत् + मणि = ಸತ್ + ಮಣಿ = सन्मणि = ಸನ್ಮಣಿ

अप् + मय = ಅಪ್ + ಮಯ = अम्मय = ಅಮ್ಮಯ

याच प्रमाणे दोन संस्कृत पदांमधील अन्य संधीची रूपें संस्कृत मधील नियमानुसार बनतात.

नभस् + वाणी = ನಭಸ್ + ವಾಣಿ = नभोवाणी = ನಭೋವಾಣಿ

एक पद संस्कृत आणि दुसरे कन्नड असल्यास संधी कन्नड नियमानुसार होते. दोन्ही पदे कन्नड असतील तर कन्नड संधिनियमच लागू होतात हे उघड आहे. कन्नड संधीचे लोप, आगम आणि आदेश असे तीन प्रकार आहेत.

१. लोप

मातु + इल्ल = ಮಾತು + ಇಲ್ಲ = मातिल्ल = ಮಾತಿಲ್ಲ

बेरें + ओंब्ब = ಬೇರೆ + ಒಬ್ಬ = बेरोंब्ब = ಬೇರೊಬ್ಬ

नावु + अेंल्ला = ನಾವು + ಎಲ್ಲಾ = नावेंल्ला = ನಾವೆಲ್ಲಾ

अपवाद : अर्थलोप होत असेल तर संधी करू नये

मनें + इंद = ಮನೆ + ಇಂದ = मनेयिंद = ಮನೆಯಿಂದ (मनिंद नव्हे)

२. आगम

सति + ओंडनें = ಸತಿ + ಒಡನೆ = सतियोडने = ಸತಿಯೊಡನೆ

(य् कार आगम)

गाळि + अन्नु = ಗಾಳಿ + ಅನ್ನು = गाळियन्नु = ಗಾಳಿಯನ್ನು

गुरु + अन्नु = ಗುರು + ಅನ್ನು = गुरुवन्नु = ಗುರುವನ್ನು (व् कारागम)

पितृ + इगे = ಪಿತೃ + ಇಗೆ = पितृविगे = ಪಿತೃವಿಗೆ

नेंल + अन्नु = ನೆಲ + ಅನ್ನು = नेंलवन्नु = ನೆಲವನ್ನು

ई + ऊरु = ಈ + ಊರು { ईयूरु = ಈಯೂರು
ईवूरु = ಈವೂರು }

नो + अन्नु = ನೋ + ಅನ್ನು = नोवन्नु = ನೋವನ್ನು
नो + अलु + ನೋ + ಅಲು = नोयलु = ನೋಯಲು

३. आदेश :

मळे + काल = ಮಳೆ + ಕಾಲ = मळेगाल = ಮಳೆಗಾಲ (पावसाळा)
बेट्ट + तावरे = ಬೆಟ್ಟ + ತಾವರೆ = बेट्टदावरे = ಬೆಟ್ಟದಾವರೆ (रानकमळ)
कण् + केट्टु = ಕಣ್ + ಕೆಟ್ಟು = कंगेट्टु = ಕಂಗೆಟ್ಟು (थकून)
कण् + पनि = ಕಣ್ + ಪನಿ = कंबनि = ಕಂಬನಿ (अश्रू)

येथे क, त आदि अक्षरांच्या जागी ग, द त्या अक्षरांचा आदेश झालेला आहे. काही ठिकाणी असा आदेश येत नाही.

तलेकट्टु, मनेकट्टु, मारुकट्टे (मार्केट) इ०.

२. समासाच्या उत्तरार्धात, प ब म आल्या स 'व्' कारादेश होत.

बेमर् + पनि = ಬೆಮರ್ + ಪನಿ = बेमर्वनि = ಬೆಮರ್ವನಿ (घामबिंदू)
अेळ + बळ्ळि = ಎಳ + ಬಳ್ಳಿ = अेळवळ्ळि = ಎಳವಳ್ಳಿ (कोमललता)
नेल + मने = ನೆಲ + ಮನೆ = नेलवने = ನೆಲ್ವನೆ (तळघर)

अपवाद :

कण् + बेट = ಕಣ್ + ಬೇಟ = कण्बेट = ಕಣ್ಬೇಟ
किळ् + पोडे = ಕಿಳ್ + ಪೊಡೆ = किळ्वेडे = ಕಿಳ್ಬೊಡೆ
पाळ् + मने = ಪಾಳ್ + ಮನೆ = पाळ्मने = ಪಾಳ್ಮನೆ

३. १ सकारास चकारादेश

इन् + सर = ಇನ್ + ಸರ = इंचर = ಇಂಚರ (सुस्वर)

२ सकारास जकार

मुन्+सेरंगु = ಮುನ್ + ಸೆರಂಗು = मुन्जेरंगु = ಮುಞ್ಜೆರಂಗು

३ सकारास छकार

नूर्+सासिर = ನೂರ್ + ಸಾಸಿರ = नूर्छासिर + ನೂರ್ಛಾಸಿರ

अपवाद :

बाय्+सवि = ಬಾಯ್ + ಸವಿ = बाय्सवि = ಬಾಯ್ಸವಿ

कण्+सोल = ಕಣ್ + ಸೋಲ = कण्सोल = ಕಣ್ಸೋಲ

संधी नियमाबद्दल हे लक्षात ठेवावे की जेथे प्रत्येक पद पूर्ण असते तेथे संधी होत नाही.

अय्यो+इदेनु = ಅಯ್ಯೋ + ಇದೇನು= अय्योइदेनु = ಅಯ್ಯೊ ಇದೇನು (छे! हेकायी)

रामा + इल्लि बा = ರಾಮಾ + ಇಲ್ಲಿ + ಬಾ = रामा इल्लि बा = ರಾಮಾ ಇಲ್ಲಿ ಬಾ

गुरुवे+उध्दरिसु = ಗುರುವೇ + ಉದ್ಧರಿಸು

गुरुवे उद्धिरिसु = ಗುರುವೇ ಉದ್ಧರಿಸು

अेला+अधमने = ಎಲಾ + ಅಧಮನೇ = अेलाअधमने

ಎಲಾ ಅಧಮನೇ

वाचन पाठ

मैंसूरिन चरित्रे

मैसूरु ॲन्दरे कर्नाटक. कर्नाटकद इतिहासवु बहळ हळेयदु. सुमारु ऍरडुसाविर वर्षगळिंद कर्नाटक प्रदेशवु इतिहासदल्लि प्रसिध्दविदे.

हळेय कालदल्लि गंग, कदम्ब कलचूरि, चालुक्य, राष्टकूट मत्तु यादव ई वंशगळ अरसरु इल्लि राज्यवन्नु आळुत्तिद्दरु. ऐदारु नूरु वर्षगळ हिंदे इल्लि, बहमनि, विजयनगर, अदिलशाहि मुंताद मुसलमान मत्तु हिंदू अरसरु ई भागदल्लि राज्यवन्नाळिदरु. तरुवाय हैदर, टिपू, मराठरु मत्तु कोनॆगॆ ब्रिटिशरु बेरॆ बेरॆ भागगळन्नु वशपडिसिकोंडरु. हीगागि कर्नाटक मैसूरु संस्थान, मद्रास, मुंबई प्रांतगळु, हैदराबाद संस्थान मत्तु अनेक मराठी संस्थानिकर संस्थानगळु इवुगळल्लि हरिदुहंचि होगित्तु.

साविरद ऒंभैनूरा ऐवत्तारनॆय इस्वियल्लि ई ऎल्ल भूभागगळन्नु ऒन्दुगूडिसि हॊस मैसूरु राज्यवन्नु निर्मिसलायितु.

ಮೈಸೂರಿನ ಚರಿತ್ರೆ

ಮೈಸೂರು ಎಂದರೆ ಕರ್ನಾಟಕ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಇತಿಹಾಸವು ಬಹಳ ಹಳೆಯದು. ಸುಮಾರು ಎರಡು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರದೇಶವು ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಿದೆ.

ಹಳೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗಂಗ, ಕದಂಬ, ಕಲಚೂರಿ, ಚಾಲುಕ್ಯ, ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟ ಮತ್ತು ಯಾದವ ಈ ವಂಶಗಳ ಅರಸರು ಇಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಐದಾರು ನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಇಲ್ಲಿ ಬಹಮನಿ, ವಿಜಯನಗರ, ಆದಿಲಶಾಹಿ ಮುಂತಾದ ಮುಸಲ್ಮಾನ ಮತ್ತು ಹಿಂದೂ ಅರಸರು ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನಾಳಿದರು. ತರುವಾಯ ಹೈದರ, ಟೀಪೂ, ಮರಾಠರು, ಮೊಗಲ್ ಮತ್ತು ಕೊನೆಗೆ ಬ್ರಿಟಿಶರು ಬೇರೆ ಬೇರೆ

ಭಾಗಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು. ಹೀಗಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕವು ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನ, ಮದ್ರಾಸ, ಮುಂಬಯಿ ಪ್ರಾಂತಗಳು, ಹೈದರಾಬಾದ್ ಸಂಸ್ಥಾನ ಮತ್ತು ಅನೇಕ ಮರಾಠೀ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿದು ಹಂಚಿ ಹೋಗಿತ್ತು.

ಸಾವಿರದ ಒಂಭೈನೂರಾ ಐವತ್ತಾರನೆಯ ಇಸ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಎಲ್ಲ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಒಂದುಗೂಡಿಸಿ ಹೊಸ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಯಿತು.

म्हैसूरचा इतिहास

म्हैसूर म्हणजे कर्नाटक. कर्नाटकाचा इतिहास फार प्राचीन आहे. सुमारे दोन हजार वर्षांपासून कर्नाटक प्रदेश इतिहासात प्रसिद्ध आहे.

प्राचीन काळी गंग, कदंब, कलचूरी, चालुक्य, राष्ट्रकूट आणि यादव या वंशांचे राजे येथे राज्य करत होते. चार पाचशे वर्षांपूर्वी येथे बहामनी विजयनगर, आदिलशाही, मोगल वगैरे मुसलमान आणि हिन्दू राजांनी येथे राज्य केले. त्यानंतर हैदर, टिप्पू,मराठे आणि शेवटी इंग्रज यांनी वेगवेगळे भाग जिंकून घेतले. या रीतीने कर्नाटक, म्हैसूर संस्थान, मद्रास, मुंबई इलाखा, हैदराबाद संस्थान आणि अनेक मराठी संस्थानिकांची संस्थाने यांत विभागून गेला होता.

एकोणीसशे छप्पन्न साली हे सर्व भाग एकत्रित करुन नव्या म्हैसूर राज्याची निर्मिती करण्यात आली.

शब्द संग्रह

सुमारु	ಸುಮಾರು	सुमारे
अरस	ಅರಸ	राजा
आळु	ಆಳು	राज्यकरणे
कोनॆगॆ	ಕೊನೆಗೆ	शेवटी
निर्मिसलायितु	ನಿರ್ಮಿಸಲಾಯಿತು	निर्माण - करण्यात आले.

अभ्यास (१४)

१. खालील शब्दांची संधी सोडवा आणि अर्थ लिहा.

ಒ. ಬೇಕಿಲ್ಲ, ನೋವಾಯಿತು, ಎದ್ದೇಳು ಮಾತಾಡು, ಸಾಲಾಗಿ.
೨. ನುಡಿಗನ್ನಡಿ, ಮಳೆಗಾಲ, ಅಡಿದಾವರೆ, ಹುಲ್ಲುಗಾವಲು, ನನಗಾಗಿ.
೩. ಚಳಿಯಲ್ಲಿ, ಗುರುವಿನ, ಮಳೆಯಿಂದ, ಕೈಯಲ್ಲಿ, ಮಗುವಿಗೆ.

२. खालील शब्दांची संधी करा.

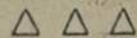
೧. ಹುಲ್ಲು+ಕಾವಲು, ಕಷ್ಟ+ಪಡು, ಚಳಿ+ಕಾಲ, ಮುಳ್ಳು+ಕಾಯಿ, ಹೂ+ತೋಟ.
೨. ಮಾತು+ಆಡದೆ, ಸುಳ್ಳು+ಎಂದು, ನಾವು+ಇಬ್ಬರು, ಮತ್ತು+ಒಮ್ಮೆ, ಬೇಕು+ಆಗು.
೩. ಗುರು+ಅನ್ನು, ಕೈ+ಇಂದ, ನೆಲ+ಇಂದ ಮರ+ಅಲ್ಲಿ, ಮೈ+ಅಲ್ಲಿ, ಕರು+ಇನ.

३. खालील वाक्यांचा मराठीत अनुवाद करा.

೧. ನಮ್ಮೂರಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಆಕಳುಗಳು ಇವೆ.
೨. ನನ್ನಿಂದ ತಪ್ಪಾಯಿತು ಕ್ಷಮಿಸಿರಿ.
೩. ನಾನು ಈ ಊರಿಗೆ ಮೊನ್ನೆ ಬಂದೆ.
೪. ನನಗೆ ಹಾಲು ಬೇಕಾಗಿದೆ.
೫. ನೀವು ನನಗಾಗಿ ಒಂದು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ತಂದು ಕೊಡಿರಿ.

४. खालील वाक्यांचा कानडीत अनुवाद करा.

१. तुम्ही सायंकाळी आमच्या घरी या.
२. माझा भाऊ अभ्यास चांगला करतो.
३. आमची आई सकाळी लवकर उठते.
४. मी काल धारवाडहून आलो.
५. या गावात पुष्कळ चिंचेची झाडे आहेत.

१५ | धडा पधंरावा
೧೫ | ಪಾಠ ಹದಿನೈದು पाठ हदिनैदु

कन्नड शब्दावली

कन्नड ही द्राविड वर्गीय भाषा असल्यामुळे कन्नड शब्दावली म्हणजे शुध्द कन्नड आणि इतर द्राविडी भाषांमधून आढळणारे शब्द होत. कन्नड भाषेचे वैशिष्ट्य हे की आपला द्राविडी पिंड कायम ·ठेऊन देखील ही भाषा संस्कृत आणि आर्यवर्गीय भाषांचा भरपूर आधार घेऊन वाढलेली आहे. म्हणूनच भाषाशास्त्राचा उगम होण्यापूर्वी अनेक व्याकरण कारानी या भाषेला संस्कृत जन्य भाषा असे म्हटले आहे. हे चुकीचे मत असले तरी कन्नड मधील बरेच "अच्चगन्नड" (शुध्द कन्नड) शब्द संस्कृत तभ्दवच आहेत. हा मुद्दा स्पष्ट करण्यासाठी (संस्कृत) तत्सम व तभ्दवांची चर्चा करणे अगत्याचे आहे.

१. ततसम किंवा समसंस्कृत शब्द - संस्कृत भाषेतील अनेक शब्द मूल रूपांतच कानडीत वापरले जातात. उदा : चन्द्र, सूर्य, ग्रह, शत्रु, स्त्री, श्री वन, मधु, कमल, भुवन, श्रुति शुध्दि, सिध्दि, कवि, गिरि, लिपि, रिपु, भानु, पति, सति इत्यादि.

२. कांही शब्द थोड्या फार फरकाने कन्नड भाषेत वापरले जातात. उदा,

मूल संस्कृत	कन्नडरूप	
दया	दये, दय	ದಯೆ, ದಯ
नारी	नारि	ನಾರಿ
माला	माले	ಮಾಲೆ
वध	वधे	ವಧೆ

प्रश्न	प्रश्ने	ಪ್ರಶ್ನೆ
कामिनी	कामिनि	ಕಾಮಿನಿ
निद्रा	निद्रे	ನಿದ್ರೆ
वालुका	वालुक	ವಾಲುಕ
उदाहरण	उदाहरणे	ಉದಾಹರಣೆ
कर्तृ	कर्त, कर्तार	ಕರ್ತ, ಕರ್ತಾರ
मातृ	माते	ಮಾತೆ
धनुस्	धनु, धनुस्सु	ಧನುಃ, ಧನುಸ್ಸು
शिरस्	शिर, शिरस्सु	ಶಿರ, ಶಿರಸ್ಸು
मन्	मन, मनस्सु	ಮನ, ಮನಸ್ಸು
राजन्	राज	ರಾಜ
प्रतिपत्	प्रतिपत्तु	ಪ್ರತಿಪತ್ತು
संसत्	संसत्तु	ಸಂಸತ್ತು
विपत्	विपत्तु	ವಿಪತ್ತು
दिक्	दिक्कु	ದಿಕ್ಕು
विद्वान्	विद्वांस	ವಿದ್ವಾಂಸ
हनूमत्	हनुमंत	ಹನುಮಂತ
चतुर्	चतुर	ಚತುರ
संपद्	संपद, संपत्तु	ಸಂಪದ, ಸಂಪತ್ತು

तद्भाव : याहून अधिक विकार पावलेले संस्कृत शब्द असे आहेत.

शशि	ससि	ಸಸಿ
दशा	दसे	ದಸೆ
कलश	कळस	ಕಳಸ
शूल	शूले	ಶೂಲೆ
शुंठि	सुंटि	ಸುಂಟಿ
वर्ष	वरुष	ವರುಸ

शाण	साणे	ಸಾಣೆ
यात्रा	जात्रे	ಜಾತ್ರೆ
वंध्या	बंजे	ಬಂಜೆ
संध्या	संजे	ಸಂಜೆ
दिशा	देसे	ದೆಸೆ
उद्योग	उज्जुग	ಉಜ್ಜುಗ
उद्यम	उद्दिमे	ಉದ್ದಿಮೆ
द्यूत	जूजु	ಜೂಜು
दीपिका	दीविगे	ದೀವಿಗೆ
मल्लिका	मल्लिगे	ಮಲ್ಲಿಗೆ
अटवी	अडवि	ಅಡವಿ
तट	तड	ತಡ
भूति	बूदि	ಬೂದಿ (राख) विभूति
छंद	चंद	ಚಂದ
घंटा	गंटे	ಗಂಟೆ
घूक	गूगे	ಗೂಗೆ (घुबड)
धन	दन	ದನ [(गो) धन=गुरे]
वीथि	बीदि	ಬೀದಿ
पशु	हसु	ಹಸು (गाय)

संस्कृत प्रमाणेच पूर्व-द्राविड (Proto Dravidian) या काल्पनिक भाषेतून थोड्या फरकाने कानडीत आलेले आहेत. त्याना द्राविड तत्सम किंवा तद्भाव म्हणता येईल. जुन्या कानडीत (हळेगन्नड मध्ये) ह्याच शब्दांचा भरणा आहे.

मूल द्राविड - हळेगन्नड	प्रचलित कन्नड	
पाल्	हालु	ಹಾಲು (दूध)
पाव्	हावु	ಹಾವು (साप)
पर्बु	हब्बु	ಹಬ್ಬು (वाडणे)
पक्कि	हक्कि	ಹಕ್ಕಿ (पक्षी)
पू	हू	ಹೂ (फूल)
पुलि	हुलि	ಹುಲಿ (वाघ)
पुळि	हुळि	ಹುಳಿ (चिंच-आंबट पदार्थ)
पोगु	होगु	ಹೋಗು
पर्दु	हद्दु	ಹದ್ದು (गिधाड)
पल	हल्लु	ಹಲ್ಲು (दात)
पेर्मे	हेम्मे	ಹೆಮ್ಮೆ (अभिमान)
नान्	नानु	ನಾನು
अवनु	अवनु	ಅವನು
पोन	होन्नु	ಹೊನ್ನು (सोने होन)
कण	कण्णु	ಕಣ್ಣು
कोल्	कोल्लु	ಕೊಲ್ಲು
कूळ्	कूळु	ಕೂಳು (खाणे)
पाळ	हाळु	ಹಾಳು (पडीक, नष्ट)
बेमर्	बेवरु	ಬೆವರು (घाम)
तोंट	तोट	ತೋಟ (बाग)
जिनुंगु	जिनुगु	ಜಿನುಗು (नाजूक)
बेडंगु	बेडगु	ಬೆಡಗು (शोभा)
कळ्ते	कत्ते	ಕತ್ತೆ (गाढव)
अप्पुदु	अहुदु, हौदु	ಅಹುದು, ಹೌದು (होय)

भाषा बांधव्य

भारतदल्लि सुमारु ऎरडु कोटि जनर मनॆमातागिरुव कन्नड भाषॆगॆ ऒन्दुवरॆ साविर वर्षगळ अविच्छिन्नवाद लिखित चरित्रॆयिदॆ. इदर कल्पित चरित्रॆयन्नु इन्नू हलकॆलवु शतमानगळष्टु हिंदक्कॆ तळ्ळबहुदु. तमिळु, मलॆयाळ, कॊडगु मॊदलाद दक्षिण भारतद भाषॆगळु इदर निकट संबधिगळॆन्दू तुळु, तॆलगु, गोंडि, कुयि, कुडुख् मॊदलाद मध्य मत्तु उत्तर भारतदल्लि प्रचारदल्लिरुव इन्नु कॆलवु भाषॆगळु मेलिनवुगळिंद स्वल्प मट्टिगॆ दूरद आदरू निकटवे आगिरुवंतह संबधवन्नु पडॆदिरुववॆन्दु ई भाषॆगळ तुलनात्मक अभ्यासद फलवागि विद्वांसरु निर्धारक्कॆ बंदिद्दारॆ. इवन्नॆल्ल ऒट्टिगॆ द्राविड भाषॆगळॆन्दु करॆयुवदु रूढि.

यावुदो ऒन्दु प्राचीन कालदल्लि ई भाषॆगळॆल्ल ऒन्दे रुपवन्नु हॊन्दिद्दु वॆन्दू, आ मूल भाषॆयन्नाडुत्तिद्द मंदि गुंपु गुंपागि चदरि बेरॆ बेरॆ प्रदेशगळल्लि वासिसतॊडगिदुदरिंदागि अवरॊळगिद्द संपर्कगळु हॆच्चुकडमॆ तप्पि होगि अवराडुत्तिद्द भाषॆयू कूड बेरॆ बेरॆयागि ऒडॆदु इवत्तिन इप्पत्तु इप्पत्तैदु द्राविड भाषॆगळागिवॆयॆन्दू विद्वांसर अभिप्रायविदॆ. हीगॆ ऒन्दॆ भाषॆयिंद ऒडॆदु बंदिवॆ याद्दरिंद इवन्नॆल्ल संबंधिगळॆन्दु करॆयलागुत्तिदॆ.

(–डॉ. एन. शंकर भट)

ಭಾಷಾ ಭಾಂಧವ್ಯ

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಎರಡುಕೋಟಿ ಜನರ ಮನೆಮಾತಾಗಿರುವ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಗೆ ಒಂದೂವರೆ ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾದ ಲಿಖಿತ ಚರಿತ್ರೆಯಿದೆ. ಇದರ ಕಲ್ಪಿತ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಇನ್ನೂ ಹಲ ಕೆಲವು ಶತಮಾನಗಳಷ್ಟು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಬಹುದು. ತಮಿಳು, ಮಲೆಯಾಳ, ಕೊಡಗು ಮೊದಲಾದ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಭಾಷೆಗಳು ಇದರ ನಿಕಟ ಸಂಬಂಧಿಗಳೆಂದೂ, ತುಳು, ತೆಲುಗು, ಗೋಂಡಿ, ಕುಯಿ, ಕುಡುಖ್ ಮೊದಲಾದ

ಮಧ್ಯ ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿರುವ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಭಾಷೆಗಳು ಮೇಲಿನವುಗಳಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ದೂರದ ಆದರೂ ನಿಕಟವೇ ಆಗಿರುವಂತಹ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವನೆಂದೂ ಈ ಭಾಷೆಗಳ ಅಭ್ಯಾಸದ ಫಲವಾಗಿ ವಿದ್ವಾಂಸರು ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಒಟ್ಟಿಗೆ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳೆಂದು ಕರೆಯುವುದು ರೂಢಿ.

ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಭಾಷೆಗಳೆಲ್ಲ ಒಂದೇ ರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದುವೆಂದೂ ಆ ಮೂಲ ಭಾಷೆಯನ್ನಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಮಂದಿ ಗುಂಪುಗುಂಪಾಗಿ ಚದರಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸ ತೊಡಗಿದುದರಿಂದಾಗಿ ಅವರೊಳಗಿದ್ದ ಸಂಪರ್ಕಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ತಪ್ಪಿಹೋಗಿ, ಅವರಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಭಾಷೆಯೂ ಕೂಡ ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿ ಒಡೆದು ಇವತ್ತಿನ ಇಪ್ಪತ್ತು ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಾಗಿವೆಯೆಂದೂ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿದೆ. ಹೀಗೆ ಒಂದೇ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಒಡೆದು ಬಂದಿವೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂಬಂಧಿಗಳೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

(-ಡಾ. ಎನ್. ಶಂಕರ ಭಟ್)

भाषा बांधव्य

भारतातील सुमारे दोन कोटी लोक घरी बोलतात अशा कन्नड भाषेला दीड हजार वर्षांचा अविच्छिन्न लिखित इतिहास आहे. हिचा काल्पनिक इतिहास अजून काही शतके मागे नेता येईल. तमिळु, तेलुगु, मलेयाळ कोडगु इत्यादि दक्षिण भारतातील भाषा हिच्याशी जवळचा संबंध असलेल्या आणि तुळु, तेलुगु, गोंडि, कुई, कुडुख् वगैरे मध्य आणि उत्तर भारतात प्रचारात असलेल्या इतर काही भाषा वरील भाषांपेक्षा थोडया दूरच्या, पण बरीच जवळीक असलेल्या भाषा होत असा या भाषांचा तुलनात्मक अभ्यास करून विद्वानांनी निष्कर्ष काढला आहे. या सर्वच भाषांना द्राविड भाषा म्हणण्याचा प्रघात आहे.

प्राचीन काळी केव्हा तरी या सर्व भाषांचे स्वरूप सारखे होते आणि ही मूळ भाषा बोलणारे लोक गटागटाने निघून जाऊन वेगवेगळ्या प्रदेशात राहू लागल्यामुळे त्या लोकांतील संपर्क जवळजवळ नाहीसा झाला आणि ते

बोलत असत ती भाषा वेगवेगळ्या ठिकाणी बदलत गेली व त्यामुळे आजच्या वीस पंचवीस द्राविड भाषा निर्माण झाल्या असे विद्वानांचे मत आहे. अशा प्रकारे एकाच भाषेतून फुटून निघालेल्या असल्याने या सर्वांना नात्यागोत्यातील भाषा म्हटले जाते.

(–डॉ. एन. शंकर भट)

शब्दार्थ

जनरु	ಜನರು	लोक (षष्टी जनर-लोकांची
मनेमातु	ಮನೆಮಾತು	घरी बोलण्याची भाषा
आगिरुव	ಆಗಿರುವ	असलेली
चरित्रे	ಚರಿತ್ರೆ	इतिहास
इन्नू	ಇನ್ನೂ	अजून
हलकेलवु	ಹಲಕೆಲವು	काही
तळ्ळु	ತಳ್ಳು	ढकलणे, मागे सारणे
तळ्ळबहुदु	ತಳ್ಳಬಹುದು	मागे ढकलता येईल
मोदलाद	ಮೊದಲಾದ	इत्यादि
मेलिनवु	ಮೇಲಿನವು	वरील
स्वल्प मट्टिगे	ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ	काही अंशी
दूरद	ದೂರದ	लांबच्या
आगिरुवतंह	ಆಗಿರುವಂತಹ	असलेल्या अशा
पडेदिरुववु	ಪಡೆದಿರುವವು	पावलेल्या आहेत
फलवागि	ಫಲವಾಗಿ	मुळे
ओट्टिगे	ಒಟ್ಟಿಗೆ	मिळून, मिळवून
यावुदो ओंदु	ಯಾವುದೋ ಒಂದು	कोणत्या तरी एका
होन्दु	ಹೊಂದು	पावणे
होंदिद्दुवु	ಹೊಂದಿದ್ದುವು	पावल्या होत्या
मंदि	ಮಂದಿ	लोक
गुंपु, गुपु आगि	ಗುಂಪು ಗುಂಪು ಆಗಿ	गटा गटाने
चदरि	ಚದರಿ	पसरून (चदरु-पसरणे)

वासिसु	ವಾಸಿಸು	वास करणे
तोंडगु	ತೊಡಗು	लागणे
वासिसतोंडगिददुद रिंदागि	ವಾಸಿಸತೊಡಗಿದುದ-ರಿಂದಾಗಿ	वास करु लागल्यामुळे
हॆच्चुकडमॆ	ಹೆಚ್ಚು ಕಡಮೆ	थोडे फार
तप्पिहोगु	ತಪ್ಪಿಹೋಗು	चुकणे, नाहीशा होणे
इवत्तिन	ಇವತ್ತಿನ	आजच्या (भाषा)
ओडॆदु	ಒಡೆದು	फुटून (ओडे-फुटणे, फोडणें

अभ्यास (१५)

१. खालील शब्द कानडीत लिहा.

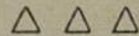
१.	दया,	नारी	कामिनी,	माला,	प्रश्न	निद्रा
	कर्ता,	संसद,	दिशा,	मन	कलश	साण
२.	सुठ,	वंध्या,	जत्रा,	सूळ,	उद्यम,	घंटा
	दिवा,	घुबड				
३.	पल,	कूळ	पाल,	अप्पुदु,	कळते	

२. मराठीत भाषांतर करा.

೧. ಇಂದು ನಮ್ಮೂರಲ್ಲಿ ಜಾತ್ರೆ ಇದೆ.
೨. ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ದನಗಳು ಮನೆಗೆ ಮರಳುತ್ತವೆ.
೩. ನಾಳೆಯ ದಿನ ಸಂತೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹಸುವನ್ನೂ, ಎತ್ತನ್ನೂ, ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುವೆನು.
೪. ತಲೆ ನೋವಿಗೆ ಶುಂಠಿಯನ್ನು ತೆಯಿದು ಹಚ್ಚಬೇಕು.
೫. ಹನುಮಂತ ದೇವರ ಗುಡಿಯು ಕಳಸ ದೂರಿನಿಂದ ಸಹ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

३. कानडीत अनुवाद करा.

१. सुल्तानाला दया नाही.
५. देवा, तू मायेत आहेस की माया तुझ्यात आहे.
३. मी तुला विचारलेल्या प्रश्नाचे उत्तर दे
४. ह्या वर्षी पाऊस चांगला पडला.
५. माझे वडील देवळात जातात आणि देवाला नमस्कार करतात.

१६ | धडा सोळावा
೧೬ | ಪಾಠ ಹದಿನಾರು पाठ हदिनारु

विभक्ति विचार

कन्नड भाषेचे व्याकरण संस्कृत व्याकरणावर अधारलेले असल्यामुळे विभक्तींची संख्या आणि कार्य संस्कृत किंवा मराठीतील विभक्ती प्रमाणेच आहे. प्रत्यय मात्र तमिळुतील म्हणजेच द्राविडभाषांतील प्रत्ययांप्रमाणे वाटतात. प्रथमा-एकवचनात, प्रत्यय वैकल्पिक असतात.

१. **अकारांत पुल्लिग :**

विभक्ती	शब्द + प्रत्यय	एक वचन	अनेक वचन
प्रथमा	अण्ण + उ =(अण्ण + न + उ)	अण्णनु, अण्ण,	अण्णंदिरु
द्वितीया	अण्ण + अन्नु = (अण्ण + न + अन्नु)	अण्णनन्नु	अण्णंदिरन्नु
तृतीया	अण्ण + इंद = (अण्ण + न + इंद)	अण्णनिंद	अण्णंदिरिंद
चतुर्थी	अण्ण + इगे = (अण्ण + न + इंगे)	अण्णनिगे,	अण्णंदिरिगे
पंचमी	अण्ण + इंद (देसेयिंद) (अण्ण + न + देसेयिंद)	देसेयिंद	देसेयिंद
षष्ठी	अण्ण + अ = (अण्ण + न + अ)	अण्णन,	अण्णंदिर

सप्तमी	अण्ण + अल्लि (अण्ण + न + अल्लि)	अण्णनल्लि	अण्णंदिरल्लि
संबोधना	अण्ण + ए (अण्ण + न + ए)	अण्णने	अण्णंदिरे
	अण्ण + आ † (= अण्णा)	अण्णा	अण्णंदिरा

२. **आकारांत स्त्रीलिंग**

विभक्ति	शब्द + प्रत्यय	एक वचन	अनेक वचन
प्रथमा	अक्क + उ अक्क + न + उ	अक्कनु अक्क	अक्कंदिरु
द्वितीया	अक्क + अन्नु अक्क + न + अन्नु	अक्कनन्नु	अक्कंदिरन्नु
ततीया	अक्क + इंद अक्क + न + इंद	अक्कनिंद	अक्कंदिरिंद
चतुर्थी	अक्क + इगे अक्क + न + इगे	अक्कनिगे	अक्कंदिरिगे
पंचमी	अक्क दॆसॆयिंद अक्क + न + दॆसॆयिंद	अक्कनदॆसॆयिंद	अक्कंदिरदॆसॆयिंद
षष्ठी	अक्क + अ अक्क + न + अ	अक्कन	अक्कंदिर
सत्पमी	अक्क + अल्लि अक्कन + न + अल्लि	अक्कनल्लि	अक्कंरल्लि

† ('न' संबोधनेंत येत नाही)

संबोधन	अक्क + ए	अक्कने‡	अक्कंदिरे
	अक्क + न + ए		
	अक्क + अ	अक्का	अक्कंदिरा
	अक्का		

आकारांत पुल्लिंग, स्त्रीलिंग, अनेकवचनात नातेवाइका साठी अंदीरु, इतरां साठी "रु" हुडुग (मुलगा), हुडुगरु, हुडुगरन्नु, हुडुगरिंद, हुडुगरिगे, हुडुगर देसेयिंद, हुडुगर, हुडुगरल्लि, हुडुगरे, हुडुगरिरा.

३. आकारांत नपुसकालिंग

विभक्ति	शब्द + प्रत्यय	एक वचन	अनेकवचन
प्रथमा	मर + उ	मरवु	मरगळु
	मर + व + उ	मर	
द्वितीया	मर + अन्नु	मरवन्नु	मरगळन्नु
	मर + व + अन्नु		
तृतीया	मर + इंद	मरदिंद	मरगळिंद
	मर + द + इंद		
चतुर्थी	मर + क्के	मरक्के	मरगळिगे
	मरक्के		
पंचमी	मर + देसेयिंद	मरद देसेयिंद	मरगळ देसेयिंद
	मर + द + देसेयिंद		
षष्ठी	मर + अ	मरद	मरगळ
	मर + द + अ		
सत्पमी	मर + अल्लि	मरदल्लि	मरगळल्लि
	मर + द + अल्लि		
संबोधन	मर + ए	मरवे	मरगळे
	मर + व + ए		

---

‡ हा प्रयोग वापरांत नाही

नपुसकलिंग प्रत्ययासंबंधी लक्षांत ठेवा :

एचवकन { प्रथमा, द्वितीया आणि संबोधननेत 'व'
तृतीया, पंचमी, षष्ठी, सप्तमी 'द' मरवु, मरवन्नु, मरवे
मरदिंद, मरददेसेयिंद, मरद, मरदल्लि.

अनेकवचन गळु

कानडीत आकारांती नामपदे नाहीत. संस्कृत मधून आलेली सरिता, माता, पिता आदि शब्दांची रूपें माले, माते, पित, पितृ अशी होतात.

४. इकारांत पुल्लिंग

विभक्ति	शब्द+प्रत्यय	एकवचन	अनेकवचन
प्रथम	कवि+उ	कवियु, कवि	कविगळु
द्वितीया	कवि+अन्नु	कवियन्नु	कविगळन्नु
तृतीया	कवि+इंद	कवियिंद	कविगळिंद
चतुर्थी	कवि+गे	कविगे	कविगळिगे
पंचमी	कवि+अ, देसेयिंद	कवियदेसेयिंद	कविगळदेसेयिंद
षष्ठी	कवि+अ	कविय	कविगळ
सप्तमी	कवि+अल्लि	कवियल्लि	कविगळल्लि
संबोधन	कवि+ए	कविये	कवियरे

५. इ, (ई) स्त्रीलिंग

प्रथमा	स्त्री+उ	स्त्रीयु, स्त्री	स्त्रीयरु
द्वितीया	स्त्री+अन्नु	स्त्रीयन्नु	स्त्रीयरन्नु
तृतीया	स्त्री+इंद	स्त्रीयिंद	स्त्रीयरिंद
चतुर्थी	स्त्रीं+गे	स्त्रीगे	स्त्रीयरिगे
पंचमी	स्त्री+अ, देसेयिंद	स्त्रीयदेसेयिंद	स्त्रीयरदेसेयिंद

षष्ठी	स्त्री + अ	स्त्रीय	स्त्रीयर
सप्तमी	स्त्री + अल्लि	स्त्रीयल्लि	स्त्रीयरल्लि
संबोधन	स्त्री + ए	स्त्रीये	{ स्त्रीयरे स्त्रीयरुगळिरा

६ इ. नपुंसक

प्रथमा	किवि + उ	किवियु किवि	किविगळु
द्वितिया	किवि + अन्नु	किवियन्नु	किविगळन्नु
तृतिया	किवि + इंद	किवियिंद	किविगळिंद
चतुर्थी	किवि + गॆ	किविगॆ	किविगळिगॆ
पंचमी	किवि + अ + दॆसॆयिंद	किविय दॆसॆयिंद	किविगळ दॆसॆयिंद
षष्ठि	किवि + अ	किविय	किविगळ
सप्तमी	किवि + अल्लि	किवियल्लि	किविगळल्लि
सप्तमी	किवि + ए	किवियॆ	किविगळॆ

उकारांत पुल्लिंग

प्रथमा	गुरु + उ	गुरुवु	गुरुगळु
द्वितिया	गुरु + अन्नु	गुरुवन्नु	गुरुगळन्नु
तृतिया	गुरु + इंद	गुरुविंद	गुरुगळिंद
		गुरु + इन + इंद	गुरुविनिंद
चतुर्थी	गुरु + गे	गुरुविगॆ	गुरुगळिगॆ
पंचमी	गुरु + अ + दॆसॆयिंद	गुरुविन दॆसॆयिंद	गुरुगळ दॆसॆयिंद
षष्टी	गुरु + अ गुरु + इन + अ	गुरुविन	गुरुगळ

सप्तमी	गुरु+अल्लि	गुरुविनल्लि	गुरुगळल्लि
संबोधक	गुरु+ए	गुरुवे	गुरुगळे गुरुगळिरा

७. ऊकारांत स्त्रीलिंग

प्रथमा	वधु+उ	वधुवु वधु	वधुगळु
द्वितिया	वधु+अन्नु	वधुवन्नु	वधुगळन्नु
तृतिया	वधु+इंद वधु+इन+इंद	वधुविनिंद	वधुगळिंद
चतुर्थी	वधु+इगे	वधुविगे	वधुगळिगे
पंचमी	वधु+अ+दॆसॆयिंद वधु+इन+अ+दॆसॆयिंद	वधुविन दॆसॆयिंद	वधुगळ दॆसॆयिंद
षष्टी	वधु+अ वधु+इन+अ	वधुविन	वधुगळ
सप्तमी	वधु+अल्लि वधु+इन+अल्लि	वधुविल्लि वधुविनल्लि	वधुगळल्लि
संबोधक	वधु+ए	वधुवे	वधुगळे वधुगळिरा

८. ऊकारांत नपुंसकलिंग

प्रथमा	करु+उ (करू+वासरु)	करूवु करु	करूगळु
द्वितिया	करु+अन्नु	करुवन्नु	करुगळन्नु
तृतीया	करु+इंद करु+इन+इंद	करुविनिंद	करुगळिंद
चतुर्थी	करु+इगॆ	करुविगॆ	करुगळिगॆ

पंचमी	करु + अ + दॆसॆयिंद करु + इन + दॆसॆयिंद	करुविनदॆसॆयिंद	करुगळ दॆसॆयिंद
षष्टी	करु + अ करु + इन + अ	करुविन	करुगळ
सत्पमीं	करु + अल्लि करु + इन + अल्ली	करुविनल्लि	करुगळल्लि
संबोधन	करु + ए	करुवे	करुगळे करुगळिरा

९. ऋ कारांत पुल्लिंगी

प्रथम	पितृ + उ	पितृवु	पितृगळु
व्दितिय	पितृ + अन्नु	पितृवन्नु	पितृगळन्नु
तृतिय	मितृ + इंद पितृ + इन + इदं	पितृविनिंद	पितृगळिंद
चतुर्थी	पितृइगे	पितृविगे	पितृगळिगे
पंचमी	पितृ + अ + दॆसॆयिंद पितृ + इन + दॆसॆयिंद	पितृविन दॆसॆयिंद	पितृगळ दॆसॆयिंद
षष्ठी	पितृ + अ पितृ + इन + अ	पितृविन	पितृगळ
सप्तमी	पितृ + अल्लि पितृ + इन अल्लि	पितृविनल्लि	पितृगळल्लि
संबोधन	पितृ + ए	पितृवे	पितृगळे पितृगळिरा

"ऋ" स्त्रीलिंगात 'ए' होतो
ऎ कारांत पुल्लिंगी शब्द नसतात

१०. अैकारांत स्त्रीलिंगी

प्रथम	श + विभक्तीप्रत्यय	ए. व.	अ. व.
अत्तें (सासू)	अत्ते + ङ	अत्तेयु, अत्ते	अत्तेयरु
ङिद अ	अत्ते + अन्नु	अत्तेयन्नु	अत्तेयरन्नु
तृतिय	अत्ते + इद	अत्तेयिंद	अत्तेयरिंद
चतुर्थी	अत्ते + गे	अत्तेगे	अत्तेयरिगे
पंचमी	अत्ते + अ + देसेयिंद	अत्तेय देसेयिंद	अत्तेयर देसोसिंद
षष्ठी	अत्ते + अ	अत्तेय	अत्तेयर
सप्तमी	अत्ते + अल्लि	अत्तेयल्लि	अत्तेयरल्लि
संबोधन	अत्ते + ए	अत्तेये	अत्तेयरे अत्तेयरिरा

११. अकारांत नपुसकालिंग

प्रथमा	शब्द + प्रत्यय	एकवचन	अनेकवचन
प्रथमा	मने + उ	मनेयु, मने	मनेगळु
द्वितीया	मने + अन्नु	मनेयन्नु	मनेगळन्नु
ततीया	मने + इंद	मनेयिंद	मनेगळिंद
चतुर्थी	मने + अन्नु	मनेयन्नु	मनेगळन्नु
पंचमी	मने + अ + देसेयिंद	मनेयदेसेयिंद	मनेगळदेसेयिंद
षष्ठी	मने + अ	मनेय	मनेगळ
सत्पमी	मने + अल्लि	मनेयल्लि	मनेगळल्लि
संबोधन	मने + ए	मनेये	मनेगळ

१२. **ऐकारांत नपुसकलिंग** (ऐ कारांती पुल्लिंगी-स्त्रीलिंग शब्द नसतात)

प्रत्यय	शब्द + प्रत्यय	एकवचन	अनेकवचन
प्रथमा	कै + उ	कैयु, कै	कैगळु
द्वितीया	कै + अन्नु	कैयन्नु	कैगळन्नु
तृतीया	कै + इंद	कैयिंद	कैगळिंद
चतुर्थी	कै + गे	कैगे	कैगळिगे
पंचमी	कै + अ + देसेयिंद	कैयदेसेयिंद	कैगळदेसेयिंद
षष्ठी	कै + अ	कैय	कैगळ
सत्पमी	कै + अल्लि	कैयल्लि	कैगळल्लि
संबोधन	कै + ए	कैये	कैगळे

१३. **सर्वनामांच्या विभक्ती**

प्र. नानु		नानु	नावु
द्वितीया		नन्नन्नु	नम्मन्नु
तृतीया		नन्निंद	नम्मिंद
चतुर्थी		ननगे	नमगे
पंचमी		नन्नदेसेयिंद	नन्नदेसेयिंद
षष्ठी		नन्न	नम्म
सप्तमी		नन्नल्लिं	नम्मल्लि
प्रथमा	नीनु	नीनु	नींवु
द्वितीया		निन्नन्नु	निम्मन्नु
तृतिया		निन्निंद	निम्मिंद
चतुर्थी		निनगे	निमगे

पंचमी		निन्नदेसेयिंद	नम्पदेसेयिंद
षष्ठी		नन्न	नम्म
संप्तमी		निन्नल्लि	निम्मल्लि

प्रथमा	अवनु (पु.)	अवनु	अवरु
द्वितीय		अवनन्नु	अवरन्नु
तृतीया		अवनिंद	अवरिंद
चतुर्थी		अवनिगॆ	अवरिगॆ
पंचमी		अवनदेसेयिंद	अवरदेसेयिंद
षष्ठी		अवन	अवर
सत्पमी		अवनल्लि	अवरल्लि
प्रथमा	अवळु (स्त्री)	अवळु	अवरु
द्वितीया		अवळन्नु	अवरन्नु
तृतीया		अवळिंद	अवरिंद
चतुर्थी		अवळिगॆ	अवरिगॆ
पंचमी		अवळदेसेयिंद	अवरदेसेयिंद
षष्ठी		अवळ	अवर
सत्पमी		अवळल्लि	अवरल्लि

		एकवचन	अनेकवचन
प्र.	अदु	अदु	अवु, अवुगळु
द्वि.		अदन्नु	अवन्नु अवुगळन्नु,
तृ.		अदरिंद	अवुगळिंद

च.	अदक्कॆ	अवुगळिगॆ
पं.	अदरदॆसॆयिंद	अवुगळ दॆसॆयिंद
ष.	अदर	अवुगळ
सं.	अदरल्लि	अवुगळल्लि
याचप्रमाणे	इवनु	इवरु
	इवनन्नु	इवरन्नु
	इवनिंद	इवुगळिंद
	इवनिगॆ	इवुगळिगॆ
	इवन दॆसॆयिंद	इवुगळदॆसॆयिंद
	इवन	इवर
	इवनल्लि	इवरल्लि
	इवळु	इवरु
	इवळन्नु	इवरन्नु
	इवळिंद	इवरिंद
	इवळिगॆ	इवरिगॆ
	इवळदॆसॆयिंद	इवरदॆसॆयिंद
	इवळ	इवर
	इवळल्लि	इवरल्लि
	इदु	इवु, इवुगळु
	इदन्नु	इवुगळन्नु
	इदरिंद	इवुगळिंद
	इदक्कॆ	इवुगाळिगॆ
	इदरदॆसॆयिंद	इवुगळदॆसॆयिंद
	इदर	इवुगळ
	इदराल्लि	इवुगळल्लि

१५. **फक्त एकवचन** (एनु = काय)

प्रथमा	एनु
द्वितीया	एनन्नु
तृतीया	एतरिंद
चतुर्थी	एतक्के
पंचमी	एतर दैसेयिंद
षष्ठी	एतर
सत्पमी	एतरल्लि

यावुदु = कोणते ?

प्रथम	यावुदु	यावु (वु)
व्दितिय	यावुदन्नु	यावु (वु) गळन्नु
तृतिय	यावुदरिंद	यावु (वु) गळिंद
चतुर्थी	यावुदक्के	यावु (वु) गळिगे
पंचमी	यावुदर दैसेयिंद	यावुमळ दैसेयिंद
षष्ठी	यावुदर	यावु (वु) गळ
सप्तमी	यावुदरल्लि	यावु (वु) गळल्लि

याच प्रमाणे अेल्ला, अेल्ला (सर्व)

अेल्ल (अेल्लदु)	अेल्लवु
अेल्लदन्नु	अेल्लवन्नु
अेल्लदरिंद	अेल्लवुगळिंद
अेल्लदक्के	अेल्लवुगळिगे
अेल्लदर दैसेयिंद	अेल्लवुगळ दैसेयिंद
अेल्लदर	अेल्लवुगळ
अेल्लदरल्लि	अेल्लवुगळल्लि

१६. विशेशणापासून बनविलेल्या नामांच्या विभक्ती

विशेषणे : ಸಣ್ಣ = लहान

नाम

पु. सण्णवनु
स्त्री. सण्णवळु
नं सण्णदु

पु.	प्रथमा	सण्णवनु	सण्णवरु
	द्वितीया	सण्णवनन्नु	सण्णवरन्नु
	तृतीया	सण्णवनिंद	सण्णवुगळिंद
	चतुर्थी	सण्णवनिगे	दोड्डवनिगे
	पंचमी	सण्णवनदैसैयिंद	सण्णवर दैसैयिंद
	षष्ठी	सण्णवन	सण्णवर
	सत्पमी	सण्णवनल्लि	सण्णवरल्लि
	संबोधन	सण्णवने	सण्णवरे
स्त्री.	प्रथमा	सण्णवळु	सण्णवरु
	द्वितीया	सण्णवळन्नु	सण्णवरन्नु
	तृतीया	सण्णवळिंद	सण्णवरिंद
	चतुर्थी	सण्णवळिगे	सण्णवरिगे
	पंचमी	सण्णवळ दैसैयिंद	सण्णवर दैसैयिंद
	षष्ठी	सण्णवळ	सण्णवर
	सत्पमी	सण्णवळल्लि	सण्णवरल्लि
	संबोधन	सण्णवळे	सण्णवरे

प्रथमा	सण्णदु	सण्णवु
व्दितीया	सण्णदन्नु	सण्णवन्नु
तृतीया	सण्णदरिंद	सण्णवुगळिंद
चतुर्थी	सण्णवक्के	सण्णवक्कै
पचंमी	सण्णदर	सण्णवुगळ देसैयिंद
षष्ठी	सण्णदर	सण्णवुगळ
संप्तमी	सण्णदरल्लि	सण्णवुगळल्लि
संबोधन	सण्णवुगळै	

१७. विभक्ति प्रत्ययांच्या समानार्थी शब्द.

विभक्ति प्रत्ययां खेरीज कांही स्वतंत्र शब्दांचा ही उपयोग केला जातो.

औडने=ಒಡನೆ

अवनोंडने माताडबेड
ಅವನೊಡನೆ ಮಾತಾಡಬೇಡ
} त्याच्याशी बोलू नको.

सण्णवरौडने जगळाडबेंड
ಸಣ್ಣವರೊಡನೆ ಜಗಳಾಡ ಬೇಡ
} लहानांशी भांडू नको.

अवनु मनेयोळगे इद्दाने
ಅವನು ಮನೆಯೊಳಗೆ ಇದ್ದಾನೆ
} तो घरी आहे.

ई ऊरोळगे बहळ बाविगळु इवे
ಈ ಊರೊಳಗೆ ಬಹಳ ಬಾವಿಗಳು ಇವೆ
} या गावांत पुष्कळ विहिरी आहेत.

गादेय मातुगळु

नीवु कन्नड भाषयन्नु कलियुत्तिद्दीरि. कन्नड नुडिय व्याकरणवु निमगे चन्नागि गोत्तिदे. निमगे ईगागले साविरारु शब्दगळु गोत्तिवे. सामान्यवागि जनरु आडुव मातु निमगे तिळियुत्तदे. कन्नड नुडियन्नु चन्नागि बल्लवरु मातडुवाग गादेय मातुगळन्नु उपयोगिसुत्तारे. अदरिंद अवर मातु सोगसिनदागुत्तदे. केलवु गादेय मातुगळन्नु तिळिदुकोळ्ळिरि.

"मातिगे मोदलु गादे; ऊटक्के मोदलु उप्पिन कायि" अंदरे मातडुवाग गादेय मातुगळन्नु बळसिदरे, ऊटदल्लि उप्पिनकायियिंद रुचि बरुवंते गादेय मातिनिंद मोजु उंटागुत्तदे.

"आकळु कप्पादरे हालु कप्पे अंदरे मनुष्यनु काणिसलिक्के देगे इद्दरू अवन सद्गुणगळु केडुवुदिल्ल अंब अर्थ"

"ओतीकाटक्के बोलिये साक्षि" अंदरे नंबलिक्के अयोग्यनाद्वनिगे मत्तोब्ब नंबलिके बारदवन साक्षि" अंदते.

"गाळि बिट्टाग तूरिको" अंदरे गाळि बिट्टाग पैरु तूरबेकु; आग सुम्मने कुळितरे होत्तु मीरि होगुत्तदे अंदंते.

"कहळये बायिगे मुत्तु कोट्टंते" अंदरे कहळेय बाइगे बाइयन्नु हच्चिदरे दोड्डसप्पळवु आगुत्तदे; आग जनरू निम्मन्नु नोडुत्तारे मत्तु नीवु कारणविल्लद तोंदरे कोट्टदक्कागि निम्मन्नु हळियुत्तारे, अंब अर्थ

ವಾಚನ ಪಾಠ

ಗಾದೆಯ ಮಾತುಗಳು

ನೀವು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದೀರಿ. ಕನ್ನಡ ನುಡಿಯ ವ್ಯಾಕರಣವು ನಿಮಗೆ ಚನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತಿದೆ. ನಿಮಗೆ ಈಗಾಗಲೆ ಸಾವಿರಾರು ಶಬ್ದಗಳು ಗೊತ್ತಾಗಿವೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಜನರು ಆಡುವ ಮಾತು ನಿಮಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತವೆ. ಕನ್ನಡ ನುಡಿಯನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿಬಲ್ಲವರು ಮಾತಾಡುವಾಗ ಗಾದೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರಿಂದ ಅವರ ಮಾತು ಸೊಗಸಿನದಾಗುತ್ತವೆ. ಕೆಲವು ಗಾದೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಿರಿ.

"ಮಾತಿಗೆ ಮೊದಲು ಗಾದೆ, ಊಟಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿ" ಎಂದರೆ "ಮಾತಾಡುವಾಗ ಗಾದೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದರೆ ಊಟದಲ್ಲಿ ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿಯಿಂದ ರುಚಿಬರುವಂತೆ ಗಾದೆಯ ಮಾತಿನಿಂದ ಮೋಜು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ" ಎಂಬ ಅರ್ಥ.

"ಆಕಳು ಕಪ್ಪಾದರೆ ಹಾಲು ಕಪ್ಪೇ" ಎಂದರೆ "ಮನುಷ್ಯನು ಕಾಣಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಇದ್ದರೂ ಅವನ ಸದ್ಗುಣಗಳು ಕೆಡುವುದಿಲ್ಲ" ಎಂಬ ಅರ್ಥ.

"ಓತೀಯ ಕಾಟಕ್ಕೆ ಬೇಲಿಸಾಕ್ಷಿ" ಎಂದರೆ "ನಂಬಲಿಕ್ಕೆ ಅಯೋಗ್ಯನಾದವನಿಗೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ನಂಬಲಿಕ್ಕೆ ಬಾರದವನ ಸಾಕ್ಷಿ" ಎಂದಂತೆ.

"ಗಾಳಿ ಬಿಟ್ಟಾಗ ತೂರಿಕೋ" ಎಂದರೆ ಗಾಳಿ ಬಿಟ್ಟಾಗ ಪೈರು ತೂರಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆಗ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತರೆ ಹೊತ್ತು ಮೀರಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ" ಎಂದಂತೆ.

"ಕಹಳೆಯ ಬಾಯಿಗೆ ಮುತ್ತು ಕೊಟ್ಟಂತೆ" ಎಂದರೆ "ಕಹಳೆಯ ಬಾಯಿಗೆ ಬಾಯಿಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿದರೆ ದೊಡ್ಡ ಸಪ್ಪಳವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಜನರು ನಿಮ್ಮನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ನೀವು ಕಾರಣವಿಲ್ಲದೆ ತೊಂದರೆ ಕೊಟ್ಟಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಹಳಿಯುತ್ತಾರೆ" ಎಂಬ ಅರ್ಥ.

वाचन पाठ

म्हणी

तुम्ही कन्नड भाषा शिकत आहात. कन्नड भाषेचे व्याकरण तुम्हास चांगले माहीत आहे. आता तेंव्हाच तुम्हाला हजारो शब्द गेलेले आहेत. साधारणपणे लोक बोलतात ती भाषा समजते. कानडी भाषा चांगली जाणणारे लोक बोलतांना म्हणींचा उपयोग करतात. त्यामुळे त्यांचे बोलणे मजेदार बनते. कांही म्हणी समजून घ्या. "मातिगॆ मॊदलु गादॆ ऊटक्कॆ मॊदलु उप्पिनकायि" म्हणजें बोलतांना म्हणी उपयोगांत आणल्या तर जेवणाला लोणच्याने चव येते त्याप्रमाणे म्हणीमुळे मौज उत्पन्न होते.

"आकळु कप्पादरॆ हालु कप्पे" अर्थात गाय काळी असली म्हणून काय दूध काळे होईल? या म्हणीचा अर्थ माणूस दिसावयास कसाही असला तरी त्याचे सग्दुण अबाधित राहतात असा आहे.

"ओतीकाटक्कॆ बेलिय साक्षि" अर्थात सरडयाला कुंपणाची साक्ष, म्हणजे विश्वासाला पात्र नसलेल्या माणसाला दुसऱ्या एखाद्या बिनभरवशाच्या माणसाची साक्ष असे म्हटल्याप्रमाणे होते.

"गाळिबिट्टाग तूरिकॊ" अर्थात वारा सुटलेला असतानाच धान्य हडपावे याचा अर्थ तेंव्हा गप बसल्यास वेळ टळून जाते असा होतो.

"कहळॆय बायिगॆ मुद्दु कॊट्टंतॆ" अर्थात तुतारीच्या तोंडाचा पापा घेतल्यागत म्हणजे तुतारीच्या तोडाला तोंड लावण्याने मोठा आवाज निघतो, तेव्हा लोक तुमच्याकडे पाहू लागतात आणि निष्कारण त्रास दिल्याबध्दल तुम्हाला दोष देतात. असा या म्हणीचा अर्थ होतो.

कठीण शब्द

गादे	ಗಾದೆ	म्हण
कलियुत्तिद्दीरि	ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದೀರಿ	शिकत आहात
गोत्तिदे	ಗೊತ್ತಿದೆ	माहीत आहे
ईगागले	ಈಗಾಗಲೆ	आता तेव्हाच
तिळियुत्तिदे	ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ	समजते
नुडि	ನುಡಿ	भाषा
बल्लवरु	ಬಲ್ಲವರು	जाणणारे
मातादुवाग	ಮಾತಾಡುವಾಗ	बोलताना
सौगसिनदु	ಸೊಗಸಿನದು	मजेदार
तिळिदुकोळ्ळिरि	ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಿರಿ	समजून घ्या
उप्पिनकायि	ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿ	लोणचे
बळसु	ಬಳಸು	उपयोग करणे; बळसिदरे= उपयोग केल्यास
मोजु	ಮೋಜು	मौज
उंटागुत्तदे	ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ	उत्पन्न होते
आकळु	ಆಕಳು	गाय
कप्पे	ಕಪ್ಪೇ	काळे होईल काय
हेगेइद्दरू	ಹೇಗೆ ಇದ್ದರೂ	कसेही असले तरी
केडुवृदिल्ल	ಕೆಡುವುದಿಲ್ಲ	नासत नाहीत
ओतिकाट	ಓತಿಕಾಟ	सरडा
बेलि	ಬೇಲಿ	कुंपण
नंबलिक्के	ನಂಬಲಿಕ್ಕೆ	विश्वास ठेवण्यास
नंबलिके बारदवनु	ನಂಬಲಿಕ್ಕೆ ಬಾರದವನು	विन भरवशाचा
गाळि	ಗಾಳಿ	वारा
तूरबोकु	ತೂರಬೇಕು	पाखडावे हडपावे
होत्तुमीरु	ಹೊತ್ತು ಮೀರು	वेळ टळणे

कहळे	ಕಹಳೆ	तुतारी
मुद्दु (मुत्तु) कोडु	ಮುದ್ದು(ಮುತ್ತು)ಕೊಡು	पापा घेणे, चुंबन घेणे
सप्पळ	ಸಪ್ಪಳ	आवाज
तोन्दरे कोट्टुद-क्कागि	ತೊಂದರೆಕೊಟ್ಟುದ-ಕ್ಕಾಗಿ	त्रास दिल्यामुळे
हळियुत्तारे	ಹಳಿಯುತ್ತಾರೆ	दोष देतात

अभ्यास (१६)

१. खालील शब्दांची बिभक्ती रुपे लिहा,

೧. ಮರ, ಹುಲಿ, ಗಿಳಿ, ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ, ಮನುಷ್ಯ यांची तृतीया बहुवचन रुपे.

೨. ಕೈ, ಚೇಳು, ಬೀಸಣಿಕೆ, ಬತ್ತ, ನಾಯಿ यांची षष्ठी एक वचन.

೩. ನಾನು, ಗುರು, ಸಾಲು, ಬಳ್ಳಿ, ತಿಳಿ यांची चतुर्थी एक वचन.

२. मराठीत अनुवाद करा.

೧. ಅವನಿಂದ ವಿಶೇಷ ಕೆಲಸವು ಆಗಲಾರದು.
೨. ಈ ಊರಿನಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಊರು ಎಷ್ಟು ದೂರ?
೩. ನನ್ನ ಸಲುವಾಗಿ ದುಃಖ ಪಡಬೇಡಿರಿ.
೪. ಇಂದು ಮುಂಜಾನೆ ಅಕ್ಕ ಗೆಳತಿಯರೊಡನೆ ಹೊಳೆಗೆ ಹೋದಳು.
೫. ಸಾಲೆಗೆ ಬೇಗನೆ ಬರರುವವರಿಗೆ ಇನಾಮು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

२. कानडीमध्ये अनुवाद करा

१. माझ्या बरोबर मुंबईस चल.
२. ह्या कामापायी मला फार त्रास झाला. (पायी, मुळे - मूलक)
३. सभेत जमलेल्या लोकांनी टाळ्या (ಚಪ್ಪಾಳೆ) वाजविल्या (ಬಾರಿಸು)
४. कालच्या मेलने भाऊ पुण्याला गेला.
५. जात्यात दाणे टाक, सुपात गोळा कर.

१७ | धडा सत्रावा
೧೭ | ಪಾಠ ಹದಿನೇಳು पाठ हदिनेळु

क्रियापद प्रकरण
ಕ್ರಿಯಾಪದ ಪ್ರಕರಣ

कोणत्याही भाषेत सामान्य व्यवहारासाठी कांही मूळधातुरूपे असतात. ज्यांचा वारंवार उपयोग केला जातो अशी काही धातुरूपे येथे दिलेली आहेत. त्याच प्रमाणे त्यांची वर्तमान, भूत, भविष्य, आज्ञार्थक विध्यर्थक आणि नकारार्थी किंवा निषेधार्थीरूपे माहीत असणे अगत्याचे असल्यामुळे त्यांची तृतीय पुरुषी एकवचनी रुपेही दिलेली आहेत.

धातु (करणे)	वर्तमान (करतो)	भूत (केले)	भविष्य (करील)	आज्ञार्थ (करूदे)	विध्यर्थ (करूशकेल)	निषेध (करणार नाही)
माडु ಮಾಡು	माडुत्ताने ಮಾಡುತ್ತಾನೆ	माडिदनु ಮಾಡಿದನು	माडुवनु ಮಾಡುವನು	माडलि ಮಾಡಲಿ	माडानु ಮಾಡಾನು	माडनु ಮಾಡನು
तिन्नु ತಿನ್ನು	तिन्नुत्ताने ತಿನ್ನುತ್ತಾನೆ	तिंदनु ತಿಂದನು	तिन्नुवनु ತಿನ್ನುವನು	तिन्नलि ತಿನ್ನಲಿ	तिंदानु ತಿಂದಾನು	तिन्ननु ತಿನ್ನನು
होगु ಹೋಗು	होगुत्ताने ಹೋಗುತ್ತಾನೆ	होद्दनु ಹೋದನು	होगुवनु ಹೋಗುವನು	होगलि ಹೋಗಲಿ	होद्दानु ಹೋದಾನು	होगनु ಹೋಗನು

हॊगु ಹೊಗು	हॊगुत्ताने ಹೊಗುತ್ತಾನೆ	हॊक्कनु ಹೊಕ್ಕನು	हॊगुवनु ಹೊಗುವನು	हॊगलि ಹೊಗಲಿ	हॊक्कानु ಹೊಕ್ಕಾನು	हॊगनु ಹೊಗನು
बरु ಬರು	बरुत्ताने ಬರುತ್ತಾನೆ	बंदनु ಬಂದನು	बरुवनु ಬರುವನು	बरलि ಬರಲಿ	बंदानु ಬಂದಾನು	बरनु ಬರನು
मलगु ಮಲಗು	मलगुत्ताने ಮಲಗುತ್ತಾನೆ	मलगिदनु ಮಲಗಿದನು	मलगुवनु ಮಲಗುವನು	मलगलि ಮಲಗಲಿ	मलगियानु ಮಲಗಿಯಾನು	मलगनु ಮಲಗನು
एळु ಏಳು	एळुत्ताने ಏಳುತ್ತಾನೆ	ऎद्दनु ಎದ್ದನು	एळुवनु ಏಳುವನು	एकलि ಏಳಲಿ	एदानु ಎದ್ದಾನು	एळनु ಏಳನು
नडॆ ನಡೆ	नडॆयुत्ताने ನಡೆಯುತ್ತಾನೆ	नडॆदनु ನಡೆದನು	नडॆयुवनु ನಡೆಯುವನು	नडॆयलि ನಡೆಯಲಿ	नडॆदानु ನಡೆದಾನು	नडॆयनु ನಡೆಯನು
नोडु ನೋಡು	नोडुत्ताने ನೋಡುತ್ತಾನೆ	नीडिदनु ನೋಡಿದನು	नोडुवनु ನೋಡುವನು	नोडलि ನೋಡಲಿ	नोडियानु ನೋಡಿಯಾನು	नोडनु ನೋಡನು
ओडु ಓಡು	ओडुत्ताने ಓಡುತ್ತಾನೆ	ओडिदनु ಓಡಿದನು	ओडुवनु ಓಡುವನು	ओडलि ಓಡಲಿ	ओडियानु ಓಡಿ ಯಾನು	ओडनु ಓಡನು

ओदु	ओदुत्ताने	ओदिदनु	ओदुवनु	ओदलि	ओदियानु	ओदनु
ಓದು	ಓದುತ್ತಾನೆ	ಓದಿದನು	ಓದುವನು	ಓದಲಿ	ಓದಿಯಾನು	ಓದನು
निल्लु	निल्लुत्ताने	निंतनु	निल्लुवनु	निल्ललि	निंतानु	निल्लनु
ನಿಲ್ಲು	ನಿಲ್ಲುತ್ತಾನೆ	ನಿಂತನು	ನಿಲ್ಲುವನು	ನಿಲ್ಲಲಿ	ನಿಂತಾನು	ನಿಲ್ಲನು
आगु	आगुत्ताने	आदनु	आगुवनु	आगलि	आदानु	आगनु
ಆಗು	ಆಗುತ್ತಾನೆ	ಆದನು	ಆಗುವನು	ಆಗಲಿ	ಆದಾನು	ಆಗನು
होळे	होळेयुत्ताने	होळेदनु	होळेयुवन	होळेयलि	होळेदानु	होळेयनु
ಹೊಳೆ	ಹೊಳೆಯುತ್ತಾನೆ	ಹೊಳೆದನು	ಹೊಳೆಯುವನು	ಹೊಳೆಯಲಿ	ಹೊಳೆದಾನು	ಹೊಳೆಯನು
बदुकु	बदुकुत्ताने	बदुकिदन	बदुकुवनु	बदुकलि	बदुकियानु	बदुकनु
ಬದುಕು	ಬದುಕುತ್ತಾನೆ	ಬದುಕಿದನು	ಬದುಕುವನು	ಬದುಕಲಿ	ಬದುಕಿಯಾನು	ಬದುಕನು
इक्कु	इक्कुत्ताने	इक्किदनु	इक्कुवनु	इक्कलि	इक्कियानु	इक्कनु
ಇಕ್ಕು	ಇಕ್ಕುತ್ತಾನೆ	ಇಕ್ಕಿದನು	ಇಕ್ಕುವನು	ಇಕ್ಕಲಿ	ಇಕ್ಕಿಯಾನು	ಇಕ್ಕನು
कोडु	कोडुत्ताने	कोट्टनु	कोडुवनु	कोडलि	कोट्टानु	कोडनु
ಕೊಡು	ಕೊಡುತ್ತಾನೆ	ಕೊಟ್ಟನು	ಕೊಡುವನು	ಕೊಡಲಿ	ಕೊಟ್ಟಾನು	ಕೊಡನು

सुडु ಸುಡು	सुडुत्ताने ಸುಡುತ್ತಾನೆ	सुट्टनु ಸುಟ್ಟನು	सुडुवनु ಸುಡುವನು	सुडलि ಸುಡಲಿ	सुट्टानु ಸುಟ್ಟಾನು	सुडनु ಸುಡನು
अरि ಅರಿ	अरियुत्ताने ಅರಿಯುತ್ತಾನೆ	अरित (द) नु, ಅರಿತ(ದ)ನು	अरियुवनु ಅರಿಯುವನು	अरियलि ಅರಿಯಲಿ	अरितानु ಅರಿತಾನು	अरियनु ಅರಿಯನು
इडु ಇಡು	इडुत्ताने ಇಡುತ್ತಾನೆ	इट्टनु ಇಟ್ಟನು	इडुवनु ಇಡುವನು	इडलि ಇಡಲಿ	इट्टानु ಇಟ್ಟಾನು	इडनु ಇಡನು
इरु ಇರು	इरुत्ताने ಇರುತ್ತಾನೆ	इद्दनु ಇದ್ದನು	इरुवनु ಇರುವನು	इरलि ಇರಲಿ	इद्दानु ಇದ್ದಾನು	इरनु ಇರನು
होरु ಹೊರು	होरुत्ताने ಹೊರುತ್ತಾನೆ	होत्तनु ಹೊತ್ತನು	होरुवनु ಹೊರುವನು	होरलि ಹೊರಲಿ	होत्तानु ಹೊತ್ತಾನು	होरनु ಹೊರನು
कूडु (भेटणे) ಕೂಡು	कूडुत्ताने ಕೂಡುತ್ತಾನೆ	कूडिदनु ಕೂಡಿದನು	कूडुवनु ಕೂಡುವನು	कूडलि ಕೂಡಲಿ	कूडियानु ಕೂಡಿಯಾನು	कूडनु ಕೂಡನು
कूडु (बसणे) ಕೂಡು	कूडुत्ताने ಕೂಡುತ್ತಾನೆ	कुळितनु, कूतनु ಕುಳಿತನು, ಕೂತನು	कूडुवनु ಕೂಡುವನು	कूडलि ಕೂಡಲಿ	कूतानु ಕೂತಾನು	कूडनु ಕೂಡನು

तॊडु(परिधानकरणे)	तॊडुत्ताने	तॊट्टनु	तॊडुवनु	तॊडलि	तॊट्टानु	तॊडनु
ತೊಡು	ತೊಡುತ್ತಾನೆ	ತೊಟ್ಟನು	ತೊಡುವನು	ತೊಡಲಿ	ತೊಟ್ಟಾನು	ತೊಡನು
तोडु (खोदणे)	तोडुत्ताने	तोडिदनु	तोडुवनु	तोडलि	तोडियानु	तोडनु
ತೋಡು	ತೋಡುತ್ತಾನೆ	ತೋಡಿದನು	ತೋಡುವನು	ತೋಡಲಿ	ತೋಡಿಯಾನು	ತೋಡನು

(२) कारक किंवा साधित धातु ಕಾರಕ ಅಥವಾ ಸಾಧಿತ ಧಾತುಗಳು

मूळ धातू इतकेच साधित धातूही नेहमीच्या व्यवहारात आढळतात. करणे – करविणे बोलणे – बोलविणे – बोलाविणे इत्यादि मराठीतील साधित धातू प्रमाणेच कन्नड मध्ये "इसु" (ಇಸು) प्रत्यय लावून कारक धातू बनविले जातात. हा प्रत्यय धातू, नामपदे, विशेषणें या सर्वानाच लागतो.

तरु = ತರು = आणणे
कन्नड = ಕನ್ನಡ = कानडी भाषा
गमगम = ಗಮಗಮ = सुगंधित
दाटु = ದಾಟು = पार होणे

तरिसु = ತರಿಸು = आणविणे
कन्नडिसु = ಕನ್ನಡಿಸು = कानडीत भाषांतर करणे
तमगमिसु = ಗಮಗಮಿಸು = (सुगंध) दरवळणे
दाटिसु = ದಾಟಿಸು = पार करणे

दाटु	दाटिसुत्ताने	दाटिसिदनु	दाटिसुवनु	दाटिसलि	दाटिसियानु	दाटिसनु
ದಾಟು	ದಾಟಿಸುತ್ತಾನೆ	ದಾಟಿಸಿದನು	ದಾಟಿಸುವನು	ದಾಟಿಸಲಿ	ದಾಟಿಸಿಯಾನು	ದಾಟಿಸನು

हुट्टु (जन्मणे) ಹುಟ್ಟು	हुट्टिसुत्ताने ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತಾನೆ	हुट्टिसिदनु ಹುಟ್ಟಿಸಿದನು	हुट्टिसुवनु ಹುಟ್ಟಿಸುವನು	हुट्टिसलि ಹುಟ್ಟಿಸಲಿ	हुट्टिसियानु ಹುಟ್ಟಿಸಿಯಾನು	हुट्टिसनु ಹುಟ್ಟಿಸನು
तुंबु (भरणे) ತುಂಬು	तुंबिसुत्ताने ತುಂಬಿಸುತ್ತಾನೆ	तुंबिसिदनु ತುಂಬಿಸಿದನು	तुंबिसुवनु ತುಂಬಿಸುವನು	तुंबिसलि ತುಂಬಿಸಲಿ	तुंबिसियानु ತುಂಬಿಸಿಯಾನು	तुंबिसनु ತುಂಬಿಸನು
मुच्चु(झाकणे) ಮುಚ್ಚು	मुच्चिसुत्ताने ಮುಚ್ಚಿಸುತ್ತಾನೆ	मुच्चिसिदनु ಮುಚ್ಚಿಸಿದನು	मुच्चिसुवनु ಮುಚ್ಚಿಸುವನು	मुच्चिसलि ಮುಚ್ಚಿಸಲಿ	मुच्चिसियानु ಮುಚ್ಚಿಸಿಯಾನು	मुच्चिसनु ಮುಚ್ಚಿಸನು
अंज (भिणे) ಅಂಜು	अंजिसुत्ताने ಅಂಜಿಸುತ್ತಾನೆ	अंजिसिदनु ಅಂಜಿಸಿದನು	अंजिसुवनु ಅಂಜಿಸುವನು	अंजिसलि ಅಂಜಿಸಲಿ	अंजिसियानु ಅಂಜಿಸಿಯಾನು	अंजिसनु ಅಂಜಿಸನು
काणु(दिसणे पहाणे) ಕಾಣು	काणिसुत्ताने ಕಾಣಿಸುತ್ತಾನೆ	काणिसिदन ಕಾಣಿಸಿದನು	काणिसुवनु ಕಾಣಿಸುವನು	काणिसलि ಕಾಣಿಸಲಿ	काणिसियानु ಕಾಣಿಸಿಯಾನು	काणिसनु ಕಾಣಿಸನು
बे (शिजणे) ಬೇ	बेयिसुत्ताने ಬೇಯಿಸುತ್ತಾನೆ	बेयिसिदनु ಬೇಯಿಸಿದನು	बेयिसुवनु ಬೇಯಿಸುವನು	बेयिसलि ಬೇಯಿಸಲಿ	बेयिसियानु ಬೇಯಿಸಿಯಾನು	बेयिसनु ಬೇಯಿಸನು
मे (चरणे) ಮೇ	मेयिसुत्ताने ಮೇಯಿಸುತ್ತಾನೆ	मेयिसिदनु ಮೇಯಿಸಿದನು	मेयिसुवनु ಮೇಯಿಸುವನು	मेयिसलि ಮೇಯಿಸಲಿ	मेयिसियानु ಮೇಯಿಸಿಯಾನು	मेयिसनु ಮೇಯಿಸನು

यत्न	यत्निसुत्ताने	यत्निसिदनु	यत्निसुवनु	यत्निसलि	यत्निसियानु	यत्निसनु
ಯತ್ನ	ಯತ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ	ಯತ್ನಿಸಿದನು	ಯತ್ನಿಸುವನು	ಯತ್ನಿಸಲಿ	ಯತ್ನಿಸಿಯಾನು	ಯತ್ನಿಸನು
प्रलाप	प्रलापिसुत्ताने	प्रलापिसिदनु	प्रलापिसुवनु	प्रलापिसलि	प्रलापिसियानु	प्रलापिसनु
ಪ್ರಲಾಪ	ಪ್ರಲಾಪಿಸುತ್ತಾನೆ	ಪ್ರಲಾಪಿಸಿದನು	ಪ್ರಲಾಪಿಸುವನು	ಪ್ರಲಾಪಿಸಲಿ	ಪ್ರಲಾಪಿಸಿಯಾನು	ಪ್ರಲಾಪಿಸನು

तृ. पु. (न. पु.) थळथळ (चमकणारे)

थळथळ	थळथळिसुत्तदे	थळळिसितु	थळथळिसुवुदु	थळथळिसलि	थळथळिसीतु	थळथळिसदु
ಥಳಥಳ	ಥಳಥಳಿಸುತ್ತದೆ	ಥಳಥಳಿಸಿತು	ಥಳಥಳಿಸುವುದು	ಥಳಥಳಿಸಲಿ	ಥಳಥಳಿಸೀತು	ಥಳಥಳಿಸದು

लक्षात ठेवा : थळथळिसितु = झगमगले

(दीर्घ) (सी) थळथळिसीतु = झगमगेल

प्र. पु. ए. व. हळहळि (हळहळ)

हळहळि	हळहळिसुत्तेने	हळहळिसिदेनु	हळहळिसुवेनु (नानु)	हळहळिसबेकु	हळहळिसेनु
ಹಳಹಳಿ	ಹಳಹಳಿಸುತ್ತೇನೆ	ಹಳಹಳಿಸಿದೆನು	ಹಳಹಳಿಸುವೆನು (ನಾನು)	ಹಳಹಳಿಸಬೇಕು	ಹಳಹಳಿಸೆನು

लक्षात ठेवा : ಹಳಹಳಿಸೇನು हळहळिसेनु (दीर्घ) हळहळ करीन

ಹಳಹಳಿಸೆನು हळहळिसेनु (ऱ्हस्व) हळहळणार नाही

द्वि.पु. ए.व. होलि शिवणे कापड इ.

होलि	होलिसुत्तीये	होलिसिदे	हालिसुवे	होलिसु	होलिसी	होलिसे
ಹೊಲಿ	ಹೊಲಿಸುತ್ತೀಯೆ	ಹೊಲಿಸಿದೆ	ಹೊಲಿಸುವೆ	ಹೊಲಿಸು	ಹೊಲಿಸೀ	ಹೊಲಿಸೆ

वाचन पाठ

गणप्पन दिनचरि

कुलकर्णि गणप्प मध्यम वर्गद गृहस्थ. अवनु दादरिनल्लिय ऒन्दु चाळि नल्लि हॆन्डति हागू तन्न मूरु जन हॆण्णु मक्कळॊन्दिगॆ इरुत्तानॆ. अवनिगॆ मूवत्तारु वर्ष वयस्सागिदॆ. अवनु सरकारी कचेरियल्लि कारकूननिद्दानॆ. अवनु प्रतिदिवसद मुख्य मुख्य संगतिगळन्नु तन्न दिनचरियल्लि अथवा डॆरियल्लि बरॆदिडुत्तानॆ. अदरल्लिय ऒन्दु पक्कदल्लि अवनु हीगॆ बरॆदीद्दानॆ.

सोमवार जून १९५१

मुंजानॆ एळु गंटॆगॆ : नावु चह कुडियुत्तिरुवाग "इवळु" दुर्गादेविगॆ बेडिकॊन्ड प्रकार हिरिय मगळाद सुमतिय दडार (गॊब्बर) वासियायितॆन्दु हेळिदळु. इदु देविय कृपॆ.

मुंजानॆ ऎन्टु गंटॆगॆ : "इवळु" हॊलिद फ्राकु असङ्गाळवागिदॆयॆन्दु विजया नडुविन मगळु अळुत्तिद्दळु. बट्टॆयू दप्पागिरुवुदन्तॆ, अवळ गॆळतियरु सिरिवंत मनॆतनदवरु. अवरु अवळ फ्राकन्नु नोडि गेलि माडुत्तारन्तॆ. माडलि, ननगॆ संबळ हॆच्चु सिक्कुत्तिद्दरॆ नानू अवळिगॆ उत्तम फ्राकन्नु हॊलिसि कॊडबहुदागित्तु. ननगू नयवाद धोतर बहळ सेरुत्तदॆ. आदरॆ रॊक्कवन्नु ऎल्लिन्द तरुवुदु? इरलि! पाप आ चिक्क हुडगिगॆ इंथ मातु तिळियुवुदिल्ल. अवळु ऒळ्ळॆय हुडुगि. दीपावळिगॆ रेश्मॆय मत्तु जरतारिय फ्राकु परकारवन्नु हॊलिसिकॊडुत्तेनॆ ऎन्दु हेळिदरॆ अवळिगॆ समाधान वॆनिसुत्तदॆ.

मुंजानॆ हत्तु गंटॆगॆ : लोकल ट्रॆनिनल्लि तुम्ब दट्टणि. फुट बोर्डिन मेलॆ निल्लुवु दागलि, हॊरगॆ निल्लुवदागलि, अपराध. आदुदरिंद नुग्गि ऒळगॆ सेरिदॆ. जनर मैगॆ मै तिक्कि नोवायितु. बट्टॆय इस्त्रियू हाळायितु.

हन्नेरडु गंटेग : हाजरि पुस्तकदल्लि सहि माडुवदन्नु मरेतु बिट्टे. नेनपु आगुत्तले सुपरिंटेंडेंटर मुन्दे होगि "सहि माडलिक्के मरेतेनु" ऎन्दु हेळिदेनु. अवरु नानु एनो नेप हेळुत्तेने ऎन्दु नेनेदुकोंडरु. आदरू हाजरी पुस्तकवन्नु कोट्टरु.

मध्यान्ह मूरु गंटेगे : दोड्ड साहेबरु नन्नन्नु करेदरु. नापु होगि अवर मुन्दे विनयदिंद निंतुकोंडेनु. नानु माडिद केलवु तप्पुगळ सलुवागि अवरु ननगे ऎच्चरिसिदरु. "नीवु समयक्के सरियागि संबळपत्रवन्नु तयारि सुवुदिल्ल. अदरिंद ऎल्लरिगू तोंदरेयागुत्तदे. मुंदिन सल जाग्रतेयागि माडिरि" ऎन्दरु.

नाल्कूवरे गंटेगे : कार्यालयद परस्पर महकारी ब्यांकिनिंद सालवन्नु बेडुवुदक्के होदेनु. नन्न गेळेयराद दाने हागू पवार इवरिगे जामीनु आगिरेन्दु केळिकोन्डेनु. अवरु अल्लगळेदरु. वाजपेयियवरु नानु ब्यांकिनिंद साल तेगेदु कोळ्ळबारदु ऎन्दु उपदेश माडिदरु. श्री मिश्र इवरंतू नानु मनस्सिगे बंद हागे खर्चु माडुत्तेने ऎन्दु नन्नन्ने हळिदरु.

सायंकाल एळु गंटेगे : कायिपल्ले कोळ्ळुवुदक्कागि पेटेयल्लि अड्डाडिदे. हसिसप्पु मुळ्ळंगि इवु सोवियागि सिक्कुत्तवे. आदरे नम्म मनेयल्लि अवु यारिगू सेरुवुदिल्ल. अवरिगे उळ्ळेगड्डे, बटाटे, टमाटो, कोसुगड्डे (क्यावीज) हागलकायि इवु बेकु. अवु बहळ तुट्टि. अदक्केन्दु वारदल्लि ऒन्दे सल तरुत्तेने.

सायंकाल ऎन्टु गंटेगे : ऎल्लक्कू चिक्कवळाद जयश्री "अप्पा ननगे गायन कलियबेकु ऎन्देनिसुत्तदे" ऎन्दळु. ननगू हागेये अनिसुत्तदे. आदरे अवळिगे गायन क्लासिगे हाकबेकु ऎन्दरे इप्पत्तु रूपायि फी कोडबेकागुत्तदे. अदु ननगे साध्यविल्ल. अदल्लदे "इवळु" हुडुगियरन्नु गायन क्लासिगे कळिसुवुदक्के ऒप्पुवुदिल्ल. ऒळ्ळेयदायितु. इवळ मेले हाकि "क्लासिगे होगबेड" ऎन्दरायितु.

रात्रि ओंम्बत्तु गंटेगे : ऊट माडिद मेले कोंच समय मनेय जनरोडने मातनाडुत्त कुळितिद्देनु अष्टरल्लि नेरेमनेय काशीनाथ पंतरु इस्पेटु आडलिक्के करे कळिसिदरु. नानु शर्टु हाकिकोन्डु बरुत्तेने अेन्दु हेळिबिट्टे "इवळिगे" नानु इस्पेटु आडुवुदु सेरुवुदिल्ल. आदुदरिंद "होग बेडिरि" अेन्दु ननगे हेळिदळु. आग नानु केळिदे "रात्रि स्वल्प होत्तु आट आडिदरे एनु तप्पु आगुत्तदे?" अवळु अंदळु "स्वल्प होत्तु आडिदरे एनू तप्पिल्ल. आदरे नीवु आडलिक्के कुळितरे निमगे अेल्लरिगू याव मातिन परिवेयू उळियुवुदिल्ल. काशीनाथ पंतर मगनिगे नेट्टगिल्ल. अवर मनेयवरु, पार्वतीबायियवरु, इडिय दिन अवन आरैके माडुत्तिद्दारे रात्रियल्लि काशीनाथ पंतरु मगन हत्तर कूडबारदे? अवरु आटक्के कुळितरे हेगादीतु? नीवु होगबेंडिरि अंदरे अवरु तावागि मगन कडेगे लक्ष कोडुत्तिद्दरु" नानु अवळ मातन्नु ओपिकोन्डू "ओळ्ळेयदु" अंदे.

ವಾಚನ ಪಾಠ

ಗಣಪ್ಪನ ದಿನಚರಿ

ಕುಲಕರ್ಣಿ ಗಣಪ್ಪನ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ ಗೃಹಸ್ಥ. ಅವನು ದಾದರಿನಲ್ಲಿಯ ಒಂದು ಚಾಳಿನಲ್ಲಿ ಹೆಂಡತಿ ಹಾಗೂ ತನ್ನ ಮೂರು ಮಂದಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ಮೂವತ್ತಾರು ವಯಸ್ಸಾಗಿದೆ. ಅವನು ಸರಕಾರೀ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರಕೂನನಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಪ್ರತಿ ದಿವಸದ ಮುಖ್ಯ ಮುಖ್ಯ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ತನ್ನ ದಿನಚರಿಯಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಡೈರಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿಡುತ್ತಾನೆ. ಅದರಲ್ಲಿಯ ಒಂದು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಅವನು ಹೀಗೆ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ.

ಸೋಮವಾರ ಜೂನ್ ೧೯೫೧

ಮುಂಜಾನೆ ಏಳು ಗಂಟೆಗೆ : ನಾವು ಚಹ ಕುಡಿಯುತ್ತಿರುವಾಗ "ಇವಳ" ದುರ್ಗಾದೇವಿಗೆ ಬೇಡಿಕೊಂಡ ಪ್ರಕಾರ ಹಿರಿಯ ಮಗಳಾದ

ಸುಮತಿಯು ದಡಾರ (ಗೊಬ್ಬರ) ವಾಸಿಯಾಯಿತೆಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಇದು ದೇವಿಯ ಕೃಪೆ.

ಮುಂಜಾನೆ ಎಂಟುವರೆ ಗಂಟೆಗೆ : ಇವಳು ಹೊಲಿದ ಫ್ರಾಕು ಅಸಡ್ಡಾಳ ವಾಗಿದೆಯೆಂದು ವಿಜಯಾ ನಡುವಿನ ಮಗಳು ಅಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಬಟ್ಟೆಯೂ ದಪ್ಪಾಗಿರುವುದಂತೆ. ಅವಳ ಗೆಳತಿಯರು ಸಿರಿವಂತ ಮನೆತನದವರು. ಅವರು ಅವಳ ಫ್ರಾಕನ್ನು ನೋಡಿ ಗೇಲಿ ಮಾಡು ತ್ತಾರಂತೆ. ಮಾಡಲಿ. ನನಗೆ ಸಂಬಳ ಹೆಚ್ಚು ಸಿಕ್ಕುತ್ತಿದ್ದರೆ ನಾನೂ ಅವಳಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಬಟ್ಟೆಯ ಫ್ರಾಕನ್ನು ಹೊಲಿಸಿ ಕೊಡಬಹುದಾ ಗಿತ್ತು. ನನಗೂ ನಯವಾದ ಧೋತರ ಬಹಳ ಸೇರುತ್ತದೆ. ರೆಆದ ರೊಕ್ಕವನ್ನು ಎಲ್ಲಿಂದ ತರುವುದು? ಇರಲಿ! ಪಾಪ ಆ ಚಿಕ್ಕ ಹುಡು ಗಿಗೆ ಇಂಥ ಮಾತು ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಒಳ್ಳೆಯ ಹುಡುಗಿ. ದೀಪಾವಳಿಗೆ ರೇಶ್ಮೆಯ ಮತ್ತು ಜರತಾರಿಯ ಫ್ರಾಕು, ಪರಕಾರ ಗಳನ್ನು ಹೊಲಿಸಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಅವಳಿಗೆ ಸಮಾ ಧಾನವೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ಮುಂಜಾನೆ ಹತ್ತು ಗಂಟೆಗೆ : ಲೋಕಲ್ ಟ್ರೇನಿನಲ್ಲಿ ತುಂಬ ದಟ್ಟಣೆ ಫುಟ್ ಬೋರ್ಡಿನ ಮೇಲೆ ನಿಲ್ಲುವುದಾಗಲಿ, ಹೊರಗೆ ನಿಲ್ಲುವುದಾ ಗಲಿ, ಅಪರಾಧ. ಆದುದರಿಂದ ನುಗ್ಗಿ ಒಳಗೆ ಸೇರಿದೆ. ಜನರ ಮೈಗೆ ಮೈ ತಿಕ್ಕಿ ನೋವಾಯಿತು. ಬಟ್ಟೆಯ ಇಸ್ತ್ರಿಯೂ ಹಾಳಾಯಿತು.

ಹನ್ನೆರಡು ಗಂಟೆಗೆ : ಹಾಜರಿ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಸಹಿ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಮರೆತು ಬಿಟ್ಟೆ. ನೆನಪು ಆಗುತ್ತಲೆ ಸುಪರಿಂಟೆಂಡೆಂಟರ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ "ಸಹಿ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಮರೆತನು" ಎಂದು ಹೇಳಿದೆನು. ಅವರು ಏನೋ ನೆಪ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ನೆನೆದು ಕೊಂಡರು. ಆದರೂ ಹಾಜರಿ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು.

ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಮೂರು ಗಂಟೆಗೆ : ದೊಡ್ಡ ಸಾಹೇಬರು ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದರು. ನಾನು ಹೋಗಿ ಅವರ ಮುಂದೆ ವಿನಯದಿಂದ ನಿಂತು ಕೊಂಡೆನು. ನಾನು ಮಾಡಿದ ಕೆಲವು ತಪ್ಪುಗಳ ಸಲುವಾಗಿ ಅವರು ನನಗೆ

ಎಚ್ಚರಿಸಿದರು. "ನೀವು ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಸಂಬಳಪತ್ರವನ್ನು ತಯಾರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತೊಂದರೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಮುಂದಿನ ಸಲ ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ಮಾಡಿರಿ" ಎಂದರು.

ನಾಲ್ಕೂವರೆ ಗಂಟೆಗೆ : ಕಾರ್ಯಾಲಯದ ಪರಸ್ಪರ ಸಹಕಾರೀ ಬ್ಯಾಂಕಿನಿಂದ ಸಾಲವನ್ನು ಬೇಡುವುದಕ್ಕೆ ಹೋದೆನು. ನನ್ನ ಗೆಳೆಯರಾದ ದಾತೆ ಹಾಗೂ ಪವಾರ ಇವರಿಗೆ ಜಾಮೀನು ಆಗಿರೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡೆನು. ಅವರು ಅಲ್ಲಗಳೆದರು. ವಾಜಪೇಯಿಯವರು ನಾನು ಬ್ಯಾಂಕಿನಿಂದ ಸಾಲತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳಬಾರದು ಎಂದು ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿದರು. ಶ್ರೀ ಮಿಶ್ರ ಇವರಂತೂ ನಾನು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದ ಹಾಗೆ ಖರ್ಚು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ನನ್ನನ್ನೇ ಹಳಿದರು.

ಸಾಯಂಕಾಲ ಎಂಟು ಗಂಟೆಗೆ : ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಚಿಕ್ಕವಳಾದ ಜಯಶ್ರೀ "ಅಪ್ಪಾ ನನಗೆ ಗಾಯನ ಕಲಿಯಬೇಕು ಎಂದೆನಿಸುತ್ತದೆ" ಎಂದಳು. ನನಗೂ ಹಾಗೆಯೇ ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅವಳಿಗೆ ಗಾಯನ ಕ್ಲಾಸಿಗೆ ಹಾಕಬೇಕು ಎಂದರೆ ಇಪ್ಪತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಫೀ ಕೊಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅದು ನನಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅದಲ್ಲದೆ "ಇವಳು" ಹುಡುಗಿಯರನ್ನು ಗಾಯನ ಕ್ಲಾಸಿಗೆ ಕಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ಒಳ್ಳೆಯದಾಯಿತು. ಇವಳ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿ "ಕ್ಲಾಸಿಗೆ ಹೋಗಬೇಡ" ಎಂದರಾಯಿತು.

ರಾತ್ರಿ ಒಂಬತ್ತು ಗಂಟೆಗೆ : ಊಟ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಕೊಂಚ ಸಮಯ ಮನೆಯ ಜನರೊಡನೆ ಮಾತಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದೆನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನೆರೆಮನೆಯ ಕಾಶೀನಾಥ ಪಂತರು ಇಸ್ಪೇಟು ಆಡಲಿಕ್ಕೆ ಕರೆ ಕಳಿಸಿದರು. ನಾನು ಶರ್ಟು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟೆ. "ಇವಳಿಗೆ" ನಾನು ಇಸ್ಪೇಟು ಆಡುವುದು ಸೇರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ "ಹೋಗ ಬೇಡಿರಿ" ಎಂದು ನನಗೆ ಹೇಳಿದಳು. ಆಗ ನಾನು ಕೇಳಿದೆ "ರಾತ್ರಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಆಟ ಆಡಿದರೆ ಏನು ತಪ್ಪು ಆಗುತ್ತದೆ?" ಅವಳು ಅಂದಳು "ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಆಡಿದರೆ ಏನೂ

ತಪ್ಪಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನೀವು ಆಡಲಿಕ್ಕೆ ಕುಳಿತರೇ ನಿಮಗೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಯಾವ ಮಾತಿನ ಪರಿವೆಯೂ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾಶೀನಾಥ ಪಂತರ ಮಗನಿಗೆ ಮೈಯಲ್ಲಿ ನೆಟ್ಟಗಿಲ್ಲ. ಅವರ ಮನೆಯವರು, ಪಾರ್ವತಿಬಾಯಿಯವರು, ಇಡಿಯ ದಿನ ಅವನ ಆರೈಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಶೀನಾಥ ಪಂತರು ಮಗನ ಹತ್ತಿರ ಕೂಡಬಾರದೇ? ಅವರು ಆಟಕ್ಕೆ ಕುಳಿತರೆ ಹೇಗಾದಿತು? ನೀವು ಹೋಗಬೇಡಿರಿ ಅಂದರೆ ಅವರು ತಾವಾಗಿ ಮಗನ ಕಡೆಗೆ ಲಕ್ಷ ಕೊಡುವರು" ನಾನು ಅವಳ ಮಾತನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು "ಒಳ್ಳೆಯದು" ಅಂದೆ.

वाचन पाठ

गुणप्पांची रोजनिशी

कुलकर्णी गणाप्पा हा एक मध्यम वर्गीय गृहस्थ. तो दादरमध्ये एका चाळीत बायको आणि आपल्या तीन मुलींबरोबर राहतो. त्याचे वय छत्तीस वर्षांचे. तो सरकारी कचेरीतील एक कारकून आहे. तो रोज ठळक ठळक गोष्टी आपल्या रोजनिशीत लिहून ठेवतो. तीतील एका पानावर त्याने असे लिहून ठेविले आहे.

सोमवार, जून १९५१

सकाळी सात वाजता : आम्ही चहा घेत असताना "ही" म्हणाली की दुर्गादेवीला नवस केल्यामुळे सुमती (थोरली मुलगी) चा गोवर निघाला. ही देवीची कृपा होय.

सकाळी साडे आठ वाजता : "हिने" शिवलेला फ्राक काहीतरीच झाला आहे म्हणून विजया, मधली मुलगी, रडत होती. कापड देखील जाड आहे म्हणे. तिच्या मैत्रिणी श्रीमंतांच्या घराण्यांतील आहेत. त्या तिचा फ्राक पाहून तिची टिंगल करतात म्हणे. करु देत. मला अधिक पगार

मिळत असता तर मी देखील तिला चांगल्या कापडाचा फ्राक शिवून दिला असता. मला सुध्दा तलम धोतर फार आवडते पण पैसे कोठून आणावयाचे? असो. त्या बिचाऱ्या चिमुकल्या मुलीला असल्या गोष्टी समजत नाहीत. ती चांगली मुलगी आहे. दिवाळीला रेशमी आणि जरीचा फ्राक-परकर शिवून देतो असे म्हटले तर तिचे समाधान होते.

सकाळी दहा वाजता : लोकल गाडीत चिकार गर्दी होती. फूटबोर्डवर उभे राहणे, बाहेर लोबकळून उभे राहणे म्हणजे गुन्हा. म्हणून घुसून आत शिरलो लोकांच्या अंगांशी अंग घासून दुखू लागले. कपडयाची इस्त्री देखील खराब झाली.

बारा वाजता : हाजरी बुकांत सही करावयाची पार विसरलो. आठवण होताच सुपरिंटेंडेंटांच्या पुढे जाऊन "सही करायला विसरलो" म्हणालो. त्याना वाटले की मी काहीतरी सबब सांगतो आहे. तरी देखील त्यानी हाजरी बुक दिले.

दुपारी तीन वाजता : मोठया साहेबांनी मला बोलविले मी जाऊन त्यांच्या पुढे अदबीने उभा राहिलो. मी केलेल्या काही चुकांबद्दल त्यानी माझी हजेरी घेतली "तुम्ही वेळेवर पगार पत्रक तयार करत नाही त्यामुळे सर्वांनाच त्रास होतो. पुढच्या खेपेस लवकर बनवा असे म्हणाले.

साढेचार वाजता :- कार्यालयाच्या परस्पर सहकारी बँकेतून कर्ज मागण्यासाठी गेलो. माझे स्नेही दाते आणि पवार याना जामीन होण्यास विनविले. त्यांनी नकार दिला. वाजपेयी यांनी मी बँकेतून कर्ज काढू नये असा उपदेश केला. श्री मिश्र यानी तर मी मनमाने खर्च करणारा म्हणून मलाच दोष दिला.

संध्याकाळी ७ वाजता :- भाजीपाला विकत घेण्यासाठी बाजारातून फिरलो. पालेभाजी, मुळा ह्या भाज्या स्वस्त मिळतात. पण आमच्या घरी त्या

कोणालाच आवडत नाहीत. त्यांना कांदे, बटाटे, टमाटे, कोबी, पडवळ हे हवेत. ते फार महाग असतात. म्हणून आठवड्यांत एकदाच आणतो.

संध्याकाळी आठ वाजता :- सगळ्यात धाकटी जयश्री "बाबा मला गायन शिकण्याची हौस आहे" म्हणाली. मलाही तसेच वाटते, पण तिला गायनाच्या क्लासांत घालावयाचे म्हटले तर महिना वीस रुपये फी द्यावी लागते. ती मला परवडत नाही. शिवाय "हिला" देखील मुलींना गायनाच्या क्लासांत पाठविणे पसंत नाही. बरे झाले हिच्याकडे बोट दाखवून "क्लासांत जायचे नाही" म्हटले म्हणजे झाले.

रात्री नऊ वाजता :- जेवण केल्यावर थोडा वेळ घरातील मंडळीशी गप्पा मारत बसलो होतो. इतक्यांत शेजारच्या काशीनाथ पंतांनी पत्ते खेळण्यासाठी बोलावले. मी शर्ट घालून येतो असे सांगून मोकळा झालो. "हिला" मी पत्ते खेळलेले आवडत नाही. म्हणून ती मला 'जाऊ नका' असे म्हणाली तेव्हा मी तिला विचारले रात्रीचे थोडा वेळ खेळल्याने काय बिघडते? ती म्हणाली थोडा वेळ खेळल्याने काही बिघडत नाही हे खरे, पण तुम्ही खेळावयास बसलात म्हणजे तुम्हा सर्वांना कोणत्याही गोष्टीचे भान राहात नाही. काशीनाथ पंतांच्या मुलाची तब्येत बरी नाही. त्यांची मंडळी, पार्वतीबाई, दिवसभर त्याची शुश्रूषा करत आहेत. रात्रीचे काशीनाथ पंतांनी मुलापाशी बसू नव्हे काय? ते खेळावयाला बसले तर ते कसे चालेल? तुम्ही जाऊ नका, म्हणजे ते आपोआप मुलाकडे लक्ष देतील. मी तिचे म्हणणे मान्य करून "बरे" म्हटले.

शब्दार्थ

कन्नड भाषा उत्तर कर्नाटकात आणि जुन्या म्हैसूर भागात वेगवेगळ्या प्रकारे बोलली जाते. उत्तर कर्नाटकातील भाषा मराठीच्या वळणावरची आहे. त्यांतील काही शब्द आणि वाक्प्रचार (*idioms*) म्हैसूरकडच्या लोकाना समजत नाहीत. त्या उलट म्हैसूर कडील काही शब्द उत्तरेकडील सामान्य

माणसाना समजत नाहीत. यासाठी शक्य तो सर्वांना समजेल अशी शब्दावली उपयोगात आणून सामान्य व्यवहारासाठी उपयोगी पडणाऱ्या धड्यांची योजना केली गेली आहे. त्या शिवाय मराठीत नामपदांची अनेकवचने, कर्मणी प्रयोग यांचा सर्रास उपयोग केला जातो तसा तो कानडीत केला जात नाही. उदा. मातु, ए.व. मातुगळु अ.व. असे असून देखील गोष्ट - मातु. गोष्टी - मातु, असेच रूप सामान्य व्यवहारात राहते. "मातुगळु" म्हणजे चुकीचे नाही पण आवश्यक ही नाही. त्याचप्रमाणे प्रथम पुरुष एक वचनात 'होदॆनु' (गेलो) ऐवजी 'होदॆ', हेच रूप प्रचारात आहे.

हॆन्डति	ಹೆಂಡತಿ	बायको
हॆण्णुमक्कळु	ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು	बायका, मुली
ऒडने	ಒಡನೆ	बरोबर
वयस्सु	ವಯಸ್ಸು	वय
संगति	ಸಂಗತಿ	गोष्ट, घटना
दिनचरि (पट्टि)	ದಿನಚರಿ (ಪಟ್ಟಿ)	रोजनिशी
बरॆदिडु	ಬರೆದಿಡು	लिहून ठेवणे
बेडिकॊळ्ळु	ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳು	नवस करणे, "मागून घेणे"
वासियागु	ವಾಸಿಯಾಗು	(दुखणे) बरे होणे
हॊलिद	ಹೊಲಿದ	शिवलेला
असड्डाळ	ಅಸಡ್ಡಾಳ	ढगळ
दप्प	ದಪ್ಪ	जाड
गॆळति	ಗೆಳತಿ	मैत्रीण
मनॆतन	ಮನೆತನ	कुटुंब
गेलिमाडु	ಗೇಲಿಮಾಡು	टिंगल करणे, टर उडविणे
माडलि	ಮಾಡಲಿ	करोत
संबळ	ಸಂಬಳ	पगार
सिक्कुत्तिद्दरॆ	ಸಿಕ್ಕುತ್ತಿದ್ದರೆ	मिळत असता तर
नानू	ನಾನೂ	मी, सुद्धा

होलिसि कोड-बहुदागित्तु	ಹೊಲಿಸಿಕೊಡ ಬಹುದಾಗಿತ್ತು	शिववून दिले असते
ननगू	ನನಗೂ	मला सुद्धा
नयवाद	ನಯವಾದ	तलम
सेरु	ಸೇರು	आवडणे
रोक्क	ರೊಕ್ಕ	पैसे
ऍल्लिंद तरुवुदु	ಎಲ್ಲಿಂದ ತರುವುದು	कोठून आणावयाचे
इरलि	ಇರಲಿ	असो
पाप	ಪಾಪ	बिचारी (मुलगी)
ऑळ्ळेय	ಒಳ್ಳೆಯ	चांगली
जरतारिय	ಜರತಾರಿಯ	जरीचे
होलिसि	ಹೊಲಿಸಿ	शिववून
हेळिदरे	ಹೇಳಿದರೆ	सांगितले तर
अनिसु	ಅನಿಸು	वाटणे (समाधान)
तुंब	ತುಂಬ	फार
दट्टणि	ದಟ್ಟಣಿ	गर्दी
जोतुनिल्लुवुदु	ಜೋತುನಿಲ್ಲುವುದು	लोंबकळून उभे राहणे
नुग्गि	ನುಗ್ಗಿ	घुसून
सेरु (होगु)	ಸೇರು (ಹೊಗು)	शिरणे
तिक्कि	ತಿಕ್ಕಿ	घासून
नोवु (आगु)	ನೋವು (ಆಗು)	दुख (दुखापत) होणे
इस्त्रियू हाळायितु	ಇಸ್ತ್ರೀಯೂ ಹಾಳಾಯಿತು	इस्तीरी सुध्दा बिघडली
मरॆतुबिट्टॆ	ಮರೆತುಬಿಟ್ಟೆ	विसरून गेलो
नॆनपुआगु	ನೆನಪು ಆಗು	आठवणे
आगुत्तलॆ	ಆಗುತ್ತಲೆ	होताच
एनो	ಏನೋ	काहीतरी
नॆप	ನೆಪ	सबब, निमित्त

नॆनॆदुकॊळ्ळु	ನೆನೆದುಕೊಳ್ಳು	समजणे, समजूत करून घेणे
नितुकॊळ्ळु	ನಿಂತುಕೊಳ್ಳು	उभा राहणे
कॆलवु	ಕೆಲವು	काही
तप्पु	ತಪ್ಪು	चूक
सलुवागि	ಸಲುವಾಗಿ	साठी, बद्दल
ऎच्चरिसु	ಎಚ್ಚರಿಸು	जागे करणे, हजेरी घेणे
समयक्के सरियागि	ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿ ಯಾಗಿ	वेळेवर
तॊन्दरॆ	ತೊಂದರೆ	त्रास
मुंदिनसल	ಮುಂದಿನ ಸಲ	पुढच्या खेपेस
जाग्रतेयागि	ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ	लवकर (सामान्यउत्तरेकडील बोलीत "लगू = ಲಗೂ)
साल	ಸಾಲ	कर्ज
बेडुवुदक्के	ಬೇಡುವುದಕ್ಕೆ	मागण्यासाठी
गॆळॆय	ಗೆಳೆಯ	मित्र
केळिकॊळ्ळु	ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳು	विनविणे
अल्लगळॆ	ಅಲ್ಲಗಳೆ	नकार देणे
मनस्सिगॆ बंदंतॆ	ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಂತೆ	मनमाने
हळि	ಹಳಿ	नावे ठेवणे, दोष देणे
कायिपल्ले	ಕಾಯಿಪಲ್ಲೆ	भाजीपाला
हसि सोप्पु	ಹಸಿಸೊಪ್ಪು	पालेभाजी
अड्डाडु	ಅಡ್ಡಾಡು	फिरणे, फेरी मारणे
मुल्लंगि (मूलंगि)	ಮುಲ್ಲಂಗಿ (ಮೂಲಂಗಿ)	मुळा
सोवि (अग्ग)	ಸೋವಿ (ಅಗ್ಗ)	स्वस्त
उळ्ळॆगड्डॆ	ಉಳ್ಳೇಗಡ್ಡೆ	कांदा (म्हैसूरकडे ईरूळ्ळि = ಈರುಳ್ಳಿ)

बटाटे	ಬಟಾಟೆ	बटाटे (म्हैसूरकडे आलूगड्डे = ಆಲೂಗಡ್ಡೆ)
क्याबीज	ಕ್ಯಾಬೀಜ	कोबी (म्हैसूरकडे कोसुगड्डे = ಕೋಸುಗಡ್ಡೆ)
हागलकायि	ಹಾಗಲಕಾಯಿ	पडवळ
बेकु	ಬೇಕು	हवे, पाहिजे
तुट्टि (दुबारि)	ತುಟ್ಟಿ (ದುಬಾರಿ)	महाग
वार	ವಾರ	आठवडा
चिक्कवळु	ಚಿಕ್ಕವಳು	लहान
कलि	ಕಲಿ	शिकणे
हागेये	ಹಾಗೆಯೇ	तसेच
तिंगळु	ತಿಂಗಳು	महिना
कोडबेकागुत्तदे	ಕೊಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ	(फी) द्यावी लागते (म्हैसूरकडे= कट्टबेकागुत्तदे = ಕಟ್ಟಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ)
साध्यविल्ल	ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ	अशक्य आहे, परवडत नाही
अदल्लदे	ಅದಲ್ಲದೆ	त्या शिवाय
ओप्पु	ಒಪ್ಪು	मान्य, पसंत करणे
"इवळ" मेले हाकि	ಇವಳ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿ	हिच्याकडे बोट दाखवून
ऎंदरायितु	ಎಂದರಾಯಿತು	म्हणजे झाले (पुरे)
हरटेहोडे	ಹರಟೆಹೊಡೆ	गप्पा मारणे
नेरेमने	ನೆರೆಮನೆ	शेजार
इस्पेटु	ಇಸ್ಪೇಟು	पत्ते
निज	ನಿಜ	खरे (उत्तरेकडे "खरे" च म्हणतात)
परिवे	ಪರಿವೆ	भान
मैयल्लिनेट्टगिल्ल	ಮೈಯಲ್ಲಿ ನೆಟ್ಟಗಿಲ್ಲ	तब्येत बरी नाही
मनेयवरु	ಮನೆಯವರು	मंडळी (बायको)

इडिय	ಇಡಿಯ	सबंध, संपूर्ण
आरैके	ಆರೈಕೆ	शुश्रूषा
हेगेआदीतु	ಹೇಗೆ ಆದೀತು	कसे चालेल
हत्तिर	ಹತ್ತಿರ	जवळ
ओळ्ळेयदु	ಒಳ್ಳೆಯದು	बरे, ठीक

अभ्यास (१७)

१. खालील रुपे ओळखा.

१. ಹೋಗಲಿ, ಬಿಡನು, ಬಂದಾನು, ತಿಂದನು, ಬಾರನು.

२. खालील मराठी शब्दांचे समानार्थी कानडी शब्द लिहा.

१. (तो) येऊ शकत नाही
२. (ती) येण्याची शक्यता आहे
३. (गाडी) वेळेवर येईल
४. जाऊदे
६. (तो) झोपला

२. खालील वाक्यांचे मराठीत भाषांतर करा.

೧. ದೇವರು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕಾಪಾಡಲಿ
೨. ನಾವು ನಾಳೆ ಶಾಲೆಗೆ ಬರಲಾರೆವು
೩. ಮಳೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಿದ್ದರೆ ಬತ್ತ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆದೀತು
೪. ನಾನು ಎಲ್ಲಿ ಕೂಡಲಿ ?
೫. ಅವನು ಯಾವಾಗ ಬಂದನೆಂಬುದನ್ನು ನಾನು ಅರಿಯೆ

३. खालील वाक्यांचे कानडीत अनुवाद करा.

१. सगळे पैसे खर्च करु नको
२. ही अशीच असू दे
३. मी नवा कोट घालतो (ಹಾಕು, ತೊಡು)
४. कुली एवढे ओझे वाहणार नाही
५. गावकऱ्यांनी विहीर खणली

१८ | धडा अठरावा
೧೮ | ಪಾಠ ಹದಿನೆಂಟು पाठ हदिनेन्टु

कर्मणी प्रयोग आणि कांही क्रिया रुपे
ಕರ್ಮಣಿ ಪ್ರಯೋಗ ಮತ್ತು ಕೆಲವು ಕ್ರಿಯಾರೂಪಗಳು

कन्नड भाषेत कर्मणी प्रयोग सामान्य व्यवहारात आढळत नाही. संस्कृत आणि इंग्रजी भाषेच्या अनुषंगाने कर्मणी प्रयोगाची नक्कल कानडीतही केली गेली आहे व तमिळ भाषेतील कर्मणी प्रमाणे "अलपडु" या प्रत्ययाच्या सहाय्याने कर्मणी प्रयोगाची रुपे बनविली जातात.

कर्तरी

भीम लाडू खातो

ಭೀಮನು ಉಂಡಿಯನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಾನೆ

भीमाने लाडू खाल्ला

ಭೀಮನು ಉಂಡಿಯನ್ನು ತಿಂದನು

कर्मणी

भीमाकडून लाडू खाल्ला जातो

ಭೀಮನಿಂದ ಉಂಡಿಯು ತಿನ್ನಲ್ಪಡುತ್ತದೆ

भीमाकडून लाडू खाल्ला गेला

ಭೀಮನಿಂದ ಉಂಡಿಯು ತಿನ್ನಲ್ಪಟ್ಟಿತು

भूतकाळी सकर्मक कर्तरी प्रयोगात कन्नड व मराठी भाषेची प्रमुख वैशिष्ट्ये नजरेस येतात. मराठी आणि इतर काही संस्कृतोद्भव भाषतून कर्त्याला "ने" किंवा तत्सम प्रत्यय लागतो तसा कानडी आणि इतर द्राविडी भाषातून लागत नाही, शिवाय मराठीत क्रियापदही कर्मानुसार असते तर ते कानडीत कर्त्याला अनुसरून असते.

कर्तरी

भीमाने लाडू खाल्ला
ಭೀಮನು ಉಂಡಿಯನ್ನು ತಿಂದನು

द्रौपदीने खारीक खाल्ली
ದ್ರೌಪದಿಯು ಉತ್ತತ್ತಿಯನ್ನು ತಿಂದಳು

मांजराने उंदीर खाल्ला
ಬೆಕ್ಕು ಇಲಿಯನ್ನು ತಿಂದಿತು

कर्मणी

भीमाकडून लाडू खाल्ला गेला
ಭೀಮನಿಂದ ಉಂಡಿಯು ತಿನ್ನಲ್ಪಟ್ಟಿತು

द्रौपदीकडून खारीक खाल्ली गेली
ದ್ರೌಪದಿಯಿಂದ ಉತ್ತುತ್ತೆಯು ತಿನ್ನಲ್ಪಟ್ಟಿತು

मांजराकडून उंदीर खाल्ला गेला
ಬೆಕ್ಕಿನಿಂದ ಇಲಿಯು ತಿನ್ನಲ್ಪಟ್ಟಿತು

कन्नड भाषी लोकांच्या मराठी भाषेत "भीम लाडू खाल्ला", "द्रौपदी खारीक खाल्ली", "मांजर उंदीर खाल्ले" असे प्रकार आढळतात याचे मुख्य कारण कानडी व मराठी भाषेतील सकर्मक भूतकाळी क्रियापदांच्या रचना वेगवेगळ्या आहेत हे होय.

कर्मणी प्रयोग

		वर्त.	भूत.	भविष्य.	आज्ञार्थ.	निषेध किंवा नकार
	ऑत्तु	ऑत्तल्पडुत्ताने	ऑत्तल्पट्टनु	ऑत्तल्पडुवनु	ऑत्तल्पडलि	ऑत्तल्पडनु
	ಒತ್ತು	ಒತ್ತಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ	ಒತ್ತಲ್ಪಟ್ಟನು	ಒತ್ತಲ್ಪಡುವನು	ಒತ್ತಲ್ಪಡಲಿ	ಒತ್ತಲ್ಪಡನು
	नंबु	नंबल्पडुत्ताने	नंबल्पट्टनु	नंबल्पडुवनु	नंबल्पडलि	नंबल्पडनु
	ನಂಬು	ನಂಬಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ	ನಂಬಲ್ಪಟ್ಟನು	ನಂಬಲ್ಪಡುವನು	ನಂಬಲ್ಪಡಲಿ	ನಂಬಲ್ಪಡನು
द्वि. पु. ए. व.	हुडुकु	हुडुकल्पडुत्ती	हुडुकल्पट्टे	हुडुकल्पडुवि	हुडुकल्पडु	हुडुकल्पडे
	ಹುಡುಕು	ಹುಡುಕಲ್ಪಡುತ್ತೀ	ಹುಡುಕಲ್ಪಟ್ಟೆ	ಹುಡುಕಲ್ಪಡುವಿ	ಹುಡುಕಲ್ಪಡು	ಹುಡುಕಲ್ಪಡೆ
प्र. पु. ए, व.	बळसु	बळसल्पडुत्तेने	बळसल्पट्टेनु	बळसल्पडुवेनु	बळसल्पडबेकु	बळसल्पडेनु
	ಬಳಸು	ಬಳಸಲ್ಪಡುತ್ತೇನೆ	ಬಳಸಲ್ಪಟ್ಟೆನು	ಬಳಸಲ್ಪಡುವೆನು	ಬಳಸಲ್ಪಡಬೇಕು	ಬಳಸಲ್ಪಡೆನು
प्र. अनेक व.	होगळु	हागळल्पडुत्तेवे	होगळल्पट्टेवु	होगळल्पडुवेवु	होगळल्पडुवा	होगळल्पडेवु
	ಹೊಗಳು	ಹೊಗಳಲ್ಪಡುತ್ತೇವೆ	ಹೊಗಳಲ್ಪಟ್ಟೆವು	ಹೊಗಳಲ್ಪಡುವೆವು	ಹೊಗಳಲ್ಪಡುವಾ	ಹೊಗಳಲ್ಪಡೆವು
तृ. पु. नंपु. ए. व.	ऍळॆ	ऍळॆयल्पडुत्तदे	ऍळॆयल्पट्टितु	ऍळॆयल्पडुवुदु	ऍळॆयल्पडलि	ऍळॆयल्पडदु
	ಎಳೆ	ಎಳೆಯಲ್ಪಡುತ್ತದೆ	ಎಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿತು	ಎಳೆಯಲ್ಪಡುವುದು	ಎಳೆಯಲ್ಪಡಲಿ	ಎಳೆಯಲ್ಪಡದು

२ पुरुष निरपेक्ष (Impersonal) कर्मणी प्रयोग

मराठीत 'केले जाते' या अर्थी "करण्यात येते" म्हणतात तसे आधुनिक कन्नड भाषेतही एका नव्या पध्दतीने हा अर्थ व्यक्त करतात. अर्थाच्या दृष्टीने या प्रयोगाला कर्मणी प्रयोगच म्हणता येईल यांत तृतीया विभक्तिरूपी कर्ता नसतो. कर्म द्वितीया विभक्तीत असते आणि क्रियापद नेहमी तृतीय पुरुष नपुंसकलिंगी एकवचनात असते, आणि काला प्रमाणे बदलते.

धातुचे रुप { धातु + अलु + आगु
माडु + अलु + आगु = माडलागु }

कर्तरी नानु ई केलसवन्नु माडुत्तेने.
ನಾನು ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

पुरुषनिरपेक्ष ई केलसवन्नु माडलागुत्तदे.
ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

अवनु केलसवनु माडुत्ताने.
ಅವನು ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

केलसवन्नु माडलागुत्तदे.
ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

नम्मल्लि उत्तम बट्टेगळन्नु होलियुत्तेवे.
ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಹೊಲಿಯುತ್ತೇವೆ.

नम्मल्लि उत्तम बट्टेगळन्नु होलियलागुत्तदे.
ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಹೊಲಿಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

कर्तरी सभेयल्लि अनेक जनरु भाषणगळन्नु माडिदरु.
ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಜನರು ಭಾಷಣಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರು.

कर्मगी	सभॆयल्लि अनेक जनरिंद भाणणगळु माडल्पट्टवु ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಜನರಿಂದ ಭಾಷಣಗಳು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟವು
पृ. निर.	सभॆयल्लि भाषणगळन्नु माडलायितु ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಷಣಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಾಯಿತು
कर्तरी	नावु मनॆयल्लि बट्टॆगळन्नु ऒगॆयुत्तेवॆ ನಾವು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಒಗೆಯುತ್ತೇವೆ
कर्मगी	नम्मिंद मनॆयल्लि बट्टॆगळु ऒगॆयल्पडुत्तवॆ ನಮ್ಮಿಂದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಟ್ಟೆಗಳು ಒಗೆಯಲ್ಪಡುತ್ತವೆ
पु. नि.	मनॆयल्लि बट्टॆगळन्नु ऒगॆयलागुत्तदॆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಒಗೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ
कर्तरी	नाळॆ जनरु देवर पूजॆयन्नु माडुवरु ನಾಳೆ ಜನರು ದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುವರು
कर्मणी	नाळॆ जनरिंद देवर पूजॆयु माडल्पडुवुदु ನಾಳೆ ಜನರಿಂದ ದೇವರ ಪೂಜೆಯು ಮಾಡಲ್ಪಡುವುದು
पु. नि.	नाळॆ देवर पूजॆयन्नु माडलागुवुदु ನಾಳೆ ದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುವುದು
कर्तरी	अरसनु प्रजॆय रक्षणवन्नु माडियानु ಅರಸನು ಪ್ರಜೆಯ ರಕ್ಷಣವನ್ನು ಮಾಡಿಯಾನು
कर्मणी	अरसनिंद प्रजॆय रक्षणवु माडल्पट्टीतु ಅರಸನಿಂದ ಪ್ರಜೆಯ ರಕ್ಷಣವು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟೀತು
पु. नि.	प्रजॆय रक्षणवन्नु माडलादीतु ಪ್ರಜೆಯ ರಕ್ಷಣವನ್ನು ಮಾಡಲಾದೀತು

मराठीतील संदेह वाचक "जर" – "तर" हा वाक्प्रकार कानडीतही आहे पण "जर" व "तर" या शब्दांची कानडी रूपे मात्र नसतात.

क्रियापदाची रूपे

तृतीय पुरुष पुल्लिंग एकवचनी भूतकाळी क्रियापदाचे प्रत्यय गाळून त्या एवजी " रे " जोडल्याने संदेहवाचक क्रियापदाचे रूप बनते.

धातु	तृ. पु. पुल्लिंगी एकवचन	संदेहवाचक
माडु	माडिदनु	माडिद + रे = केलेतर
ಮಾಡು	ಮಾಡಿದನು	ಮಾಡಿದ + ರೆ
सुत्त	सुत्तिदानु	सुत्तिद + रे = गुंडाळलेतर
ಸುತ್ತು	ಸುತ್ತಿದಾನು	ಸುತ್ತಿದ + ರೆ
बिडु	बिट्टानु	बिट्ट + रे = सोडलेतर
ಬಿಡು	ಬಿಟ್ಟಾನು	ಬಿಟ್ಟ + ರೆ
बरु	बंदानु	बंद + रे = आल्यास
ಬರು	ಬಂದಾನು	ಬಂದ + ರೆ

जर तुम्ही वेळेवर आलात तर बरे होईल.
ನೀವು ವೇಳೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬಂದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುವುದು

जर तुम्ही वेळेवर आला नाहीत तर तुम्हास दंड होईल
ನೀವು ವೇಳೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬರದೆ ಇದ್ದರೆ† ನಿಮಗೆ ದಂಡವಾಗುವುದು

†निषेध व्यक्त करताना बंदरे (आलात) च्या ऐवजी "बरदे-इद्दरे" (आला नाहीत तर) म्हणतात.

नोडिदरे	ನೋಡಿದರೆ	पाहिले तर
नोडदे इद्दरे	ನೋಡದೆ ಇದ್ದರೆ	पाहिले नाही तर

कुळितर	ಕುಳಿತರೆ	बसाल तर
कूडदे इद्दरे	ಕೂಡದೆ ಇದ್ದರೆ	बसला नाहीत तर
तंदरे	ತಂದರೆ	आणलेस तर
तरदे इद्दरे	ತರದೆ ಇದ್ದರೆ	आणले नाहीस तर
सुट्टरे	ಸುಟ್ಟರೆ	जाळले जळाले } तर
सुडदे इद्दरे	ಸುಡದೆ ಇದ್ದರೆ	जाळले जळाले } नाही तर
होदरे	ಹೋದರೆ	गेल्यास
होगदिद्दरे	ಹೋಗದಿದ್ದರೆ	गेला नाहीत तर

(४) क्रियानुगुण्य (Syntax)

कोणत्याही एका वाक्यांत एकापेक्षा अधिक कर्ते असल्यास त्यांस अनुसरून क्रियापदाचे रूप बनवावे लागते.

आनेयू, कुदुरेयृ, ऑन्टेयू, मनुष्यरू, बंदरु
ಆನೆಯೂ, ಕುದುರೆಯೂ, ಒಂಟೆಯೂ, ಮನುಷ್ಯರೂ ಬಂದರು
हत्ती, घोडा, उंट, आणि माणसे आली

येथे मनुष्यरु, (पु. अनेकवचन) शेवटी आल्यामुळे पु. अनेवचनातील क्रियापद आले.

मनुष्यरू, कुदुरेगळू, आनेगळू, दनगळू बंदुवु
ಮನುಷ್ಯರೂ, ಕುದುರೆಗಳೂ, ಆನೆಗಳೂ, ದನಗಳೂ ಬಂದುವು
माणसे, घोडे, हत्ती आणि गुरे आली

येथे दनगळु (पु. न. अनेकवचन) शेवटी आल्यामुळे बंदुवु असे क्रियापद आले.

बेटेगारनू नायिगळू बंदुवु (नपुंसक)
ಬೇಟೆಗಾರನೂ, ನಾಯಿಗಳೂ ಬಂದುವು
शिकारी आणि कुत्री आली

नायिगळू, बेटेगारनू बंदरु (पुल्लिंग)
ನಾಯಿಗಳೂ, ಬೇಟೆಗಾರನೂ ಬಂದರು
कुत्री आणि शिकारी आले

सर्वनामे

एकाहून अधिक सर्वनामे कर्तृपदी असताना;

१. अवळू, नीनू कूडि बंदिरि (द्वि. पु.)
ಅವಳೂ, ನೀನೂ ಕೂಡಿ ಬಂದಿರಿ
ती आणि तू मिळून आलात.

द्वितीय पुरूषात मात्र सर्वनामांचा क्रम कसाही असला तरी द्वितीय पुरूषातच क्रियापद राहते.

नीनू, अवळू कूडि बंदिरि (द्वि. पु.)
ನೀನೂ, ಅವಳೂ ಕೂಡಿ ಬಂದಿರಿ
तू आणि ती मिळून आलात.

२. नानू, अवनू, नीनू बंदेवु (प्र. पु.)
ನಾನೂ, ಅವನೂ, ನೀನೂ ಕೂಡಿ ಬಂದೆವು.
मी, तो आणि तू आलो

नीनू नानू, अवनू बंदेवु
ನೀನೂ, ನಾನೂ, ಅವನೂ ಬಂದೆವು
तू, मी, आणि तो आलो

अवनू, नीनू, नानू उंडेवु
ಅವನೂ, ನೀನೂ, ನಾವು ಉಂಡೆವು
तो, तू आणि मी जेवलो.

५. क्रियापदाचे कार्य भागवणारे स्वतंत्र शब्द

प्रत्येक वाक्यात क्रियापद आवश्यकच असते असे नाही. त्याचे कार्य करू शकणारे स्वतंत्र शब्द कानडीत आहेत व त्याचे रूप अविकृत राहते.

१. उंटु अवनिगे विवेक उंटु
ಉಂಟು ಅವನಿಗೆ ವಿವೇಕ ಉಂಟು
आहे त्याला विवेक आहे

ननगे मगनु उंटु
ನನಗೆ ಮಗನು ಉಂಟು
मला मुलगा आहे.

२. बेकु ननगे स्वल्प हण बेकु
ಬೇಕು ನನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಣಬೇಕು
हवे मला थोडे पैसे पाहिजेत.

३. बेड नीनु केलस माडुवुदू बेड
ಬೇಡ ನೀನು ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದೂ ಬೇಡ
नको तुझे काम करणे नको आणि

नानु संबळ कोडुवुदू बेड
ನಾನು ಸಂಬಳ ಕೊಡುವುದೂ ಬೇಡ
मी पगार द्यावयालाही नको

४. इल्ल हल्लु इद्दाग कडले इल्ल कडले इद्दाग हल्लु इल्ल
ಇಲ್ಲ ಹಲ್ಲು ಇದ್ದಾಗ ಕಡಲೆ ಇಲ್ಲ ಕಡಲೆ ಇದ್ದಾಗ ಹಲ್ಲು ಇಲ್ಲ
नाही दांत असताना चणे नसतात आणि चणे असताना दात नसतात
(दोन्ही बाजूने दुर्दैव)

५. अल्ल   रामरायर मगनु सोमारीयल्ल

ಅಲ್ಲ   ರಾಮರಾಯರ ಮಗನು ಸೋಮಾರಿ ಅಲ್ಲ

नव्हे   रामरावांचा मुलगा आळशी नव्हे

६. अहुदु (हौदु) भारतदल्लि इरुववरु भारतीयरे अहुदु (हौदु)

ಅಹುದು ಭಾರತದಲ್ಲಿರುವವರು ಭಾರತೀಯರೇ ಅಹುದು (ಹೌದು) (ಹೌದು)

होय   भारतात राहणारे भारतीयच होत

प्रश्नार्थक

१. ಏನು, ಏಕೆ, ಯಾವಾಗ, ಎಂದು (काय, का, केंव्हा, कधी) ही अव्यये योजून प्रश्नार्थक वाक्ये बनविली जातात.

एनु = ಏನು = काय

निमगे हालु बेकेनु? = ನಿಮಗೆ ಹಾಲು ಬೇಕೇನು?

= तुम्हास दूध हवे काय?

२. ओ प्रत्यय क्रियापद, नाम, किंवा विशेषण यांच्या शेवटी ओ प्रत्यय लावून प्रश्नार्थक वाक्य बनविले जाते.

नम्म अण्णनु बंदनु	नम्य अण्णनु बंदनो?
ನಮ್ಮ ಅಣ್ಣನು ಬಂದನು	ನಮ್ಮ ಅಣ್ಣನು ಬಂದನೋ?
माझा भाऊ आला	माझा भाऊ आला काय?
इवनु निन्न तम्मनु	इवनु निन्न तम्मनो?
ಇವನು ನಿನ್ನ ತಮ್ಮನು	ಇವನು ನಿನ್ನ ತಮ್ಮನೋ?
हा तुझा भाऊ (धाकटा)	हा तुझा भाऊ काय?

आ कुदुरे बिळियदु आ कुदुरे बिळियदो ?
ಆ ಕುದುರೆ ಬಿಳಿಯದು ಆ ಕುದುರೆ ಬಿಳಿಯದೋ ?
तो घोडा पांढरा आहे तो घोडा पांढरा आहे काय ?

विकल्पात हा "ओ" ऐवजी "ए" हा प्रत्यय ही लावला जातो.

अवनु निन्ने नम्म मनेगे बंदिद्दने ?
ಅವನು ನಿನ್ನೆ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದನೇ ?
तो काल आमच्या घरी आला होता काय ?

इदु निन्न कुदुरे इदु निन्न कुदुरेये ?
ಇದು ನಿನ್ನ ಕುದುರೆ ಇದು ನಿನ್ನ ಕುದುರೆಯೋ ?
हा तुझा घोडा हा तुझा घोडा काय ?

आकळु कप्पादरे हालु कप्पे ?
ಆಕಳು ಕಪ್ಪಾದರೆ ಹಾಲು ಕಪ್ಪೇ ?
गाय काळी असली म्हणून काय दुधही काळे होईल ?

होय की नाही

१. नीनु नन्न जोतेगे बरुत्तीयो इल्लवो ?
ನೀನು ನನ್ನ ಜೊತೆಗೆ ಬರುತ್ತಿಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ?
तू माझ्या बरोबर येतोस की नाही ?

२. देवा, नी मायेयोळगो निन्नोळु मायेयो ?

–कनकदास

ದೇವಾ, ನೀ ಮಾಯೆಯೊಳಗೊ ನಿನ್ನೊಳು ಮಾಯೆಯೋ ?
देवा, तू मायेत आहेस की तुझ्यात माया आहे ?

३. ई दिन रजेयु इदेयो इल्लवो ननगे गोत्तिल्ल

ಈ ದಿನ ರಜೆಯು ಇದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ?

आज रजा आहे किंवा नाही हे मला माहीत नाही

बेकु, बेड, प्रमाणेच पण क्रियापदांसमवेत वापरली जाणारी पदे.

१. ननगे हण बेकागिदे (बेकु + आगि + इदे)

ನನಗೆ ಹಣ ಬೇಕಾಗಿದೆ (ಬೇಕು + ಆಗಿ + ಇದೆ)

मला पैसा हवा आहे

२. ननगे ऊरिगे होगुवुदु बेडवागिदे (बेडागिदे) (बेड + आगि + इदे)

ನನಗೆ ಊರಿಗೆ ಹೋಗುವುದು ಬೇಡವಾಗಿದೆ (ಬೇಕಾಗಿದೆ)

मला गावाला जाणे नको झाले आहे

३. अक्किय कोरते उंटागिदे (उंदु + आगि + इदे)

ಅಕ್କಿಯ ಕೊರತೆ ಉಂಟಾಗಿದೆ (ಉಂಟು + ಆಗಿ + ಇದೆ)

तांदळाचा तुटवडा झाला आहे

४. मनेयल्लि एनू इल्लवागिदे (इल्ल + आगिदे)

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಏನೂ ಇಲ್ಲವಾಗಿದೆ (ಇಲ್ಲ + ಆಗಿದೆ)

घरात काही नाहीसे झाले आहे

५. इदु मनेयल्लवेंदायितु (अल्ल + अेन्दु + आयितु)

ಇದು ಮನೆಯಲ್ಲವೆಂದಾಯಿತು (ಅಲ್ಲ + ಎಂದು + ಆಯಿತು)

हे घर नव्हे असे झाले (असा अर्थ झाला)

६. निंदकरु इरबेकु (इरु > अ + बेकु)
ನಿಂದಕರು ಇರಬೇಕು (ಇರು > ಅ + ಬೇಕು)
निंदक असले पाहिजेत

७. सगणेगे बेले उंटायितु (उंटु + आयितु)
ಸಗಣೆಗೆ ಬೆಲೆ ಉಂಟಾಯಿತು (ಉಂಟು + ಆಯಿತು)
शेणाला किमत (पड्र लागली) उत्पन्न झाली

८. नेरेमनेयवळिगे मज्जिगे बेकागित्तु (बेकु + आगि + इत्तु)
ನೆರೆಮನೆಯವಳಿಗೆ ಮಜ್ಜಿಗೆ ಬೇಕಾಗಿತ್ತು (ಬೇಕು + ಆಗಿ + ಇತ್ತು)
शेजारिणीला ताक हवे होते

९. निन्न दारियन्नु नोडि साकागि होयितु
ನಿನ್ನ ದಾರಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಸಾಕಾಗಿ ಹೋಯಿತು
तुझी वाट पाहून थकलो (मला पुरे झाले)

१०. मराठी कलियुवुदरल्लि फलविल्लदिल्ल (इल्लदे + इल्ल)
ಮರಾಠೀ ಕಲಿಯುವುದರಲ್ಲಿ ಫಲವಿಲ್ಲದಿದೆ (ಇಲ್ಲದೆ + ಇಲ್ಲ)
मराठी शिकण्यांत फळ नाही असे नाही

११. ननगे नम्म ऊरन्नु नोडुव आसे उंटागिदे
ನನಗೆ ನಮ್ಮ ಊರನ್ನು ನೋಡುವ ಆಸೆ ಉಂಟಾಗಿದೆ
मला आमचे गाव पाहण्याची इच्छा झाली आहे

१२. नावु मेलिंद मेले बेंगळूरिगे होगुवुदुंटु
ನಾವು ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೋಗುವುದುಂಟು
आम्ही वरचेवर बंगलोरला जात असतो

कन्नड व्याकरणकाररु

क्रिस्त शकद सुमारु हन्नोंदुनूरा नाल्वत्तैदरल्लि नागवर्मनु "कर्नाटक भाषा भूषण" मत्तु "काव्यावलोकन" ऍम्ब ऍरडु ग्रंथगळन्नु बरॆदनु. "कर्नाटक भाषा भूषण" ऍम्ब ग्रंथवु कन्नड व्याकरण ग्रंथवादरू संस्कृत भाषॆयल्लि बरॆयल्पट्टिदॆ. ई पुस्तकदिंद संस्कृतवन्नु बल्लवरु सह कन्नड व्याकरणवन्नु तिळिदुकॊळ्ळबहुदु.

क्रिस्त शकद सुमारु हन्नॆरडुनूरा अरवत्तरल्लि केशिराज ऍम्बवनु "शब्द मणि दर्पण" ऍम्ब हॆसरिन कन्नड व्याकरण ग्रंथवन्नु रचिसिदनु. हळगन्नड भाषॆय स्वरूपवन्नु तिळिदुकॊळ्ळबेकादरॆ नीवु ई ग्रंथवन्नु ओदबेकु. ई व्याकरण ग्रंथदल्लि संधि, नाम, समास, तद्धित, आख्यात, धातु, अपभ्रंश, अव्यय ऍम्ब ऎन्टु अध्यायगळु इवॆ.

क्रिस्त शकद साविरद आरुनूरा नाल्कर सुमारिनल्लि "भट्टा कळंकदेव" नॆम्बुवनु "शब्दानुशासन" वॆम्ब बहु प्रौढवाद कन्नड व्याकरण ग्रंथवन्नु रचिसिदनु. आदरॆ इदु संस्कृतदल्लिदॆ. कन्नड भाषॆयू संस्कृतदंतॆ महत्वद भाषॆ ऍम्बुदन्नु तोरिसिकॊंडुव उद्देशदिंद ई ग्रंथवु रचिसल्पट्टितु. हिंदॆ पाणिनि मत्तु पातंजलि महर्षिगळु "अष्टाध्यायी" मत्तु "महाभाष्य" ऍम्ब व्याकरण ग्रंथगळन्नु रचिसिद्दारॆ. अवुगळ हागॆये ऒन्दु व्यवस्थाबद्ध क्रमदल्लि भट्ट कळंकदेवनु कन्नडद ई शब्दानुशासन व्याकरणद सूत्रगळन्नु अवुगळिगॆ भाष्यवन्नू रचिसिदनु.

इदिन कालदल्लि बळकॆयल्लिरुव कन्नड भाषॆयु हिंदिन कालद भषॆगिंत बहळ मट्टिगॆ मार्पाटगॊंडिदॆ. ई कालद भाषॆयन्नु "हॊसगन्नड" ऎन्दु करॆयुत्तेवॆ. नम्म मक्कळु मुख्यवागि हॊसगन्नड भाषॆयन्नु अभ्यास माडुत्तारॆ. अदर जॊतॆगॆ हळगन्नड भाषॆय स्थूलवाद परिचयवन्नू माडिकॊळ्ळबेकागुत्तदॆ. पुस्तक, वर्तमान पत्र, पत्रलेखन, सामान्य संभाषणॆ इवुगळल्लिय भाषॆ हॊसगन्नड. पंप, रन्न, षडक्षरि मुंताद हळॆय कालद कविगळु हळॆगन्नडदल्लि रचिसिद काव्यगळ अर्थवन्नु तिळिदुकॊळ्ळलिक्कॆ हळगन्नड भाषॆयु कॊन्चमट्टिगॆ तिळियबेकागुत्तदॆ.

ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣಕಾರರು

ಕ್ರಿಸ್ತ ಶಕದ ಸುಮಾರು ಹನ್ನೊಂದುನೂರಾ ನಾಲ್ವತ್ತೈದರಲ್ಲಿ ನಾಗವರ್ಮನು "ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಷಾ ಭೂಷಣ" ಮತ್ತು "ಕಾವ್ಯಾವಲೋಕನ" ಎಂಬ ಎರಡು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದನು. "ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಷಾ ಭೂಷಣ" ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವು ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣ ಗ್ರಂಥವಾದರೂ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಪುಸ್ತಕದಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನು ಬಲ್ಲವರೂ ಸಹ ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಕ್ರಿಸ್ತ ಶಕದ ಸುಮಾರು ಹನ್ನೆರಡುನೂರಾ ಅರವತ್ತರಲ್ಲಿ ಕೇಶಿರಾಜ ಎಂಬವನು "ಶಬ್ದಮಣಿ ದರ್ಪಣ" ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ರಚಿಸಿದನು. ಹಳಗನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿದು ಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ನೀವು ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಓದಬೇಕು. ಈ ವ್ಯಾಕರಣ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಸಂಧಿ, ನಾಮ, ಸಮಾಸ, ತದ್ಧಿತ, ಆಖ್ಯಾತ, ಧಾತು, ಅಪಭ್ರಂಶ, ಅವ್ಯಯ ಎಂಬ ಎಂಟು ಅಧ್ಯಾಯಗಳು ಇವೆ.

ಕ್ರಿಸ್ತ ಶಕದ ಸಾವಿರದ ಆರುನೂರಾ ನಾಲ್ಕರ ಸುಮಾರಿನಲ್ಲಿದ್ದ "ಭಟ್ಟಾ ಕಳಂಕದೇವ" ನೆಂಬುವನು "ಶಬ್ದಾನುಶಾಸನ" ವೆಂಬ ಬಹು ಪ್ರೌಢವಾದ ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ರಚಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಇದು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯೂ ಸಂಸ್ಕೃತದಂತೆ ಮಹತ್ವದ ಭಾಷೆ ಎಂಬದನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಕೊಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಈ ಗ್ರಂಥವು ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಹಿಂದೆ ಪಾಣಿನಿ ಮತ್ತು ಪಾತಂಜಲಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳು "ಅಷ್ಟಾಧ್ಯಾಯಿ" ಮತ್ತು "ಮಹಾಭಾಷ್ಯ" ಎಂಬ ವ್ಯಾಕರಣ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳ ಹಾಗೆಯೆ ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥಾಬದ್ಧ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಭಟ್ಟಾ ಕಳಂಕದೇವನು ಕನ್ನಡದ ಈ ಶಬ್ದಾನುಶಾಸನ ವ್ಯಾಕರಣದ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನೂ ಅವುಗಳಿಗೆ ಭಾಷ್ಯವನ್ನೂ ರಚಿಸಿದನು.

ಇಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯು ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಗಿಂತ ಬಹಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಮಾರ್ಪಾಟಗೊಂಡಿದೆ. ಈ ಕಾಲದ ಕನ್ನಡವನ್ನು "ಹೊಸಗನ್ನಡ" ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ. ನಮ್ಮ

ಮಕ್ಕಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಹೊಸಗನ್ನಡ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರ ಜೊತೆಗೆ ಹಳಗನ್ನಡ ಭಾಷೆಯು ಸ್ಥೂಲವಾದ ಪರಿಚಯವನ್ನೂ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಪುಸ್ತಕ, ವರ್ತಮಾನಪತ್ರ, ಪತ್ರಲೇಖನ, ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಭಾಷಣೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿಯು ಭಾಷೆ ಹೊಸಗನ್ನಡ. ಪಂಪ, ರನ್ನ, ಷಡಕ್ಷರಿ ಮುಂತಾದ ಹಳೆಯ ಕಾಲದ ಕವಿಗಳು ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಕಾವ್ಯಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಹಳಗನ್ನಡ ಭಾಷೆಯು ಕೊಂಚಮಟ್ಟಿಗೆ ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

कन्नड व्याकरणकार

खिस्ती सनाच्या सुमारे अकराशे पंचेचाळीस साली नागवर्मा यानें "कर्नाटक भाषा भूषण" आणि "काव्यालोकन" हे दोन ग्रंथ लिहिले. "कर्नाटक भाषा भूषण" हा ग्रंथ कन्नड व्याकरण ग्रंथ असला तरी तो संस्कृत भाषेंत लिहिला गेला आहे. या पुस्तकाच्या साह्याने संस्कृत जाणणाऱ्यानाही कन्नड व्याकरण समजून घेता येईल.

खिस्ती सनाच्या सुमारे बाराशे साठ साली "केशिराज" याने "शब्द-मणि दर्पण" या नावाचा कन्नड व्याकरण ग्रंथ रचला. "हळगन्नड" म्हणजे प्राचीन कन्नडचे स्वरूप जाणण्यासाठी तुम्ही हा ग्रंथ वाचावा. या व्याकरणात संधी, नाम, समास, तद्धित, आख्यात, धातु, अपभ्रंश, अव्यय असे आठ अध्याय आहेत.

खिस्ती सनाच्या सुमारे सोळाशे चार साली "भट्टा कळंकदेव" याने "शब्दानु शासन" हा मोठा भारदस्त कन्नड व्याकरण ग्रंथ रचला. पण तो संस्कृत मध्ये आहे. कन्नडही संस्कृत प्रमाणेच महत्वाची भाषा आहे हे दाख-विण्याच्या उद्देशाने हा ग्रंथ रचण्यात आला. मागे पाणिनी आणि पतंजलि या महर्षींनी "अष्टाध्यायी" आणि "महाभाष्य" हे व्याकरण ग्रंथ रचले आहेत. त्याच धरती वर एका सुव्यवस्थित क्रमाने भट्टाकळंक देवाने कानडीच्या या शब्दानु शासन व्याकरणाची सूत्रे आणि त्यांचे भाष्य रचले.

सध्याच्या काळी व्यवहारात असलेली कन्नड भाषा पूर्वीच्या काळच्या कानडी भाषे पेक्षा बव्हंशी सुव्यवस्थित आहे. हल्लीच्या भाषेला आपण "होस (नवीन) गन्नड" म्हणतो. आमची मुले प्रामुख्याने होसगन्नड भाषेचाच अभ्यास करतात· त्याच्याच जोडीला हळगन्नड भाषेचाही स्थूलमानाने परिचय करून घ्यावा लागतो. पुस्तकें, वर्तमानपत्रें, पत्रलेखन, सामान्य संभाषण यांतील भाषा "होस गन्नड" पंप, रन्न, षडक्षरि इत्यादि जुन्या काळच्या कवींनी हळगन्नड मध्ये रचलेल्या कवितांचा अर्थ समजण्यासाठी हळगन्नड भाषा थोडीबहुत अवगत असावी लागते.

शब्दार्थ

सुमारु	ಸುಮಾರು	सुमारे
ऎम्ब हॆसरिन	ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ	या नावाचा
सुमारिनल्लिद्द	ಸುಮಾರಿನಲ್ಲಿದ್ದ	सुमारे (-) साली होता तो
प्रौढ	ಪ್ರೌಢ	भारदस्त
तोरिसिकॊडु	ತೋರಿಸಿಕೊಡು	दाखवून देणे, सिध्द करणे
हागॆ	ಹಾಗೆ	प्रमाणे
इंदिन कालदल्लि	ಇಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ	हल्ली
मार्पाटगॊळ्ळु	ಮಾರ್ಪಾಟಗೊಳ್ಳು	व्यवस्थितपणा घेणे, सुव्यवस्थित होणे
करॆ	ಕರೆ	म्हणणे, हाक मारणे
मक्कळु	ಮಕ್ಕಳು	मुले
जॊतॆगॆ	ಜೊತೆಗೆ	जोडीला, बरोबरीने
कॊंचमट्टिगॆ	ಕೊಂಚ ಮಟ್ಟಿಗೆ	थोडे बहुत

अभ्यास (१८)

१. खालील वाक्यांचा प्रयोग बदला

೧. ಪೋಲೀಸರು ಕಳ್ಳನನ್ನು ಹಿಡಿಯುತ್ತಾರೆ

೨. ತಂದೆಯವರು ನನಗೆ ಹಣವನ್ನು ಕಳಿಸಿದರು

೩. ಇಲ್ಲಿ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಹೊಲಿದು ಕೊಡಲಾಗುತ್ತದೆ
೪. ನೀವು ಸರಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರೆ ನಿಮಗೆ ಸಂಬಳ ಕೊಡುತ್ತೇವೆ.
೫. ಔಷಧವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ಬೇನೆ ವಾಸಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

२. खालील वाक्यांचे मराठीत भाषांतर करा.

೧. ನೀವು ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬರದಿದ್ದರೆ ನಾವೂ ನಿಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ.
೨. ಪೂಜೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಹಂಚಲಾಗುತ್ತದೆ.
೩. ಹೀಗೆ ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರೆ ತಡವಾದೀತು.
೪. ಅವನು ಬರುವನೋ ಇಲ್ಲವೋ ಕೇಳು
೫. ಅವನು ನಿನ್ನ ತಪ್ಪನ್ನು ತೋರಿಸಿದರೆ ನೀನು ಸಿಟ್ಟಿಗೆ ಏಕೆ ಏಳುವಿ

३. खालील वाक्यांचा कानडीत अनुवाद करा

१. लढाईत सैनिक मारले जातात
२. आमच्या येथे कपडयांची इस्त्री करून देण्यात येईल
३. तो उद्या भेटला तर त्याला माझ्या घरी येण्यास सांग
४. तू लक्ष देऊन ऐकले नाहीस तर तुला हे काम येणार नाही
५. आपली तब्येत कशी आहे ?

△ △ △

१९ | धडा एकोणिसावा
೧೯ | ಪಾಠ ಹತ್ತೊಂಬತ್ತು पाठ हत्तोम्बत्तु

समास

कन्नड व्याकरणाची रचना संस्कृत व्याकरणावर आधारलेली असल्यामुळे समास देखील संस्कृत समासांच्या नियमानुसारच बनतात. पूर्व आणि उत्तर पदे जेथे संस्कृतच असतील तर ते समास पूर्णतया संस्कृत समासच होत. कन्नड साहित्यातील सर्व ग्रंथांत बहुधा संस्कृत समासच आढळतात. पण या शतकाच्या सुरवातीपासून पुनरुज्जीवनवादी (revivalist) चळवळीमुळे मिश्र किंवा पूर्ण कन्नड समास आणि जुन्या कन्नड भाषेतील (हळगन्नड) शब्द प्रचारात आले आहेत. ते समजणे अत्यावश्यक असल्यामुळे कन्नड समासांचे त्रोटक विवेचन येथे सादर केले जात आहे.

१. **तत्‌पुरुष समास**

(षष्ठी)	मळेय + काल = मळेगाल (पावसाळा)
ತತ್ಪುರುಷ	ಮಳೆಯು + ಕಾಲ = ಮಳೆಗಾಲ
	हिरिदु + तोरे = हेद्दोरे
	ಹಿರಿದು + ತೊರೆ = ಹೆದ್ದೊರೆ
कर्मधारय	लाडू + मारुव + भट्ट = लाडूभट्ट
ಕರ್ಮಧಾರಯ	ಲಾಡೂ + ಮಾರುವ + ಭಟ್ಟ = ಲಾಡೂಭಟ್ಟ

(मध्यम पदलोपी) याच प्रमाणे

अंशी समास	कैय + मुंदु = मुंगै (पंजा)
ಅಂಶಿ	ಕೈಯು + ಮುಂದು = ಮುಂಗೈ

कालिन + हिंदु = हिंगाल् (टाच)
ಕಾಲಿನ + ಹಿಂದು = ಹಿಂಗಾಲ್

बहुव्रीहि
ಬಹುವ್ರೀಹಿ

मूरु कण्णुगळु उळ्ळव = मुक्कण्ण
ಮೂರು ಕಣ್ಣುಗಳು ಉಳ್ಳವ = ಮುಕ್ಕಣ್ಣ
तीन डोळे ज्याचे आहेत तो = त्रिनेत्र

मुगिलिनंतह बण्णवुळ्ळव = मुगिल्वण्ण
ಮುಗಿಲಿನಂತಹ ಬಣ್ಣಉಳ್ಳವ =
ಮುಗಿಲ್ವಣ್ಣ
आकाशा सारखा रंग ज्याचा तो = मेघश्याम

नंजु + उंडवनु = नंजुंड
ನಂಜು + ಉಂಡವನು = ನಂಜುಂಡ
विष ज्याने भक्षिले = नीलकंठ, शंकर

२. मिश्र समास

अरि समास
ಅರಿ ಸಮಾಸ

मोगद + राग = मोगराग
ಮೊಗದ + ರಾಗ = ಮೊಗರಾಗ
मुखाचा + रंग = मुखरंग

पिरिदु + बल = पेर्बल
ಪಿರಿದು + ಬಲ = ಪೆರ್ಬಲ
मोठे + बळ = मोठेबळ

ऎरडु + भाग = इब्भाग
ಎರಡು + ಭಾಗ = ಇಬ್ಭಾಗ

परम + बोम्म = परबोम्म
ಪರಮ + ಬೊಮ್ಮ = ಪರಬೊಮ್ಮ
परम + ब्रह्म = परब्रह्म

द्विगु
ದ್ವಿಗು

ओन्दु + कट्टु = ओक्कट्टु
ಒಂದು + ಕಟ್ಟು = ಒಕ್ಕಟ್ಟು
एक + बंधन = एकी

अेरडु + मडि = इम्मडि
ಎರಡು + ಮಡಿ = ಇಮ್ಮಡಿ
दोन + वेळा = दुसरा, द्वितीय

द्वंद्व.
ದ್ವಂದ್ವ.

होलवू + मनेयू = होलमने
ಹೊಲವೂ + ಮನೆಯೂ = ಹೊಲಮನೆ
शेत + घर = शेतीवाडीं

कॆरॆयू + कट्टॆयू = कॆरॆकट्टॆ
ಕೆರೆಯೂ + ಕಟ್ಟೆಯೂ = ಕೆರೆಕಟ್ಟೆ
तलाव + कट्टा (आसरा) = पाण्या सात्रलीची सोय

सिडिलू + मिंचू = सिडिलुमिंचु
ಸಿಡಿಲೂ + ಮಿಂಚೂ = ಸಿಡಿಲು ಮಿಂಚು
वीज + आणि + चमक = विजेचा कडकडाट

कुरियू + कोळियू = कुरिकोळि
ಕುರಿಯೂ + ಕೋಳಿಯೂ = ಕುರಿಕೋಳಿ
मेंढी + कोंबडा = वध्यपशु

अव्ययी भाव :- हा पूर्णतः संस्कृत समास पण कन्नड मध्ये व्याख्या करता येते.

अव्ययी भाव यथाकाल = कालवु मीरदंतें
ಅವ್ಯಯೀ ಭಾವ ಯಥಾಕಾಲ = ಕಾಲವು ಮೀರದಂತೆ
यथाकाल = वेळ टळणार नाही अशा रीतिने

विनाकारण = कारणवुइल्लदे
ವಿನಾಕಾರಣ = ಕಾರಣವು ಇಲ್ಲದೆ
विनाकारण = कारण नसताना

क्रिया समास :- कविय वचनगळन्नु केळि जनरु तलेदूगुत्तारे. या वाक्यांत तलेयन्नु + तूगुत्तारे याचा "तलेदूगुत्तारे" असे रूप झाले आहे.

क्रिया समास तलेयन्नु + तूगु = तलेदूगु
ಕ್ರಿಯಾ ಸಮಾಸ ತಲೆಯನ್ನು ತೂಗು = ತಲೆದೂಗು
डोके + डोलविणे = कौतुक करणे

मैय्यन्नु + मरेंतु = मैमरेंतु
ಮೈಯನ್ನು + ಮರೆತು = ಮೈಮರೆತು
अंग + विसरून = देहभान विसरून

तलेयन्नु + तोरु = तलेंदोरु
ತಲೆಯನ್ನು + ತೋರು = ತಲೆದೋರು
डोके + दाखविणे = दृष्टीस पडणे

मैयन्नु + तडवि = मैंदडवि
ಮೈಯನ್ನು + ತಡವಿ = ಮೈದಡವಿ
अंग + लावून = आलिंगन करून

काण्णिनिंद + कैट्टु = कंगेट्टु
ಕಣ್ಣಿನಿಂದ + ಕೆಟ್ಟು = ಕಂಗೆಟ್ಟು
डोळ्याने + नासून = हवालदील होऊन

कैयन्नु + तोळेदु = कैदोळेदु
ಕೈಯನ್ನು + ತೊಳೆದ = ಕೈದೊಳೆದು
हात + धुवून = सतत

गमक समास
ಗಮಕ ಸಮಾಸ

अवनु + हुडुग = आ हुडुग
ಅವನು + ಹುಡುಗ = ಆ ಹುಡುಗ
तो + मुलगा = तो मुलगा

माडिदुदु + अडिगे = माडिदडिगे
ಮಾಡಿದುದು + ಅಡಿಗೆ = ಮಾಡಿದಡಿಗೆ
केलेला + स्वयंपाक = तयार अन्न

तिंदुदु + कूळु = तिंदकूळु
ತಿಂದುದು + ಕೂಳು = ತಿಂದಕೂಳು
खाल्लेले + अन्न = भोजन

उडुवुदु + दार = उडदार
ಉಡುವುದು + ದಾರ = ಉಡದಾರ
नेसलेले + धागा = करदोटा

कडेयुवुदु + कोलु = कडेगोलु
ಕಡೆಯುವುದು + ಕೋಲು = ಕಡೆಗೋಲು
घुसळण्याची + काठी = रवी

सिडियुव + मद्दु = सिडिमद्दु

ಸಿಡಿಯುವುದು + ಮದ್ದು = ಸಿಡಿಮದ್ದು

उसळणारे + औषध = दारूगोळा

हुरिद + कडले = हुरकडले

ಹುರಿದ + ಕಡಲೆ = ಹುರಕಡಲೆ

भाजलेला + चणा = चणे

नेलदल्लिय + कडले = नेलगडले

ನೆಲದಲ್ಲಿಯ + ಕಡಲೆ = ನೆಲಗಡಲೆ

भूमीतील + चणे = शेंगा

कांही हळगन्नड सामासिक शब्द पुनरुज्जीवन वादामुळे (ravivalism) प्रचलित कन्नड भाषेत रूढ झाले आहेत त्यां पैकी उपयुक्त शब्द हे आहेत.

इनिदु (गोड)+ सर (स्वर) = इंचर

ಇನಿದು + ಸರ = ಇಂಚರ

इनिदु + मातु = इनिवातु (गोड बोलणे)

ಇನಿದು + ಮಾತು = ಇನಿಮಾತು

हिरिदु + दारि = हेद्दारि (मोठा रस्ता)

ಹಿರಿದು + ದಾರಿ = ಹೆದ್ದಾರಿ

हिरिदु + अडवि = हेरडवि (मोठे अरण्य)

ಹಿರಿದು + ಅಡವಿ = ಹೆರಡವಿ

पिरिदु + आने = पेराने (मोठा हत्ती)
ಪಿರಿದು + ಆನೆ = ಪೆರಾನೆ

केंच्चने + तळिरु = केंदळिरु (लाल फूल)
ಕೆಚ್ಚನೆ + ತಳಿರು = ಕೆಂದಳಿರು

केंच्चने + तेंगु = केंदेंगु (लाल नारळ)
ಕೆಚ್ಚನೆ + ತೆಂಗು = ಕೆಂದೆಗು

केंच्चने + जोळ = केंजोळ (लाल ज्वारी)
ಕೆಚ್ಚನೆ + ಜೋಳ = ಕೆಂಜೋಳ

केंच्चने + कण्णु = केंगण्णु (लाल डोळा = क्रोध)
ಕೆಚ್ಚನೆ + ಕಣ್ಣು = ಕೆಂಗಣ್ಣು

बेंच्चने + बूदि = बेम्बूदि (गरम राख)
ಬೆಚ್ಚನೆ + ಬೂದಿ = ಬೆಂಬೂದಿ

बेंच्चने + सुय् = बिसिसुय् (निःश्वास टाकणे)
ಬೆಚ್ಚನೆ + ಸುಯ್ = ಬಿಸಿಸುಯ್

बिळिदु (बेंळळ्न) + तिंगळ = बेंळदिंगळु (चांदणे, पांढर चंद्र)
ಬಿಳಿದು(ಬೆಳನ್ನ) + ತಿಂಗಳ = ಬೆಳದಿಂಗಳು

कडिदु + अप्पणे = कट्टप्पणे (कठोर आज्ञा)
ಕಡಿದು + ಅಪ್ಪಣೆ = ಕಟ್ಟಪ್ಪಣೆ

कडिदु + कत्तले = कग्गत्तले (काळोख)
ಕಡಿದು + ಕತ್ತಲೆ = ಕಗ್ಗತ್ತಲೆ

बिळिदु + बट्टे = बेळ्वट्टे (सफेद कपडा)
ಬಿಳಿದು + ಬಟ್ಟೆ = ಬೆಳ್ವಟ್ಟೆ

तण्णने + अेलर् = तंबेलर् (गार वारा)
ತಣ್ಣನೆ + ಎಲರ್ = ತಂಬೆಲರ್

तण्णने + गाळि = तंगाळि (गार वारा)
ತಣ್ಣನೆ + ಗಾಳಿ = ತಂಗಾಳಿ

तण्णने + नीरु = तण्णीरु (गार पाणी)
ತಣ್ಣನೆ + ನೀರು = ತಣ್ಣೀರು

मेल्लितु + नुडि = मेल्नुडि (मृदु भाषण)
ಮೆಲ್ಲಿತು + ನುಡಿ = ಮೆಲ್ನುಡಿ

करिदु + मोड = कार्मोड (काळा ढग)
ಕರಿದು + ಮೋಡ = ಕಾರ್ಮೋಡ

बानिन + उलि = बानु (नो) लि (आकाशवाणी)
ಬಾನಿನ + ಉಲಿ = ಬಾನು (ನೋ) ಲಿ

कम्मने + मलर् = कम्मलर् (सुगंधी फूल)
ಕಮ್ಮನೆ + ಮಲರ್ = ಕಮ್ಮಲರ್

जिंके

चिक्कंदिनल्लि नानु अरमनेयल्लि जिगिदाडुव जिंकेय मरिगळ संगडिगनागिद्देनु. ईग नानु अडवियल्लिय प्रतियोन्दु ऎरळॆय हगॆ. सण्णवनिरुवाग जिंकेय चपलतनद बगॆगॆ ननगॆ कुतूहलविद्दितु. ईग मात्र अदर वेगदिंद ननगॆ क्रोधवुंटागुत्तदॆ. ऐदु वर्षदवनिरुवाग नानु अम्मन कोट्टिगॆय बागिलद मेलॆ, हाराडुव जिंकेय चित्रवोन्दन्नु अड्डतिड्डागि तॆगॆदिद्दॆ. नाना बगॆय बण्णगळिंद नानु अदक्कॆ बण्णवन्नु कोट्टिद्दॆ. ईग अदे चित्रक्कॆ अदर नेत्तरदिंदलॆ बण्ण कोडुत्तेनॆ. ओम्मॆ तायिय अक्करद हॆण्णॆरळॆय बॆन्निगॆ ऎन्तहदो ओन्दु गाय वागित्तु. आ गायद मेलॆ नोणगळु कूडुत्तलॆ अदु विपरीतवागि कळवळगॊळ्ळुत्तित्तु. अप्पनिगॆ प्रियवाद नविलु गरिय बीसणिकॆयिंद नानु अदॆष्टो निमिषगळ वरॆगॆ आ ऎरळॆगॆ गाळि हाकुत्त कूडुत्तिद्दॆ. ईग ऎरळॆय मैयोडनॆ ननगॆ यावाग संबंध बरुत्तदॆन्दरॆ नानु कोन्द मृगगळ चर्मवन्नु परिष्करिसि आळुगळु अदन्नु ननगॆ तोरिसलिक्कॆन्दु नन्न मुन्दॆ तंदाग. नानु हॆम्मॆयिंद सावकाशवागि अवुगळ मेलिंद कैयाडिसुत्तिद्दॆ. मृदुस्पर्शदिंद ननगॆ कष्टाडिसिदन्तॆ आगुत्तित्तु. बाणदिंद गायगान्ड ऎरळॆय ओद्दाट, होगलिक्कॆनिंत प्राणवु कण्णल्लि मूडिद कोनॆय तिक्काट, अदर गायदोळगिंद बळबळ होरसूसुत्तिरुव रक्त, इवुगळल्लिय याव संगतियू ननगॆ नॆनपागलारदायितु. नानु आ चर्मवन्नु गुरुगळिगू, नॆन्टरिगू, गॆळॆयरिगू काणिकॆयॆन्दु कोडुत्तिद्दॆनु. अवरॆल्लरू बेटॆगारिकॆयल्लिय नन्न कुशलतॆय बगॆगॆ नन्न प्रशंसॆ माडुत्तिद्दरु.

–वि. स. खांडेकर
" ययाति "

ಜಿಂಕೆ

ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿ ನಾನು ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಜಿಗಿದಾಡುವ ಜಿಂಕೆಯ ಮರಿಗಳ ಸಂಗಡಿಗನಾಗಿದ್ದೆನು. ಈಗ ನಾನು ಅಡವಿಯಲ್ಲಿಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಎರಳೆಯ ಹಗೆ. ಸಣ್ಣವನಿರುವಾಗ ಜಿಂಕೆಯ ಚಪಲತನದ ಬಗೆಗೆ ನನಗೆ ಕುತೂಹಲವಿದ್ದಿತು. ಈಗ ಮಾತ್ರ ಅದರ ವೇಗದಿಂದ

ನನಗೆ ಕ್ರೋಧವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಐದು ವರ್ಷದವನಿರುವಾಗ ನಾನು ಅಮ್ಮನ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯ ಬಾಗಿಲದ ಮೇಲೆ ಹಾರಾಡುವ ಜಿಂಕೆಯ ಚಿತ್ರವೊಂದನ್ನು ಅಷ್ಟತಿಡ್ಡಾಗಿ ತೆಗೆದಿದ್ದೆ. ನಾನಾ ಬಗೆಯ ಬಣ್ಣಗಳಿಂದ ನಾನು ಅದಕ್ಕೆ ಬಣ್ಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೆ. ಈಗ ಅದೇ ಚಿತ್ರಕ್ಕೆ ಅದರ ನೆತ್ತರದಿಂದಲೆ ಬಣ್ಣಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಒಮ್ಮೆ ತಾಯಿಯ ಅಕ್ಕರದ ಹೆಣ್ಣೆರಳೆಯ ಬೆನ್ನಿಗೆ ಎಂತಹದೋ ಒಂದು ಗಾಯವಾಗಿತ್ತು. ಆ ಗಾಯದ ಮೇಲೆ ನೊಣಗಳು ಕೂಡುತ್ತಲೆ ಅದು ವಿಪರೀತವಾಗಿ ಕಳವಳಗೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು. ಅಪ್ಪನಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ನವಿಲುಗರಿಯ ಬೀಸಣಿಕೆಯಿಂದ ನಾನು ಅದೆಷ್ಟೋ ನಿಮಿಷಗಳ ವರೆಗೆ ಆ ಎರಳೆಗೆ ಗಾಳಿಹಾಕುತ್ತ ಕೂಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಈಗ ಎರಳೆಯ ನೈಯೊಡನೆ ನನಗೆ ಯಾವಾಗ ಸಂಬಂಧ ಬರುತ್ತದೆಂದರೆ, ನಾನು ಕೊಂದ ಮೃಗವನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ ಆಳುಗಳು ನನಗೆ ತೋರಿಸಲಿಕ್ಕೆಂದು ನನ್ನ ಮುಂದೆ ತಂದಾಗ. ನಾನು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಅವುಗಳ ಮೇಲಿಂದ ಕೈಯಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅವುಗಳ ಮೃದುಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ನನಗೆ ಕಟ್ಟಾಡಿಸಿದಂತೆ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು. ಬಾಣದಿಂದ ಗಾಯಗೊಂಡ ಎರಳೆಯ ಒದ್ದಾಟ, ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ನಿಂತ ಪ್ರಾಣವು, ಕಣ್ಣೆಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದ ಕೊನೆಯ ತಿಕ್ಕಾಟ, ಅದರ ಗಾಯದೊಳಗಿಂದ ಬಳಬಳ ಹೊರಸೂಸುತ್ತಿರುವ ರಕ್ತ, ಇವುಗಳಲ್ಲಿಯ ಯಾವ ಸಂಗತಿಯೂ ನನಗೆ ನೆನಪಾಗಲಾರದು. ನಾನು ಆ ಚರ್ಮವನ್ನು ಗುರುಗಳಿಗೂ, ನೆಂಟರಿಗೂ, ಗೆಳೆಯರಿಗೂ ಕಾಣಿಕೆಯೆಂದು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ, ಬೇಟೆಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿಯ ಕುಶಲತೆಯ ಬಗೆಗೆ ನನ್ನ ಪ್ರಶಂಸೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

—ವಿ. ಸ. ಖಾಂಡೇಕರ
"ಯಯಾತಿ"

हरीण

बाळपणी राजवाड्यांत बागडणाऱ्या हरिणशावकांचा मी सवंगडी होतो. आता अरण्यांतल्या प्रत्येक हरिणाचा मी शत्रु बनलो. मृगाच्या चपळपणाचे लहानपणी मला कौतुक वाटे. आता त्याच्या गतीचा राग येऊ लागला मला. पाच वर्षांचा असताना आईच्या महालाच्या दारावर मी, उडी मारणाऱ्या

हरिणाचे वेडेवाकडे चित्र काढले होते. विचित्र रंगानी ते रंगविले होते. आता ते चित्र मी त्याच्याच रक्ताने रंगवू लागलो. एकदा आईच्या आवडत्या हरिणीच्या पाठीला कसली तरी जखम झाली होती, त्या जखमेवर माशी बसली की ती अतिशय अस्वस्थ होई. बाबांचा आवडता मोरपिसांचा पंखा घेऊन मी घटका घटका त्या हरिणीला वारा घालीत बसे. आता माझा हरिणीच्या अंगाशी संबंध येई तो मी मारलेल्या हरिणांची कातडी कमावून ती सेवक मला दाखविण्यासाठी घेऊन येत तेव्हा अभिमानाने मी हळूहळू त्याच्यावरून क्षणभर हात फिरवीत असे. त्यांच्या मृदु स्पर्शाने मला गुदगुल्या होत. बाणाने विध्द झालेल्या हरिणाची तडफड, त्याच्या जात्या जिवाची डोळ्यातली शेवटची धडपड, त्याच्या जखमेतून भळभळ वाहणारे रक्त, या पैकी कुठलीहि गोष्ट मला आठवेनाशी झाली. मी ती कातडी गुरूंना, आप्ताना, मित्रांना भेट म्हणून देत असे. ते सारे मृगयेतल्या माझ्या कुशलतेचे कौतुक करीत.

–वि- स. खांडेकर
"ययाति"

शब्दार्थ

जिंकॆ	ಜಿಂಕೆ	हरीण
चिक्कंदिनल्लि	ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿ	लहानपणी
अरमने (अरसिन + मने)	ಅರಮನೆ [ಅರಸಿನ + ಮನೆ]	राजवाडा
जिगिदाडु	ಜಿಗಿದಾಡು	बागडणे, उड्या मारणे
संगडिग	ಸಂಗಡಿಗ	सवंगडी
अडवि	ಅಡವಿ	अरण्य
हगॆ	ಹಗೆ	शत्रु
सण्णव	ಸಣ್ಣವ	लहान
कॊट्टिगॆ	ಕೊಟ್ಟಿಗೆ	खोली
बागिल	ಬಾಗಿಲ	दार
हाराडुव	ಹಾರಾಡುವ	उडणाऱ्या

अड्डतिड्डागि	ಅಡ್ಡತಿಡ್ಡಾಗಿ	वेडेवाकड
नेत्तर	ನೆತ್ತರ	रक्त
अक्करद	ಅಕ್ಕರದ	प्रिय
बेन्नु	ಬೆನ್ನು	पाठ
गाय	ಗಾಯ	जखम
नोण	ನೊಣ	माशी
विपरीतवागि	ವಿಪರೀತವಾಗಿ	फार, पुष्कळ
नविलुगरि	ನವಿಲುಗರಿ	मोरपीस
बीसणिके	ಬೀಸಣಿಕೆ	पंखा
मैयोडने	ಮೈಯೊಡನೆ	अंगाशी
परिष्करिसि	ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ	कमावून (कातडे)
तंदाग	ತಂದಾಗ	आणल्यावेळी
हेम्मे	ಹೆಮ್ಮೆ	अभिमान
कैयाडिसु	ಕೈಯಾಡಿಸು	हात फिरविणे
कट्टाडिसु	ಕಟ್ಟಾಡಿಸು	गुदगुल्या करणे
ओद्दाट	ಒದ್ದಾಟ	तडफड
तिक्काट	ತಿಕ್ಕಾಟ	धडपड
नेनपागु	ನೆನಪಾಗು	आठवणे
नेन्ट	ನೆಂಟ	आप्त
बेटेगारिके	ಬೇಟೆಗಾರಿಕೆ	मृगया

अभ्यास धडा (१९)

१. खालील समास सोडवा

೧. ಚಳಿಗಾಲ, ಹೆದ್ದಾರಿ, ಕೆರೆಕಟ್ಟೆ, ಕೆಲಸ ಬೊಗಸೆ, ಮನೆಯಾರು

೨. ಮುಂಗೈ, ಹಿಂಗಾಲು, ಹೆಜ್ಜೇನು, ಮೊಗರಾಗ, ಇಬ್ಬಾಗ.

೩. ಮುಕ್ಕಣ್ಣ, ಮುಗಿಲುವಣ್ಣ, ನಂಜುಂಡ, ಅರಮನೆ, ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲು

२. मराठीत भाषांतर करा

೧. ನಾನು ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಲಾರೆನು
೨. ನಾನು ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕು
೩. ಅವನು ಫೀಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ
೪. ನನ್ನ ಸಲುವಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡು
೫. ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಸದ್ದು ಮಾಡಕೂಡದು

६. कन्नड मध्ये भाषांतर करा.

१. मुले पोहण्यासाठी समुद्राला गेली
२. सुताराने मला लाकडाचा पलंग करून दिला
३. आम्ही नदीकाठी बसून फराळ केला
४. उन्हाळयांत लोक थंड हवेच्या ठिकाणी जातात
५. लोभा सारखी दुसरी दरिद्रता नाही आणि समाधानासारखी मोठी दुसरी श्रीमंती नाही

२० | धडा विसावा
೨೦ | ಪಾಠ ಇಪ್ಪತ್ತು पाठ इप्पत्तु

कृदंत, तद्धितांत
ಕೃದಂತ, ತದ್ಧಿತಾಂತ

मूळ धातुपासून बनलेली विशेषणे, अव्यय आणि नामपदे यांना कन्नड व्याकरणात कृदंत अशी संज्ञा आहे.

१. माडुव (विशेषण) = करावयाचे माडु = ಮಾಡು या धातुपासून, २. माडिद (विशेषण) ३. माडिदव (केलेला)४. माडुवव (करणारा (नाम) ५. माट (कृति-[जादू टोणा]) कृदंतनाम, ६. माडि (कृदंताव्यय) = करून, ७. माडुत्त = करत अशी रूपे बनतात.

१. **विशेषण, वर्तमान**

माडु + उव = माडुव = करणारा, करण्याचे

ಮಾಡು + ಉವ = ಮಾಡುವ

तिन्नु + उव = तिन्नुव

ತಿನ್ನು + ಉವ = ತಿನ್ನುವ

होगु + उव = होगुव

ಹೋಗು + ಉವ = ಹೋಗುವ

एळिरि होगुव होत्तायितु
ಏಳಿರಿ ಹೋಗುವ ಹೊತ್ತಾಯಿತು
उठा, जाण्याची वेळ झाली

भूतकाळी

माडु + द = माडिद = केलेला
ಮಾಡು + ದ = ಮಾಡಿದ

नीनु माडिद कॆलसवु ऒळ्ळॆयदु
ನೀನು ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸವು ಒಳ್ಳೆಯದು

२. **नाम** या विशेषणाना, अवनु, अवळु, अदु हे प्रत्यय लावल्याने पुल्लिंगी, स्त्रीलिंगी, नपुसंकलिंगी, कृदंत नामे बनतात.

बरॆयुव + अवनु = बरॆयुववनु = लिहिणारा
ಬರೆಯುವ + ಅವನು = ಬರೆಯುವವನು

निल्लुव + अवळु = निल्लुववळु = थांबणारी
ನಿಲ್ಲುವ + ಅವಳು = ನಿಲ್ಲುವವಳು

हारु + उदु = हारुवुदु (नपुसंकलिंग) उडणारे
ಹಾರು + ಉದು = ಹಾರುವುದು

अनेकवचनात पुल्लिंग आणि स्त्रीलिंगया साठी अवरु, आणि नपुसंकलिंगा-साठी अवु (उवु) गळु असे प्रत्यय लावावेत.

बरुववनु	ಬರುವವನು	येणार
बरुववळु	ಬರುವವಳು	येणारी

	बरुवुदु	ಬರುವುದು	येणारे
अ. व.	बरुववरु	ಬರುವವರು	येणारे
	बरुवुवुगळु	ಬರುವುವುಗಳು	येणारी

मुंजाने बेगनेळुववनु जाणनु
ಮುಂಜಾನೆ ಬೇಗನೇಳುವವನು ಜಾಣನು
सकाळी लवकर उठणारा शाहणा

ई पत्र बेरेयुववळु जाणे
ಈ ಪತ್ರ ಬರೆಯುವವಳು ಜಾಣೆ
हे पत्र लिहिणारी शाहणी

तडमाडि बंदवरिगे शिक्षेयागुवुदु
ತಡಮಾಡಿ ಬಂದವರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆಯಾಗುವುದು
उशिरा येणाऱ्याना शिक्षा होईल

इंपागि हाडुववरिगे इनामु दोरेयुवुदु
ಇಂಪಾಗಿ ಹಾಡುವವರಿಗೆ ಇನಾಮು ದೊರೆಯುವುದು
गोड गाणाऱ्याना इनाम मिळेल

(ब) **भूतकाळी**

ऊरिगे होदवनु यारु ?
ಊರಿಗೆ ಹೋದವನು ಯಾರು?
गावाला कोण गेला

नन्न हिंदिनिंद बंदवळु नन्न हेन्डति
ನನ್ನ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬಂದವಳು ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ
माझ्या मागून आली ती माझी बायको

इल्लि बिद्दुकोन्डिरुवुदु नायि
ಇಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿರುವುದು ನಾಯಿ
येथे पडून आहे ते कुत्रे

इंदु निम्म मनेगे बंदवरु निम्म नेन्टरो ?
ಇಂದು ನಿಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದವರು ನಿಮ್ಮ ನೆಂಟರೋ ?
आज तुमच्या घरी आले ते तुमचे नातलाग काय ?

१. **निषेध कृदंत** : प्रत्यय = अद्

हाडु + अद् = हाडद् = न गायिलेले
ಹಾಡು + ಅದ = ಹಾಡದ

तिन्नु + अद = तिन्नद = न खाणारे, न खाल्लेले
ತಿನ್ನು + ಅದ = ತಿನ್ನದ

हाडदवनु	ಹಾಡದವನು	न गाणारा
केळदवळु	ಕೇಳದವಳು	न ऐकणारी
हेळदवरु	ಹೇಳದವರು	न सांगणारे
बीळदुवुगळु	ಬೀಳದುವುಗಳು	न पडणारी
बीळदुवु	ಬೀಳದುವು	न पडणारी

आडु मुट्टद गिडविल्ल
ಆಡು ಮುಟ್ಟದ ಗಿಡವಿಲ್ಲ
शेळी शिवत नाही असे झाड नाही (सर्व झाडाना शिवते)

ई सभेगे वेळेगे सरियागि बरदवरिगे प्रवेशविल्ल
ಈ ಸಭೆಗೆ ವೇಳೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬರದವರಿಗೆ ಪ್ರವೇಶವಿಲ್ಲ
या सभेस वेळेवर न येणाऱ्याना प्रवेश नाही

कृदंत भावनाम ಕೃದಂತ ಭಾವನಾಮ

ओडु > ओट = पळणे > पलायन
ಓಡು > ಓಟ

आडु > आट = खेळणे > खेळ

ही रूपे प्रत्यय लावूनही बनविली जातात.

प्रत्यय ಅಕೆ बेरें + अके बेरके मिश्रण ಬೆರೆ + ಅಕೆ = ಬೆರಕೆ
अपु ಅಪು नेने = ನೆನೆ (लक्षांत घेणे) पासून नेनपु = स्मरण
होळें = ಹೊಳೆ (तकाकणे) पासून होळेपु = तकाकी

इके	तिन्नु	+	इके	=	तिन्नुविके	=	खाणे (नाम)
ಇಕೆ	ತಿನ್ನು	+	ಇಕೆ	=	ತಿನ್ನುವಿಕೆ		
	अंजु	+	इके	=	अंजिके	=	भय
	ಅಂಜು	+	ಇಕೆ	=	ಅಂಜಿಕೆ		
	नंबु	+	इके	=	नंबिके	=	विश्वास
	ನಂಬು	+	ಇಕೆ	=	ನಂಬಿಕೆ		
	नाचु	+	इके	=	नाचिके	=	लाज
	ನಾಚು	+	ಇಕೆ	=	ನಾಚಿಕೆ		
इगे	अडु	+	इगे	=	अडिगे	=	स्वयंपाक
ಇಗೆ	ಅಡು	+	ಇಗೆ	=	ಅಡಿಗೆ		
	मुत्तु	+	इगे	=	मुत्तिगे	=	वेढा
	ಮುತ್ತು	+	ಇಗೆ	=	ಮುತ್ತಿಗೆ		
	हासु	+	इगे	=	हासिगे	=	अंथरुण
	ಹಾಸು	+	ಇಗೆ	=	ಹಾಸಿಗೆ		

ग	उडु	+	गे	=	उडुगे	=	परिधान
ಗೆ	ಉಡು	+	ಗೆ	=	ಉಡುಗೆ		
	बेसे	+	गे	=	बेसगे	=	सांधणे
	ಬೆಸೆ	+	ಗೆ	=	ಬೆಸಗೆ		
	एळु	+	गे	=	एळ्गे	=	उत्थापन, उत्कर्ष
	ಏಳು	+	ಗೆ	=	ಏಳ್ಗೆ		
अवु	कळु	+	अवु	=	कळवु	=	चोरी
ಅವು	ಕಳು	+	ಅವು	=	ಕಳವು		
वु	सायु	+	वु	=	सावु	=	मरण
ವು	ಸಾಯು	+	ವು	–	ಸಾವು		
त	सेळे	+	त	=	सेळेत	=	ओढणे
ತ	ಸೆಳೆ	+	ತ	=	ಸೆಳೆತ		
	कुणि	+	त	=	कुणित	=	नाच
	ಕುಣಿ	+	ತ	=	ಕುಣಿತ		
ट	ओडु	+	ट	=	ओट	=	पलायन
ಟ	ಓಡು	+	ಟ	=	ಓಟ		
	नोडु	+	ट	=	नोट	=	दृश्य
	ನೋಡು	+	ಟ	–	ನೋಟ		

	काडु	+	ट	=	काट	=	जाच
	ಕಾಡು	+	ಟ	=	ಕಾಟ		
वळि	नुडि	+	वळि	=	नुडिवळि	=	बोल
ವಳಿ	ನುಡಿ	+	ವಳಿ	=	ನುಡಿವಳಿ		
पु	तीरिसु	+	पु	=	तीर्पु	=	निकाल
ಪು	ತೀರಿಸು	+	ಪು	=	ತೀರ್ಪು		
अलु	ऑक्कु	+	अलु	=	ऑक्कलु	=	बिऱ्हाड
ಅಲು	ಒಕ್ಕು	+	ಅಲು	=	ಒಕ್ಕಲು		
वळिके	तिळि	+	वळिके	=	तिळिवळिके	=	अक्कल
ವಳಿಗೆ	ತಿಳಿ	+	ವಳಿಗೆ	=	ತಿಳಿವಳಿಕೆ		
वणिगे	मेरे	+	वणिगे	=	मेरवणिगे	=	मिरवणूक
ವಣಿಗೆ	ಮೆರೆ	+	ವಣಿಗೆ	=	ಮೆರವಣಿಗೆ		
अते	अळे	+	अते	=	अळते	=	माप
ಅತೆ	ಅಳೆ	+	ಅತೆ	=	ಅಳತೆ		
सु	मुनि	+	सु	=	मुनिसु	=	रागवणे
ಸು	ಮುನಿ	+	ಸು	=	ಮುನಿಸು		
अकु	ऑडे	+	अकु	=	ऑडकु	=	फूट
ಅಕು	ಒಡೆ	+	ಅಕು	=	ಒಡಕು		
उक	नडुगु	+	उक	=	नडुक	=	कापरे (थरकापणे)
ಉಕ	ನಡುಗು	+	ಉಕ	=	ನಡುಕ		

थोड्या फरकाने क्रियापदच कृदंतभावनाम बनते.

किडु	=	नासणे	केडु	=	नाश
ಕಿಡು			ಕೇಡು		
बिडु	=	राहणे	बीडु	=	मुक्काम
ಬಿಡು			ಬೀಡು		

काही मूळधातु कृदंतभाव नामाप्रमाणे चालतात.

नडे	ನಡೆ	चालणे, चाल
नुडि	ನುಡಿ	शब्द
ओदु	ಓದು	वाचन
कट्टु	ಕಟ್ಟು	बांधणी
उरि	ಉರಿ	जाळ
उगुळु	ಉಗುಳು	थुंकी
हुट्टु	ಹುಟ್ಟು	जन्म
बेळे	ಬೆಳೆ	पीक
बदुकु	ಬದುಕು	(जगणे) आयुष्य

कृदंताव्यय ಕೃದಂತಾವ್ಯಯ

अदे उण्णु + अदे= उण्णदे = न जेवता

ಅದೆ ಉಣ್ಣು + ಅದೆ = ಉಣ್ಣದೆ

गाडि बरदे इद्दरे एनु माडबेकु ?

ಗಾಡಿ ಬರದೆ ಇದ್ದರೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು ?

गाडी आली नाही तर काय करावे ?

अवनु ननगॆ हेळदॆ होरटु होदनु

ಅವನು ನನಗೆ ಹೇಳದೆ ಹೊರಟು ಹೊದನು

तो मला न सांगता निघून गेला

लु तरु + लु = तरलु = आणावयास

ಲು ತರು + ಲು + ತರಲು

लिक्कॆ तरु + अलिक्कॆ = तरलिक्कॆ

ಲಿಕ್ಕೆ ತರು + ಅಲಿಕ್ಕೆ = ತರಲಿಕ್ಕೆ

ननगॆ बरलिक्कॆ तडवायितु

ನನಗೆ ಬರಲಿಕ್ಕೆ ತಡವಾಯಿತು

मला यावयास उशीर झाला

हालु तरलु पेटॆगॆ होगबेकु

ಹಾಲು ತರಲು ಪೇಟೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕು

दूध आणावयास बाजारात गेले पाहिजे

अ बरु + अ = बर = यावयाला

ಅ ಬರು + ಅ = ಬರ

रायरिगॆ बरहेळु

ರಾಯರಿಗೆ ಬರಹೇಳು

रावजीना येण्यास सांग

अपूर्ण क्रिया दर्शविणारे पद

वर्तमानकाळी

उत्त नानु पुस्तकवन्नु ओदुत्त कुळितिद्देनॆ

ಉತ್ತ ನಾನು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಓದುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದೇನೆ

मी पुस्तक वाचत बसलो आहे

भूतकाळी : मनेयल्लिय जनरु हरटॆ होडॆयुत्त कुळितिद्दरु

ಮನೆಯಲ್ಲಿಯ ಜನರು ಹರಟೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದರು

घरातील लोक गप्पा मारत बसले होते

दु भूतकृद्वाचक -दु किंवा इ, उ, हे प्रत्यय लावून बनविले जाते.

करॆ + दु = करॆदु = करुन

ಕರೆ + ದು = ಕರೆದು

नोडु + इ = नोडि

ನೋಡು + ಇ = ನೋಡಿ

जवानन‌ु (पोलीसनु) कळ्ळनन्नु हिडिदु तंदनु

ಜವಾನನು (ಪೋಲಿಸನು) ಕಳ್ಳನನ್ನು ಹಿಡಿದು ತಂದನು

पोलिस (शिपायाने) चोर पकडुन आणला

पंजरदिंद गिळियु हारि होयितु

ಪಂಜರದಿಂದ ಗಿಳಿಯು ಹಾರಿ ಹೋಯಿತು

पिंजऱ्यातून पोपट उडून गेला

उ काणु + उ = कण्डु = पाहून

ಉ ಕಾಣು + ಉ = ಕಂಡು

कण्डु कण्डु नी ऎन्न कैबिडुवुदे रंग !

ಕಂಡು ಕಂಡು ನೀ ಎನ್ನ ಕೈ ಬೀಡುವುದೇ ರಂಗ !

कृष्णा ! पाहून, पाहून, (तू समोर असताना) तू माझा हात सोडावास काय ?

निब्बणद जनरु पक्वान्नगळन्नु तिंदु तेगिदरु

ನಿಬ್ಬಣದ ಜನರು ಪಕ್ವಾನ್ನಗಳನ್ನು ತಿಂದು ತೇಗಿದರು

वऱ्हाडी लोकानी पक्वान्ने खाऊन ढेकरा दिल्या

दरे ದರೆ (अ) संकेतार्थक अव्यय धातुला दरे, ऑडे (हळ-गन्नड) प्रत्यय लाऊन बनवितात.

होगु + दरे = होदरे = गेलातर, गेल्यास

ಹೋಗು + ದರೆ = ಹೋದರೆ

बरु + दरे = बंदरे = आलातर

ಬರು + ದರೆ = ಬಂದರೆ

नोडु + दरे = नोडिदरे = पाहिल्यास

ನೋಡು + ದರೆ = ನೋಡಿದರೆ

आळुगळिगे संबळ सरियागि कोट्टरे अवरु चन्नागि केलस माडुत्तारे

ಆಳುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಳ ಸರಿಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟರೆ ಅವರು ಚನ್ನಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ

गड्याना पगार बरोबर (वेळोवेळी) दिलातर ते काम चांगले करतात

ब इल्लदिद्दरे = ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ = नाहीतर

बंदरे बा! इल्लदिद्दरे बेकादुदन्नु माडु

ಬಂದರೆ ಬಾ! ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಬೇಕಾದುದನ್ನು ಮಾಡು

आलास तर ये! नाहीतर वाटेल ते कर

मुल्ला नसीरुद्दीनन नगॆमातुगळु

मुल्ला नसीरुद्दीननु इराण देशदवनु. अवनु बडवनिद्दनु. ऒम्मॊम्मॆ अवनिगॆ हॊट्टॆगॆ एनू सिक्कुत्तिद्दिल्ल. आदरॆ अवनु तन्न कष्टगळन्नु हेळिकॊळ्ळुत्तिद्दिल्ल' अवनु यावागलू नगॆमॊगदवनागिरुत्तिद्दनु. यावागलू नगॆमातुगळन्नाडुत्तिद्दनु.

ऒन्दु दिन मुल्ला ऒन्दु कत्तॆयन्नु कॊळ्ळलिक्कॆ संतॆगॆ हॊगिद्दनु. अल्लि बहळ जन हळ्ळिगरु नॆरॆदिद्दरु. ऒब्ब मनुष्य अल्लिंद हॊगुत्तिद्दाग नुडिदनु "इदेनो महाराय? इल्लि हळ्ळिगर मत्तु कत्तॆगळल्लॊरतागि बेरॆ यारू इल्लवल्ल" आग मुल्लानु अविनिगॆ केळिदनु " नीवु हळ्ळिगरो ? " आ मनुष्य सिट्टिगॆदद्दु उत्तर कॊट्ट " छे छे !! नानु हळ्ळिगनल्ल "

"इल्लि हळ्ळिगर मत्तु कत्तॆगळ हॊरतागि बेरॆ एनू काणुवुदिल्ल ऎन्दु नीवे हेळिदिरि. नीवु हळ्ळिगरल्लदिद्दरॆ मत्तॆ नीवु यारु ?" ऎन्दु मुल्ला अवनिगॆ केळिद. (नीनु कत्तॆ ऎन्दतॆ)

ऒन्दु दिन ऒन्दु प्रेत यात्रॆयु बीदिगुन्ट नडॆदित्तु. मुल्लानु अल्लिये तन्न मगनॊंदिगॆ निंतिद्दनु. अवन मग अवनिगॆ केळिद. "अब्बाजान! ई पॆट्टिगॆयल्लि एनुन्टु ? "

हॆणद पॆट्टिगॆय विषयवन्नु तिळिसि कॊडुवुदक्कॆन्दु मुल्ला उत्तरकॊट्ट : 'मनुष्य

मग मत्तॆ केळिद - " अवनन्नु ऎल्लिगॆ ऒय्युत्तलिद्दारॆ ? "

मुल्ला अंद :- अवनन्नु हीगॆये ऒन्दु कडॆगॆ ऒय्युत्तलिद्दारॆ. अल्लि मनॆइल्ल, मारिल्ल, तिनिसिल्ल, तिंडियिल्ल, कॆलसविल्ल, बॊगसॆयिल्ल, कंबळिइल्ल, कड्डिगॆ इल्ल............"

मग नडुवॆ बायिहाकि केळिद :- "अंदरॆनु अवरु आ पॆट्टिगॆयन्नु नम्म मनॆगॆ ऒय्युत्तलिरुवरो ? "

ऒन्दु सल रात्रियल्लि मुल्लान मनॆगॆ ऒब्ब कळ्ळनु बंदिद्दनु. अवन सुळिदाटदिंद मुल्ला एच्चत्तनु. अवनु हणकासु हुडुकुत्तिरुवुदु मुल्लानिगॆ तिळियितु आग मुल्ला अवनिगॆ हेळिद " अय्या एतक्कॆ इष्टु कष्टबडुत्तीरि ? नीवु ई कत्तलॆयल्लि हुडुकाडुत्तिरुव हण ननगॆ हगलु हॊत्तिनल्लि कूड सिक्कुवदिल्ल "

ಮುಲ್ಲಾ ನಸೀರುದ್ದೀನನ ನಗೆಮಾತುಗಳು

ಮುಲ್ಲಾ ನಸೀರುದ್ದೀನನು ಇರಾಣ ದೇಶದವನು. ಅವನು ಬಡವ ನಿದ್ದನು. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಅವನಿಗೆ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಏನೂ ಸಿಕ್ಕುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವನು ತನ್ನ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅವನು ಯಾವಾಗಲೂ ನಗೆಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುತ್ತಿದ್ದನು.

ಒಂದು ದಿನ ಮುಲ್ಲಾ ಒಂದು ಕತ್ತೆಯನ್ನು ಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಸಂತೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದನು. ಅಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಜನ ಹಳ್ಳಿಗರು ನೆರೆದಿದ್ದರು. ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾಗ ನುಡಿದನು. “ಇದೇನೋ ಮಹಾರಾಯ? ಇಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳಿಗರ ಮತ್ತು ಕತ್ತೆಗಳ ಹೊರತಾಗಿ ಬೇರೆ ಏನೂ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ” ಆಗ ಆ ಮುಲ್ಲಾನು ಅವನಿಗೆ ಕೇಳಿದನು “ನೀವು ಹಳ್ಳಿಗರೋ?” ಆ ಮನುಷ್ಯ ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದು ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟ “ಛೀಛೀ! ನಾನು ಹಳ್ಳಿಗನಲ್ಲ”

“ಇಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳಿಗರ ಮತ್ತು ಕತ್ತೆಗಳ ಹೊರತಾಗಿ ಬೇರೆ ಏನೂ ಕಾಣು ವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ನೀವೇ ಹೇಳಿದಿರಿ. ನೀವು ಹಳ್ಳಿಗರಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನೀವು ಯಾರು?” ಎಂದು ಮುಲ್ಲಾ ಅವನಿಗೆ ಕೇಳಿದ. (ನೀನು ಕತ್ತೆ ಎಂದಂತೆ)

ಒಂದು ದಿನ ಒಂದು ಪ್ರೇತಯಾತ್ರೆಯು ಬೀದಿಗುಂಟ ನಡೆದಿತ್ತು. ಮುಲ್ಲಾನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ತನ್ನ ಮಗನೊಂದಿಗೆ ನಿಂತಿದ್ದನು. ಅವನ ಮಗ ಅವನಿಗೆ ಕೇಳಿದ “ಅಬ್ಬಾಜಾನ್ ಈ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಏನುಂಟು?”

ಹೆಣದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆಂದು ಮುಲ್ಲಾ ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟ : “ಮನುಷ್ಯ”

ಮಗ ಮತ್ತೆ ಕೇಳಿದ :- “ಅವನನ್ನು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಒಯ್ಯುತ್ತಲಿದ್ದಾರೆ.”

ಮುಲ್ಲಾ ಅಂದ :- “ಅವನನ್ನು ಹೀಗೆಯೇ ಒಂದು ಕಡೆಗೆ ಒಯ್ಯು ತ್ತಲಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಮನೆಯಿಲ್ಲ, ಮಾರಿಲ್ಲ, ತಿನಿಸಿಲ್ಲ, ತಿಂಡಿಯಿಲ್ಲ, ಕೆಲಸ ವಿಲ್ಲ, ಬೊಗಸೆಯಿಲ್ಲ, ಕಂಬಳಿ ಇಲ್ಲ, ಕಟ್ಟಿಗೆ ಇಲ್ಲ . . . . . . ?

ಮಗ ನಡುವೆ ಬಾಯಿ ಹಾಕಿ ಕೇಳಿದ :- “ಅಂದರೇನು ಅವರು ಆ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಒಯ್ಯುತ್ತಲಿರುವರೋ?”

ಒಂದು ಸಲ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಮುಲ್ಲಾನ ಮನೆಗೆ ಒಬ್ಬ ಕಳ್ಳನು ಬಂದಿದ್ದನು. ಅವನ ಸುಳಿದಾಟದಿಂದ ಮುಲ್ಲಾ ಎಚ್ಚತ್ತನು. ಅವನು ಹಣಕಾಸು ಹುಡುಕುತ್ತಿರುವುದು ಮುಲ್ಲಾನಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಆಗ ಮುಲ್ಲಾ ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿದ " ಅಯ್ಯಾ! ಏತಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟು ಕಷ್ಟಬಡುತ್ತೀರಿ? ನೀವು ಈ ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಾಡುತ್ತಿರುವ ಹಣ ನನಗೆ ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹಗಲು ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಸಿಕ್ಕುವುದಿಲ್ಲ "

मुल्ला नसीरुद्दीनचा विनोद

मुल्ला नसीरूद्दीन इराण देशाचा होता. तो गरीब होता. कधी कधी त्याला खावयाला अन्न मिळत नसे. पण तो आपले हाल दुसऱ्याना सांगत फिरत नसे. तो केव्हाही हसत मुख असावयाचा. तो नेहमी विनोद करायचा.

एके दिवशी मुल्ला एक गाढव विकत घेण्यासाठी आठवडयाच्या बाजारात गेला होता. एकजण तेथून जात असताना म्हणाला " हे काय महाराज? येथे खेडवळ आणि गाढवे यांच्या शिवाय दुसरे कोणीच नाही! " तेव्हा मुल्लाने त्यास विचारले तुम्ही खेडूत आहात? " त्या मनुष्याने रागावून उत्तर दिले" छे छे ! मी खेडूत मुळीच नाही" "येथे खेडवळ आणि गाढवे यांच्या शिवाय दुसरे काहीच दिसत नाही असे तुम्हीच म्हणालात. तुम्ही जर खेडूत नसाल तर मग तुम्ही कोण ?" (तू गाढव आहेस असा अर्थ होतो!)

एकदा एक प्रेतयात्रा रस्त्यावरून चालली होती. मुल्ला तेथेच आपल्या मुलाबरोबर उभा होता. त्याच्या मुलाने त्याला विचारले " अब्बाजान या पेटीत काय आहे ? "

शवपेटीची कल्पना देण्यासाठी म्हणून मुल्लाने उत्तर दिले "माणूस"

मुलाने पुन्हा विचारले "त्याला कोठे नेत आहेत"

मुल्ला म्हणाला" त्याला अशाच एके ठिकाणी नेत आहेत. तेथे ना घर ना दार, ना जेवण ना खाण ना काम ना धंदा, तेथे कांबळे नाही लाकूड फाटा नाही........

मुलाने मध्येच तोंड घालून विचारले "म्हणजे ' ते ती पेटी आमच्या घरी नेत आहेत की काय?"

एकदा रात्रीच्यावेळी मुल्लाच्या घरी एकजण चोर आला होता. त्याच्या वावरण्यामुळे मुल्ला जागा झाला. तो पैसा अडका शोधत असल्याचे मुल्लाला समजले तेव्हा मुल्ला त्यास म्हणाला. "अहो! कशाला एवढी तसदी घेत आहात? तुम्ही या काळोखात शोधत आहात तो पैसा मला या घरात दिवसा उजेडी देखील सापडत नाही!"

शब्दार्थ

बडव	ಬಡವ	गरीब
होंट्टेगे एनू सिक्कुत्तिदिल्ल	ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಏನೂ ಸಿಕ್ಕುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ	पोटाला (खावयास) काही मिळत नसे
हेळिकोळ्ळु	ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳು	गाऱ्हाणे सांगणे, रडकथा सांगणे
नगेमोग	ನಗೆಮೊಗ	हसत मुख
नगेमातु	ನಗೆಮಾತು	विनोद, चुटके
संते	ಸಂತೆ	आठवड्याचा बाजार
नेरे	ನೆರೆ	जमा होणे
इल्लवल्ल	ಇಲ್ಲವಲ್ಲ	नाही ना!
होरतागि	ಹೊರತಾಗಿ	शिवाय
सिट्टिगेद्दु	ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದು	रागावून
मत्ते	ಮತ್ತೆ	तर मग?
बीदिगुन्ट	ಬೀದಿಗುಂಟ	रस्त्यांवरून
मगनोंदिगे	ಮಗನೊಂದಿಗೆ	मुला बरोबर
पेट्टिगे	ಪೆಟ್ಟಿಗೆ	पेटी
तिळिसि कोडलिक्कॆन्दु	ತಿಳಿಸಿಕೊಡಲಿಕ್ಕೆಂದು	समजावून देण्यासाठी म्हणून

ऎल्लिगॆ	ಎಲ್ಲಿಗೆ	कुणीकडे
हीगॆये	ಹೀಗೆಯೇ	असेच
मनेमारु	ಮನೆಮಾರು	घर दार
तिंडितिनिसु	ತಿಂಡಿತಿನಿಸು	जेवण खाण
कॆलस बॊगसॆ	ಕೆಲಸ ಬೊಗಸೆ	काम धंदा
नडुवॆबायि हाकु	ನಡುವೆ ಬಾಯಿ ಹಾಕು	मध्येच तोंड घालून बोलणे
अंदरेनु	ಅಂದರೇನು	म्हणजे काय ? मग काय?
सुळिदाट	ಸುಳಿದಾಟ	वावर, सुळसुळाट,
ऎच्चरि, ऎच्चत्तनु	ಎಚ್ಚರಿ, ಎಚ್ಚತ್ತನು	जागे होणे, जागा झाला
हणकासु	ಹಣಕಾಸು	पैसा अडका
कष्टबडु	ಕಷ್ಟಬಡು	श्रम करणे, तसदी घेणे
कत्तले	ಕತ್ತಲೆ	काळोख
हगलुहॊत्तिनल्लि	ಹಗಲುಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ	दिवसा उजेडी
कूड	ಕೂಡ	देखील

अभ्यास (२०)

१. खालील धातूची कंसातील प्रमाणे रूपे सांगा

೧. ಮಾಡು, ಹೋಗು, ಇರು, ಬೀಳು, ಕೇಳು
(कृदंत विशेषण उदा. ಹೇಳು > ಹೇಳುವ)

೨. ಕೂಗು, ತೇಗು, ಮುತ್ತು, ಸುತ್ತು, ಕೀಳು
(कृदंत नाम उदा. ಹೇಳು > ಹೇಳುವವನು-ಳು)

೩. ಬೇ(ಯು), ನೋ(ಯು), ಸಾ(ಯು), ಸಾಕು, ಏರು
(भूतकृद्वाचक उदा. ಹೇಳು > ಹೇಳಿ)

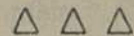
೪. ಬರು, ತರು, ತಿನ್ನು, ಕೊಲ್ಲು, ಆಡು
(वर्तमान कृद्वाचक उदा. ಹೇಳು > ಹೇಳುತ್ತ)

२. मराठीत भाषांतर करा

೧. ಅವನು ಶೂರನು. ಅವನೊಡನೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವವರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ
೨. ಪೋಲೀಸರು ಕಳ್ಳನನ್ನು ಹಿಡಿದು ತಂದರು
೩. ಮಂಗವು ಗಿಡವನ್ನು ಏರಿ ಕುಳಿತಿತು
೪. ಹಿರಿಯರ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳದವರಿಗೆ ಬಹಳ ನಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ
೫. ಬಡವರಿಗೆ ಕಳ್ಳರ ಅಂಜಿಕೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ

६. कन्नड मध्ये भाषांतर करा.

१. मोराचा नाच (धातु कुणि) पाहा
२. पाण्याच्या प्रवाहात (धा. सॆळॆ) झाडे वाहून जातात.
३. मांजर कुत्र्याचा त्रास चुकवते
४. माझ्या पश्नाचे उत्तर पुस्तकात न पाहाता सांगा
५. मी माझ्या वहिणीला पोचवायला गेलो

२१ | धडा एकविसावा
೨೧ | ಪಾಠ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು पाठ इप्पत्तोन्दु

क्रियापदे आणि अव्यय

(१) रीतीवाचक क्रियापदे

वर्तमान काळ :

धातु + उत्त + इरु ಧಾತು + ಉತ್ತ + ಇರು

मी करत असतो (नानु) माडुत्त + इरुत्तेनॆ = (नानु) माडुत्तिरुत्तेनॆ
(ನಾನು) ಮಾಡುತ್ತ + ಇರುತ್ತೇನೆ = (ನಾನು) ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತೇನೆ

ती देत असते (अवळु) कॊडुत्त + इरुत्ताळॆ = कॊडुत्तिरुत्ताळॆ
(ಅವಳು) ಕೊಡುತ್ತ+ಇರುತ್ತಾಳೆ=ಕೊಡುತ್ತಿರುತ್ತಾಳೆ

ते येत असते (अदु) बरुत्त + इरुत्तदॆ = बरुत्तिरुत्तदॆ
(ಅದು) ಬರುತ್ತ + ಇರುತ್ತದೆ = ಬರುತ್ತಿರುತ್ತದೆ

भूतकाळ :

धातु + उत्त = इरु ಧಾತು + ಉತ್ತ = ಇರು

मीं करत असे नानु माडुत्त + इद्देनु = माडुत्तिद्देनु
ನಾನು ಮಾಡುತ್ತ + ಇದ್ದೆನು = ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆನು

ती देत असे अवळु कॊडुत्त + इद्दळु = कॊडुत्तिद्दळु
ಅವಳು ಕೊಡುತ್ತ + ಇದ್ದಳು = ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಳು

ते येत असे	अदु + बरुत्त + इद्दितु = बरुत्तिद्दितु
	+ इत्तु = बरुत्तित्तु
	ಅದು ಬರುತ್ತ + ಇದ್ದಿತು = ಬರುತ್ತಿದ್ದಿತು
	+ ಇತ್ತು = ಬರುತ್ತಿತ್ತು

भविष्य :

मी येत असेन	नानु बरुत्तिरुवेनु
	ನಾನು ಬರುತ್ತಿರುವೆನು
ती येत असेल	अवळु बरुत्तिरुवळु
	ಅವಳು ಬರುತ್ತಿರುವಳು
ते देत असेल	अदु कोडुत्त + इरुवुदु
	ಅದು ಕೊಡುತ್ತ + ಇರುವುದು

अपूर्ण वर्तमानकाळ :

मी करत आहे	नानु + माडुत्त + इद्देने
	ನಾನು ಮಾಡುತ್ತ + ಇದ್ದೇನೆ
	ನಾನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ अथवा
	नानु माडुत्तलिद्देने
	ನಾನು ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದೇನೆ
ती देत आहे	अवळु कोडुत्तिद्दाळे
	ಅವಳು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ
	अवळु कोडुत्तलिद्दाळे
	ಅವಳು ಕೊಡುತ್ತಲಿದ್ದಾಳೆ
ते येत आहे	अदु बरुत्तिदे
	ಅದು ಬರುತ್ತಿದೆ

अदु बरुत्तलिदॆ
ಅದು ಬರುತ್ತಲಿದೆ

भूतकाळ :

तो येत होता — अवनु बरुत्त + इद्दनु = बरुत्तिद्दनु, बरुत्तिद्दनु
ಅವನು ಬರುತ್ತಲಿದ್ದನು, ಬರುತ್ತಿದ್ದನು

ती वाचत होती — अवळु ओदुत्त इद्दळु, ओदुत्तलिद्दळु
ಅವಳು ಓದುತ್ತ ಇದ್ದಳು, ಓದುತ್ತಲಿದ್ದಳು

ते नाचत होते — अवरु कुणियुत्तिद्दरु, कुणियुत्तलिद्दरु
ಅವರು ಕುಣಿಯುತ್ತಿದ್ದರು, ಕುಣಿಯುತ್ತಲಿದ್ದರು

पूर्ण वर्तमान काळ :

मी बसलो आहे — नानु कुळितु + इद्देनॆ = कुळितिद्देनॆ
ನಾನು + ಕುಳಿತು + ಇದ್ದೇನೆ = ನಾನು ಕುಳಿತ್ತಿದ್ದೇನೆ

ते आले आहेत — अवरु बंदु + इद्दारॆ = बंदीद्दारॆ
ಅವರು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ

बाळ झोपले आहे — कूसु मलगि + इदॆ = मलगिदॆ
ಕೂಸು ಮಲಗಿ + ಇದೆ = ಮಲಗಿದೆ

पूर्ण भूतकाळ :

तो दारापाशी उभा होता = अवनु बागिलद हत्तिर निंतु + इद्दनु = निंतिद्दनु
ಅವನು ಬಾಗಿಲದ ಹತ್ತಿರ ನಿಂತಿದ್ದನು

मुले खेळायला गेली होती = हुडुगरु आडलिक्कॆ होगिद्दरु
ಹುಡುಗರು ಆಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದರು

आम्ही गावाला गेलो होतो = नावु ऊरिगे होगि + इद्देवु = होगिद्देवु
ನಾವು ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆವು

अव्यय

कृदंताव्ययांबद्दल आपण मागे विचार केला आहे. उदा. माडु पासून माडि (करुन), माडदे (न करता), माडुत्त (करत), माडलु (करावयास), माडलिक्के (करण्या करिता) इ०. आता कांही स्वतंत्र अव्ययें पाहू. यांचे स्वरूप क्रियाविशेषणासारखे असल्यामुळे त्याना क्रियाविशेषणाव्यय असेही म्हणतात.

१.	चेन्नागि	ಚೆನ್ನಾಗಿ	चांगल्या रीतिने
२.	नेट्टगे	ನೆಟ್ಟಗೆ	नीट
३.	तट्टने	ತಟ್ಟನೆ	एकदम
४.	बिम्मने	ಬಿಮ್ಮನೆ	(रुसून) फुगून
५.	सुम्मने	ಸುಮ್ಮನೆ	१. उगाच, व्यर्थ २. निष्कारण
६.	सुम्मगे	ಸುಮ್ಮಗೆ	स्वस्थ, न बोलता गुपचुप
७.	बेगने	ಬೇಗನೆ	लवकर
८.	मेल्लगे	ಮೆಲ್ಲಗೆ	हळूच, सावकाश
९.	सोगसागि	ಸೊಗಸಾಗಿ	छान
१०.	हागे	ಹಾಗೆ	तसे
११.	हीगे	ಹೀಗೆ	असे
१२.	अंतु	ಅಂತು	एकूण, तात्पर्य
१३.	बेरे	ಬೇರೆ	इतर
१४.	बळिक	ಬಳಿಕ	नंतर

उदा. माडिद बळिक = केल्या नंतर, केल्यावर

१५.	तरुवाय	ತರುವಾಯ	नंतर

उदा. होद तरुवाय = गेल्यावर

१६.	मेले	ಮೇಲೆ	नंतर

उदा. होद मेले = गेल्यावर

१७.	इन्नु (मुन्दे)	ಇನ್ನು (ಮುಂದೆ)	आता (या पुढे)
१८.	इन्नू	ಇನ್ನೂ	अजून
१९.	ओडने कूडले	ಒಡನೆ ಕೂಡಲೆ	बरोबर

उदा. रायरु बंद कूडले ऎल्लरू ऎद्दु निंतरु
ರಾಯರು ಬಂದ ಕೂಡಲೆ ಎಲ್ಲರೂ ಎದ್ದು ನಿಂತರು
साहेब आल्या बरोबर (येताच) सर्वजण उठून उभे राहीले

२०.	सुत्तुमुत्तु	ಸುತ್ತುಮುತ್ತು	भोवती
२१.	ए	ಎ	'च'

उदा. ननगॆ हणबेकु = मला पैसे पाहिजेत
ನನಗೆ ಹಣಬೇಕು

ननगॆ हणवे बेकु = मला पैसाच पाहिजे
ನನಗೆ ಹಣವೇ ಬೇಕು

अवनु जाणनु = तो शाहाणा
ಅವನು ಜಾಣನು

अवनु जाणने (हौदु) = तो शाहाणाच
ಅವನು ಜಾಣನೇ (ಹೌದು) (होय)

२. भाववाचक

२२.	ऐला	ಎಲಾ	अरे (च्या)
२३.	अय्यो, अय्यय्यो	ಅಯ್ಯೋ, ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ	हाय, हायहाय
२४.	अकटा	ಅಕಟಾ	(क्वचित्) अरेअरे
२५.	अब्बब्बा	ಅಬ್ಬಬ್ಬಾ	अबब
२६.	ओहो	ಓಹೋ	हो

उदा. हो, मी येतो
ओहो नानु बरुत्तेने
ಓಹೋ ನಾನು ಬರುತ್ತೇನೆ

२७.	अल्ल (बोली)	ಅಲ್ಲ	} मी म्हटले / म्हणतो

उदा. अल्ल, नींवु यावाग बंदिरि
ಅಲ್ಲ, ನೀವು ಯಾವಾಗ ಬಂದಿರಿ
म्हटले, तुम्ही केव्हा आलात

२८.	इंत (चतुर्थी विभक्तीस)	ಇಂತ	पेक्षा

उदा. बेळ्ळिगिंत बंगार तुट्टि
ಬೆಳ್ಳಿಗಿಂತ ಬಂಗಾರ ತುಟ್ಟಿ
चांदी पेक्षा सोने महाग

२९.	ऊ	ಊ	आणि

उदा. रामनु + (मत्तु) भीमनु = रामनू, भीमनू
ರಾಮನು + ಭೀಮನು = ರಾಮನೂ ಭೀಮನೂ

३०.	आद्दरिंद	ಆದ್ದರಿಂದ	१. त्या मुळे

३१.	आदुदरिंद	ಆದುದರಿಂದ	२. 'म्हणून'

उदा. ननगॆ बस्सु सिक्कलिल्लवादुदरिंद ननगॆ तडवायितु
ನನಗೆ ಬಸ್ಸು ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ನನಗೆ ತಡವಾಯಿತು
मला बस मिळाली नाही म्हणून मला उशीर झाला

३२.	अल्लदॆ	ಅಲ್ಲದೆ	शिवाय
३३.	ऎन्दु	ಎಂದು	असे

उदा. नानु बरुवुदिल्ल ऎन्दु अवनिगॆ हेळु
ನಾನು ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ಹೇಳು
त्याला मी येत नाही असे सांग

३४.	ऎम्बुदागि	ಎಂಬುದಾಗಿ	म्हणून

उदा. तानु बरुवुदिल्लवॆम्बुदागि अवनु तिळिसिद्दानॆ
ತಾನು ಬರುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದಾಗಿ ಅವನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ
आपण येणार नाही असे त्याने कळविले आहे

३५.	आदरॆ	ಆದರೆ	पण
३६.	मत्तु	ಮತ್ತು	आणि
३७.	मत्तॆ	ಮತ್ತೊ	पुन्हा
३८.	हागादरॆ	ಹಾಗಾದರೆ	तर मग
३९.	(ए) याकॆंदरॆ	(ಏ) ಯಾಕೆಂದರೆ	कारण की
४०.	मुंतादुवु	ಮುಂತಾದುವು	वगैरे
४१.	तनक	ತನಕ	पर्यंत
४२.	मुखांतर (वागि)	ಮುಖಾಂತರ (ವಾಗಿ)	मार्फत
४२.	मूलक	ಮೂಲಕ	मुळे

कण्णिगे चेन्नागि काणिसुत्तिद्दरे कन्नडकवु बेकागुवुदिल्ल. वयस्साद मेले दृष्टिय शक्ति कडिमेयागुत्तदे. अॆष्टो जनरु ओदबेकादरे कन्नडकवन्नु उपयोगिसुत्तारे. ओदलिक्कॆ बंद मेलेये कन्नडकदिंद काणिस हत्तुत्तदे, आदरे कन्नडकवन्नु उपयोगिसिद मात्रक्के ओदलिक्के बरहत्तुवुदिल्ल. इदर बग्गे इकतॆयन्नु केळिरि.

ऒन्दु हळ्ळियल्लि ऒब्ब मनुष्यनिद्दनु. अवनु शालेगे होगिद्दिल्ल. अवनिगे ऒदुबरेह बरुत्तिद्दिल्ल.अवनु होलदल्लि केलसमाडि हॊट्टॆतुंबि कॊळ्ळुत्तिद्दनु.

ऒदुदिन अवनु पटणक्के होगिद्दनु. पेटॆयल्लि अड्डाडुत्तिरुवाग अवनिगे ऒंदु कन्नडकद अंगडियु काणिसितु. जनरु आ अंगडियल्लि होगि कन्नडकवन्नु कॊळ्ळुत्तिद्दरु. अदन्नु परिक्षिसुवुदक्कॆंदु अवरु पुस्तक अथवा वर्तमान पत्रवन्नु ओदुत्तिद्दरु. हळ्ळिय मनुष्यनिगे कन्नडकवन्नु कॊन्डरे तनगू ओदलिक्के बरबहुदु ऎन्दु अनिसितु. अवनू अंगडियल्लि होगि 'ननगॊन्दु कन्नडकवन्नु कॊडिरि" ऎन्दु केळिद.

"ऎन्तहदु?" ऎन्दु अंगडिकार केळिद.

"ओदुवुदु" हळ्ळिगनु हेळिद.

अंगडिकारनु कॊट्ट कन्नडकवन्नु कण्णिगे हाकिकॊन्डु हळ्ळिगनु ऒन्दु पुस्तकदल्लि नोडहत्तिदनु "ननगे ई कन्नडकदिंद ओदलिक्के बरुवुदिल्ल" हळ्ळिगनु नुडिद.

आग अंगडिकारनु अवनु हिडिद पुस्तकद कडॆगे नोडिदनु. अवनु अदन्नु बुडमेलागि हिडिदिद्दनु. हळ्ळिगनिगे ओदलिक्के बरुवुदिल्लवॆन्दु अंगडिकारनिगे गॊत्तायितु. अवनु हळ्ळिगनिगे केळिदनु : "निनगे ओदलिक्के बरुत्तदॆये?"

"ननगॆ ओदलिक्कॆ बरुवुदिल्ल निज. आदरॆ बेरॆ जनरु कन्नडकवन्नु हाकुत्तले ओदहत्तुत्तारॆ. ओदलिक्कॆ बरबेकादरॆ कन्नडकवन्नु हच्चबेकु ऎन्दु ननगॆ अनिसितु. अदक्कागि नानु कन्नडकवन्नु कॊडिरि ऎन्दु निमगॆ हेळिदॆ" हळ्ळिगनु उत्तर कॊट्टनु.

हळ्ळिगन दड्डतनवन्नु कंडु ऎल्लरु खॊळ्ळॆन्दु नक्करु.

ಕನ್ನಡಕ

ಕಣ್ಣಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ ಕನ್ನಡಕವು ಬೇಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ವಯಸ್ಸಾದ ಮೇಲೆ ದೃಷ್ಟಿಯ ಶಕ್ತಿಯು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಎಷ್ಟೋ ಜನರು ಓದಬೇಕಾದರೆ ಕನ್ನಡಕವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಓದಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದ ಮೇಲೆಯೇ ಕನ್ನಡಕದಿಂದ ಕಾಣಿಸಹತ್ತುತ್ತದೆ, ಆದರೆ ಕನ್ನಡಕವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಓದಲಿಕ್ಕೆ ಬರಹತ್ತುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಈ ಕತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿರಿ.

ಒಂದು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನಿದ್ದನು. ಅವನು ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಓದು ಬರೆಹ ಬರುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅವನು ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು.

ಒಂದು ದಿನ ಅವನು ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದನು. ಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವನಿಗೆ ಒಂದು ಕನ್ನಡಕದ ಅಂಗಡಿಯು ಕಾಣಿಸಿತು. ಜನರು ಆ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಕನ್ನಡಕವನ್ನು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದನ್ನು ಪರಿಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕೆಂದು ಅವರು ಪುಸ್ತಕ ಅಥವಾ ವರ್ತಮಾನ ಪತ್ರವನ್ನು ಓದುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಳ್ಳಿಯ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ, ಕನ್ನಡಕವನ್ನು ಕೊಂಡರೆ ತನಗೂ ಓದಲಿಕ್ಕೆ ಬರಬಹುದು ಎಂದು ಅನಿಸಿತು. ಅವನೂ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ "ನನಗೊಂದು ಕನ್ನಡಕವನ್ನು ಕೊಡಿರಿ" ಎಂದು ಹೇಳಿದ.

"ಎಂತಹದು" ಎಂದು ಅಂಗಡಿಕಾರನು ಕೇಳಿದ.

" ಓದುವುದು " ಹಳ್ಳಿಗನು ಹೇಳಿದ.

ಅಂಗಡಿಕಾರನು ಕೊಟ್ಟ ಕನ್ನಡಕವನ್ನು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಒಂದು ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ನೋಡಹತ್ತಿದನು. "ನನಗೆ ಈ ಕನ್ನಡಕದಿಂದ ಓದಲಿಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ" ಹಳ್ಳಿಗನು ನುಡಿದನು.

ಆಗ ಅಂಗಡಿಕಾರನು ಅವನು ಹಿಡಿದ ಪುಸ್ತಕದ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿದನು. ಅವನು ಅದನ್ನು ಬುಡಮೇಲಾಗಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದನು. ಹಳ್ಳಿಗನಿಗೆ ಓದಲಿಕ್ಕೆ ಬರುವದಿಲ್ಲವೆಂದು ಅಂಗಡಿಕಾರನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಅವನು ಹಳ್ಳಿಗನಿಗೆ ಕೇಳಿದನು. " ನಿನಗೆ ಓದಲಿಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆಯೆ? "

" ನನಗೆ ಓದಲಿಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ ನಿಜ. ಆದರೆ ಬೇರೆ ಜನರು ಕನ್ನಡಕವನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಲೆ ಓದಹತ್ತುತ್ತಾರೆ. ಓದಲಿಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕಾದರೆ ಕನ್ನಡಕವನ್ನು ಹಚ್ಚಬೇಕು ಎಂದು ನನಗೆ ಅನಿಸಿತು. ಆದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಕನಡಕವನ್ನು ಕೊಡಿರಿ ಎಂದು ನಿಮಗೆ ಹೇಳಿದೆ." ಹಳ್ಳಿಗನು ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟನು.

ಹಳ್ಳಿಗನ ದಡ್ಡತನವನ್ನು ಕಂಡು ಎಲ್ಲರು ಖೊಳ್ಳೆಂದು ನಕ್ಕರು.

चष्मा

दृष्टि चांगली असेल तर चष्मा लागत नाही. उतार वयांत दृष्टि मंदावते. कित्येक लोक वाचण्यासाठी चष्मा वापरतात. वाचता येत असेल तरच चष्म्याने नीट दिसू लागते. पण केवळ चष्मा वापरण्याने वाचता येऊ लागत नाही. या बद्दल ही गोष्ट ऐका.

एका खेड्यात एक मनुष्य राहत होता. तो शाळेत गेला नव्हता. त्याला लिहिता वाचता येत नव्हते. तो शेतात काम करून पोट भरत असे.

एकदा तो एका शहरात गेला होता. बाजारात भटकत असताना त्याला एक चष्म्याचे दुकान दिसले. लोक त्या दुकानांत जाऊन चष्मा विकत घेत होते. तो तपासण्यासाठी ते पुस्तक किंवा वर्तमान पत्र वाचत होते. खेडयातील

माणसास वाटले कीं चष्मा विकत घेतलातर आपल्यालाही वाचता येईल. तो पण दुकानांत गेला आणि "मला एक चष्मा द्या" म्हणाला.

"कसला?" दुकानदाराने विचारले.

"वाचण्याचा" खेडूत म्हणाला.

दुकानदाराने दिलेला चष्मा डोळ्याना लावून तो एक पुस्तक पाहू लागला. "मला या चष्म्याने वाचता येत नाही", तो म्हणाला.

दुकानदाराने त्याने धरलेल्या पुस्तकाकडे पाहिले. त्याने ते उलट धरले होते त्याला वाचता येत नाही हे दुकानदाराला कळाले. त्याने खेडुताला विचारले "तुला वाचता येते?"

"मला वाचता येत नाही हे खरे आहे. पण दुसरे लोक चष्मा लावल्याबरोबर वाचू लागतात. वाचता यावे यासाठी चष्मा लावावा असे मला वाटले. म्हणून मी तुम्हाला चष्मा द्या असे म्हणालो" खेडुताने उत्तर दिले.

खेडुताचा खुळेपणा पाहून तेथे जमलेल्या लोकात हशा पिकला.

शब्दार्थ व टीपा

कन्नडक	ಕನ್ನಡಕ	चष्मा
वयस्सु आद् मेले	ವಯಸ್ಸು ಆದ ಮೇಲೆ	उतार वयात
उपयोगिसिद् मात्रक्के	ಉಪಯೋಗಿಸಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ	फक्त वापरल्याने
कते	ಕತೆ	गोष्ट
ओदु बरेह	ಓದು ಬರೆಹ	लिहिणे, वाचणे, साक्षरता
होट्टे तुंबिकोळ्ळु	ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳು	पोट भरणे
अड्डाडु	ಅಡ್ಡಾಡು	फिरणे, भटकणे
कोळ्ळु	ಕೊಳ್ಳು	विकत घेणे
अनिसु	ಅನಿಸು	वाटणे

अॅन्तह	ಎಂತಹ	कसले
हिडि	ಹಿಡಿ	पकडणे, धरणे
बुडमेलागि	ಬುಡಮೇಲಾಗಿ	उलट
गॉत्तागु	ಗೊತ್ತಾಗು	कळणे
निज	ನಿಜ	खरे
बेरॅ	ಬೇರೆ	इतर
हच्चु	ಹಚ್ಚು	लावणे
दड्डतन	ದಡ್ಡತನ	खुळेपणा, मूर्खपणा
खॉळ्ळेन्दु नक्करु	ಖೊಳ್ಳೆಂದು ನಕ್ಕರು	(नगु - हसणे) हशा पिकला

अभ्यास धडा (२१)

१. खालील शब्दांची रूपे ओळखा.

೧. ಸುಳಿಯುತ್ತಲಿದ್ದಿತು, ಬರುತ್ತಲಿದ್ದರು, ಬೀಸುತ್ತಿತ್ತು

೨. ಬರುತ್ತಿರುವಳು, ಬಂದಿರುವಳು, ಸಾಕಿರುವನು

೩. ಕೊಡುತ್ತಿರುತ್ತೇನೆ, ಅನ್ನುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ, ಆಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ

೪. ತಿನ್ನುತ್ತಿರುವಿರಿ, ಬೇಡುತ್ತಿರುವುದು

२. मराठीत अनुवाद करा.

೧. ಸುಮ್ಮಗೆ ಕೂಡು

೨. ಚೆನ್ನಾಗಿ ಓದು

೩. ನಾನು ಹೋದ ಬಳಿಕ ಬಾಗಿಲ ಹಾಕು

೪. ನೆಟ್ಟಗೆ ಕೂಡು

೫. ತಟ್ಟನೆ ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲು

೬. ಹಾಗೆ ಮಾಡಬೇಡ

३. कानडीत अनुवाद करा.

१. राजा मेल्यावर त्याचा मुलगा गादीवर आला

२. आम्ही आमच्या जागेवर बसलो आहोत

३. आई भाजी आणायला गेली आहे

४. मागच्या सुट्टीत आम्ही पुण्याला गेलो होतो

५. ती खुर्चीवर बसून वाचत होती

भाग दुसरा

ಎರಡನೆಯ ಭಾಗ

व्यवहार खंड

ವ್ಯವಹಾರ ಖಂಡ

व्यवहार खंड

कन्नड भाषिकांचे, विशेषतः उत्तर कर्नाटकातील लोकांचे रीतीरिवाज महाराष्ट्रीयांच्या सामाजिक व्यवहारापेक्षा फारसे वेगळे नाहीत. विशेषतः सीमा भागांत स्वाभाविकपणेच अशी एक सम्मिश्र जीवनपद्धती निर्माण झालेली आहे की मराठी भाषिकांचे बोलणे, आवडी निवडी, सणवार, कुलाचार यांवर कर्नाटकाचीच छाप असते. त्यांच्या बोलण्यांत पुष्कळ कानडी शब्द असतातच, पण त्या शिवाय वाक्प्रचार, (idioms) म्हणजे व्याकरण दृष्ट्या क्रियापदें, लिंग-विभक्ती, इत्यादींच्या संबंधाने त्यांचे बोलणे कानडी थाटाचे असते. उदाहरणार्थ, "मी म्हणतो, पैशालाच काय म्हणून इतके महत्व द्यायचे?" हे वाक्य तेथील मराठीत "नव्हे! पैशालाच इतके का महत्व द्यावे म्हणे!" असेच काही तरी असते. याचे कारण म्हणजे कानडीत ते "अल्ला, दुड्डिगे याक इष्टु महत्व कोडबेकंतऽ" असे असते. त्या शिवाय "उभा राहिला ऐवजी उभारला;" "जाऊद्या ते" ऐवजी "जाऊदे सोडा ते", "करून टाकले" ऐवजी "करून सोडले" असे वाक्प्रचार कानडी भाषेतील "बिड्डु (सोडणे)" या सहायक क्रियापदाच्या विशेष वापरामुळे मराठी भाषिकांमध्ये रूढ झालले आहेत. काही मूळ क्रियापदे कानडीतील व्यवहाराप्रमाणेच असतात. "थांबा! दार उघडतो" हे वाक्य "उभारा दार काढतो" असे होते. हे "निंदरिं-बागला तगीतीनी" याचा अनुवाद होय. "हा मुलगा शाळेत जातो" हे वाक्य "हा मुलगा शाळा शिकतो" असे होते. अर्थात् पुणे, मुंबई या ठिकाणी दीर्घकाळ वास्तव्य केल्या-वर या प्रकारच्या बोलण्यात सुधारणा (प्रयत्न केल्यास) होते ही बाब वेगळी.

मागील पन्नास पाउणशे वर्षात अखिल भारतीय पातळीवर, शैक्षणिक, राजकीय व सामाजिक जीवनांत पुष्कळ अंशी एकरूपता आली असल्यामुळे सुशिक्षितांना तरी कानडीची वैशिष्टयें समजून घेण्याची आवश्यकता नसते. पण

अशिक्षित किंवा अल्प शिक्षित, बायका व्यापारी आणि गडी माणसे यांच्याशी बोलताना किंवा त्यांची भाषा समजण्यासाठी कानडीचे विशिष्ट वाक्संप्रदाय अवगत असणे अपरिहार्य आहे. "भाषा प्रवेशा" च्या या खंडात त्यांचा त्रोटकपणें आढावा घेऊन, काही धड्यांतून दैनंदिन आणि प्रासंगिक स्वरूपाचे व्यवहार सादर केले आहेत. मराठी प्रमाणेच कानडीत ग्रांथिक किंवा लिखित भाषा आणि लोकभाषा म्हणजे शिष्ट अशी सामान्यजनांची भाषा असे प्रकार आहेत. व्यवहाराला दुसऱ्या क्रमांकाची भाषा उपयुक्त असल्याने आणि कथा कादंबऱ्या नाटके आणि नवमतवादी कवितांत याच भाषेचा उपयोग जास्त होत असल्याने जनतेच्या बोलीभाषेतच महाकवी डॉ. द. रा. बेन्द्रे, आणि जी. पी. राजरत्नं, या साहित्यिकानी अपळ्या सर्वोत्कृष्ट कविता रचळ्या आहेत. या खंडात ती भाषा, म्हैसूरी आणि उत्तर कर्नाटकी शैलीतून दिली आहे. कानडी लिपिंत शुद्धरूपें दिली आहेत. नव्या शुद्ध शब्दांचा अर्थ दिलेला असून व्यवहारिक भाषा शक्यतो मराठी व्यवहार भाषेत देण्यात आला आहे. याचा उपयोग मराठी भाषिकांव्यतिरिक्त कन्नड भाषिकांनाही होऊ शकतो. त्या शिवाय पत्रलेखनाचे नमूने, वर्तमान पत्रातील उतारे मराठीत लिप्यंतराशिवाय देण्यांत आले आहेत.

कर्नाटकांतील विशिष्ट चालीरीती व वाक्संप्रदाय स्पष्टपणे कळावेत या साठी सांस्कृतिक टीपा (Cultural notes) दिल्या आहेत. ग्रांथिक भाषेतील आणि सभ्य व्यवहार भाषेतील रूपे " व्याकरणा " मध्ये विशद केली आहेत.

२२ | धडा बावीसावा
೨೨ | ಪಾಠ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು पाठ इप्पत्तेरडु

एळिरि बेळगातु

कोळि कूगितु. ऊरोळगिन जनरु एळलिक्कॆ हत्तिदरु. मुदुकरु तदुकरु यावागो ऎद्दु कूतार.

तायि : "ए रामू, एळो! अभ्यास इल्लेन् निनग? निन्न परीक्षा इष्ट सनेक बंदद, नी मात्र आरु होडदरू मिसक्याड ऒल्लि."

हींग तायि अन्नोत्तले रामू अंदा

रामू : "एळ्तीनि! चहा आगेदो इल्लो?"

तायि : "एळोतले चहा बेकेन् निनग? मारीबीरी तॊळ्को, हॊरकडिगॆ होगि बा! क्यामारीले हल्लु तिक्कोळ्द चहा कुडीतारेनु अॆल्यार?"

रामू : "हांगऽ आगलि! ईग बरतेनि, चहा अंतू माडलिक्कॆ हत्तु"

चहा आतु. हुडुगरेल्ला बंदरु. चहा कुडदरु. स्नानागीना माडि अभ्यासक्क कूतरु. रायरिगॆ लगू कचेरिगॆ होगबेकागेद. अदक्कंत बायरु मै तॊळ्कोन्डु अडगी तयारी नडसिदरु. रायरू, तंबिगी तगोन्डु होगि बंदु चहा कुडितार. अल्लिंद अवरु जळका माडि देवर पूजी माडतार. हत्तुहत्तुवरिगॆ अॆल्लार ऊट मुगी बेकागतद अदक्क ऒम्बत्तु-ऒम्बत्तुवरी तनक अडिगि आगलिक्कॆबेकु. दर दिवसद अडगी अंदर, अन्ना, हुळी, यंथादार बंदु पल्या, चट्णी, भक्करी इल्लदिद्दर चपाती, मन्याग चट्णी पुडी, मॆन्तेधिट्टु, हालु, मसरु, मज्जिगी, तुप्पा, बॆण्णी इवु इद्द इरताव.

ಏಳರಿ ಬೆಳಗಾತು!

ಕೋಳಿ ಕೂಗಿತು. ಊರೊಳಗಿನ ಜನರು ಏಳಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿದರು. ಮುದುಕರು, ತದುಕರು ಯಾವಾಗ ಎದ್ದು ಕೂತಾರ.

ತಾಯಿ : "ಏನೋ ರಾಮೂ, ಏಳೋ! ಅಭ್ಯಾಸಗಿಭ್ಯಾಸ ಇಲ್ಲೆನ್ ನಿನಗ? ನಿನ್ನ ಪರೀಕ್ಷಾ ಇಷ್ಟು ಸನೇಕ ಬಂದದ, ನೀ ಮಾತ್ರ ಆರು ಹೊಡೆದರೂ ಮಿಸಕ್ಯಾಡ ಒಲ್ಲಿ"

ಹೀಂಗ ತಾಯಿ ಅನ್ನೋತಲೆ ರಾಮೂ ಅಂದಾ

ರಾಮೂ : "ಏಳತೀನಿ! ಚಹಾ ಆಗೇದೋ ಇಲ್ಲೊ?"

ತಾಯಿ : "ಏಳೋತಲೇ ಚಹಾ ಬೇಕೇನ್ ನಿನಗ? ಮಾರೀಬೀರಿ ತೊಳಕೋ, ಹೊರಕಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬಾ! ಕ್ಯಾಮಾರೀಲೇ ಹಲ್ಲು ತಿಕ್ಕೊಳ್ಳದ ಚಹಾ ಕುಡಿತಾರೇನು ಎಲ್ಯಾರ?

ರಾಮೂ : "ಹಾಂಗs ಆಗಲಿ! ಈಗ ಬರತೇನಿ, ಚಹಾ ಅಂತೂ ಮಾಡ ಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತು"

ಚಹಾ ಆತು. ಹುಡುಗರೆಲ್ಲಾ ಬಂದರು. ಚಹಾ ಕುಡಿದರು. ಸ್ನಾನಾಗೀನಾ ಮಾಡಿ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕ ಕೂತರು. ರಾಯರಿಗೆ ಇವತ್ತ ಲಗೂ ಕಚೇರಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗೇದ, ಅದಕ್ಕಂತ ಬಾಯರು ಮೈ ತೊಳಕೊಂಡು ಅಡಿಗೀ ತಯಾರೀ ನಡಸಿದರು. ರಾಯರೂ, ತಂಬಿಗೀ ತಗೊಂಡು ಹೋಗಿ ಬಂದು ಚಹಾ ಕುಡಿತಾರ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಅವರು ಜಳಕಾ ಮಾಡಿ ದೇವರ.ಪೂಜೀ ಮಾಡತಾರ. ಹತ್ತುಹತ್ತೂವರಿಗೆ ಎಲ್ಲಾರ ಊಟ ಮುಗೀ ಬೇಕಾಗತದ ಅದಕ್ಕ ಒಂಬತ್ತು-ಒಂಬತ್ತೂವರೀ ತನಕ ಅಡಗಿ ಆಗಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು. ದರ ದಿವಸದ ಅಡಗೀ ಅಂದರ, ಅನ್ನಾ, ಹುಳೀ, ಯಂಥಾದಾರ ಒಂದು ಪಲ್ಯಾ ಚಟ್ಣೀ, ಭಕ್ಕರೀ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರ ಚಪಾತೀ, ಮುನ್ಯಾಗ ಚಟ್ನೀಪುಡಿ, ಮೆಂತೇಥಿಟ್ಟು, ಹಾಲು, ಮುಸರು ಮಜ್ಜಿಗೀ, ತುಪ್ಪಾ, ಬೆಣ್ಣಿ ಇವು ಇದ್ದs ಇರತಾವ.

लिखित (शुध्द) कानडी मध्ये

ಏಳಿರಿ ಬೆಳಗಾಯಿತು

ಕೋಳಿ ಕೂಗಿತು. ಊರೊಳಗಿನ ಜನರು ಏಳಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿದರು. ಮುದುಕರು, ತದುಕರು ಯಾವಾಗಲೋ ಎದ್ದು ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ.

ತಾಯಿ : "ಏ ರಾಮೂ! ಏಳು, ಅಭ್ಯಾಸ ಇಲ್ಲವೇನು ನಿನಗೆ. ನಿನ್ನ ಪರೀಕ್ಷೆ ಇಷ್ಟು ಸನಿಯದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ. ನೀನು ಮಾತ್ರ ಆರು ಹೊಡೆದರೂ ಮಿಸುಕಾಡಲೊಲ್ಲೆ"

ಹೀಗೆ ತಾಯಿ ಅನ್ನುತ್ತಲೆ ರಾಮೂ ಅಂದ

ರಾಮೂ : "ಏಳುತ್ತೇನೆ! ಚಹಾ ಆಗಿದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ?"

ತಾಯಿ : "ಏಳುತ್ತಲೆ ಚಹ ಬೇಕೇನು ನಿನಗೆ. ಮೊರೆ ತೊಳೆದುಕೊ, ಹೊರಗಡೆಗೆ (ಶೌಚಕ್ಕೆ) ಹೋಗಿ ಬಾ. ಕೇಮೊರೆಯಿಂದ ಹಲ್ಲು ತಿಕ್ಕಿಕೊಳ್ಳದೆ ಚಹ ಕುಡಿಯುವುದುಂಟೇ?"

ರಾಮೂ : "ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ. ಈಗ ಬರುತ್ತೇನೆ. ಚಹವನ್ನಂತೂ ಮಾಡಹತ್ತು."

ಚಹ ಆಯಿತು. ಹುಡುಗರೆಲ್ಲರೂ ಬಂದರು. ಚಹವನ್ನು ಕುಡಿದರು. ಸ್ನಾನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಕುಳಿತರು. ರಾಯರಿಗೆ ಈದಿನ ಬೇಗ ಕಚೇರಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆಂದು ಬಾಯಿಯವರು (ಅಮ್ಮನವರು) ಮೈತೊಳೆದು ಕೊಂಡು ಅಡಿಗೆಯ ತಯಾರಿಯನ್ನು ನಡೆಸಿದರು. ರಾಯರು ಸಹ ಶೌಚಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬಂದು ಚಹವನ್ನು ಕುಡಿಯುವರು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಅವರು ಜಳಕ ಮಾಡಿ ದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುವರು. ಹತ್ತುಹತ್ತೂವರೆಗೆ ಎಲ್ಲರ ಊಟ ಮುಗಿಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರ ಸಲುವಾಗಿ ಒಂಬತ್ತು-ಒಂಬತ್ತೂವರೆಯ ತನಕ ಅಡಿಗೆ ಆಗಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು. ಪ್ರತಿದಿವಸದ ಅಡಿಗೆಯೆಂದರೆ, ಅನ್ನ, ಹುಳಿ, ಎಂತಹದಾದರೊಂದು ಪಲ್ಯ, ಚಟ್ನಿಣಿ, ಭಕ್ಕರಿ (ರೊಟ್ಟಿ) ಇಲ್ಲವೆ ಚಪಾತಿ, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಚಟ್ನಿಣಿ ಪುಡಿ, ಮೆಂತೆಯಹಿಟ್ಟು, ಹಾಲು, ಮೊಸರು, ಮಜ್ಜಿಗೆ, ತುಪ್ಪ, ಬೆಣ್ಣೆ ಇವು ಯಾವಾಗಲೂ ಇರುತ್ತವೆ.

उठा, उजाडले

कोंबडा आरवला. गावातील लोक उठू लागले. म्हातारी-कोतारी मंडळी केंव्हाच उठून बसलेली आहेत.

आई : "अरे रामू ! ऊठ! अभ्यास-ठिभ्यास नाही वाटते तुला! परीक्षा इतकी जवळ आली आहे अन् तू मात्र सहा वाजले तरी हालतही नाहीएस (नाहीस).

असे आई म्हणताच रामू म्हणाला

रामू : "उठंलो (उठतो)! चहा झालाय् (झाला आहे) की नाही?"

आई : "उठल्याबरोबर चहा हवा काय तुला? तोंडबींड धू , परसाकडेला (शौचास) जाऊन ये! तोंड न धुता आणि दांत न घासता चहा काय ध्यायचा ?"

रामू : "बरे! हा आलो ! चहा तरी करायला लाग !"

चहा झाला. पोरे सर्व आली. चहा प्याली. आंघोळी करून अभ्यासाला बसली. रावसाहेबाना आज लवकर कचेरीत जावयाचे आहे. म्हणून बाई (साहेब) देखील अंग धुऊन स्वयंपाकास लागल्या. रावसाहेब सुध्दा शौचास जाऊन येतील आणि चहा घेतील. त्या नंतर ते स्नान करून देवाची पूजा करतील. दहा साडेदहा पर्यंत सर्वांची जेवणे उरकावयाला हवीत. त्या साठी नऊ-साडेनऊ पर्यंत स्वयंपाक झालाच पाहिजे. रोजचा स्वयंपाक म्हणजे, भात, वरण (आमटी) कोणतीतरी एक भाजी, चटणी, भाकरी किंवा पोळ्या. घरात चटणीचीपूड, मेंतकूट, दूध, दही, ताक, तूप, लोणी हे जिन्नस नेहमी असतातच.

<u>चहा</u> : उत्तर कर्नाटकाचे जनजीवन बहुंशी मराठी जनजीवना सारखेच असल्याने कित्येक सांस्कृतिक शब्द समान किंवा समानार्थी आहेत. बेळगांव पासून राणेबेन्नूर (दक्षिण धारवाड) पर्यंत व कारवार पासून विजापूर पर्यंत सर्वांना चहा आवडतो. शब्दही मराठीप्रमाणे "चहा" असाच आहे. पण हरिहर, बळ्ळारी ते म्हैसूर राज्याच्या दक्षिणेतील टोकापर्यंत सामान्यपणे सर्वांना काफीची सवय असते. चहाला "टी" म्हणतात व सामान्यपणे काफीच्या लोटीतूनच पितात.

<u>शौच</u> : शौचास जाण्याला "होर कडेगे (बाहेर) किंवा तंबिगे तेगेदुकोन्डु (तांब्या घेऊन गावा बाहेर) असे म्हणतात. म्हैसूर कडे "कक्कुस" (संडास) असा शब्द वापरला जातो.

<u>क्यामारीले</u> : उच्चवर्णीयामध्ये, सकाळी उठल्यावर पारोशाने म्हणजे "तोंड न धुता किंवा चूळ न भरता" या अर्थाने हा शब्द रूढ आहे.

<u>रायरु</u> : मराठीत रावसाहेब किंवा साहेब म्हणतात तसे कानडीत "रायरु" म्हणतात. म्हैसूरकडे स्वामी किंवा स्वामीयवरु हा शब्द रूढ आहे. इंग्रजीतील "सर" (सार) हा संबोधनांतच वापरला जातो.

<u>बायरु</u> : बाई साहेब. म्हैसूरकडे अम्मनवरु. उत्तर कर्नाटकात अम्मनवरु म्हणत नाहीत कारण पूर्वी सोवळ्या स्त्रियाना "अम्म" म्हणत.

<u>मै तोळेंदुकोन्डु</u> : स्त्रियांच्या बाबातीत स्नानासाठी मै तोळेंदुकोन्डु (अंग धुऊन) असा शब्दप्रयोग आहे.

<u>जळक</u> : स्नान, पण सहसा उच्चवर्णीय स्नानासाठी स्नान ह्याच शब्द वापरतात. "नाहाणे" या अर्थी "अेरेंदु को" असे क्रियापद आहे.

अन्न : कानडीत भाताला अन्न म्हणतात व खाद्यपदार्थ किंवा जेवण या अर्थी या शब्दाचा उपयोग केला जात नाही.

हुळि : मराठीतील "आमटी किंवा आंबटवरण" आमटी शब्दही उपयोगांत आहे. ती फार पातळ असल्यास "सारु" (रसम्) म्हणतात.

भक्रि : भाकर लिखित भाषेत बक्करि असे रूप आहे. रोट्टि हा शब्द बहुजन समाजात रूढ आहे.

मेन्तेय हिट्टु : मेतकूट. उत्तर कर्नाटकात तूप भाताबरोबर मेतकूट घेण्याची सर्रास प्रथा आहे. (अर्थात ब्राह्मण वर्गात)

व्याकरण लिखित भाषेत विभक्ती प्रत्यय असे अहेत.

प्रथमा एकवचन	अनेक वचन
१. काही नाही २. नु.	पु. स्त्री. रु
उत्तर कर्नाटकातील बोली भाषेत	नपु. गळु
आ	अवरु
रामा	अम्म अवरु

नपु. गळु (गोळु) बोलीत वापरला जात नाही

नायि बरतद	नायि बरताव
ನಾಯಿ ಬರತದ	ನಾಯಿ ಬರತಾವ

द्वितीया. अन्नु च्या ऐवजी – आ – ई

रामा गिडा कडदा
ರಾಮಾ ಗಿಡಾ ಕಡದಾ

रामनु गिडवन्नु कडिदनु
ರಾಮನು ಗಿಡವನ್ನು ಕಡಿದನು

नानु ऑन्दु हुली नोडिदे
ನಾನು ಒಂದು ಹುಲೀ ನೋಡಿದೆ

नानु ऑन्दु हुलियन्नु नोडिदेनु
ನಾನು ಒಂದು ಹುಲಿಯನ್ನು ನೋಡಿದೆನು

षष्टी इ कारांती नामांत "य" ऐवजी "ई"

नन्न मनीमुन्द गिडा अद
ನನ್ನ ಮನೀ ಮುಂದ ಗಿಡಾ ಅದ

नन्न मनेय मुन्दे गिडविदे
ನನ್ನ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಗಿಡವಿದೆ

या वरून स्पष्ट होईल की बोली भाषेत आणि लिखित भाषेत बरेच अंतर असते.

शब्दार्थ

मुदुकरु तदुकरु	ಮುದುಕರು ತದುಕರು	म्हातारे कोतारे
मिसुकाडु	ಮಿಸುಕಾಡು	हालणे
	नानु ऑल्ले	नानु ऑल्लेवु
	नीनु ऑल्ले	नीवु ऑल्लिरि
	अवनु ऑल्लनु अवळु ऑल्लळु	अवरु ऑल्लरु
	अदु ऑल्लदु	अवु ऑल्लवु
	अवनु बरलोल्लनु = तो येत नाही इत्यादि	
अन्नुत्तले	ಅನ್ನುತ್ತಲೆ	म्हटल्या बरोबर
हागेये आगलि	ಹಾಗೆಯೆ ಆಗಲಿ	बरे
वेग	ಬೇಗ	लवकर

अभ्यास (२२)

१. खालील कानडी वाक्यांचा मराठीत अनुवाद करा.

೧. ಹಲ್ಲು ತಿಕ್ಕಿಕೊಳ್ಳದೆ ಚಹ ಕುಡಿಯಬಾರದು
೨. ಬಾಯರು (ಬಾಯಿಯವರು) ಅಡಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲವನ್ನು ಸಾರಿಸುತ್ತಾರೆ.
೩. ಹುಡುಗರು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.
೪. ರಾಯರಿಗೆ ಕೂಡಲಿಕ್ಕೆ ಮಣೆಯನ್ನು ಕೊಡು.
೫. ಹುಡುಗರೆಲ್ಲ ಸರಿಯಾದ ವೇಳೆಗೆ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.
೬. ಅವರಿಗೆ ತಡವಾದರೆ ಗುರುಗಳು ಅವರಿಗೆ ಬೆಂಚಿನ ಮೇಲೆ ನಿಲ್ಲಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.
೭. ಮಾಸ್ತರರಿಗೆ - ಗ:ರುಗಳಿಗೆ ಬರಲಿಕ್ಕೆ ತಡವಾದರೆ ಹುಡುಗರು ಕ್ಲಾಸಿನಲ್ಲಿ ಗದ್ದಲ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.
೮. ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಉತ್ಸವಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಆಗ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಪಂದ್ಯಾಟಗಳು ಆಗುತ್ತವೆ.
೯. ಪಂದ್ಯಾಟನಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದವರಿಗೆ ಇನಾಮು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ.
೧೦. ಸೋತವರು ಹತಾಶರಾಗಬಾರದು. ಮತ್ತೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕು.

२. कन्नडमध्ये अनुवाद करा.

१. आळशी मुले पहाटे लवकर उठत नाहीत.
२. पारोशाने चहा पिणे बरे नव्हे.
३. स्वयंपाक घरात जिकडे तिकडे भांडी दिसतात.
४. बाई स्वतःच चिंच लावून भांडी घासतात.
५. तांब्या-पितळेच्या भांड्याना कल्हे करावे लागते.
६. स्टेनलेस स्टीलची भांडी वापरायला बरी.
७. रामू! तुला उशीर होत असेल तर तू आगोदर जेवण कर.
८. राव साहेबाना उशीर झाला तरी चालते.
९. बाईंचे काम कधी संपतच नाही.
१०. रात्री फार वेळ वाचत बसू नये

△ △ △

२३ | धडा तेविसावा
೨೩ | ಪಾಠ ಇಪ್ಪತ್ತುಮೂರು पाठ इप्पत्तुमूरु

बंद् हळ्ळ्याग

रामण्णा : "एनु गौडर........अेद्दिरा"

वीरण्णा : "हौदु नीवु अेद्दिरा"

रा. : "मत्तेनु हॊसा सुद्दि"

वी. : "सुद्दि एनु केळतीरि? नम्मूर शंकर गौडरु विधान सभेगे आरिसि बंदरल्ला"

रा. : "भाळ संतोष! अवरु ऑळ्ळे दैवुळ्ळवरु." आगलि, ई वर्ष मळी बेळी ह्यांग अदऽ?

वी. : "अष्टेन् चलो इल्ल ब्रिडिरी. ज्वाळ रुपायदाग नाकणे आदर मस्तातु"

रा. : "ज्वाळा होगलिरी! हत्ती, गोदी ई पीकु छलो अदऽ अंत केळीवी"

वी. : "अदेनो खरे अन्‌री!"

रा. : "मत्तेनु निम्म कडे हब्बा हुण्णवी एनार अवऽनो इल्लो"

वी. : "इरदे एन्‌री! भारत हुण्णवी, होळी हुणवी इंथा हब्बा अंदर ई ऊराग जनजात्रि. नडकऽ शिवरात्र्याग शंकरलिंगन तेरु. भारत हुण्वी मुन्द जन अेल्ला अेल्लम्मन गुड्डक्क होगलिक्कंत मोटार स्टयाँड म्याल मोटार दारी कायतार. शंकरलिंगन तेर•

सलुवागि जना होरऊरिनिंद बरतार. होळी हब्बदागंत् एन केळ्याड्रि, ऊरागेल्ला कडे कामण्ण कूडताव. जनरु कामण्णन मुन्द हाडतारऽ कुणीतारऽ होय्कोतार........"

रा. : गोत्तात विड्रि! अंत् निम्म कडे अेल्ला नेट्टगद अंद्हांग आतु. केळि भाळ संतोष आतु.

वी. : "ऊराग इन्नू इरबेको?"

रा. : "छे! छे! ई ऊरिगे बंदु अेरड्मूरु वार आतु. नाळे होरडबेकु"

ಪಂದ್ ಹಳ್ಳ್ಯಾಗ

ರಾಮಣ್ಣ : ಏನು ಗೌಡರ . . . . . ಎದ್ದಿರಾ?

ವೀರಣ್ಣ : ಹೌದು, ನೀವು ಎದ್ದಿರಾ?

ರಾ. : "ಮತ್ತೇನ್ ಹೊಸ ಸುದ್ದಿ?"

ವೀ. : ಸುದ್ದೀ ಏನ್ ಕೇಳತೀರಿ? ನಮ್ಮೂರ ಶಂಕರಪ್ಪ ಗೌಡರು ವಿಧಾನ ಸಭೆಗೆ ಆರಿಸಿ ಬಂದರಲ್ಲಾ?

ರಾ. : ಭಾಳ ಸಂತೋಷ! ಅವರು ಒಳ್ಳೇ ದೈವುಳ್ಳವರು. ಈ ವರ್ಷ ಮಳೀ ಬೆಳೀ ಹ್ಯಾಂಗ ಅದ?

ವೀ. : ಅಷ್ಟೇನ್ ಚಲೋ ಇಲ್ಲ ಬಿಡ್ರೀ. ಜ್ವಾಳ ರುಪಾಯದಾಗ ನಾಕಣೆ ಆದರ ಮಸ್ತಾತು.

ರಾ. : "ಜ್ವಾಳ ಹೋಗಲಿ ರೀ! ಹತ್ತೀ, ಗೋದೀ ಈ ಪೀಕು ಛಲೋ ಆದಽ ಅಂತ ಕೇಳೀವಿ"

ವೀ. : "ಅದೇನೋ ಖರೇ ಅನ್ರೀ"

ರಾ. : ಮತ್ತೇನ್ ನಿಮ್ಮ ಕಡೆ ಹಬ್ಬಾ ಹುಣ್ಣಿವೀ ಏನಾರ ಅವಽನೋ ಇಲ್ಲೋ?

ವೀ. : ಇರದೇ ಏನ್ರೀ! ಭಾರತ ಹುಣ್ವೀ ಹೋಳಿ ಹುಣ್ವೀ ಇಂಥಾ ಹಬ್ಬಾ ಅಂದ್ರ ಈ ಊರಾಗ ಜನ ಜಾತ್ರೀ. ನಡಕs ಶಿವ ರಾತ್ರ್ಯಾಗ ಶಂಕರಲಿಂಗನ ತೇರು. ಭಾರತ ಹುಣ್ವೀ ಮುಂದ ಜನಾ ಎಲ್ಲಾ ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ಗುಡ್ಡಕ್ಕ ಹೋಗಲಿಕ್ಕಂತ ಮೋಟಾರ ಸ್ಟ್ಯಾಂಡ ಮ್ಯಾಲ ಮೋಟಾರ ದಾರಿ ಕಾಯ ತಾರ. ಶಂಕರಲಿಂಗನ ತೇರ ಸಲುವಾಗಿ ಜನಾ ಹೊರ ಊರಿನಿಂದ ಬರತಾರ. ಹೋಳೀ ಹಬ್ಬದಾಗಂತೂ ಏನ್ ಕೇಳಬ್ಯಾಡ್ರಿ. ಊರಾಗೆಲ್ಲಾ ಕಡೆ ಕಾಮಣ್ಣಾ ಕೂಡತಾವ. ಜನರು ಕಾಮಣ್ಣನ ಮುಂದ ಹಾಡತಾರ... ಕುಣೀತಾರ... ಹೊಯ್‌ಕೋತಾರ...(ಬೊಬ್ಬೆ ಹೊಡೀತಾರ)

ರಾ. : ಗೊತ್ತಾತು ಬಿಡ್ರೀ, ಅಂತೂ ನಿಮ್ಮ ಕಡೇ ಎಲ್ಲಾ ನೆಟ್ಟಗದ ಅಂಥಾಗ ಅತು. ಕೇಳಿ ಭಾಳ ಸಂತೋಷ ಆತು.

ವೀ. : "ಊರಾಗ ಇನ್ನೂ ಇರಬೇಕೋ?"

ರಾ : ಛೇ! ಛೇ ಈ ಊರಿಗೆ ಬಂದು ಎರಡು ಮೂರು ವಾರ ಆತು ನಾಳೆ ಹೊರಡಬೇಕು.

शुद्ध भाषा

ಒಂದು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ

ರಾಮಣ್ಣ : ಏನು ಗೌಡರೇ... ಎದ್ದಿರಾ?

ವೀರಣ್ಣ : ಹೌದು, ಎದ್ದಿರಾ?

ರಾ. : ಮತ್ತೇನು ಹೊಸ ಸುದ್ದಿ.

ವೀ. : ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಏನು ಕೇಳುತ್ತೀರಿ? ನಮ್ಮೂರ ಶಂಕರಪ್ಪ ಗೌಡರು ವಿಧಾನ ಸಭೆಗೆ ಆರಿಸಿ ಬಂದರಲ್ಲವೇ!

ರಾ. : ಬಹಳ ಸಂತೋಷ! ಅವರು ಒಳ್ಳೆಯ ದೈವವುಳ್ಳವರು ಈ ವರ್ಷ ಮಳೆ ಬೆಳೆ ಹೇಗಿದೆ?

ವೀ. : ಅಷ್ಟೇನು ಒಳ್ಳೆಯದಿಲ್ಲ ಬಿಡಿರಿ. ಜೋಳ ರೂಪಾಯಿಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಆಣೆಯಷ್ಟು ಆದರೆ ಹೆಚ್ಚು ಆಯಿತು.

ರಾ. : ಜೋಳ ಹೋಗಲಿ ಬಿಡಿರಿ! ಹತ್ತಿ, ಗೋದಿ ಈ ಪೈರುಗಳು ಚನ್ನಾಗಿ ಇವೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ.

ವೀ. : ಅದು ಏನೋ ನಿಜ.

ರಾ. : ಮತ್ತೇನು, ನಿಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ಹಬ್ಬ ಹುಣ್ಣಿವೆ ಏನಾದರೂ ಇವೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ?

ವೀ. : ಇರದೆ ಏನು? ಭಾರತ ಹುಣ್ಣಿವೆ, ಹೋಳಿಯ ಹಬ್ಬ ಇಂತಹ ಹಬ್ಬ ಎಂದರೆ ಈ ಊರಲ್ಲಿ ಜನ ಜಾತ್ರೆ. ನಡುವೆಯೇ ಶಿವ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಶಂಕರಲಿಂಗನ ತೇರು. ಭಾರತ ಹುಣ್ಣಿವೆಯ ಮುಂದೆ ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ಗುಡ್ಡಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆಂದು ಮೋಟಾರ ಸ್ಟ್ಯಾಂಡಿನ ಮೇಲೆ ಮೋಟಾರಿನ ದಾರಿಯನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಾರೆ. ಶಂಕರ ಲಿಂಗನ ತೇರಿನ ಸಲುವಾಗಿ ಜನರು ಹೊರ ಊರಿನಿಂದ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಹೋಳಿಯ ಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ಯಂತೂ ಏನೂ ಕೇಳಬೇಡಿರಿ. ಊರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೆ ಕಾಮಣ್ಣಗಳು ಕೂಡುತ್ತವೆ. ಜನರು ಕಾಮಣ್ಣನ ಮುಂದೆ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ, ಕುಣಿಯುತ್ತಾರೆ, ಬೊಬ್ಬೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತಾರೆ.

ರಾ. : ಗೊತ್ತಾಯಿತು ಬಿಡಿರಿ! ಅಂತೂ ನಿಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ನೆಟ್ಟಗೆ ಇದೆ ಎಂದ ಹಾಗೆ ಆಯಿತು. ಕೇಳಿ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು.

ವೀ. : ಊರಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಇರುವಿರೋ?

ರಾ. : ಛೇ! ಛೇ! ಈ ಊರಿಗೆ ಬಂದು ಎರಡು ಮೂರು ವಾರಗಳು ಆದುವು. ನಾಳೆ ಹೊರಡಬೇಕು.

एका खेड्यांत

रामण्णा : राम राम पाटील

वीरण्णा : राम राम!

रा. : आणि काही नवी जुनी बातमी?

वी. : अहो बातमी म्हणून काय विचारता? आमच्या गावचे शंकरप्पा गौडा विधान सभेला निवडून आले ना?

रा. : फार आनंदाची गोष्ट झाली! ते मोठे भाग्यवान खरे. बरे, या वर्षी पीक पाणी कसे काय आहे?

वी. : विशेष काही चांगले नाही! ज्वारी रुपायांत चार आणे (२५ टक्के) हाती आली तरी पुष्कळ झाले.

रा. : ज्वारीचे राहूद्या हो! कापूस, गहू ही पिके चांगली आहेत असे आम्ही ऐकले आहे.

वी. : "ते मात्र खरे म्हणा"

रा. : आणिक काय? तुमच्या कडे सणावारांचे सोहाळे आहेत की नाही?

वी. : "वा! आहेत तर!" माघी पूर्णिमा, होळी असले सण म्हणजे या गावांत लोकांची धामधूमच. या दोन्ही सणामध्येच शिवरात्रीच्या दिवशी शंकरलिंगाचा रथोत्सव. माघी पूर्णिमेला लोक सर्व अेल्लम्माच्या डोंगराला (सवदत्तीला) जाण्यासाठी बसस्टँडवर मोटारीची वाट पाहात असतात. शंकरलिंगाच्या रथोत्सवाला बाहेर गांवाहून माणसे येतात. होळीच्या सणांत तर काही विचारण्याची सोय नाही. गावात सगळीकडे "कामण्णा" बसतात. लोक कामण्णापुढे गातात, नाचतात आणि बोंबाही मारतात.

रा. : बरे, समजले. एकंदरीत तुमच्याकडे सर्वकाही ठीक आहे तर ऐकून फार बरे वाटले!

वी. : अजून मुक्काम आहे ना?

रा. : छे! छे! मला या गावात येऊन दोनतीन आठवडे झाले. उद्या निघायला पाहिजे.

सांस्कृतिक टीपा

ऍद्दिरा? : सामान्य पणे सकाळच्यावेळी जे भेटतील त्याना "ऍद्दिरा" (उठलात काय?) असे विचारले जाते. "नमस्कार", "रामराम" हे ही कांही समाजांतून रूढ आहेत. लिंगायतांत "शरणरी" असे पूर्वी म्हटले जात असे.

रुपायदाग नाकणे : शेकडेवारी व्यक्त करताना पूर्वीचा रुपया व त्याचे सोळा आणे हाच मानदंड असतो.

चलो, छलो : चांगले या अर्थी प्रगत समाजात "छलो" आणि मागास वर्गांत "चलो" हे शब्द वापरला जातात.

खरे : मराठींच्या संपर्कामुळे उत्तरभागात "खरे" याला "खरे" (अविकारी) शब्द येतो. लिखित भाषेत "निज" म्हणतात.

री : "हो" "अहो" या अर्थी. पण बोलण्यांत पुष्कळदा वापरला जातो.

उदा. : काय हो? : एन री
बोला : हेळ री
होय : हौद री
येता काय? : बरतीरेन री?

तेरु : रथोत्सव. दक्षिणेत सर्वत्रच देवांचे विशेषतः कृष्ण, मारुती, महादेव यांचे रथोत्सव होतात.

कामण्णा : शिमग्यांत गल्लोगल्ली, मदन आणि रतीच्या मूर्ती बसवितात. पण त्यांची पूजा केली जात नाही "शिमगा साजरा करण्याला" बोलीत "होयकोळ्ळु" (म्हैसूर कडे बोब्बे होडें = बोंब मारणे) म्हणतात.

व्याकरण : कानडी आणि तमिळ भाषेत "बिडु"

बिडु : हा सहायक धातु नेहमी वापरला जाते.

उदा. : जाऊ द्या : इरलि बिडरि
(त्याने) खाऊन टाकले : तिंदु बिट्टनु
तू आपला निघून जा : नीनंतू होगि बिडु

भाळ : बहळ. म्हैसूर कडे "बहळा" म्हणतात.

इरदे एनु? : अर्थात्; (नसायला काय झाले?)

गोत्तातु : "गोत्ताइतु" "तिळियितु" समजले.

अल्ला नेट्टगे : सर्व काही ठीक.

इन्नू इरबेको? : अजून मुक्काम आहेना?

वार : आठवडा.

अभ्यास (२३)

१. खालील वाक्यांचा मराठीत अनुवाद करा.

१. निमगे बेंगळूरिन "एम. टी. आर." गोत्तो?
२. ओहो! नानु स्कूलिनल्लिद्दागिंदलू अल्लि प्रतिनित्य होगि दोसे, इडली तिंदकोन्ड मेले स्कूलिगे होगता इद्दे.

३. मैसूरु राज्यदल्लि नोडतक्कंथ स्थळगळु याववु?
४. नोड तक्कंथ स्थळगळु बेकादष्टु इवें हळेबीडु, बेलूरु, श्रवणबेळगोळा, जोगा फाल्स, वृंदावन मत्तु इन्नू बेरें इवे.
५. म्हैसूरिनिंदा नेरवागि दिल्लो (देल्ही) गे होग बहुदो?
६. रैलिनिंद होग बहुदु आदरें समय बहळ हिडियुत्ते
७. म्हैसूरिनल्लि ऍल्लरिगू अन्न बेकु. बिजापूरिनल्लि अन्न इल्लदिद्दरु जनरिगें एनू तोंन्दरें आगोदिल्ला?
८. श्रावण सोमवार, इदु नम्म बसवण्णन वार.
९. धारवाडदल्लि मुंचे गणष्प बंदाग (पटाक्षिन्यन्नु) फटाकी हारिसुत्तिद्दरु.
१०. ईग दीपावळी हब्बदल्लियू फटाकियन्नु हारिसुत्तारें.

२. खालील वाक्यांचे कानडीत भाषांतर करा.

१. रावसाहेब, आपले गाव कोणते?
२. आपल्या प्रदेशांत आमच्या कृष्णा नदी एवढी मोठी नदी आहे काय?
३. आपण व्यापार करता काय?
४. होय, मी एक व्यापारी आहे.
५. महाराष्ट्रांत बागायती आणि जिरायती दोन्ही पद्धतीने शेती करतात.
६. बहुतेक नांगर लाकडी असतात पण आताशा ट्रॅक्टरांचा वापर होऊ लागला आहे.
७. पाश्चिमात्य देशांतून शेतकी संबंधी अनेक कामें यांत्रिक पद्धतीने केली जातात.
८. सरकार आणि सहकारी पत पेढ्या यांच्याकडून सुधारित बी-बियाणे पुरवले जातात.
९. सहकारी बँकामुळे शेतकऱ्यांच्या पुष्कळ अडचणी दूर होतात.
१०. तगावी, दुष्काळी कामें याच्या रूपाने शेतकऱ्याना कठिण प्रसंगी मदत होते.

△ △ △

२४ | धडा चोवीसावा
೨೪ | ಪಾಠ ಇಪ್ಪತ್ತುನಾಲ್ಕು पाठ इप्पत्तुनाल्कु

ऑन्दु स्कूलिनाल्लि

नम्मूरल्लि ऐदारु स्कूलुगळु इवे. अवुगळल्लि मूरु प्रैमरी स्कूलुगळु मिक्कदवु हस्कूलगळु. मैसूरु राज्यदल्लि, हैस्कूलु मट्टद वरेगू फी कट्टबेकिल्ल. मुंचिन कालदल्लि मेष्ट्रुगळु पंचे, कोटु, मुंडास ई तरहा बट्टे तॊट्टुकॊन्डु स्कूलिगॆ बरता इद्दरु. ईग षर्ट, प्यांट आगलि बुष्षर्ट आगलि हाकिकॊन्डु बरतारे. सरियागि हत्तॊन्दु गंटॆगॆ स्कूलु षुरू आगुत्ते. नाल्वत्तैदु निमिष अथवा हॆच्चुकालद वरॆगूनू ऑन्दॊन्दु पीरियड् नडॆयुत्ते. ननगॆ इंग्लिष बहळा सेरुत्ते. क्लासनल्लि हेळिकॊट्ट पाठवंतू सरी नानु लैब्रीइंदान् पुस्तका तंदु ओदता इरतीनि. चरित्रे अंद्रे ननगॆ बहळ बेजार, आदरे एन् माडोकागत्ते? परीक्षे पासागोके बेडवे? इन्नू भूगोल परवा इल्ला. हागॆ हीगॆ माडि पासागबहुदु. ई वर्ष ऍस्. ऍस्. ऍल्. सी. गॆ कट्टीदेनि. बेरॆ विषयगळ बगॆ अष्टेनु योचनॆइल्ला काणरी. आद्रे गणिता, आल्जीब्रा तुम्बा कष्टा. ऑन्दु सल गणित विषया बगी हरिसि बिट्टॆ मुंदे एनू तॊंद्रेयिल्ला.

स्कूलुगळिगॆल्ला बेसगॆ रजा आद मेले बहळ सुख. मुंजाने इष्ट बंदते एळबहुदु. मध्यान्ह बेकादष्टु समय निद्रे माडबहुदु. ऊरिगॆ होगबहुदु. इल्लवे ऊरिनिंद बंदवर जॊतॆगॆ आडबहुदु-हरटॆ कॊच्चबहुदु. आदरे रजा षुरु आगोक्कॆ मॊदलु हगलू रात्री ओदबेकागुत्ते. इल्दे होद्रे रिजल्ट आगो वरॆगॆ चिंतॆ माडता इरबेकागुत्ते. मॊन्ने दिवसा इंग्लिष टीचर् कूडिद्दरु.

"एनय्या! ह्यागॆ नडिदिदॆ सिद्धतॆ" अंता केळिद्रु.

"नानंतू प्रयत्न पडता इद्दीनि सार्! आद्रे रिजल्ट आद विनह एनू हेळोकागोदिल्ला" अंता हेळिबिट्टॆ.

ಒಂದು ಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿ

ನಮ್ಮೂರಲ್ಲಿ ಐದಾರು ಸ್ಕೂಲುಗಳು ಇವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ಪ್ರೈಮರೀ ಸ್ಕೂಲುಗಳು ಮಿಕ್ಕದವು ಹೈಸ್ಕೂಲುಗಳು. ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೈಸ್ಕೂಲು ಮಟ್ಟದ ವರೆಗೂ ಫೀ ಕಟ್ಟಬೇಕಿಲ್ಲ. ಮುಂಚಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೇಷ್ಟ್ರುಗಳು, ಪಂಚೆ, ಕೋಟು, ಮುಂಡಾಸ ಈ ತರಹಾ ಬಟ್ಟೆ ತೊಟ್ಟು ಕೊಂಡು ಸ್ಕೂಲಿಗೆ ಬರತಾ ಇದ್ದರು. ಈಗ ಷರ್ಟು, ಪ್ಯಾಂಟ್ ಆಗಲಿ ಬುಷ್ ಷರ್ಟ ಆಗಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬರತಾರೆ. ಸರಿಯಾಗಿ ಹನ್ನೊಂದು ಗಂಟೆಗೆ ಸ್ಕೂಲು ಷುರೂ ಆಗುತ್ತೆ. ನಾಲ್ವೈತ್ತೈದು ನಿಮಿಷ ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲದ ವರೆಗೂನೂ ಒಂದೊಂದು ಪೀರಿಯಡ್ ನಡೆಯುತ್ತೆ. ನನಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಬಹಳ ಸೇರುತ್ತೆ. ಕ್ಲಾಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟ ಪಾಠವಂತೂ ಸರಿ, ನಾನು ಲೈಬ್ರಿಯಿಂದಾನೂ ಪುಸ್ತಕಾ ತಂದು ಓದತಾ ಇರತೀನಿ. ಚರಿತ್ರೆ ಅಂದ್ರೆ ನನಗೆ ಬಹಳ ಬೇಜಾರ. ಆದರೆ ಏನ್ ಮಾಡೋಕಾಗುತ್ತೆ? ಪಾಸಾಗೋಕೆ ಅದನ್ನು ಓದಬೇಡವೇ? ಇನ್ನೂ ಭೂಗೋಳ ಪರವಾ ಇಲ್ಲಾ. ಹಾಗೆ ಹೀಗೆ ಮಾಡಿ ಪಾಸಾಗಬಹುದು. ಈ ಸಲ ಎಸ್. ಎಸ್. ಎಲ್. ಸೀ. ಗೆ ಕಟ್ಟೀದೇನಿ. ಬೇರೆ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಷ್ಟೇನು ಯೋಚನೆ ಇಲ್ಲಾ ಕಾಣರೀ. ಆದ್ರೆ ಗಣಿತಾ, ಆಲ್‌ಜಿಬ್ರಾ ತುಂಬಾ ಕಷ್ಟ! ಒಂದು ಸಲ ಗಣಿತ ವಿಷಯಾ ಬಗೀ ಹರಿಸಿಬಿಟ್ರೆ ಮುಂದೆ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಏನೂ ತೊಂದ್ರೆಯಿಲ್ಲಾ.

ಸ್ಕೂಲುಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಬೇಸಗೆ ರಜಾ ಆದ ಮೇಲೆ ಬಹಳ ಸುಖ. ಮುಂಜಾನೆ ಇಷ್ಟ ಬಂದಂತೆ ಏಳಬಹುದು. ಮಧ್ಯಾನ್ನಾ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಸಮಯ ನಿದ್ರೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಊರಿಗೆ ಹೋಗಬಹುದು. ಅಥವಾ ಊರಿನಿಂದ ಬಂದವರ ಜೊತೆಗೆ ಹರಟೆ ಕೊಚ್ಚಬಹುದು. ಆದ್ರೆ ರಜಾ ಷುರೂ ಆಗೋಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಹಗಲೂ ರಾತ್ರೀ ಓದಬೇಕಾಗುತ್ತೆ ಇಲ್ದೆ ಹೋದ್ರೆ ರಿಜಲ್ಟ ಆಗೋ ವರೆಗೆ ಚಿಂತೆ ಮಾಡ್ತಾ ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತೆ. ಮೊನ್ನೆ ದಿವಸ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಟೀಚರ್ ಕೂಡಿದ್ದರು.

"ಏನಯ್ಯಾ! ಹ್ಯಾಗೆ ನಡೆದಿದೆ ಸಿದ್ಧತೆ" ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ರೂ.

"ನಾನಂತೂ ಪ್ರಯತ್ನ ಪಡತಾ ಇದ್ದೇನಿ ಸಾರ್! ಆದ್ರೆ ರಿಜಲ್ಟ್ ಆದ ವಿನಹ ಏನೂ ಹೇಳೋಕಾಗೋದಿಲ್ಲ" ಅಂತಾ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟೆ.

ಒಂದು ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ

ನಮ್ಮೂರಲ್ಲಿ ಐದಾರು ಶಾಲೆಗಳು ಇವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳು ಉಳಿದವು ಪ್ರಶಾಲೆ-ಹಾಯಸ್ಕೂಲುಗಳು. ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಮಟ್ಟದ ಶಿಕ್ಷಣದ ತನಕ ಫೀ ಕೊಡಬೇಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮುಂಚಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರು ಧೋತರ, ಕೋಟು ಮತ್ತು ಮುಂಡಾಸ ಈ ಬಗೆಯ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ತೊಟ್ಟುಕೊಂಡು ಶಾಲೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಈಗ ಶರ್ಟು, ಚಣ್ಣ (ಪ್ಯಾಂಟ್) ಅಥವಾ ಬುಶ-ಶರ್ಟು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಸರಿಯಾಗಿ ಹನ್ನೊಂದು ಗಂಟೆಗೆ ಶಾಲೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ನಾಲ್ವತ್ತೈದು ಮಿನಿಟು ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲದ ವರೆಗೆ ಒಂದೊಂದು ಪೀರಿಯಡ್ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ನನಗೆ ಇಂಗ್ಲೀಷ ವಿಷಯ ಬಹಳ ಸೇರುತ್ತದೆ. ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಕಲಿಸಿದ ಪಾಠದ ಹೊರತಾಗಿ ನಾನು ವಾಚನಾಲಯದಿಂದ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ತಂದು ಓದುತ್ತಿರುತ್ತೇನೆ. ಚರಿತ್ರೆ-ಇತಿಹಾಸವೆಂದರೆ ನನಗೆ ಬಹಳ ಬೇಸರ. ಆದರೆ ಏನು ಮಾಡುವುದು? ಪಾಸಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಅದನ್ನು ಓದಬೇಡವೇ? ಇನ್ನೂ ಭೂಗೋಲವೆಂದರೆ ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಹೀಗೆ ಮಾಡಿ ಪಾಸಾಗಬಹುದು. ಈ ವರ್ಷ ಎಸ್. ಎಸ್. ಎಲ್. ಸೀ. ಗೆ ಕುಳಿತಿದ್ದೇನೆ. ಬೇರೆ ವಿಷಯುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಏನೂ ಚಿಂತೆ ಇಲ್ಲ ಆದರೆ ಗಣಿತ, ಬೀಜಗಣಿತ ಬಹಳ ಕಠಿಣ. ಒಂದು ಸಲ ಗಣಿತ ವಿಷಯವನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಿದರೆ ಮುಂದೆ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಏನೂ ತೊಂದರೆ ಇಲ್ಲ.

ಶಾಲೆಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಬೇಸಗೆಯ ಬಿಡುವು ಆದ ಮೇಲೆ ಬಹಳ ಸುಖ. ಮುಂಜಾನೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಏಳಬಹುದು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಸಮಯ ನಿದ್ದೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಊರಿಗೆ ಹೋಗಬಹುದು. ಇಲ್ಲವೆ ಊರಿನಿಂದ ಬಂದವರ ಜೊತೆಗೆ ಆಡಬಹುದು, ಹರಟೆ ಕೊಚ್ಚಬಹುದು. ಆದರೆ ಬಿಡುವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಹಗಲು ರಾತ್ರಿ ಓದಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲದೆ ಹೋದರೆ ಪರೀಕ್ಷಾ ಫಲವು ತಿಳಿ

ಯುವ ವರೆಗೆ ಚಿಂತೆ ಮಾಡುತ್ತ ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮೊನ್ನಿನ ದಿವಸ ಇಗ್ಲೀಷ್ ಅಧ್ಯಾಪಕರು ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗಿದ್ದರು.

"ಏನಯ್ಯಾ ಹೇಗೆ ನಡೆದಿದೆ. ಸಿದ್ಧತೆ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದರು.

"ನಾನಂತೂ ಪ್ರಯತ್ನ ಪಡುತ್ತಿರುವೆನು, ಸರ್, ಆದರೆ ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಫಲವು ತಿಳಿಯುವ ವರೆಗೆ ಏನೂ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಆಗುವುತಿಲ್ಲ!" ಎಂದು ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟೆನು.

एका शाळेत

आमच्या गावांत पाच सहा शाळा आहेत. त्यांत तीन प्रायमरी-प्राथमिक शाळा आणि बाकीच्या प्रशाळा. म्हैसूर राज्यात एस्. एस्. सी पर्यंत - माध्यमिक शालांत परीक्षेपर्यंत फी द्यवी लागत नाही. पूर्वी मास्तर लोक धोतर, कोट, आणि रुमाल किंवा मुंडासे असा पोशाक करून येत. आता शर्ट, प्यांट किंवा बुश शर्ट घालून येतात. बरोबर अकरा वाजता शाळा सुरू होते. पंचेचाळीस मिनिटे किंवा त्याहून अधिक काळ असा एकेक पीरिएड चालतो. मला इंग्रजी विषय फार आवडतो. क्लासांत शिकविलेला धडा तर खराच पण त्या शिवायही मी लायब्ररीतून पुस्तके आणून वाचत असतो. इतिहास हा विषय मला कंटाळवाणा वाटतो. पण करता काय? परीक्षेत पास होण्यासाठी त्याचा अभ्यास करायला हवाच. त्यांतल्या त्यांत भूगोल बरा. कसे बसे पास होता येईल. यंदा मी एस्. एस्. एल्. सी. ला बसणार आहे. इतर विषयांची तेवढी काही काळजी नाही पण गणित, बीजगणित फार कठीण. एकदा गणित विषयांतून पार झालो तर कॉलेजमध्ये कसलाच त्रास नाही.

शाळाना उन्हाळ्याची सुट्टी झाली म्हणजे फारच मौज. सकाळी वाटेल तेव्हा उठावे. दुपारी वाटेल तितका वेळ लोळावे. वाटले परगावी जावे नाहीतर परगावाहून आलेल्यांशी गप्पा माराव्यात. पण सुट्टी सुरू होण्याच्या अगोदर दिवसा रात्री अभ्यास करावा लागतो. नाहीतर निकाल हाती येईपर्यंत काळजी करावी लागते. परवा इंग्रजीचे अध्यापक भेटले होते.

"काय बुवा! कशी काय झालीय तयारी?" त्यानी विचारले.

"माझ्या परीने मी प्रयत्न चालवला आहे, सर, पण प्रत्यक्ष निकाल जाहीर होई पर्यंत काहीही सांगता येत नाही" मी त्याना म्हटले.

सांस्कृतिक टिपा आणि शब्दार्थ

म्हैसूर भागात इंग्रजी शब्दांचा वाजवीपेक्षा जास्त उपयोग केला जातो. सुशिक्षितांमध्ये तो सर्वत्रच आढळतो पण लिखित भाषेत देखील इंग्रजी पर्यायांचाच भरणा असतो. स्कूलु, मेष्ट्रु (मास्तर) रिझल्ट इत्यादि: उत्तर भागात संस्कृत किंवा नवीन बनविलेले कानडी शब्द असतात. उदा. : बिडुवु (सुट्टी) ಆರಂಭ आरंभ इत्यादि.

मिक्क	ಮಿಕ್ಕ	बाकी
मट्ट	ಮಟ್ಟ	स्तर
फी कट्टु	ಫೀ ಕಟ್ಟು	फी देणे
पँचे	ಪಂಚೆ	(म्हैसूर कडे) धोतर
तोट्टु	ತೊಟ್ಟು	(क्रि. तोडु) परिधानकरून
निमिष	ನಿಮಿಷ	(म्है.) मिनिट
हेळिकोडु	ಹೇಳಿಕೊಡು	शिकविणे
चरित्रें	ಚರಿತ್ರೆ	(म्है.) इतिहास
परवा इल्ला	ಪರವಾ ಇಲ್ಲ	चालेल, हरकत नाही
(परीक्षेगे) कट्टु	(ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ) ಕಟ್ಟು	परीक्षेस बसणे
योचनें	ಯೋಚನೆ	चिंता
काणिरी	ಕಾಣಿರೀ	(बोली) म्हणा
तुम्बा	ತುಂಬಾ	पुष्कळ
कष्ट	ಕಷ್ಟ	कठीण
रजा (बिडुवु)	ರಜಾ (ಬಿಡುವು)	सुट्टी
इष्ट	ಇಷ್ಟ	मर्जी
हरटै कोच्चु (होडे)	ಹರಟೆ ಕೊಚ್ಚು	गप्पा मारणे

शुरू	ಶುರೂ	सुरू
सर्	ಸಾರ್	(म्है.) सर (इंग्रजीतून बोलताना सार म्हणत नाहीत)
कूडिद्दरु	ಕೂಡಿದ್ದರು	भेटले होते

अभ्यास घडा (२४)

१. मराठीत अनुवाद करा.

१. एनु सार् , यावाग बंददु ?
२. निन्ने सायंकाल कणो !
३. ऎल्ल सौख्यताने ?
४. ओहो, एल्ल सौख्य.
५. चिक्क मगूगे मात्र खाइले.
६. अदक्कें एनु माडता इदिरि ?
७. डाक्टररिगें तोरिसि आयितु. एनू योचने माडबेडि अंता हेळिदरु.
८. संतोषा ! बेग वासियागबेकु.
९. परवा इल्ल, नाल्कैदु दिना औषधा कोट्टरे ताने वासियागुत्ते.
१०. आगलि, हागादरे, बरोण.

२. कन्नडमध्ये अनुवाद करा.

१. मला परीक्षेची काळजी वाटते.
२. निकाल जून महिन्यांत लागेल.
३. मी परीक्षेसाठी खूप तयारी चालविली आहे.
४. गणित विषय मला फार आवडतो.
५. मला भूमिती कंटाळवाणी वाटते.
६. मला आज माझा जुना मित्र भेटला होता.
७. तू मर्जी प्रमाणे काम करू शकतोस.
८. मला फार वेळ थांबता येत नाही.
९. अजून अर्धा तास वाट पाहा !
१०. ठीक आहे, आपण म्हणाल तसे करतो.

२५ | धडा पचंवीसावा
೨೫ | ಪಾಠ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು पाठ इप्पत्तैदु

श्री बसवेश्वररु

इस्वी शकद सुमारु हन्नोन्दुनूरा अरवत्तनेय वर्षदल्लि बसवेश्वररेंब महापुरुषरु जन्म तालिदरु. हिंदुळिद जनर बगेगे अवरिगे करुणे इद्दितु. अवर अज्ञानवन्नु होगलाडिसि अवरन्नु ओळ्ळेय शिवभक्तरन्नागि माडलु अवरु बहु सोगसाद वचनगळन्नु रचिसिद्दारे. अवुगळल्लिय केलवु वचनगळु हीगे इवे.

देवनोब्ब, नाम हलवु. परम पतिव्रतेगे गंडनोब्ब. मत्तोन्दक्के अेरगिदरे किविमूगु कोय्युवनु. हलवु दैवद अेंजल तिंबुवरन्नु एनेम्बनय्या, कूडल संगम देव.

नंबि करेदरे "ओ" अेम्बनु शिवनु नम्बदे करेदरे "ओ" अेम्बने शिवनु? नंबलु अरियरु, नच्चलु अरियरु डंबद भक्तरु. नंबदे, नच्चदे, बरिदे करेदरे शंभु मौनदल्लि इरुवनु, कूडल संगम देव.

मडकेये दैववु. मरदल्लिये दैववु. बिदनारि दैववु काणिरय्य. नीनेत्त? शिवनेत्त, होगत्त! दुरुळे! भवरोगवेम्ब तिमिर तिळियदु. कूडल संगम देवनत्त नीनेत्त मरुळे!

होत्तारे अेद्दु अगवणि पत्तेयन्नु तंदु होत्तु होगद मुन्न पूजिसु लिंगव. होत्तु होद बळिक निन्नन्नु यारु बल्लरु? होत्तु होगद मुन्न तोत्तुगेलसव माडु कूडल संगम देवन!

कळबेड, कोल्लबेड, हुसिय नुडियलु बेड, मुनिय बेड, अन्यरिगे असह्य पडबेड. तन्न बण्णिसबेड! इदिर हळियलु बेड! इदे अंतरंग शुध्दि इदे बहिरंग शुध्दि. नम्म कूडल संगम देवनन्नु ओलिसुव परि.

ಶ್ರೀ ಬಸವೇಶ್ವರರು

ಇಸ್ವೀ ಶಕದ ಸುಮಾರು ಹನ್ನೊಂದು ನೂರಾ ಅರವತ್ತನೆಯ ವರ್ಷ ದಲ್ಲಿ ಬಸವೇಶ್ವರರೆಂಬ ಮಹಾಪುರುಷರು ಜನ್ಮ ತಾಳಿದರು. ಹಿಂದುಳಿದ ಜನರ ಬಗೆಗೆ ಅವರಿಗೆ ಕರುಣೆ ಇದ್ದಿತು. ಅವರ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೋಗ ಲಾಡಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಒಳ್ಳೆಯ ಶಿವಭಕ್ತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ಅವರು ಬಹು ಸೊಗಸಾದ ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯ ಕೆಲವು ವಚನ ಗಳು ಹೀಗೆ ಇವೆ.

ದೇವನೊಬ್ಬ, ನಾಮ ಹಲವು. ಪರಮ ಪತಿವ್ರತೆಗೆ ಗಂಡನೊಬ್ಬ ಮತ್ತೊಂದಕ್ಕೆ ಎರಗಿದರೆ ಕಿವಿಮೂಗನ್ನು ಕೊಯ್ಯುವನು. ಹಲವು ದೈವದ ಎಂಜಲ ತಿನ್ನುವವರನ್ನು ಏನೆಂಬನಯ್ಯ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

ನಂಬಿ ಕರೆದರೆ "ಓ" ಎಂಬನು ಶಿವನು. ನಂಬದೆ ಕರೆದರೆ "ಓ" ಎಂಬನೇ ಶಿವನು? ನಂಬಲು ಅರಿಯರು, ನಚ್ಚಲು ಅರಿಯರು ಡಂಬದ ಭಕ್ತರು. ನಂಬದೆ, ನಚ್ಚದೆ, ಬರಿದೆ ಕರೆದರೆ ಶಂಭು ಮೌನದಲ್ಲಿ ಇರುವನು ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

ಮಡಕೆಯೆ ದೈವವು. ಮರದಲ್ಲಿಯೆ ದೈವವು. ಬಿಲ್ಲನಾರಿ ದೈವವು ಕಾಣ ರಯ್ಯ. ನಿನೇತ್ತ? ಶಿವನೆತ್ತ, ಹೋಗುತ್ತ! ಮರುಳೇ! ಭವರೋಗವೆಂಬ ತಿಮಿರ ತಿಳಿಯದು. ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವನೆತ್ತ, ನಿನೇತ್ತ? ಮರುಳೇ!

ಹೊತ್ತಾರೆ ಎದ್ದು, ಅಗ್ಗವಣೆ ಪತ್ತರೆಯನ್ನು ತಂದು ಹೊತ್ತು ಹೋಗದ ಮುನ್ನ ಪೂಜಿಸು ಲಿಂಗವ. ಹೊತ್ತು ಹೋದ ಬಳಿಕ ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾರು ಬಲ್ಲರು? ಹೊತ್ತು ಹೋಗದ ಮುನ್ನ ತೊತ್ತುಗೆಲಸವ ಮಾಡು ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವನ!

ಕಳಬೇಡ, ಕೊಲ್ಲಬೇಡ, ಹುಸಿಯ ನುಡಿಯಲು ಬೇಡ, ಮುನಿಯ ಬೇಡ! ಅನ್ಯರಿಗೆ ಅಸಹ್ಯ ಪಡಬೇಡ. ತನ್ನ ಬಣ್ಣಿಸಬೇಡ! ಇದಿರ ಹಳಿ ಯಲು ಬೇಡ! ಇದೇ ಅಂತರಂಗ ಶುದ್ಧಿ ಇದೇ ಬಹಿರಂಗ ಶುದ್ಧಿ. ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವನನ್ನು ಒಲಿಸುವ ಪರಿ.

श्री बसवेश्वर

इसवी सनाच्या सुमारे अकराशे साठसाली बसवेश्वर या नावाचे एकथोर पुरुष जन्मले. मागास लोकांबद्दल त्याना कणव होती. त्यांचे अज्ञान दूर करून त्यांना चांगले शिवभक्त बनविण्यासाठी त्यानी अतिसुन्दर वचने रचिली आहेत. त्यातील कांही वचने अशी आहेत.

देव एकच. नावे अनेक. परम पतिव्रतेला नवरा एकच पण ती कोणा दुसऱ्याची आराधना केली तर तो तिचे कान व नाक कापील. अनेक देवतांचे उष्टे खाणाऱ्यास मी काय म्हणू कूडल संगमदेवा!

विश्वास ठेऊन हाकमारल्यास शिव "ओ" देईल. विश्वास न ठेवता हाक मारल्यास शिव का "ओ" देईल? दांभिक भक्ताना विश्वास ठेवता, श्रद्धा बाळगता येत नाही. विश्वास, श्रद्धा नसताना उगाच हाक मारली तर शिव

मडक्यांतला देव, झाडातील देव भिक्षनारी, ही म्हणे दैवते! अरे दुरात्म्या कोठे आणि शिव कोठे? चल, चालता हो! भवरोगाचा काळोख ओळखत नाहीस? आमचा कूडल संगमदेव कोठे आणि तू कोठे! वेडया!

सुप्रभाती ऊठ, पुष्कळ बेल आणून वेळ टाळण्या आधी शिवलिंगाची पूजा कर. वेळ टळल्यावर तुला कोण ओळखणार? वेळ टळण्या आधीच कूडल संगम देवाची चाकरी कर.

चोरी करू नको, जीवहत्या करू नको, खोटे बोलु नको, राग करू नको, दुसऱ्याना पाहून खंत दाखवू नको. आपली स्तुती आणि परनिंदा करू नको. हीच अंतरंग शुद्धी. हीच बहीरंग शुद्धी. हीच आमच्या कूडल संगम देवास खुष करण्याची रीत.

शब्दार्थ व टीपा

श्री बसवेश्वर हे लिंगायत मताचे-वीरशैव मताचे वीर संस्थापक होते. बाराव्या शतकातील या थोर सुधारकाने जुन्या पूजा पद्धतीचा आणि अनेक देवांच्या पूजेचा विरोध केला. समाजातील उच्च नीच वर्ग एकाच स्तरावर

आणले आणि सर्वांना समान हक्क बहाल केले. सुमारे आठशे वर्षापूर्वी ज्या भाषेत आपली वचने लिहिली तीच भाषा थोड्या फार फरकाने आजही प्रचारात आहे.

हलवु	ಹಲವು	अनेक
नंबु	ನಂಬು	विश्वास ठेवणे
अेंजंल	ಎಂಜಲ	उष्टे
अेम्बेंनु (अेन्नुवेंनु)	ಎಂಬೆನು (ಎನ್ನುವೆನು)	म्हणतो (मी)
किवि	ಕಿವಿ	कान
मूगु	ಮೂಗು	नाक
कोय्यु	ಕೊಯ್ಯು	कापणे
अेरगु	ಎರಗು	पाया पडणे, पूजाकरणे
करे	ಕರೆ	बोलावणे, हाकमारणे
नच्चु	ನಚ್ಚು	विश्वास ठेवणे
अरि	ಅರಿ	जाणणे
डंब	ಡಂಬ	दंभ
मर	ಮರ	झाड
बिल्लनारि	ಬಿಲ್ಲನಾರಿ	भिल्लिण
नीनेत्त (नीनु अेत्त)	ನಿನೆತ್ತ (ನೀನು ಎತ್ತ)	तू कोठे, तुझी काय किंमत
दुरुळ	ದುರುಳ	दुष्ट
मरुळ	ಮರುಳ	मूर्ख, खुळा
पत्तरे	ಪತ್ತರೆ	बेल (पत्री).
लिंग	ಲಿಂಗ	लिंगायत गळ्यांत बांधतात तो शिवलिंग
यारु बल्लरु	ಯಾರು ಬಲ್ಲರು	कोणास ठाऊक, जाणणारे कोण
मुन्न	ಮುನ್ನ	आधी

तोत्तुगेलस	ತೊತ್ತುಗೆಲಸ (ತೊತ್ತು + ಕೆಲಸ)	चाकरी
कळु	ಕಳು	चोरणे
कोल्लु	ಕೊಲ್ಲು	हत्या करणे
मुनि	ಮುನಿ	रूसणे, रागावणे
असह्यपडु	ಅಸಹ್ಯಪಡು	खंत वाटणे
बण्णिसु	ಬಣ್ಣಿಸು	प्रशंसा करणे
हळि	ಹಳಿ	निंदा करणे
इदिर (रु)	ಇದಿರ (ರು)	समोर
ओलिसु	ಒಲಿಸು	प्रसन्न करणे
परि	ಪರಿ	रीत, प्रकार

अभ्यास (२५)

१. खालील वाक्यांचे मराठीत भाषांतर करा.

೧. ಅವನು ನನ್ನನ್ನು ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಂಬುತ್ತಾನೆ.

೨. ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯನ್ನು ಬೆಂಚಿನ ಮೇಲೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು.

೩. ಸಿಂಹವನ್ನು ನೋಡಿದ ಮೇಲೆ ನಾನು ಹೌಹಾರಿದೆನು.

೪. ಹೊಡೆತ ತಿಂದ ಮೇಲೆ ಸಹ ಅಪರಾಧಿಯು ತನ್ನ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ.

೫. ಯಜಮಾನನು ಆಳನ್ನು ಬಹಳ ಬೈದನು ಆದರೆ ಅವನು ಅದನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಂಡನು.

२. कानडीत अनुवाद करा.

१. रावणाने धनुष्य उचलण्याचा फार प्रयत्न केला पण ते काम त्याच्या हातून झाले नाही.

२. अजून बाजार भरला नाही काय? (संतें)

३. तुमच्या दुकानात सदा गिऱ्हाइकांची गर्दी असते.

४. काल त्या गरीब माणसाचे कांबळे चोरीला गेले.

५. मी यंदा बागेत पुष्कळ आंब्याची झाडे लावली आहेत.

△ △ △

२६ | धडा सवीसावा
೨೬ | ಪಾಠ ಇಪ್ಪತ್ತಾರು पाठ इप्पत्तारु

अंचे कचेरि

बसप्पा : एन् री मास्तरर, टपालु बंतो इल्लो?

मास्तर : इन्नू इल्लरी! एनु आतो देवरे बल्ल!

बसप्पा : निम्म कडिगे स्वल्प केलस इत्तु!

मास्तर : हेळरि यंथा केलस?

ब. : धारवाडक इवत्त पत्रा हाकिदर यावाग मुट्टतैतिरी!

मा. : नाडद!

ब. : हिंगेन्री! आदर अदु नाळिगे मुट्टाक एन् माड अंतीरि?

मा. : अंथादेनु भारी केलसा तगदीयपा?

ब. : अदु हिंगैतिरी! नन्न मगा नाळे संजीमट नम्म मनीगे बराक बेकु! अदक ह्यांग माड अंतीरी?

मा. : होगो इवन! अदराग एन अद! ओन्दु तार हाकु अंदर आतु!

ब. : तार नोडि अव्रा गाबरि आगाकिल्ल?

मा. : तिळीतु बिड! तार नोडि घाबऱ्यागोरु ईग इल्ला अंदे! ईग हुडुगरु हुयडि सुदा मातमातिगे तार माडताव! परीक्षा पास आतु, हॉडी तारु, हुट्टिदिवसा, तार माडिदन! अदल्लद साहेबर कडिंद रजा लागू शिगबेकादर अप्पन कडिंद बंद तारु अंदर ओन्दु भाटी कागद अल्लेनु?

ब. : आगलि हंगार! तर्रि ऑन्दु फारम!

मा. : इदु तगोळ्ळि! बळगिन मजकूर नेट्टग बरीरि मत्त!

ब. : अल्लरी! इदु इंग्रेज्दाग ऐत्यल्ला? ननगें इंग्रेजि अष्टु होन्दाक इल्ल! नीव्र अष्टु बरकोड्रीपा!

मा. : अदराग एनदरी! ना हेळ्तीनि हॉंग बरीरि! मुंचे तार साधानो एक्सप्रेस्सो बरीरि.

ब. : एक्सप्रेस्सन चलो बिडी! मुंदेन बरीलि अंद्रि?

मा. : बरीरि मॅरेज सेटल्ड! स्टार्ट ॲटवन्स.

ब. : तगोळ्ळि फार्मु.

मा. : कोड्रिल्ले!

(बसप्पा फार्मु कोडुत्ताने)

एन्री इदु? निम्म हेसरु बरीबारद? अदल्लद केळगिन सालिन्याग निम्म सही मत्तु निम्म पत्ते बरीबेकागतद.

ब. : मत्त रोक्का कंडाबट्टि कोडबेकल्ल?

मा. : छे! छे! ओदरि इदन्न! "नॉट टु बी टेलिग्राफ्ड" अंन स्पष्ट बरदद.

ब. : हंगार अड्डी इल्ल बिड्री!

मा. : ई तंति (तारु) निम्म मगग इवत्त रात्री मुट्टीतु.

ब. : अंदर....ऽ? नाळे बेळगागो तनक अदु धारवाड पोस्ट आफीसन्याग इरतति अन्रि.

मा. : अदरद्याक निमग चिंती? धारवाड पोस्टन्याग सायकल पोस्टमन्नु इरतार! अवरु बेकादष्ट रात्रि आगली सायकल म्याल होगि निम्म तारु मुट्टसतार!

ಬಸಪ್ಪ : ಏನರೀ! ಮಾಸ್ತರರ, ಟಪಾಲು ಬಂತೊ ಇಲ್ಲೋ?

ಮಾಸ್ತರ : ಇನ್ನೂ ಇಲ್ಲರೀ! ಏನು ಆಕೋ ದೇವರೇ ಬಲ್ಲ!

ಬ. : ನಿಮ್ಮ ಕಡಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೆಲಸ ಇತ್ತು.

ಮಾ. : ಹೇಳರಿ, ಯಂಥಾ ಕೆಲಸ?

ಬ. : ಧಾರವಾಡಕ ಇವತ್ತ ಟಪಾಲ ಹಾಕಿದರ ಯಾವಾಗ ಮುಟ್ಟತೈತಿರೀ?

ಮಾ. : ನಾಡದ

ಬ. : ಹೀಂಗೇನ್‌ರೀ! ಆದರ ಅದು ನಾಳಿಗೆ ಮುಟ್ಟಾಕ ಏನ್ ಮಾಡ ಅಂತಿರಿ?

ಮಾ. : ಅಂಥಾದೇನ್ ಭಾರೀ ಕೆಲಸಾ ತಗದಿಯಪಾ?

ಬ. : ಅದು ಹೀಂಗೈತಿರೀ...! ನನ್ನ ಮಗ ನಾಳೆ ಸಂಜೀ ಮಟ ನಮ್ಮ ಮನಿಗೆ ಬರಾಕ ಬೇಕು, ಅದಕ ಹ್ಯಾಂಗ್ ಮಾಡ ಅಂತೀರಿ!

ಮಾ. : ಹೋಗೋ ಇವನ! ಅದರಾಗೇನದ ಒಂದು ತಾರ ಹಾಕು ಅಂದರಾತು!

ಬ. : ತಾರ ನೋಡಿ ಅವಾ ಗಾಬರ್ಯಾಗಾಕಿಲ್ಲ?

ಮಾ. : ತಿಳಿತು ಬಿಡು! ತಾರ ನೋಡಿ ಘಾಬರ್ಯಾಗೋರು ಈಗ ಇಲ್ಲಾ ಅಂದೆ! ಈಗ ಹುಡುಗರು-ಹುಪ್ಪಡಿ ಸುದಾ ಮಾತ ಮಾತಿಗೆ ತಾರ ಮಾಡತಾವ? ಪರೀಕ್ಷಾ ಪಾಸ್ ಆತು ಹೊಡಿ ತಾರು. ಹುಟ್ಟಿದ ದಿವಸ... ತಾರ ಮಾಡಿದನ... ಅದಲದ... ಸಾಹೇಬರ ಕಡಿಂದ ರಜಾ ಲಗೂ ಶಿಗ ಬೇಕಾರ ಅಪ್ಪನ ಕಡಿಂದ ಬಂದ ತಾರು ಅಂದರ ಒಂದು ಭಾರಿ ಕಾಗದ ಅಲ್ಲೇನು?

ಬ. : ಆಗಲಿ ಹಂಗಾರ, ತರ್‍ರಿ ಒಂದು ಫಾರಮು.

ಮಾ. : ಇದು ತಗೋಳ್ರಿ! ಳಗಿನ ಮಜಕೂರು ನೆಟ್ಟಗ ಬರೀರಿ, ಮತ್ತ!

ಬ. ಅಲ್ಲರೀ ಮತ್ತ, ಇದು ಇಂಗ್ರೇಜ್ಯಾಗ ಐತ್ಯಲ್ಲ? ನನಗ ಇಂಗ್ರೇಜಿ ಅಷ್ಟು ಹೊಂದಾಕಿಲ್ಲ. ನೀವ ಅಷ್ಟು ಬರಕೊಡ್ರೀಪಾ!

ಮಾ. : ಅದರಾಗ ಏನದ ರೀ? ನಾ ಹೇಳತೀನಿ ಹಾಂಗ ಬರೀರಿ ಮುಂಚೆ ತಾರು ಸಾಧಾನೋ ಎಕ್ಸಪ್ರೆಸ್ಸೋ ಬರೀರಿ.

ಬ. : ಎಕ್ಸಪ್ರೆಸ್ ಚಲೊ ಬಿಡ್ರಿ. ಮುಂದೇನ್ ಬರೀಲಿ ಅಂದ್ರಿ?

ಮಾ. : "ಮ್ಯಾರೇಜ ಸೆಟೆಲ್ಡ್. ಸ್ಟಾರ್ಟ ಆ್ಯಟ್ ವನ್ಸ್"

ಬ. : ತಗೋಳ್ರಿ ಫಾರ್ಮುರ್.

ಮಾ. : ಕೊಡ್ರಿಲ್ಲೆ!

(ಬಸಪ್ಪ ಫಾರ್ಮುರ್ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ)

ಏನರೀ ಇದು ನಿಮ್ಮ ಹೆಸರು ಬರೀ ಬಾರದ? ಅದಲ್ಲದ ಕೆಳಗಿನ ಸಾಲನ್ಯಾಗ ನಿಮ್ಮ ಸಹೀ ಮತ್ತ ನಿಮ್ಮ ಪತ್ತೆ ಬರೀ ಬೇಕಾಗತದ.

ಬ. : ಮತ್ತೆ ರೊಕ್ಕಾ ಕಂಡಾಬಟ್ಟೇ ಕೊಡಬೇಕಲ್ಲ.

ಮಾ. : ಛೆ! ಛೆ! ಓದರಿ ಇದನ್ನ. "ನಾಟ್ ಟು ಬಿ ಟೆಲಿಗ್ರಾಫ್ಡ್" ಅಂತ ಸ್ಪಷ್ಟ ಬರದದ.

ಬ. : ಹಂಗಾರ ಅಡ್ಡೀ ಇಲ್ಲ ಬಿಡ್ರಿ.

ಮಾ. : ಈ ತಂತಿ (ತಾರು) ನಿಮ್ಮ ಮಗಗ ಇವತ್ತ ರಾತ್ರೀ ಮುಟ್ಟೇತು.

ಬ. : ಅಂದರ? ನಾಳೆ ಬೆಳಗಾಗೋಮಟ ಅದು ಧಾರವಾಡ ಪೋಷ್ಟ ಹಾಪೀಸಿನ್ಯಾಗ ಇರತತಿ ಅನ್ರಿ.

ಮಾ. : ಅದರದ್ಯಾಕ ನಿಮಗ ಚಿಂತಿ? ಧಾರವಾಡ ಪೋಷ್ಟನ್ಯಾಗ ಸಾಯಕಲ್ ಪೋಷ್ಟಮನ್ರು ಇರತಾರ. ಅವರು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ರಾತ್ರಿ ಆಗಲಿ ಸಾಯಕಲ್‌ಮ್ಯಾಲ ಹೋಗಿ ನಿಮ್ಮ ತಾರು ಮುಟ್ಟಿಸತಾರ.

ಅಂಚೆ ಕಚೇರಿ

ಬಸಪ್ಪ : ಏನು ಮಾಸ್ತರರೇ. ಟಪಾಲು ಬಂದಿತೋ ಇಲ್ಲವೋ?

ಮಾಸ್ತರ : ಇನ್ನೂ ಇಲ್ಲ. ಏನು ಆಯಿತೋ ದೇವರೇ ಬಲ್ಲ.

ಬ. : ನಿಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೆಲಸವಿದ್ದಿತು.

ಮಾ. : ಹೇಳಿರಿ; ಎಂಥ ಕೆಲಸ?

ಬ. : ಧಾರವಾಡಕ್ಕೆ ಈ ಹೊತ್ತೇ ಪತ್ರ ಹಾಕಿದರೆ ಯಾವಾಗ ಮುಟ್ಟುವದು?

ಮಾ. : ನಾಡಿದ್ದು.

ಬ. : ಹೀಗೋ! ಹಾಗಾದರೆ ಅದು ನಾಳೆಗೇ ಮುಟ್ಟುವದಕ್ಕಾಗಿ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು?

ಮಾ. : ಇಷ್ಟು ಅವಸರದಿಂದ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕೆಲಸಯಾವುದು?

ಬ. : ಅದು ಹೀಗೆ ಇದೆ. ನನ್ನ ಮಗ ನಾಳೆ ಸಂಜೆಯ ವರೆಗೆ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬರಲೇಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಮಾಡಬೇಕು?

ಮಾ. : ಅಯ್ಯೋ! ಅದರಲ್ಲೇನಿದೆ. ಒಂದು ತಂತಿಯನ್ನು ಕಳಿಸಿರಿ ಎಂದರಾಯಿತು.

ಬ. : ತಂತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನು ಗಾಬರಿಯಾಗಬಹುದಲ್ಲವೇ?

ಮಾ. : ತಿಳಿಯಿತು ಬಿಡಿರಿ! ತಾರನ್ನು ನೋಡಿ ಗಾಬರಿಯಾಗುವವರು ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ, ಎಂದೆ. ಈಗ ಹುಡುಗರು ಕೂಡ ಮಾತು ಮಾತಿಗೆ ತಂತಿಯನ್ನು ಕಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪರೀಕ್ಷೆ ಪಾಸಾದರೆ, ತಂತಿಯನ್ನು ಕಳಿಸುವರು. ಹುಟ್ಟಿದ ದಿವಸ ಬಂದರೆ, ತಾರು ಮಾಡಿಯೇ ತೀರುತ್ತಾರೆ. ಅದಲ್ಲದೆ ಅಧಿಕಾರಸ್ಥರ ಕಡೆಯಿಂದ ಬೇಗ ರಜೆ ಸಿಗಬೇಕಿದ್ದರೆ ತಂದೆಯ ಕಡೆಯಿಂದ ಬಂದ ತಾರು ಎಂದರೆ ಬಹು ದೊಡ್ಡ ದಸ್ತಾವೇಜು ಅಲ್ಲವೆ?

ಬ. : ಆಗಲಿ ಹಾಗಾದರೆ ತನ್ನಿರಿ ಒಂದು ಫಾರ್ಮು.

ಮಾ. : ಇದನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳಿರಿ. ಒಳಗಿನ ವಿಷಯವನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ಬರೆಯಿರಿ!

ಬ. : ಇದು ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ ಉಂಟಲ್ಲ! ನನಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನ ರೂಢಿಯಿಲ್ಲ. ದಯವಿಟ್ಟು ನೀವೇ ಬರೆದು ಕೊಡಿರಿ.

ಮಾ. : ಅದರಲ್ಲೇನಿದೆ? ನಾನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಹಾಗೆ ಬರೆಯಿರಿ. ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ತಂತಿ ಸಾದಾ ಅಥವಾ ಎಕ್ಸ್‌ಪ್ರೆಸ್ ಅದನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

ಬ. : ಎಕ್ಸ್‌ಪ್ರೆಸ್ ತಂತಿಯೇ ಒಳಿತು. ಮುಂದೆ ಏನು ಬರೆಯಲಿ?

ಮಾ. : ಬರೆಯಿರಿ! "ಮ್ಯಾರೇಜ್ ಸೆಟಲ್ಡ್. ಸ್ಟಾರ್ಟ ಆ್ಯಟ್ ವನ್ಸ್"

ಬ. : ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳಿರಿ, ಈ ಫಾರ್ಮನ್ನು.

ಮಾ. : ಕೊಡಿರಿ ಇಲ್ಲಿ.

(ಬಸಪ್ಪ ಫಾರ್ಮು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ)

ಏನಿದು? ನಿಮ್ಮ ಹೆಸರನ್ನು ಬರೆಯಬಾರದೆ? ಅದಲ್ಲದೆ ಕೆಳಗಿನ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಸಹಿಯನ್ನೂ, ವಿಳಾಸವನ್ನೂ ಬರೆಯ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಬ. : ಬಹಳಷ್ಟು ಹಣವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕಾಗುವುದಲ್ಲ.

ಮಾ. : ಛೇ! ಛೇ! ಓದಿರಿ ಇದನ್ನು! ನಾಟ್ ಟು ಬಿ ಟೆಲಿಗ್ರಾಫ್ಡ್ ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಬರೆದಿದೆ.

ಬ. : ಹಾಗಾದರೆ ಅಡ್ಡಿ ಇಲ್ಲ.

ಮಾ. : ಈ ತಂತಿ ನಿಮ್ಮ ಮಗನಿಗೆ ಈ ದಿನ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಮುಟ್ಟಬಹುದು.

ಬ. : ಹಾಗೆಂದರೆ? ನಾಳೆ ಬೆಳಗಾಗುವ ತನಕ ಅದು ಧಾರವಾಡ ಪೋಸ್ಟ ಆಫೀಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವುದೋ?

मा. : ಆದರದೇಕೆ ನಿಮಗೆ ಚಿಂತೆ? ಧಾರವಾಡದ ಪೋಸ್ಟ ಆಫೀಸಿನಲ್ಲಿ ಸೈಕಲ್ ಪೋಸ್ಟ್‌ಮನ್ ಇರುತ್ತಾರೆ. ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತಾದರೂ ಸಹ ಅವರು ಸೈಕಲಿನಿಂದ ಹೋಗಿ ನಿಮ್ಮ ತಂತಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಸುತ್ತಾರೆ.

– ० –

हा संवाद धारवाड कडील भागातील सुशिक्षिताच्या व अल्पशिक्षित किंवा अशिक्षितांमधला आहे. बोली भाषेतील बरेच शब्द मराठी किंवा मराठी वळणाचेच असतात. आकडे देखील दोनणे (दोन आणे) चारणे (चार आणे) दोनशे असेच असतात. लिखित भाषेत यांचे स्वरूप वेगळे असते. पोष्ट ऑफीसाला सामान्यपणे "पोष्टु" च म्हणतात, टपालाला "टपालु" तारेल "तारु" म्हणतात पण म्हैसूरकडे मात्र पोस्ट आफीसु तंती (तार) वंगी (पार्सल) असे म्हणतात. त्याशिवाय धारवाडकडील भाषेत काही विचारायचे झाले म्हणजे "अल्ला" "ಅಲ್ಲ" अशी सुरवात करतात. ಅಲ್ಲ! ನೀವು ಯಾಂದ ಬರೋಣವರು (ಎಂದು ಬರುವಿರಿ) याचा अर्थ "म्हटले, तुम्ही येणार कधी?', असा असतो. त्याचप्रमाणे फार या अर्थी, ಕಂಡಾಬಟ್ಟೆ (कंडाबट्टी) ಭಯಂಕರ (भयंकर) ರಗಡ (रगड) असेही प्रतिशब्द उत्तरेतील बोलीभाषेत आढळतात. थोडे या अर्थी तुस, स्वल्पु, चूरु, (ग्राम्य = ऑन्दीट्टु) अष्टु असे शब्द असतात. म्हैसूरकडे मात्र फार या अर्थी "बहळा-जास्ती" आणि थोडे या अर्थी "कोन्च" रवष्टु (ರವಷ್ಟು), कडिमे, कम्मी म्हणतात.

पोष्ट ऑफीस

बसप्पा : काय मास्तर, टपाल आलं का?

मास्तर : नाही हो अजून, काय झाले कोणास ठाऊक?

ब. : तुमच्याकडे जरा काम होतं.

मा. : बोला काय काम आहे?

ब. : धारवाडला पत्र आज टाकले तर ते तेथे कधी पोचेल?

मा. : परवा!

ब. : असे म्हणतां! तर ते उद्याच पोचावे असे असल्यास काय करावे?

मा. : अशी कोणती तातडीची हकीगत आहे बुवा?

ब. : त्याचे असे आहे की माझा मुलगा आमच्या घरी उद्या संध्याकाळ पर्यंततरी यायला हवा! मग काय करावे?

मा. : हात्तेच्या त्यांत विचार करण्यासारखे ते काय? एक तार ठोका म्हणजे झाले!

ब. : अहो तार पाहून तो नर्व्हस होईल!

मा. : कळले मला ते! पण तारेला घाबरणारी पिढी नाहीरे, म्हटले! आता पोरसोरे देखील ऊठसूट तारा करतात. रिझल्ट लागला, कर तार, वाढ दिवस आला, केलीच तार! शिवाय सायबाकडून तातडीची रजा मंजूर करवून घ्यायला वडिलांची तार हा मोठाच दस्तावेज, नाही का?

ब. : बरे मग द्या एक फॉर्म!

मा. : हा घ्या! मजकूर व्यवस्थित भरा हं!

ब. : अहो हा इंग्रजीत आहे! मला इंग्रजीचा सराव नाही! तुम्हीच भरुन द्या ना?

मा. : अहो त्यात काय आहे! मी सांगतो तस लिहा! अगोदर, तार साधी किंवा एक्स्प्रेस ते लिहा!

ब. : एक्सप्रेसच बरी! नंतर काय लिहायचे?

मा. : लिहा मॅरेज सेटल्ड! स्टार्ट ॲट वन्स!

ब. : घ्या हा फॉर्म!

मा. : द्या इकडे! (वसपा फॉर्म देतात) अहो हे काय! तुमचे नाव नको का लिहायला! शिवाय खालच्या लाइनीत, सही आणि तुमचा पत्ता ही लिहायचा असतो.

ब. : अहो चार्ज भलतेच होईल!

मा. : छे हो! हे वाचा ना! नॉट टु बी टेलिग्राफ्ड असे स्पष्टच लिहले आहे!

ब. : मग हरकत नाही·

मा. : ही तार तुमच्या मुलाला आज रात्री पोचेल!

ब. : म्हणजे! ती उद्या सकाळपर्यंत धारवाडच्या पोष्टांतच पडून राहील की?

मा : त्याची नका काळजी करू! धारवाडच्या पोष्ट ऑफीसात सायकल वाले पोष्टमन असतात ते! अप रात्री देखील सायकलने जाऊन तारेचा बटवडा करतात!

टीपा व शब्दार्थ

अंचे कचेरि = ಅಂಚೆ ಕಚೇರಿ = पोष्ट ऑफीस

देवरे बल्ल = ದೇವರೇ ಬಲ್ಲ = देवाला ठाऊक

स्वल्प = ಸ್ವಲ್ಪ = थोडे

मुट्टतैति = ಮುಟ್ಟುತ್ತೈತಿ (ग्रामीण जनतेत) = ಮುಟ್ಟುತ್ತದೆ = पोचते

नाडद = नाडिद्दु = ನಾಡದ = ನಾಡಿದ್ದು = परवा

हींगेनु = हींगो = ಹೀಂಗೇನು = ಹೀಗೊ = असे काय

मुट्टाक = मुट्टलिके (वेकु) = ಮುಟ್ಟಾಕ = ಮುಟ್ಟಲಿಕ್ಕೆ = पोहोचायला (पाहिजे)

एन् माड अंतीरि = एनु माडबेकु? = ಏನ್ ಮಾಡ ಅಂತೀರಿ =
ಏನು ಮಾಡಬೇಕು? = कसे काय करावयाचे?

तगदीयपा = तेगेदिद्दीयप्प = ತಗದಿಯಪಾ = ತೆಗೆದಿದ್ದೀಯಪ್ಪ =
काढले आहेस बुवा?

हींगैति = हिंग + ऐति = हीगे इदे = ಹಿಂಗೈತಿ = ಹಿಂಗ + ಐತಿ = ಹೀಗೆ ಇದೆ
= त्याचे असे आहे

अंदर आतु = अेन्दरायितु = ಅಂದರ ಆತು = ಎಂದರಾಯಿತು = म्हणजे झाले

गाबरि आगु = ಗಾಬರಿ ಆಗು = भिणे

आगाकिल्ल = आगलिक्किल्लवें = ಆಗಾಕಿಲ್ಲ = ಆಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆ = होणार (भिणार) नाही काय?

तिळीतु = तिळियितु = ತಿಳೀತು = ತಿಳಿಯಿತು = समजले

होंडी तारु = तारु होंडे = ಹೊಡೀ ತಾರು = ತಾರು ಹೊಡೆ = तार ठोक

मातमातिगे = मातुमातिगे = ಮಾತಮಾತಿಗೆ = ಮಾತುಮಾತಿಗೆ = ऊठसूठ

हुट्टिद दिवस = ಹುಟ್ಟಿದ ದಿವಸ = वाढदिवस

तार माडिदन! = तारु माडिदने = ತಾರ ಮಾಡಿದನ! = ತಾರು ಮಾಡಿದನೇ केलीच तार

अदल्लद = अदल्लदे = ಅದಲ್ಲದ = ಅದಲ್ಲದೆ = त्या शिवाय

कडिंद = कडेयिंद = ಕಡಿಂದ = ಕಡೆಯಿಂದ = कडून

लगू = बेग = ಲಗೂ = ಬೇಗ = लवकर

अल्लेनु = अल्लवेनु = ಅಲ್ಲೇನು = ಅಲ್ಲವೇನು = नव्हे काय?

तर्रि = तन्निरि = ತರ್ರಿ = ತನ್ನಿರಿ = आणा

तगोंळि = तेगेदु कोंळ्ळिरि = ತಗೊಳ್ರಿ = ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳಿರಿ = घ्या

वळगिन = ओंळगिन = ವಳಗಿನ = ಒಳಗಿನ = आतील

नेट्टग = नेट्टगे = ನೆಟ್ಟಗ = ನೆಟ್ಟಗೆ चांगले

बरीरि मत्त = बरेयिरि मत्ते = ಬರೀರಿ ಮತ್ತ = ಬರೆಯಿರಿ ಮತ್ತೆ = लिहा हं!

होंन्दिकिल्ल = होंन्दिकेयागुवुदिल्ल = ಹೊಂದಿಕಿಲ್ಲ = ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ जमत नाही

अष्टु = ಅಷ್ಟು = तेवढे (प्लीज = कृपाकरून या अर्थी)

बरकोंड्रीपा = बरेदु कोंड्रीपा = ಬರಕೊಡ್ರೀಪಾ = ಬರೆದು ಕೊಡಿರಪ್ಪಾ = लिहून द्याना?

अदराग एनद = अदरोळगे एनिदे = ಅದರಾಗ ಏನದ = ಅದರೊಳಗೆ
ಏನಿದೆ = त्यात काय मोठेसे

कोड्रिल्ले = कोडिरि इल्लि = ಕೊಡ್ರಿಲ್ಲೆ = ಕೊಡಿರಿ ಇಲ್ಲಿ = द्या इकडे

सालु = ಸಾಲು = ओळ

विळास = ವಿಳಾಸ = पत्ता

मत्त = मत्ते = ಮತ್ತ = ಮತ್ತೆ मग?

कंडाबट्टि = ಕಂಡಾಬಟ್ಟಿ = (व्यावहारिक) खूप

बरदद + बरेदिदे = ಬರದದ = ಬರೆದಿದೆ = लिहिलेले आहे

इवत्तु = ई होत्तु = ई दित = ಇವತ್ತು = ಈ ಹೊತ್ತು = ಈ ದಿನ = आज

मुट्टीतु = ಮುಟ್ಟಿತು = पोचले : ध्यानात ठेवा

मुट्टितु (ऱ्हस्व) (ते) पोचले
मुट्टीतु (दीर्घ) (ते) पोचेल

अंदर = अंदरे = ಅಂದರ = ಅಂದರೆ = म्हणजे काय?

बेळगु = ಬೆಳಗು = सकाळ

इरत (तै) ति = इरुत्तदे = ಇರತ (ತೈ) ತಿ = ಇರುತ್ತದೆ = असतो

अनि = अन्निरि = ಅನ್ರಿ = ಅನ್ನಿರಿ = म्हणा - म्हटल्या सारखे

इरतार = इरुत्तारे = ಇರತಾರ = ಇರುತ್ತಾರೆ = असतात

बेकादष्टु रात्रि आगलि = ಬೇಕಾದಷ್ಟು ರಾತ್ರಿ ಆಗಲಿ = अपरात्री देखील

(सै) सायकल्म्याल = सैकलिनिंद = (ಸೈ) ಸಾಯಕಲ್‌ಮ್ಯಾಲ =
ಸೈಕಲಿನಿಂದ = सायकलने

मुट्टिसतार = मुट्टिसुत्तारे = ಮುಟ್ಟಿಸತಾರ = ಮುಟ್ಟಿಸುತ್ತಾರೆ = पोचवितात

अभ्यास धडा (२६)

१. कानडीत भाषांतर करा.

१. मला आराम वाटेल अशा ठिकाणी मला घेऊन जा.
२. मला योग्य मार्ग दाखविशील असे वाटले होते पण तू मला निराश केलेस.
३. तो मुलगा वरचेवर मास्तरांची मदत मागे.
४. मास्तर देखील त्याला सर्व तऱ्हेने मदत करत असत.
५. तुला नेता व्हायचे ना? मग लोक नावे ठेवतील (हीयाळिसु) असे वागू नको (नडॆ).
६. त्या बायकांना पळताना पाहून मला वाटले त्या घाबरल्या असाव्यात.
७. खरे म्हणजे (निजवागि) त्या आपल्या मुलाना आणण्यासाठी धावत होत्या.
८. काय करावे हे मला सुचत नाही.
९. मी थोराना नमस्कार केला आणि त्यानी मला आशीर्वाद दिला.
१०. कालचक्र ना कोणा थांबवे फिरायाचे!

१. मराठीत अनुवाद करा.

೧. ಅವನು ಬಹಳ ಹೊತ್ತಿನ ತನಕ ಸುಮ್ಮಗೆ ಕುಳಿತಿದ್ದನು.
೨. ಲೋಭದಿಂದ ಜನರು ಸನ್ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ.
೩. ಅರಸನು ಜನರ ಭಯವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿದನು.
೪. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ವಿಜಯವನ್ನು ಸಾರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ದೊರೆಯು ಜಯಸ್ತಂಭವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದನು.
೫. ಪಟ್ಟಣಗಳಿಂದ ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಳ್ಳರ ಅಂಜಿಕೆ ಇರುತ್ತದೆ.
೬. ನನಗೆ ನನ್ನ ಮನೆಯ ಮತ್ತು ಆಸ್ತಿ (इस्टेट) ಯ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತೆಯುಂಟಾಯಿತು.
೭. ಆ ಅಡಿಗೆಯವ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಂತೆ (वाटेल तसे) ಮಾತನಾಡುತ್ತಾನೆ.
೮. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು, ಸ್ನಾನ, ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ, ಹರಿಕಥೆ, ಅಧ್ಯಯನ ಇವುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಬಾರದು.
೯. ನಾನು ಕೋಟೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದೆನು.
೧೦. ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯು ನನಗಾಗಿ ರೇಶ್ಮೆಯ ಹಾಗೂ ಉಣ್ಣೆಯ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ತಂದಳು.

△ △ △

२७ | धडा सत्तावीसावा
೨೭ | ಪಾಠ ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು पाठ इप्पत्तेळु

पशुपाक्षिगळु

सामान्यवागि अेरडु बगेय पशुपक्षिगळु इरुत्तवे मनुष्यनिगे ईलाद पशुगळे दरे, आकळु, अेम्मे, कोण, होरि, अेत्त, कुदुरे, कत्ते मुंतादुवुगळु इवुगळिगे साकु पशु गळेन्तलू अन्नुत्तारे अदे प्रकार नायि, बेक्कु इवुगळू सह साकु प्राणिगळे हौदु

आकळु, अेम्मे इवु हालु कोडुत्तवे. अवु ईयुत्तवे. अवुगळिगे हुट्टिद मरिग ळिगे करु अेन्नुत्तारे अेत्तु, कोण इवु गळन्नु बेसायक्के मत्तु चक्कडिगे हूडलिक्के उपयोगिसुत्तारे कुदुरेयन्नु मुंचिन कालदल्लि युध्ददल्लि उपयोगिसुत्तिद्दरु. ईग टांगा व्हिक्टोरिया इवुगळिगे हूडलिक्के उपयोगिसुत्तारे

नायि बेक्कु इवु मनेयल्लिरुत्तवे नायिय मरिगे कुन्नि अेन्नुत्तारे. अदु हेरवरन्नु काणुत्तले बोगळुत्तदे अदरिंद कळ्ळरु अंजि ओडिहोगुत्तारे.

बेक्कु यात्र केलसवन्नू माडुवुदिल्ल ओम्मोम्मे इलियन्नु हिडियुत्तदे म्याव, म्याव अन्नुत, हालु, मोसरु बेण्णे इवुगळन्नु हुडुकुत्तिरुत्तदे.

आडु, कुरि, होतु, टगरु इवु सहसाकु प्राणिगळे अवुगळिंद उण्णेयन्नू, मांसवन्नू पडेयबहुदु.

हंदियू साकु प्राणिये आदरे अदु यावागलू राडियाल्लियू, होलसिनल्लियू होरळाडुत्तदे आदुदरिंद अदु जनरिगे सेरुवुदिल्ल.

सिंह, हुलि, करडि इवु श्वापद अथवा हिंस्रपशुगळु. वर्चे, तोळ इवुगळू हिंस्रपशुगळे. नरियु अष्टु भयंकरवल्ल. आने काडिनल्लिरुत्तदे. आदरे अदन्नु

साकबहुदु अदु, भार हॊरुवुदक्कॆ मत्तु सवारिग उपयुक्तवादुदु ओंटॆगॆ मरुभूमिय हडगवॆन्नुत्तारॆ.

कागॆगळु बॆळगागुत्तले काव काव ऎन्न हत्तुत्तवॆ. गुब्बिगळु मुंजाविनल्लि बेग ऎद्दु चिंवचिंव अन्नतॊडगुत्तवॆ. अवु मनॆयल्लि बरुत्तवॆ. आदरॆ अवु साकु पक्षिगळल्ल. अवु गिड़गळल्लि गू डु कट्टुत्तवॆ.

कोळि, हुंज, नीरगोळि (बातु कोळि) इवु साकु पक्षिगळु. इवुगळन्नु तत्ति (कोळि मॊट्टॆ) मांस मुंतादवुगळन्नु पडॆयुवुदक्कागि साकुत्तारॆ.

गिळियन्नु पंजरदल्लि साकुत्तारॆ अदु कलीसिकॊट्ट प्रकार नुडियुत्तदॆ.

पारिवाळवु अंदवाद हक्कि. अदन्नु मुचिन कालदल्लि अंचॆय सलुवागि ऎदॆरॆ ओलॆयन्नु मुट्टिसुवुदक्कागि उपयोगिसुत्तिद्दरु.

हद्दु, हाळॆय हद्दु, गिडग इवु काडुपक्षिगळु. कॆंपुबण्णद, बिळिय हॊट्टॆय हाद्दिगॆ गरुड अन्नुत्तारॆ. नविलु गरिगळन्नु हब्बिसि कुणियुत्तदॆ.

गिडगवु पारिवाळगळन्नु बेटॆ माडुत्तदॆ

काडिनल्लियू, गिडगंटिगळल्लियू नाना प्रकारद पक्षिगळिरुत्तवॆ. अवु बहळ चंद काणिसुत्तवॆ.

बक पक्षियु कॆरॆयल्लि ऒन्टि काल मेले निंतु मीनुगळन्नु हिडियुत्तदॆ.

आकळु, ऎम्मॆ, कोण, होरि, ऎत्तु, इवु, हुल्ल, मेयुत्तवॆ. अवुगळिगॆ मनॆयल्लि मेवु हाकुत्तारॆ. आडु, कुरिगळु हुल्ल मेयुत्तवॆ. ऎलॆ तॊप्पलगळन्नु तिन्नुत्तवॆ

साकु पक्षिगळु अक्कि जोळगळन्नु आरिसि तिन्नुत्तवॆ. अवु हुळहुप्पडिगळन्नु तिन्नुत्तवॆ. नायि, नरि हद्दुगळु सत्त प्राणिगळन्नू, हॆणगळन्नू तिन्नुत्तवॆ.

ಪಶುಪಕ್ಷಿಗಳು

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎರಡು ಬಗೆಯ ಪಶುಪಕ್ಷಿಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಈಲಾದ ಪಶುಗಳೆಂದರೆ ಆಕಳು, ಎಮ್ಮೆ, ಕೋಣ, ಎತ್ತು, ಕುದುರೆ, ಕತ್ತೆ ಮುಂತಾದುವುಗಳು. ಇವುಗಳಿಗೆ ಸಾಕು ಪಶುಗಳೆಂತಲೂ ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ನಾಯಿ, ಬೆಕ್ಕು ಇವುಗಳೂ ಸಹ ಸಾಕು ಪ್ರಾಣಿಗಳೇ ಹೌದು.

ಆಕಳು, ಎಮ್ಮೆ ಇವು ಹಾಲು ಕೊಡುತ್ತವೆ. ಅವು ಈಯುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಮರಿಗಳಿಗೆ ಕರು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಎತ್ತು, ಕೋಣ ಇವುಗಳನ್ನು ಬೇಸಾಯಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಚಕ್ಕಡಿ ಹೂಡಲಿಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕುದುರೆಯನ್ನು ಮುಂಚಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈಗ ಟಾಂಗಾ, ವಿಕ್ಟೋರಿಯಾ ಇವುಗಳಿಗೆ ಹೂಡಲಿಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ.

ನಾಯಿ, ಬೆಕ್ಕು ಇವು ಮನೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ. ನಾಯಿಯ ಮರಿಗೆ ಕುನ್ನಿ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ನಾಯಿಯು ಹೆರವರನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಲೆ ಬೊಗಳುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದ ಕಳ್ಳರು ಅಂಜಿ ಓಡಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

ಬೆಕ್ಕು ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾವಾಗಲಾದರೊಮ್ಮೆ ಇಲಿಯನ್ನು ಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ. ಮ್ಯಾವ್. ಮ್ಯಾವ್ ಅನ್ನುತ್ತ ಹಾಲು, ಮೊಸರು, ಬೆಣ್ಣೆ ಈ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿರುತ್ತದೆ.

ಆಡು, ಕುರಿ, ಹೋತು, ಟಗರು ಇವು ಸಹ ಸಾಕು ಪ್ರಾಣಿಗಳೇ. ಅವುಗಳಿಂದ ಉಣ್ಣೆಯನ್ನೂ ಮಾಂಸವನ್ನೂ ಪಡೆಯಬಹುದು.

ಹಂದಿಯೂ ಸಾಕು ಪ್ರಾಣಿಯೇ, ಆದರೆ ಅದು ರಾಡಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ಹೊಲಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಹೊರಳಾಡುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅದು ಜನರಿಗೆ ಸೇರುವುದಿಲ್ಲ.

ಸಿಂಹ, ಹುಲಿ, ಕರಡಿ ಇವು ಶ್ವಾಪದ ಅಥವಾ ಹಿಂಸ್ರಪಶುಗಳು. ಚಿರ್ತೆ, ತೋಳ ಇವುಗಳೂ ಹಿಂಸ್ರ ಪಶುಗಳೇ, ನರಿಯು ಅಷ್ಟು ಭಯಂಕರವಲ್ಲ. ಆನೆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಸಾಕಬಹುದು. ಅದು

ಭಾರ ಹೊರುವುದಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಸವಾರಿಗೆ ಉಪಯುಕ್ತದಾದುದು. ಒಂಟೆಗೆ ಮರಭೂಮಿಯ ಹಡಗವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಕಾಗೆಗಳು ಬೆಳಗಾಗುತ್ತಲೆ ಕಾವ್, ಕಾವ್ ಎನ್ನ ಹತ್ತುತ್ತವೆ. ಗುಬ್ಬಿಗಳು ಮುಂಜಾವಿನಲ್ಲಿ ಬೇಗ ಎದ್ದು ಚಿವ್, ಚಿವ್ ಎನ್ನತೊಡಗುತ್ತವೆ. ಕಾಗೆಗಳು ಗಿಡಗಳಲ್ಲಿ ಗೂಡು ಕಟ್ಟುತ್ತವೆ.

ಕೋಳಿ, ಹುಂಜ, ನಿರುಗೋಳಿ (ಬಾತುಕೋಳಿ) ಇವು ಸಾಕು ಪಕ್ಷಿಗಳು. ಇವುಗಳನ್ನು ತತ್ತಿ (ಕೋಳಿ ಮೊಟ್ಟೆ), ಮಾಂಸ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಗಾಗಿ ಸಾಕುತ್ತಾರೆ.

ಗಿಳಿಯನ್ನು ಪಂಜರದಲ್ಲಿ ಸಾಕುತ್ತಾರೆ. ಅದು ಕಲಿಸಿ ಕೊಟ್ಟ ಪ್ರಕಾರ ನುಡಿಯುತ್ತದೆ.

ಪಾರಿವಾಳವು ಅಂದವಾದ ಹಕ್ಕಿ. ಅದನ್ನು ಮುಂಚಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಂಚೆಯ ಸಲುವಾಗಿ, ಎಂದರೆ ಓಲೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಹದ್ದು, ಹಾಳೆಯ ಹದ್ದು, ಗಿಡಗ ಇವು ಕಾಡು ಪಕ್ಷಿಗಳು. ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣದ, ಬಿಳಿಯ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಹದ್ದಿಗೆ ಗರುಡ ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ. ನವಿಲು ಗರಿಗಳನ್ನು ಹಬ್ಬಿಸಿ ಕುಣಿಯುತ್ತದೆ. ಗಿಡಗವು ಪಾರಿವಾಳಗಳನ್ನು ಬೇಟೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಕಾಡಿನಲ್ಲಿಯೂ, ಗಿಡಗಂಟೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಾನಾ ಪ್ರಕಾರದ ಪಕ್ಷಿಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಅವು ಬಹಳ ಚಂದ ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ.

ಬಕಪಕ್ಷಿಯು ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಒಂಟಿ ಕಾಲ ಮೇಲೆ ನಿಂತು ಮೀನಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ.

ಆಕಳು, ಎಮ್ಮೆ, ಕೋಣ. ಹೋರಿ, ಎತ್ತು ಇವು ಹುಲ್ಲು ಮೇಯುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮೇವು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಆಡು, ಕುರಿಗಳು ಹುಲ್ಲು ಮೇಯುತ್ತವೆ. ಎಲೆ, ತೊಪ್ಪಲಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತವೆ.

ಸಾಕು ಪಕ್ಷಿಗಳು, ಅಕ್ಕಿ, ಜೋಳಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ತಿನ್ನುತ್ತವೆ. ಅವು ಹುಳಹುಪ್ಪಡಿಗಳನ್ನೂ ತಿನ್ನುತ್ತವೆ. ನಾಯಿ, ನರಿ, ಕಾಗೆ, ಹದ್ದುಗಳು ಸತ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನೂ, ಹೆಣಗಳನ್ನೂ ತಿನ್ನುತ್ತವೆ.

जनावरे आणि पक्षी

सामान्यपणे दोन प्रकारची जनावरे आणि पक्षी असतात. माणसाळलेली जनावरे म्हणजे गाय, म्हैस, रेडा, सांड, बैल, घोडा, गाढव वगैरे. यांस पाळीव जनावरे असेही म्हणतात. त्याचप्रमाणे कुत्रा, मांजर, ही देखील पाळीव प्राणीच होत.

गाय, म्हैस, ही जनावरे दूध देतात. ती वितात आणि त्यांच्या पिलाला वासरू म्हणतात. बैल, रेडा इत्यादि जनावरे शेतीसाठी आणि छकडयाला जुंपण्यासाठी उपयोग करतात. घोडयांचा पूर्वीच्या काळी लढाईत उपयोग केला जाई. आता टांगे, व्हिक्टोरिया यांना जुंपण्यासाठी यांचा उपयोग केला जातो.

कुत्रा, मांजर, हे प्राणी घरांतून असतात. कुत्री पिलाना जन्म देते. कुत्रे अनोळखी लोकाना पाहून भुंकते. त्यामुळे चोर पळून जातात.

मांजर कसलेही काम करत नाही. कधीविधी ते उंदीर पकडते. म्याव म्याव म्हणत ते दूध, दही, लोणी हे जिन्नस शोधत असते.

बकरी (शेळी), मेंढी, बोकूड हे सुध्दा पाळीव प्राणीच होत. त्यांपासून लोकर आणि मांस मिळू शकते.

डुकर देखील पाळीव प्राणीच पण ते सदा चिखलात आणि घाणीत लोळत असते. त्यामुळे ते लोकाना आवडत नाही.

सिंह, वाघ, असवल हे श्वापद किंवा हिंस्रपशू होत. चित्ता आणि लांडगा हे ही हिंस्र पशूच. कोल्हा तितका भयंकर नसतो. हत्ती रानात असतो. पण त्याला पाळता येते.

उंटाला वाळवंटाचे जहाज असे म्हणतात.

कावळे पहाट होताच काव् काव् करू लागतात. चिमण्यादेखील सकाळी लवकर उठून चिव चिव करू लागतात. कावळे झाडांतून घरटी बांधतात.

कोंबडी, कोंबडा, बदक हे पाळीव पक्षी होत. ह्याना अंडी, मांस इत्यादीसाठी पाळतात.

पोपट पिंजऱ्यात पाळतात. तो शिकविल्यासारखे बोलतो.

कबूतर सुरेख पक्षी. पूर्वीच्या काळी तो टपालासाठी, म्हणजे पत्र पोचविण्यासाठी वापरला जात असे.

गिधाड, घार, बहिरीससाणा हे जंगली पक्षी. लाल रंगाच्या आणि पांढऱ्या पोटाच्या घारीला गरुड म्हणतात. मोर पिसे पसरवून नाचतो.

बहिरीससाणा कबूतरांची शिकार करतो.

जंगलात आणि झाडीझुडुपातून नाना प्रकारचे पक्षी असतात. ते फार सुंदर दिसतात.

बगळा तलावात एका पायावर उभा राहून मासे पकडतो.

गाय, म्हैस, रेडा, बैल, हे गवत चरतात. त्यांना घरात पण चारा टाकतात. बकरे, मेंढया देखील गवत चरतात. पाने, पाला देखील खातात.

पाळीव पक्षी तांदूळ, जोंधळे टिपून खातात. ते कीडमुंगी सुद्धा खातात.

कुत्रा, कोल्हा, कावळे, घारी हे मेलेली जनावरे आणि मढी खातात.

शब्दार्थ

ईलाद	ಈಲಾದ	माणसाळलेले
साकुप्राणि	ಸಾಕು ಪ್ರಾಣಿ	पाळीव प्राणी
आकळु	ಆಕಳು	गाय
ऎम्मे	ಎಮ್ಮೆ	म्हैस
कोण	ಕೋಣ	रेडा
ऎत्तु	ಎತ್ತು	बैल
कुदुरे	ಕುದುರೆ	घोडा
कत्ते	ಕತ್ತೆ	गाढव

नायि	ನಾಯಿ	कुत्रा
बेंकु	ಬೆಕ್ಕು	मांजर (सावधान बेक्कु = मांजर. बेकु = हवे, पाहिजे
हौंदु	ಹೌದು	होय
हालु	ಹಾಲು	दूध
ईयु	ಈಯು	विणें
हुट्टिद	ಹುಟ್ಟಿದ	जन्मलेले
करू	ಕರು	वासरू
बेसाय	ಬೇಸಾಯ	शेती
चक्कडि	ಚಕ್ಕಡಿ	छकडा, बैलगाडी
हूडु	ಹೂಡು	जुंपणे
मरि	ಮರಿ	पिलू
कुन्नि	ಕುನ್ನಿ	पिलू (कुत्र्याचे)
हेरवरु	ಹೆರವರು	परके, अनोळखी
कळ्ळ	ಕಳ್ಳ	चोर
अंजि	ಅಂಜಿ	घाबरून
इलि	ಇಲಿ	उंदीर
हुडुकु	ಹುಡುಕು	हुडकणे, शोधणे
उण्णे	ಉಣ್ಣೆ	लोकर
पडे	ಪಡೆ	मिळविणे
हंदि	ಹಂದಿ	डुकर
यावागलू	ಯಾವಾಗಲೂ	सदा
राडि	ರಾಡಿ	चिखल
होलसु	ಹೊಲಸು	घाण
होरळाडु	ಹೊರಳಾಡು	लोळणे
सेरु	ಸೇರು	आवडणे (चतुर्थी विभक्ती) (नवगे सेरुत्तदे मलाआवडते)

हुलि	ಹುಲಿ	वाघ
करडि	ಕರಡಿ	अस्वल
चिर्च	ಚಿರ್ತೆ	चित्ता
तोळ	ತೋಳ	लांडगा
नरि	ನರಿ	कोल्हा
सवारि	ಸವಾರಿ	वाहतूक
ओन्टे	ಒಂಟೆ	उंट
हडग	ಹಡಗ	जहाज
कागे	ಕಾಗೆ	कावळा
गुब्बि	ಗುಬ್ಬಿ	चिमणी
गूडु	ಗೂಡು	घरटे
कोळि	ಕೋಳಿ	कोंबडी
हुंज	ಹುಂಜ	कोंबडा
नीरुगोळि	ನೀರುಗೋಳಿ	बदक
तत्ति	ತತ್ತಿ	अंडे
गिळि	ಗಿಳಿ	पोपट
ओले	ಓಲೆ	पत्र (सावधान ओले ऱ्हस्व ओ) = ಒಲೆ = चूल
नुडि	ನುಡಿ	बोलणे
अंदवाद	ಅಂದವಾದ	सुंदर
काडु	ಕಾಡು	जंगली
नविलु	ನವಿಲು	मोर
गरि	ಗರಿ	पीस, पिसारा
बेटे	ಬೇಟೆ	शिकार
केरे	ಕೆರೆ	तलाव
ओंटिकाल मेले	ಒಂಟಿಕಾಲ ಮೇಲೆ	एका पायावर
मेयु	ಮೇಯು	चरणे
मेवु	ಮೇವು	चारा
अेले	ಎಲೆ	पान
तोप्पल	ತೊಪ್ಪಲ	पाला

हुळहुप्पडि	ಹುಳಹುಪ್ಪಡಿ	कीडमुंगी
सत्तप्राणि	ಸತ್ತಪ್ರಾಣಿ	मेलेली जनावरे
हेण	ಹೆಣ	मढे

अभ्यास धडा (२७)

१. कन्नडमध्ये अनुवाद करा.

१. मी मूर्तिपुजकांच्या देशात चार महिने आणि अकरा दिवस राहिलो होतो.
२. शेजाऱ्याने (नेरेमनेयव) मला एक कोंबडा आणि १५ कोंबडया दिल्या.
३. त्या व्यापाऱ्यांच्या तांडयांत (गुंपु) १०० घोडे, २५ उंट आणि ५० गाढवे होती.
४. परदेशांतून येणाऱ्या मालावर आयात कर बसविला जातो.
५. मी मागील तीन दिवसात काहीच खाल्ले नाही.
६. मी तुमच्याकडे चार दिवस राहीन.
७. त्याचे वय ६५ वर्षे आहे पण तो अजून काम करू शकतो.
८. काम चांगले करण्याची रीत म्हणजे ते जलद करावे, आळस दाखवू नये व गाजावाजा करू नये.
९. तो उन्हाळ्यात महाबळेश्वरला जातो.
१० जंगली पशुपक्ष्यांची शिकार करणे गुन्हा आहे.

२. खालील वाक्यांचे मराठीत भाषांतर करा.

೧. ನೀವು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ (रोज) ಏನೇನು ಮಾಡುತ್ತೀರಿ, ಅದನ್ನು ಹೇಳಿರಿ.
೨. ನಾವು ಪ್ರತಿದಿನ ಮುಂಜಾನೆ ಚಹ ಕುಡಿಯುತ್ತೇವೆ.
೩. ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಊರ ಹೊರಗೆ ತಂಬಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತೇವೆ.
೪. ಶಿವಮೊಗ್ಗೆಯ ಬಸ್ಸು ಬರುವ ವೇಳೆಯಾಗಿದ್ದರೂ ಇನ್ನೂ ಬಂದಿಲ್ಲ.
೫. ಈ ಸಲದ ಸುಗ್ಗಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಬರಬಹುದು.
೬. ಹೋದ ವರ್ಷ ಮಳೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಬೀಳಲಿಲ್ಲ ಆದುದರಿಂದ ಬರಗಾಲ ಬಿದ್ದಿತು.
೭. ಊರ ಜನರೆಲ್ಲ ಭೈರಪ್ಪನ ಜಾತ್ರೆ (जत्रा) ಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ.
೮. ನಿಮ್ಮ ಊರ ಹಣಮಪ್ಪನ (मारुती) ತೇರು ಯಾವಾಗ?
೯. ನಾನು ಬಂದಾಗ ಒಮ್ಮೆ ನಿಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ಬಂದು ಹೋಗುವೆನು.
೧೦. ನಾನು ಈ ವರ್ಷ ಎಸ್. ಎಸ್. ಎಲ್. ಸೀ. ಗೆ ಕಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ.

△ △ △

भाग तिसरा

ಮೂರನೆಯ ಭಾಗ

साहित्य खंड

ಸಾಹಿತ್ಯ ಖಂಡ

साहित्य खंड

व्याकरण आणि व्यवहार या खंडातून कानडी भाषेच्या अभ्यासासाठी लिप्यंतराच्या माध्यमाने मूलभूत ज्ञान करून देण्यात आले आहे. येथपर्यंतच्या भागाच्या परिशीलनाने अभ्यासूना कानडी लिपीची बरीच सवय झाली असेल असे समजण्यास प्रत्यवाय नाही. यास्तव साहित्य खंडांत कानडी भाषेतील वर्तमान पत्रे, मासिके व पुस्तके यांतून सोपे उतारे सरळ कानडी लिपीतून घेऊन त्यांचे मराठीत भाषांतर व नवीन शब्दाचा अर्थ देण्यात आला आहे. सामान्य माणसाच्या दैनंदिन जीवनांतील त्याला जिव्हाळ्याचे वाटणारे विषय घेण्यात आले आहेत. सांकेतिक अर्थाने याला 'साहित्य' म्हणता येत नसले तरी लोकप्रिय लेखकांच्या लेखांतून वरील विषया संबंधी उतारे यांत समाविष्ट असल्याने या खंडाला साहित्यखंड म्हणणे वावगे होणार नाही. उत्कृष्ट नमुन्याची पत्रे, लघुनिबंध, सुप्रसिद्ध कथा व लोकप्रिय कविता या खंडात पहावयास मिळतील. याच्या अभ्यासाने कानडी भाषेत प्रसिद्ध होणाऱ्या नियत कालिकांचे वाचन सोपे होईल आणि थोड्या अधिक परिश्रमाने गरजे पुरते शुद्ध भाषेत लिहिताही येईल असा विश्वास वाटतो.

या उताऱ्यात देखील उत्तर कर्नाटक आणि म्हैसूर भागातील जन सामान्यांच्या भाषेचे नमूने आहेत. म्हैसूर राज्य अस्तित्वात आल्यानंतर सर्वांना समजेल अशी कानडी भाषा रूढ होऊ पाहात आहे. तरी देखील आकडे लिहिण्याच्या बाबतीत म्हैसूर भागात इंग्रजीतील आकडे वापरले जातात आणि इतर भागात विशिष्ट कानडी आकडे उपयोगांत आहेत.

२८ | धडा अठावीसावा
౨౮ | పాఠ ఇష్పత్తెంటు पाठ इप्पत्तेन्टु

ಕನ್ನಡ ಪ್ರಭ
ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೩ನೇ ಫೇಬ್ರವರಿ ೧೯೭೨

ನಗರ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ

ನಿಧಿ ಸಂಗ್ರಹ

ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕನ್ನಡ ಚಲನ ಚಿತ್ರ ರಂಗದ ಬೆಳಗುವ ತಾರೆಗಳು, ಅತಿರಥ ಮಹಾರಥರು, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ರಕ್ಷಣಾ ನಿಧಿಗೆ ಹಣ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು-ಐದು ದಿನಗಳ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಡೆಸಿದರು. (ಆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಆದ ಘಟನೆಗಳು ಮನರಂಜನೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ವಿವಿಧ ಅಂಶಗಳ ವರದಿ - ಚಿತ್ರಗಳು ಈಗಾಗಲೇ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ.)

ಚಿತ್ರರಂಗಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮೂರು ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿದ್ದವು.

ಎಂತಲೇ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನರಿತ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತ ಜನರೇ ಇದರ ಸೂತ್ರಧಾರರು ಎಂದಾಯಿತು.

ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶ ಚಲನ ಚಿತ್ರದವರಿಗೆ ಪ್ರಚಾರ ಅಲ್ಲ. (ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಚಾರದ ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲ. ಅವರು ಏನೂ ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಪ್ರಚಾರವೂ ಸಿಗುವ ಸೌಭಾಗ್ಯ ಅವರದು.)

ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶ ರಕ್ಷಣಾ ನಿಧಿಗೆ ಹಣ ಸಂಗ್ರಹ ಜನರಿಂದಲೇ ಆ ಹಣ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಬೇಕು. ಜನರಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಯಾರು ಹಣ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ?

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಈ ನಿಧಿ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಬೇಕಾಗಿದ್ದು ರಾಷ್ಟ್ರ ನಾಯಕರು ಮನವಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅನೇಕರು ನಿಧಿಗೆ ನೇರವಾಗಿ ಕಾಣಿಕೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಲವರು ಅವರವರಿಂದ ಕೊಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತು ಕೆಲವರು ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಚಿತ್ರರಂಗದಲ್ಲಿರುವ ಜನರೂ ಆ ಕೆಲಸವನ್ನೇ ಮಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ, ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಬಿಡುವಿಲ್ಲದ "ಕಾಲ್ ಷೀಟ್" ಗಳು ಎಡೆಬಿಡದ ಚಟುವಟಿಕೆ, ನಿತ್ಯ ಜೀವನದ ಆವಶ್ಯಕ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೇ ಪುರುಸೊತ್ತಿಲ್ಲದ ಕೆಲಸ ಚಟುವಟಿಕೆ ಸಾಗುವ ಚಿತ್ರರಂಗದಲ್ಲಿನ ಪ್ರಮುಖರು ತಮ್ಮ ಐದು ದಿನಗಳನ್ನು "ದಾನ ಮಾಡಿದರೆಂದರೆ" ಅದೊಂದು ಸಾಧನೆಯೇ

ಜನರಿಗೆ ಆಕರ್ಷಣೆ

ಚಿತ್ರರಂಗದ ಜನರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಜನರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುವ ಜನ.

ಆ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಹಾಗೂ ಅದರಲ್ಲಿರುವವರ ಆಗು ಹೋಗುಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ (ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿರಲಿ - ಸಾಮೂಹಕವಾಗಿರಲಿ) ಜನಮನವನ್ನು ಸೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಜನರಿಗೆ ಅದರಲ್ಲಿ ವಿಪರೀತ ಆಸಕ್ತಿ.

ಈ ಎಲ್ಲ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಾಗ ಚಿತ್ರರಂಗದ ಜನರೇ ನಿಧಿ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಹೊರಟಾಗ ಕೊಪ್ಪರಿಗೆಗಳಷ್ಟು ಹಣ ಸಂಗ್ರಹವಾಗುವ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಿತ್ತು.

ಕೆಲವು ವರದಿಗಳಂತೆ ಸಂಗ್ರಹವಾದ ನಿಧಿ ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಮೊತ್ತಕ್ಕೆ ಬಹುದೂರ.

ಆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಆದ ಖರ್ಚು ಎಷ್ಟು? (ಕಾಲ ಷೀಟ್ ಕಾನ್ಸಲ್ ಆದ್ದರಿಂದ ಆದ ನಷ್ಟ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಎಲ್ಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಪೋಲೀಸ್ ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತಿತರ ಬಾಬಿಗಾಗಿ ಸರ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ ಪರೋಕ್ಷ ವೆಚ್ಚ, ಪ್ರಚಾರ ಇತ್ಯಾದಿ) ಅದರಿಂದ ನಿಧಿಗೆ ಸಂಗ್ರಹವಾದ ಮೊತ್ತವು ಎಷ್ಟು? ಎನ್ನುವ ವಿವರಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವುದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಒಳಿತು. ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಂದ ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಯಾರೇ ಚಂದಾ ಎತ್ತಲಿ,

ಅದರ ಖರ್ಚು ಆದಾಯದ ವಿವರಗಳನ್ನು ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸುವುದು ಸತ್ ಸಂಪ್ರದಾಯ. ಇನ್ನು ಮುಂದಾದರೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಚಂದಾ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಆದಾಯ ಖರ್ಚಿನ ವಿವರಗಳನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಮುಂದಿಟ್ಟರೆ ತಾವು ಕೊಟ್ಟ ಹಣದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಭಾಗ ಸದ್ವಿನಿಯೋಗವಾಯಿತು ಎನ್ನುವುದು ಜನರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ.

ರಾಮನವಮಿ ಮತ್ತಿತರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವ ಕೆಲವೊಂದು ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಆ ವಿವರಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಬೇರೆ ಉತ್ಸವಗಳು, ಸಮಿತಿಗಳು ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದು ಕಡಿಮೆ.

कन्नड प्रभा
बंगलोर, १४ फेब्रुवारी १९७२.

नगर प्रदक्षिणा

निधि संग्रह

अलीकडे, कानडी चलच्चित्र रंगभूमीत तळपणाऱ्या तारका, अतिरथी महारथी, यांनी राष्ट्रीय संरक्षण निधीसाठी धनसंपादन करण्याकरिता पाच दिवसांचा कार्यक्रम चालविला. (त्या कार्यक्रमाच्या अवधीत झालेल्या घडामोडी मनोरंजनाच्या कार्यक्रमांच्या विविध भागांचे अहवाल, फोटो, वगैरे केव्हाच वर्तमान पत्रातून प्रसिद्ध झालेले आहेत.)

चित्रपटसृष्टीशी संबंधित असलेल्या तीन प्रातिनिधिक संस्थांनी हा कार्यक्रम आखला होता, सादर केला होता.

यावरून जबाबदारीची जाणीव असलेले जबाबदार लोकच याचे सूत्रधार होते असे स्पष्ट होते.

कार्यक्रमाचा मूळ उद्देश चलत् चित्रवाल्यांचा प्रचार, हा नव्हता. [त्यांना प्रचाराची उणीव कधीच नसते. त्यांचे सद्भाग्य असे की ते काहीच करीत नाहीत असा देखील त्याना प्रचार लाभतो.]

कार्यक्रमाचा मूळ उद्देश संरक्षण निधीला पैसा मिळवून देण्याचा, लोकांकडूनच मिळावयाचा. जनतेशिवाय दुसरे कोण देणार आहेत?

हा निधी राष्ट्रीय संरक्षणेसाठी गोळा करावयाचा असून त्यासाठी राष्ट्रनेत्यांनी विनंती केली आहे. अनेकांनी निधीला परस्पर देणग्या दिल्या आहेत. कांहीनी दुसऱ्यांकडून देवविल्या आहेत, आणि कित्येकांनी स्वतः निधी गोळा करून दिला आहे.

चित्रपटसृष्टीतील लोकांनी देखील हे कार्य करण्याचा प्रयत्न केला, व केलेही.

चित्रपट क्षेत्रांतील मुखंडानी, आपले निरंतर कॉलशीट, सतत धावपळ-दैनंदिन जीवनासाठी देखील फुरसत मिळत नाही असा भरगच्च कार्यक्रम, या गोष्टींकडे दुर्लक्ष करून पांच दिवसांचे "दान" केले, ही त्यांची एक साधनाच होय.

लोकांचे आकर्षण

चित्रपटसृष्टीतील लोक हे सामान्यतः लोकांना आकर्षून घेणारे. त्या क्षेत्रांत किंवा त्याच्याशी संबंध्द असलेल्यांच्या बाबतीत [वैयक्तिक असो, सामूहिक असो] घडणाऱ्या सर्वच गोष्टी जनमनाला आकर्षून घेतात. लोकांना त्यात भलताच रस वाटतो.

ह्या सर्व बाबी लक्षांत घेता, चित्रपटवाले धन संग्रहासाठी बाहेर पडल्यावर ते पैशाचे डोंगर रचतील अशी अपेक्षा होती. पण ज्या गोष्टी कानावर आल्या त्यावरून गोळा झालेली रक्कम अपेक्षित रकमेपेक्षा पुष्कळच कमी असलेली कळते.

या कार्यक्रमापायी किती खर्च आला [कॉलशीट कॅन्सल झाल्याची भरपाई, कार्यक्रमाची सर्व व्यवस्था, पोलीस बंदोबस्त, आणि इतर बाबींसाठी सरकारने केलेला अप्रत्यक्ष खर्च प्रचार वगैरे] आणि त्याच्या अनुषंगाने निधीत जमा झालेली रक्कम किती याबद्दल तपशील प्रसिध्द करणे सर्वांच्या हिताचें

होय. जनतेकडून जाहीररीत्या सार्वजनिक उद्देशासाठी कोणीही वर्गणी जमा करोत, तिच्यासंबंधी जमाखर्चाचा तपशील जाहीर करणे एक चांगला पायंडा होय.

या पुढेतरी सार्वजनिक वर्गणी गोळा करणारे संघ किंवा संस्था, यांनी जमाखर्चाचा तपशील जनतेपुढे मांडला तर आपण दिलेल्या पैशातील केवढ्या भागाचा सद्विनियोग झाला हे लोकांना कळते. रामनवमी किंवा इतर काही कार्यक्रम करणाऱ्या कित्येक संस्था अशा प्रकारचा तपशील प्रसिद्ध करतात. पण अनेक उत्सव समित्या तपशील क्वचितच जाहीर करतात.

शब्दार्थ व टिपा

म्हैसूर कानडीत 'आ' कारासाठी 'अ" कारच लिहिला जातो. "कन्नडप्रभ" याचा उच्चार "कन्नडप्रभा" असा होतो.

इत्तीचेगे	ಇತ್ತೀಚೆಗೆ	अलीकडे
बेळगुव	ಬೆಳಗುವ	चमकणारे
एर्पडिसु	ಏರ್ಪಡಿಸು	सादर करणे
होणेगारिके	ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ	जबाबदारी
अरित	ಅರಿತ	जाणीव असणारे
मनवि	ಮನವಿ	विनंती
नेरवागि	ನೇರವಾಗಿ	सरळ
बिडुवु	ಬಿಡುವು	फुरसत
पुरसोत्तिगे	ಪುರಸೊತ್ತಿಗೆ	फुरसत
अडेबिडदे	ಎಡೆಬಿಡದೆ	निरंतर
चटुवटिके	ಚಟುವಟಿಕೆ	उलाढाल
आगुहोगु	ಆಗುಹೋಗು	घडामोडी
सेळे	ಸೆಳೆ	आकर्षणे
कोप्परिगे	ಕೊಪ್ಪರಿಗೆ	काहील
मोत्त	ಮೊತ್ತ	रक्कम
वेच्च	ವೆಚ್ಚ	खर्च
चंदा	ಚಂದಾ	वर्गणी

२९ | धडा एकोणतीसावा
೨೯ | ಪಾಠ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂಬತ್ತು पाठ इप्पत्तोम्बत्त

ಶ್ರೀರಂಗರು

ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದ ತಿರುಪಿನಲ್ಲಿ ಸುತ್ತು ಹಾಕುವಾಗ ತತ್ತಳಿಸದೆ ಉಳಿದು ಕೊಂಡ ಕೆಲವೇ ಮಂದಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಂಗರು ಒಬ್ಬರು.

ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿಗೆ ತೆರಳಿ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಇವರು ಸಮಾಜ, ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಅನ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಕೆರಳಿ ಚಾಟಿ ಏಟಿ ನಂಥ ಮಾತಿನ ಕಟಕಿಯಿಂದ ರಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಜನತೆ ಯನ್ನು ಬಡಿದೆಬ್ಬಿಸಿದ್ದು "ನಾಟಕ" ಗಳಿಂದ.

"ಹರಿಜನ್ವಾರ", "ಸಂಸಾರಿಗ", "ಕೇಳು ಜನಮೇಜಯ", "ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಮೂರೇ ಬಾಗಿಲು", "ಕತ್ತಲೆ - ಬೆಳಕು" ಮುಂತಾದ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ ಇವರ ಲೇಖನಿ ಜೀವಂತ. ಇವರ ವಿಚಾರ ಧಾರೆ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಮಯ ಹಾಗೂ ತೀಕ್ಷ್ಣ. ಇವರ ನಾಟಕದ ವಸ್ತು ಐತಿಹಾಸಿಕ, ಪೌರಾಣಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಎಲ್ಲವೂ ಹೌದು. ಭಾಷೆ, ತಂತ್ರ. ಅಭಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ರೀತಿ ಎಲ್ಲದರಲ್ಲೂ ಶ್ರೀರಂಗರಲ್ಲಿ ಕಾಣುಬರುವ ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆ ಯೊಂದೇ ವಿಶೇಷ. ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ರಂಗ ಭೂಮಿಗೆ ಇಳಿಸಿದ ಮಹತ್ವ ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಯತ್ನ ಇವರದು.

"ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಹಸು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಜಾತಿಯದಿದೆ. ಅಧೋಗತಿ ಚನ್ನಾಗಿ ಹೆಪ್ಪುಗಟ್ಟಿದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನದ ಮಂಥನ ಸಾಕಷ್ಟಾಗಿದೆ. ಉತ್ತಮ ಬೆಣ್ಣೆ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ವಿಳಂಬವೇ? ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ್ದು ಮಾತ್ರ ನಲ್ಲ. ಆ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಧುಮ್ಮಿಕ್ಕಿ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲರಾಗಿ ಸತ್ವಯುತ ಬರವಣಿಗೆಗೆ ಲೇಖನಿಯನ್ನು ಮೀಸಲಿರಿಸಿ, ಯಶಸ್ಸಿನ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದೂ ಬಿಟ್ಟ

ಶ್ರೀರಂಗರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಪಟ, ರೇಡಿಯೋ ಇವೆರಡರ ಉಗಮಸ್ಥಾನ ರಂಗಭೂಮಿ. ಉಗಮ ಬತ್ತಿದರೆ ಪ್ರವಾಹದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಉಳಿದು ಕೊಂಡ ನೀರು ಆರೋಗ್ಯಕರವಾಗುವುದು ಹೇಗೆ? ಎಂದು ಚಿಂತಿಸುವ ಶ್ರೀರಂಗರು ರಂಗಭೂಮಿಗಾಗಿ ಅಂದೂ ಇಂದೂ ದುಡಿಯುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಾರೆ. ಮುಂದೂ ಅವರ ಕೃಷಿ ಈ ರಂಗದತ್ತಲೆ ಎಂಬುದು ನಿರ್ವಿವಾದ.

ಅಂದು ಗಾಂಧಿಯಂಥ ಮುಂದಾಳುಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಇವರು ಬುದ್ಧಿ ಸ್ಪರ್ಶಿ ವೈಚಾರಿಕತೆಯತ್ತ ಜನತೆಯನ್ನು ಸೆಳೆಯುವ ಯತ್ನ ನಡೆಸಿದ ಫಲವೇ ಬೌದ್ಧಿಕ ಜಾಗೃತಿಯ ಹುಲುಸಾದ ಹೊಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿ. ಇಂದೂ ಸಹ ಅವರ ಕಳಕಳಿ ಸೈನಿಕ ಮುಂದಾಳುತನವಿಲ್ಲದೆ ಸ್ವೈರತನ ದಿಂದ ಮೆರೆಯುತ್ತಿರುವ ಜನತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಈ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಯ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಮಾನವ ಜೀವನವನ್ನು ಪಶುಸ್ತರದಿಂದ ಮೇಲೆತ್ತುವುದೇ ಆಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀರಂಗರೂ ಹೊರತಲ್ಲ.

ಇವರ ಬಂಡವಾಳ ಅಂದಿನಿಂದ ಇಂದಿನ ವರೆಗೂ ಆಶಾವಾದಿತ್ವ. ಇವರ ಈ ಗುಣವೊಂದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ತಕ್ಕುದಾದ ಕೃತಿ ರಚಿಸಿ ಮುನ್ನಡೆಯಲು ಸಹಾಯಕವಾಗಿದೆಯೆಂದರೆ ಸುಳ್ಳಾಗಲಾರದೇನೋ?

ಕನ್ನಡಿಗನ ಮನ ಎಂದೋ ಮೆಚ್ಚಿಕೊಟ್ಟ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಬಹಳ ತಡವಾಗಿಯಾದರೂ, ಈಗಲಾದರೂ ಎಚ್ಚತ್ತರಲ್ಲ ಎಂಬ ಸಮಾಧಾನ ತರುವಂತೆ ಪದ್ಮಭೂಷಣ ಹಾಗೂ ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಆಕಾಡಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಯನ್ನು ಶ್ರೀರಂಗರಿಗೆ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ನಾಟಕವೊಂದೇ ಅಲ್ಲ ವಿಮರ್ಶೆ ಸಹ ಸಮರ್ಥರಾಗಿ ಮಾಡಬಲ್ಲರೆನ್ನಲು ಇವತ್ತು ನಮಗಿತ್ತ ಕೊಡುಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ನಾಟಕಕಾರ ಕಾಳಿದಾಸನ ಮೇಲೆ ಬರೆದ ವಿಮರ್ಶಾಗ್ರಂಥ.

ಅರವತ್ತೆಂಟರ ಇಳಿ ಹರೆಯದಲ್ಲೂ ಹುರುಪು, ಹುಮ್ಮಸ ತುಂಬಿ ಇಂದಿಗೂ ಯುವಕನಾಗಿ, ಹಿರಿಯನಾಗಿ ಚಿಂತಿಸಿ ವೈಚಾರಿಕತೆಯ ಹೊಳೆ ಹನ್ನು ಸೇವಾರ್ಥವಾಗಿ ಬೇರೆ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬಿತ್ತರಿಸಬಲ್ಲ ಶ್ರೀರಂಗರಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾದ ಡಾ॥ ಜಿ. ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ ಹಾಗೂ ಅವರ ಮಿತ್ರರುಗಳೂ ಸೇರಿ ಹಿರಿಯರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಅಭಿನಂದಿಸಿದ್ದು ಹೆಮ್ಮೆಯ ಸಂಗತಿ.

ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಮೂಲೆ ಮೂಲೆಯಿಂದ ಇಂಥ ಅಭಿನಂದನಗಳ ಮೆಚ್ಚು ಮಾಲೆ ಶ್ರೀರಂಗರ ಕೊರಳನ್ನಲಂಕರಿಸಬೇಕು. ಸ್ಫೂರ್ತಿ ತುಂಬಿದ ಲೇಖನಿ ಇನ್ನಷ್ಟು ಸತ್ವಯುತ ಕೃತಿಗೆ ದಾರಿಯಾಗಬೇಕು. ಎಂದು ನಮ್ಮಲ್ಲೇ ಇರುವ, ನಮ್ಮವರೇ ಆದ ಕನ್ನಡದ ಶ್ರೀರಂಗರಿಗೆ "ಮಲ್ಲಿಗೆ" ಯ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ್ಷ ಹಾಗೂ ಸಂಪಾದಕ ವರ್ಗ ಶುಭ ಕೋರುತ್ತದೆ, ಅಭಿನಂದಿಸುತ್ತದೆ.

"ಮಲ್ಲಿಗೆ" ಏಪ್ರಿಲ್ ೭೨

श्रीरंग

साहित्य क्षेत्राच्या भोवऱ्यांत घिरट्या घालताना ज्याचे हातपाय गळून गेले नाहीत अशा थोड्याच लोकांत श्रीरंग हे ही एक आहेत.

इंग्लंडचा निरोप घेऊन यांनी उत्तर कर्नाटकात समाज, संप्रदाय म्हणजे रूढी, व अन्याय पाहून चिडून एक घाव दोन तुकडे अशा थाटांत, चिखलात पडून झोपी गेलेली जनता खडबडून जागी केली ती "नाटकां" च्या साहियिक सोट्याने, होय.

"हरिजन्वार", "संसारिग कंस केळु जनमेजय," "स्वर्गक्के मूरे बागिलु", "कत्तले बेळकु, असली नाटके लिहिणाऱ्या 'जहागीरदार' श्रीरंगांची लेखणी जीवंत खरी. यांची विचारधारा वैशिष्ट्यपूर्ण आणि तीक्ष्ण. यांच्या नाटकांची कथानके ऐतिहासिक पौराणिक, सामाजिक अशी सर्वकंष होत. भाषा, तंत्र ,अभिव्यक्ति चातुर्य या सर्व बाबतींत श्रीरंगांचा प्रत्ययास येणारा आगळेपणा हेच त्यांचे वैशिष्ट्य असते. सामाजिक विषयांची तळी उचलून ते रंगभूमीवर रुळवण्याची महत्वपूर्ण कामगिरी यांनी बजावली आहे.

"रूढी" या गायीची जात श्रेष्ट. अधोगतीचे विरजण चांगले लागले आहे. सामाजिक जीवनाचे मंथन पुरेसे झालेले आहे. आता उत्कृष्ट लोणी यावयास उशीर का?" असे श्रीरंगांनी फक्त विचारले असे नाही, तर त्यानी त्या क्षेत्रात उडी ठोकली, आणि क्रियाशील बनून सत्वयुक्त लिखाणासाठी

लेखणी अर्पित केली. यशाच्या दिशेने वाटचाल करत असणाऱ्या श्रीरंगांच्या मते चित्रपट, रेडिओ या दोहोंचे उगमस्थान रंगभूमि हेच होय. "उगमस्थान कोरडे झाले तर प्रवाहाच्या मार्गांत ठिकठिकाणी साचलेल्या डबक्यांतील पाणी आरोग्यकारक कसे असेल?" या चिंतेत चूर झालेले श्रीरंग त्या वेळेपासून आज तागायत सतत परिश्रम करत आहेत या पुढे देखील त्यांचा उद्योग या रंगभूमीच्या दिशेनेच असणार हे निर्विवाद आहे.

त्या काळी गांधीजींच्या नेतृत्वाच्या पृष्ठभूमीवर बुध्दिस्पर्शी वैचारिकते-कडे जनतेचे लक्ष वेधून घेतल्यामुळेच बौध्दिक जागृतीचे नूतन साहित्यिक दृष्टीचे गोड फळ हाती आले आहे. आज देखील त्यांची कळकळ नैतिक नेतृत्वा-शिवाय स्वैरपणे मिरवणाऱ्या जनतेबद्दलच आहे. बुध्दिजीवी साहित्यिकाचा चौकसपणा मानव जीवनाला पाशवी पातळीवरून उंच उचलण्याच्या कामीं गुंतला आहे. श्रीरंग देखील याला अपवाद नाहीत आणि नव्हते.

प्रारंभापासून यांचे भांडवल म्हणजे आशावादीपणा. त्यांच्यातील हा एकच गुण कालमानाशी जुळते घेऊन परिस्थितीशी अनुरूप अशी साहित्य निर्मिती करून आपले पाऊल पुढे टाकण्यांत यांना सहायक ठरत आहे असे म्हणणे वावगे ठरू नये.

कन्नडिगांच्या मनाने केंव्हाच संतुष्ट होऊन त्याना प्रशस्तिपत्र दिले आहे. फार उशीरा का असेना तर्त तरी जागे होऊन केंद्र सरकारने पद्मभूषण आणि साहित्य ॲकॅडेमीचे पारितोषिक श्रीरंगांना बहाल केले याचे समाधान मानण्यास हरकत नाही. श्रेष्ठ नाटककार काळिदासावर लिहिलेला विमर्शग्रंथ ह्या त्यानीं आम्हास दिलेल्या देणगीने ते फक्त नाटकेच नव्हे पण विमर्शासाहित्य देखील समर्थपणे निर्माण करू शकतात हे सिद्ध होते.

वयाच्या अडुसष्टाव्या वर्षी, तारुण्य अस्त पावलेले असताना आज देखील हुरुपाने युवक आणि ज्येष्ठ या भूमिकांतून चिंतन करून बुध्दिमत्तेची चमक वेगवेगळया दृष्टिकोनांतून दाखविणाऱ्या श्रीरंगाचे, कन्नड अध्ययन संस्थेचे अधिकारी डॉ. जी. एस्. शिवरुद्रप्पा आणि त्यांच्या मित्रांनी वडीलधाऱ्या मंडळीं-च्या उपस्थितीत केलेले अभिनंदन ही अभिमानास्पद गोष्ट होय.

कन्नड नाडूच्या कानाकोपऱ्यांतून असल्या अभिनंदनांच्या प्रशस्ति-मालानी श्रीरंगांचा कंठ अलंकृत व्हावा. त्यांच्या स्फूर्तियुक्त लेखणीला अधिक सत्वयुक्त होण्यास वाव मिळावा अशी शुभेच्छा "मल्लिगे"चा व्यवस्थापक-संपादक वर्ग आमच्यामध्येंच असलेल्या व आमचेच झालेल्या कन्नडच्या श्रीरंगांबद्दल व्यक्त करतो आणि त्यांचे अभिनंदन करतो.

मल्लिगे, एप्रिल १९७२

श्रीरंग—श्री आद्य रंगाचार्य याना या वर्षी (१९७२) मिळालेल्या पद्मभूषण - साहित्य ॲकॅडेमी पुरस्कार याबद्दल अभिनंदनपर अग्रलेख बंगलोरच्या "मल्लिगे" (मोगरा) या मासिकाने प्रसिध्द केला आहे. हा देखील म्हैसूरी साहित्य भाषाशैलिचा नमूना आहे.

शब्दार्थ

तिरुवु	ತಿರುವು	भोवरा
तत्तळिसु	ತತ್ತಳಿಸು	व्याकुळ होणे.
तेरळु	ತೆರಳು	निघणे.
केरळु	ಕೆರಳು	चिडणे
एट्टु	ಏಟು	चपराक.
राडि	ರಾಡಿ	चिखल

हरिजन्वार ಹರಿಜನ್ವಾರ : या शब्दात श्लेष असून, "हरिजन वार" आणि "हरि जनिवार" (जानवे तोडून फेक" असे दोन अर्थ असलेले) त्यांचे - श्रीरंगांचे-नाटक फार प्रसिध्द आहे.

प्रत्येकतें	ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆ	आगळेपणा
हेप्पु	ಹೆಪ್ಪು	विरजण
धुम्मिक्कि	ಧುಮ್ಮಿಕ್ಕಿ	उडी मारून
दुडि	ದುಡಿ	राबणे
कृषि	ಕೃಷಿ	उद्योग, प्रयत्न

मुंदाळु	ಮುಂದಾಳು	पुढारी
हिन्नेले	ಹಿನ್ನೆಲೆ	पृष्ठभूमि
वैचारिकतेयत्त	ವೈಚಾರಿಕತೆಯತ್ತ	वैचारिकते कडे
हुलुसाद	ಹುಲುಸಾದ	रसाळ, गोंडस
कळकळि	ಕಳಕಳಿ	कळकळ
प्रश्नप्रवृत्ति	ಪ್ರಶ್ನಪ್ರವೃತ್ತಿ	चौकसपणा
होरतल्ल	ಹೊರತಲ್ಲ	अपवाद नव्हेत.
बंडवाळ	ಬಂಡವಾಳ	भांडवल
तक्कंते	ತಕ್ಕಂತೆ	साजलेसे
हौन्दिकोंडु	ಹೊಂದಿಕೊಂಡು	जुळते घेऊन
मुन्नडे	ಮುನ್ನಡೆ	आगेकूच
सुळ्ळु	ಸುಳ್ಳು	खोटे, वावगे,
मेच्चु	ಮೆಚ್ಚು	संतुष्ट होणे
तड	ತಡ	उशीर
अेच्चरि (अच्चरत्तरल्ल)	ಎಚ್ಚರಿ (ಎಚ್ಚತ್ತರಲ್ಲ)	जागे होणे (जागे झालेचना!)
इत्त	[ನಮಗೆ] ಇತ್ತ	(आम्हास) दिलेले
कोंडुगे	ಕೊಡುಗೆ	देणगी
इळिहरे	ಇಳಿಹರೆ	अस्त पावणारे तारुण्य
हुरुपु	ಹುರುಪು	उत्साह, हुरूप
हिरिय	ಹಿರಿಯ	वडीलधारी
होळेहु	ಹೊಳೆಹು	चमक
बित्तरिसु	ಬಿತ್ತರಿಸು	वितरित करणे
हेम्मे	ಹೆಮ್ಮೆ	अभिमान
संगति	ಸಂಗತಿ	विषय, गोष्ट
मूले	ಮೂಲೆ	कोपरा
कोरळु	ಕೊರಳು	कंठ गळा
दारि	ದಾರಿ	वाट, वाव
कोरू	ಕೋರು	इच्छा करणे

३० | धडा तीसावा
೩೦ | ಪಾಠ ಮೂವತ್ತು पाठ मूवत्तु

ಓದುಗರೊಡನೆ ಹರಟೆ

ವಾದದ ಕೊನೆ

ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಗಿರಿಯವರು ಚುನಾವಣೆಗೆ ನಿಂತಾಗ ಯಾರೋ ಅವರ ಮುದಿ ವಯಸ್ಸಿನ ಬಗ್ಗೆ ಟೀಕಿಸಿದಾಗ ಅವರು ತಮ್ಮ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಸಿದ್ಧಮಾಡಿ ತೋರಿಸಲು ಈ ಆಕ್ಷೇಪಕರ್ತರೊಡನೆ ಮಲ್ಲಯುದ್ಧ ಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧರಿರುವುದಾಗಿ ಸಾರಿದ್ದರು. ದುರ್ದೈವದಿಂದ ಅವರ ನಿಂದಕನು ಅವರ ಛಾಲೇಂಜನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಚುನಾವಣೆಯ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಮುಷ್ಟಿಬಲದಿಂದ ನಿರ್ಧಾರವಾಗುವ ನೂತನ ಪರಂಪರೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದ್ದರೆ, ಚುನಾವಣೆಯ ಖರ್ಚು ವೆಚ್ಚಗಳಲ್ಲಿ ಉಳಿದು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಬೀಳುವ ಕರಭಾರ ಒಂದು ಪೈಸೆಯಷ್ಟಾದರೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಆದರೆ ಚುನಾವಣೆಯನ್ನು ಈ ಬಗೆಯಾಗಿ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಇಷ್ಟು ಬೇಗ ಆಗಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಚುನಾವಣೆ ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಅತ್ಯಂತ ಹಿರಿಯ ರಾಜಕೀಯ ಅಲಂಕಾರ ವಸ್ತುವಿನ ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿದೆ. ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಕೆಳಗಿನಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಬೇಕು. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಭಿಮತ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಸ್ಥಾನ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳೇ ಸೈ.

ನಮ್ಮ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಅಧಿಕಾರಿಗಳೊಡನೆ ಮಲ್ಲಯುದ್ಧ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಪರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಮುಂದೆ

ಹಾಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಷ್ಟು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಪ್ರಗತಿಪರರಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರಿನ್ನೂ ಹಳೆಗಾಲದ ಪದ್ಧತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಸುದೀರ್ಘ ಚರ್ಚೆ, ವಾದ, ನಿರ್ಣಯಗಳ ಮೂಲಕ ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದು ರಾಷ್ಟ್ರದ ನೂತನ ಮನ:ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಾವೀಗ "ವಿದ್ಯೆಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ ಡಿಗ್ರಿಬೇಕು, ಎಂಬ ಘೋಷಣೆಯಿಂದ ಡಿಗ್ರಿಬೇಡ ಕೆಲಸಬೇಕು", ಘೋಷಣೆಗೆ ಬದಲಾವಣೆ ಹೊಂದಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೆ ಇನ್ನೂ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಪಾಠ, ಪರೀಕ್ಷೆ, ಫಲಿತಾಂಶ, ಡಿಗ್ರಿ ಇವುಗಳ ಭ್ರಾಂತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸುವ ನೇರ ವಿಧಾನವನ್ನು ಅವರಿನ್ನೂ ಕಂಡುಕೊಂಡಿಲ್ಲ.

ಇದರ ಪ್ರಾರಂಭ ಪಾಟ್ನಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಆಗಿದೆ ಎಂಬುದು ಸಂತೋಷದ ಸಂಗತಿ. ಅಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಪ್ರೊಫೇಸರರೇ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಗಿರಿಯವರ ವಿಧಾನವನ್ನು ಸಮಸ್ಯಾಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿದ್ದರು. ಗಿರಿಯವರ ಛಾಲೇಂಜನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಧೈರ್ಯ ಯಾರಿಗೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಪಾಟ್ನಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದಲ್ಲಿ ಛಾಲೇಂಜು, ಕೌಂಟರ್ ಛಾಲೇಂಜು ಎರಡೂ ಆದವು. ಅದರ ಕಥೆ ಹೀಗೆ.

ಒಂದಾನೊಂದು ದಿನ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಸಿಂಡಿಕೇಟಿನ ಸಭೆ ಸೇರಿತು. ಉಪಕುಲಪತಿ ಮಹೇಂದ್ರ ಪ್ರತಾಪರು ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ ವಹಿಸಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಪ್ರತಾಪ ತೋರಿಸಿದವರು ಅವರಲ್ಲ. ಇಬ್ಬರು ಪ್ರೊಫೆಸರರು, ಇಬ್ಬರೂ ಡಾಕ್ಟರೇಟ್ ಪದವೀಧರರೇ ಆಗಿದ್ದರು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಒಬ್ಬರು ಛಾಲೇಂಜು ಮಾಡಿದಾಗ ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ನೀನು ನನಗೆ ಸಮಾನನಲ್ಲ ಎಂದು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿತ್ತು.

ಅವರಿಬ್ಬರ ಹೆಸರು ಡಾ. ಅನಿರುದ್ಧಝಾ ಮತ್ತು ಡಾ. ವಿಶ್ವನಾಥ ವರ್ಮಾ. ಝಾ ಇವರು ತತ್ವಜ್ಞಾನದ ಪ್ರೊಫೆಸರರು ಓಝಾ, ಅಂದರೆ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು. ಅವರು ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳಾಗಿದ್ದರೆ ಹೇಗೆ? ಡಾ. ವರ್ಮಾರು ರಾಜಕಾರಣಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರೊಫೇಸರರು. ವರ್ಮಾ ಎಂಬುದು ಕ್ಷತ್ರಿಯರ ಬಿರುದು ತಾನೆ? ಅವರು ರಾಜಕಾರಣದ ಆಚಾರ್ಯರಾದದ್ದು

ಸಹಜವೇ. ಸಿಂಡಿಕೇಟಿನ ಈ ಸಭೆಯು ಕಾನೂನು ಬದ್ಧವೋ ಅಲ್ಲವೋ ಎಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರೊಫೇಸರರಲ್ಲಿ ಮತಭೇದವಾಯಿತು. ಅವರು ವಾದ ವಿವಾದವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಇಬ್ಬರೂ ಎದ್ದು ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ವಾದಿಸ ಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಗಲಾಟೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ವಾದಗಳೇನೆಂದು ತಮಗೆ ತಿಳಿ ಯದ ಹಾಗಾಯಿತು. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಷಯವನ್ನು ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ತರ ಬೇಕಾದರೆ ಅನೇಕ ದಿನಗಳೇ ಹಿಡಿಯ ಬಹುದೆಂದು ಅವರಿಗೆ ಅನಿಸಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ನೇರ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ತೀರಿಸಲು ಅವರು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು.

ಮುಷ್ಟಿಗಳನ್ನು ಜಡಿದು ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಎದುರು ಬಿದ್ದರು. ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯದಲ್ಲೇ ವಾದ ಮುಕ್ತಾಯವಾಯಿತು. ಡಾ. ಝಾ ಅವರ ಮೂಗಿ ನಿಂದ ರಕ್ತಧಾರೆ ಹರಿದು ಅವರು ವಾದದಲ್ಲಿ ಸೋತದ್ದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿತು. ತತ್ವಜ್ಞಾನ ರಾಜಕಾರಣದ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಪೆಟ್ಟು ತಿಂದು ನೆಲಕ್ಕೊರಗಿತು.

ಮಹೇಂದ್ರ ಪ್ರತಾಪರಿಗೆ ಈಗ ತಮ್ಮ ಪ್ರತಾಪ ತೋರಿಸಲೇ ಬೇಕೆಂದು ತೋರಿತು. ಅವರು ಸಭೆಯನ್ನು ಮುಂದೆ ಹಾಕಿ ತಮ್ಮ ಅಧಿ ಕಾರ ಇನ್ನೂ ಜೀವಂತವಾಗಿದೆಯೆಂದು ತೋರಿಸಿದರು.

ಪಾಠ :- ತತ್ವಜ್ಞಾನವು ರಾಜಕಾರಣದ ಹತ್ತಿರ ವಾದಕ್ಕಿಳಿಯು ವುದು ಕ್ಷೇಮವಲ್ಲ. ಮತ್ತು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ತೀರ್ಮಾನಿಸಲು ಈ ವಿಧಾನ ಅತ್ಯಂತ ಕ್ಷಿಪ್ರವಾದುದು.

ಮೊನ್ನೆ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ಜನ ಜೀವಂತ ಮತದಾರರನ್ನು ಸತ್ತಿದ್ದಾರೆಂದು ಮತದಾರ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲು ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತಂತೆ.

ಇವರೆಲ್ಲರು ಜೀವನ್ಮೃತರು ಅರಿತ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಲೆಕ್ಕವಿರಬೇಕು. ಹಾಗೆ ಕೇಳಿದರೆ ಈ ದೇಶದ ಮತದಾರರಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾಂಶರು ಜೀವನ್ಮೃತರೇ ಅಲ್ಲವೇ?

वादाचा शेवट

आपले राष्ट्रपती गिरी हे निवडणुकीला उभे राहिले होते त्यावेळी, कोणा एकाने त्यांच्या उतार वयाबद्दल त्यांची टीका केली. तेव्हा त्यांनी आपले सामर्थ्य सिध्द करून दाखविण्यासाठी ह्या आक्षेपकाशी मल्लयुध्द करण्याची आपली तयारी असल्याचे जाहीर केले होते. दुर्दैवाने त्यांच्या निंदकाने त्यांचे आव्हान स्वीकारले नाही म्हणून आपल्या राष्ट्रपतींच्या निवडणुकीचा निकाल मुष्टिबळाने लागण्याची नूतन परंपरा सुरू झाली नाही. दुर्दैवाने अशासाठी की ही परंपरा सुरु झाली असती तर निवडणुकीचा खर्च वाचला असता आणि माझ्यावर पडणारा कारभार एक पैशाइतकातरी कमी झाला असता.

पण निवडणुका या पध्दतीने चालविण्यासाठी आवश्यक असलेल्या सामाजिक सुधारणा इतक्या लौकर घडून येणे शक्य नाही. राष्ट्रपतीची निवडणूक ही आपल्या देशातील सर्वात श्रेष्ठ अलंकाराची निवड होय. स्थित्यंतरे खालतून घडून यावयाची असतात. सार्वजनिक अभिप्राय बदलावा लागतो. याचे योग्य ठिकाण म्हणजे विश्वविद्यालये असेच म्हटले पाहिजे.

आपल्या विश्वविद्यालयातून सामान्यतः विद्यार्थी अधिकाऱ्यांशी मल्लयुध्द करतात, आणि परीक्षा लांबणीवर टाकवून घेतात. पण विद्यार्थ्यांयेवढे विश्वविद्यालयांचे अधिकारी प्रगतिशील नसतात. ते अजून जुन्या पध्दतीला अनुसरून सुदीर्घ चर्चा, वाद, निर्णय यांच्या बरहुकूम काम करतात. ही गोष्ट राष्ट्राच्या नवीन मनःस्थितीशी जुळणारी नाही. आम्ही आता "विद्या नको डिग्री हवी" या नाऱ्यापासून "डिग्री नको काम हवे" या घोषणेपर्यंत मजल मारली आहे. पण अजूनसुध्दा विश्वविद्यालयांचे अधिकारी, धडे, परीक्षा निकाल, डिग्री वगैरेंच्या भ्रमात आहेत. समस्या सोडविण्याची सरळ पध्दत त्यांनी अजून ओळखलेली नाही.

या पध्दतीचा प्रारंभ पाटणा विश्वविद्यालयांत झाला आहे ही आनंदाची गोष्ट आहे. तेथे विश्वविद्यालयाच्या प्राध्यापकांनीच राष्ट्रपती गिरींचा कित्ता गिरवून त्याचा समस्या सोडवण्यासाठी उपयोग करून घेतला. गिरींचे आव्हान स्वीकारण्याचे धैर्य कोणासही झाले नाही. पण पाटणा विश्वविद्यालयात आव्हान प्रत्याव्हान हे दोन्ही झाले. त्याची हकीगत अशी आहे.

अशीच एकदा विश्वविद्यालयाच्या सिंडिकेटची सभा भरली होती. उपकुलपती महेंद्र प्रताप यानी अध्यक्षपद भूषविले होते. पण प्रताप दाखवणारे ते नव्हते. ते होते दोघे प्राध्यापक. दोघेही डॉक्टरेटचे पदवीधर होते. तसे नसते तर एकाने चॅलेंज दिल्यावर दुसऱ्याने तू माझ्या समान योग्यतेचा नाहीस असे म्हणून टाळाटाळी केली असती.

त्या दोघांची नावे डॉ. अनिरुध्द झा आणि डॉ. विश्वनाथ वर्मा. झा तत्वज्ञानी नसून कसे चालेल? डॉ. वर्मा हे राजकारणशास्त्राचे प्रोफेसर व वर्मा हा क्षत्रियांचा किताब ना? ते राजकारणाचे आचार्य झाले हे स्वाभाविकच होय.

सिंडिकेटची ही सभा कायदेशीर आहे की नाही या विषयी प्रोफेसरां मध्ये मतभेद झाला. यांनी वादविवाद आरंभिला दोघेही एकाच वेळी उठून उभे राहून वादावादी चालविली. त्या गोंधळात आपले म्हणणे काय हे त्यांचे त्यानाच कळेनासे झाले होते. या थाटात विषयाचा निकाल लावण्यासाठी कित्येक दिवस लागतील असे त्याना वाटले. त्यामुळे सरळ रीतीने समस्या सोडवण्याचा त्यानी निर्धार केला.

मुठी आवळून ते दोघे अमरासमोर आले. थोड्याच वेळात वाद निकालात निघाला. डॉ. झा यांच्या नाकातून रक्ताची धार वाहू लागून ते वादात हरल्याचे स्पष्ट झाले. तत्त्वज्ञान राजकारणाच्या हातची चपराक खाऊन जमिनीवर कोसळले.

महेंद्र प्रतापाना आता आपला प्रताप दाखवावा असे वाटले. त्यांनी सभा स्थगित करून आपला अधिकार अजून जिवंत असल्याचे दाखवून दिले.

पाठ : तत्वज्ञानाने राजकारणाशी हुज्जत घालणे सुरक्षितपणाचे होणार नाही, आणि विश्वविद्यालयातून समस्यांची सोडवणूक करण्याची हीच पध्दत अत्यंत सुटसुटीत अशी आहे.

चुटका: मागील निवडणुकांत कियेत्क जिवंत मतदाराना मृतमतदारांच्या यादीत दाखविले होते म्हणे !

"हे सर्व जीवन्मृत होत" अशी अधिकाऱ्याची धारणा असावी. तसे पाहिल्यास या देशातील मतदार हे बव्हंशी जीवन्मृतच नव्हेत काय?

शब्दार्थ

हा सार्वदेशिक भाषाशैलीचा नमूना आहे. मराठी भाषिकाना सहज समजेल अशी वाक्यरचना यात आढळते व कित्येक वाक्प्रयोगही (idoms) समान आहेत.

ओदुग	ಓದುಗ	वाचक
कोनॆ	ಕೊನೆ	शेवट
चुनावणे	ಚುನಾವಣೆ	निवडणूक
टीकिसु	ಟೀಕಿಸು	टीका करणे
सारु	ಸಾರು	जाहीर करणे
तीर्मान	ತೀರ್ಮಾನ	निकाल
खर्चु वेंच	ಖರ್ಚು ವೆಚ್ಚ	खर्च
बीळु	ಬೀಳು	पडणे
साध्यविल्ल	ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ	शक्य नाही
नाडु	ನಾಡು	देश
हिरिय	ಹಿರಿಯ	ज्येष्ठ, श्रेष्ठ
आय्के	ಆಯ್ಕೆ	निवड, निवडणूक
बदलावणे	ಬದಲಾವಣೆ	स्थित्यंतर
सै	ಸೈ	हेच खरे, असे म्हटले पाहिजे
मुंदेहाकु	ಮುಂದೆ ಹಾಕು	लांबणीवर टाकणे

हळेगाल	ಹಳೆಗಾಲ	जुना काळ
होन्दिकेयागु	ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗು	जुळणे
विधान	ವಿಧಾನ	पध्दत
परिहार	ಪರಿಹಾರ	निकाल
ओन्दानान्दु दिन	ಒಂದಾನೊಂದು ದಿನ	असेच एकदा
तप्पिसि कोळ्ळु	ತಪ್ಪಿಸಿ ಕೊಳ್ಳು	टाळणे
बिरुदु	ಬಿರುದು	किताब, बिरूद
ताने	ತಾನೆ	होय ना? नव्हे का?
गलाटे	ಗಲಾಟೆ	गडबड, गोंधळ
दिनहिडियबहुदु	ದಿನ ಹಿಡಿಯುಬಹುದು	दिवस लागतील
अनिसु	ಅನಿಸು	वाटणे
नेर	ನೇರ	सरळ, थेट
मुष्टि जडि	ಮುಷ್ಟಿ ಜಡಿ	मूठ आवळणे
ओब्बरिगोब्बरु	ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು	एकमेक
मुक्ताय	ಮುಕ್ತಾಯ	शेवट, निकाल
हरि	ಹರಿ	वाहणे
सोतद्न्नु (धातु सोलु)	ಸೋತದ್ದನ್ನು	हरलेले
पेट्टुतिन्नु	ಪೆಟ್ಟುತಿನ್ನು	मार खाणे
नेलक्कोरगु	ನೆಲಕ್ಕೊರಗು	जमीनीवर कोसळणे
तोरु	ತೋರು	दिसणे, वाटणे
तोरिसु	ತೋರಿಸು	दाखविणे
हत्तिर	ಹತ್ತಿರ	जवळ, पाशी
मोन्ने	ಮೊನ್ನೆ	परवा, मागे
लेक्क	ಲೆಕ್ಕ	हिशेब, धारणा
हागे केळिदरे	ಹಾಗೆ ಕೇಳಿದರೆ	तसे पहिल्यास
अल्लवे	ಅಲ್ಲವೆ!	नव्हे काय ?

△ △ △

३१ | धडा एकतीसावा
೩೧ | ಪಾಠ ಮೂವತ್ತೊಂದು पाठ मूवत्तोन्दु

ಮುಂಬಯಿ ಪತ್ರ :

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೂಟದ ವಿವಿಧ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತಿಗಳ ಹಾಗೂ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರೇಮಿಗಳ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿ, ಮುಂಬಯಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೂಟವು ೧೯೭೦ರಲ್ಲಿ ಡಾ॥ ಚಿದಂಬರ ಕುಲಕರ್ಣಿಯವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಅರವಿಂದ ನಾಡಕರ್ಣಿ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀ ಜಿ. ವ್ಹಿ. ಕುಲಕರ್ಣಿಯವರ ದಕ್ಷ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಮಹತ್ವದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಜರುಗಿಸಿತು. ಕಳೆದ ಡಿಸೆಂಬರಿನಲ್ಲಿ ನವ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರ ಸಂಕಿರಣವನ್ನೇರ್ಪಡಿಸಿ, ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸಾಹಿತಿಗಳಾದ ಡಾ॥ ಶಂಕರ ಮೊಖಾಶಿ, ರಾಘವೇಂದ್ರರಾವ ಮೊದಲಾದ ಮಹನೀಯರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಮುಂಬಯಿ ಕನ್ನಡ ಲೇಖಕ, ಲೇಖಕಿಯರಿಗೆ ಕೊಡಮಾಡಿದ ಶ್ರೇಯ ಕೂಟಕ್ಕಿದೆ. ಜನೇವರಿ ೧೯೭೨ರಲ್ಲಿ ಕೂಟದ ಪದಾಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿ ಭವನ್ಸ್ ಜರ್ನಲ್ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಸಂಪಾದಕ ಮಂಡಳಿಯ ಸದಸ್ಯರಾದ ಶ್ರೀ ಕಾಶ್ಯಪ್ಪ ಅವರು ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿಯೂ, ಶ್ರೀ ಅರವಿಂದ ನಾಡಕರ್ಣಿ ಹಾಗೂ ಪ್ರೊ. ಜಿ. ಡಿ. ಜೋಶಿಯವರು ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯಾಗಿಯೂ ಆಯ್ಕೆಗೊಂಡು ಅತ್ಯಂತ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಆರಂಭವಾಗಿವೆ.

೨೦.೨.೧೯೭೨ ರಂದು ಸಾಹಿತ್ಯಕೂಟವು ಹೊಸ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಪರಿಚಯ ಮತ್ತು ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿತ್ತು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಆಲನಹಳ್ಳಿಯವರ "ಕಾಡು" ಕಾದಂಬರಿಯ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಶ್ರೀ ಬಿ. ಬಿ. ಅರಸ್‌ರವರು

ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತ ಕಾದಂಬರಿಯ ಲೇಖನ ಶೈಲಿಯು ಸುಂದರವಾಗಿದ್ದರೂ ಲೇಖಕರ ಉದ್ದೇಶ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಕೇವಲ ೮೦ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಮುಗಿಸಿರುವ ಈ ಪುಸ್ತಕ ಕಾದಂಬರಿಯೆನಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವುದೂ ಕಷ್ಟ ಎಂದರು.

ಲೇಖಕರೂ, ಪತ್ರಿಕಾ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳೂ ಆದ ಶ್ರೀ ಸಂತೋಷ ಕುಮಾರ ಗುಲ್ವಾಡಿಯವರ ಪ್ರಥಮ ಕಲಾ ಸಂಕಲನ "ಮೊದಲ ಮಗ್ಗು" ಪುಸ್ತಕದ ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಶ್ರೀ ಅರವಿಂದ ನಾಡಕರ್ಣಿ ಯವರು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರು. ಅದರಲ್ಲಿಯ ಕೆಲ ಕತೆಗಳು ಶೈಲಿಯ ದೃಷ್ಟಿ ಯಿಂದ ತುಂಬಾ ಮನೋಜ್ಞವಾಗಿವೆ. ಪುನರ್ಜನ್ಮ ತುಂಬಾ ದೀರ್ಘವೆನಿ ಸುತ್ತದೆ. "ಮರೆಯದ ಮುಖ" ಮತ್ತು "ಸಹ ಪ್ರಯಾಣಿಕರು" ಕತೆಗಳು ಅಷ್ಟು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಲಿಲ್ಲ ಎಂದರವರು. ಚರ್ಚೆಯ ಸಮ ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಗುಲ್ವಾಡಿಯವರು ಉಪಸ್ಥಿತರಿದ್ದುದು ಒಂದು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ವೆನ್ನಬಹುದು.

ನೊಬೆಲ್ ಪಾರಿತೋಷಕ ಪಡೆದ ಅಮೇರಿಕದ ಸಾಹಿತಿ ಸ್ಟೇನ್ ಬೆಕ್ (Sterinbeck) ಅವರ "Grapes of the wrath" ಕಾದಂಬರಿಯ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಡಾ॥ ಚಿದಂಬರ ಕುಲಕರ್ಣಿಯವರು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತ ಅದರಲ್ಲಿ ಬರುವ ಒಂದು ಕುಟುಂಬದ ಪಾತ್ರಗಳ ನಿರೂಪಣೆ ಅಮೇರಿಕೆಯ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗದ ಆಕ್ಲಾಹಾಮಾ (Oklahama) ದಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಿದ ಬರಗಾಲ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಭೂಮಿಗಳ ಒಡೆಯರು ತಮ್ಮ ಭೂಮಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕ್ಯಾಲಿಫೋರ್ನಿಯಾಕ್ಕೆ ವಲಸೆ ಹೋದ ಸನ್ನಿವೇಶ, ಅವರು ಅನುಭವಿಸಿದ ಭಯಂಕರ ಯಾತನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಭಾವ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿರೂ ಪಿಸಿದರು. ಶ್ರೀ ಕಾಶ್ಯಪ್ಪ ಅವರು ಈ ಕಾದಂಬರಿಯು ಅಮೇರಿಕೆ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಬಗೆಯ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿತೆಂಬುದನ್ನು ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದರು.

ನಂತರ ಶ್ರೀ ರಮಾನಂದ ಪಡುಕೋಣೆಯವರು ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ರಶಿ ಯನ್ ನಾಟಕಕಾರ ಝುಕೊವ್ಹ್ ಅವರ "ಹಣ್ಣಿನ ತೋಟ" ನಾಟಕದ ತಮ್ಮ ಅನುವಾದ ಕೃತಿಯ ಪ್ರಕಾಶನದ ಕಠಿಣ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ನಿವೇದಿ

ಸಿದರು. ಹಾಗೆಯೇ ಮುಂಬಯಿಯ ಶಾಲೆ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಜರುಗುವ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳಿಗೆ ನಿರ್ಣಾಯಕರನ್ನಾಗಿ ತಮ್ಮ ಕೆಲ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಕಳುಹಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನೂ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೂಟ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದೆ.

"ದ್ವೈಪಾಯನ ಟ್ರಸ್ಟ್" ದ ಉದಯ

ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನಗಳ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವದು, ಚರ್ಚಾಕೂಟ, ವಿಚಾರ ಸಂಕಿರಣಗಳನ್ನು ಸಂಘಟಿಸುವದು, ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡ, ಮರಾಠೀ, ಹಿಂದಿ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಪತ್ರಿಕೆ, ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವದು ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಮುಖ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಇಲ್ಲಿಯ ಕೆಲ ಉತ್ಸಾಹೀ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಾದ ಡಾ॥ ಚಿದಂಬರ ಕುಲಕರ್ಣಿ, ಭೀಮರಾವ ಚಿಟಗುಪ್ಪಿ, ಡಾ॥ ಶ್ರೀನಿವಾಸ್ ಹಾವನೂರ, ಡಿ. ಆರ್. ಗುಡಿ, ಬುರ್ಲಿ ಮುಂತಾದವರು "ದ್ವೈಪಾಯನ ಟ್ರಸ್ಟ್" ಎಂಬ ಹೊಸ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಳೆದ ೩೫ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ವೈಚಾರಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕೊಡಮಾಡುತ್ತ ಬಂದಿರುವ ಶ್ರೀ ಬುರ್ಲಿ ಬಿಂದು ಮಾಧವರ "ಮಿಂಚಿನ ಬಳ್ಳಿ" ಪ್ರಕಟನಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ದ್ವೈಪಾಯನ ಟ್ರಸ್ಟ್ ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದೆ. ಜ್ಞಾನ ವಿಕಾಸ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನ ವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಹೊಸಯುಗಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಹೊಸ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ಬರೆಯಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಪ್ರಬಲವಾದ ಇಚ್ಛೆ ಟ್ರಸ್ಟಿಗಿದೆ. ದೇಶ ವಿದೇಶಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಮೀಕ್ಷೆ, ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ತತ್ವ ಜ್ಞಾನ, ಪ್ರಚಲಿತ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ಮಾನವಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆ, ಮಹಾನ್ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಜೀವನ ಸಾಧನೆ, ಅಲ್ಲದೆ ವಿಜ್ಞಾನ ಪ್ರಪಂಚ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಭಾಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಹೊರತರುವ ಹಂಬಲ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಿದೆ. ಅಕ್ಷಯ ತೃತೀಯಾ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ದಿವಸ, ಬಲಿಪ್ರತಿಪದೆ ಮತ್ತು ಗಣರಾಜ್ಯ ದಿವಸ ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿ ವರುಷ ನಾಲ್ಕು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ವಿಚಾರವಿದೆ. ಟ್ರಸ್ಟಿನ ಸದಸ್ಯತ್ವ ಹೀಗಿದೆ. ವಾರ್ಷಿಕ ಚಂದಾದಾರರು ೧೫ ರೂಪಾಯಿಗಳು, ಅಜೀವ ಸದಸ್ಯರು ೨೫೦ ರೂ. ಗಳು. ಪೋಷಕರು ೨೪೦ ರೂ. ಗಳು. ಪ್ರದಾತೃಗಳು ೧೦೦೦ ರೂ. ಗಳು.

ಹೊಸ ವಿಷಯಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಅಲ್ಲದೇ ಇತರ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿಯ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠ ಗ್ರಂಥಗಳ ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದಗಳನ್ನೂ ಆವ್ಹಾನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಟ್ರಸ್ಟಿನ ಪ್ರಥಮ ಪ್ರಕಟನೆಯಾಗಿ ಇದೇ ಬರುವ ಅಕ್ಷಯ ತೃತಿಯಾ ಶುಭದಿನದಂದು ಬಂಗಲಾ ದೇಶದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ವಿಷಯಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಪ್ರಥಮ ಕನ್ನಡ ಕೃತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಸಿದ್ಧತೆ ನಡೆದಿದೆ ಯೆಂದು ತಿಳಿದು ಬಂದಿದೆ.

मुंबईचे पत्र

कन्नड साहित्य कूटाचे विविध उपक्रम

मुंबई कन्नड साहित्य कूटा संघाने सन् १९७१ साली, कन्नड साहित्यिकांची आणि साहित्य प्रेमीजनांची प्रातिनिधिक संस्था या नात्याने, डॉ. चिदंबर कुलकर्णी यांच्या नेतृत्वाखाली आणि दक्ष सचिव प्रो. जी. व्ही. कुलकर्णी यांच्या परिश्रमामुळे अनेक महत्वाचे उपक्रम पार पाडले. गेल्या डिसेंबर महिन्यात "नव साहित्या" संबंधाने विचार विनिमय, चर्चा हे उपक्रम हाती घेऊन सुप्रसिद्ध साहित्यिक डॉ. शंकर मोकाशी, राघवेंद्रराव इत्यादि थोर मंडळींचे विचार मुंबईतील कन्नड लेखक आणि लेखिकांना ऐकवण्याचे श्रेय कूटाला लाभले. जानेवारी १९७२ मध्ये भवन्स जर्नलच्या संपादक मंडळाचे सदस्य श्री. काश्यप हे अध्यक्ष पदावर व श्री. अरविंद नाडकर्णी आणि जी. डी. जोशी हे चिटणीस म्हणून निवडून आले असून अत्यंत उत्साहाने कार्यक्रमाची सुरवात झाली आहे.

दि. २०-२-१९७२ रोजी साहित्यकूटाने नवीन पुस्तक आणि चर्चा यांचा उपक्रम आयोजला होता. त्या प्रसंगी श्री. बी. बी. अरस यांनी श्रीकृष्ण अलनहळ्ळी यांच्या "काडु" या कादंबरीचा परिचय करून दिला "कादंबरीची लेखनशैली सुंदर आहे पण लेखकांचा उद्देश तितका स्पष्ट नाही. शिवाय केवळ ८० पृष्टांच्या आतच समाप्त होणाऱ्या या पुस्तकाला कादंबरी हे नाव देणे काहीसे अवघड वाटते" असे त्यांनी उद्गार काढले.

लेखक आणि पत्रिका प्रतिनिधि श्री. संतोषकुमार गुलवाडी यांचे प्रथम लघुकथा संकलन "मोंदल मग्गु" (उमलती कळी) या पुस्तकाचा श्री. अरविंद नाडकर्णी यांनी विमर्शात्मक परिचय करून दिला. त्यातील कांही लघुकथा फार छान आहेत. "पुनर्जन्म" फार पाल्हाळीक आहे. अविस्मरणीय मुखवटा आणि सहप्रवासी या कथा तितक्याशा यशस्वीपणे वठलेल्या नाहीत असे ते म्हणाले. चर्चेच्या वेळी श्री. गुलवाडी उपस्थित होते हे एक वैशिष्ट्य होते असे म्हणावयास हरकत नाही.

नोबेल पारितोषिक विजेते अमेरिकन साहित्यिक स्टेनबेक (Steinbeck) यांच्या "Grapes of wrath" या कादंबरीचा डॉ. चिदंबर कुलकर्णी यानी विमर्शात्मक परिचय करून दिला. तीत चित्रित झालेल्या एका कुटुंबातील पात्रांचे वर्णन, अमेरिकेच्या दक्षिण भागातील ऑक्लहाम (Oklahama) येथे उद्भवलेली दुष्काळी परिस्थिती, लहान लहान शेतांच्या मालकांवर गुदरलेला, आपल्या जमिनी विकून कॅलिफोर्नियाला देशांतर करून जाण्याचा प्रसंग व त्यांनी तेथे अनुभवलेल्या हाल अपेष्टा यांचे त्यांनी प्रभावीपणे निरूपण केले. श्री. काश्यप यानी ह्या कादंबरीमुळे इंग्लंड आणि अमेरिका या देशात घडून आलेल्या क्रांतीचाही साधारण उल्लेख केला.

त्यानंतर प्रमुख पाहुणे श्री. रमानंद पडुकोणे यांनी सुप्रसिध्द रशियन नाटककार झुकोव्ह यांच्या "फळांची बाग" या नाटकाच्या आपल्या अनुवादाचा त्रोटक परिचय करून दिला आणि या कृतीच्या प्रकाशनात उद्भवलेल्या काही कठिण प्रसंगांचे निवेदन केले.

या प्रसंगी साहित्य कूटातर्फे मुंबईतील शाळा कॉलेजांमधून होणाऱ्या साहित्यिक स्पर्धांचे परीक्षक म्हणून आपले कांही सदस्य पाठवण्याचा आपला उद्देश असल्याचे सांगण्यात आले.

"द्वैपायन ट्रस्टचा" चा उदय

येथील कांही उत्साही कार्यकर्ते डॉ. चिदंबर कुलकर्णी, श्री. भीमराव चिटगुप्पी, डॉ. श्रीनिवास हावनूर, डी. आर गुडि, बुर्ली यांनी "द्वैपायन ट्रस्ट" या नावाची एक संस्था स्थापित केली आहे. या संस्थेचा प्रमुख उद्देश म्हणजे

शैक्षणिक आणि संशोधन संस्था स्थापणे, चर्चा मंडळे विचारविनिमयकेंद्र यांचे संघटन, व त्याचप्रमाणे कानडी, मराठी, हिंदी व इंग्रजी या भाषांतून पत्रिका, पुस्तके प्रसिध्द करणे हा होय. द्वैपायन ट्रस्टने श्री बुर्ली बिंदु माधव यांच्या "मिंचिनबळ्ळि" या गेल्या ३५ वर्षापासून साहित्य निर्मितीला वाहिलेल्या प्रकाशन संस्थेचे काम पुढे चालू ठेवण्याचा निर्धार केला आहे. ज्ञान विकास आणि विज्ञान विषयक ग्रंथ नव्या युगाला योग्य ठरतील अशा नव्या दृष्टिकोनातून लिहविणे हाही ट्रस्टचा एक उद्देश आहे. देशपरदेशातील सांस्कृतिक जीवन, समीक्षा, धर्म, तत्त्वज्ञान, प्रचलित समस्या, मानव्य आणि सामाजिक समस्या, साहित्य विमर्शा, विज्ञान प्रपंच या विषयावरील ग्रंथ तयार करविण्यासंबंधीची या ट्रस्टला तळमळ आहे. अक्षय तृतीया, बलिप्रतिपदा, गणराज्यदिन असे वर्षातून चार ग्रंथ प्रसिध्द करण्याचा ट्रस्टने संकल्प केला आहे. सभासदत्वाचा तपशील असा आहे. वार्षिक वर्गणीदार रु. १५. आजीव सभासद २५० रु. पोषक २४० रु. प्रदाते १००० रु.

नवीन विषयावरील ग्रंथ किंवा अन्य भाषेतील उत्कृष्ट ग्रंथांची भाषांतरे यासाठी ट्रस्टने आवाहन केले आहे. असे कळते की ट्रस्टचे पहिले प्रकाशन या नात्याने बांगला देशाच्या स्वातंत्र्य लढ्याच्या विषयावरील पहिला कन्नड ग्रंथ अक्षय्य तृतीयेच्या मुहूर्तावर प्रकाशित केला जाणार आहे.

शब्दार्थ

कूट	ಕೂಟ	संघ
चटुवटिके	ಚಟುವಟಿಕೆ	उपक्रम
कळेद	ಕಳೆದ	(धातु कळे=हरविणे) मागील
एर्पडिसु	ಏರ್ಪಡಿಸು	आयोजन, व्यवस्था करणे
काडु	ಕಾಡು	जंगल
पुट	ಪುಟ	पृष्ठ, पाने.
कष्ट	ಕಷ್ಟ	कठीण, अशक्य
कते	ಕತೆ	लघुकथा
बरगाल	ಬರಗಾಲ	दुष्काळ

चिक्क	ಚಿಕ್ಕ	लहान
ऒडेय	ಒಡೆಯ	मालक
मारिकॊंडु	ಮಾರಿಕೊಂಡು	विकून
वलसे	ವಲಸೆ	देशांतर
कॊडमाडु	ಕೊಡಮಾಡು	पुरविणे
तक्कंते	ತಕ್ಕಂತೆ	साजेल असे
हंबल	ಹಂಬಲ	तळमळ
तिळिदु बंदिदे	ತಿಳಿದು ಬಂದಿದೆ	असे समजते

(हा उतारा पाहा यातील संस्कृत प्रचुर शैलीमुळे मराठी भाषिकाला हा लेख वाचण्यास आणि समजण्यास अडचण पडत नाही.)

△ △ △

३२ | धडा बत्तीसावा
೩೨ | ಪಾಠ ಮೂವತ್ತೆರಡು पाठ मूवत्तेरडु

ಒಂದು ಹಾಸ್ಯ ಪ್ರಸಂಗ

ಹೆಂಡತಿ ಮತ್ತು ಟ್ರಾನ್ಸಿಸ್ಟರ್

ಕೋಳಿಗುಡ್ಡ ಕಡಿಸಿದ್ದ ಕರಿಸಿದ್ದನಿಗೆ ಟ್ರಾನ್ಸಿಸ್ಟರ್ ಕೊಳ್ಳುವದೆಂದರೇನು ಮಹಾ! ಒಡ್ಡಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಮೂರು ಚೀಲ ಕಡಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನು ಮನೆಗಿಟ್ಟು ಎರಡನ್ನು ಅಡತಿಗೆ ಹೇರಿದಾಗ ಒಂದು ಟ್ರಾನ್ಸಿಸ್ಟರ್ ಬಂದಿತ್ತು. ಅದು ಕೈ ಸೇರಿ ಅದರ ಲೆದರ್ ಕೇಸನ್ನು ಮೃದುವಾಗಿ ಸ್ಪರ್ಶಿಸಿದಾಗ ಗೌರಿಯ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಕೈಯಾಡಿಸಿದಂತಹ ಮಧುರ ಅನುಭವ ಪಡೆದು ಹೃದಯ ಹಿಗ್ಗಿ ಹೀರೆಕಾಯಿ ಆಗಿತ್ತು. ಕಟ್ ಎಂದು ಒಂದು ಕಿವಿಯನ್ನು ತಿರುವಿ ಇನ್ನೊಂದನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಸರಿಸಿದಾಗ "ಯಾಹೂ" ಎಂಬ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಇನ್ನೂ ಉಬ್ಬಿ ನೆಲದಿಂದ ಮೇಲೆ ನೆಗೆದಿದ್ದ, ಕರಿಸಿದ್ದ.

ಸೀರಿನ ತತ್ರಾಣಿಯಂತೆ ಟ್ರಾನ್ಸಿಸ್ಟರ್ ಹೆಗಲಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡು ಅಲೆದಾಡಿ ಬೇಸತ್ತರೆ, ಬುತ್ತಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೊಲಕ್ಕೆ ನಡೆದ ಹೆಂಗಸರಂತೆ, ಎಡಗೈ ಮೇಲೆತ್ತಿ ಸುತ್ತಾಡಿ ದಣಿದಾಗ ಅಳುವ ಮಗುವನ್ನು ರಮಿಸುವ ತಾಯಿಯಂತೆ ಎದೆಗೆ ಆಸಿಸಿಕೊಂಡು ತೃಪ್ತಿ ಪಟ್ಟಿದ್ದ. ಅಡ್ಡಾಡಿ ನೋಯುತ್ತಿರುವ ಕಾಲಿನ ಖಬರು ಇಲ್ಲದೆ, ನಲವತ್ತು ಮನೆಗಳ ಆ ಕಗ್ಗಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮವಾಗಿ ಬಂದ "ಟಾಂಜಿಟಾರ್" ಮಾಲಿಕ ಕರೆಸಿದ್ದನನ್ನು ಕಂಡು ಆತನ ಸ್ನೇಹ ಬಳಗ ಸುಮ್ಮನೆ ಬಿಡುವುದೆ? ಚಹಾಪಾಣಿ ಎಂದು ಸಮೀಪದ ಊರುಗಳನ್ನು ಸೇರಹತ್ತಿದರು. ಮುದುಕರಾದರೂ ರಸಿಕತೆಯ ಸೆಲೆ ಬತ್ತದ ಕೆಳೆಗಡೆ ರಾಮಣ್ಣಗೌಡರು "ಕರ್ಯಾ! ಅದೇನೋ

ಹಾಡೂ ಡಬ್ಬೀ ತಂದೀಯಂತ್ಲಾ? ಅದ್ನ ಹಾಡಿಸಿ ನಮ್ಗ ಹುಗ್ಗಿ ಉಣ್ಸ ದಿಲ್ಲವೇನೋ" [ಕರಿಯಾ, ಅದು ಏನೋ ಹಾಡುವ ಡಬ್ಬಿಯನ್ನು ತಂದಿ ರುವೆ ಎಂತಲ್ಲ! ಅದನ್ನು ಹಾಡಿಸಿ ನಮಗೆ ಹುಗ್ಗಿಯನ್ನು ಉಣ್ಣಿಸುವದಿಲ್ಲ ವೇನೋ!] ಎಂದಾಗ ಹತ್ತಾರು ಜನ ಹಿರಿಯರನ್ನು ಮನೆಗೆ ಊಟಕ್ಕೆ ಕರೆಯ ಬೇಕಾಗಿತ್ತು, ಕರಿಸಿದ್ದ. ಅದರಲ್ಲಿ ಆತನ ಸೇವೆಯೂ ಸೇರುತ್ತ ದೆಯೋ? ದೊಡ್ಡಸ್ತನ ಬೇರೆ ತೋರಿಸಬೇಕಲ್ಲ. ಐವತ್ತು ಜನರ ಸಮಾರಾ ಧನೆ ನಡೆದಾಗ, ಮನೆಯ ಗೋದಿ, ಬೆಲ್ಲ, ಕಡಲೆಯೆಂದು ಅದೇನೂ ಭಾರವಾಗಿ ಕಂಡಿರಲಿಲ್ಲ ಕರಿಸಿದ್ದನ ತಾಯಿ ಚಿನ್ನವ್ವನಿಗೆ! ಆಕೆಯೂ ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಜಾಣೆ! ಹುಗ್ಗಿ ಹಾಕಿ ಅಕ್ಕಿ ಕಿಚಡಿ ಕುದಿಸದೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿನ ಮೆಕ್ಕೆ ಜೋಳದ ನುಚ್ಚಿನ ಮೇಲೆಯೇ ಎಲ್ಲರ ಕೈ ಎಳೆಸಿದ್ದಳು.

ಗೌರಿಯಂತೂ ಗಂಡನ ಮುಖ ನೋಡಿ ಬಾಯಿ ಅಗಲಿಸಿದಂತೆ ಹಾಡುವ ಡಬ್ಬಿ ಕಂಡು ಹಿಗ್ಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಳು. ಗಂಡನಿಲ್ಲದಾಗ ಅದನ್ನು ಮೆತ್ತಗೆ ಸ್ಪರ್ಶಿಸಿ ಎದೆಗಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಮಧುರ ಸ್ಪರ್ಶವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ದ್ದಳು.ಅದೇನೋ ಚೀರಾಟ ಮತ್ತೇನೋ ಕೂಗಾಟ, ಇನ್ನೇನೋ ನರಳಾಟ ಕೇಳಿ ಬೇಸರಿಸದಿದ್ದಾಗ ಒಂದು ಸಾಯಂಕಾಲ "ಅಲಕ್ಕೆ ಹೂವಿಲ್ಲ..." ಹಾಡು ಕೇಳಿ ಕುಣಿದಾಡಿದ್ದಳು. ಗಂಡನ ಕೈ ಹಿಡಿದು ಆಗ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಾಯಿ ಇಲ್ಲದ್ದು ಇನ್ನೂ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ತುಂಬಿತ್ತು. ಕರಿಸಿದ್ದನಿಗೆ, ಗೌರಿಯೂ "ಟಾಂಜಿಟಾರ್" ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥ, ಅತ್ತೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಾಗ, ಗೆಳತಿಯರ ಮಾತಿಗೆ ಕಟ್ಟುಬಿದ್ದು ಎಲ್ಲರಿಗೆ ಬೆಲ್ಲದ ಚಹ ಕುಡಿಸಿದ್ದಳು. ಪುಡಿಯ ಖರ್ಚು ಅಷ್ಟೇ!

ಟ್ರಾನ್ಸಿಸ್ಟರ್ ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಕರಿಸಿದ್ದ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ಊರುಗಳನ್ನು ಸುತ್ತುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಹೊಲಗೆಲಸ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದರೂ ಮಗನಂತೆ ತಾಯಿಗೂ ಅರಿವು ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಏಕಮಾತ್ರ ಪುತ್ರನಾದ ರಾಜಕುಮಾರ ಕರಿಸಿದ್ದ ಸುತ್ತಾಡಿ ಮೆರೆಯಲೆಂಬ ಬಯಕೆ ಚಿನ್ನವ್ವನಿಗಿದ್ದರೆ ಸರದಾರನಂತಹ ಗಂಡ ಬಾರ್ಸಿಲಾಯಿಲ್ (ಬ್ರಾಸ್‌ಲೆಟ್) ಧೋತರ ಉಟ್ಟು, ಟರ್ನಿಲ್ (ಟೆರಿಲಿನ್) ಅಂಗಿ ತೊಟ್ಟು, ರೇಷ್ಮೆ ಪಟಕ ಸುತ್ತಿ ಶಮನಾ ಬಿಟ್ಟು, ಮೀಸೆ ತಿರುವಿ, "ಟಾಂಜಿಟಾರ್" "ರೇಡಿಯೋ" ಹಿಡಿದು ಅಲೆದಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ

ಹತ್ತಾರು ಹೆಣ್ಣು "ಅಪ್ಪ" ಎಂದು ಬಾಯಲ್ಲಿ ಬೆರಳು ಇಟ್ಟು, ಕಚ್ಚಿಕೊಂಡ ರಭಸಕ್ಕೆ ಬೆರಳು ನೋವಾಗಿದ್ದರೆ ತನ್ನ ಜೀವ "ಸಾರ್ಥಕ" ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದಳು ಹೆಮ್ಮೆಯ ಹೆಂಡತಿ.

ಬನದ ಹುಣ್ಣಿಮೆಗೆ ಗುಡ್ಡದ ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ಜಾತ್ರೆಗಾಗಿ ಊರಲ್ಲಿಯ ಹತ್ತಾರು ಚಕ್ಕಡಿಗಳು ಸವಾರಿ ಕಟ್ಟಿದಾಗ, ತಾಯಿಯ ಮುಖ ನೋಡಿದ್ದ ಊರಲ್ಲಿ "ಸಾವ್ಕಾರ್ತಿ" ಚಿನ್ನವ್ವಳೇನು? ಮಗನ ಕೂಡ ಜೊತೆ ಮಾಡಿ ಮಗನ ಕಿಸೆ ತುಂಬಿ ಕುಡಚಿ ರೈಲು ನಿಲ್ದಾಣಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಳು. ತಾಯಿಗೆ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಮತ್ತೂ ಹಣ ಸೇರಿಸಿ ಕೊಂಡಿದ್ದ ಚತುರ ಮಗ.

ಒಂದು ಬದಿಗೆ ಟ್ರಾನ್ಸಿಸ್ಟರ್ ಇನ್ನೊಂದು ಬದಿಗೆ ಹೆಂಡತಿಯೊಡ ಗುಡಿ ಕುಳಿತ ಕರಿಸಿದ್ದನ ಮೂಖವೂ ಆರು ಮುಖದಂತಾಗಿತ್ತು. ಅದೇ ಮೊದಲ ಸಲ ರೈಲು ನಿಲ್ದಾಣ ಕಂಡು ಗೌರಿಯ ಕಣ್ಣು ಅಚ್ಚರಿಯಿಂದ ಸುತ್ತುತ್ತಿದ್ದವು. ಅಲ್ಲದೆ ಗಂಡನ ಜತೆ ಬೇರೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಟ್ಟೆ ಬಿಗಿಯುವ ವರೆಗೂ ಹೋಳಿಗೆ ಹೊಡೆದಿದ್ದರೂ ಹಾಟೇಲಿನ ಸವಿ ತೋರಿಸಬೇಕೆಂದು ಕರಿಸಿದ್ದ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಅತ್ತ ಕರೆದೊಯ್ದು ಪಡದೆ ಇಳಿಬಿಟ್ಟ ಕೋಣೆ ಸೇರಿದ್ದ. ಗೌರಿಗೆ ಒತ್ತಾಯದಿಂದ ಸೀರಾ, ಉಪ್ಪಿಟ್ಟು ತಿನಿಸುತ್ತಲೇ ಇದ್ದ. ಎರಡು ಪಾನಪಟ್ಟಿ ತರಿಸಿ ಆಕೆಯ ಬಾಯಿಗೆ ಒಂದನ್ನಿಟ್ಟು, ತಾನೂ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಸಿಗಾರೇಟ್ ಹೊತ್ತಿಸಿದ್ದ. ಕಾಲ ಮೇಲೆ ಕಾಲು ಹಾಕಿ ಒಳ್ಳೇ ಆಢ್ಯತೆಯಿಂದ ಸಿಗಾರೇಟ್ ಸೇದುತ್ತಿರುವ ಗಂಡನನ್ನು ಕಂಡು ಗೌರಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಆಶ್ಚರ್ಯ, ಅಭಿಮಾನ. ಗಂಡನ ಕಿಮ್ಮತ್ತು ಕಂಡು ಇನ್ನೂ ಬೆರಗಾಗಿತ್ತು ಆಕೆಗೆ. ಆ ದೊಡ್ಡ ಊರಿನ ದೊಡ್ಡ ಹೊಟೆಲಿನವರು ಕರಿಸಿದ್ದನಿಗೆ ಅದೇನು ಉಪಚಾರ ಮಾಡುವುದು! ಭಲೆ!

ಬೆಳಗಾವಿ ರೈಲು ನಿಲ್ದಾಣದಿಂದ ಬಸ್ ನಿಲ್ದಾಣಕ್ಕೆ "ಆಟೋ" ದಿಂದ ಬಂದಾಗ ಐದು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ರಾಜಕುಮಾರ ಕರಿಸಿದ್ದ. ಆಟೋದವ ಸುತ್ತಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಾಗ, ಆತ ಸಲಾಂ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಹಿಂದೆ ಸರಿದಾಗ ಬೆಳಗಾವಿ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿಯೂ ಗಂಡನ ಕಿಮ್ಮತ್ತು ಕಂಡು ಇನೂ ಹೆಮ್ಮೆ ಗೌರಿಗೆ, ಕಾಲಿಡಲು ಸ್ಥಳವಿಲ್ಲದೆ ವಿಪರೀತ ಜನದಟ್ಟಣೆಯಿಂದ ಗಿಜಗುಡುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಬಸ್ ನಿಲ್ದಾಣದಲ್ಲಿ ಕರಿಸಿದ್ದ, ಹೆಂಡತಿ ಮತ್ತು

ಟ್ರಾನ್ಸಿಸ್ಟರ್ ಜತೆಗೂಡಿ ಸುತ್ತಿದ್ದೇ ಸುತ್ತಿದ್ದು. ಪಂಜರದಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದ ಪಕ್ಷಿಗಳಾದ ಅವರು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಇದ್ದ ಕಲ್ಪನೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ನಿಲ್ದಾಣದ ಕ್ಯಾಂಟಿನ್ ಹೊಕ್ಕು ಕರಿಸಿದ್ದ ಪರದೆ ಬಿಟ್ಟ ಕೊಣೆಯನ್ನೇ ಸೇರಿದ್ದ.

ಒಂದು ಸಿಮೆಂಟ್ ಬೆಂಚಿನ ಮೇಲೆ ಗೌರಿಯನ್ನು ಕೂಡ್ರಿಸಿ, ಆಕೆಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಅಳುತ್ತಿರುವ ಟ್ರಾನ್ಸಿಸ್ಟರ್ ಇಟ್ಟು ಸವದತ್ತಿಯ ಬಸ್ ನೋಡಲು ನಡೆದ. ಎಲ್ಲ ಬಸ್ಸುಗಳ ಹಣೆಬರಹವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತ ಅತ್ತಿತ್ತ ಸೆಡವಿನಿಂದ ಮುಖ ಮಾಡಿ ನಿಂತ ನೂರಾರು ಬಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಹುಡುಕಬೇಕು? ಒಂದಿಬ್ಬರನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದಾಗ ಅವರು ಕಂಟ್ರೋಲರ್ ಅವರನ್ನು ಕೇಳಲು ಹೇಳಿದಾಗ "ಇದೆಲ್ಲ ಸಕ್ರಿ ಕಂಟ್ರೋಲ್" ಎಂದಿದ್ದ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ. ಸವದತ್ತಿ ಬಸ್ಸಿಗಾಗಿ ಇನ್ನೂ ಸುತ್ತುತ್ತಲಿದ್ದ ಕರಿಸಿದ್ದ.

"ಬಾಯೀ ನಿಮ್ನು ಕರೀತಾರು!" (ಬಾಯೀ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ) ಯಾವನೋ ಕಿರಿಮಿಸೆಯವ ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ ಪಟ್ಟೆ ಪಟ್ಟೆ ಕುಪ್ಪಸದ ಅಂಗಿಯವನನ್ನು ಕಂಡು "ಯಾರ" ಎಂದು ಬಾಯಿ ಬಿಟ್ಟು ಕಣ್ಣರಳಿಸಿ ಎದ್ದು ನಿಂತಳು ಗೌರಿ.

"ಯಾರೋ ಹಳದಿ ಪಟಕಾದವರು ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತಾರು" (ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ). ಎಂದು ದೂರದಲ್ಲಿ ನಿಂತ, ನೂರಾರು ಪಟಕದವರತ್ತ ಕೈ ಮಾಡಿ ಆತ, ಸಿಗರೇಟ್ ಹೊಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೇಳಿದಾಗ ಗಂಡನ ರೇಷ್ಮೆ ಪಟಕಾ ಸ್ಮರಿಸಿ ನಿಂತಳು ಗೌ ರಿ

ಹೇಗೋ ಸವದತ್ತಿ ಬಸ್ಸಿನ ಹಣೆಬರೆಹ ಕಂಡ ಕರಿಸಿದ್ದ. "ಸಂವದೈತಿ" ಅಷ್ಟೇಕಲಿತ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಉಸುರುತ್ತ ಧಾವಿಸಿ ಬಂದ ಹೆಂಡತಿ ಕುಳಿತ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ. ಅವಸರದಿಂದ ಓಡಿ ಬಂದಾಗ ಅವನು ಕಂಡದ್ದೇನು? ತಪ್ಪಿದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದಂತಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಸಿಮೆಂಟ್ ಬೆಂಚ್ ಹುಡುಕ ಹತ್ತಿದ. ಉಹು! ಹೆಂಡತಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ಟ್ರಾನ್ಸಿಸ್ಟರವೂ ಇಲ್ಲ. ಗಾಬರಿಯಿಂದ ಕರಿಸಿದ್ದ. ಹೌದು, ಗಾಬರಿಯಾಗಬೇಕಲ್ಲವೇ?

"ಇಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ನನ್ನ ಹ್ಯಾಂತಿ ಎಲ್ಲಿ ಹೋದ್ಲು" (ಇಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಎಲ್ಲಿ ಹೋದಳು) ಎಂದು ಗಡಬಡಿಸಿ ಆವರಿವರನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕರಿಸಿದ್ದ. ಬಾಯಿ ಬಿಡದೆ ಹೋಗಲಿ, ಅವನತ್ತ ನೋಡಲು ಕೂಡ ಯಾರೂ ಸಿದ್ಧರಿರಲಿಲ್ಲ. "ತುಟ್ಟೇ ಜನ"

ಜಾರಿ ಬೀಳುತ್ತಿರುವ ಪಟಕಾ ಬಗಲಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಸಿ, ಅತ್ತಿತ್ತ, ಸುತ್ತು ಮುತ್ತು, ಮತ್ತೂ ಮತ್ತೂ ಓಡಾಡಿದರೂ ಸಾವಿರಾರು ಜನ ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷ ರಲ್ಲಿ ನೀಲಿ ಸೀರೆಯ ಗೌರಿ ಕಂಡಿರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಕಣ್ಣಗಲಿಸಿ, ಹಿಗ್ಗಿಸಿ, ಮುಖ ಎತ್ತರಿಸಿ, ಇಳಿಸಿ ಕರಿಸಿದ್ದ ರೌಂಡು ಹಾಕುತ್ತಲೆ ಇದ್ದ.

"ಏನ್ಬೇಕು" (ಏನು ಬೇಕು) ದಪ್ಪ ಮೀಸೆಯ ಗುಂಗುರು ಕೂದಲಿ ನವ ಕೇಳಿದಾಗ "ನನ್ನ ಹ್ಯಾಂತಿ" (ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ) ಎಂದು ಹವೆ ಹೋದ ಸೈಕಲ್ ಟ್ಯೂಬಿನಂತೆ ಉಸುರಿದ್ದ ಕರಿಸಿದ್ದ.

"ನೀಲಿ ಸೀರಿಯಾಕೇನು?" (ನೀಲಿ ಸೀರಿಯ ಆಕೆ ಏನು) ಎಂದು ಆತ ಕೇಳಿದಾಗ "ಹೌಂದು ಎಲ್ಲಿ" (ಹೌದು ಎಲ್ಲ) ಎಂದು ಕರಿಸಿದ್ದ. ಬಾಯಿಯಂತೆ ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದ

"ಆ ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕುಂತಾಳು" ಎಂದು ಯಾವುದೋ ಬಸ್ಸು ತೋರಿಸಿದ್ದ.

ತಗಾಯಿ ಸಾಲಕ್ಕೆ ರೈತರು ಮುಕುರಿದಂತೆ ಆ ಬಸ್ಸಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡ ಹೊರಗಿನ ಜನರನ್ನು ನೂಕುವ, ತುಳಿಯುವ ಎಚ್ಚರವಿಲ್ಲದೆ "ನನ ಹ್ಯಾಂತೀ-ಹ್ಯಾಂತೀ" ಎಂದು ಪಲ್ಲವಿ ಹಿಡಿದ ಕರಿಸಿದ್ದ ನೂಕು ನುಗ್ಗಲಿನಲ್ಲಿ ಪಟಕಾ ಬಿಡದೆ ಬಗಲಲ್ಲಿ ಒತ್ತಿ ಹಿಡಿದು, ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಸೀಳಿಕೊಂಡು, ಕಂಡಕ್ಟರ್ ಎದೆ ಹಿಡಿದು ಕೆಳ ನೂಕುವ ಖಬರಿಲ್ಲದೆ "ನನ್ನ ಹ್ಯಾಂತೀ" ಎಂದು ಎದೆ ತೂರಿ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿ ಬಸ್ಸಿನ ಒಡಲು ಒಡೆದು ಒಳಸೇರಿದ್ದ. ಅಲ್ಲಿ ಸಂದು ಗೊಂದುಗಳಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣು ತೂರಿದರೂ ನೀಲಿ ಸೀರೆ ಕಾಣದು. ಆಕಾಶವಾಣಿ ಸದ್ದು ಕೇಳದು.

ಧೈರ್ಯಗೆಟ್ಟು, ಶಾಲು ಕಳೆದು ಕೊಂಡು, ಓಡಾಡಿ ಸೋತ ಕರಿಸಿದ್ದ ನಿಗೆ ದೂರದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ದಾಣದಾಚೆ ರಸ್ತೆಯ ಎದುರಿಗೆ ನೀಲಿ ಸೀರೆ ಕಂಡಿತ್ತು?

" ನನ್ನ ಗೌರಿ" ಎಂದಾತ ಅಡ್ಡ ಬರುವ ಟ್ರಕ್ಕಿಗೆ ಹಾಯುವ ಎಚ್ಚರವಿಲ್ಲದೆ ಧಾವಿಸಿದ್ದ. ಹುಲ್ಲೆಯಂತೆ ಪಿಳಿಪಿಳಿ ಕಣ್ಣು ಬಿಡುತ್ತ ಹೌಹಾರಿ ನಿಂತಿದ್ದಳು ಗೌರಿ. ಗಂಡನನ್ನು ಕಂಡು ಆಕೆಯ ಜೀವ ಮರಳಿತು.

" ನಿವೇಲ್ಲಿ ಹೋಗಿದ್ರಿ? ಯಾಂವನೋ ನೀವ ಇಲ್ಲಿ ಅದೀರಂತ ಹೇಳಿ ನಿಲ್ಸಿ ಹ್ವಾದ" (ನೀವು ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗಿದ್ದೀರಿ? ಯಾವನೋ ನೀವು ಇಲ್ಲಿ ಇದ್ದೀರಿ ಅಂತೆ ಹೇಳಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಹೋದ) ಅಳು ಮುಖದಿಂದಲೇ ಗೌರಿ ಗಂಡನಿಗೆ ಹೇಳಿದಾಗ, ಕೆನ್ನೆಗೆ ಒಂದೆರಡು ಹನಿ ಉರುಳಿದ್ದವು.

" ಟಾಂಜಿಟಾರ್ ?" ಹೆಂಡತಿಯ ಬರಿಗೈ ಕಂಡು ಕೇಳಿದ ಕರಿಸಿದ್ದ. ಇನ್ನೂ ಗಾಬರಿಯಾದ.

" ಐಯ್, ಅಲ್ಲೇ ಇಟ್ಟು ಬಂದೆನಲ್ಲ" ಎಂದು ಆಕೆ ಹೇಳಿದಾಗ ಇಬ್ಬರೂ ಬಂದು ಹುಡುಕಿದರು. ಮೊದಲು ಕುಳಿತ ಸ್ಥಳವೇ ಅವರಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಹೆಂಡತಿ ದೊರೆತ ಸಂತಸದಲ್ಲಿ ಟ್ರಾನ್ಸಿಸ್ಟರ್ ಸಿಗದೆ, ಕರಿಸಿದ್ದ ಇನ್ನೂ ವ್ಯಥೆ ಪಟ್ಟ. ಒಂದು ಗಂಟೆಯ ಹುಡುಕಾಟ, ವ್ಯರ್ಥ ಪ್ರಯತ್ನ.

" ನಡಿ ಗೌರೀ ಅದ್ನ ಯಾರೋ ಹೋತ್ರು (ನಡೆ ಗೌರೀ, ಅದನ್ನು ಯಾರೋ ಹೊತ್ತು ಹಾಕಿದರು) ಎಂದು ಮತ್ತೊಂದು ಸವದತ್ತಿ ಬಸ್ಸಿನತ್ತ ಕಾಲು ಹಾಕಿದ್ದ ಆತ.

" ಎಡ್ಡ ಸಂವದ್ಯತ್ತಿ ಕೊಡ್ರಿ" (ಎರಡು ಸವದತ್ತಿಯ ಟಿಕೀಟು ಕೊಡಿರಿ) ಕರಿಸಿದ್ದ ತನ್ನ ಜೇಬಿಗೆ ಕೈ ಹಾಕಿದಾಗ ಪೂರಾ ಮುಂಗೈ ಜೇಬಿನಿಂದ ಪಾರಾಗಿ ಹಾಯಾಗಿ ಬಂದಿತ್ತು.

" ಹಾ ನನ್ನ ಎಡ್ನೂರ ರೂಪಾಯಿ" ಎಂದಾತ ಬೆವತು ಹೆಂಡತಿಯತ್ತ ಹಿಂದಿರುಗಿದಾಗ ಕ್ಯೂನಲ್ಲಿ ನಿಂತ ಕರಿಸಿದ್ದನನ್ನು ಬದಿಗೆ ನೂಕಿ ಮುಂದೆ ಬಂದಿದ್ದ. ತನ್ನ ಟಿಕೀಟು ತೆಗೆಸಲು.

ಅದೇ ಬೆಳಗು ಕರಿಸಿದ್ದ ಕುಡಚಿ ನಿಲ್ದಾಣದಲ್ಲಿ ಇಳಿದು ಅವಸರದಿಂದ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕುತ್ತಲಿದ್ದ, ಹೆಂಡತಿಯು ಜತೆ ಹೊಟ್ಟೆ ಹಸಿದ ಚಿಂತೆಗಿಂತ ರೈಲು ಟಿಕೆಟ್ ಇಲ್ಲದೆ ಬಂದಿದ್ದು ಎಲ್ಲಿ ಯಾದರೂ ರೈಲಿನವರು ಕಂಡು ಕರೆಯುಬಾರದೆಂದು ನಿಲ್ದಾಣದ ಇನ್ನೊಂದು ಅವಸರದಿಂದ ದಾಟಿ ಹೋಗಿದ್ದ. ಆತನ ಖಾಲೀ ಬಗಲು ಬಣಗುಡುತ್ತಿತ್ತು. ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯ "ಹ್ಯಾಂತಿ" ಯನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದ ಕರಿಸಿದ್ದ ಒಂದು ಕ್ಷಣ "ಟ್ರಾಂಜಿಟಾರ್ ಕಳೆದು ಹೋದ ವ್ಯಥೆಯನ್ನು ಮರೆತಿದ್ದ."

एक गमतीदार प्रसंग

बायको आणि ट्रांझिस्टर

कोळीगुड्ड ही टेकडी खणविणाऱ्या करिसिद्दाला ट्रांझिस्टर विकत घेणे म्हणजे काय नवल ? शेताच्या बांधावर वाढलेल्या तीन पोती हरभऱ्यातून एक पोते घरी ठेऊन दोन पोती अडतेत जमा केल्यावर एक ट्रांझिस्टर लाभला होता. तो आपला झाल्यानंतर त्याच्या लेदर केसवर हळुवारपणे हात फिरविताना "गौरी" च्या चेहऱ्याचा स्पर्श झाल्याच्या मधुर अनुभवाने त्याचे हृदय आनंदले होते. "कट्ट !" एक बटन फिरवले ! दुसरे सरकवले ! "याह्रू" आवाज येऊ लागला तो ऐकून अत्यानंदाने करिसिद्दाने जामिनीवरून उडी मारली होती.

तो एखाद्या पाण्याच्या माठाप्रमाणे ट्रांझिस्टर बगलेत अडकवून भटकायचा फिरून थकल्यावर शेतात जताना "न्याहरी" घेऊन चाललेल्या बायका-प्रमाणे डावा हात उंचावून "रडणारे" ट्रांझिस्टर मुलाप्रमाणे छातीशी धरून सुखद अनुभव घेत असे. चालल्यामुळे पाय दुखत असल्याची त्याला अजीबात जाणीव नसावयाची. चाळीस घरांच्या त्या खेड्यांत प्रथमच आलेल्या ट्रांझिस्टरचा मालक करिसिद्दा. त्याला पाहिल्यावर स्नेही सोबती त्यास तसाच कसा जाऊ देतील ? "चहा-पाणी" म्हणत त्यास शेजारच्या गांवातून हिंडवू लागले. म्हातारपणांत देखील ज्यांचा रसिकतेचा झरा अटला नव्हता असे खालच्या आळीतले रामण्ण गौडा त्यास म्हणाले: करिया ! तू गाणारा डबा आणला आहेस

म्हणे? त्याचे गाणे ऐकवून आम्हाला गव्हाच्या खिरीची - खिचडीची (हुग्गी) पार्टी देणार नाहीस काय?" ते असे बोलल्यावर करिसिद्दाला पार्टी देणे भाग पडले. त्यांतच त्याची सेना देखील सामील झाल्याशिवाय कशी राहील? त्यालाही आपला वडेजाव दाखवायचाच होताना? पन्नास लोकांच्या पार्टीची तयारी खरी पण घरचेच गहू, गुळ, हरभरे होते त्यामुळे चिन्नव्वाला ती मुळीच जड वाटली नाही. ती देखील संसारात पटाईत होती. खिचडीसाठी तिने तांदूळ न वापरता घरांतील मक्याच्या कण्यांवरच पाहुण्याना ताव मारण्यास लावले होते.

गौरी तर नवऱ्याला पाहून जशी आ वासून उभी राहावयाची तद्वतच "ट्रांझिस्टर" (गाणारा डबा) पाहून आनंदली होती. नवरा घरी नसताना तिने ट्रांझिस्टरचा स्पर्श करून उराला कवटाळला होता व त्याच्या मधुर अनुभवाने मस्त झाली होती. काहीवेळा गोंगाट, कांहीवेळा आरडा ओरडा, काहीदा रडणे कुथणे ऐकू येई पण ती कधी कंटाळली नाही. तशात एकदा "आलक्के हूविल्ल (वडाला फूल येत नाही) हे गाणे ऐकून अक्षरशः ती नाचली होती नवऱ्याबरोबर. त्या वेळी आई घरात नसलेली पाहून फारच हुक्की आली होती करिसिद्दाला. गौरीने देखील ट्रांझिस्टरापायी सासू घरी नसताना मैत्रिणींच्या आग्रहाला बळी पडून सर्वांना गुळाचा चहा पाजला होता. म्हणजे तिला फक्त चहाच्या पुडीचाच काय तो खर्च सोसावा लागला होता.

ट्रांझिस्टर दाखवीत करिसिद्दा गावोगाव हिंडायचा. त्याच्या आईचे देखील शेताचे काम खोळंबलेले होते. ते मुलाप्रमाणे तिलाही जाणवत नव्हते. एकुलता एक राजकुमार करिसिद्दा हिंडून खूप मिरवू दे असे तिला वाटायचे. गौरीला देखील सरदारा सारखा नवरा, ब्रासलेट (तलम) धोतर नेसून टर्नेल (टेरिलिन) शर्ट घालून रेशमी फेटा गुडांळून सोडून, मिशाना टोक देत ट्रांझिस्टर बगलेत मारून हिंडताना पाहून दहाबारा बायकांनी "अय्या" म्हणत आश्चर्याने बोट चाऊन दुःखाने विव्हळलेले ऐकताच आपले जीवन सार्थक झाल्यासारखे वाटे, त्या अभिमानी बायकोला.

बनद (माघी) पूर्णिमेला एल्लम्माच्या डोंगरावरील जत्रेसाठी गावातील दहाबारा बैलगाड्या "सवारी" (टप) चढवून तयार झाल्या तेंव्हा करिसिद्दाने

आपल्या आईचे तोंड पाहिले होते. त्या गावातील "सावकारीण" चिन्नाव्वाचा काय थाट विचारावा? लेकाला सुनेशी गाठ घालून त्याच्या खिशात पैसे भरून त्याला तिने कुडचीच्या रेल्वे स्थानकावर धाडले होते. पण त्या हुषार लेकाने आईला न कळत आणखी थोडे पैसे उचलले होते.

एका बाजूला ट्रांझिस्टर आणि दुसऱ्या बाजूला बायको अशा थाटात बसलेला करिसिद्दा सहा तोंडाचा - षण्मुखा सारखा दिसत होता. आयुष्यांत प्रथमच रेल्वे स्टेशन पाहात असलेल्या गौरीचे डोळे नवलाईने चौफेर फिरत होते. त्यात नवऱ्याची सोबत. घरात पोटभर पुरणपोळी खाऊन देखील बायकोला हॉटेलातील पदार्थांची चव दाखविण्यासाठी करिसिद्दा तिला तिकडे घेऊन गेला. पडदा सोडलेला होता त्या खोलीत शिरला. गौरीला जुलमा जुलमाने शिरा, उपीट आणि फराळाचे पदार्थ खाऊ घातले. दोन विडे मागविले. एक तिच्या तोंडात सरकवला आणि दुसरा आपण खाऊन त्याने सिगारेट सिलगावली. एका पायावर दुसरा पाय टेऊन मोठ्या आढ्यतेने सिगारेट ओढणाऱ्या नवऱ्याला पाहून तिला आणखीन कौतुक वाटले. तिला त्याचा अभिमान वाटत होता. नवऱ्याचे वजन पाहून ती चकित झाली होती. त्या मोठ्या गावातील मोठ्या हॉटेलवाल्याने करिसिद्दाची केवढी बडदास्त राखली होती! शाबास!

बेळगाव रेल्वे स्टेशनपासून बस स्टेशनपर्यंत ऑटोरिक्षाने येण्यासाठी राजकुमार करिसिद्दाने पाच रुपये दिले होते. ऑटोरिक्षावाल्याने त्यास खूप फिरवून आणले होते. त्याने सलाम केला व तो मागे सरून उभा राहिला. बेळगाव सारख्या शहरात देखील आपल्या नवऱ्याचा होत असलेला गौरव पाहून गौरीला नवऱ्याबद्दल अधिकच गौरव वाटू लागला. त्या बस स्टेशनवर कमालीची गर्दी होती. पाय ठेवण्यास देखील जागा नव्हती. करिसिद्द, त्याची बायको व ट्रांझिस्टर यांच्या गटाने पुष्कळ चकरा मारल्या. ते पिंजऱ्यातून बाहेर पडलेले पक्षी होते. त्यांना आपण जमिनीवरच असल्याची कल्पना नव्हती. करिसिद्दाने बस स्टेशनच्या कॅन्टीनमध्ये प्रवेश केला आणि तो पडदा सोडलेल्या रूम (फॅमिली रूम) मध्ये शिरला.

एका सिमिटाच्या बेंचवर गौरीला बसवून तिच्या बाजूला रडके ट्रांझिस्टर ठेऊन करिसिद्दा सवदत्तीची बस शोधायला निघाला. तो सर्व बसेसचे "ललाट लेखन" तपासत होता. शेकडो बसेसे मोठ्या ऐटीत उभ्या होत्या. आता कसे शोधावयाचे? एका दोघाना विचारता ते म्हणाले 'कंट्रोलरला विचारा' "कसले हे साखरेचे कंट्रोल" करिसिद्दा आपल्या मनात म्हणाला. तो अजून सवदत्तीच्या बससाठी घिरट्या घालतच होता.

"बाई! तुम्हाला बोलाविले आहे" कोणा बारीक मिशा असलेल्या व पटयापटयाच्या ब्लाऊजपीसचा शर्ट घातलेल्या माणसाकडे डोळे विस्फारून उभी राहात गौरीने विचारले "कोणी?"

"कोणतरी पिवळ्या फेटयाचे गृहस्थ तेथे उभे आहेत." त्याने दूर उभे असलेल्या शेकडो फेटेवाल्याकडे लांब हात करून दाखविले. गौरीला नवऱ्याचा रेशमी फेटा आठवला व ती उभी राहिली.

करिसिद्दाने कसा बसा सवदत्तीच्या बसचा "ललाटलेख" पाहिला. "संवधेति" आपल्या तुटपुंजा ज्ञानाने उच्चारून बायको बसली होती त्या ठिकाणी धावून आला करिसिद्दा.

धावत येऊन त्याने काय पाहिले? भलत्याच ठिकाणी आल्याचा भास झाला त्याला. त्याने सर्व सिमेंटची बाकडी शोधली. छे! बायको नाही, ट्रांझिस्टरही नाही! करिसिद्दा घाबरला. खरेच! घाबरे व्हायलाच हवे!

"येथे बसलेली माझी बायको गेली कोठे" गडबडून जाऊन करिसिद्दा ज्याला त्याला विचारत होता. ते लोक तरी कसले? तोंड उघडणे तर दूर राहिले, त्याच्याकडे बघायला देखील कोणी तयार नव्हता. भारी शिष्ट लोक!

त्याचा फेटा गळून पडत होता. तो त्याने काखेत मारला. त्याने इकडे तिकडे, आजूबाजूला पायपीट केली. त्या हजारो स्त्रीपुरुषात निळ्या साडीतील गौरी त्याला दिसलीच नाही. डोळे विस्फारून, तोड वर करून खाली करून करिसिद्दा घिरटया घालतच राहिला.

"काय पाहिजे?" कोणा जाड्या मिशाच्या व कुरळ्या केसाच्या इसमाने त्यास विचारले.

"माझी बायको" हवा निघून गेलेल्या सायकल टयुबप्रमाणे करिसिद्दाची अवस्था झाली होती.

"निळे पातळ नेसलेली काय?" त्याने पुन्हा विचारले. "होय ती कोठे आहे?" करिसिद्दाने तोंड आणि डोळे फाकवून विचारले.

"त्या बसमध्ये बसली आहे" म्हणत त्याने भलतीच बस दाखविली

त्या बसच्या बाहेर, तगाईसाठी शेतकरी गर्दी करतात तसे लोक उभे होते. करिसिद्दाला आपण त्यांना ढकलत तुडवत चालला होता त्याचे भानच' नव्हते. "माझी बायको! माझी बायको" असे त्याचे ध्रुपद चालू होते. आपला फेटा काखेत घट्ट धरून, लोकाना बाजूला सारत चालला होता तो. कंडक्टर त्याच्या छातीला धरून त्याला खाली ढकलत होता, तरी तो "माझी बायको' म्हणत छातीच्या जोराने बसमधील गर्दीतून वाट काढत चालला होता. त्याने आतील कानाकोपरा तपासला पण निळी साडी दिसेना! "आकाशवाणी" चा आवाजही येईना!

त्याचे धैर्य खचले, पाय गळून गेले होते. चालून थकलेल्या करिसिद्दाला बसस्टेशनच्या पलीकडील रस्त्यावर निळी साडी दृष्टीस पडली.

"माझी गौर!" म्हणत तो धावत सुटला. आड येत असलेल्या ट्रकचा धक्का लागेल अशी शंका देखील त्याला आली नाही. गौरी हरणीसारखी डोळ्यांची उघडझाप करत घाबरून उभी होती. नवऱ्याला पाहून तिचा जीव भांडयात पडला.

"कोठे गेला होता तुम्ही? असाच एकजण तुम्ही येथे असल्याचे सांगून मला उभी करून गेला" गौरी रडक्या चेहऱ्याने नवऱ्याला सांगत असताना तिच्या गालावरून एक दोन थेंब गळले.

"टांजिटार?" बायकोचा रिकामा हात पाहून घाबरलेल्या करिसिद्दाने विचारले.

"अय्या! मी तो तेथेच ठेऊन आले?" ती उत्तरली.

ती दोघेही धावत ट्रांझिस्टर शोधावयास आली. अगोदर बसली होती ती जागाच बरोबर ध्यानात येईना. बायको सापडली याचा करिसिद्दाला आनंद झाला होता, तरी हरवलेला ट्रांझिस्टर शोधण्यात त्याने एक तास घालवला.

"चल गौरी"! तो कोणीतरी लंपास केला!म्हणत त्याने सवदत्तीच्या दुसऱ्या एका बसकडे मोर्चा वळवला."

"दोन सवदत्ती द्या" करिसिद्दाने खिशात हात घालत म्हटले. त्याचा कोपऱ्यापर्यंतचा हात खिशातून बाहेर आला.

"अरेच्या! माझे दोनशे रुपये?" द्या मोजून त्याने आपले तोंड बायको-कडे वळवले. क्यू मधील एकजण तितक्यात करिसिद्दाला मागे सारून टिकिट काढण्यासाठी पुढे आला होता.

त्याच दिवशी सकाळचे करिसिद्दा कुडचीच्या स्टेशनवर बायकोबरोबर झपाझप पावले टाकत चालला होता.

आता?

पोटांत काही नव्हते त्याच्या काळजीपेक्षा तिकीटाशिवाय प्रवास केल्याबदल रेल्वेच्या नोकरांनी पकडलेतर! ही काळजी त्याला सतावत होती. त्याने स्टेशनच्या दुसऱ्या बाजूने घाईने रस्ता ओलांडला होता. त्याच्या बगलेत काही नव्हते त्यामुळे ओके ओके दिसत होते.

"बस्! बाजूला बायको आहे ना!" करिसिद्दा क्षणभर ट्रान्झिस्टर गमावल्याचे दुःख विसरून गेला होता.

कडिसु	ಕಡಿಸು	खणविणे
महा	ಮಹಾ	(बोली) नवलाई
ओड्डु	ಒಡ್ಡು	बांध (शेताचा)
बेळॆद	ಬೆಳೆದ	वाढलेला
चील	ಚೀಲ	पोते
कडले	ಕಡಲೆ	हरभरा
कैय्याडिसु	ಕೈಯಾಡಿಸು	हात फिरविणे
हिग्गि	ಹಿಗ್ಗಿ	(हिग्गु=प्रसरण, पावणे आनंद होणे) खुषीत
कैसेरू	ಕೈ ಸೇರು	हाती येणे
हीरेकायि	ಹೀರೆಕಾಯಿ	दोडका (शिराळे)
किवि	ಕಿವಿ	कान, रेडियोचे बटन
उब्बि	ಉಬ್ಬಿ	(उब्बु=फुगणे) आनंदून
नॆगॆ	ನೆಗೆ	उडी मारणे
नॆल	ನೆಲ	जमीन
तत्राणि	ತತ್ರಾಣಿ	माठ, कूजा
हॆगलु	ಹೆಗಲು	कारव, खांदा
अलॆदाडु	ಅಲೆದಾಡು	भटकणे
बेसत्तु	ಬೇಸತ್ತು	(बेसरि=कंटाळणे) कंटाळून
बुत्ति	ಬುತ್ತಿ	दही-भात
होल	ಹೊಲ	शेत
हॆंगसरू	ಹೆಂಗಸರು	स्त्रिया
ऍडगै	ಎಡಗೈ	(ऍड=डावा)+कै डावा हात
दणि	ದಣಿ	थकणे
रमिसु	ರಮಿಸು	(मुलांचे) रडे थांबविणे
आनिसु	ಆನಿಸು	टेकविणे

कग्ग	ಕಗ್ಗ	गाबठी
बळग	ಬಳಗ	नाते, नातलग
सुम्मने	ಸುಮ್ಮನೆ	उगीच, फुकट
सेले	ಸೆಲೆ	झरा
बत्तद	ಬತ್ತದ	(बत्तु=आटणे) न आटलेला
केळगडे	ಕೆಳಗಡೆ	खालती, खालच्या आळीतील
हाडुव	ಹಾಡುವ	गाणारा
डब्बे	ಡಬ್ಬಿ	डबा
हुग्गि	ಹುಗ್ಗಿ	१. गव्हाची खीर २. खिचडी
उण्णिसु	ಉಣ್ಣಿಸು	१. जेऊ घालणे, भरविणे २. पार्टी देणे
हिरियरु	ಹಿರಿಯರು	वडील मंडळी
दोड्स्तन	ದೊಡ್ಡಸ್ತನ	बडेजाव, ऐट
समाराधने,	ಸಮಾರಾಧನೆ	भोजन समारंभ
बेल्ल	ಬೆಲ್ಲ	गूळ
जाण	ಜಾಣ	हुषार
कुदिसु	ಕುದಿಸು	१. शिजविणे २. उकळविणे
(कै) ऐळेसु	(ಕೈ) ಎಳೆಸು	ओढावयाला लावणे (हात) (अन्न) वाढणे
गंड	ಗಂಡ	नवरा
अप्पिकोळ्ळु	ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳು	आलिंगन देणे
चीराट	ಚೀರಾಟ	किंकाळी
कूगाट	ಕೂಗಾಟ	आरडा ओरड
नरळाट	ನರಳಾಟ	कुथणे
आल	ಆಲ	वडाचे झाड
कुणिदाडु	ಕುಣಿದಾಡು	बागडणे, वाचणे
गेळति	ಗೆಳತಿ	मैत्रीण

नुच्चु	ನುಚ್ಚು	कणी
अकपकद	ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ	आजूबाजूचे
हिंदक्के बीळु	ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಬೀಳು	मागे पडणे
अरिव	ಅರಿವು	जाणीव
मेरॆ	ಮೆರೆ	मिरवणे.
बयकॆ	ಬಯಕೆ	इच्छा, २ डोहाळे
पटक	ಪಟಕ	फेटा
शभना	ಶಮನಾ	शेपटा, सोगा (फेट्याचा)
मीसे	ಮೀಸೆ	मिशा
बॆरळु	ಬೆರಳು	बोट
कच्चु	ಕಚ್ಚು	चावणे
हॆम्मॆ	ಹೆಮ್ಮೆ	अभिमान
हॆंडति	ಹೆಂಡತಿ	बायको
गुड्ड	ಗುಡ್ಡ	डोंगर
जात्रॆ	ಜಾತ್ರೆ	जत्रा
चक्कडि	ಚಕ್ಕಡಿ	छकडा
सवारि	ಸವಾರಿ	टप
सावकार्ति	ಸಾವಕಾರ್ತಿ	सावकारीण
सॊसॆ	ಸೊಸೆ	सून
जतॆ	ಜತೆ	जोडी
अचरि	ಅಚ್ಚರಿ	आश्चर्य
(हॊट्टॆ) बिरियु	(ಹೊಟ್ಟೆ) ಬಿರಿಯು	(पोट) गच्च भरणे
होळिगॆ	ಹೋಳಿಗೆ	पोळी (पुरणाची)
हॊडॆ	ಹೊಡೆ	खूप खाणे.
इळिबिट्ट	ಇಳಿಬಿಟ್ಟ	(इळिबिडु [पडदा] खाली सोडणे) खाली सोडलेले
कोणॆ	ಕೋಣೆ	खोली
शिरा	ಶಿರಾ	शिरा (सांजा)

अेले (हाकिकोळ्ळु)	(ಎಲೆ) ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳು	(पान) खाणे
बट्टे (हाकिकोळ्ळु)	(ಬಟ್ಟೆ)ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳು	(कपडे) चढविणे
होत्तिसु	ಹೊತ್ತಿಸು	शिलगावणे
सेदु	ಸೇದು	ओढणे
बेरगागु	ಬೆರಗಾಗು	चकित होणे
सल्लिसु	ಸಲ್ಲಿಸು	(सलाम) करणे २ पोचाविणे ३ देणे
विपरीत	ವಿಪರೀತ	फार
कूड्रिसु	ಕೂಡ್ರಿಸು	बसविणे
पक्क	ಪಕ್ಕ	बाजू
हणेबरह	ಹಣೆಬರಹ	१ ललाटलेख (व्यंग्यार्थी) २ पार्टी, मथळा
हुडकु	ಹುಡುಕು	हुडकणे
कुप्पस	ಕುಪ್ಪುಸ	चोळी, ब्लाऊज
बायि (बिडु)	ಬಾಯಿ (ಬಿಡು)	तोंड (उघडे ठेवणे)
हळदि	ಹಳದಿ	पिवळा
होगे	ಹೊಗೆ	धूर
कलित	ಕಲಿತ	शिकलेले
उसिरु	ಉಸಿರು	श्वास
तप्पिद	ತಪ್ಪಿದ	भलत्याच, चुकीच्या
कुळित	ಕುಳಿತ	बसलेल्या
गाबरियागु	ಗಾಬರಿಯಾಗು	घाबरणे
तुट्टि	ತುಟ್ಟಿ	महाग
जारि बीळु	ಜಾರಿ ಬೀಳು	घसरून पडणे
सीरे	ಸೀರೆ	लुगडे
दप्प	ದಪ್ಪ	जाडी
गुंगुरु (कूदल)	ಗುಂಗುರು(ಕೂದಲ)	कुरळे (केस)
मुकुरु	ಮುಕುರು	गर्दीकरणे

अंटिकोळ्ळु	ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳು	चिकटणे
नूकु	ನೂಕು	ढकलणे
तुळि	ತುಳಿ	तुडविणे
ऍच्चर	ಎಚ್ಚರ	खबर
सीळु	ಸೀಳು	चिरणे, घुसणे
तूरि (तूरु फेकणे)	ತೂರಿ	फेकून, घुसून
मुन्नुग्गि	ಮುನ್ನುಗ್ಗಿ	(मुंदे+नुग्गि) पुढे घुसून
संदुगोंदु	ಸಂದಿಗೊಂದು	काना (सांदी) कोपरा
कळॆदुकोळ्ळु	ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳು	हरविणे
सद्दु	ಸದ್ದು	आवाज
सोत	ಸೋತ	(सोलु=हरणे, थकणे)
बॆवॆ	ಬೆವೆ	घामेजणे, थकलेला
हायु	ಹಾಯು	आपटणे, ढुसणे
हुल्ले	ಹುಲ್ಲೆ	हरीण
हौहारि	ಹೌಹಾರಿ	घाबरुन
जीव मरळितु	ಜೀವ ಮರಳಿತು	जीव परत आला
कॆन्नॆ	ಕೆನ್ನೆ	गळा
हनि	ಹನಿ	थेंब
बरि (कै)	ಬರಿ (ಕೈ)	रिकामा (हात)
संतस	ಸಂತಸ	संतोष
गंटे	ಗಂಟೆ	तास, घंटा
हॊत्तरु	ಹೊತ್ತರು	(हारु=उचलणे) लंपास करणे
जेबु	ಜೇಬು	खिसा
बॆळगु	ಬೆಳಗು	सकाळ
अवसर	ಅವಸರ	घाई
हॆज्जॆ	ಹೆಜ್ಜೆ	पाऊल
बणगु	ಬಣಗು	ओके होणे, वाटणे

△ △ △

उत्तरे

धडा एक ते सत्तावीस

अभ्यास धडा १

१.

१. वसंत, रामकृष्ण
२. तर्क, विप्लव सम्दति,

२.

೧. ಮಾಸಿಕ, ದೈನಿಕ, ಮೋರು
೨. ಮಾರ್ದವ, ದ್ರೌಪತಿ, ರುಕ್ಮಿಣಿ
೩. ದಿಕ್ಪಾಲ, ಅಕಸ್ಮಾತ್

१.

೧. ರಾಮು, ಲಕ್ಷ್ಮಣ, ಭರತ, ಶಕುನಿ, ಭೀಮಸೇನ, ಸಹದೇವ
೨. ಕೃಷ್ಣ, ಅರ್ಜುನ, ಧರ್ಮರಾಜ, ಸಾತ್ಯಕಿ, ವಾಗ್ಭಟ
೩. ಶತ್ರುಘ್ನ, ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನ, ವಾರ್ಷ್ಣೇಯ, ಪ್ರಹ್ಲಾದ, ಹಿರಣ್ಮಯ
೪. ಪ್ರತ್ಯಾಸತ್ತಿ, ಹೌತಾತ್ಮ್ಯ, ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವ, ಉತ್ಕಟ, ಉತ್ಕೃಷ್ಟ
೫. ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾಕ, ಓಂಕಾರೇಶ್ವರ, ಗಾಂಧೀಸ್ಮಾರಕ, ಅಗ್ನಿಶಾಮಕ

२.

१. हुलि, नरि, कुरि, एळ केळु, होगु, इडु.
२. मध्दु, युद्ध, मत्ते, तम्म, पद्म, अर्क,
३. प्रत्यक्ष, यथेष्ट, स्मारक, आग्नेय, उत्तम,.
४. दक्षकन्ये, महारुद्र, वक्रतुंड, श्वेतांबर.
५. मुद्राराक्षस् पंचतंत्र् शौर्यवुळळ् उयगळ्ळॆडे

३.

मैं, हूँ, बा, ता, कै
ಮೈ, ಹೂಂ, ಬಾ, ತಾ, ಕೈ

४.

१ लाथ मारणे २ चूल ३ वाचणे ४ धावणें ५ जाणे ६ शिरणें ७ का? ८ काय, ९ टांकणे, घुणे, १० आज ११ हे १२ फेकणे.

अभ्यास घडा २

१.

बहिरा, नवे, तसले, वीस, त्रिनेत्र, माकड, झाड,वेळ, पांढरटपणा, ते, कोण, तुम्ही, ही, (न पु. अनेक.),नदी.

२. ಆಟ, ಕಪ್ಪು, ಐದು, ಹೆಂಗಸರು, ಪುರುಷರು, ಆಡು, ಶಾಲ, ಊರು, ಅವರು (ಸ್ತ್ರೀ), ಅವಳು / ಅವು, ಇದು / ಇವರು, ಆಮನೆ, ಈ ಪುಸ್ತಕ

अभ्यास घडा ३

१.

१. भाऊ जातो.
२. मूल रडते,
३. मोर नाचतो.
४. कुत्रे भुंकते.
५. मुलगी गाते.

२.

೧. ಬೆಕ್ಕು ಹಾರುತ್ತನೆ.
೨. ಕಾಗೆ ಕಾವ ಕಾವ ಅನ್ನುತ್ತದೆ.
೩. ಆಕಳು ಬರುತ್ತದೆ.
೪. ಎತ್ತು ನೀರು ಕುಡಿಯುತ್ತದೆ.
೫. ಕರು ಹುಲ್ಲನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತದೆ.

अभ्यास घडा ४

१.

१. राजाला आशीर्वाद देतात.
२. आंबा गोड असतो.
३, मला अनेक भावंडे आहेत.
४, नावेने नदी ओलांडतात.
५. शेतकरी शेत कसतो (नांगरतो)

२.

- ೧. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಕ್ಕರೆ ಬಹಳ ಸೇರುತ್ತದೆ.
- ೨. ಅವನು ಕೈಯಿಂದ ಪೆನ್ಸಿಲ್ ಕೆತ್ತುತ್ತಾನೆ.
- ೩. ಮಂಗವು ನೆಲದಿಂದ ಸಸಿಯನ್ನು ಕೀಳುತ್ತದೆ.
- ೪. ಆಕಳಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಕಾಲುಗಳು ಇರುತ್ತವೆ.
- ೫. ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಇದ್ದೇವೆ.

अभ्यास धडा ५

१.

- १. काल रात्री कोल्हा ओरडला.
- २. हुबळीची बस उशिरा आली.
- ३. मी काल जवेत नवा कोट विकत घेतला.
- ४. माझ्या बापाने पेढे आणले.
- ५. सभेत अनेक पुढा-यांनी भाषण केले.

२.

- ೧. ಆ ಆಕಳು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕಿತು.
- ೨. ನಿನ್ನೆಯ ಗಾಡಿಯಿಂದ ನನ್ನ ಅಣ್ಣನು ಪುಣೆಗೆ ಹೋದನು.
- ೩. ಗಾಡಿಯು ತಡವಾಡಿ ಹೊರಟಿತು (ಬಿಟ್ಟಿತು).
- ೪. ಕೋಳಿ ಕೂಗಿತು. ಬೆಳಗು ಅಯಿತು.
- ೫. ಸಂಜೆ ಆಯಿತು, ದನಕರುಗಳು ಮನೆಗೆ ಬಂದುವು.

अभ्यास धडा ६

१.

- १. उद्या नारायण हुबळीहून येईल.
- २. त्याच्या बरोबर कदाचित त्याचा भाऊ रामही येईल.
- ३. तुम्ही मला वाटेल तो प्रश्न विचारू शकता.
- ४. शाळेत जावे मन लाऊन अभ्यास करावा.
- ५. अभ्यास करताना गप्पा मारू नका.

२.

- ೧. ನೀನು ಒಬ್ಬನೆ ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಬೇಡ.
- ೨. ಶಾಲೆಗೆ ಹೇಗುವಾಗ ಹುಡುಗರು ತಮಾಷೆಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ನಿಲ್ಲಬಾರದು.

೩. ಹುಡುಗರಿರಾ, ಇಲ್ಲಿ ಗೊಂದಲ ಹಾಕಬೇಡಿರಿ.
(ಸದ್ದು ಮಾಡಬೇಡಿರಿ)

೪. ನನ್ನ ಅಣ್ಣನು ಇಂದು ಬಂದಾನು ಅಥವಾ ನಾಳೆ ಬಂದಾನು.

೫. ಸಬೆ ಮುತಿಯಿತು; ನೀವು ಮನೆಗೆ ಹೋಗಬಹುದು.

अभ्यास धडा ७

१.

१. त्यांना इकडे येऊ द्या.

२. भाऊ देवाला नमस्कार कर.

३. 'पोपटा', विठू, विठू म्हण.

४. तुम्हास कन्नड बोलता येते.

५. आम्ही जाऊ / जाऊ शकतो / काय?

२.

೧. ನನಗೆ ಕನ್ನಡ ಮಾತನಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ.

೨. ಅವನು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಮಲಗಲಿ.

೩. ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿರಿ.

೪. ರಾಯರೇ! ನಾಳೆ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬನ್ನಿರಿ.

೫. ಬೆಳಗಿನಲ್ಲಿ ಏಳಬೇಕು, ದೇವರನ್ನು ಭಜಿಸಬೇಕು, ಭಕ್ತಿ ಭಾವದಿಂದ ಗುರುಗಳನ್ನು ವಂದಿಸಬೇಕು.

अभ्यास धडा ८

१.

१. मोठयांना मान द्यावा.

२. त्यांना दुरुत्तर देणे बरे नव्हे.

३. चांगली गाय ढुसत नाही.

४. तो आज शाळेत येणार नाही.

५. हे सोने नव्हे; पितळ.

२.

೧. ನೀನು ನನ್ನನ್ನು (ನನಗೆ) ಹೊಡೆಯುತ್ತೀ; ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ನಿನ್ನ ಸಂಗಡ ಮಾತನಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

೨. ಸಿಂಪಿಗನು ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಕೊಡನು.

३. ನಾನು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಓದಲಾರೆನು.
೪. ತೊಪ್ಪಲ ಪಲ್ಯ ಬಹಳ ದಿನ ತಾಳುವುದಿಲ್ಲ (ತಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ).
೫. ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಸಿನಿಮಾ ನೋಡುವುದು ಒಳಿತಲ್ಲ.

अभ्यास धडा ९

१.

१. पोपट बोलणारा पक्षी.
२. लग्न न झालेल्याला ब्रह्मचारी म्हणतात.
६. पुराण सांगणारा पुराणीक.
४. शाळेत शिकणाऱ्यांस विद्यार्थी म्हणतात.
५. रात्रीचे एकट्याने जाताना भीती वाटते.

२.

೧. ಅವನು ನನ್ನನ್ನು ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗದೆ ಹೋದನು.
೨. ನನ್ನ ತಮ್ಮನು ಬರೆದ ಪತ್ರವು ಈ ದಿನ ಸಿಕ್ಕಿತು.
೩. ನಾನು ದೇವರನ್ನು ನಂಬುತ್ತೇನೆ.
ನನಗೆ ದೇವರಲ್ಲಿ ನಂಬುಗೆ ಇದೆ.
೪. ಅದೋ! ಮದುವೆಯ ಮೆರವಣಿಗೆ ಹೊರಟಿವು.
೫. ಈ ಹುಡುಗರ ನಡತೆ ಚನ್ನಾಗಿದೆ.

अभ्यास धडा १०

१

१. आम्ही काल धारवाडहून आलो.
२. ते उद्या मुंबईस जातील.
३. त्या घरच्या मालकाने ते विकले.
४. राजा युद्धात मारला गेला
२. तो आणि मी मिळून गावी गेलो.

२.

೧. ನೀನು ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಾ.
೨. ಆ ಮನೆಯು ಮಾರಲ್ಪಟ್ಟಿತು.
೩. ಭೀಮನಿಂದ ಕೀಚಕನು ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟನು.
೪. ನಾನೂ ನನ್ನ ತಂಗಿಯೂ ಕೂಡಿ ನಾಳೆ ನಿಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತೇವೆ.
೫. ಕೇಶವನೂ, ರಾಮನೂ, ನೀನೂ ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿರಿ.

अभ्यास धडा ११

१.

೧. ಅವನು ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ. – तो बसला आहे.

೨. ನಾನು ಓದುತ್ತೇನೆ – मी वाचत आहे.

೩. ನಾವು ಸಂತೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆವು – आम्ही अठवडयाच्या बाजारास जात होते.

೪. ಗಿಡದ ಮೇಲೆ ಗಿಳಿಯು ಬಂದು ಕುಳಿತಿದೆ – झाडावर पोपट येऊन बसला आहे.

೫. ಹೊಸ ಧೋತರ ಉಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಾ – नवीन धोतर नेसून ये.

२

೧. ನಾನು ರಾಮನ ಮನೆಯನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೇನೆ.

೨. ಅವನು ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದನು.

೩. ಹದ್ದು ಕಪ್ಪೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಯಿತು.

೪. ನನಗೆ ಮಾವಿನ ಹಣ್ಣು ಹೆಚ್ಚಿ ಕೊಡು (ಕುಯಿದು ಕೊಡು)

೫. ಗುರುಗಳು ಬರತ್ತಲೆ ಹುಡುಗರು ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲಬೇಕು.

अभ्यास धडा १२

१.

१. पानाचा रंग हिरवा असतो.

२. कोंबडयाचा तुरा लाल असतो.

३. तरुणांचे केस काळे असतात

४. कारले कडू असते.

५. वाघक्रूर असतो, कोल्हा भित्रा असतो.

२.

೧. ಮುಗಿಲು ಬಣ್ಣ ನೀಲಿ.

೨. ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಿಳಿಯ ಬಣ್ಣ ಕೊಟ್ಟಿದೆ.

೩. ಹಸಿರು ಸೀರಿ ಮತ್ತು ನೀಲಿ ಕುಪ್ಪುಸ.

೪. ಈ ಮನೆ ಬಹು ಎತ್ತರ ಇದೆ.

೫. ಈ ರಸ್ತೆ ಅಗಲವಾಗಿದೆ.

अभ्यास धडा १३

೧. ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ನಾಲ್ಕು ಅತಿಥಿಗಳು ಬಂದರು.
೨. ಈ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಹತ್ತೊಂಬತ್ತು ಮನೆಗಳು ಇವೆ.
೩. ಈ ಮಾಲು ಗಾಡಿಗೆ ನಾಲ್ವತ್ತೊಂದು ವಾಗಿನುಗಳು ಇವೆ.
೪. ಹತ್ತೊಂಬತ್ತು ನೂರಾ ನಾಲ್ವತ್ತೇಳರಲ್ಲಿ ಭಾರತವು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಯಿತು.
೫. ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಸಂಬಳ ನಾಲ್ಕು ನೂರಾ ಏಳು ರೂಪಾಯಿ.

२.

१. आमचे शेत पंचवीस एकर आहे.
२, या कळपांत सत्तर मेंढया आहेत.
३. आम्ही आणि तुम्ही मिळून सत्तावीस जण आहोत.
४. येथून धारवाडला बावीस रुपये ऐंशी पैसे रेलवे भाडे आहे.
५. हिंदुस्थानची जनसंख्या त्रेपन कोटी सत्तर लाख तीस हजार चारशे पांच इतकी आहे.

३.

१९२१. २४५४, ३७७, १३०७, १९५१.
೧೯೭೧ ೪೮೦೫ ೧೧೦೯ ೧೪೭೩ ೧೬೩೭

अभ्यास धडा १४

१.

೧. ಬೇಕು+ಇಲ್ಲ (नको आहे), ನೋವು+ಆಯಿತು (दुखापत झाली), ಎದ್ದು+ಏಳು (जागा हो), ಮಾತು+ಆಡು (बोल), ಸಾಲು+ಆಗಿ (एका ओळीत),
೨. ನುಡಿ+ಕನ್ನಡಿ (वाग्दर्पण), ಮಳೆ+ಕಾಲ (पावसाळा), ಅಡಿ+ತಾವರೆ (पांदपद्म), ಹುಲ್ಲು+ಗಾವಲು माळ, (गवतरान) ನನಗೆ+ಆಗಿ (माझ्या साठी),
೩. ಚಳಿ+ಅಲ್ಲಿ (थंडीत), ಗುರು+ಇನ (गुरुचे), ಮಳೆ+ಇಂದ (पावसाने), ಕೈ+ಅಲ್ಲಿ (हातात), ಮಗು+ಇಕೆ (मुलाला).

२.

೧. ಹುಲ್ಲುಗಾವಲು, ಕಷ್ಟಬಡು, ಚಳಿಗಾಲ, ಮುಳ್ಳುಗಾಯಿ (वांगी), ಹೂದೋಟ.

೨. ಮಾತಾಡದೆ, ಸುಳ್ಳಿಂದು, ನಾವಿಬ್ಬರು, ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ, ಬೇಕಾಗು.
೩. ಗುರುವನ್ನು, ಕೈಯಿಂದ, ನೆಲ(ದಿಂ)ದ, ಮರದಲ್ಲಿ, ಮೈಯಲ್ಲಿ, ಬೇಕಾಗು.

३.

१. आमच्या गावांत पुष्कळ गाई आहेत.
२. माझ्याकडून चूक झाली क्षमा करा.
३. मी या गावात परवा आलो.
४. मला दूध हवे आहे.
५. तुम्ही माझ्या साठी एक पुस्तक आणून द्या

४.

೧. ನೀವು ಸಾಯಂಕಾಲ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬನ್ನಿರಿ.
೨. ನನ್ನ ತಮ್ಮನು ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.
೩. ನಮ್ಮ ತಾಯಿಯು ಬೆಳಗಿನಲ್ಲಿ ಬೇಗ ಏಳುತ್ತಾಳೆ.
೪. ನಾನು ನಿನ್ನೆ ಧಾರವಾಡದಿಂದ ಬಂದೆನು.
೫. ಈ ಊರಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಹುಣಸೇ ಮರಗಳು ಇವೆ.

अभ्यास घडा १५

१.

೧. ದಯೆ, ನಾರಿ, ಕಾಮನಿ, ಮಾಲೆ, ಪ್ರಶ್ನೆ, ನಿದ್ರೆ, ಕರ್ತೃ, ಸಂಪತ್ತು, ದಿಕ್ಕು, ಮನಸ್ಸು.
೨. ಕಳಸ, ಸಾಣೆ, ಸು(ಶುಂ)ಂಠಿ, ಬಂಜೆ, ಜಾತ್ರೆ. ಸೂಲ, ಸೂಲಿ, ಉದ್ದಿಮೆ, ಗಂಟೆ, ದೀಪ, ಗೂಗೆ.
೩. ಹಲ್ಲು, ಕೂಳು, ಹಾಲು, ಹೌದು, ಕತ್ತೆ.

२.

१. आज आमच्या गावात जत्रा आहे.
२. सायंकाळी गुरे घरी परततात,
३. मी उद्या आठवडयाच्या बाजारात एक गाय आणि एक बैल विकत घेईन.
४ डोकेदुखीला सूंठ उगळून लावावी.
५. मारुतीच्या देवळाचा कलश दूरवरून सुद्धा दिसतो.

३.

೧. ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ದಯೆ ಇಲ್ಲ.
೨. ದೇವಾ, ನೀ ಮಾಯೆಯೊಳಗೊ, ನಿನ್ನೊಳು ಮಾಯೆಯೋ.

೩. ನಾನು ನಿನಗೆ ಕೇಳಿದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡು.
೪. ಈ ವರ್ಷ ಮಳೆಯು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆಯಿತು.
೫. ನನ್ನ ತಂದೆಯುವರು ಗುಡಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ದೇವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

१. कानडीत देव शब्द देवरु असा अनेकवचनी आहे पण एकवचनी क्रियापद लागतें,

अभ्यास धडा १६

१.

१.

ಮರಗಳಿಂದ, ಹುಲಿಗಳಿಂದ, ಗಿಳಿಗಳಿಂದ, ಬೆಕ್ಕುಗಳಿಂದ, ಮನುಷ್ಯರಿಂದ.

२.

ಕೈಯ, ಚೀಲಿನ, ಬೀಸಣಿಕೆಯ, ಬತ್ತದ, ನಾಯಿಯ.

३.

ನನಗೆ, ಗುರುವಿಗೆ, ಸಾಲಕ್ಕೆ, ಬಳ್ಳಿಗೆ, ತಿಳ್ಳಿಗೆ.

२.

१. त्याच्याकडून विशेष काम होणार नाहीं.
२. या गावाहून तुमचे गाव किती दूर आहे.
३. माझ्यासाठी दुःख सोसू नका (करू नका).
४. आज सकाळीं थोरली बहीण मैत्रिणी बरोबर नदीकडे गेली.
५, शाळेत लवकर येणाऱ्याना बक्षीस मिळेल.

३.

೧. ನನ್ನ ಸಂಗಡ ಮುಂಬಯಿಗೆ ನಡೆ.
೨. ಈ ಕೆಲಸದ ಮೂಲಕ ನನಗೆ ಬಹಳ ತೊಂದರೆ ಆಯಿತು.
೩. ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ಜನರು ಚಪ್ಪಾಳೆ ಬಾರಿಸಿದರು.
೪. ನಿನ್ನಿಂದ ಮೇಲಿನಿಂದ ಅಣ್ಣನು ಪುಣೆಗೆ ಹೋದನು.
೫. ಬೀಸುವಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಕಾಳು ಹಾಕು, ಮೊರದಲ್ಲಿ ಹಿಟ್ಟು ತುಂಬು.

अभ्यास धडा १७

ಹೋಗಲಿ अज्ञार्थ) ಹೋಗು) प्रथम, तृतीय पुरुष एकवचन
ಬಿಡನು निषेधार्थ (ಬಿಡು) तृतीय पुरुष एकवचन

ಬಂದಾನು संदेहार्थ (ಬರು) तृ. पु. ए० वचन
ತಿಂನನು भूतकाळ (ತಿನ್ನು) तृ. पु. ए० वचन
ಬಾರನು निषेध (ಬರು) तृ. पु. ए० वचन
(ಅವನು) ಬರನು, ಬಾರನು.
(,,) ಬಂದಾನು.
(ಬಂಡಿಯು) ವೇಳೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬರುವುದು.
ಹೋಗಲಿ (ಬಿಡು)
(ಅವನು) ಮಲಗಿದನು.

२.

१. देव तुमचे रक्षण करो.
२. आम्ही उद्या शाळेत येऊ शकणार नाही.
३. पाऊस चांगला पडला तर भात चांगला पिकेल.
४. मी कोठे बसू.
५. तो केव्हा आला ते मला माहीत नाही.

३.

೧. ಎಲ್ಲ ರೊಕ್ಕ ಖರ್ಚು ಮಾಡಬೇಡ.
೨. ಇದು ಹೀಗೆಯೇ ಇರಲಿ.
೩. ನಾನು ಹೊಸ ಕೋಟು ಹಾಕುತ್ತೇನೆ· ತೊಡುತ್ತೇನೆ.
೪. ಕೂಲಿಕಾರನು ಇಷ್ಟು ಒಜ್ಜೆ ಹೊರಲಾರನು.
೫. ಊರ ಜನರು ಬಾವಿಯನ್ನು ತೋಡಿದರು.

अभ्यास धडा १८

१.

೧. ಕಳ್ಳನು ಪೋಲೀಸರಿಂದ ಹಡಿಯಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ.
೨. ತಂದೆಯವರಿಂದ ನನಗೆ ಹಣವು ಕಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು.
೩. ಇಲ್ಲಿ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಹೊಲಿದು ಕೊಡುತ್ತೇವೆ. (ಕೊಡುತ್ತಾರೆ)
೪. ನೀವು ಸರಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರೆ ನಿಮಗೆ ಸಂಬಳವನ್ನು ಕೊಡಲಾಗುವುದು.
೫. ಔಷಧವು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ಬೇನೆ ವಾಸಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

२.

१. तुम्ही आमच्या घरी आला नाहीत तर आम्हीही तुमच्या घरी येणार नाही.

२. पुजा झाल्यावर प्रसाद वाटण्यांत येईल.
३. असे सावकाश काम केले तर उशीर होईल.
४. तो येणार की नाही ते विचार.
५. त्याने तुझी चूक दाखविली तर तू का रागावतोस

३.

೧. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸೈನಿಕರು ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಡುತ್ತಾರೆ.
೨. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬಟ್ಟೆಗಳಿಗೆ ಇಸ್ತ್ರಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಗುವುದು.
೩. ಅವನು ನಾಳೆ ಭೆಟ್ಟಿಯಾದರೆ ಅವನಿಗೆ ನನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳು.
೪. ನೀನು ಗಮನ ಕೊಟ್ಟು ಕೇಳದಿದ್ದರೆ ನಿನಗೆ ಈ ಕೆಲಸಬಾರದು.
೫. ತಮ್ಮ ಪ್ರಕೃತಿ ಹೇಗೆ ಇದೆ?

अभ्यास धडा १९

१.

೧. ಚಳಿಯು+ಕಾಲ, ಕೆರೆಯೂ+ಕಟ್ಟೆಯೂ, ಕೆಲಸವೂ+ಬೊಗಸೆಯೂ, ಮನೆಯೂ+ಮಾರೂ.
೨. ಕೈಯ + ಮುಂದು, ಕಾಲಿನ + ಹಿಂದು, ಹಿರಿದು + ಜೇನೂ, ಮೊಗದ + ರಾಗ, ಎರಡು + ಭಾಗ,
೩. ಮೂರು ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳವ (शिव), ಮುಗಿಲುಬಣ್ಣದವ (कृष्णा). ನಂಜು ಉಂಡವ (शिव), ಅರಸಿನ + ಮನೆ, ಹಿರಿದು + ಬಾಗಿಲು.

२.

१. मी हे काम करु शकत नाही.
२. मला शाळेत गेले पाहिजे.
३. त्याने फी दिली आहे.
४. माझ्या साठी प्रार्थना कर.
५. सभेत आवाज करता कामा नये.

३.

೧. ಹುಡುಗರು ಈಸಲಿಕ್ಕೆ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಹೋದರು.
೨. ಬಡಿಗನು ನನಗೆ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಪಲಂಗವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟನು.
೩. ನಾವು ಹೊಳೆಯ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಫಳಾರ ಮಾಡಿದೆವು.
೪. ಬೇಸಗೆಯಲ್ಲಿ ಜನರು ಶೀತ ಹವೆಯ ಸ್ಥಳಗಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.
೫. ಲೋಭದಂಥ ಬೇರೆ ಬಡತನವಿಲ್ಲ. ಸಮಾಧಾನದಂಥ ಬೇರೆ ಸಿರಿವಂತಿಕೆ ಬೇರೊಂದಿಲ್ಲ.

अभ्यास घडा २०

१.

೧. ಮಾಡುವ, ಹೋಗುವ, ಇರುವ, ಬೀಳುವ, ಕೇಳುವ.

೨. ಕೂಗುವವನು–ಳು ಇತ್ಯಾದಿ, ತೇಗುವವ, ಮುತ್ತುವವನು ಸುತ್ತುವವರು, ಕೀಳುವವಳು.

೩. ಬೆಂದು, ಮೇಯ್ದು, ಸುತ್ತು, ಸಾಕಿ, ಮೀರಿ.

೪. ಬರುತ್ತ, ತರುತ್ತ, ತಿನ್ನುತ್ತ, ಕೊಲ್ಲುತ್ತ, ಆಡುತ್ತ.

२.

१. तो शूर आहे. त्याच्याशी युद्ध करणारे कोणी नाहीत.

२. पोलीसांनी चोर पकडून आणला.

३. माकड झाडावर चढून बसले.

४. वडिलांचे सांगणे न ऐकणारांचे नुकसान होते.

५. गरिबांना चोरांचे भय नसते.

३.

೧. ನವಿಲಿನ ಕುಣಿತವನ್ನು ನೋಡು – ನೋಡಿರಿ.

೨. ನೀರಿನ ಸೆಳತಕ್ಕೆ ಗಿಡಗಳು ಕೊಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತವೆ.

೩. ಬೆಕ್ಕು ನಾಯಿಯ ಕಾಟವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುತ್ತದೆ.

೪. ನನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಯ ಉತ್ತರವನ್ನು ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ನೋಡದೆ ಕೊಡಿರಿ.

೫. ನಾನು ನನ್ನ ತಂಗಿಯನ್ನು ಕಳಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಹೋದೆನು.

अभ्यास घडा २१

१.

१. अपूर्ण भूत ಸುಳಿ
   ,, ಬರು
   ,, ಬೀಸು

२. अपूर्ण वर्तमान ಎರೆ

३. पूर्ण वर्तमान ಬರೆ स्त्री. ए. व. तृ. पु.

४. रीतिवर्तमान कोडु प्र. पु. ए. व.

५. ,, अन्नु तृ. पु. अ. व.

६. ,, आगु तृ. पु. अ. व. न. पु.

२.

१. गप बस,
२. मी गेल्यानंतर दरवाजा बंद कर.
३. नीट बैस.
४. एकदम उठून उभा रहा.
५. तसे करू नकोस.

३.

೧. ಅರಸನು ಸತ್ತ ಮೇಲೆ ಅವನ ಮಗನು ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದನು.
೨. ನಾವು ನಮ್ಮ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ.
೩. ತಾಯಿಯು ಹಲ್ಲಿ ತರಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಳೆ.
೪. ಕಳೆದ ರಜೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಪುಣೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆವು.
೫. ಅವಳು ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಓದುತ್ತಿದ್ದಳು.

अभ्यास धडा २२

१.

१ दात न घासता चहा पिऊ नये.
२. बाई स्वयपाक घरात जमीन सारवतात.
३ मुले जमीनीवर बसून जेवण करतात (जेवतात).
४. साहेबाना बसायला पाट दे.
५. मुले सर्व वेळेवर शाळेत जातात.
६. त्याना उशीर झाला तर गुरुजीं त्याना बेंचावर उभे राहण्यास सांगतात.
७. मास्तराना - गुरुजीना यायला उशीर झाला तर मुले क्लासात दंगा करतात.
८. शाळेत काही उत्सव होतात. तेंव्हा तेथे अनेक प्रकारच्या चढाओढी होतात.
९ शर्यतीत जिकणाऱ्यांना बक्षीस मिळतो.
१० हरणाऱ्यानी हताश होऊ नये, पुन्हा प्रयत्न करावा.

२.

೧. ಸೋಮಾರಿ ಹುಡುಗರು ಮುಂಜಾನೆ ಬೇಗ ಏಳುವುದಿಲ್ಲ.
೨. ಮೋರೆ ತೊಳೆದು ಕೊಳ್ಳದೆ ಚಹ ಕುಡಿಯುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ,
೩. ಅಡಿಗೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೆ ಪಾತ್ರೆಗಳು ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ.

೪. ಅಮ್ಮನವರು ತಾವೇ ಹುಣಸೆಹಣ್ಣು ಹಚ್ಚಿ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಉಜ್ಜುತ್ತಾರೆ. (ತಿಕ್ಕುತ್ತಾರೆ)
೫. ತಾಮ್ರ-ಹಿತ್ತಾಳೆಯ ಪಾತ್ರೆಗಳಿಗೆ ಕಲಾಯಿ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.
೬. ಸ್ಟೇನ್‌ಲೆಸ್ ಸ್ಟೀಲ್‌ನ ಪಾತ್ರೆಗಳು ಉಪಯೋಗಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆಯವು.
೭. ರಾಮೂ! ನಿನಗೆ ತಡವಾಗುತ್ತಿದ್ದರೆ ನೀನು ಬೇಗ ಊಟ ಮಾಡು.
೮. ರಾವ ಸಾಹೇಬರಿಗೆ ತಡವಾದರೂ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.
೯. ಅಮ್ಮನವರ ಕೆಲಸ ಎಂದೂ ಮುಗಿಯುವುದಿಲ್ಲ.
೧೦. ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಓದುತ್ತ ಕೂಡಬಾರದು.

अभ्यास धडा २३

१.

१. तुम्हाला बेंगळूर मधील "एम टी आर माहीत आहे?
२. हो ! मी शाळेत होतो तेंव्हा पासुन तेथे रोज जाऊन दोसा इडली खाल्यावरच शाळेत जात असे
३. म्हैसूर राज्यांत पाहण्या सारखी स्थळें कोणती ?
४. पाहण्या सारखी स्थळे वाटेल तेवढी आहेत, हळेबीडु, बेलूरू, श्रवणबेळगोळा, गेरसोप्पा धबधबा, वृंदावन आणि इतर काही.
५. म्हैसूरहून दिल्लीला थेट जाता येईल ?
६. रेलवेने जाता येईल पण वेळ पुष्कळ लागतो.
७. म्हैसूर मध्ये सर्वांना भात लागतो विजापूरला भात नसला तरी लोकाना कांही जड जात नाही.
८. श्रावण सोमवार हा आमच्या बसवण्णा (नंदी) चा दिवस होय.
९. पूर्वी धारवाडला गणेश चतुर्थीला (गणपतीं आल्यावर) फटाके उडवीत.
१० आता दिवाळीला देखील फटाके उडवितात.

२.

೧. ರಾವ ಸಾಹೇಬ (ರಾಯರೇ, ಸಾರ್) ತಮ್ಮೂರು ಯಾವುದು.
೨. ತಮ್ಮ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಕೃಷ್ಣಾ ನದಿಯಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ನದಿಯುಂಟೇ?
೩. ನೀವು ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುತ್ತೀರೊ?
೪. ಹೌದು ನಾನೊಬ್ಬ ವ್ಯಾಪಾರಿ.
೫. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ನೀರಾವರಿ ಹಾಗೂ ಬಯಲುಸೀಮೆ ಈ ಎರಡೂ ಬಗೆಯ ಬೇಸಾಯ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

೬. ಬಹುಶಃ ಎಲ್ಲ ನೇಗಿಲುಗಳು ಕಟ್ಟಿಗೆಯವು ಇರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚಿಗೆ ಟ್ರ್ಯಾಕ್ಟರುಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸ ಹತ್ತಿದ್ದಾರೆ.
೭. ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಒಕ್ಕಲುತನದ ಅನೇಕ ಕೆಲಸಗಳು ಯಾಂತ್ರಿಕ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.
೮. ಸರಕಾರ ಹಾಗೂ ಪರಸ್ಪರ ಸಹಾಯ ಸಂಘಗಳ ವತಿಯಿಂದ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.
೯. ಸಹಕಾರೀ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳ ಮೂಲಕ ಅನೇಕ ಕಷ್ಟಗಳ ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತದೆ.
೧೦. ತಗಾವಿ ಹಾಗೂ ಬರಗಾಲದ ಕೆಲಸಗಳು ಈ ಮೊದಲಾದ ಬಗೆಗಳಿಂದ ಒಕ್ಕಲಿಗರಿಗೆ ಆಪತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೆರವು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ.

अभ्यास घडा २४

१.

१. काय महाराज केंव्हा आलात? येणे झाला.
२. काल संध्याकाळी रे।
३. सर्व कुशल ना ?
४. होय सर्व ठीक.
५. लहान बाळाला मात्र बरे नाही.
६. त्याला काय उपचार करत आहात.
७, डॉक्टरना दाखवून झाले काही काळजी करू नका म्हणाले.
८. आनंद आहे. लवकर बरे वाटावे.
९. काही हरकत नाही. चार पांच दिवस औषध दिले म्हणजे आपोआप बरे होते.
१०. बरे मग ! येऊ

२.

೧. ನನಗೆ ಪರೀಕ್ಷೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಯೋಚನೆ ಇದೆ.
೨. ಪರಿಕ್ಷೆಯ ಫಲವು ಜೂನ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.
೩. ನಾನು ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಸಲುವಾಗಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆನು.
೪. ಗಣಿತ ವಿಷಯವು ನನಗೆ ಬಹಳ ಸೇರುತ್ತದೆ.
೫. ನನಗೆ ಭೂಮಿತಿಯೆಂದರೆ ಬೇಜಾರ.
೬. ನನಗೆ ಈ ದಿನ ನನ್ನ ಹಳೆಯ ಮಿತ್ರ ಕೂಡಿದ್ದನು.

೭. ನೀನು ಇಷ್ಟವಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಕೆಲಸಮಾಡಬಹುದು.
೮. ನಾನು ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ನಿಲ್ಲಲಾರೆನು – ತಡೆಯಲಾರೆನು.
೯. ಇನ್ನೂ ಅರ್ಧ ಗಂಟೆಯ ವರೆಗೆ ಕಾಯಬೇಕು.
೧೦. ಆಗಲಿ, ತಾವು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಿದ ಪ್ರಕಾರ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

अभ्यास धडा २५

१.

१. तो मला मनापासून मानतो.
२. मास्तरांनी विद्यार्थ्याला बाकावर उभा केला.
३. सिंह पाहताच माझे तोंडचे पाणी पळाले.
४. मार खाल्यावर देखील अपराध्याने आपला गुन्हा कबूल केला नाही.
५. मालकाने नोकरास खूप शिव्या दिल्या पण त्याने ते सहन केले.

२.

೧. ರಾವಣನು ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಎತ್ತುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬಹಳ ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟನು ಆದರೆ ಆ ಕೆಲಸ ಅವನ ಕೈಯಿಂದ ಆಗಲಿಲ್ಲ.
೨. ಇನ್ನೂ ಸಂತೆ ನೆರೆದಿಲ್ಲವೇ?
೩. ನಿಮ್ಮ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಗಿರಾಕಿಗಳ ದಟ್ಟಣೆಯಿರುತ್ತದೆ.
೪. ನಿನ್ನೆ ಆ ಬಡವನ ಕಂಬಳಿ ಕಳವಾಯಿತು.
೫. ನಾನು ಈ ವರ್ಷ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಮಾವಿನ ಗಿಡಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚಿದ್ದೇನೆ.

अभ्यास धडा २६

೧. ನನಗೆ ಆರಾಮು ಅನಿಸುವಂತಹ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿರಿ.
೨. ನನಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ದಾರಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುವಿ ಎಂದು ನನಗೆ ಅನಿಸಿತ್ತು ಆದರೆ ನೀನು ನನ್ನ ಆಶಾಭಂಗವನ್ನು ಮಾಡಿದೆ.
೩. ಆ ಹುಡುಗನು ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಗುರುಗಳ ಸಹಾಯವನ್ನು ಕೋರುತ್ತಿದ್ದನು.
೪. ಗುರುಗಳೂ ಸಹ ಅವನಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯಿಂದ ಸಹಾಯವನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು.

೫. ನಿನಗೆ ಧುರೀಣನಾಗಬೇಕೆಂಬ ಅಭಿಲಾಷೆ ಇದೆ ತಾನೇ? ಅಂದ ಮೇಲೆ ಜನರು ಹೀಯಾಳಿಸುವ (ಹೆಸರಿಡುವ) ಹಾಗೆ ವರ್ತಿಸಬೇಡ.
೬. ಆ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಓಡುತ್ತಿರುವುದನು ಕಂಡು ಅವರು ಅಂಜಿ ಕೊಂಡಿರಬಹುದೆಂದು ನಿನಗೆ ಅನಿಸಿತು.
೭. ನಿಜವಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಬರುವುದಕ್ಕೆಂದು ಓಡುತ್ತಿದ್ದರು.
೮. ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದು ನನಗೆ ತೋಚದಾಗಿದೆ.
೯. ನಾನು ಹಿರಿಯರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದೆನು ಮತ್ತು ಅವರು ನನಗೆ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು.
೧೦. ಕಾಲಚಕ್ರದ ಸುತ್ತನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವುದು ಯಾರಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

२.

१. तो बराच वेळ गप्प बसला होता.
२. लोभाने लोक सन्मार्ग सोडून देतात.
३. राजाने लोकांच्या भीतीचे निवारण केले.
४. प्रभु (राजा) ने युध्दात लाभलेला विजय जाहिर करण्यासाठी जयस्तंभ उभा केला.
५. शहरापासून दूर असलेल्या खेडयात चोरांचे भय असते.
६. मला माझ्या घराबद्दल आणि मालमत्ते बद्दल काळजी उत्पन्न झाली.
७. तो आचारी बाटेल तसे बोलतो·
८. ब्राम्हणानी स्नान संध्या, कीर्तन (हरिकथा) अध्ययन हे सोडून देता कामा नये.
९ मी किल्ल्यातून बाहेर येण्याचा बराच प्रयत्न केला.
१० माझ्या बायकोनें माझ्यासाठी रेशमी आणि लोकरीचे कपडें आणलें.

अभ्यास घडा २७

१.

೧. ನಾನು ಮೂರ್ತಿ ಪೂಜಕರ ದೇಶದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳು ಮತ್ತು ಹನ್ನೊಂದು ದಿನಗಳ ವರೆಗೆ ವಾಸಿಸಿದ್ದೆನು.
೨. ನೆರೆಮನೆಯವನು ನನಗೆ ಒಂದು ಹುಂಜವನ್ನೂ ಹದಿನೈದು ಕೋಳಿ ಗಳನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟನು.

೩. ಆ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥರ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ೧೦೦ ಕುದುರೆಗಳೂ, ೨೫ ಒಂಟೆಗಳೂ, ೫೦ ಕತ್ತೆಗಳೂ ಇದ್ದುವು.
೪. ಹೊರನಾಡಿನಿಂದ ಬರುವ ಸರಕಿನ ಮೇಲೆ ಆಮದು ಕರವನ್ನು ಹೊರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.
೫. ನಾನು ಕಳೆದ ಮೂರು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಏನೂ ಸಹ ತಿಂದಿಲ್ಲ.
೬. ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ನಾಲ್ಕು ದಿವಸ ಇರುವೆನು.
೭. ಅವನ ವಯಸ್ಸು ೬೫ ವರ್ಷವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಅವನು ಇನ್ನೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬಲ್ಲನು.
೮. ಕೆಲಸವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಬಗೆಯೆಂದರೆ ಅದನ್ನು ಬೇಗ ಮಾಡಬೇಕು, ಆಯಾಸವನ್ನು ತೋರಗೊಡಬಾರದು ಮತ್ತು ದಂಭ ಊಚ್ಚಬಾರದು.
೯. ಅವನು ಬೇಸಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಾಬಳೇಶ್ವರಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.
೧೦. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿಯ ಪಶುಪಕ್ಷಿಗಳ ಬೇಟೆಯನ್ನು ಆಡುವುದು ಅಪರಾಧ.

२.

१. तुम्ही रोज काय काय करता, ते सांगा.
२. आम्ही रोज सकाळी चहा पितो.
३ खेड्यात असताना गावाबाहेर शौचास जातो.
४ शिवमोग्याची बस येण्याची वेळ झाली आहे तरी ती अजून आली नाही
५ यंदाच्या हंगामात पीक बरेच येईल.
६ गतवर्षी पाऊस पुरेसा पडला नव्हता त्यामुळे दुष्काळ पडला होता.
७ गावकरी सर्व वैराप्पाच्या जवेला गेले आहेत.
८ तुमच्या गावातील मारुतीचा रथ कधी ?
९ मी येईन तेंव्हा तुमच्याकडे येईन.
१० मी यंदा एस, एस एल ला बसलो आहे.

△ △ △

भाग चौथा

ನಾಲ್ಕನೆಯ ಭಾಗ

कोश खंड

ಕೋಶ ಖಂಡ

कोश खंड

कोणत्याही एका भाषेतील प्रवीण्य त्या भाषेतील अधिकात अधिक शब्द विश्वासपूर्वक वापरण्याच्या हातोटीवर अवलंबून असते. या मागे अनेक प्रसंगी दाखविल्या प्रमाणे मराठी व कानडी भिन्नवर्गीय भाषा असल्यातरी भौगोलिक सलगते मुळे आणि हजारोवर्षांच्या ऐतहासिक संबंधामुळे यांत परस्पर प्रभाव उत्कटतेने आढळतो, म्हणून सुरवातीला मराठीतील कानडी किं.वा अंशतः कानडी शब्द, कानडीतील मराठी किंवा अंशतः मराठी शब्द, व दोन्ही भाषेतील समान (कचित भिन्न अर्थी) शब्द प्रथम दिले आहेत. हा मुद्दा विशेष ठसवण्या साठी म्हणून ज्या शब्दावलीमुळे कानडी ही द्राविडी भाषा ठरते ते शब्दही दिले आहेत. शब्द संस्कृत तत्सम किंवा तद्भव नसल्यामुळे ते द्राविडी प्रकारचे ठरतात-म्हणजे ते मराठी वगळून इतर आर्य भाषांतून अढळत नाहीत. हा कोशभाग सैद्धांतिक (academic) स्वरुपाचा आहे व चोखवंदळ भाषाध्यायी वाचकांसाठी आहे.

त्या शिवाय या पुस्तकांतील विविध धड्यांतून अगर उताऱ्यांतून गेलेल्या हजारों शब्दांचे-कानडी शब्दांचे मराठी लिप्यंतरासह अर्थ देण्यात आले आहेत.

नित्योपयोगातील शब्द बहुवंशी द्राविड वर्गीय भाषांतून समान असल्या मुळे त्यां ऐवजीं संस्कृत किंवा मराठी शब्द वापरुन चालणार नाही. यासाठी सर्वप्रथम तसले शब्द दिलेले आहेत.

द्राविड लाक्षणिक शब्दावली

कन्नड भाषेतील या शब्दावलीमुळे कन्नड ही द्राविड वर्गीय भाषा ठरते.

बायि	ಬಾಯಿ	तोंड (वदन नव्हे)	तामिळ वाय्
नालगे	ನಾಲಗೆ	जीभ	
हल्लु	ಹಲ್ಲು	दात	तामिळ पल्ल्
कण्णु	ಕಣ್ಣು	डोळे	
किवि	ಕಿವಿ	कान	
कै	ಕೈ	हात	,, कै
कालु	ಕಾಲು	पाय	
मूगु	ಮೂಗು	नाक	,, मूकु
मूति	ಮೂತಿ	तोंड (वदन)	
तले	ತಲೆ	डोके	,, तलै
नेत्ति	ನೆತ್ತಿ	टाळू	
बसिरु	ಬಸಿರು	गर्भ	
कत्तु	ಕತ್ತು	कंठ, गळा	
कुत्तिगे	ಕುತ್ತಿಗೆ	,,	
अप्प	ಅಪ್ಪ	स्वामि, बाप	,, अप्पा
अम्म	ಅಮ್ಮ	देवी, आई	
तायि	ತಾಯಿ	आई	,, तायि
मग	ಮಗ	(संतान) मुलगा	
मगळु	ಮಗಳು	(,,) मुलगी	
अक्क	ಅಕ್ಕ	थोरली बहीण	,,
तंगि	ತಂಗಿ	धाकटी बहीण	तंगै
आवु	ಆವು	गाय	
ऍम्मे	ಎಮ್ಮೆ	म्हैस	,, ऍरुमै
नायि	ನಾಯಿ	कुत्रा	

कुदुरे	ಕುದುರೆ	घोडा	,,	कुदुरे
बेक्कु	ಬೆಕ್ಕು	मांजर		
पैरु	ಪೈರು	पीक	,,	पय
बेळे	ಬೆಳೆ	,,		
उळु	ಉಳು	नांगरणे		
बित्तु	ಬಿತ್ತು	पेरणे		
मूरु	ಮೂರು	तीन		
नाल्कु	ನಾಲ್ಕು	चार		
ऐदु	ಐದು	पाच		
आरु	ಆರು	सहा		
एळु	ಏಳು	सात		
एंटु	ಎಂಟು	आठ		
ओंबत्तु	ಒಂಬತ್ತು	नऊ		
हत्तु	ಹತ್ತು	दहा		
होगु	ಹೋಗು	जाणे		
बरु	ಬರು	येणे		
नुडि	ನುಡಿ	बोलणे		
कोरळु	ಕೊರಳು	गळा		
कप्पे	ಕಪ್ಪೆ	बेडूक		
कत्ते	ಕತ್ತೆ	गाढव		
ऎत्तु	ಎತ್ತು	बैल		
करुळु	ಕರಳು	आतडे		
बेरळु	ಬೆರಳು	बोट		
उगुरु	ಉಗುರು	नख		
कोंकळु	ಕೊಂಕಳು	काख		
होक्कळु	ಹೊಕ್ಕಳು	बेंबी		
तोगलु	ತೊಗಲು	चामडे		
ओडलु	ಒಡಲು	पोट		

तोडे	ತೊಡೆ	मांडी
अडि	ಅಡಿ	पाऊल
मोळकै	ಮೊಳಕೈ	(हाताचा) कोपरा
मोळकालु	ಮೊಳಕಾಲು	गुडघा
उडदार	ಉಡದಾರ	करदोटा
उडे	ಉಡೆ	ओटी
अेलुवु	ಎಲುಬು	हाड
नेत्तर	ನೆತ್ತರ	रक्त
नर	ನರ	शीर
तिंगळु	ತಿಂಗಳು	महिना
ओक्कु	ಒಕ್ಕು	
हत्ति	ಹತ್ತಿ	कापूस (तामिळ परुति)
मने	ಮನೆ	घर
बागिलु	ಬಾಗಿಲು	दार
बेळे	ಬೆಳೆ	वाढणे
तेने	ತೆನೆ	कणीस
हित्तलु	ಹಿತ್ತಲು	परस, परसूं
सूरु	ಸೂರು	पसरविणे
नेयु	ನೇಯು	(हातमागावर) विणणे
नूलु	ನೂಲು	धागा, कातणे
राटे	ರಾಟೆ	चरखा (मराठीतील रहाटं पाहा)
हासु	ಹಾಸು	अंथरणे
कच्चु	ಕಚ್ಚು	चावणे
कोळग	ಕೊಳಗ	भांडे „ कोळगा „
गेणु	ಗೇಣು	वीत
मारु	ಮಾರು	वार (माप)
मोळ	ಮೊಳ	हात („)
तेप्प	ತೆಪ್ಪ	छोटी नाव

कोप्परिगे	ಕೊಪ್ಪರಿಗೆ	काईल
बिल्लु	ಬಿಲ್ಲು	धनुष्य
कत्ति	ಕತ್ತಿ	तलवार
कोलु	ಕೋಲು	काठी
नानु	ನಾನು	मी तमिळ नानू
नीनु	ನೀನು	तू „ नी
अवनु	ಅವನು	तो „ अवन्
अवळु	ಅವಳು	ती „ अवळ
इवनु	ಇವನು	हा
आत	ಆತ	तो
ईके	ಈಕೆ	ही
ऒन्दु	ಒಂದು	एक
ऎरडु	ಎರಡು	दोन
कोब्बु	ಕೊಬ್ಬು	माज, माजणे, लठ्ठपणा
कुरुड	ಕುರುಡ	आंधळा
किवुड	ಕಿವುಡ	बहिरेपणा
रॆक्के	ರೆಕ್ಕೆ	पंख
गरि	ಗರಿ	पीस
कोडु	ಕೋಡು	शिंग (संस्कृत कोटि?)
आळु	ಆಳು	गडि, (पुरुषाची) उंची

मराठीत रूढ झालेला द्राविड किंवा कन्नड शब्द

ओपणे	ಒಪ್ಪಿಸು	सोपविणे (मोल्सवर्थ पाहा)
गडेगनीर	ಗಡಿಗೆ ನೀರು	केळवण
किरंगळी	ಕಿರಿ (ಅಂಗುಲ) ಬೆರಳು	लहान बोट
बोट	ಬೊಟ್ಟು	हाताचे बोट
गाल	ಗಲ್ಲ	गाल
अप्पा (साहेब) इत्यादि	ಅಪ್ಪ	वडील

अण्णा (,,)	ಅಣ್ಣ	दादा
अक्का (,,)	ಅಕ್ಕ	बहीण
आत्या	ಅತ್ತೆ	वडिलांची बहीण
ताई	ತಾಯಿ	धाकटी बहीण
पाठिंबा (पाठ+इबु)आधार (ಇಂಬು)		प्रोत्साहन
तूप	ತುಪ್ಪ	घृत
चिल्लरे	ಚಿಲ್ಲರೆ	चिल्लर
हुडुकु	ಹುಡುಕು	हुडकणे
गट्टियागि	ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ	घट्ट
मेरेदाडु	ಮೆರೆದಾಡು	मिरविणे
पडवल	ಪಡವಲ	पडवळ
मणिकट्टु	ಮಣಿಕಟ್ಟು	मनगट
होट्टे	ಹೊಟ್ಟೆ	पोट
मुखंड	ಮುಖಂಡ	नेता
दुड्डाचार्य	ದೊಡ್ಡ ಆಚಾರ್ಯ	बढाईखोर
एळ्कोट	ಏಳುಕೋಟೆ	जयजयकार
बडगा	ಬಡಿಗೆ	काठी
पुंड पाळेगार	ಪುಂಡ ಪಾಳೇಗಾರ	गुंड
कोथिंबीर	ಕೊತ್ತಂಬರಿ, ಕೊತ್ತುಮರಿ	कोथिंबीर
बुट्टी	ಬುಟ್ಟಿ	पाटी
तांब्या	ತಂಬಿಗೆ	तांब्या
पेठ	ಪೇಟೆ	बाजार
कोट	ಕೋಟೆ	दुर्ग
कड, कडे	ಕಡೆ, ಕಡೆಗೆ	दिशेने, जवळ
(पैसा) अडका	ಅಡಿಕೆ	पूर्वी सुपारी धन वाचक असे.
१ अडकित्ता	ಅಡಿಕೊತ್ತು	सुपारी कापण्याचे साधन

(२) कानडीतील मराठी शब्द

मराठे सरदार—शहाजी आणि पेशवे यांच्या आधिपत्यामुळे, विशेषत: महसूल व अन्य कारभार क्षेत्रात कानडी भाषेत काही मराठी शब्द रूढ झाले आहेत. यात कांही "हिंदुस्तानी" शब्द समाविष्टही आहेत. त्यांचा मराठीमुळे कानडीत प्रवेश झाल्याने "मराठी" असे म्हटले आहे.

(भुईमुगाच्या)	शेंगा	ಶೇಂಗಾ
	शेकडा	ಶೇಕಡ
	भाकरी	ಬಕ್ಕರಿ
	पावती	ಪಾವತಿ
	शिपाई	ಶಿಪಾಯಿ
	वाजंत्री	ಬಂಜತ್ರಿ
	बातमी	ಬಾತ್ಮಿ
	पुढारी	ಪುಢಾರಿ
	वर्ग (बदली	ವರ್ಗ (ವರ್ಗಾಯಿ ತು)
	पाटी	ಪಾಟಿ [म्है. स्लेट्]
	खड्डू	ಖಡೂ
	मोरी	ಮೋರಿ
	मेजवानी	ಮೇಜವಾನಿ
	छप्पर	ಛಪ್ಪರ
	गचगिरी	ಗಚಗಿರಿ
	हातोटी	ಹತೋಟಿ
		[काबू या अर्थाने]
	हाताळणे	ಹತಾಳಿಸು
	टपाल	ಟಪಾಲು
	वांगीभात	ವಾಂಗೀಭಾತ್
	केशरभात्	ಕೇಸರೀಭಾತ್
	चहा	ಚಹಾ

चिवडा	ಚಿವಡಾ
शिस्त	ಶಿಸ್ತು
खोली	ಖೋಲಿ
खानावळ	ಖಾನಾವಳಿ
चळवळ	ಚಳುವಳಿ
फुकट	ಫುಕ್ಕಟೆ
चाळशी (चष्मा)	ಚಾಳೀಸ

(क्वचित् प्रसंगी)

खरे	ಖರೆ
खोटे (नकली)	ಖೊಟ್ಟಿ
गप	ಗಪ್ಪು
जर (तर)	ಜರ
बरोबर	ಬರಾ(ರೋ)ಬರಿ (फारसी बराबर)
बेरीज	ಬೇರಿಜು फारसी बेरीज
वजा	ವಜಾ (फा. वजा)
बाकी	ಬಾಕೀ (फा. बाकी)
ओझे	ಒಜ್ಜೆ

(३) कन्नड भाषेतील कांही संस्कृत शब्द

कर्नाटकातील सुसंकृत समाजाच्या अभिव्यक्तीत बरेचसे संस्कृत शब्द आढळतात. सामान्यपणें त्यांचेअर्थ संस्कृत भाषेत आहेत तसेच असतांत पणि कांही संस्कृत किंवा तसे वाटणारे शब्द भिन्न अर्थाने वापरले जातात, त्यामुळे कानडी भाषा वैशिष्ट्यपूर्ण बनलेली आहे. त्यांतील काही असे आहेत.

अदृष्ट	ಅದೃಷ್ಟ	नशीब
अन्न	ಅನ್ನ	भात
अनुमान	ಅನುಮಾನ	संकोच

अर्भाट	ಅರ್ಭಾಟ	उत्तम, आक्रोश
अधिक (प्रसंगि)	ಅಧಿಕ (ಪ್ರಸಂಗಿ)	फाजील
अवसर	ಅವಸರ	घाई
असह्य (बोलीत असंय्)	ಅಸಹ್ಯ	घाण
आचार्य	ಆಚಾರ್ಯ	मध्वा पुरोहित, भिक्षुक
आस्ति	ಆಸ್ತಿ	मिळकत, इस्टेट
आलोचने	ಆಲೋಚನೆ	चिंता
इष्ट	ಇಷ್ಟ	मर्जी
उचित	ಉಚಿತ	फुकट
उत्पन्न	ಉತ್ಪನ್ನ	(शेती) प्राप्ती
उपन्यास	ಉಪನ್ಯಾಸ	व्याख्यान
चेष्टे	ಚೇಷ್ಟೆ	थट्टा
कष्ट	ಕಷ್ಟ	कठिण (विशेषण)
कृषि	ಕೃಷಿ	प्रयत्न
चरित्रे	ಚರಿತ್ರೆ	इतिहास विषय
जंगम	ಜಂಗಮ	लिंगायत भिक्षुक
(जि) जुगुप्से	ಜಿಗುಪ್ಸೆ	कंटाळा
तीर	ತೀರ	अगदी
तुस (?)	ತುಸ	थोडे
धर्मार्थ	ಧರ್ಮಾರ್ಥ	फुकट
धारणे	ಧಾರಣೆ	किंमत
नाम	ನಾಮ	गंध
निज	ನಿಜ	खरे, सत्य
पाप! (उद्‌गार वाचक)	ಪಾಪ!	बिचारा
बलवंत	ಬಲವಂತ	आग्रह
वर्तमान	ವರ್ತಮಾನ	बातमी
अभ्यास	ಅಭ್ಯಾಸ	सवय
मर्यादे	ಮರ್ಯಾದೆ	आदर, लाज

यजमान (संबोधन)	ಯಜಮಾನ	अहो पाहुणे (पावन !)
वासने	ವಾಸನೆ	(वाईट) वास
विचारणे	ವಿಚಾರಣೆ	देखरेख, चौकशी
विभूति	ವಿಭೂತಿ	(लिंगयतांचे) भस्म
शरण	ಶರಣ	(लिंगायतांचा) पुरोहित
शरणु	ಶರಣು	(लिंगायतांचा) नमस्कार
श्रीमंत	ಶ್ರೀಮಂತ	एक धार्मिक विधि
संगति	ಸಂಗತಿ	गोष्ट, घटना
सह, सहित	ಸಹ, ಸಹಿತ	सुद्धा
सीमे	ಸೀಮೆ	देश (म्हे. विदेश)
संताप	ಸಂತಾಪ	शोक
साध्य, असाध्य	ಸಾಧ್ಯ - ಅಸಾಧ್ಯ	शक्य, अशक्य
संभावित	ಸಂಭಾವಿತ	सरळ स्वाभावाचा
रायभारि	ರಾಯಭಾರಿ	राजदूत
खंडित (वागि)	ಖಂಡಿತ (ವಾಗಿ)	खात्री (पूर्वक)
विपरीत	ವಿಪರೀತ	अतिशय
पर (वागि)	ಪರ (ವಾಗಿ)	वतीने
विद्यमान (दिंद)	ವಿದ್ಯಮಾನ (ದಿಂದ)	आश्रयाने (सभा इ.)

(४) वर्गीकृत शब्दकोश

(क) आहार पदार्थांची नावे

अंजूर	ಅಂಜೂರ	अंजीर
अक्रोटु	ಅಕ್ರೋಟು	अक्रोड
अननसहण्णु	ಅನನಸಹಣ್ಣು	अनानस
अत्तिहण्णु	ಅತ್ತಿಹಣ್ಣು	उदुंबर
आलुगड्डे	ಆಲೂಗಡ್ಡೆ	बटाटा
ईरुळ्ळि	ಈರುಳ್ಳಿ	कांदा
ओण (द्रीप) द्राक्षे	ಒಣ(ದ್ರೀಪ)ದ್ರಾಕ್ಷಿ	मनुका

कित्तळे	ಕಿತ್ತಳೆ	संत्र, नारिंग
खज्जूर	ಖಜ್ಜೂರ	खजूर
कुंबळकायि	ಕುಂಬಳಕಾಯಿ	भोपळा
कब्बु	ಕಬ್ಬು	ऊस
करबूज	ಕರಬೂಜ	खरबूज
कल्लंगडिहण्णु	ಕಲ್ಲಂಗಡಿಹಣ್ಣು	कलिंगड
कोसूहू	ಕೋಸುಹೂ (ಕಾಲೀ ಫ್ಲಾವರ)	कॉली फ्लावर
गज्जरि	ಗಜ್ಜರಿ	गाजर
गोडंबि	ಗೋಡಂಬಿ	काजू
कोत्तंबरि	ಕೊತ್ತಂಬರಿ	कोथिंबीर
कोसुगड्डे (धारवाड)	ಕೋಸುಗಡ್ಡೆ (ಕ್ಯಾಬೀಜ)	कोबी
हलसु	ಹಲಸು	फणस
हागलकायि	ಹಾಗಲಕಾಯಿ	कारले
हीरेकायि	ಹೀರೆಕಾಯಿ	दोडका, शिराळे
हुणसेहण्णु	ಹುಣಸೆಹಣ್ಣು	चिंच
पेरल (सीबेहण्णु)	ಪೇರಲ(ಸೀಬೆ)ಹಣ್ಣು	पेरु

(ख) धान्य, कडधान्य, किराणामाल

अक्कि	ಅಕ್ಕಿ	तांदूळ
अरशिन	ಅರಶಿನ	हळद
इंगु	ಇಂಗು	हिंग
उद्दु	ಉದ್ದು	उडीद
उप्पु	ಉಪ್ಪು	मीठ
ऍळ्ळु	ಎಳ್ಳು	तीळ
ओम	ಓಮ	ओवा
औडल	ಔಡಲ	एरंड

कडले	ಕಡಲೆ	चणा
कल्लुसक्करे	ಕಲ್ಲುಸಕ್ಕರೆ	खडीसाखर
केसरि	ಕೇಸರಿ	केशर
कोब्बरि	ಕೊಬ್ಬರಿ	खोबरे
गेणसु	ಗೆಣಸು	रताळे
चवळिकायि	ಚವಳಿಕಾಯಿ	गवारी
जवेगोधि	ಜವೆಗೋಧಿ	जव
तेंगिन कायि	ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ	(बोली टेंगिनकायि) नारळ
दाळंब (रि)	ದಾಳಂಬ(ರಿ)	डाळिंब
द्राक्षे	ದ್ರಾಕ್ಷೆ	द्राक्षे
निंबेहण्णु	ನಿಂಬೆಹಣ್ಣು	लिंबू
नुग्गेकायि	ನುಗ್ಗೆಕಾಯಿ	शेवगा
नेरिल (ळे) हण्णु	ನೇರಿಲ(ಳೆ)ಹಣ್ಣು	जांबून
नेल्लिकायि	ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ	आवळा
पडवलकायि	ಪಡವಲಕಾಯಿ	पडवळ
बदने	ಬದನೆ	वांगी
बादामि	ಬಾದಾಮಿ	बदाम
बाळे हण्णु	ಬಾಳೆಹಣ್ಣು	केळ
बेन्डे कायि	ಬೆಂಡೆಕಾಯಿ	भेंडी
माविन कायि	ಮಾವಿನಕಾಯಿ	कैरी
माविन हण्णु	ಮಾವಿನಹಣ್ಣು	आंबा
बोरेहण्णु	ಬೋರೆಹಣ್ಣು	बोर
मुल्लंगि	ಮುಲ್ಲಂಗಿ	मुळा
सीताफल	ಸೀತಾಫಲ	सीताफळ
सेबु, सेबिनहण्णु	ಸೇಬು-ಸೆಬಿನಹಣ್ಣು	सफरचंद
सोप्पु	ಸೊಪ್ಪು	पाला
सोप्पिन पल्य	ಸೊಪ್ಪಿನಪಲ್ಯ	पाले भाजी
सौते	ಸೌತೆ	वाळूक काकडी

गोधि	ಗೋಧಿ	गहू
चुरमुरि	ಚುರಮುರಿ	चुरमुरे
जाजीकायि	ಜಾಜೀಕಾಯಿ	जायफळ
जापत्री	ಜಾಪತ್ರಿ	जायपत्री
जीरिगे	ಜೀರಿಗೆ	जिरे
जोळ	ಜೋಳ	ज्वारी
तोगरे	ತೊಗರೆ	तूरडाळ
दालचीनि (चिन्नी)	ದಾಲಚೀನಿ (ಚಿನ್ನಿ)	दालचिनि
बटाणि	ಬಟಾಣಿ	वाटाणा
बेळ्ळुळ्ळि	ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ	लसूण
बेळे	ಬೇಳೆ	डाळ
बत्त	ಬತ್ತ	भात
गोविन (मुसुकिन) जोळ	ಗೋವಿನ(ಮುಸುಕಿನ)ಜೋಳ	मका
मेन्ते	ಮೆಂತೆ	मेथी
मेणसिनकायि	ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ	मिरची
मेणसु	ಮೆಣಸು	मिरे
यालक्कि	ಯಾಲಕ್ಕಿ	वेलची
लवंग	ಲವಂಗ	लवंग
रागि	ರಾಗಿ	"रागि" नाचणे
शुंठि	ಶುಂಠಿ	सुंठ
हसिशुंठि	ಹಸಿ ಶುಂಠಿ	आले
सक्करे	ಸಕ್ಕರೆ	साखर
सज्जिगे	ಸಜ್ಜಿಗೆ	(१) रवा (२) सांजा
हेसरु	ಹೆಸರು	मूग
सीमेअक्कि, सब्बक्कि	ಸೀಮೆಅಕ್ಕಿ, ಸಬ್ಬಕ್ಕಿ	साबूदाना
सासिवे	ಸಾಸಿವೆ	मोहरी
सेज्जे	ಸಜ್ಜೆ	बाजरी
हुरुळि	ಹುರುಳಿ	कुळीथ

(ग) फराळाचे व जेवणाचे पदार्थ

अन्न	ಅನ್ನ	भात
अरळु	ಅರಳು	लाही
अवलक्कि	ಅವಲಕ್ಕಿ	पोंहे
उंडे (लाड्डू)	ಉಂಡೆ (ಲಾಡೂ)	लाडू
उप्पिन कायि	ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿ	लोणचे
उप्पु	ಉಪ್ಪು	मीठ
ऊट	ಊಟ	जेवण
ऎण्णॆ	ಎಣ್ಣೆ	तेल
ऒग्गरणॆ	ಒಗ್ಗರಣೆ	फोडणी
सौदे	ಸೌದೆ	सरपण, जळण लाकूड फाटा
कडुबु	ಕಡುಬು	"कडबू" पुरणाची करंजी
कहि	ಕಹಿ	कडू
कार	ಕಾರ	तिखट
कॆनॆ	ಕೆನೆ	साय
गोधिहिट्टु	ಗೋಧಿ ಹಿಟ್ಟು	कणीक
चटणी	ಚಟ್ನಿ	चटणी
चहा (टी)	ಚಹಾ (ಟೀ)	चहा
जेनुतुप	ಜೇನುತುಪ್ಪ	मध
तुप्प	ತುಪ್ಪ	तूप
तिंगळु	ತಿಂಗಳು	शिळे
दोसे	ದೊಸೆ	दोसा, आंबोळी
धान्य	ಧಾನ್ಯ	धान्य
पल्य	ಪಲ್ಯ	भाजी
पुरे, पूरि	ಪುರೆ, ಪೂರಿ	पुरी
पायस	ಪಾಯಸ	खीर
बेन्कि	ಬೆಂಕಿ	आग
बॆण्णॆ	ಬೆಣ್ಣೆ	लोणी

बेळे	ಬೇಳೆ	डाळ
मज्जिगे	ಮಜ್ಜಿಗೆ	ताक
मुरब्ब	ಮುರಬ್ಬ	मोरंबा
मांस	ಮಾಂಸ	मांस
मिठायि	ಮಿಠಾಯಿ	मिठाई
तत्ति, मोट्टे (कोळि)	ತತ್ತಿ, ಮೊಟ್ಟೆ (ಕೋಳಿ)	अंडे
मैदाहिट्टु	ಮೈದಾ ಹಿಟ್ಟು	मैदा
मोसरु	ಮೊಸರು	दही
मीन (नु)	ಮೀನ (ನು)	मासा
पळ्य	ಪಳದ್ಯ	कढी
रोट्टि, बक्करि	ರೊಟ್ಟಿ, ಬಕ್ಕರಿ	रोटी, भाकर
पानक	ಪಾನಕ	पन्हे
शाविगे	ಶಾವಿಗೆ	शेवई
सक्करे	ಸಕ್ಕರೆ	साखर
सारु	ಸಾರು	"सार" पातळ आमटी
सराई, हेंड	ಸರಾಯಿ, ಹೆಂಡ	दारु ताडी
सिहि	ಸಿಹಿ	गोड
हप्पळ	ಹಪ್ಪಳ	पापड
हसनाद	ಹಸನಾದ	स्वच्छ, ताजा
हालु	ಹಾಲು	दूध
हुळी	ಹುಳಿ	दाट आमटी
हुग्गि	ಹುಗ್ಗಿ	खिचडी, खीर (गव्हाची)

(घ) प्राणी, पक्षी इत्यादि

अळिलु	ಅಳಿಲು	खार
आकळु, हसु	ಆಕಳು, ಹಸು	गाय
आडु	ಆಡು	शेळी, बकरी
आने	ಆನೆ	हत्तीं

इलि	ಇಲಿ	उंदरि
अेत्तु	ಎತ್ತು	बैल
अेम्मे	ಎಮ್ಮೆ	म्हैस
ओन्टे	ಒಂಟೆ	उंट
करडि	ಕರಡಿ	अस्वल
करु	ಕರು	वासरु
कत्ते	ಕತ್ತೆ	गाढव
कप्पे	ಕಪ್ಪೆ	बेडूक
कागे	ಕಾಗೆ	कावळा
कुदुरे	ಕುದುರೆ	घोडा
कुरि	ಕುರಿ	मेंढी
कोगिले	ಕೋಗಿಲೆ	कोकिळा
कोण	ಕೋಣ	रेडा
कोति (मंग)	ಕೋತಿ (ಮಂಗ)	माकड, वानर
कोळि	ಕೋಳಿ	कोंबडी
गरुड	ಗರುಡ	गरुड
गिडुग	ಗಿಡುಗ	बहिरी ससाणा
गिळि	ಗಿಳಿ	पोपट
गुब्बि	ಗುಬ್ಬಿ	चिमणी
गूगे	ಗೂಗೆ	घुबड
चिरतें, चिर्च,	ಚಿರತೆ, ಚಿರ್ತ	चित्ता
चेळु	ಚೇಳು	विंचू
जिंके (चिगरि)	ಜಿಂಕೆ (ಚಿಗರಿ)	हरीण
टगरु	ಟಗರು	मेंढा
तोळ	ತೋಳ	लांडगा
दनकरुगळु	ದನಕರುಗಳು	गुरेढोरे
नविलु	ನವಿಲು	मोर
नरि	ನರಿ	कोल्हा

नायि	ನಾಯಿ	कुत्रा
पारिवाळ	ಪಾರಿವಾಳ	कबूतर
बातुकोळि	ಬಾತುಕೋಳಿ	बदक
बावलि	ಬಾವಲಿ	वटवाघूळ
बेक्कु	ಬೆಕ್ಕು	मांजर
मंग	ಮಂಗ	माकड
मुंगसि	ಮುಂಗಸಿ	मुंगूस
मेके	ಮೇಕೆ	शेळी
मोल	ಮೊಲ	ससा
मोसळे	ಮೊಸಳೆ	मगर
रणहद्दु	ರಣಹದ್ದು	गिधाड
सारंग	ಸಾರಂಗ	काळवीट
हक्कि	ಹಕ್ಕಿ	पक्षी, कबूतर
हंदि	ಹಂದಿ	डुक्कर
हावु	ಹಾವು	साप
हुलि	ಹುಲಿ	वाघ
हेग्गण	ಹೆಗ್ಗಣ	घूस
हेसरकत्ते	ಹೇಸರಕತ್ತೆ	खेचर

(ङ) कृमिकटिक

इरुवे	ಇರುವೆ	मुंगी
कप्पे	ಕಪ್ಪೆ	बेडूक
गेद्दलु	ಗೆದ್ದಲು	वाळवी
चिट्टे	ಚಿಟ್ಟೆ	पतंग
चिगटि	ಚಿಗಟ	पिसू
चेळु	ಚೇಳು	विंचू
जिगळे	ಜಿಗಳೆ	जळू
जेडे	ಜೇಡ	कोळी

जेनुनोण	ಜೇನುನೊಣ	मधमाशी
तगणे	ತಗಣೆ	ढेकूण
सोळ्ळे	ಸೊಳ್ಳೆ	डास
नोण	ನೊಣ	माशी
मीनु	ಮೀನು	मासा
मिडिते (जिड्ड)	ಮಿಡಿತೆ (ಜಿಡ್ಡೆ)	टोळ
शतपदि (जरि)	ಶತಪದಿ (ಜರಿ)	घोण
हल्लि	ಹಲ್ಲಿ	पाल
हुळ	ಹುಳ	किडा
हुळहुप्पाडे	ಹುಳಹುಪ್ಪಡಿ	किडमुंगी
हेनु	ಹೇನು	ऊ
मिंचिनहुळ	ಮಿಂಚಿನಹುಳ	काजवा

(च) देह, अवयव इत्यादि.

अंगै	ಅಂಗೈ	तळहात
अंगालु	ಅಂಗಾಲು	तळपाय
अस्थिपंजर	ಅಸ್ಥಿಪಂಜರ	सापळा
उगुरु	ಉಗುರು	नख
अेदे	ಎದೆ	छाती
अेलुबु (मूळे)	ಎಲುಬು (ಮೂಳೆ)	हाड
अेवे	ಎವೆ	पापणी
कण्णु	ಕಣ್ಣು	डोळे
कण्णुगुड्डे	ಕಣ್ಣುಗಡ್ಡೆ	बुबूळ
कण्णीरु (कण्णुनीरु)	ಕಣ್ಣೀರು	अश्रू
करुळु	ಕರುಳು	आतडे
कण (मोण) कालु,	ಕಣ (ಮೊಣ) ಕಾಲು	पिंढरी, गुडघा
कंकुळु	ಕಂಕುಳು	काख, बगल
कालु	ಕಾಲು	पाय

किवि	ಕಿವಿ	कान
कुत्तिगॆ	ಕುತ್ತಿಗೆ	मान, गर्दन
कूदलु	ಕೂದಲು	केस
कॆच्चलु	ಕೆಚ್ಚಲು	कास, आंचल
कॆन्ने (कपाळ)	ಕೆನ್ನೆ (ಕಪಾಳ)	गाल
कै	ಕೈ	हात
(कै) मणिकट्टु	(ಕೈ) ಮಣಿಕಟ್ಟು	मनगट
कॊक्कु (चुंच)	ಕೊಕ್ಕು (ಚುಂಚ)	चोच
कॊम्बु	ಕೊಂಬು	शिंग
कॊरळु	ಕೊರಳು	गळा
कोडु	ಕೋಡು	शिंग
गड्ड	ಗಡ್ಡ	दाढी
गद्द	ಗದ್ದ	हुनवट
गंटलु	ಗಂಟಲು	घसा
गॊरसु	ಗೊರಸು	खुर
चर्म	ಚರ್ಮ	कातडे, चामडे
जॊल्लु	ಜೊಲ್ಲು	लाळ
तलॆ	ತಲೆ	डोके
तलॆबुरुडे	ತಲೆ ಬುರುಡೆ	डोक्याची कवटी
तुटि	ತುಟಿ	ओठ
तॊडे	ತೊಡೆ	मांडी
तोळु	ತೋಳು	बाही
दवडेहल्लु	ದವಡೆಹಲ್ಲು	दाढ
नर	ನರ	शीर
नालिगॆ	ನಾಲಿಗೆ	जीभ
पंजा	ಪಂಜಾ	पंजा
पृष्ठ (बोली, कुंडि, ग्राम्य, मुकुळि	ಪೃಷ್ಠ, (ಕುಂಡಿ, ಮುಕುಳಿ)	कुले

पाद (अडि)	ಪಾದ (ಅಡಿ)	पाऊल
पित्तकोश	ಪಿತ್ತಕೋಶ	काळीज
पक्केलुबु	ಪಕ್ಕೆಲುಬು	छातीचे हाड
बाल	ಬಾಲ	शेपूट
बाई	ಬಾಯಿ	तोंड
बॆन्नु	ಬೆನ್ನು	पाठ
बॆरळु (बोट्टु)	ಬೆರಳು (ಬೊಟ್ಟು)	बोट
बॆवरु	ಬೆವರು	घाम
मॆदुळु	ಮೆದುಳು	मेंदू
मनस्सु	ಮನಸ್ಸು	मन
मल (हेलु)	ಮಲ (ಹೇಲು)	मल, गू
मीसे	ಮೀಸೆ	मिशा
मुंगै	ಮುಂಗೈ	कोपर
मुख (मोग)	ಮುಖ (ಮೊಗ)	तोंड, चेहरा
मुंड	ಮುಂಡ	मुंडके
मूगु	ಮೂಗು	नाक
मूत्र	ಮೂತ್ರ (ಉಚ್ಚೆ)	लघवी
मोणकालुगंटु	ಮೊಣಕಾಲುಗಂಟು	ढोपर
मोलॆ	ಮೊಲೆ	स्तन
मै	ಮೈ	देह
रक्त (नेत्तर)	ರಕ್ತ (ನೆತ್ತರ)	रक्त
रॆप्पे	ರೆಪ್ಪೆ	पापणी
सोन्ट	ಸೊಂಟ	कंबर
हणॆ	ಹಣೆ	कपाळ
हल्लु	ಹಲ್ಲು	दात
हिडि	ಹಿಡಿ	मुठ
हिम्मडि (हिंबड)	ಹಿಮ್ಮಡಿ (ಹಿಂಬಡ)	टाच
हुब्बु	ಹುಬ್ಬು	भुवई

हॆडॆ	ಹೆಡೆ	फणा
हॆज्जॆ	ಹೆಜ್ಜೆ	पाऊल
हॆब्बोट्टु	ಹೆಬ್ಬೊಟ್ಟು	अंगण
होक्कुळु	ಹೊಕ್ಕುಳು	बेंबी
होट्टॆ	ಹೊಟ್ಟೆ	पोट

(छ) वनस्पति वर्ग

अलॆ	ಎಲೆ	पान
कट्टिगॆ	ಕಟ್ಟಿಗೆ	लाकूड
कायि	ಕಾಯಿ	कच्चे फळ
कोम्बॆ	ಕೊಂಬೆ	डाहळी
गड्डॆ	ಗಡ್ಡೆ	मूळ, कंद
गंटु	ಗಂಟು	गाठ
गिडगंटि, गिड	ಗಿಡಗಂಟಿ, ಗಿಡ	झाडझुडुप झाड
गोरटॆ	ಗೊರಟೆ	कोय, बी
चिगुरु	ಚಿಗುರು	पालवी
टॊ (पॊ) ळ्ळु	ಟೊ (ಪೊ) ಳ್ಳು	पोकळ, ळी
तिरुळु	ತಿರುಳು	गर, गाभा
तोगटॆ	ತೊಗಟೆ	साल
पत्रावळि	ಪತ್ರಾವಳಿ	पत्रावळ
बळ्ळि	ಬಳ್ಳಿ	वेल
बीज	ಬೀಜ	बी
बेरु	ಬೇರು	मूळ
मर	ಮರ	झाड
मुळ्ळु	ಮುಳ್ಳು	कांटा
मोग्गु	ಮೊಗ್ಗು	कळी
सिप्पॆ	ಸಿಪ್ಪೆ	साल

नारु	ನಾರು	रेषा, वाक
हग्ग	ಹಗ್ಗ	दोर, दोरखंड
हू(वु)	ಹೂ(ವು)	फूल

(ज) नातलग

अक्क	ಅಕ್ಕ	मोठी बहीण
अज्ज	ಅಜ್ಜ	आजा
अज्जि	ಅಜ್ಜಿ	आजी
अतिथि-अभ्यागत	ಅತಿಥಿ, ಅಭ್ಯಾಗತ	पाहुणा
अत्तिगे	ಅತ್ತಿಗೆ	भावजय, वहिनी
अत्ते (सोदर)	ಅತ್ತೆ (ಸೋದರ)	आत्या
अत्ते	ಅತ್ತೆ	सासू
अण्ण	ಅಣ್ಣ	वडीलबंधू
अप्प	ಅಪ್ಪ	बाप
अळिय (सोदर)	ಅಳಿಯ (ಸೋದರ)	भाचा
गंड	ಗಂಡ	नवरा
गंडसु	ಗಂಡಸು	पुरुष
गंडसरु	ಗಂಡಸರು	पुरुष (अनेक वचन)
बीग	ಬೀಗ	व्याही
बीगति (बीगित्ति)	ಬೀಗತಿ (ಬೀಗಿತ್ತಿ)	विहीण
अळिय	ಅಳಿಯ	जावई
तंगि	ತಂಗಿ	धाकटी बहीण
तंदे	ತಂದೆ	वडील, बाप
तम्म	ತಮ್ಮ	धकटा भाऊ
तायि	ತಾಯಿ	आई
नादिनि	ನಾದಿನಿ	नणंद
भाव	ಭಾವ	दीर थोरला
मग	ಮಗ	लेक (मुलगा)

मगळु	ಮಗಳು	लेक (मुलगी)
मदुमग	ಮದುಮಗ	नवरदेव, नवरामुलगा
मदुमगळु	ಮದುಮಗಳು	नवरी, वधू,
मल–	ಮಲ–	सावत्र (प्रत्यय)
मलताई	ಮಲತಾಯಿ	सावत्रआई
माव (सोदर)	ಮಾವ (ಸೋದರ)	मामा
माव	ಮಾವ	सासरा
मुत्तज्ज	ಮುತ್ತಜ್ಜ	पणजा
मुत्तज्जि	ಮುತ್ತಜ್ಜಿ	पणजी
मोम्मग	ಮೊಮ್ಮಗ	नातू
मोम्मगळु	ಮೊಮ್ಮಗಳು	नात
मुदुक	ಮುದುಕ	म्हातारा
मुदुकि	ಮುದುಕಿ	म्हातारी
मैदुन	ಮೈದುನ	दीर (धाकटा)
सोसे	ಸೊಸೆ	सून
हरेयदव	ಹರೆಯದವ	तरुण
हुडुग	ಹುಡುಗ	मुलगा
हुडुगि	ಹುಡುಗಿ	मुलगी
हेन्डति	ಹೆಂಡತಿ	बायको
हेण्णुमक्कळु	ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು	स्त्रिया
नेन्टरु	ನೆಂಟರು	आप्त, काही
बीग	ಬೀಗ	मेव्हणा
पडुक	ಪಡ್ಡಕ	साडू
उडिके	ಉಡಿಕೆ	सोडचिठी
मदुवे	ಮದುವೆ	लग्न
बाणंति	ಬಾಣಂತಿ	बाळंतीण
हुट्टिददिवस	ಹುಟ್ಟಿದ ದಿವಸ	वाढदिवस
गडिगेनीरु	ಗಡಿಗೆನೀರು	केळवण "गडगेनीर"

(झ) आरोग्य आजार

प्रकृति	ಪ್ರಕೃತಿ	तब्येत
नेट्टगे	ನೆಟ್ಟಗೆ	ठीक
अजीर्ण	ಅಜೀರ್ಣ	अजीर्ण
उब्बस	ಉಬ್ಬಸ	श्वास, दमा
कज्जि	ಕಜ್ಜಿ	खरुज
कण्णुबेने	ಕಣ್ಣು ಬೇನೆ	डोळे येणे
कामाले, कामिणि	ಕಾಮಾಲೆ, ಕಾಮಿಣಿ	कावीळ
काइले	ಕಾಯಿಲೆ	आजार
किवुड	ಕಿವುಡ	बहिरा
कुरु	ಕುರು	करट
कुरुड	ಕುರುಡ	आंधळा
कुंट	ಕುಂಟ	लंगडा
कुष्ठ	ಕುಷ್ಠ	महारोग
केम्मु	ಕೆಮ್ಮು	खोकला
दडार	ದಡಾರ	मोतीबिंदू
गाय	ಗಾಯ	जखम
गुळिगे	ಗುಳಿಗೆ	गोळी
आरैके	ಆರೈಕೆ	उपचार
ज्वर	ಜ್ವರ	ताप
जुलाबु (भेदि)	ಜುಲಾಬು (ಭೇದಿ)	जुलाब
तलेतिरुगोण	ತಲೆತಿರುಗೋಣ	चक्कर
तलेशूले	ತಲೆಶೂಲೆ	डोकेदुखणे
दद्रु (तद्दु)	ದದ್ರು (ತದ್ದು)	गजकर्ण
नेगडि	ನೆಗಡಿ	पडसे
नोवु	ನೋವು	दुःख
पक्षवात	ಪಕ್ಷವಾತ	अर्धांग

पोल्टीसु	ಪೋಲ್ಟೀಸು	पोटीसु
पेट्टु	ಪೆಟ್ಟು	मार
बावु	ಬಾವು	सूज
बिक्कू, बिक्कळिके	ಬಿಕ್ಕು, ಬಿಕ್ಕಳಿಕೆ	उचकी
बेवरु	ಬೆವರು	घाम
मुलामु	ಮುಲಾಮು	मलम
मूक	ಮೂಕ	मुका
मैलिबेने	ಮೈಲಿ ಬೇನೆ	देवी
वांति (कक्किकोळ्ळु)	ವಾಂತಿ (ಕಕ್ಕಿಕೊಳ್ಳು)	उलटी ओकणे
सेरें	ಸೆರೆ	उकडणे
हुच्चु	ಹುಚ್ಚು	वेड
हुण्णु	ಹುಣ್ಣು	फोड
पटकीबेनें	ಪಟಕೀ ಬೇನೆ	कॉलरा
होरकडे	ಹೊರಕಡೆ	परसाकडे
मुट्टु	ಮುಟ್ಟು	विटाळ
मैथिळित	ಮೈಯಿಳಿತ	गर्भस्राव-नासावणे
पिच्च	ಪಿಚ್ಚ	चिपडे
उच्चि	ಉಚ್ಚೆ	मूत
हेलु	ಹೇಲು	गू

(ञ) कामकरी – कारागीर

अंगडिकार	ಅಂಗಡಿಕಾರ	दुकानदार
अंबिग	ಅಂಬಿಗ	नावडी
अक्कसाले	ಅಕ್ಕಸಾಲೆ	सोनार
अगस	ಅಗಸ	धोबी
अडिगेयव	ಅಡಿಗೆಯುವ	स्वयंपाकी
उद्योगस्थ	ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥ	हुद्देदार
उप्पार	ಉಪ್ಪಾರ	गवंडी

ओक्कलिग	ಒಕ್ಕಲಿಗ	शेतकरी
कंचुगार	ಕಂಚುಗಾರ	तांबट
कटुक	ಕಟುಕ	कसाई
कम्मार	ಕಮ್ಮಾರ	लोहार
कल्लुकटुक	ಕಲ್ಲುಕಟುಕ	पाथरवट
कुंबार	ಕುಂಬಾರ	कुंभार
कूलिकार	ಕೂಲಿಕಾರ	मजूर
गौळिग	ಗೌಳಿಗ	गवळी
चिनिवार	ಚಿನಿವಾರ	सराफ
जलगार	ಜಲಗಾರ	भंगी
तोटिग	ತೋಟಿಗ	माळी
कॆलसिग (नापित)	ಕೆಲಸಿಗ (ನಾಪಿತ)	न्हावी
नेकार	ನೇಕಾರ	विणकर
बडगि-बडिग	ಬಡಗಿ - ಬಡಿಗ	सुतार
बळॆगार	ಬಳೆಗಾರ	कासार
मॊच्चॆगार	ಮೊಚ್ಚೆಗಾರ	चांभार
मीनुगार	ಮೀನುಗಾರ	कोळी
रेवडिगार	ರೇವಡಿಗಾರ	हलवाई
व्यापारि	ವ್ಯಾಪಾರಿ	व्यापारी
सिंपिग	ಸಿಂಪಿಗ	शिंपी

(ट) कपडेलत्ते

अंगि	ಅಂಗಿ	आंगरखा
उंगुर	ಉಂಗುರ	आंगठी
कंबळि	ಕಂಬಳಿ	कांबळे
काडिगॆ	ಕಾಡಿಗೆ	काजळ
कालुचील	ಕಾಲುಚೀಲ	पायमोजे
कुंकुम	ಕುಂಕುಮ	कुंकू

कौपीन, लंगट	ಕೌಪೀನ, ಲಂಗಟ	लंगोटी
चल्लण (चण्ण)	ಚಲ್ಲಣ (ಚಣ್ಣ)	पायजमा, प्यँट
जेबु (किसे)	ಜೇಬು (ಕೀಸೆ)	जेब
धोतर, पंचे (म्है.)	ಧೋತರ, ಪಂಚೆ (ಮೈ.)	धोतर
नडुपट्टि	ನಡುಪಟ್ಟಿ	पट्टा
बट्टे	ಬಟ್ಟೆ	कपडे
बळे	ಬಳೆ	बांगडी
बैतले	ಬೈತಲೆ	भांग
मुंडासु	ಮುಂಡಾಸು	रुमाल, मुंडासे
मूगुति, नत्तु	ಮೂಗುತಿ, ನತ್ತು	नथ
रवके, कुप्पस	ರವಕೆ (ಕುಪ್ಪುಸ)	चोळी
उड़दार	ಉಡದಾರ	करदोटा
सीरे	ಸೀರೆ	लुगडे
पत्तल	ಪತ್ತಲ	पातळ
कौदे	ಕೌದೆ	गोधडी
हच्चड	ಹಚ್ಚಡ	पांघरुण
करवस्त्र	ಕರವಸ್ತ್ರ	हातरुमाल
जते, काल्मरि, चप्पल	ಜತೆ, ಕಾಲ್ಮರಿ, ಚಪ್ಪಲ್	चप्पल
मच्चे	ಮಚ್ಚೆ	जोडे
सेरगु	ಸೆರಗು	पदर
अंचु	ಅಂಚು	काठ
ओले	ಒಲ್ಲೆ	उपरणे

(ठ) घर, घरातील सामान

अगसे बागिलु	ಅಗಸೆ ಬಾಗಿಲು	प्रवेशद्वार
अडिगेमने	ಅಡಿಗೆ ಮನೆ	स्वयंपाकरघ
अंगळ	ಅಂಗಳ	आंगण
अंतस्तु	ಅಂತಸ್ತು	माळा

ईळिगे	ಈಳಿಗೆ	विळी
उग्राण	ಉಗ್ರಾಣ	कोठी
उय्याले, मंच, जोकाली	ಉಯ್ಯಾಲೆ, ಮಂಚ, ಜೋಕಾಲಿ	झोपाळा
एणि	ಏಣಿ	शिडी
ऊदगोळवि	ಊದುಗೊಳವಿ	फुंकणी
ओनके	ಒನಕೆ	मुसळ
ओरळु	ಒರಳು	उखळ
ओरळुकल्लु	ಒರಳುಕಲ್ಲು	वरवंटा
ओले	ಒಲೆ	चूल
कट्टे	ಕಟ್ಟೆ	'कट्टा' चबूतरा
कत्ति	ಕತ್ತಿ	तलवार, उस्तरा
कन्नडि	ಕನ್ನಡಿ	आरसा
कब्बिण हंचु	ಕಬ್ಬಿಣ ಹಂಚು	तवा
कस	ಕಸ	केर
कसबरिगे	ಕಸಬರಿಗೆ	केरसुणी
कंब	ಕಂಬ	खांब
किटकि	ಕಿಟಕಿ	खिडकी
केन्ड	ಕೆಂಡ	निखारा
कुर्चि	ಕುರ್ಚಿ	खुर्ची
कोणे	ಕೋಣೆ	खोली
गूट	ಗೂಟ	खुंटा
गूडु	ಗೂಡು	घरटे
गोडे	ಗೋಡೆ	भिंत
चप्पर	ಚಪ್ಪರ	छप्पर
चमचे, चम्मच	ಚಮಚೆ, ಚಮ್ಮಚ	चमचा
चावडि	ಚಾವಡಿ	बैठक, चव्हाटा
जगलि	ಜಗಲಿ	व्हरांडा

जरडि	ಜರಡಿ	चाळण
तंबिगॆ	ತಂಬಿಗೆ	तांब्या
तॊट्टिलु	ತೊಟ್ಟಿಲು	पाळणा
दीप	ದೀಪ	दिवा
दीविटिगॆ	ದೀವಟಿಗೆ	मशाल
नॆल	ನೆಲ	जमीन
पॆट्टिगॆ	ಪೆಟ್ಟಿಗೆ	पेटी
बट्टलु	ಬಟ್ಟಲು	वाटी
तट्टॆ, ताटु	ತಟ್ಟೆ, ತಾಟು	ताट
बच्चलमनॆ	ಬಚ್ಚಲಮನೆ	बाथरूम
बागलु, बागिल	ಬಾಗಲು, ಬಾಗಿಲ	दरवाजा
बाचणिक	ಬಾಚಣಿಕೆ	फणी
बिंदिगॆ, कॊड	ಬಿಂದಿಗೆ, ಕೊಡ	कळशी, घागर
बीग	ಬೀಗ	कुलूप
बीगदकै	ಬೀಗದ ಕೈ	चावी, किल्ली
बीसुवकल्लु	ಬೀಸುವಕಲ್ಲು	जाते
बुट्टि	ಬುಟ್ಟಿ	पाटी
बूदि	ಬೂದಿ	राख
बॆन्कि	ಬೆಂಕಿ	आग
मणॆ	ಮಣೆ	पाट
मंच	ಮಂಚ	झोपाळा
माळिगॆ	ಮಾಳಿಗೆ	छत
मूलॆ	ಮೂಲೆ	कोपरा
मेजु	ಮೇಜು	टेबल
मॊर	ಮೊರ	सूप
मॊळॆ	ಮೊಳೆ	खिळा
सौटु	ಸೌಟು	पळी
हलिगॆ	ಹಲಿಗೆ	फळी

हासिगॆ	ಹಾಸಿಗೆ	अंथरुण
हारॆ	ಹಾರೆ	पहार
हित्तलु	ಹಿತ್ತಲು	परसू
हं (हॆन्) चु	ಹಂ (ಹೆಂ) ಚು	खापर
हॊस्तिलु	ಹೊಸ್ತಿಲು	उंबरठा

(ड) **जमीन, पाणी इत्यादि**

अलॆ, तॆरॆ	ಅಲೆ, ತೆರೆ	लाट, तरंग
आणॆकल्लु	ಆಣೆಕಟ್ಟು	गारा
ऊरु	ಊರು	गाव
एरु	ಏರು	चढण
ऒरतॆ (सॆलॆ)	ಒರತೆ (ಸೆಲೆ)	झरा
कल्लु	ಕಲ್ಲು	दगड
काडु	ಕಾಡು	जंगल
कॆरॆ	ಕೆರೆ	तळे
कॆसरु	ಕೆಸರು	चिखल
गुड्ड (बॆट्ट)	ಗುಡ್ಡ (ಬೆಟ್ಟ)	डोंगर
तडसलु	ತಡಸಲು	धबधबा
दड, दंडॆ	ದಡ, ದಂಡೆ	(नदी) काठ
नदि, हॊळॆ	ನದಿ, ಹೊಳೆ	नदी
नीरु	ನೀರು	पाणी
नॊरॆ	ನೊರೆ	फोस
नॆरॆ (महापूर)	ನೆರೆ (ಮಹಾಪೂರ)	पूर
बयलु	ಬಯಲು	मैदान
बावि	ಬಾವಿ	विहिर
मण्णु	ಮಣ್ಣು	माती
मळलु	ಮಳಲು	रेती, बाळू

मोड	ಮೋಡ	ढग
मिंचु	ಮಿಂಚು	वीज
हनि	ಹನಿ	थेंब
हळ्ळ	ಹಳ್ಳ	ओढा
हळ्ळि	ಹಳ್ಳಿ	खेडे
हरळु	ಹರಳು	खडा
हॊल	ಹೊಲ	शेत
हॊळॆ	ಹೊಳೆ	नदी

(ढ) रंग

जांबळि, कर्गॆंपु	ಜಾಂಬಳಿ, ಕರ್ಗೆಂಪು	जांबळा
काप्पु	ಕಪ್ಪು	काळा
कंदु (दी)	ಕಂದು (ದೀ)	तपकिरी
कावि	ಕಾವಿ	काषाय, गेरु
केम्पु	ಕೆಂಪು	लाल, गोरा
कित्तळॆ	ಕಿತ್ತಳೆ	नारंगी
गुलाबि	ಗುಲಾಬಿ	गुलाबी
नीलि	ನೀಲಿ	निळा
बण्ण	ಬಣ್ಣ	रंग
बिळिदु	ಬಿಳಿದು	पांढरा
हसि (सु) रु	ಹಸಿ (ಸು) ರು	हिरवा
हळदि	ಹಳದಿ	पिवळा

(ण) धातु इत्यादि

इद्दलु (कल्लिद्दलु)	ಇದ್ದಲು (ಕಲ್ಲಿದ್ದಲು)	कोळसा, दगडी कोळसा
उक्कु	ಉಕ್ಕು	पोलाद
कब्बिण	ಕಬ್ಬಿಣ	लोखंड
गंधक	ಗಂಧಕ	गंधक

तवर	ತವರ	जस्त
तांब्र	ತಾಂಬ್ರ	तांबे
पादरस	ಪಾದರಸ	पारा
बंगार	ಬಂಗಾರ	सोने
बेळ्ळि	ಬೆಳ್ಳಿ	चांदी
मुत्तु	ಮುತ್ತು	मोती
वज्र	ವಜ್ರ	हिरा
सीस	ಸೀಸ	शिसे
सूजिगल्लु	ಸೂಜಿಗಲ್ಲು	लोहचुंबक

△ △ △

परिशिष्ट अ

कन्नड साहित्यिक परिचय

बसवराज कट्टीमनि—जन्म १९१९. गोकाक, लघुकथा, नाटके अशा विविध दालनांत २० पेक्षां अधिक पुस्तके प्रसिद्ध केली आहेत.

पत्ता : माळमराड पो. अंकलगि जि. बेळगाव.

बेंद्रे, दत्तात्रय रामचंद्र—एम्. ए. जन्म ३१–१–१८९६. अध्यक्ष, कन्नड साहित्य सम्मेलन, १९४३. साहित्य अकॅडमीचे पारितोषिक (१८५९), महाकवि आणि चिंतनशील साहित्यकार.

पत्ता : साधनकेरे, धारवाड.

बुर्ला बिंदु माधव—जन्म १५–८–१८९९. मिंचिन बळ्ळि या पुस्तकमालेने कन्नडिगांना साहित्यांत गोडी निर्माण केली.

पत्ता : जवळीपेठ, धारवाड.

चित्ताल, गंगाधर विठोबा—जन्म १२–११–१९२३. कवी.

पत्ता : अकाउंटंट, जनरल महाराष्ट्र, मुंबई.

दिवाकर, रंगनाथ रामचंद्र—ए. ए. एल्. एल्. बी. जन्म ३–९–१८९४. अध्यक्ष, कन्नड साहित्य सम्मेलन (१९३५), दै. संयुक्त कर्नाटक व कर्मवीर साप्ताहिकाचे संपादक, गांधीवादी साहित्यिक.

पत्ता : संयुक्त कर्नाटक, हुबळी.

दिवेकर, गुरुनाथ व्यंकटेश—(१४–११–१९१३) एम्. ए. कानडी, मराठी, उर्दू, फारशी लेखक व ग्रंथकार.

२७ ई २१० माटुंगा, मुंबई १९.

देसाई दिनकर—एम्. ए. भारत सेवक आणि कवि.

दीक्षित, चिदंबर कृष्णराव—जन्म १४–७–१९२२. कवि आणि लघुकथा लेखक. प्राध्यापक, रूपारेल कॉलेज, माटुंगा, मुंबई.

गुंडप्पा, डी. व्ही––जन्म १८९९. साहित्य सम्मेलनाध्यक्ष (१९३२). कविता, निबंध, समीक्षा बालवाङ्मय इ. दालनांत २५ पेक्षा अधिक ग्रंथांचे प्रकाशन झाले आहे.

पत्ता : बसवन गुडि, बेंगळूर.

गोकाक, वि. कृ. (विनायक).––जन्म १९-८-१९०९. एम्. ए. कन्नडकवि-परिषद अध्यक्ष, १९३४. शिक्षणतज्ञ कादंबरीकार आणि कवि.

उपकुलपति बेंगळूर विश्वविद्यालय, बेंगळूर.

हळकट्टी, पी. जी.––जन्म २–७–१८९०. एल्. एल्. बी. डी. लिट्. थोर चिंतक, धार्मिक ऐतिहासिक साहित्यकार. साहित्य सम्मेलनाध्यक्ष.

पत्ता : विजापूर.

हनुमंतराव, जी.––एम्. ए. जन्म २४–४–१८९८. विज्ञान-तत्त्वज्ञान पर साहित्य.

पत्ता : कातराज अरसुरोड, म्हैसूर.

हिरेमठ, आर. सी.––एम्. ए. पी. एच्. डी. जन्म १५–१–१९२२. धारवाड भाषाशास्त्री, कवि, नाटककार आणि टीकाकार.

पत्ता : कर्नाटक युनिव्हर्सिटी, धारवाड.

हुइलगोळ नारायणराव––बी. ए. एल्. एल्. बी. जन्म १८९४. धार्मिक आणि सामाजिक साहित्यकार.

पत्ता : गदग, जि. धारवाड.

जोशी, शंकर बाळ दीक्षित––जन्म ४–१–१८९६. कानडीत, भाषा, व्युत्पत्ति, इतिहास आदि विषयावर विपुल ग्रंथ प्रकाशन.

पत्ता : साधनकेरे, धारवाड.

कल्लूर, कृष्णकुमार––एम्. ए. २२–१२–१९०८. लघुकथा साहित्य.

पत्ता : पॅट्रिक पॉलिटेक्निक, मुंबई २५.

कणवि, चन्नवीरप्पा, सक्रेप्पा––एम्. ए. जन्म २८–६–१९२९. कवि,

पत्ता : संचालक, प्रकाशन विभाग, कर्नाटक युनिव्हर्सिटी, धारवाड.

कारंत, कोटि शिवराम––जन्म १०–१–१९०२. नाटककार, पत्रकार आणि ज्ञानकोश संपादक.

पत्ता : पुत्तूर दक्षिण कन्नड जिल्हा, म्हैसूर राज्य.

कृष्णराव, अ. न.––जन्म ९–५–१९०२, (मृत्यु–१९७१). प्रसिद्ध कन्नड कादंबरी-कार, नाटककार आणि टीकाकार. साहित्य सम्मेलनाध्यक्ष.

कृष्णशर्मा, बेटिगेरि (आनंदकंद)––जन्म १६–४–१९००. पत्रकार आणि कवि. संपादक, जयंती धारवाड.

मुगळी, डॉ. रं. श्री.–रसिकरंग, एम्. ए. डी. लिट्. जन्म १५–७–१९०६. लघुकथा, टीका साहित्येतिहास या क्षेत्रात विपुल ग्रंथ प्रकाशन. विलिंगडन कॉलिज, सांगली.

पाटील, एच्. एस्.––जन्म १–६–१९१४. एम्. ए. बी. कॉम. लघुकथा आणि निबंध वाङमय.

पत्ता : कामन कट्टि, धारवाड.

पुराणिक कृष्णमूर्ति––२९–७–१९१३ कवी, लघुकथाकार.

साहित्य सेवामंदिर, गोकाक, जि. बेळगाव.

पुट्टप्पा, के. वेंकटप्पा गौडा––पद्मभूषण एम. ए. डी. लिट्. कुवेंपु. जन्म २९–१२–१९०४. प्रसिद्ध कवि आणि साहित्य सम्मेलनाध्यक्ष (१९५७). काव्य, नाटक, टीका, निबंध, तत्त्वज्ञान यांतील विपुल यांच्या "रामायण दर्शन" या ग्रंथास साहित्य अकॅडेमीचे पारि-तोषिक मिळाले (१९५५).

पत्ता : उदयरवि मोहोल्ला, म्हैसूर.

रंगाचार्य, आद्य श्रीरंग––एम्. ए. जन्म २६–९–१९०४. प्रसिद्ध नाटककार.

पत्ता : ३८१ विमलविहार ६ मेन रोड मल्लेश्वरम्, बेंगलूर.

नेगळूर रं. रा. नेरंग––जन्म ३०–१–१९१४, मृ. १९६७. निबंध आणि काव्य.

ललिता रामण्णा––(१९२०), लेखिका, रेडियो, भाषणे.

२७ ई। २१० माटुंगा, मुंबई १९.

लिंगण्णा शिंपि—जन्म ११–२–१९०५. कवि आणि लघुकथाकार.

पत्ता : चढचण, जि. विजापूर.

सीता रामय्या एम्. व्ही.—एम्. ए. २४–३–१९१२. कवि, नाटककार, निबंध लेखक.

गविपुर ३ रोड, बेंगलूर ४.

श्रीकंठय्या, ती. नं. एम्. ए.—२६–११–१९०६. कवि आणि टीकाकार.

म्हैसूर विश्वविद्यालय.

वेंकटेश अयंगार, मास्ति—श्रीनिवास ६–६–१८९१, लघुकथा, काव्य, निबंध यांत विपुल वाङमय.

४४ गविपुर एक्स्टेन्शन, बसवनगुडी, बेंगलूर.

△ △ △

परिशिष्ट ब

कानडी–मराठी–शब्द कोश

अ–ಅ

अक्कि	ಅಕ್ಕಿ	तांदूळ
अगत्यवागि	ಅಗತ್ಯವಾಗಿ	अवश्य
अगलिसु	ಅಗಲಿಸು	वियोग घडविणे, पारखे करणे
अगि	ಅಗಿ	खोदणे, चघळणे
अग्रहार	ಅಗ್ರಹಾರ	वाडा, चाळ
अडके	ಅಡಕೆ	सुपारी
अदक्कागि	ಅದಕ್ಕಾಗಿ	त्यासाठी, म्हणून
अदरिंद	ಅದರಿಂದ	त्याने, त्यापासून
अदु	ಅದು	ते (नपु.)
अदुवे	ಅದುವೆ	ते (नपु.)
अनिसु	ಅನಿಸು	वाटणे
अनुष्ठान	ಅನುಷ್ಠಾನ	आचरण, वागणूक
अप्पणे	ಅಪ್ಪಣೆ	अनुमती, परवानगी
–कॊडु	–ಕೊಡು	रजा देणे-घेणे
–कॊडिसु	–ಕೊಡಿಸು	(आदरार्थी) बोलणे, सांगणे
अप्पु	ಅಪ್ಪು	आलिंगन देणे
अमोघ	ಅಮೋಘ	भव्य, मोठे
अरसु	ಅರಸು	राजा
अरि	ಅರಿ	समजणे
अरित	ಅರಿತ	जाणता
अरियद	ಅರಿಯದ	अज्ञानी, अजाण
अरिशिण	ಅರಿಶಿಣ	हळद
अलेदाडु	ಅಲೆದಾಡು	हेलकावे खाणे, हलणे

अल्ल	ಅಲ್ಲ	१. आले २. नव्हे ३. उद्गारवाचक "मी म्हणतो" (वाक्प्रचार)
अल्लदे	ಅಲ್ಲದೆ	शिवाय
अल्लिगे	ಅಲ್ಲಿಗೆ	तेथे
अवनु	ಅವನು	तो
अवसर	ಅವಸರ	घाई
अवळु	ಅವಳು	ती
अवु	ಅವು	ती (नपु. अनेकवचन)
अश्वत्थकट्टे	ಅಶ್ವತ್ಥಕಟ್ಟೆ	पिंपळाचे पार
अश्वयुज (आश्वीज)	ಅಶ್ವಯುಜ (ಅಶ್ವೀಜ)	आश्विन
असह्य	ಅಸಹ್ಯ	घाण, किळसवाणे
अळते	ಅಳತೆ	माप
अळिदु	ಅಳಿದು	नाहीसे होऊन
अळिलु	ಅಳಿಲು	खार
अळु	ಅಳು	(भू. कृ. अत्त, ल्यबंत अत्तु) रडणे
अंकित माडु	ಅಂಕಿತಮಾಡು	वश करणे
अंगभंगि	ಅಂಗಭಂಗಿ	मुद्रा, हातवारे
अंगळ	ಅಂಗಳ	आंगण
अंगुल	ಅಂಗುಲ	इंच
अंच	ಅಂಚ	काठ, टोक
अंचु	ಅಂಚು	किनार, काठ
अंतु	ಅಂತು	१. त्याप्रमाणे २. एकंदरीत
अंते	ಅಂತೆ	१. म्हणे ! २. असे
अंथ (अंतह)	ಅಂಥ (ಅಂತಹ)	तसले
अंदु	ಅಂದು	त्यादिवशी, त्याप्रसंगी

आ–ಆ

आगलि	ಆಗಲಿ	१. बरे २. होऊ द्या
आगु	ಆಗು	होणे भू. कृ. 'आद', ल्य. 'आगि'
आगुहोगु	ಆಗುಹೋಗು	घडामोडी, घटना
आचेगे	ಆಚೆಗೆ	पलीकडे

आट	ಆಟ	खेळ, (नाटकाचा) प्रयोग 'आट नडेयुवुदिल्ल' (वा.) काही चालत नाही
आडु	ಆಡು	(ना.) बकरी (क्रि.) खेळणे भू. कृ. 'आडि' क. भ. धा. वि : आड्दि
आतनु, (आत)	ಆತನು (ಆತ)	तो
आतुरपडु	ಆತುರ ಪಡು	आतुर होणे
आदरू	ಆದರೂ	तरी, देखील
आदरे	ಆದರೆ	पण, परंतु
आनु	ಆನು	टेकणे, भू. कृ. आतु. क. भू. आतु
आभारमन्नणे	ಆಭಾರಮನ್ನಣೆ	आभार मानणे
आरभ्य	ಆರಭ್ಯ	पासून, जमेस धरून
आरिसु	ಆರಿಸು	१. विझविणे २. निवडणे
आरू	ಆರು	१. सहा (६) २. (क्रि.) विझणे निवणे, गार होणे
आलिसु	ಆಲಿಸು	ऐकणे, एकून घेणे
आलूगड्डे	ಆಲೂಗಡ್ಡೆ	बटाटे
आवु	ಆವು	गाय
आस्पत्रे	ಆಸ್ಪತ್ರೆ	इस्पितळ, दवाखाना, रुग्णालय

इ– ಇ

इक्कट्टु	ಇಕ್ಕಟ್ಟು	कोंदट, दाट वस्तीची जागा
इडि	ಇಡಿ	सर्व, पूर्ण, सबंध,–गायि: भरलीबांगी
इडु	ಇಡು	ठेवणे भू. कृ. इट्टु, क. भु.धा.वि. इट्ट
इडुगु	ಇಡುಗು	व्यापणे, पसरणे
इंतह	ಇಂತಹ	असले
इदु	ಇದು	हे (नपु.)
इदे	ಇದೆ	१. हेच २. आहे
इब्बरु	ಇಬ್ಬರು	दोघेजण
इब्बन्नि	ಇಬ್ಬನ್ನಿ	दव

इनिय	ಇನಿಯ	प्रेमाचे, गोड
इरबेकागु	ಇರಬೇಕಾಗು	असावे लागणे
इरु	ಇರು	असणे, क. भू. वि. इद्द : भू. कृ. इद्दु
इरुवाग	ಇರುವಾಗ	असताना
इरुळु	ಇರುಳು	रात्र, रात्री
इलि	ಇಲಿ	उंदीर
इल्लि	ಇಲ್ಲಿ	येथे
इष्ट	ಇಷ್ಟ	मर्जी, पसंती
इष्टरल्लि	ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ	तितक्यांत
इष्टु	ಇಷ್ಟು	येवढे
इष्टे	ಇಷ್ಟೇ	येवढेच, असेच
इस्पेटु	ಇಸ್ಪೇಟು	पत्तेजोड
इळि	ಇಳಿ	(क्रि.) उतरणे. क. भू. इळिद भू. कृ. : इळिदु
इंदु	ಇಂದು	आज

ई–ಈ

ई	ಈ	हे (दर्शक सर्वनाम नपु.)
ईग	ಈಗ	आता
ईयु	ಈಯು	देणे, विणे (म्हैस वगैरे)
ई रूळ्ळि	ಈರುಳ್ಳಿ	कांदा
ईसु	ಈಸು	पोहणे, क. भू. ईसिद, भू. कृ. ईसि

उ–ಉ

उगिबंडि	ಉಗಿಬಂಡಿ	आगगाडी
उज्जु	ಉಜ್ಜು	(दात) घासणे, (उज्जिद, उज्जि)
उडु	ಉಡು	नेसणे, परिधान करणे (उट्ट, उट्टु)
उण्णु	ಉಣ್ಣು	जेवणे, खाणे, (उंड, उंडु)
उद्द	ಉದ್ದ	लांब
उपयोगवुळ्ळ	ಉಪಯೋಗವುಳ್ಳ	उपयोगी

उप्परिगॆ	ಉಪ್ಪರಿಗೆ	दुमजली बंगला, माळा, गच्ची
उप्पिनकायि	ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿ	लोणचे
उप्पु	ಉಪ್ಪು	मीठ
उरिसु	ಉರಿಸು	जाळणे, पेटविणे
उसिराडु	ಉಸಿರಾಡು	श्वास घेणे, श्वासोच्छ्वास
उळि	ಉಳಿ	१. शिल्लक राहणे २. जगणे ३. वाचणे, सुरक्षित असणे

ऊ–ಊ

ऊट	ಊಟ	जेवण, भोजन
ऊरु	ಊರು	गाव
ऊळिग	ಊಳಿಗ	नोकर

(ऋ, ॠ, ऌ, ॡ, संस्कृत तत्सम शब्दांचे अर्थ मराठीत आहेत तसेच कानडीत आहेत)

ऎ–ಎ

ऎड	ಎಡ	डावा
ऎडॆ	ಎಡೆ	नैवेद्य
ऎडॆतडॆ	ಎಡೆತಡೆ	अनुमान, भय
ऎत्तकडॆ	ಎತ್ತಕಡೆ	कोठे
ऎत्तर	ಎತ್ತರ	उंच
ऎत्ति	ಎತ್ತಿ	उचलून
ऎत्तु	ಎತ್ತು	१. बैल २. (क्रि.) उचलणे (ऎत्तिद ऎत्ति)
ऎदुरु	ಎದುರು	पुढे
ऎदॆ	ಎದೆ	छाती
ऎन्नुत्त	ಎನ್ನುತ್ತ	म्हणत
ऎम्मॆ	ಎಮ್ಮೆ	म्हैस
ऎरवु	ಎರವು	तोटा,
ऎरॆ	ಎರೆ	न्हाऊ घालणे, (ऎरॆद, ऎरॆदु)
ऎलॆ	ಎಲೆ	१. पान २. अरे!
ऎल्ल	ಎಲ್ಲ	सर्व

ऍल्लरु	ಎಲ್ಲರು	सारेजण
ऍल्लि	ಎಲ್ಲಿ	कोठे
ऍल्लिद	ಎಲ್ಲಿಂದ	कोठून
ऍवॆ	ಎವೆ	स्तंभित-स्तिमित होऊन
ऍसरु	ಎಸರು	१. अधण २. पातळ उसळ
ऍष्टु	ಎಷ್ಟು	किती

ए–ಏ

एकॆ (याकॆ)	ಏಕೆ (ಯಾಕೆ)	का ?
एनु	ಏನು	काय ?
एरु	ಏರು	चढणे (एरिद, एरि)
एर्पडिसु	ಏರ್ಪಡಿಸು	(सभा वगैरे) भरविणे, सजविणे
एळु	ಏಳು	१. सात (७) २. (क्रि.) उठणे (एद्द, एद्दु)
एळगॆ	ಏಳ್ಗೆ	उत्कर्ष

ऐ–ಐ

ऐदु	ಐದು	पाच (५)

ऑ–ಒ

ऑक्कलिग	ಒಕ್ಕಲಿಗ	शेतकरी
ऑक्कलु	ಒಕ್ಕಲು	रयत
ऑक्कु	ಒಕ್ಕು	कणीस तुडवून दाणे काढणे
ऑग्गट्टु	ಒಗ್ಗಟ್ಟು	एकी, एकोपा
ऑडति	ಒಡತಿ	मालकीण
ऑडनॆ	ಒಡನೆ	एकदम
ऑडलु	ಒಡಲು	पोट
ऑडवॆ	ಒಡವೆ	१. वस्तु २. दागीना
ऑण	ಒಣ	सुका, कोरडा
ऑत्ताय	ಒತ್ತಾಯ	दडपण, बळजबरी
ऑत्तु	ಒತ್ತು	दाबणे (ಒತ್ತಿದ, ಒತ್ತಿ)

ऒदगिसु	ಒದಗಿಸು	पुरवणे, पुरवठा करणे
ऒद्दाडु	ಒದ್ದಾಡು	तडफडणे
ऒप्पु	ಒಪ್ಪು	१. शोभणे २. कबूल करणे (ऒप्पिद, ऒप्पि)
ऒब्ब	ಒಬ್ಬ	एकटा, एकजण
ऒम्मॆ	ಒಮ್ಮೆ	एकदा
ऒरसु	ಒರಸು	पुसणे (ऒरसिद-ऒरसि)
ऒरगु	ಒರಗು	टेकणे
ऒरॆयु	ಒರೆಯು	(ऒरॆत, ऒरॆतु)
ऒलुमॆ	ಒಲುಮೆ	प्रेम
ऒळगिन	ಒಳಗಿನ	आंतील
ऒळगॆ	ಒಳಗೆ	आत
ऒळदनि	ಒಳದನಿ	आतील आवाज
ऒळसंचु	ಒಳಸಂಚು	कट, कारस्थान
ऒळॆ	ಒಳೆ	आत
ऒळ्ळॆ	ಒಳ್ಳೆ	चांगला, उत्तम
ऒन्दिगॆ	ಒಂದಿಗೆ	बरोबर, जोडीने
ऒन्दु	ಒಂದು	एक (१)
ऒन्दॊन्दु	ಒಂದೊಂದು	१. प्रत्येक २. काही

ओ – ಓ

ओडियाडु	ಓಡಿಯಾಡು	फिरणे
ओडु	ಓಡು	पळणे (ओडिद, ओडि)
ओदु	ಓದು	वाचन, वाचणे (ओदिद ओदि)
ओलग	ಓಲಗ	वाजंत्री

औ – ಔ

औतण	ಔತಣ	आमंत्रण

क – ಕ

कक्कुस	ಕಕ್ಕುಸ	संडास, शौचकूप

कंगळु (कण्णुगळु)	ಕಂಗಳು (ಕಣ್ಣುಗಳು)	डोळे
कग्गवि	ಕಗ್ಗವಿ	अंधार कोठी, गुहा
कट्टु	ಕಟ್ಟು	१. बांधणे (कट्टिद, कट्टि) २. निबंध
कट्टुव	ಕಟ್ಟುವ	बांधण्याचा
कंडु हिडि	ಕಂಡು ಹಿಡಿ	शोध लावणे
कडलु	ಕಡಲು	समुद्र
कडले	ಕಡಲೆ	हरभरा
कडि	ಕಡಿ	चावणे (कडिद, कडिदु)
कड्डि	ಕಡ್ಡಿ	काडी
कणज	ಕಣಜ	पेव (धान्याचा)
कंते	ಕಂತೆ	१. बरळणे २. रडगाणे
कते	ಕತೆ	कथा, गोष्ट
कत्तरि	ಕತ್ತರಿ	कातरी
कत्तरिसु	ಕತ್ತರಿಸು	कापणे
त्तले	ಕತ್ತಲೆ	काळोख
त्ति	ಕತ್ತಿ	तलवार, खड्ग
कत्तु	ಕತ್ತು	गळा
कत्ते	ಕತ್ತೆ	गाढव
कदि	ಕದಿ	चोरणे (कद्द, कद्दु)
कनिकर	ಕನಿಕರ	१. दया २. कळकळ
कन्न	ಕನ್ನ	घरफोडी, कन्नगत्ति घरफोडीची अवजारे
कंबनि	ಕಂಬನಿ	आसवे, अश्रू
करुळु	ಕರುಳು	आंतडे
कलि	ಕಲಿ	शिकणे (कलित, कलितु)
कवन	ಕವನ	काव्य
कसूति	ಕಸೂತಿ	कशीदा
कळवु	ಕಳವು	चोरी
कळ्ळ	ಕಳ್ಳ	चोर
कळ्ळतन	ಕಳ್ಳತನ	चोरी
काडु	ಕಾಡು	१. जंगल २. त्रास देणे (क्रि.) (काडिद, काडि)

काणु	ಕಾಣು	पाहणे
कार्पण्य	ಕಾರ್ಪಣ್ಯ	कृपणता
कॉफिपुडि	ಕಾಫಿಪುಡಿ	कॉफीची पूड
कायि	ಕಾಯಿ	(कच्चे) फळ
कायु	ಕಾಯು	१. तापणे २. रक्षण करणे ३. बाट पाहणे (काद कादु)
कारु	ಕಾರು	ओकणे
कालु	ಕಾಲು	पाय
कित्तळे	ಕಿತ್ತಳೆ	संत्रे, नारंगी रंग
किवि	ಕಿವಿ	कान
कील	ಕೀಲ	खिळा, सांधा
कीलि	ಕೀಲಿ	कुलुप, (कीलिय कै) किल्ली, चावी
कुक्कु	ಕುಕ್ಕು	आपटणे (कुक्किद, कुक्किद)
कुग्गु	ಕುಗ್ಗು	संकुचित होणे, खिन्न होणे
कुंकुम	ಕುಂಕುಮ	कुंकू
कुंट	ಕುಂಟ	लंगडा
कुडि	ಕುಡಿ	पिणे (कुडिद, कुडिदु)
कुणि	ಕುಣಿ	नाचणे (कुणिद, कुणिदु)
कुंदु	ಕುಂದು	उणीव, न्यून
कुन्नि	ಕುನ್ನಿ	पिलू
कुंबळकायि	ಕುಂಬಳ	भोपळा
कुरितु	ಕುರಿತು	संबंधी
कुरुड	ಕುರುಡ	आंधळा
कुसि	ಕುಸಿ	कोसळणे (कुसिद, कुसिदु)
कुळित	ಕುಳಿತ	बसलेला
कुळितु	ಕುಳಿತು	बसून
कूगु	ಕೂಗು	हाक मारणे, बोलावणे, आरवणे (कोंबडा)
कूडिबीळु	ಕೂಡಿಬೀಳು	संग्रह होणे, साठणे
कूडिसु	ಕೂಡಿಸು	जुळवणे
कूडु	ಕೂಡು	बसणे
कूसु	ಕೂಸು	मूल, बाळ

कूळ्	ಕೂಳು	आहार (तुच्छतावाचक)
केडकु	ಕೆಡಕು	खेद
केडु	ಕೆಡು	नासणे (केट्ट, केट्टु)
केन्नन (केंपन्न)	ಕೆನ್ನನ (ಕೆಂಪನ್ನ)	लाल-लालसर
केन्ने	ಕೆನ್ನೆ	गाल
केप्प	ಕೆಪ್ಪ	बहिरा
केरे	ಕೆರೆ	तलाव १. (क्रि.) खाजविणे (केरेद, केरेदु)
केलवु	ಕೆಲವು	काही
केलस	ಕೆಲಸ	काम
केसरु	ಕೆಸರು	चिखल
केळगे	ಕೆಳಗೆ	खाली
केळु	ಕೇಳು	१. ऐकणे २. विचारणे (केळिद, केळि)
कै	ಕೈ	हात, –कोळ्ळु : हाती घेणे, –गंब मार्गदर्शक हात, –कूडु : साध्य होणे, चळक : हातचलाखी
कोट्ट	ಕೊಟ್ಟ	दिलेले
कोट्टिगे	ಕೊಟ್ಟಿಗೆ	कोठी, खोली
कोड	ಕೊಡ	घागर, कळशी
कोडु	ಕೊಡು	देणे (कोट्ट, कोट्टु)
कोरळु	ಕೊರಳು	मान
कोत्तुंबरि	ಕೊತ್ತುಂಬರಿ	कोथिंबीर
कोने	ಕೊನೆ	टोक, अंत, शेवट
कोब्बरि	ಕೊಬ್ಬರಿ	खोबरे
कोरळु	ಕೊರಳು	मान, गळा
कोरे	ಕೊರೆ	कोरणे (कोरदे, कोरेदु)
कोल्लु	ಕೊಲ್ಲು	ठार मारणे
कोळ्ळु	ಕೊಳ್ಳು	विकत घेणे
कोण	ಕೋಣ	रेडा
कोति	ಕೋತಿ	माकड
कोपिसु	ಕೋಪಿಸು	रागावणे

कोसुगड्डे (क्याबीज)	ಕೋಸುಗಡ್ಡೆ (ಕ್ಯಾಬೀಜ)	कोबी
कोळि	ಕೋಳಿ	कोंबडा

ख– ಖ

खंड	ಖಂಡ	खंड
खंडित	ಖಂಡಿತ	नक्की, वागि खात्रीने
खर्चु	ಖರ್ಚು	खर्च

ग– ಗ

गड	ಗಡ	१. किल्ला २. लवकर
गड्डु	ಗಡ್ಡ	दाढी
गत्तु	ಗತ್ತು	युक्ती
गदरु (गदरिसु)	ಗದರು (ಗದರಿಸು)	दमदाटी करणे
गद्दे	ಗದ್ದೆ	भातशेती
गरडियमने	ಗರಡಿಮನೆ	तालीम
गरि	ಗರಿ	पीस
गलाटे	ಗಲಾಟೆ	गोंधळ
गवि	ಗವಿ	लेणी, गुहा
गळिगे	ಗಳಿಗೆ	क्षण
गावुद	ಗಾವುದು	कोस (३ मैल)
गाळि	ಗಾಳಿ	वारा
गिड	ಗಿಡ	झाड
गिड्डु	ಗಿಡ್ಡ	टेंगू, ठेंगणा
गिळि	ಗಿಳಿ	पोपट
गुट्टु	ಗುಟ್ಟು	रहस्य, मर्म
गुड्डु	ಗುಡ್ಡ	डोंगर
गुडिचापि कट्टु	ಗುಡಚಾಪಿ ಕಟ್ಟು	गाशा गुंडाळणे, आटोपणे
गत्तिगे	ಗುತ್ತಿಗೆ	कंत्राट, लिलाव
गुद्दलि	ಗುದ್ದಲಿ	कुदळ
गुंपु	ಗುಂಪು	जमाव, मंडळ, झुंड

गेणसु	ಗೆಣಸು	रताळे
गेरे	ಗೆರೆ	रेघ, रेखा
गेल्लु	ಗೆಲ್ಲು	जिकणे (गेद्द गेद्दु)
गोत्तु	ಗೊತ್ತು	माहीत (गोत्तु इदे, माहीत आहे)
गोत्तागु	ಗೊತ್ತಾಗು	ठरणे
गोत्तुवळि	ಗೊತ್ತುವಳಿ	ठराव
गोदि	ಗೋದಿ	गहू
गोळु	ಗೋಳು	त्रास, रडगाणे

घ–ಘ

घ ಘ हा महाप्राण शुद्ध भाषेत नाही पण बोली भाषेत 'ग' कारांतील काही शब्द घ कारा ने उच्चारले जातात. (उदा : गळिगे : घळिगे : गंटे : घंटे)

च–ಚ

मराठीचा विशिष्ट "च" कार फक्त उत्तर कर्नाटकातील (ब्राह्मणी) बोली भाषेत आढळतो.

चट्टणि	ಚಟ್ಟಣಿ	चटणी
चन्नागि (चेन्नागि)	ಚೆನ್ನಾಗಿ	चांगल्या रीतीने, चांगले
चप्पर बदने	ಚಪ್ಪರ ಬದನೆ	टोमाटो
चवळे	ಚವಳೆ	गोवारी
चह	ಚಹ	चहा
चहरे	ಚಹರೆ	चेहरा
चळि	ಚಳಿ	थंडी
चाचु	ಚಾಚು	पसरणे
चिंतिसु	ಚಿಂತಿಸು	चिंता करणे
चित्तगोडु	ಚಿತ್ತಗೊಡು	लक्ष्य देणे
चील	ಚೀಲ	पिशवी
चिक्क	ಚಿಕ್ಕ	लहान, छोटे
चुंच	ಚುಂಚ	चोंच
चुनावणे	ಚುನಾವಣೆ	निवडणूक
चुरुकु	ಚುರುಕು	हुषार

चेन्द	ಚೆಂದ	सुंदर
चेलुव	ಚೆಲುವ	देखणा
चोक्क	ಚೊಕ್ಕ	निर्दोष
चौक	ಚೌಕ	स्वयंपाक घर

छ–ಛ

छ ಛ : हा महाप्राण उपयोगांत नाही. बोली भाषेत चकाराचे काही शब्द छकाराने उच्चारले जातात. चळि : छळि.

ज–ಜ

जगळ	ಜಗಳ	भांडण, जगळाड् भांडणे
जगुलि	ಜಗುಲಿ	घरापुढील बैठक
जडे	ಜಡೆ	१ वेणी २. जटा
जनरु	ಜನರು	लोक
जनांग	ಜನಾಂಗ	राष्ट्र, वंश
जरुगु	ಜರುಗು	(उत्सव वगैरे) भरणे, साजरे होणे
जरे	ಜರೆ	१. घसरणे २. निंदा करणे
जानुवारु	ಜಾನುವಾರು	गुरेढोरे, जनावर
जारु	ಜಾರು	घसरणे
जाळिगे	ಜಾಳಿಗೆ	जाळे
जीव	ಜೀವ	१. जीव २. प्राण ३. प्रेम
जेड	ಜೇಡ	कोळी (किडा)
जोल्लु	ಜೊಲ್ಲು	लाळ
जोलु	ಜೋಲು	लोंबकळणे
जैसु	ಜೈಸು	यशस्वी होणे

बोली भाषेत ज चा झ असा उच्चार केला जातो. जळक-झळक (स्नान)

झ–ಝ

ट–ಟ

टुवालु	ಟುವಾಲು	टॉवेल

टोन्क	ಟೊಂಕ	कंबर

ट–ಠ

ठीवि	ಠೀವಿ	गांभीर्य, अवडंबर

ड–ಡ

ढ–ಢ

ण–ಣ

त–ತ

तक्क	ತಕ್ಕ	योग्य, लायक
तट्टने	ತಟ್ಟನೆ	एकदम
तट्टि	ತಟ್ಟಿ	बांबूची भिंत
तडे	ತಡೆ	थांबणे, धीर धरणें
तणिसु	ತಣಿಸು	संतुष्ट-तृप्त करणे
तंति	ತಂತಿ	तार
तन्न	ತನ್ನ	आपुले (एक वचनी)
तप्पदे	ತಪ್ಪದೆ	बिनचूक, खचित
तप्पिसु	ತಪ್ಪಿಸು	चुकविणे
तप्पु	ತಪ್ಪು	चूक, चूकणे
तंबिगे	ತಂಬಿಗೆ	तांब्या
तब्बु	ತಬ್ಬು	आवळणे
तम्म	ತಮ್ಮ	आपले (अनेकवचनी) भाऊ (धाकटा)
तर	ತರ	प्रकार
तरु	ತರು	आणणे (तद, तंदु)
ताण	ತಾಣ	स्थान, स्थळ
तायि	ತಾಯಿ	आई
ताळि	ತಾಳಿ	मंगळसूत्र
ताळु	ತಾಳು	१ सहन करणे २. टिकणे

तक्कु	ತಿಕ್ಕು	घासणे (तिक्किद तिक्कि)
तिगळ	ತಿಂಗಳ	चंद्र
तिगळु	ತಿಂಗಳು	महिना
तिंडि	ತಿಂಡಿ	१. खाद्य २. खाज
तित्तिरि	ತಿತ್ತಿರಿ	भरगगच्च
तिन्नु	ತಿನ್ನು	खाणे (तिंद, तिंदु)
तिप्पे	ತಿಪ್ಪೆ	उकीरडा
तिरुळु	ತಿರುಳು	सत्व गाभा
तिळि	ತಿಳಿ	१. समजणे (तिळिद तिळदु), २. साफ स्वच्छ ३. पातळ
तिळिसि हेळु	ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳು	समजावून सांगणे, स्पष्टीकरण करणे
तीरिकोंळ्ळु	ತೀರಿಕೊಳ್ಳು	मरणे
तीरु	ತೀರು	संपणे (तिरिद, तीरि)
तीर्मानि	ತೀರ್ಮಾನ	निकाल
तुंट	ತುಂಟ	भांडखोर
तुटि	ತುಟಿ	ओठ
तुत्तु	ತುತ್ತು	घास
तुंबु	ತುಂಬು	भरणे (तुंबिद, तुंबि)
तुसु	ತುಸು	थोडे
तुळि	ತುಳಿ	तुडविणे
तूगु	ತೂಗು	१. झोके घेणे, २. जोखणे, वजन करणे
तूरु	ತೂರು	फेकणे, हवेत उडविणे
तेंग्गिनकायि	ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ	नारळ
तेंग्गु	ತೆಂಗು	नारळ
तेंगें	ತೆಗೆ	काढणे, उघडणे (तेंगेंद, तेंगेंदु)
तेंनें	ತೆನೆ	कणीस
तेरवु	ತೆರವು	उसंथ, पुरसत
तेंरें	ತೆರೆ	उघडणे, (तेंरेंद, तेंरेंदु) २. पडदा
तेगु	ತೇಗು	ढेकर देणे
तेलिसु	ತೇಲಿಸು	वाचविणे (बुडविणे याच्या उलट) तरंगविणे

तोगरें	ತೊಗರೆ	तूर
तोट्टिल	ತೊಟ್ಟಿಲ	पाळणा
तोडकु	ತೊಡಕು	१. गुंतवळा, गुंतागुंत, २. अडकणे
तोडगु	ತೊಡಗು	गुंतणे, कामांत असणे
तोडें	ತೊಡೆ	मांडी
तोन्दरें	ತೊಂದರೆ	त्रास, अडचण
तोप्पल	ತೊಪ್ಪಲ	प.ल.
तोरें	ತೊರೆ	त्याग करणे, सोडण
तोळें	ತೊಳೆ	धुणे, (तोळेंद तोळेंदु)
तोट	ತೋಟ	तोफ
तोपु	ತೋಪು	बाग
तोरिसु	ತೋರಿಸು	द.खविणे
तोरु	ತೋರು	दिसणे, दाखविणे (तोरिद, तोरि)

थ–ಥ

द–ದ

दणि	ದಣಿ	थकणे (दणिद, दणिदु)
दनि	ದನಿ	आवाज
दिट	ದಿಟ	खरे
दीप	ದೀಪ	दिवा
दुड्डु	ದುಡ್ಡು	पैसा, धन
दुंदुगार	ದುಂದುಗಾರ	उधळ्या
दुबारि	ದುಬಾರಿ	महाग
देव्व	ದೆವ್ವ	भूत
देवरु	ದೇವರು	देव
दैवुळ्ळवरु	ದೈವುಳ್ಳವರು	भाग्यवान, श्रीमंत
दोड्ड	ದೊಡ್ಡ	मोठे
दोरें	ದೊರೆ	यजमान, स्वामी
दोचिकोळ्ळु	ದೋಚಿಕೊಳ್ಳು	लंपास करणे

ध–ಧ

धाराळवागि	ಧಾರಾಳವಾಗಿ	पुष्कळ, खूप, सढळ हाताने

न–ನ

नकाशॆ	ನಕಾಶೆ	नकाशा
नगु	ನಗು	हसणे (नदक नक्कू)
नगॆमातु	ನಗೆಮಾತು	विनोद, कोटी
नटनॆ	ನಟನೆ	अभिनव
नड	ನಡ	कंबर
नडतॆ	ನಡತೆ	वागणूक
नडवळिकॆ	ನಡವಳಿಕೆ	वागणूक
नडॆसु	ನಡೆಸು	चालविणे
नन्न	ನನ್ನ	माझे
नंबु	ನಂಬು	विश्वास ठेवणे
नम्म	ನಮ್ಮ	आमुचे
नरळु	ನರಳು	कुथणे, दुःख करणे, कण्हणे
नरॆ	ನರೆ	राखी रंगाचा
नलिदाडु	ನಲಿದಾಡು	नाचणे
नल्लॆ	ನಲ್ಲೆ	लाडकी
नाचिकॆ	ನಾಚಿಕೆ	लाज
नाडिगरु	ನಾಡಿಗರು	देशबांधव
नाडु	ನಾಡು	देश
नाण्णुडि (नाळ्णुडि)	ನಾಣ್ಣುಡಿ ನಾಳ್ಣುಡಿ	म्हण
नानु	ನಾನು	मी
नायि	ನಾಯಿ	कुत्रा
नाल्कु	ನಾಲ್ಕು	चार
नावु	ನಾವು	आम्ही
निजवागि	ನಿಜವಾಗಿ	खरोखर
निब्बण	ನಿಬ್ಬಣ	लग्नाची मिरवणूक, वऱ्हाडी मंडळी
निमिष	ನಿಮಿಷ	मिनीट

निम्म	ನಿಮ್ಮ	तुमचे
निलुकु	ನಿಲುಕು	(हात) पोहोचणे
निल्लु	ನಿಲ್ಲು	उभे राहणे, (नित, नितु)
नीरलहण्णु	ನೀರಲಹಣ್ಣು	जांबूळ
(नेरिलहण्णु)	ನೇರಿಲಹಣ್ಣು	
नीरु	ನೀರು	पाणी
नीवु	ನೀವು	तुम्ही
नुंगु	ನುಂಗು	गिळणे (नुंगिद, नुंगि)
नुग्गॆयकायि	ನುಗ್ಗೆಯಕಾಯಿ	शेवगा
नुडि	ನುಡಿ	म्हणणे (नुडिद, नुडिदु)
नूरु	ನೂರು	शंभर (१००)
नूलु	ನೂಲು	१. सूत २. कातणे
नॆगॆ	ನೆಗೆ	उडया मारणे (नेगेर-नेगेदु)
नॆट्टगॆ	ನೆಟ್ಟಗೆ	सरळ (क्रि. वि.)
नॆत्ति	ನೆತ್ತಿ	टाळू
नॆनपु	ನೆನಪು	स्मरण, आठवण
नॆनॆ	ನೆನೆ	ध्यान करणे (१) भिजणे (नेनेद-नेनेदु)
नॆरॆयिसु	ನೆರೆಯಿಸು	(सभा) भरविणे
नॆरवागु	ನೆರವಾಗು	मदत करणे
नॆरॆहॊरॆयवरु	ನೆರೆಹೊರೆಯುವರು	शेजारी-पाजारी
नॆल	ನೆಲ	जमीन, नेलगडले-भुईमूग
नॆलॆ	ನೆಲೆ	मूळ
नेकार	ನೇಕಾರ	विणकर
नेमक	ನೇಮಕ	नियुक्ती
नेयु	ನೇಯು	विणणे
नेरवागि	ನೇರವಾಗಿ	सरळ, थेट
नोडतक्क	ನೋಡತಕ್ಕ	दर्शनीय
नोडु	ನೋಡು	पाहणे (नोडिद, नोडि)
नोयु	ನೋಯು	दुखणे (नोंद, नोंदु)
नीलकोलु	ನೋಲಕೋಲು	नवलकोल

प–ಪ

पक्क	ಪಕ್ಕ	पंख
पंचम	ಪಂಚಮ	हरिजन, शूद्र
पट्टि	ಪಟ್ಟಿ	पट्टी, वर्गणी
पडु	ಪಡು	करणे (सहायक, क्रियापद) पट्ट,पट्टु
पडुवल	ಪಡುವಲ	पडवळ
पंद्याट	ಪಂದ್ಯಾಟ	शर्यत, चढाओढ
परिहार	ಪರಿಹಾರ	सहाय्य
पात्रे	ಪಾತ್ರೆ	भांडी
पालकनपल्ले	ಪಾಲಕನಪಲ್ಲೆ	पालक
पालु	ಪಾಲು	भाग, हिस्सा, वाटा
पासाद	ಪಾಸಾದ	पास झालेला
पिटीलु	ಪಿಟೀಲು	व्हायोलीन
पुच्च	ಪುಚ್ಚ	पीस
पेचाडु	ಪೇಚಾಡು	त्रास भोगणे
पेपरु	ಪೇಪರು	वर्तमानपत्र
पेरल	ಪೇರಲ	पेरू
प्रयाणमाडु	ಪ್ರಯಾಣಮಾಡು	निघणे

फ–ಫ

फक्कने	ಫಕ್ಕನೆ	एकाएकी, अनपेक्षितपणे

ब–ಬ

बगे	ಬಗೆ	रीत
बगेगे (बग्गे)	ಬಗೆಗೆ (ಬಗ್ಗೆ)	बिजयी
बग्गिसु	ಬಗ್ಗಿಸು	वाकविणे
बट्टगडले	ಬಟ್ಟಗಡಲೆ	वाटाणा
बट्टे	ಬಟ್ಟೆ	कापड, कपडा
बडव	ಬಡವ	गरीब, निर्धन
बडिग	ಬಡಿಗ	सुतार

बडिसु	ಬಡಿಸು	वाढणे (जेवण)
वण्ण	ಬಣ್ಣ	रंग
बंतु (बंदितु)	ಬಂತು (ಬಂದಿತು)	आले (भू. का.)
बदनॆयकायि	ಬದನೆಯಕಾಯಿ	वांगे
बदलागि बदलु	ಬದಲಾಗಿ ಬದಲು	ऐवजी
बयलागु	ಬಯಲಾಗು	नाहीसे होणे
बयलु	ಬಯಲು	मैदान
बयसु	ಬಯಸು	इच्छा करणे
बरिदु	ಬರಿದು	रिकामे
बरु	ಬರು	येणे (बंद, बंदु)
बल	ಬಲ	उजवे
–क्के, गड		उजव्या बाजूस
बलु	ಬಲು	फार
बलॆ	ಬಲೆ	पिंजरा
बल्लव	ಬಲ್ಲವ	जाणता
बळि	ಬಳಿ	जवळ
बळिक	ಬಳಿಕ	नंतर
बहळ	ಬಹಳ	फार, पुष्कळ
बागिल	ಬಾಗಿಲ	दरवाजा
बाडिगे	ಬಾಡಿಗೆ	काडे
बानु	ಬಾನು	आकाश
बायि	ಬಾಯಿ	तोंड
बायु	ಬಾಯು	सुजणे (बात, बातु)
बारिसु	ಬಾರಿಸು	वाजविणे
बारॆ	ಬಾರೆ	येगे !
बाल	ಬಾಲ	शेपूट
बाळु	ಬಾಳು	(१) जगणे (२) जीवन
बाळॆयहण्णु	ಬಾಳೆಯಹಣ್ಣು	केळे
बाळ्वॆ	ಬಾಳ್ವೆ	जीवन
बिट्टुहोगु	ಬಿಟ್ಟುಹೋಗು	सोडून जाणे
बिच्चु	ಬಿಚ್ಚು	सोडणे, खोलणे

बडु	ಬಿಡು	सोडणे, (बिट्ट, बिट्टु गण्णु) उघडलेले डोळे
बिन्नविसु	· ಬಿನ್ನವಿಸು	बिनंती करणे
बिसाड् (सु)	ಬಿಸಾಡು (ಸು)	फेकणे
बीदि	ಬೀದಿ	रस्ता, गल्ली
बीळु	ಬೀಳು	पडणें (बिद्द, बिद्दु)
बुड	ಬುಡ	तळ
बॆन्कि	ಬೆಂಕಿ	आग-यिक्कु=आग लावणं
बॆन्बल	ಬೆಂಬಲ	पाठबळ, जोर
बॆच्चु	ಬೆಚ್ಚು	घाबरणे (बॆच्चि, बॆच्चिद)
बॆण्णॆ	ಬೆಣ್ಣೆ	लोणी
बॆदरु	ಬೆದರು	घाबरणे (बॆदरिद, बॆदरि)
बॆळकु	ಬೆಳಕು	प्रकाश
बॆळॆ	ಬೆಳೆ	१. वाढणे (बॆळॆद, बॆळॆदु) २. पीक
बॆन्नु	ಬೆನ್ನು	पाठ बॆन्नॆलुबु : पाठीचा कणा
बॆरळु	ಬೆರಳು	बोट
बॆसुगॆ	ಬೆಸುಗೆ	जोडणे, सांधणे
बॆळगु	ಬೆಳಗು	१. सकाळ २. (भांडी) घासणे
बॆळ्ळि	ಬೆಳ್ಳಿ	चांदी
बॆळ्ळॊळ्ळि	ಬೆಳ್ಳೊಳ್ಳಿ	लसूण
ब्रॆड्डु	ಬ್ರೆಡ್ಡು	पाव
बेकागु	ಬೇಕಾಗು	हवे असणे, लागणे
बेकाद	ಬೇಕಾದ	१. हवे असलेले २. वाटेल ते
बेग	ಬೇಗ	लवकर
बेड	ಬೇಡ	नको
बेडु	ಬೇಡು	मागणे (बेडिद, बेडि)
बेताळ	ಬೇತಾಳ	वेताळ, भूत
बेयिसु	ಬೇಯಿಸು	शिजविणे
बेयु	ಬೇಯು	शिजणे
बेविनमर	ಬೇವಿನ ಮರ	कडूलिंबाचे झाड
बेळॆ	ಬೇಳೆ	डाळ
बॊक्कस	ಬೊಕ್ಕಸ	खजीना

बॊगळु	ಬೊಗಳು	भुंकणे
बॊम्बॆ	ಬೊಂಬೆ	बाहुली
बॊब्बॆ	ಬೊಬ್ಬೆ	बोंब
बोरॆयहण्णु	ಬೋರೆಯಹಣ್ಣು	बोर

भ–ಭ

भज्जि	ಭಜ್ಜಿ	भरीत
भागवतराट	ಭಾಗವತರಾಟ	लोकनाटय
भाविसु	ಭಾವಿಸು	समजणे
भ्रमॆ	ಭ್ರಮೆ	चुकीची कल्पना, भ्रम

म–ಮ

मक्कळु	ಮಕ್ಕಳು	अपत्ये, मुले
मंजु	ಮಂಜು	दव, बर्फ, धुके
मडि	ಮಡಿ	१ मरणे (मडिद, मडिदु) २. सोवळे
मत्तु	ಮತ್ತು	आणि
मत्तॊन्दु	ಮತ್ತೊಂದು	दुसरे एक
मर	ಮರ	झाड
मरि	ಮರಿ	पिलू
मरळु	ಮರಳು	वाळू
मरुळ	ಮರುಳ	वेडा, खुळा, बावळट
मरॆ	ಮರೆ	विसरणे
मलगु	ಮಲಗು	झोपणे
मळॆ	ಮಳೆ	पाऊस
माडु	ಮಾಡು	करणे (माडिद, माडि)
मातु	ಮಾತು	बोलणे, गोष्ट
मादरि	ಮಾದರಿ	नमुना
मादेव	ಮಾದೇವ	महादेव, शंकर
मायु	ಮಾಯು	(जखम वगैरे) बरी होणे, गुण येणे (माद, मादु)
मारु	ಮಾರು	विकणे

माविनहण्णु	ಮಾವಿನಹಣ್ಣು	आंबा
मावु	ಮಾವು	आंब्याचे झाड, आंबा
मिडि	ಮಿಡಿ	(तार) छेडणे
मिडुकु	ಮಿಡುಕು	व्यथित होणे, दुःखीकष्टी होणे
मिक्क	ಮಿಕ್ಕ	उरलेले
मीयु	ಮೀಯು	स्नान करणे
मीरु	ಮೀರು	उल्लंघणे (मीरिद, मीरी)
मुक्कु	ಮುಕ್ಕು	(घाईने) खाणे
मुक्ताय	ಮುಕ್ತಾಯ	सोडवणूक, मोक्ष, शेवट
मुखांतर	ಮುಖಾಂತರ	मार्फत
मुगिसु	ಮುಗಿಸು	संपविणे, आटोपणे
मुंजानॆ	ಮುಂಜಾನೆ	सकाळ, सकाळी
मुट्टु	ಮುಟ್ಟು	शिवणे (मुट्टिद : मुट्टि)
मुडि	ಮುಡಿ	(फूल) घालणे
मुंताद	ಮುಂತಾದ	वगैरे, इत्यादि
मुंदरिसु	ಮುಂದರಿಸು	चालू ठेवणे, पुढे ढकलणे
मुंदॆ	ಮುಂದೆ	पुढे
मुद्दिन	ಮುದ್ದಿನ	प्रेमाचे, लाडके
मुद्दु (मुत्तु)	ಮುದ್ದು (ಮುತ್ತು)	१. सुंदर २. चुंबन
मुद्दॆ	ಮುದ್ದೆ	गोळा
मूलंगि	ಮೂಲಂಗಿ	मुळा
मूडिसु	ಮೂಡಿಸು	उमटविणे
मूरु	ಮೂರು	तीन
मूलक	ಮೂಲಕ	मुळे
मूलॆ	ಮೂಲೆ	कोपरा
मॆच्चिगॆ	ಮೆಚ್ಚಿಗೆ	आवड
मॆच्चु	ಮೆಚ್ಚು	खूष होणे (मॆच्चिद मॆच्चि)
मॆट्टु	ಮೆಟ್ಟು	तुडविणे (मॆट्टिद, मॆट्टि)
मॆन्तॆ	ಮೆಂತೆ	मेथी
मॆरुगु	ಮೆರಗು	शोभणे, चमकणे (मॆरुगिद, मॆरुगि)
मेकॆ	ಮೇಕೆ	बकरी
मेयु	ಮೇಯು	चरणे

मेरे	ಮೇರೆ	हद्द
मेलक्के	ಮೇಲಕ್ಕೆ	वरती
मेले	ಮೇಲೆ	वर
मोंडु	ಮೊಂಡು	बोथट
मोदलु	ಮೊದಲು	प्रथम
मोसरु	ಮೊಸರು	दही
मोड	ಮೊಡ	ढग
मोरे	ಮೋರೆ	तोंड

य–ಯ

याकेन्दरे (एकेंदरे)	ಯಾಕೆಂದರೆ (ಏಕೆಂದರೆ)	कारण की
यार	ಯಾರ	कोणाचे
यारिंद	ಯಾರಿಂದ	कोणापासून
यारु	ಯಾರು	कोण
याव	ಯಾವ	कोणते
यावाग	ಯಾವಾಗ	केव्हा
योचने	ಯೋಚನೆ	चिंता, काळजी

र–ರ

रंगोलि	ರಂಗೋಲಿ	रांगोळी
(रत्न) रन्न	(ರತ್ನ) ರನ್ನ ರಮ್ಯ	रम्य
रवष्टु	ರವಷ್ಟು	थोडेसुद्धा
रुचि	ರುಚಿ	स्वादिष्ट-रुचिकट्टु रुचिकर
रेक्के	ರೆಕ್ಕೆ	पंख
रेगु	ರೇಗು	रागावणे
रैलु	ರೈಲು	आगगाडी, रेल्वे
रोट्टु	ರೊಟ್ಟು	पाव

ल–ಲ

लल्ले	ಲಲ್ಲೆ	प्रियतमा

लिंबेयहण्णु	ಲಿಂಬೆಯಹಣ್ಣು	लिंबू
लेक्क	ಲೆಕ್ಕ	हिसेब
लोट	ಲೋಟ	फुलपात्र

व–ವ

वर	ವರ	चांगला
वरदि	ವರದಿ	अहवाल
वरेगे	ವರೆಗೆ	पर्यंत
वर्गवागु	ವರ್ಗವಾಗು	बदली होणे
वहिसु	ವಹಿಸು	पत्करणे, हाती घणे
वाडिकेयागि	ವಾಡಿಕೆಯಾಗಿ	नेहमीप्रमाणे, सामान्यपणे
वार	ವಾರ	आठवडा
वासियागु	ವಾಸಿಯಾಗು	बरे होणे
विंगडिसु	ವಿಂಗಡಿಸು	विश्लेषण करणे
विचारिसु	ವಿಚಾರಿಸು	विचार करणे
विषयवागि	ವಿಷಯವಾಗಿ	विषयी

श–ಶ

ष–ಷ

स–ಸ

संगड	ಸಂಗಡ	बरोबर
संचिके	ಸಂಚಿಕೆ	अंक (मासिकाचा)
संडिगे	ಸಂಡಿಗೆ	सांडगा
संतैसु	ಸಂತೈಸು	संतुष्ट करणे
सक्करे	ಸಕ್ಕರೆ	साखर
संगति	ಸಂಗತಿ	गोष्ट
सगणि	ಸಗಣಿ	शेण
संजे	ಸಂಜೆ	संध्याकाळ
सद्दु	ಸದ್ದು	आवाज

सद्यक्के	ಸದ್ಯಕ್ಕೆ	सध्या
सनिय	ಸನಿಯ, ಹತ್ತಿರ	जवळ
समेत	ಸಮೇತ	सहित
सरति	ಸರತಿ	पाळी
सरपणि	ಸರಪಣಿ	साखळी
सरसवागि	ಸರಸವಾಗಿ	उत्तम प्रकारे
सलुवागि	ಸಲುವಾಗಿ	साठी
सल्लु	ಸಲ್ಲು	मिळणे
सवतॆकायि	ಸವತೆಕಾಯಿ	वाळूक
सवि	ಸವಿ	गोड
सवॆ	ಸವೆ	झिजणे (सवेद सवेदु)
ससि	ಸಸಿ	रोप
सह	ಸಹ	सुद्धा
सहज	ಸಹಜ	सोपे
सहबाळ्वॆ	ಸಹಬಾಳ್ವೆ	सहजीवन
सहिसु	ಸಹಿಸು	सहन करणे
साक	ಸಾಕಷ್ಟು	पुरेसे
सागुवळि	ಸಾಗುವಳಿ	शेत नांगरणे
साबूनु	ಸಾಬೂನು	साबण
सायु	ಸಾಯು	मरणे
सारिसु	ಸಾರಿಸು	सारवणे
सारु	ಸಾರು	पातळ वरण, "रसम्"
सालु	ಸಾಲು	पुरणे (सात, सातु)
साविरारु	ಸಾವಿರಾರು	हजारो
सावु	ಸಾವು	मरण
सिक्क	ಸಿಕ್ಕ	सापडलेला
सिगु	ಸಿಗು	सापडणे
सिट्टिगेळु	ಸಿಟ್ಟಿಗೇಳು	रागवणे
सिडि	ಸಿಡಿ	उसळणे (सिडिद, सिडिदु)
सिप्पे	ಸಿಪ್ಪೆ	साल
सिलुकु	ಸಿಲುಕು	सांपडणे
सीमॆ	ಸೀಮೆ	देश

सुडु	ಸುಡು	जाळण (सुट्ट सुट्टु)
सुतरां	ಸುತರಾಂ	बिलकुल
सुत्तु	ಸುತ್ತು	फिरणे (सुत्तिद : सुत्ति)
सुद्दि	ಸುದ್ದಿ	बातमी
सुमारु	ಸುಮಾರು	१. अजमासे २. वाईट
सुम्मगॆ	ಸುಮ್ಮಗೆ	उगाच
सुरि	ಸುರಿ	ओतणें
सुलि	ಸುಲಿ	सोलणे, लुटणे
सुळ्ळु	ಸುಳ್ಳು	खोटे
सूरणगड्डॆ	ಸೂರಣಗಡ್ಡೆ	सुरण
सूसु	ಸೂಸು	शिपडणे
सॆटॆ	ಸೆಟೆ	ताठणे
सॆरगु	ಸೆರಗು	पदर
सॆरॆ	ಸೆರೆ	बंदीखाना
सॆळॆ	ಸೆಳೆ	ओढणे
सेदुवबावि	ಸೇದುವಬಾವಿ	दोर लावून पाणी ओढण्याची विहीर
सेरु	ಸೇರು	१. आवडणे २. शिरणे (सेरिद सेरि
सै	ಸೈ	बरोबर
सॊगसाद	ಸೊಗಸಾದ	सुंदर
सॊगसु	ಸೊಗಸು	शोभा, आनंद
सॊन्ट	ಸೊಂಟ	कंबर
सॊट्ट	ಸೊಟ್ಟ	वाकडे
सॊन्पागि	ಸೊಂಪಾಗಿ	सुखाने
सॊप्पु	ಸೊಪ್ಪು	पाला (सॊप्पुहाकु भीक घालणे)
सॊबगु	ಸೊಬಗು	शोभा
सॊसॆ	ಸೊಸೆ	सून
सोदर	ಸೋದರ	भाऊ
सोलु	ಸೋಲು	हरणे (सोत, सोतु)
स्वंत	ಸ್ವಂತ	स्वतः
स्वल्प	ಸ್ವಲ್ಪ	थोडे

हक्कि	ಹಕ್ಕಿ	पाखरू
हगलु	ಹಗಲು	दिवसा
हगॆ	ಹಗೆ	शत्रू
हंचु	ಹಂಚು	१. कौल २. तवा ३. क्रि. वाटणे (हंचिद हंचि)
हच्चड	ಹಚ್ಚಡ	पासोडी
हच्चहसिरु	ಹಚ್ಚಹಸಿರು	दाट हिरवे
हडॆद	ಹಡೆದ	जन्मदावी
हणॆ	ಹಣ	पैसा
हणिसु	ಹಣಿಸು	(पाणी) घालणे, ओतणे
हण	ಹಣೆ	कपाळ, ललाट
हणॆबरह	ಹಣೆಬರಹ	विधिलिखित
हण्णु	ಹಣ್ಣು	फळ
हत्तर	ಹತ್ತರ	जवळ
हत्तिर	ಹತ್ತಿರ	जवळ
हत्तु	ಹತ್ತು	१. दहा (१०) २. चढणे (हत्तिद हत्ति)
हब्ब	ಹಬ್ಬ	सण
हरकॆ	ಹರಕೆ	नवस, आशीर्वाद
हरवियपल्लॆ	ಹರವಿಯಪಲ್ಲೆ	चवळी
हरसु	ಹರಸು	आशीर्वाद देणे
हलसु	ಹಲಸು	फणस
हरि	ಹರಿ	फाडणे, फाटणे
हरॆयद	ಹರೆಯದ	तरुण
हल्लु	ಹಲ್ಲು	दांत
हसि	ಹಸಿ	१. ओले २. भुकेजणे (हसिद, हसिदु)
हसियाद	ಹಸಿಯಾದ	ओले
हसिरु	ಹಸಿರು	हिरवे
हसिवॆ	ಹಸಿವೆ	भूक
हळॆय	ಹಳೆಯ	जुने

हळ्ळि	ಹಳ್ಳಿ	खेडे
हाकु	ಹಾಕು	घालणे (हाकिद, हाकि)
हाडु	ಹಾಡು	गाणे (हाडिद, हाडि)
हादि	ಹಾದಿ	वाट
हाराडु	ಹಾರಾಡು	उडणे, बागडणे
हारु	ಹಾರು	उडणे (हारिद-हारि)
हारॆ	ಹಾರೆ	पहार
हालु	ಹಾಲು	दूध, हालुगंबळ, दुधी
हावु	ಹಾವು	साप
हाळागु	ಹಾಳಾಗು	नाश पावणे
हाळि	ಹಾಳಿ	कागद
हाळु	ಹಾಳು	ओसाड
हिग्गु	ಹಿಗ್ಗು	आनंदित होणे
हिट्टु	ಹಿಟ್ಟು	पीठ
हिडि	ಹಿಡಿ	पकडणे (हिडिद-हिडिदु)
हिंदक्कॆ	ಹಿಂದಕ್ಕೆ	मागे
हिन्नॆलॆ	ಹಿನ್ನೆಲೆ	पार्श्वभूमी
हिरिय	ಹಿರಿಯ	मोठा
हीगॆ	ಹೀಗೆ	असे
हीरु	ಹೀರು	शोषून घेणे (हीरिद, हीरि)
हीरॆयकायि	ಹೀರೆಯಕಾಯಿ	दोडका
हुच्चु	ಹುಚ್ಚು	वेड
हुट्टु	ಹುಟ್ಟು	जन्मणे
हुडिगॆ	ಹುಡಿಗೆ	मुलगी
हुडुग	ಹುಡುಗ	मुलगा
हुणसॆ	ಹುಣಸೆ	चिंच
हुरि	ಹುರಿ	भाजणे (हुरिदु-हुरिद)
हुल्लु	ಹುಲ್ಲು	गवत
हूडु	ಹೂಡು	जुंपणे (हूडिद, हूडि)
हूळु	ಹೂಳು	पुरणे (हूळिद-हूळि)
हॆंगसु	ಹೆಂಗಸು	स्त्री
हॆच्चु	ಹೆಚ್ಚು	१. अधिक २. वाढणे ३. चिरणे (हॆच्चिद-हॆच्चि)

हॅन्ड	ಹೆಂಡ	दारु, ताडी
हॅडॅ	ಹೆಡೆ	फणा
हॅण्णु	ಹೆಣ್ಣು	स्त्री
हॅरु	ಹೆರು	जन्म देणे (हॅत्त, हेत्त)
हेगॅ	ಹೇಗೆ	कसे
हेडि	ಹೇಡಿ	घाबरट, नामर्द, भित्रा
हेळु	ಹೇಳು	सांगणे (हेळिद-हेळि)
हॉगळु	ಹೊಗಳು	स्तुती करणे
हॉगु	ಹೊಗು	शिरणे (हॉक्क-हॉक्कु)
हॉगॅ	ಹೊಗೆ	धूर
हॉन्चु	ಹೊಂಚು	कट, कारस्थान
हॉट्टॅ	ಹೊಟ್ಟೆ	पोट
हॉडॅ	ಹೊಡೆ	मारणे
हॉन्ड	ಹೊಂಡ	तलाव
हॉत्तु	ಹೊತ್ತು	वेळ
हॉन्दु	ಹೊಂದು	पावणे, मिळणे
हॉन्नन	ಹೊನ್ನನ	सोनेरी
हॉन्नु	ಹೊನ್ನು	सोने
हॉय्यु	ಹೊಯ್ಯು	ओतणे, घालणे
हॉरगे	ಹೊರಗೆ	बाहेर
हॉरटु होगु	ಹೊರಟು ಹೋಗು	निघून जाणे
हॉरतु	ಹೊರತು	शिवाय
हॉरु	ಹೊರು	वाहणे (हॉत्त, हॉत्तु)
हॉरे	ಹೊರೆ	भारा, मोळी
हॉल	ಹೊಲ	शेत
हॉळॅ	ಹೊಳೆ	१. नदी २. चमकणे (हॉळेद हॉळेदु)
होगु	ಹೋಗು	जाणे (होद-होगि)
होरि	ಹೋರಿ	पाडा, बैल
होरॅ	ಹೋರೆ	काम, धंदा
होळु	ಹೋಳು	फोड
हौदु (अहुदु)	ಹೌದು (ಅಹುದು)	होय

साहित्य आणि संस्कृती मंडळ
महाराष्ट्र राज्य

साहित्य आणि संस्कृती मंडळ
महाराष्ट्र राज्य

साहित्य आणि संस्कृती मंडळ
महाराष्ट्र राज्य

साहित्य आणि संस्कृती मंडळ
महाराष्ट्र राज्य

साहित्य आणि संस्कृती मंडळ
महाराष्ट्र राज्य

साहित्य आणि संस्कृती मंडळ
महाराष्ट्र राज्य

साहित्य आणि संस्कृती मंडळ
महाराष्ट्र राज्य

साहित्य आणि संस्कृती मंडळ
महाराष्ट्र राज्य

साहित्य आणि संस्कृती मंडळ
महाराष्ट्र राज्य

साहित्य आणि संस्कृती मंडळ
महाराष्ट्र राज्य

साहित्य आणि संस्कृती मंडळ
महाराष्ट्र राज्य

साहित्य आणि संस्कृती मंडळ
महाराष्ट्र राज्य

साहित्य आणि संस्कृती मंडळ
महाराष्ट्र राज्य

साहित्य आणि संस्कृती मंडळ
महाराष्ट्र राज्य

साहित्य आणि संस्कृती मंडळ
महाराष्ट्र राज्य

साहित्य आणि संस्कृती मंडळ
महाराष्ट्र राज्य

साहित्य आणि संस्कृती मंडळ

साहित्य आणि संस्कृती मंडळ
महाराष्ट्र राज्य

साहित्य आणि संस्कृती मंडळ
महाराष्ट्र राज्य

साहित्य आणि संस्कृती मंडळ
महाराष्ट्र राज्य

साहित्य आणि संस्कृती मंडळ
महाराष्ट्र राज्य

महाराष्ट्र राज्य साहित्य-संस्कृति मंडळाची

"आंतर भारती" योजनेखाली प्रकाशित झालेली पुस्तके

ग्रंथाचे नांव		संपादक-लेखक
[१]	गुजराती मराठी शब्दकोश	— श्री. भाऊ धर्माधिकारी
[२]	उर्दू - मराठी शब्दकोश	— श्री. श्रीपाद जोशी व डॉ. एन्. एस्. गोरेकर
[३]	कानडी - मराठी शब्दकोश	— श्री. पुंडलिकजी कातगडे
[४]	गुजराती भाषा प्रवेश	— श्री. भाऊ धर्माधिकारी
[५]	कानडी साहित्य परिचय	— श्री. गु. व्यं. दिवेकर
[६]	बंगाली साहित्य परिचय	— श्रीमती सरोजिनी कमतनूरकर
[७]	बंगाली भाषा प्रवेश	— श्री. स. ग. सुखठणकर
[८]	कानडी भाषा प्रवेश	— श्री. गु. व्यं. दिवेकर

आगामी प्रकाशने

[१]	तमिळ मराठी शब्दकोश	— श्री. पु. दि. जोशी व कै. सौ. रमाबाई जोशी
[२]	मल्याळम भाषा प्रवेश	— प्रा. रा. बं. जोशी
[३]	तमिळ भाषा प्रवेश	— प्रा. रा. बं. जोशी
[४]	तेलुगु मराठी शब्दकोश	— श्री. ब. दा. आगाशे
[५]	मराठी तेलुगु शब्दकोश	— श्री. ब. दा. आगाशे
[६]	तेलुगु साहित्य परिचय	— श्री. ब. दा. आगाशे
[७]	तेलुगु भाषा प्रवेश	— श्री. भालचंद्र आपटे

विश्व भारती

[१]	रशियन - मराठी शब्दकोश	— श्री. गु. व्यं. दिवेकर

—×—